

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.
Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ «ΑΘΗΝΑ 2004»

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Του Αλέξανδρου Μακρή

ΣΠΑΡΤΗ 2013

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Επιβλέπων Καθηγητής: Γεωργιάδης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης

Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Μέλη : Μουντάκης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης

Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Στεργιούλας Απόστολος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης

Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Επταμελής Επιτροπή

Γεωργιάδης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου

Πελοποννήσου

Μουντάκης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου

Πελοποννήσου

Στεργιούλας Απόστολος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου

Πελοποννήσου

Κριεμάδης Αθανάσιος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου

Πελοποννήσου

Κωνσταντινάκος Παντελής, Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης

Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Τραυλός Αντώνιος, Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου

Πελοποννήσου

Αλμπανίδης Ευάγγελος, Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ε.Φ.Α.Α. Κομοτηνής

Πανεπιστημίου Θράκης

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Στην οικογένεια μου,

τη σύζυγο μου Δήμητρα και την κόρη μου Κωνσταντίνα.....

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της διδακτορικής μου διατριβής θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν ουσιαστικά στην επιτυχή έκβαση αυτής της προσπάθειας.

Τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου εκφράζω στον Καθηγητή του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου Κωνσταντίνο Γεωργιάδη ο οποίος άσκησε την εποπτεία από την ανάληψη, έως και την ολοκλήρωση της διατριβής μου. Τον ευχαριστώ θερμά για την επιστημονική καθοδήγηση που μου παρείχε, για την εμπιστοσύνη που έδειξε στο πρόσωπό μου και κυρίως για την αμέριστη συμπαράστασή του και το συνεχές ενδιαφέρον του για την ολοκλήρωση της ερευνητικής μου προσπάθειας.

Ευχαριστώ ακόμη τους κ.κ Κωνσταντίνο Μουντάκη και Απόστολο Στεργιούλα Καθηγητές του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής μου επιτροπής για το ενδιαφέρον τους στην εξέλιξη της εργασίας μου.

Στην ανάλυση των στατιστικών δεδομένων συνέβαλε η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Αλεξάνδρα Λειβαδά την οποία και ευχαριστώ θερμά.

Ευχαριστώ ειλικρινά επιπλέον την πρώην Υφυπουργό Παιδείας κ. Ελένη Κούρκουλα για την βοήθεια που μου πρόσφερε σε σημαντικές πληροφορίες από το προσωπικό της αρχείο και τους συνεργάτες της Όλγα Βατσάκη και Αλέξανδρο Φραγκιάδη.

Επίσης, ευχαριστώ τους συναδέλφους και φίλους, κ. Νέλλη Αρβανίτη, Σχολική Σύμβουλο Φυσικής Αγωγής Ανατολικής Αττικής και Αθανάσιο Τσούμα εκπαιδευτικό Φυσικής Αγωγής, Διδάκτορα του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών

για τη βοήθεια τους που μου πρόσφεραν για την ανάπτυξη και τεκμηρίωση της εργασίας μου.

Τέλος, θα ήταν παράλειψή μου αν δεν ευχαριστούσα από καρδιάς την οικογένειά μου, την σύζυγό μου Δήμητρα και την κόρη μου Κωνσταντίνα, για την αμέριστη ψυχολογική στήριξη που μου παρείχαν και την ηθική συμπαράστασή τους καθ' όλο το χρονικό διάστημα της ενασχόλησής μου για την εκπόνηση της διατριβής, τους **ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΘΕΡΜΑ.**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Για την κατανόηση των αρχών του Ολυμπισμού και την εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική πράξη, από τις αρχές της δεκαετίας του '70 θέματα Ολυμπιακής Παιδείας, άρχισαν να κινούν το ενδιαφέρον σε πολλούς ερευνητές. Στη συνέχεια το ενδιαφέρον εκδηλώθηκε και από εκπαιδευτικούς, αθλητικούς και κοινωνικούς φορείς, με σκοπό την εισαγωγή σχετικών προγραμμάτων στην εκπαίδευση. Σήμερα υλοποιούνται προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας σε πολλές χώρες του κόσμου και ιδιαίτερα την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων. Στη χώρα μας, η Ολυμπιακή Παιδεία εντάχθηκε στο εκπαιδευτικό μας σύστημα στο τέλος της δεκαετίας του '90, με αφορμή την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και ήταν το μοναδικό πρόγραμμα στην εκπαίδευση, που εφαρμόστηκε σχεδόν στο σύνολο των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων της χώρας. Έτσι σκοπός της εργασίας μας είναι να διερευνήσουμε, τις λειτουργίες και τα όρια παρέμβασης της Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαιδευτική διαδικασία, να εξετάσουμε τους στόχους και τις μεθόδους εφαρμογής της στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, μέσα στα πλαίσια της σύγχρονης παιδαγωγικής και να αναδείξουμε σημαντικά στοιχεία σχετικά με τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίηση προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας. Η μέθοδος με την οποία πραγματοποιήθηκε η έρευνα είναι η ανάλυση περιεχομένου και ως πηγές χρησιμοποιήθηκε, εκπαιδευτικό υλικό – εγχειρίδια, υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι, διατάγματα, νόμοι, αρχεία Υπουργείων ή άλλων σχετικών φορέων. Επίσης, πραγματοποιήθηκε λεπτομερής ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, που περιελάμβανε αναζήτηση άρθρων, πρακτικών συνεδρίων, πρακτικών συνόδων και βιβλίων, σχετικών με την προβληματική της έρευνας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα διαπιστώνουμε ότι η Ολυμπιακή Παιδεία αποτελεί καινοτόμο εκπαιδευτική διαδικασία με παγκόσμια αναγνώριση. Στη χώρα μας, ο σχεδιασμός, η οργάνωση και

η υλοποίηση του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, απετέλεσε μια καινοτομία για την ελληνική πραγματικότητα. Οι αρχές της Ολυμπιακής παιδαγωγικής κατεύθυναν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής παιδείας, αφού δημιουργήθηκε ένα σχέδιο, μέσω του οποίου συμπεριλήφθηκαν οι αρχές του Ολυμπιακού Χάρτη, οι ιστορικές και παιδαγωγικές βάσεις του Ολυμπισμού, λαμβάνοντας υπόψη τον σύγχρονο τρόπο ζωής και τις κοινωνικές εξελίξεις. Η εφαρμογή του συγκεκριμένου πλαισίου στην εκπαίδευση, είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη των σκοπών και των στόχων του προγράμματος, αλλά και την εισαγωγή νέων ιδεών και πρακτικών στην εκπαιδευτική διαδικασία όπως:

- Υπήρξε αποδοχή του προγράμματος από το σύνολο της μαθητικής και εκπαιδευτικής κοινότητας.
- Πραγματοποιήθηκε το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.
- Υλοποιήθηκαν αξιόλογες δράσεις σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές αρχές και αξίες του Ολυμπισμού.
- Πραγματοποιήθηκε επιμόρφωση σε όλους τους εκπαιδευτικούς αλλά και όλους τους φορείς που συμμετείχαν στην υλοποίηση του προγράμματος.
- Παρήχθη πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό και προωθήθηκε η διαθεματικότητα και η διεπιστημονικότητα.
- Χρησιμοποιήθηκαν καινοτόμοι μέθοδοι και μέσα διδασκαλίας.
- Αναβαθμίστηκε η επιστημονική εγκυρότητα και ο ρόλος του εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής.
- Προωθήθηκε η συνεργασία μεταξύ των σχολείων της χώρας και του εξωτερικού.
- Αναβαθμίστηκε ο ρόλος της σχολικής μονάδας και η λειτουργική της αυτονομία.

- Προωθήθηκε ο σχολικός εθελοντισμός.
- Προβλήθηκε η χώρα μας και προετοίμασε την κοινωνία να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

Λέξεις κλειδιά: Ολυμπιακή Παιδεία, Ολυμπισμός, Εκπαίδευση, Ολυμπιακοί Αγώνες.

ABSTRACT

In order to understand the principles of Olympism, the Olympic ideals, and their application in education, issues of Olympic Education started attracting the interest of many researchers since the early 1970s. Subsequently, special interest was shown by educational athletic and social bodies and agents to introduce special programs related to the Olympic ideals in education. Nowadays, programs of Olympic Education are materialized in many countries around the world particularly during the Olympic Games. In our country, Olympic Education became an integral part of our educational system in the late 1990s when Greece was assigned the organization of the Olympic Games of 2004 and it was the only program in education which has been applied to almost all public and private schools of the country. Thus, the purpose of this thesis is to look into the functions and intervention limits of Olympic Education in the educational process, investigate its goals and application methods in the analytical curriculum within the frames of contemporary pedagogics and bring forth important information regarding the planning organizing and materializing of programs of Olympic Education. The method which was used for the preparation of this thesis is content analysis and educational material, handbooks, ministry circulars, bulletins, decrees, laws, archives of various ministries and other agents, have been used as sources. In addition, a detailed survey of bibliography was carried out and it included the search of articles, minutes of congresses and synods related to the major points and issues of this survey. The results prove that Olympic Education is an innovative educational procedure which has achieved global recognition for its value. In our country, the planning, organizing and materializing of the Olympic Education program became an innovation for the Greek reality. The principles of Olympic pedagogics directed the program of Olympic Education after a plan had been drawn

up. Through this plan the principles of the Olympic Constitution, the historic and pedagogic bases of Olympism, were included, while, at the same time, the contemporary way of life and social developments were taken into consideration. The application of the particular frame in education had as a result the achievement of goals and purposes of the program as well as the introduction of new ideas and practices in the educational process such as:

- There was a wide acceptance of the program from the student and faculty bodies as a whole.
- The opening of schools to society was effected.
- Noticeable action according to the educational principles and values of Olympism was materialized.
- Further Education and training was given to all teachers as well as all the agents who participated in materializing this program.
- The educational material that was produced was particularly rich and a broad spectrum of subjects and sciences was promoted.
- Innovative methods and teaching media were used.
- The scientific status, prestige and role of the Physical Education teacher was upgraded.
- Cooperation among schools of the country as well as schools of other countries was promoted.
- The role of school as a unit and its functional autonomy was upgraded
- School volunteering was promoted.
- Our country was in the limelight and broadly advertised and prepared society to welcome and hold the Olympic Games of 2004.

Key words: Olympic Education, Olympism, Education, Olympic Games.

ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα εργασία αποτελείται από τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος (1^ο, 2^ο και 3^ο κεφάλαιο) παρουσιάζεται η εισαγωγή, η εκπαιδευτική έννοια του Ολυμπισμού και της Ολυμπιακής Παιδείας και η εφαρμογή προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στην εισαγωγή γίνεται ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας για την Ολυμπιακή Παιδεία και αναφέρεται ο σκοπός, τα ερευνητικά ερωτήματα και η μεθοδολογία της έρευνας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται οι παιδαγωγικές ιδέες του Pierre de Coubertin για τον Ολυμπισμό και αναλύεται η έννοια, οι αρχές και η φιλοσοφία του Ολυμπισμού σήμερα. Γίνεται αναφορά για την εκπαιδευτική έννοια της Ολυμπιακής Παιδείας και διατυπώνεται ο ορισμός, οι αρχές και η μεθοδολογική της προσέγγιση.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται ιστορική αναδρομή σε αντιπροσωπευτικά προγράμματα που πραγματοποιήθηκαν σε Ολυμπιακές πόλεις και αναλύονται τα προγράμματα που πραγματοποιήθηκαν στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σύδνεϋ και του Πεκίνου. Ακολούθως καταγράφονται προγράμματα σχετικά με τις Ολυμπιακές αξίες και τον αθλητισμό τα οποία έχουν υλοποιηθεί μέσω της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναφέρονται οι ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί για την προώθηση αυτών των προγραμμάτων.

Στο δεύτερο μέρος (4^ο, 5^ο, 6^ο, 7^ο, 8^ο, 9^ο και 10^ο κεφάλαιο) παρουσιάζεται ο σχεδιασμός, η οργάνωση, η υλοποίηση και η αξιολόγηση του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας, καθώς επίσης και η κληρονομιά του προγράμματος μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες «Αθήνα 2004».

Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται εκτενής αναφορά στο πιλοτικό πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και ακολούθως παρουσιάζονται η φιλοσοφία, οι αρχές, οι

στόχοι και ο τρόπος εφαρμογής του προγράμματος, στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών στην Α/θμια και Β/θμια δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση των σχολείων της χώρας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, γίνεται εκτενής αναφορά στο εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος (για μαθητές, για εκπαιδευτικούς, για την προσχολική ηλικία, για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες και το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε σε συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και ανεξάρτητους φορείς). Παρουσιάζεται το εκπαιδευτικό site της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Youth 2004» και του Υπουργείου Παιδείας και γίνεται αναφορά στο σχεδιασμό και την οργάνωση των επιμορφωτικών σεμιναρίων.

Στο έκτο κεφάλαιο εξετάζεται η μεθοδολογική και διδακτική προσέγγιση του προγράμματος. Παρουσιάζεται αναλυτικά η μέθοδος project που ήταν η βασική τεχνική διδασκαλίας του προγράμματος, αλλά και άλλες συμμετοχικές τεχνικές διδασκαλίας που ως βασικό σκοπό έχουν τη βιωματική μάθηση και ως παράδειγμα παρουσιάζεται μια ενδεικτική εργασία από την εφαρμογή του προγράμματος, σύμφωνα με τις παραπάνω συμμετοχικές τεχνικές διδασκαλίας.

Στο έβδομο κεφάλαιο, παρουσιάζεται ο σχεδιασμός και η οργάνωση του Επιχειρησιακού Σχεδίου της Ολυμπιακής Παιδείας. Αναλύονται ο σκοπός, οι στόχοι, ο προγραμματισμός, η υλοποίησή του και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για την τριετή εφαρμογή του 2001 έως 2004.

Στο όγδοο κεφάλαιο αναλύονται τα προγράμματα - εκπαιδευτικές δράσεις που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια της Ολυμπιακής Παιδείας. Γίνεται αναφορά στην ένταξη ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων (Χρηματοδοτούμενες δράσεις στα σχολεία της χώρας, Υιοθετήστε ένα άθλημα, Πανελλήνιοι Καλλιτεχνικοί Αγώνες, Πάμε σινεμά, Αγώνες αντιλογίας – επιχειρηματολογίας), οι εκπαιδευτικές δράσεις

που υλοποιήθηκαν σε συνεργασία με επιστημονικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους φορείς και οι κεντρικές δράσεις προώθησης και προβολής του Προγράμματος.

Στο ένατο κεφάλαιο, αναφέρονται τα αποτελέσματα του προγράμματος από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε από το ΤΕΦΑΑ Θεσσαλίας, αλλά και από έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις που υλοποιήθηκαν από τις σχολικές μονάδες της χώρας.

Στο δέκατο κεφάλαιο παρουσιάζεται η κληρονομιά του προγράμματος μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες «Αθήνα 2004». Γι αυτό και γίνεται εκτενής αναφορά στο πρόγραμμα «Καλλιπάτειρα» που αφορά τον σχεδιασμό, τη φιλοσοφία, τους σκοπούς και τους στόχους, το εκπαιδευτικό υλικό, τον τρόπο εφαρμογής στο πρόγραμμα σπουδών και τα αποτελέσματα του προγράμματος.

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος της διατριβής (11^ο κεφάλαιο) παρουσιάζεται η ερμηνεία και συζήτηση των αποτελεσμάτων και η διατύπωση συμπερασμάτων. Τέλος ακολουθεί η σχετική βιβλιογραφία.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Αφιέρωση	iii
Ευχαριστίες	iii
Περίληψη	vi
Abstract.....	ix
Δομή της εργασίας.....	xi
Περιεχόμενα.....	xiv
Κατάλογος πινάκων.....	xix
Κατάλογος γραφημάτων.....	xx
Συνομογραφίες.....	xxii

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
Σκοπός - Ερευνητικές υποθέσεις της εργασίας	8
Μεθοδολογία της έρευνας.....	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.....	15
Ο Ολυμπισμός ως εκπαιδευτική έννοια.....	15
Οι παιδαγωγικές ιδέες του Pierre de Coubertin για τον Ολυμπισμό.....	15
Ο Ολυμπισμός σήμερα: ορισμός, έννοια, φιλοσοφία	27
Η Παιδαγωγική έννοια της Ολυμπιακής Παιδείας.....	32
Ορισμός της Ολυμπιακής Παιδείας.....	32
Οργάνωση, περιεχόμενο και μεθοδολογική προσέγγιση προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας.....	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	48
Η ανάπτυξη προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας σε Ολυμπιακές Πόλεις πριν και μετά τους Αγώνες «Αθήνα 2004»	48
Ιστορική Αναδρομή.....	48
Το Πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σύδνεϋ...	52
Ιστορικό, σκοποί και στόχοι του Προγράμματος Ο.Π. του Σύδνεϋ	52
Το εκπαιδευτικό υλικό – επιμόρφωση του Προγράμματος Ο.Π. του Σύδνεϋ.....	56
Η εφαρμογή του προγράμματος - εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Προγράμματος Ο.Π. του Σύδνεϋ.....	61
Αποτελέσματα του προγράμματος Ο.Π. του Σύδνεϋ.....	68
Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου..	69
Ιστορικό, φιλοσοφία σκοποί και στόχοι του προγράμματος Ο.Π. του Πεκίνου.....	70
Το εκπαιδευτικό υλικό – επιμόρφωση του προγράμματος Ο.Π. του Πεκίνου.....	74
Η εφαρμογή του προγράμματος Ο.Π. του Πεκίνου.....	75
Αποτελέσματα του προγράμματος Ο.Π. του Πεκίνου.....	81
Η Εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τις Ολυμπιακές αξίες και τον αθλητισμό.....	82
Η εκπαιδευτική πολιτική και η φιλοσοφία των Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.....	82
Το πιλοτικό πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας σε τρεις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	86
Πλαίσιο και ιστορία της εισαγωγής του πιλοτικού προγράμματος.....	86
Εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος.....	87
Αποτελέσματα του πιλοτικού προγράμματος.....	92
Το Ευρωπαϊκό έτος εκπαίδευσης μέσω του Αθλητισμού.....	93

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ

ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΕΦΑΡΜΟΓΗ.....	99
Το πιλοτικό πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στην Ελληνική Εκπαίδευση.....	99
Φιλοσοφία, σκοπός και στόχοι του πιλοτικού προγράμματος.....	99
Το περιεχόμενο του πιλοτικού προγράμματος.....	104

Η εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος.....	109
Τα αποτελέσματα του πιλοτικού προγράμματος.....	111
Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας σε Εθνικό Επίπεδο.....	116
Φιλοσοφία, αρχές και στόχοι του προγράμματος.....	116
Διοικητική οργάνωση του προγράμματος.....	120
Η εφαρμογή του προγράμματος στο Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών στην εκπαίδευση.....	124

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΤΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.....	131
Το εκπαιδευτικό υλικό της Ολυμπιακής Παιδείας.....	131
Εκπαιδευτικό υλικό για τους μαθητές.....	132
Εκπαιδευτικό υλικό για τους εκπαιδευτικούς.....	136
Εκπαιδευτικό υλικό για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.....	140
Εκπαιδευτικό υλικό για την προσχολική ηλικία.....	145
Έκδοση εκπαιδευτικού υλικού σε συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και ανεξάρτητους φορείς.....	147
Το εκπαιδευτικό «site» της Οργανωτικής Επιτροπής «Youth 2004» και του Υπουργείου Παιδείας.....	164
Επιμορφωτικά προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας.....	167
Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και στελεχών εκπαίδευσης.....	167
Επιμόρφωση για τα Ανθρώπινα δικαιώματα.....	172
Εκπαιδευτικές ημερίδες με θέμα: Κοινωνικός Εθελοντισμός και Ολυμπιακή Παιδεία.....	174

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.....	175
Μέθοδοι διδασκαλίας Ολυμπιακής Παιδείας.....	175
Η μέθοδος project.....	181
Φιλοσοφία, έννοια και αρχές της μεθόδου.....	181
Φάσεις ή στάδια διαδικασίας εφαρμογής της μεθόδου.....	190
Είδη και στάδια project.....	190

Η φάση του προβληματισμού.....	192
Η φάση του προγραμματισμού των διδακτικών δραστηριοτήτων.....	201
Η φάση της διεξαγωγής των δραστηριοτήτων.....	210
Η φάση της αξιολόγησης.....	212
Συμμετοχικές εκπαιδευτικές τεχνικές του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας	213
Παράδειγμα εφαρμογής ενός προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας.....	226
Επιλογή του θέματος.....	226
Η φάση του προγραμματισμού των διδακτικών δραστηριοτήτων.....	228
Η φάση της διεξαγωγής των δραστηριοτήτων.....	233
Η Φάση της αξιολόγησης.....	238

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ.....	241
Σχεδιασμός και Οργάνωση.....	241
Σκοπός, στόχοι και προϋπολογισμός του Επιχειρησιακού σχεδίου ανά Άξονα και Μέτρα.....	249
Υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου ανά Άξονα και Μέτρα.....	259
Αποτελέσματα του Επιχειρησιακού Σχεδίου.....	277

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.....

.....	286
Ένταξη ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο πλαίσιο της Ολυμπιακής Παιδείας.....	286
Εκπαιδευτικές δράσεις σε συνεργασία με επιστημονικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους φορείς.....	307
Κεντρικές δράσεις προώθησης και προβολής του Προγράμματος.....	316

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	325
Αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος στην εκπαίδευση.....	325

Αξιολόγηση του Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας, μέσω των χρηματοδοτούμενων δράσεων στα σχολεία της χώρας.....	327
Διαδικασία της έρευνας.....	327
Αποτελέσματα.....	330
Συζήτηση.....	346

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ «ΑΘΗΝΑ 2004».....	354
Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας «Καλλιπάτειρα» στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας.....	354
Φιλοσοφία σκοποί και στόχοι.....	354
Επιμόρφωση – Εκπαιδευτικό υλικό.....	357
Εφαρμογή – αποτελέσματα του προγράμματος.....	363

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	366
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	391
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	393

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Γενική εικόνα εφαρμογής του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας.....	125
Πίνακας 2. Διαφορές ανάμεσα στη συμβολή της τυπικής-παραδοσιακής διδασκαλίας και της εργασίας με project.....	188
Πίνακας 3. Το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Ολυμπιακής Παιδείας.....	246
Πίνακας 4. Υλοποίηση του Άξονα Α, Πολιτισμός.....	260
Πίνακας 5. Υλοποίηση του Άξονα Β, Αθλητισμός.....	264
Πίνακας 6. Υλοποίηση του Άξονα Γ, Ολυμπιακή Εκεχειρία.....	268
Πίνακας 7. Υλοποίηση του Άξονα Δ, Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Κοινωνικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητα.....	271
Πίνακας 8. Υλοποίηση του Άξονα Ε, Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας.....	274
Πίνακας 9. Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού - υλοποίησης Επιχειρησιακού Σχεδίου... ..	278
Πίνακας 10. Αριθμός υποβληθέντων Προτάσεων από τα σχολεία της χώρας.....	331
Πίνακας 11. Υποβληθείσες προτάσεις ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.....	331
Πίνακας 12. Ποσοστά και μέσος όρος μαθητών και εκπαιδευτικών.....	332
Πίνακας 13. Ποσοστά υποβληθέντων προτάσεων σύμφωνα με τους Άξονες του προγράμματος.....	334
Πίνακας 14. Συμπράξεις σχολικών μονάδων.....	335
Πίνακας 15. Αριθμός φορέων που συμμετείχαν στις υποβληθείσες προτάσεις.....	336
Πίνακας 16. Σύνολο αιτούμενης χρηματοδότησης και συνολικός προϋπολογισμός ανά άξονα στις υποβληθείσες προτάσεις.....	337
Πίνακας 17. Ποσοστά στις κατηγορίες των δαπανών στις υποβληθείσες προτάσεις.....	338
Πίνακας 18. Αριθμός και ποσοστά εγκεκριμένων προτάσεων.....	339
Πίνακας 19. Εγκεκριμένες προτάσεις ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.....	340
Πίνακας 20. Ποσοστά και μέσος όρος μαθητών και εκπαιδευτικών.....	341
Πίνακας 21. Αριθμός εγκεκριμένων προτάσεων σύμφωνα με τους άξονες του προγράμματος.....	343
Πίνακας 22. Αριθμός και ποσοστά σχολείων που συμμετείχαν στις δράσεις με και χωρίς συμπράξεις.....	344
Πίνακας 23. Σύνολο αιτούμενης χρηματοδότησης και συνολικός προϋπολογισμός στις εγκεκριμένες προτάσεις.....	345
Πίνακας 24. Ποσοστά δαπανών στις εγκεκριμένες προτάσεις.....	346

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1. Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Α, Πολιτισμός.....	251
Γράφημα 2. Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Β, Αθλητισμός.....	253
Γράφημα 3. Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Γ, Ολυμπιακή Εκεχειρία.....	255
Γράφημα 4. Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Δ, Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα.....	257
Γράφημα 5. Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Ε, Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ο.Π.....	259
Γράφημα 6. Υλοποίηση του Άξονα Α, Πολιτισμός.....	263
Γράφημα 7. Υλοποίηση του Άξονα Β, Αθλητισμός.....	267
Γράφημα 8. Υλοποίηση του Άξονα Γ, Ολυμπιακή Εκεχειρία.....	270
Γράφημα 9. Υλοποίηση του Άξονα Δ, Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα.....	273
Γράφημα 10. Υλοποίηση του Άξονα Ε, Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας.....	277
Γράφημα 11. Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον Άξονα Α, Πολιτισμός.....	279
Γράφημα 12. Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον Άξονα Β, Αθλητισμός.....	280
Γράφημα 13. Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον Άξονα Γ, Ολυμπιακή Εκεχειρία.....	281
Γράφημα 14. Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον Άξονα Δ, Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα.....	282
Γράφημα 15. Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον Άξονα Ε, Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας.....	282
Γράφημα 16. Ποσοστά επί του συνολικού προϋπολογισμού για κάθε κατηγορία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου.....	284
Γράφημα 17. Γενικές δαπάνες εκπαιδευτικών Ολυμπιακής Παιδείας και Επιχειρησιακού Σχεδίου.....	285
Γράφημα 18. Στάδια εφαρμογής χρηματοδοτούμενων δράσεων στα σχολεία της χώρας.....	289
Γράφημα 19. Ποσοστό έγκρισης προτάσεων ανά γεωγραφικό διαμέρισμα	347

Γράφημα 20. Μέσος όρος μαθητών σε αιτήσεις – εγκρίσεις ανά γεωγραφικό διαμέρισμα.....	348
Γράφημα 21. Μέσος όρος εκπαιδευτικών σε αιτήσεις– εγκρίσεις ανά γεωγραφικό διαμέρισμα.....	349
Γράφημα 22. Σύγκριση συμμετοχής σε αιτήσεις – εγκρίσεις ανά Άξονα.....	350
Γράφημα 23. Σύγκριση σχολικών συμπράξεων σε αιτήσεις – εγκρίσεις.....	351
Γράφημα 24. Σύγκριση υποστήριξης από τοπικούς φορείς σε αιτήσεις – εγκρίσεις.....	352
Γράφημα 25. Σύγκριση δαπανών σε αιτήσεις – εγκρίσεις.....	353

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
CIDREE	Consortium of Institutions for Development and Research in Education in Europe
ΔΑΟ	Διεθνής Αθλητική Ομοσπονδία
ΔΟΑ	Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία
ΔΟΕ	Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή
ΔΕΙΠΠΣ	Διαθεματικά Ενιαία Προγράμματα Σπουδών
ΔΕΣΟΠ	Δυπουργική Επιτροπή Συντονισμού Ολυμπιακής Προετοιμασίας
ΔΚΟΕ	Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκεχειρίας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΟΑ	Εθνική Ολυμπιακή Ακαδημία
ΕΟΕ	Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή
ΕΙΝ	Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας
ΙΟΑΠ	Ίδρυμα Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας
ΟΕΟΑ	Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
ΟΠ	Ολυμπιακή Παιδεία
ΠΙ	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
ΣΕΠΠΕ	Σχολεία Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης
SOCOG	Organizing Committee for the Olympic Games in Sydney
ΤΕΦΑΑ	Τμήμα Επιστήμης φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
ΥΠΕΠΘ	Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
ΥΠΟΟ	Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

ΜΕΡΟΣ Ι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για την κατανόηση των αρχών του Ολυμπισμού και την εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική πράξη, από τις αρχές της δεκαετίας του '70 θέματα Ολυμπιακής Παιδείας, άρχισαν να κινούν το ενδιαφέρον σε πολλούς ερευνητές. Στη συνέχεια το ενδιαφέρον εκδηλώθηκε και από εκπαιδευτικούς, αθλητικούς και κοινωνικούς φορείς, με σκοπό την εισαγωγή σχετικών προγραμμάτων στην εκπαίδευση. Σήμερα υλοποιούνται προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας σε πολλές χώρες του κόσμου και ιδιαίτερα την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων (Georgiadis, 2010, p. 6711-6712).

Στη χώρα μας, η Ολυμπιακή Παιδεία εντάχθηκε στο εκπαιδευτικό μας σύστημα στο τέλος της δεκαετίας του '90, με αφορμή την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Το Υπουργείο Παιδείας και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», υπήρξαν οι βασικοί συντελεστές οργάνωσης του προγράμματος, με σκοπό την καλλιέργεια κριτικής στάσης και συνείδησης απέναντι στα ζητήματα του Ολυμπιακού κινήματος και τη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών θετικών προς τα Ολυμπιακά Ιδεώδη (Αρβανίτη, 2000, σ. 60-61). Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, αποτέλεσε μια καινοτομία για την ελληνική πραγματικότητα. Ήταν το μοναδικό πρόγραμμα, που εφαρμόστηκε σχεδόν στο σύνολο των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας και αξιολογήθηκε συστηματικά σε όλο το φάσμα της εφαρμογής του. Οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής που υλοποίησαν το πρόγραμμα, παρακολούθησαν εκτεταμένα επιμορφωτικά σεμινάρια και παρήχθη πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο δόθηκε σε όλους τους εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής που εφάρμοσαν το πρόγραμμα αλλά

και σε όλες τις σχολικές μονάδες της χώρας και του απόδημου ελληνισμού (Θεοδωράκης, Γραμματικόπουλος, & Γούδας, 2003, σ. 37-41).

Έτσι, έναυσμα για την παρούσα έρευνα αποτελεί η αυξανόμενη τάση που επικρατεί την τελευταία δεκαετία στον χώρο της σύγχρονης παιδαγωγικής, με την εφαρμογή προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαίδευση σε παγκόσμιο επίπεδο (Georgiadis, 2010, p. 6711-6718), καθώς επίσης και η επιτυχία που σημείωσε η εφαρμογή της Ολυμπιακής παιδείας που υλοποίησε η χώρα μας, με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 (Θεοδωράκης, και συν., 2003). Η έλλειψη προηγούμενης σχετικής μελέτης μας οδήγησε στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος, αλλά και η σημασία που πρέπει να αποδίδεται στην Ολυμπιακή Παιδεία ως παιδαγωγική διαδικασία.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα των σχολείων σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί το κέντρο του ενδιαφέροντος όλων όσων εμπλέκονται στην εκπαίδευση, αφού καθορίζει το περιεχόμενο των μαθημάτων, αλλά και όλων των δραστηριοτήτων που πρέπει να αναπτυχθούν στα σχολεία (Φλουρής, 2005, σ. 9). Οι όροι αποτελεσματικό σχολείο, αποτελεσματικότητα στην εκπαίδευση για όλα τα στάδια και επίπεδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας αποτελούν βασικές αναφορές σε όσους ασχολούνται με την εκπαίδευση σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο (Καρατζιά-Σταυλιώτη, & Λαμπρόπουλος, 2006, σ. 21, Κονιδάρη, 2006, σ. 39-40). Οι προσπάθειες αυτές εμπεριέχουν μια δυναμική η οποία μετασχηματίζει την εκπαιδευτική πράξη σε μια κοινωνικοπολιτική διαδικασία, αφού ενεργοποιεί όλους όσους εμπλέκονται με την εκπαιδευτική διαδικασία: μαθητές, εκπαιδευτικούς γονείς, τοπικούς, περιφερειακούς και εθνικούς παράγοντες. Στόχος τους είναι η αποδέσμευση του αποκλειστικού ελέγχου της κρατικής εξουσίας και ο εκδημοκρατισμός του εκπαιδευτικού συστήματος, αφού αφορούν κυρίως εκπαιδευτικές αλλαγές όπως είναι η μεταβίβαση

διοικητικών αρμοδιοτήτων και ευθυνών σε περιφερειακές υπηρεσίες της εκπαίδευσης, η αυτονομία στη διοίκηση των σχολείων, η χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων με ταυτόχρονη διαχείριση των οικονομικών πόρων στις ίδιες, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων και η επαγγελματική αυτονομία των εκπαιδευτικών (Βοζαΐτης, & Υφαντή, 2006, σ. 221-222).

Στις αρχές του '70, πραγματοποιήθηκαν σε πολλές χώρες ουσιαστικές αλλαγές στη δομή της εκπαίδευσης με την ενσωμάτωση διαφόρων νέων προγραμμάτων και κατευθύνσεων ως μια στρατηγική ανάπτυξης και επένδυσης στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Στη δεκαετία του '80 οι προτεραιότητες για αλλαγές στην εκπαίδευση μετατοπίστηκαν και εστιάστηκαν περισσότερο στο περιεχόμενο και στις μεθόδους της εκπαίδευσης, με συνέπεια τα σχολικά προγράμματα να βρεθούν στο επίκεντρο αυτών των αλλαγών (Κωστάκη, 2002, σ.115-116).

Οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές σπουδές που βρίσκονται σήμερα στο επίκεντρο της εκπαίδευσης, προσπαθούν να ερευνήσουν και να ερμηνεύσουν την ανθρώπινη συμπεριφορά και τις κοινωνικές διασυνδέσεις της (Πετρουλάκης, 1992, σ. 211). Η ανάπτυξη προγραμμάτων, σε σύγχρονα κοινωνικά φαινόμενα και θέματα σχετικά με την υγεία, τις αξίες και την κοινωνική συμπεριφορά, είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα των σχολικών συστημάτων σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρώπης και διάφοροι διεθνείς οργανισμοί προσδιορίζουν την εκπαιδευτική αλλαγή ως τον κύριο μοχλό για την κοινωνική μεταφορά από μία κατάσταση σε άλλη. Έτσι εκπαιδευτικά προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας, Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αγωγής του πολίτη, αγωγής υγείας κ.ά., αποτελούν μέρος του Αναλυτικού Προγράμματος σε πολλές χώρες (CIDREE, 1998, σ. 8). Ο σχεδιασμός τους και τα βασικά χαρακτηριστικά τους, που ορίζονται διεθνώς ως πετυχημένα, είναι η σπουδαιότητα των διεπιστημονικών θεμάτων και διαδικασιών ώστε να γίνονται

συνδέσεις μεταξύ διαφορετικών τομέων και εμπειριών (CIDREE, σ.14). Επίσης, ο διπλός ρόλος της εκπαίδευσης, ως βασικό εργαλείο κοινωνικής ανάπτυξης και ως σύνολο δημοκρατικών αρχών και αξιών έχει αναγνωρισθεί στα προγράμματα αυτά, που ως βασικό σκοπό έχουν την ανάπτυξη γνώσεων και κριτικών ικανοτήτων, ώστε οι μαθητές να υιοθετήσουν θετικές αξίες και συμπεριφορές ως προς το εξεταζόμενο θέμα και να κατευθύνουν σε σημαντικό βαθμό τη δική τους ατομική εκπαίδευση. Η διδακτική τους προσέγγιση συνδέεται με τη μεγάλη παράδοση του χώρου της παιδαγωγικής και της ψυχολογίας, που στηρίζεται στην ιδέα ανάπτυξης της κριτικής σκέψης και με τις πιο πρόσφατες τάσεις στην εκπαίδευση που τονίζουν την ανάγκη κοινωνικής κριτικής και τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών που δρουν για την υλοποίηση των αποφάσεών τους (Καμαρινού, 2000, σ. 17-18). Ταυτόχρονα, επιδιώκεται συγκερασμός της θεωρίας με την πράξη και δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων, στην αποσαφήνιση των προσωπικών και κοινωνικών αξιών και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων κοινωνικής συμμετοχής (Φλουρής, 2005, σ. 196).

Το ενδιαφέρον της έρευνας και εφαρμογής προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαίδευση, εστιάζεται στους παρακάτω παράγοντες: Στην αναβίωση του θεσμού των Ολυμπιακών Αγώνων, στην ανάπτυξη και την εισαγωγή της Φυσικής Αγωγής στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών των σχολείων σε παγκόσμιο επίπεδο και στον κοινωνικό ρόλο και τις προεκτάσεις του αθλητισμού (Φιλάρετος, 2003, σ. 68-69). Επίσης, ο Andrecs (2008), αναφέρει ότι οι λόγοι για αυτή την αλλαγή που οδήγησαν πολλές χώρες να εισάγουν προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας στο εκπαιδευτικό τους σύστημα, είναι η απώλεια των παραδοσιακών αρχών στην κοινωνία, ο εγωιστικός τρόπος ζωής, η αύξηση της βίας και ο αποπροσανατολισμός της κοινωνίας. Στον χώρο του αθλητισμού οι τάσεις αυτές εκδηλώθηκαν στην αύξηση

της επιθετικότητας και της βίας, του ανέντιμου παιχνιδιού, του ντόπινγκ κ.λπ., που είχε ως αποτέλεσμα οι τάσεις αυτές να εμφανιστούν και στον σχολικό αθλητισμό (Andrecs, 2008, σ. 60).

Ο Πιερ ντε Κουμπερτέν αναβίωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες και σύμφωνα με τις απόψεις του, βασικό χαρακτηριστικό του νέου κινήματος ήταν να επαναφέρει την *«θεμελιώδη σκέψη του Ολυμπιακού θεσμού που εκπορευόταν από την παιδαγωγική»* (Γεωργιάδης, 1998, σ. 59). Πίστευε, ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούνταν από ένα σύνολο εννοιών και αρχών της ανθρώπινης σοφίας, ήταν ένα μέσο για την ανάπτυξη του ανθρώπου με τη βοήθεια του αθλητισμού και όχι αυτοσκοπός. Μέσα από το Ολυμπιακό Κίνημα, ήθελε να καθιερώσει μια νέα και οικουμενική αντίληψη για την παιδεία, μια παιδεία που να αντιπροσωπεύει τον αρμονικό συνδυασμό σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων (Lennartz, 1994, σ. 152-153).

Έτσι, η βασική φιλοσοφία του Ολυμπισμού ήταν από την αναβίωση των Αγώνων η εκπαίδευση του ανθρώπου σε υγιείς ηθικές αρχές, έτσι ώστε να μπορέσει να ενσωματωθεί απόλυτα στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του και να προσφέρει θετική συμβολή στην κοινωνία. Η φιλοσοφία αυτή σήμερα, αποτελεί πολύτιμη πηγή αξιών, αρχών και ιδανικών και μέσω της Ολυμπιακής Παιδείας θα πρέπει να παρουσιαστεί η ανθρωπιστική και πολιτιστική αξία του αθλητισμού, να ερμηνευτεί ο ρόλος του ανταγωνιστικού αθλητισμού στην κοινωνική και ηθική ανάπτυξη του ατόμου και να διοχετευθεί στους νέους έτσι ώστε να γίνουν πράξη στην καθημερινή τους ζωή (Baskau, 1987, σ. 165, Φιλάρετος, 1998, σ. 51).

Ο Δόξας, (1976) είχε αναφέρει ότι: *«στα εκπαιδευτικά προγράμματα των σχολείων όλων των κρατών του κόσμου, από τα στοιχειώδη μέχρι τα ανώτατα, εάν καθιερωθεί η διδασκαλία του Ολυμπισμού, τότε θα μπορέσουμε να πούμε ότι οι νέες*

γενιές της ανθρωπότητας θα γνωρίσουν μια καινούργια εποχή ζωής» (Δόξας, 1976, σ.107).

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί ότι η εκπαίδευση, ιδιαίτερα δε με έμφαση στα ολυμπιακά ιδεώδη, αποτελούν αποτελεσματικά μέσα για την κοινωνική ένταξη μειονεκτικών ομάδων, την προώθηση του πολυπολιτισμικού διαλόγου, την προαγωγή της εθελοντικής εργασίας και επιπλέον, προσδίδει ενεργό ρόλο στην καταπολέμηση των διακρίσεων, της αδιαλλαξίας, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της βίας. Ειδικότερα, καλεί τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν την περαιτέρω προώθηση του αθλητισμού και της σωματικής άσκησης ως σημαντικών στοιχείων αναβάθμισης της ποιότητας των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων, καθώς και να προχωρήσουν σε πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν τα κοινοτικά προγράμματα στον τομέα της κινητικότητας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της διά βίου μάθησης (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2007, σ. 2-11).

Σε έρευνα σχετικά με την εφαρμογή προγραμμάτων Ολυμπιακής σε παγκόσμιο επίπεδο, διερευνήθηκαν οι τρόποι για την ανάπτυξη κατάλληλων εκπαιδευτικών στρατηγικών και μεθόδων που επιτυγχάνουν τη διαπαιδαγώγηση των νέων στις βασικές αθλητικές αξίες. Η έρευνα περιλάμβανε: α) τον εννοιολογικό προσδιορισμό και τους εκπαιδευτικούς στόχους της Ολυμπιακής Παιδείας, β) ιστορική επισκόπηση στο κοινωνικό πλαίσιο εμφάνισης και εξέλιξης των Ολυμπιακών Αγώνων (αρχαίοι χρόνοι, σύγχρονη εποχή), γ) αναφορά στο εκπαιδευτικό έργο της ΔΟΕ, της ΔΟΑ και των ΕΟΕ, δ) περιγραφή και ανάλυση σε προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας σε παγκόσμιο Επίπεδο και ε) εφαρμογή του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας στη χώρα μας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα διαπιστώθηκε ότι η διάχυση των αρχών, των αξιών και των ιδανικών

του Ολυμπισμού επιτυγχάνεται μέσω της εκπαίδευσης, είτε σε επίπεδο σχολείου, είτε σε επίπεδο αθλητικών συλλόγων. Ένα πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας θα πρέπει να περιλαμβάνει μια σειρά από γνωστικούς, συναισθηματικούς και ψυχοκινητικούς στόχους, να δίνει έμφαση σε ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, να προβλέπει δοκιμαστική εφαρμογή, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα το υλοποιήσουν, αξιολόγηση και διάχυση των αποτελεσμάτων. Το εκπαιδευτικό υλικό να είναι εύχρηστο από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, να περιλαμβάνει άρτιο περιεχόμενο και σε συμφωνία με την σχολική ύλη. Η εφαρμογή αυτού του πλαισίου στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να ανοίξει προσανατολισμούς στο παιδί, να του δώσει ευκαιρίες για συμμετοχή και κίνητρο για ενεργητική και δημιουργική μάθηση, που θα συμβάλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη του μαθητή (Μάστορα, 2003).

Επίσης, σε άλλη έρευνα διερευνήθηκε η αξιολόγηση καινοτόμων προγραμμάτων Φυσικής Αγωγής, μέσω της Ολυμπιακής Παιδείας. Σκοπός της εργασίας ήταν η εφαρμογή της δυναμικής αξιολόγησης στην εκπαιδευτική πράξη και η αξιολόγηση του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας που υλοποιήθηκε στη χώρα μας. Η εργασία περιλάμβανε την ανάπτυξη ερωτηματολογίων αξιολόγησης του προγράμματος στην οποία συμμετείχαν μαθητές από τα σχολεία της χώρας, οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής του προγράμματος, οι νομαρχιακοί υπεύθυνοι και διευθυντές σχολικών μονάδων. Τα αποτελέσματα της εργασίας ανέδειξαν τον σημαντικό ρόλο της δυναμικής αξιολόγησης στη σωστή επιλογή των εκπαιδευτικών διαδικασιών, στην εκτίμηση της αποτελεσματικότητας ενός προγράμματος, στη βελτίωση του, καθώς επίσης και στην ανάδειξη προβλημάτων και μειονεκτημάτων κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του. Επίσης, η εφαρμογή του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας για τον χρόνο που αναφέρεται η αξιολόγηση (σχολικά έτη

2001-2002 και 2002-2003) υλοποιήθηκε με επιτυχία, παρουσιάζοντας σημαντική βελτίωση κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους. Η επιμόρφωση που παρέσχε στους εκπαιδευτικούς ήταν απόλυτα ικανοποιητική, η εφαρμογή του προγράμματος έγινε χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες και προβλήματα, οι βασικοί του στόχοι θεωρείται ότι υλοποιήθηκαν, οι μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα δημιούργησαν θετικές στάσεις απέναντι του και η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα. Η γνώμη των διευθυντών των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στη διαδικασία αξιολόγησης του προγράμματος μετά από συνεντεύξεις, ήταν θετική όσον αφορά την επιτυχία εφαρμογής της Ολυμπιακής Παιδείας. Αντίθετα οι όποιες αδυναμίες και προβλήματα προέκυψαν (είτε στο πρόγραμμα, είτε στην αξιολόγηση την ίδια) αναδείχθηκαν και εντοπίστηκαν μέσα από τις διαδικασίες αξιολόγησης η οποία παρέσχε την κατάλληλη ανατροφοδότηση ώστε αυτά να απαλειφθούν στο μέλλον (Γραμματικόπουλος, 2004).

Σκοπός - Ερευνητικές υποθέσεις της εργασίας

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσουμε τις λειτουργίες και τα όρια παρέμβασης της Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαιδευτική διαδικασία, να εξετάσουμε τους στόχους και τις μεθόδους εφαρμογής της στο Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών, μέσα στο πλαίσιο της σύγχρονης παιδαγωγικής και να αναδείξουμε σημαντικά στοιχεία σχετικά με το σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίηση προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας.

Υποθέσαμε ότι η εφαρμογή του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στην Ελλάδα υλοποιήθηκε σύμφωνα με τις βασικές αρχές της Ολυμπιακής Παιδαγωγικής

και ο ορθός σχεδιασμός και η οργάνωση, συντέλεσαν στην ποιότητά του και αποτελεσματικότητά του στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Ερευνητικές υποθέσεις

Η εργασία εστιάστηκε στην απόδειξη των παρακάτω ερευνητικών υποθέσεων.

- Αποτελεί η Ολυμπιακή Παιδεία μια καινοτόμο εκπαιδευτική διαδικασία με Παγκόσμια αναγνώριση;
- Αποτέλεσε το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στην Ελλάδα μια ολοκληρωμένη παρέμβαση στην εκπαίδευση;

Για τη διερεύνηση αυτού του ερωτήματος αυτό χωρίστηκε στα παρακάτω υποερωτήματα.

- ✓ Υπήρξε αποδοχή του προγράμματος από το σύνολο της μαθητικής και εκπαιδευτικής κοινότητας.
- ✓ Πραγματοποιήθηκε το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.
- ✓ Υλοποιήθηκαν αξιολογες δράσεις σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές αρχές και αξίες του Ολυμπισμού.
- ✓ Πραγματοποιήθηκε επιμόρφωση σε όλους τους εκπαιδευτικούς αλλά και όλους τους φορείς που συμμετείχαν στην υλοποίηση του προγράμματος.
- ✓ Παρήχθη πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό και προωθήθηκε η διαθεματικότητα και η διεπιστημονικότητα.
- ✓ Χρησιμοποιήθηκαν καινοτόμοι μέθοδοι και μέσα διδασκαλίας.
- ✓ Αναβαθμίστηκε η επιστημονική εγκυρότητα και ο ρόλος του εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής.

- ✓ Προωθήθηκε η συνεργασία μεταξύ των σχολείων της χώρας και του εξωτερικού.
- ✓ Αναβαθμίστηκε ο ρόλος της σχολικής μονάδας και η λειτουργική της αυτονομία.
- ✓ Προωθήθηκε ο σχολικός εθελοντισμός.
- ✓ Προβλήθηκε η Ελλάδα και προετοίμασε την κοινωνία να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

Μεθοδολογία της έρευνας

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην εργασία μας είναι η «ανάλυση περιεχομένου», διότι κρίθηκε ότι με αυτή μπορούν να διερευνηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας.

Η ανάλυση περιεχομένου είναι η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιείται κυρίως σε κοινωνικές μελέτες που επικεντρώνονται στη διερεύνηση των αξιών, των στάσεων ή των απόψεων και μετατρέπει δευτερογενές υλικό ποιοτικής φύσης σε μορφή ποσοτικών δεδομένων (Κυριαζή, 2009, σ. 282-285). Το πεδίο της καλύπτει όλο το φάσμα των γραπτών και προφορικών επικοινωνιών και μπορούμε να υποβάλουμε σε ανάλυση οτιδήποτε έχει λεχθεί ή γραφεί. Άρθρα του τύπου, λογοτεχνικά ή επιστημονικά κείμενα, λόγοι εκπαιδευτικού, πολιτικού ή άλλου περιεχομένου, υλικό συνεντεύξεων ή μη δομημένων ερωτηματολογίων κ.λπ. μπορούν να αναλυθούν με στόχο την περιγραφή του περιεχομένου ή τη συγκέντρωση γνώσεων και συμπερασμάτων αναφορικά με τις συνθήκες παραγωγής ή αποδοχής και ερμηνείας του μηνύματος ή και τα δύο (Σακαλάκη, 2001, σ. 478).

Έτσι και στην έρευνά μας, ως πηγές για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε, εκπαιδευτικό υλικό – εγχειρίδια, υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι, διατάγματα,

νόμοι, αρχεία Υπουργείων ή άλλων σχετικών φορέων κ.λπ. Επίσης, πραγματοποιήθηκε λεπτομερή ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, που περιελάμβανε αναζήτηση άρθρων, πρακτικών συνεδρίων, πρακτικών συνόδων και βιβλίων, σχετικών με τις ερευνητικές υποθέσεις.

Οι κύριες φάσεις της ανάλυσης περιεχομένου είναι: α) η προανάλυση, β) η φάση της ανάλυσης ή εκμετάλλευσης του υλικού, γ) η επεξεργασία και ερμηνεία των αποτελεσμάτων και η συναγωγή συμπερασμάτων (Σακαλάκη, 2001, σ. 481). Με αυτό τον τρόπο χρησιμοποιεί συγκεκριμένους κανόνες για την εξαγωγή έγκυρων αποτελεσμάτων και οι κανόνες αυτής της διαδικασίας διαφέρουν ανάλογα με το θεωρητικό υπόβαθρο και το υπό έρευνα θέμα. Για το λόγο αυτό, οι έρευνες που διενεργούνται με αυτή τη μέθοδο επικεντρώνονται στα βασικά θέματα που καλύπτει το κείμενο, στον χώρο ή στον χρόνο, καθώς και σε άλλα στοιχεία του περιεχομένου, τα οποία επιτρέπουν στον ερευνητή να περιγράψει το μήνυμα σε σχέση με τις κατηγορίες που τον ενδιαφέρουν (Κυριαζή, 2009, σ. 285-289).

Η ανάλυση περιεχομένου επιτρέπει τη συστηματική διερεύνηση του κειμένου και θα πρέπει: α) το κείμενο να εξετάζεται ολοκληρωμένο β) οι κατηγορίες που χρησιμοποιούνται για την ταξινόμηση των δεδομένων να ορίζονται με σαφήνεια, έτσι ώστε να είναι δυνατή η επανάληψη και ο έλεγχος της διαδικασίας από άλλους ερευνητές και γ) τα χαρακτηριστικά που εμφανίζονται στο κείμενο να ποσοτικοποιούνται, ώστε να διαπιστωθεί η σημασία τους, αλλά και να συγκριθούν με άλλα. Στην κλασική της μορφή θέτει συγκεκριμένα ερωτήματα, ακριβώς όπως γίνεται και στην έρευνα με το τυποποιημένο ερωτηματολόγιο, τα οποία απαντώνται όχι από τους ερωτώμενους, αλλά από τα δευτερογενή στοιχεία που εμφανίζονται στο περιεχόμενο. Οι κατηγορίες που κατασκευάζονται, καθορίζονται από τη γενική προβληματική της έρευνας και με αυτό τον τρόπο ανακαλύπτονται οι στατιστικές

συσχετίσεις, ελέγχονται οι θεωρητικές υποθέσεις της έρευνας ή αναδύονται νέες θεωρητικές επεξηγήσεις. Η επεξεργασία των δεδομένων και ο έλεγχος των υποθέσεων γίνονται με τη χρήση και άλλων μεθόδων στο πλαίσιο ενός ευρύτερου ερευνητικού σχεδιασμού. Για τον λόγο αυτό, η ανάλυση περιεχομένου δεν θα πρέπει να αποτελεί αποκλειστική πηγή στοιχείων και ο συνδυασμός μεθόδων, ανεξάρτητα από το θέμα της έρευνας, είναι πιο αποτελεσματικός ως προς τη δυνατότητα προσέγγισης της πολυεπίπεδης και σύνθετης κοινωνικής πραγματικότητας (Κυριαζή, 2009, σ. 282-301). Όποια και αν είναι η μέθοδος με την οποία έχει συλλεχτεί ένα ποιοτικό υλικό (συνέντευξη, ανοικτές ερωτήσεις, μέθοδος των ελεύθερων συνειρμών κ.λπ.), η επεξεργασία του δεν μπορεί να παρακάμψει την ανάλυση περιεχομένου. Σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπει τη μετατροπή ενός ερευνητικού εργαλείου στις πρώτες φάσεις της έρευνας, όπως η συνέντευξη ή το δομημένο ανοικτό ερωτηματολόγιο, σε δομημένο ερωτηματολόγιο (Σακαλάκη, 2001, σ. 478-479, Thomas, & Nelson, 2003, pp. 404-405).

Έτσι, και στην έρευνα μας, για να διαπιστωθεί η επίτευξη ή μη των στόχων του προγράμματος χρησιμοποιήθηκε η βάση δεδομένων που είχε διαμορφωθεί από το Υπουργείο Παιδείας, μέσω του έργου «Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Σχολικών Μονάδων».

Ερευνήσαμε όλους τους παράγοντες που αφορούσαν την υποβολή, αλλά και στη χρηματοδότηση των προτάσεων στις σχολικές μονάδες της Ελλάδας για το σχολικό έτος 2002-2003.

- Τον βαθμό ανταπόκρισης των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων της Ελλάδας, ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, στην πρόσκληση του Υπουργείου Παιδείας για δράσεις του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας.
- Τον βαθμό συμμετοχής των εκπαιδευτικών και των μαθητών στις δράσεις.

- Τον προσανατολισμό των δράσεων, σύμφωνα με τους άξονες του προγράμματος.
- Τις συνεργασίες-συμπράξεις των σχολικών μονάδων για την υλοποίηση των δράσεων.
- Τις συνεργασίες με αθλητικούς – πολιτιστικούς – εκπαιδευτικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αλλά και άλλους φορείς που συνεισέφεραν για την υλοποίηση των δράσεων.
- Τον βαθμό της αιτούμενης χρηματοδότησης.
- Τον προγραμματισμό των δράσεων με βάση τις κατηγορίες δαπανών που είχαν ορισθεί από την προκηρύξεις.

Για να διαπιστωθεί ο βαθμός έκτασης υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος, αλλά και οι ιδιαιτερότητες που τυχόν να παρουσίασαν στον σχεδιασμό και την εφαρμογή τους, χωρίσαμε το σύνολο της χώρας σε πέντε γεωγραφικά διαμερίσματα:

- **Ανατολική Μακεδονία & Θράκη** (Εβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, Δράμας, Καβάλας, Σερρών, Κιλκίς, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής).
- **Δυτική Μακεδονία & Θεσσαλία** (Πέλλας, Φλώρινας, Καστοριάς, Κοζάνης, Ημαθίας, Πιερίας, Γρεβενών, Τρικάλων, Λάρισας, Καρδίτσας, Μαγνησίας).
- **Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα** (Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας, Άρτας, Ευρυτανίας, Αιτωλοακαρνανίας, Φθιώτιδας).
- **Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου** (Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής, Αθηνών, Πειραιώς, Βοιωτίας, Φωκίδας, Εύβοιας, Χίου, Σάμου, Λέσβου).

- **Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα & Κρήτη** (Αχαΐας, Κορινθίας, Ηλείας, Αρκαδίας, Αργολίδας, Μεσσηνίας, Λακωνίας, Κυκλάδων, Δωδεκανήσων, Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου, Λασιθίου).

Η ανάλυση έγινε με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS και το δείγμα αποτελούνταν από 3.258 δημόσια και ιδιωτικά σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης της χώρας. Για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκαν πίνακες κατανομής συχνοτήτων, καθώς και κυκλικά διαγράμματα, ραβδογράμματα, για τη γραφική απεικόνιση των παραγόντων που ελέχθησαν. Επίσης πραγματοποιήθηκε και σύγκριση μεταξύ των υποβληθέντων προτάσεων και αυτών που τελικά χρηματοδοτήθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας, έτσι ώστε να διαπιστώσουμε, τις διαφορές που προέκυψαν και αν τηρήθηκαν οι βασικοί παράμετροι του πλαισίου σχεδιασμού και αξιολόγησης των προτάσεων, όπως είχαν ορισθεί από τις προκηρύξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ο Ολυμπισμός ως εκπαιδευτική έννοια

Οι παιδαγωγικές ιδέες του Pierre de Coubertin για τον Ολυμπισμό

Ο Βαρόνος Pierre de Coubertin ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα είχε αντιληφθεί ότι ο αθλητισμός επρόκειτο να αποτελέσει βασικό εφαλτήριο ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο, να γίνει σημαντικό στοιχείο της λαϊκής κουλτούρας, αλλά και ένα μέσο επικοινωνίας μεταξύ των διάφορων πολιτισμών (Parry, 1999, σ. 101). Μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων ήθελε να δημιουργήσει μια μόνιμη οικουμενική δράση, που ως βασικό σκοπό είχε να επιφέρει την εκπαιδευτική αναγέννηση της ανθρωπότητας (Muller, 1994, σ. 46). Για τον λόγο αυτό, οι προσπάθειες του για την αναβίωση των Αγώνων δεν επικεντρώθηκαν μόνο στη θεσμική οργάνωση αλλά και στη διάδοση και αναμόρφωση του αθλητισμού μέσω της παιδείας, αφού επηρεάστηκε κυρίως από την παράδοση της αθλητικής παιδείας των αρχαίων ελλήνων και του εκπαιδευτικού συστήματος της Βρετανίας και ιδιαίτερα από το εκπαιδευτικό σύστημα των ιδιωτικών σχολείων public schools (Lazlo, 1988, σ. 73). Χάρη στην εξαιρετική του κλασσική παιδεία από το Πανεπιστήμιο της Σορβόνης στο Παρίσι, αποδείχθηκε πολύ γρήγορα θερμός οπαδός της παιδαγωγικής, υπήρξε ουμανιστής και εργάστηκε συνειδητά για να επιτύχει μια ενιαία οικουμενική εικόνα αναζητώντας ένα σύστημα που θα μπορούσε να δώσει νέα ώθηση στην εκπαίδευση των νέων. Έτσι, άρχισε ήδη από τη δεκαετία του 1880 να εξοικειώνεται με την ευρωπαϊκή Αναγέννηση του 15^{ου} και 16^{ου} αιώνα, και στη σχέση της με τον αρχαιοελληνικό και ρωμαϊκό πολιτισμό (Muller, 2009, σ. 78).

Μελετώντας την ιστορία, τον πολιτισμό αλλά και τον χαρακτήρα της αρχαίας αγωνιστικής παράδοσης, ο Coubertin διέγινωσε ότι ο αθλητισμός ήταν μέρος της παιδείας του ανθρώπου, που καλλιεργούσε, με αρμονικό και ισορροπημένο τρόπο, τις διανοητικές, ψυχικές και σωματικές αρετές (Μουρατίδης, 1993, σ. 66). Το πλατωνικό και Αριστοτέλειο τρίπτυχο «Μουσική, φιλοσοφία και γυμναστική» ως βασικό γνώρισμα μιας ολοκληρωμένης αγωγής, που ενώνει με αρμονικό και ισορροπημένο τρόπο, τις διανοητικές, ψυχικές και σωματικές αρετές του ατόμου, ώστε με την προσπάθεια να πετύχει την υψηλότερη ανάπτυξή του, ως ψυχοσωματική οντότητα, ήταν η βάση που κινήθηκε ο Coubertin για την αναβίωση των Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων (Νησιώτης, 1980, σ. 56).

Έτσι συνειδητοποίησε ότι ο ιδανικός τύπος του ανθρώπου ως «καλός καγαθός», θα μπορούσε να αναζωογονήσει την παιδαγωγική στη σύγχρονη εποχή από τον μονόπλευρο διανοητικισμό και δημιουργήθηκε γι' αυτόν, το αναγκαίο υπόβαθρο, η μορφή μιας νέου τύπου παιδαγωγικής που κορυφώνεται με αυτή τη δυναμική αρμονία του σώματος και της ψυχής, των μυών και του πνεύματος, του κάλλους και της αρετής (Νησιώτης, 1980, σ. 56). Ταυτόχρονα, μελέτησε διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα της εποχής του, επισκέφθηκε πολλές φορές την Αγγλία, όσο και τη Βόρεια Αμερική και εντυπωσιάστηκε από τη σημαντική θέση που είχαν ο αθλητισμός και η Φυσική Αγωγή στο σχολικό πρόγραμμα. Έτσι απέκτησε βαθιά εμπειρία για διάφορα είδη διαπαιδαγώγησης που ήταν προσανατολισμένα στον αθλητισμό και ιδιαίτερα τον ενθουσίασαν τα αθλητικά κινήματα που στηρίζονταν στις θεωρίες του Thomas Arnold και του William Penny Brookes, όπου και τον ώθησαν να ξεκινήσει μια πραγματική σταυροφορία για την καθιέρωση της Φυσικής Αγωγής στην εκπαίδευση, αλλά και να δημιουργήσει τον εκπαιδευτικό προσανατολισμό των Ολυμπιακών Αγώνων (Γεωργιάδης, 1998, σ. 52).

Το 1887 ο Pierre de Coubertin κάνει την πρώτη διάλεξή του με θέμα «η αγγλική παιδεία» και ταυτόχρονα μέσω της φιλελεύθερης εφημερίδα *Le Français*, ξεκινά δημόσια την εκστρατεία του για την καθιέρωση της Φυσικής Αγωγής και του αθλητισμού στη Β/θμια εκπαίδευση των σχολείων της Γαλλίας (Clastres, 2008, σ. 161-162). Μετά από δύο χρόνια το 1889, στο συνέδριο της League de la Paix, υποστήριξε ότι με την εισαγωγή της Φυσικής Αγωγής στα εκπαιδευτικά συστήματα, οι μαθητές αποκτούν σημαντικές σωματικές και πνευματικές αρετές (σεβασμός στους κανόνες, συνεργασία, ομαδικότητα, σεβασμός στους άλλους κ.λπ.) και συμπληρώνοντας πρόσθεσε ότι «ο μόνος τρόπος για να αλλάξουμε τον άνδρα, είναι να αλλάξουμε το παιδί» και αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει ένα μοντέλο εκπαίδευσης για παγκόσμια ειρήνη (Γεωργιάδης, 2002, σ. 76).

Το όραμα του και οι ιδέες του Pierre de Coubertin αναπτύχθηκαν δύο χρόνια πριν την αναβίωση των Αγώνων στην πρώτη του ομιλία στην Αθήνα το 1894 στον φιλολογικό σύλλογο «Παρνασσός». Αναφερόμενος στα πορίσματα των εργασιών του 1^{ου} Ολυμπιακού Συνεδρίου που είχε πραγματοποιηθεί στη Σορβόννη, τόνισε τη γοητεία που είχε ασκήσει το πνεύμα της Ελληνικής αρχαιότητας και ήταν αυτή που καθόρισε την επιτυχία του Συνεδρίου, σε όλη τη διάρκεια των συζητήσεων. Υποστήριξε ότι, η αναβίωση των Αγώνων θα μπορούσε να διαμορφώσει τις συνθήκες για έναν ειρηνικό διεθνισμό, οι Αγώνες θα αποτελούσαν εγγύηση για δημοκρατικές εξελίξεις, κοινωνικές κατακτήσεις και θεσμικές μεταρρυθμίσεις των κρατών και με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσαν να τεθούν γερές βάσεις για την παγκόσμια ειρήνη και την ηθική τελειοποίηση των πολιτών (Γεωργιάδης, 2002, σ. 75).

Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι ο αναγεννημένος Ολυμπισμός σύμφωνα με τις ιδέες του Coubertin, εμφανίστηκε άρρηκτα συνδεδεμένος με μια παιδαγωγική αποστολή σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και όπως υπογραμμίστηκε στη σύνοδο της

Σορβόννης, ο νέος Ολυμπισμός ήταν ανοιχτός σε όλο τον κόσμο. Έτσι, η έννοια του πανανθρώπινου είναι έννοια του 19^{ου} αιώνα και αποτελεί την πρώτη παιδαγωγική του αρετή, αφού δεν ανταποκρίνεται μόνο σε μια κατηγορία ανθρώπων, αλλά σε όλους ανεξαρτήτου φυλής, φύλου και θρησκείας, η οποία και σήμερα είναι η κινητήριος δύναμη στις νεολαίες του κόσμου (Γλυκατζή-Αρβελέρ, 1998, σ. 55-57). Για να διευρύνει τα εκπαιδευτικά και πολιτιστικά θεμέλια των Αγώνων, έτσι ώστε να τους δώσει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, ο Coubertin οργάνωσε τα Ολυμπιακά συνέδρια. Στη διάρκεια των συνεδρίων, προσπαθούσε να εξάρει τον παγκόσμιο, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα του Ολυμπισμού, με βάση την περιοδική διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων (Muller, 1988, σ. 220). Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που ένα χρόνο μετά την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 1897 στη Χάβρη, οργάνωσε ένα Ολυμπιακό Συνέδριο με θέμα «Αθλητική Υγιεινή και Παιδαγωγική», στη διάρκεια του οποίου εξετάστηκαν διάφορα θέματα σχετικά με τη Φυσική Αγωγή στην εκπαίδευση και οι συζητήσεις κυρίως επικεντρώθηκαν γύρω από τις απόψεις του παιδαγωγού Thomas Arnold. Η προσπάθεια αυτή συνεχίστηκε στο 3^ο Ολυμπιακό συνέδριο το 1905 στις Βρυξέλλες, όπου εξετάστηκαν θέματα σχετικά με την επίδραση της οργανωμένης φυσικής αγωγής σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, την προώθηση του γυναικείου αθλητισμού, τον κοινωνικό ρόλο του αθλητισμού και την προώθηση του αθλητισμού σε όλες τις κοινωνικές ομάδες (Muller, 1988, σ. 221). Το 1906 στο Παρίσι, πραγματοποίησε την παγκόσμια «Συμβουλευτική Συνδιάσκεψη των Γραμμάτων, Τεχνών και Αθλητισμού» μέσω της οποίας άνθρωποι των γραμμάτων, των τεχνών και του αθλητισμού εξέθεσαν τις απόψεις τους και μελετήθηκαν τρόποι έτσι ώστε η τέχνη και η λογοτεχνία θα μπορούσαν να συνεργαστούν και να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη των Ολυμπιακών Αγώνων (He, 2000, σ. 65). Το 1913 οργάνωσε στη Λοζάνη ένα άλλο Ολυμπιακό Συνέδριο με

κεντρικό θέμα «ψυχολογία και φυσιολογία του αθλητισμού», όπου διαπιστώθηκε ότι κάθε αθλητική προσπάθεια, είτε σε επίπεδο πρωταθλητισμού, είτε σε επίπεδο μαζικής άσκησης, δεν πρέπει να επιδιώκει μόνο την ανάπτυξη των φυσικών ικανοτήτων του ατόμου, αλλά και να ανυψώνει ηθικά τον άνθρωπο (Muller, 1988, σ. 221).

Στη συνέχεια για να ολοκληρώσει το σχέδιό του, το 1925 αφού παραιτήθηκε από πρόεδρος της Δ.Ο.Ε., υπήρξε ένας από τους ιδρυτές της Παγκόσμιας Παιδαγωγικής Ένωσης, εκπόνησε ένα «Χάρτη Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης» ενώ το 1926 ίδρυσε ένα «Διεθνές Κέντρο Αθλητικής Εκπαίδευσης» (Muller, 2009).

Το 1935, δυο χρόνια πριν από τον θάνατό του, αναφέρθηκε σε πέντε αρχές οι οποίες θα αποτελούσαν την φιλοσοφική βάση του Ολυμπισμού (Naul, 2007, σ. 29).

Ισότητα

Μια αρχή που υποστήριξε βασίζεται στην **«ισότητα»** όλων των ανθρώπων. Η προσπάθειά του Coubertin για την παγκόσμια συναδέλφωση, στο δικαίωμα όλων στη συμμετοχή, του «ευ αγωνίζεσθαι», στην αξία της ανθρώπινης προσωπικότητας, της δικαιοσύνης, του σεβασμού για τους άλλους, κατά των φυλετικών διακρίσεων, του ορθολογισμού και της κατανόησης, της αυτονομίας και της αριστείας ήταν τα βασικά χαρακτηριστικά της φιλοσοφίας του και οι αξίες αυτές αποτελούσαν ουσιαστικά τις θεμελιώδεις αξίες του ουμανισμού (Νησιώτης, 1980, σ. 61). Θεωρούσε ότι ο αθλητισμός θα πρέπει να αποτελεί δικαίωμα όλων των ανθρώπων, είναι μια έκφραση δημοκρατικής συμπεριφοράς, και μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα για την ανάπτυξη δημοκρατικών αρχών και δημοκρατικής συνείδησης στους πολίτες (Γεωργιάδης, 1998, σ. 52).

Το 1919 ο Coubertin υποστήριξε τη θεωρητική εξήγηση της κοινωνικής ένταξης στον τομέα του αθλητισμού, διατυπώνοντας την πρότασή του για τον

«αθλητισμό για όλους» προωθώντας τη φιλοσοφία του ερασιτεχνισμού. «Στο παρελθόν η άσκηση του αθλητισμού ήταν ενίοτε ησχόλη των πλουσίων και άεργων νέων. Επί μια τριακονταετία προσπαθώ να καταστήσω αυτή την πρακτική καθημερινή ευχαρίστηση της αστικής τάξης. Τώρα όμως αυτή η ευχαρίστηση πρέπει να γίνει μέρος της ζωής των νέων εργαζομένων. Όλα τα αθλήματα για όλους – αυτή, χωρίς αμφιβολία, είναι μια δήλωση που θα χαρακτηριστεί καθαρά ουτοπική» (Da Costa, 2006, σ.181). Με αυτόν τον τρόπο, πίστευε ότι ο χώρος της αθλητικής δραστηριότητας, όπου καλλιεργείται η ισότητα, η χαρά και η γαλήνη μπορούν να αποτελέσουν πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη του αθλητισμού και την αποκατάσταση της κοινωνικής ειρήνης και χαρακτηριστικά είχε αναφέρει: «Οι κοινωνικές διενέξεις δεν γεννήθηκαν μόνο από σύγκρουση συμφερόντων, αλλά σε μεγάλο βαθμό φέρουν το βάρος συσσωρευμένων θλίψεων, θυμών και ταπεινώσεων. Δεν υπάρχει τίποτε καλύτερο από τον αθλητισμό για να θεραπεύσει τους νέους από αυτές τις πληγές» (Deveen, 1991, σ. 136).

Διευρύνοντας την έννοια της «ισότητας» ο Coubertin θεωρούσε ότι η συμμετοχή των αθλητών σε κάθε είδους αθλητικής δραστηριότητας μέσω των Αγώνων, επιδιώκει τη διαρκή αναζήτηση της τελειότητας, την «ελευθερία της υπέρβασης» και το πνεύμα του υγιούς ανταγωνισμού, τα οποία εκφράζεται στο Ολυμπιακό αξίωμα: «*citius, altius, fortius* » (Chalip, 1991, σ. 77). Η έννοια του όρου μπορεί ευρύτερα να ερμηνευτεί ότι σημαίνει: **Citius** πιο γρήγορα όχι μόνο στον δρόμο, αλλά και σε ταχύτητα αντίληψης και νοητικής εγρήγορσης. **Altius** όχι μόνο σε σχέση με έναν επιδιωκόμενο στόχο, αλλά και στην αναζήτηση και καθορισμό υψηλότερων προτύπων για το άτομο, που αγωνίζεται για την αυτό-ολοκλήρωσή του και **Fortius** δεν αναφέρεται μόνο «πιο δυνατά» στον αθλητικό αγώνα, αλλά και στον αγώνα της ζωής. Οι ερμηνείες αυτές δείχνουν τη σημασία των ιδεών αυτών όταν

εφαρμόζονται στην εκπαίδευση και μπορεί να θεωρηθεί, ότι η τελειότητα δεν μετριέται με τα αγωνιστικά επιτεύγματα, αλλά από τον άθλο της προσπάθειας να ξεπεράσουν τα όριά τους και την επιθυμία να δοκιμάσουν τις ατομικές τους ικανότητες και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη συμμετοχή. Σημαίνουν, «αναπτύσσω, καλλιεργώ, αυξάνω τις ικανότητές μου» και αν διδαχθούν σωστά στους νέους, θα τους βοηθήσουν να τηρούν υψηλά πρότυπα για κάθε τι που θα αναλαμβάνουν στη ζωή τους (Mosher, 1994, σ. 249-250).

Ιπποτισμός

Σε άλλη αρχή που αναφέρθηκε χαρακτηρίζεται από τον όρο «**ιπποτισμός**» ως σχήμα συμπεριφοράς ανθρώπων που συναγωνίζονται μεταξύ τους, με πνεύμα ευγενούς άμιλλας, συντροφικότητας, αλληλεγγύης και σεβασμού (Jernigan, 1980, σ. 120). Σύμφωνα με το όραμα του Coubertin, η ηθική συμπεριφορά, η δεοντολογική ακεραιότητα και ο δυνατός χαρακτήρας ήταν προϊόν μιας παιδείας σύμφωνα με το πρότυπο του Arnold και η βάση της δικής του αντίληψης για τον εκπαιδευτικό ρόλο του αθλητισμού, της *pedagogie sportive* όπως την αποκαλούσε (Chua, 2006). Θέσπισε έναν κώδικα αθλητικής συμπεριφοράς, παρόμοιο με εκείνο των ιδιωτικών σχολείων της Αγγλίας του 19^{ου} αιώνα και υποστήριξε ότι ο Ολυμπισμός είναι μια ισχυρή κουλτούρα, υποδηλεί μια δυνατότητα εξανθρωπισμού στον στίβο, η οποία βασίζεται στο πνεύμα του ιπποτισμού, της υποδειγματικής αθλητικής συμπεριφοράς, την υψηλή εκπαιδευτική του αξία, για την επιδίωξη της ανθρώπινης τελειότητας (Daly, 1994, σ. 146). Επίσης, τονίζει τον ρόλο του αθλητισμού στην κοινωνική και ηθική εξέλιξη, προσδίδει μια ευγένεια στην αθλητική αναμέτρηση, επιδιώκει την ατομική τελειότητα και διδάσκει σε όσους ασχολούνται με τον αθλητισμό ότι υπάρχει μια ευγενής αξία στο να αγωνίζεται κανείς σύμφωνα με έναν ηθικό και ιπποτικό

κώδικα (Daly, 1994, σ. 144-146). Ο κώδικας αυτός ήταν ένα βασικό στοιχείο της φιλοσοφίας του που εξήρε τη δυνατότητα του αθλητισμού να λειτουργεί ως μέσον και παράγοντας ηθικής και με τη βασική προϋπόθεση ότι οι Αγώνες θα διεξάγονταν δίκαια και έντιμα (Daly, 1994, σ. 139).

Πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου το 1908 ο Coubertin εξέφρασε ανησυχίες που υπήρχαν ανάμεσα στον αγώνα και την καθαρότητα του αθλητισμού. *«Ο ανταγωνισμός γίνεται όλο και εντονότερος, επισύροντας όλο και μεγαλύτερους κινδύνους διαφθοράς και δημιουργεί μεγάλους κινδύνους για το πνεύμα του ευ αγωνίζεσθαι»* (Kitroef, 2006, σ. 77). Πίστευε ότι ο Ολυμπισμός απευθύνεται σε όλους, καταργεί τις διαιρέσεις, υποστηρίζει κάθε μορφή αθλητισμού ως μια αυτόνομη και ξεχωριστή άσκηση, ως μια ολοκληρωμένη αθλητική παιδεία, η οποία εμπεριέχει αξίες και ιπποτικό πνεύμα, που λειτουργούν ως κινητήρια δύναμη σε εθνικό και κοινωνικό επίπεδο (Daly, 1994, σ. 138-139, Chalip, 1991, σ. 73). Σε πολλά σημεία των έργων του, ο Coubertin χρησιμοποιεί επίσης τον όρο «fair play» (ευγενής άμιλλα) για να εξηγήσει το νόημα του ιπποτισμού και κάνει παραλληλισμούς ανάμεσα στην ιπποτική συμπεριφορά που χαρακτήριζε τις μεσαιωνικές δυτικές κοινωνίες και στη στάση του στο «ευ αγωνίζεσθαι», το οποίο ήλπιζε ότι θα κυριαρχήσει στις σύγχρονες κοινωνίες. Ιδιαίτερα, τον είχε εντυπωσιάσει το Βρετανικό εκπαιδευτικό σύστημα και σε πολλές ομιλίες του είχε αναφερθεί σχετικά με τον ρόλο που έχει διαδραματίσει στην προαγωγή των αθλητικών ιδεωδών και του ευ αγωνίζεσθαι (Kitroef, 2006, σ. 77).

Εκεχειρία

Μια άλλη αρχή που υποστήριξε ο Coubertin ήταν η «**εκεχειρία**» η οποία βασίστηκε στην ευρεία κατανόηση της ειρήνης και περιείχε όλες τις πτυχές της έννοιας των

αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων και διδάγματα από τον χριστιανικό ανθρωπισμό της Ευρώπης. Βασικός του σκοπός ήταν μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων να θεμελιωθεί και να αποδοθεί μια μεγαλύτερη απαίτηση κοινωνικής δικαιοσύνης και κοινωνικής ζωής, ώστε να αποτελέσει ένα γερό οικοδόμημα για την παγίωση της διαρκούς ειρήνης σε όλο τον κόσμο με βάση την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (Νησιώτης, 1985, σ. 59). Η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων σύμφωνα με τον Coubertin, θα έδινε τη δυνατότητα στους νέους όλου του κόσμου να αποδεχθούν τον πολιτισμό και της παραδόσεις των λαών, να εξαλείψουν την άγνοια και τις προκαταλήψεις και με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσαν να δημιουργηθούν γερές βάσεις για την προώθηση της ειρήνης σε παγκόσμιο επίπεδο (Γεωργιάδης, 2002, σ. 75).

Οι ανταλλαγές ιδεών μεταξύ χωρών, οι διεθνείς συναντήσεις και ο από κοινού εορτασμός εθνικών επιτευγμάτων, ήταν οι βασικοί στόχοι του Coubertin για την προώθηση της ειρήνης και πίστευε ότι μπορούσαν να επιτευχθούν μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων (Quanz, 1994, σ. 138-139). Χαρακτηριστικά είχε αναφέρει: *«Το να απαιτήσεις οι λαοί να αγαπούν ο ένας τον άλλον είναι κάτι το παιδαριώδες. Το να απαιτήσεις από αυτούς να σέβεται ο ένας τον άλλον δεν είναι ουτοπία. Αλλά για να σέβεται ο ένας τον άλλον πρέπει να μάθει να γνωρίσει ο ένας τον άλλον»* (Mcintosh, 1981, σ. 168, Uberhorst, 1981, σ. 188).

Η «Εκχειρία» συνδέεται με την ιδέα του «ρυθμού» που υπονοεί το σταθερό χρονικό τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων κάθε τέσσερα χρόνια συμβολίζοντας την πληρότητα του χρόνου κατά ρυθμικό και περιοδικό τρόπο, το αρμονικό πέρασμα από το παρελθόν στο μέλλον, από τη μια γενιά στην άλλη (Γεωργιάδης, 2002, σ. 77).

Επίσης, ο Coubertin εφεύρε ή ανακάλυψε την Ολυμπιακή Σημαία κατά την παραμονή του στους Δελφούς και θεώρησε ότι οι Ολυμπιακοί κύκλοι που ο κάθε ένας έχει διαφορετικό χρώμα, αντιπροσωπεύουν τις πέντε ηπείρους του κόσμου που

κατέκτησε ο Ολυμπισμός. Τα πέντε αυτά χρώματα, πάνω σε λευκό φόντο συνδυάζονται έτσι ώστε να συμβολίζουν τα χρώματα της σημαίας κάθε χώρας, χωρίς εξαίρεση (Silance, 1985, σ. 118-119). Η χρήση αυτών των όρων και συμβόλων υπογραμμίζουν έναν συνεχή αγώνα για την επίτευξη ενός οράματος, συνδέονται με την επιθυμία για εκεχειρία – τη διακοπή των συγκρούσεων μεταξύ χωρών και εθνών και καταδεικνύει την επιθυμία να φέρει τους λαούς πιο κοντά τον ένα στον άλλο μέσω των Αγώνων (Νησιώτης, 1984, σ. 52).

Η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων στη σύγχρονη εποχή, βασίζεται πάνω σε αυτή την ευρεία κατανόηση της ειρήνης και μας δείχνει ότι ο σεβασμός και η προώθηση της ειρήνης είναι αποτέλεσμα των αρχών και αξιών του Ολυμπισμού και κάθε άτομο ως μέλος μιας ενεργούς και υπεύθυνης κοινωνίας, κάθε έθνος, κάθε λαός, αλλά και στο σύνολο της η παγκόσμια κοινότητα οφείλουν να σεβαστούν (Νησιώτης, 1985, σ. 59). Έτσι οι Αγώνες, μέσω της Ολυμπιακής Εκεχειρίας, μετατρέπουν τις αντιθέσεις, τους ανταγωνισμούς, σε ειρηνική άμιλλα, βάζει όλους τους ανθρώπους σε μια διαδικασία όπου μπορούν να δεχτούν να ζήσουν μαζί ειρηνικά σε μια συγκεκριμένη περίοδο, ξεπερνά τα όρια των ιδεολογικών σχέσεων και πολιτικών διαπραγματεύσεων και είναι μια αφετηρία από την οποία αρχίζουν και διαδίδονται αρχές δράσης με σκοπό τη συμβολή του Ολυμπισμού στην ειρήνη μεταξύ ανθρώπων, κοινωνιών και εθνών (Νησιώτης, 1985, σ. 60-61).

Κάλλος

Επίσης, αναφέρθηκε στο «**κάλλος**», τη συμμετοχή της τέχνης, της λογοτεχνίας και της ποίησης ως αναπόσπαστων στοιχείων του προγράμματος και των τελετών των Ολυμπιακών Αγώνων. Η αρχή αυτή εκφράζει το όραμα της ευρυθμίας όπου σύμφωνα με τον Coubertin, οι τέχνες, η λογοτεχνία και ο αθλητισμός αποτελούν ένα σύνολο,

μια βαθιά αλληλεξάρτηση και «ο αθλητισμός πρέπει να νοείται ως δημιουργός τέχνης» (Leiper, 1980, σ. 114, He, 2000, σ. 63).

Για να επιτύχει το ιδανικό αυτό εμπνεύστηκε από το κλασσικό Ελληνικό γυμνάσιο και πίστευε ότι κάθε μορφή άσκησης του αθλητισμού θα πρέπει να συνδέεται άμεσα με την καλλιέργεια του πνεύματος (Chalip, 1991, σ. 74). Για να ολοκληρώσει το έργο του και να εξασφαλίσει την επίσημη επικύρωσή του το 1906 συγκάλεσε τη Συμβουλευτική Σύνοδο για την Τέχνη, τη Λογοτεχνία και τον Αθλητισμό και κατά την εναρκτήριο ομιλία του είχε αναφέρει: «έφθασε η στιγμή να μπούμε σε μια νέα φάση και να αναβιώσουμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες με την αρχική τους ομορφιά». Έτσι δημιούργησε το «πένταθλο των μουσών», όπου αφορούσε τη διεξαγωγή πέντε διαγωνισμών τέχνης (αρχιτεκτονικής, μουσικής, γλυπτικής, ζωγραφικής και λογοτεχνίας) παράλληλα με τους Ολυμπιακούς Αγώνες με σκοπό την προώθηση της τέχνης και της παιδείας μέσω του αθλητισμού. Οι διαγωνισμοί αυτοί, οργανώθηκαν για πρώτη φορά το 1912 στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Στοκχόλμης και έλαβαν τέλος το 1948 στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου (Leiper, 1980, σ. 114, Durry, 1981, σ. 228, Lekarska, 1994, σ. 183).

Αθλητική Θρησκεία

Τέλος, μια άλλη αρχή την ονόμασε «**religio – athletae**» (αθλητική θρησκεία). Ο Coubertin πίστευε ότι ο Ολυμπισμός ήταν μια θρησκεία με παγκόσμιες διαστάσεις, μια θρησκεία που ενώνει όλες τις θεμελιώδεις αξίες άλλων θρησκειών, είναι ένα «ιδεαλιστικό - ανθρωπιστικό πάθος», το οποίο μέσω των Αγώνων έπρεπε να ανυψώσει τους ανθρώπους που ήταν διχασμένοι «από τις πολλές θρησκευτικές πίστεις, σε μια παγκόσμια αντίληψη αγνού ανθρωπισμού» (Boulongne, 1993, σ. 101, Moltmann, 1980, σ. 103). Χαρακτήρισε τους αθλητές που συμμετέχουν στους

Ολυμπιακούς Αγώνες ως τους «πρεσβευτές της σύγχρονης παιδείας» για τις πολιτισμένες χώρες που μοιράζονται μεταξύ τους το θρησκευτικό πνεύμα του αθλητισμού ως μέσου για τη διάπλαση ηθικών χαρακτήρων και τη δημιουργία μιας ηθικότερης παγκόσμιας κοινωνίας (Naul, 2007, σ.29).

Για τον Coubertin, η ταύτιση του Ολυμπισμού με την θρησκεία ήταν απαραίτητη, διότι χωρίς αυτήν ο δυναμισμός, ο ενθουσιασμός και το τέλειο θα έλλειπαν. Το 1936 στο Βερολίνο είχε αναφέρει ότι βασικό χαρακτηριστικό του αρχαίου και του σύγχρονου Ολυμπισμού είναι η θρησκεία και χαρακτηριστικά είχε αναφέρει: *«Στην αρχαιότητα ο αθλητής «τιμούσε τους θεούς» ενώ ο σύγχρονος αθλητής προβάλλει τη χώρα του, τη σημαία του, τη φυλή του... ζαναδημιούργησα ένα θρησκευτικό συναίσθημα με διαφορετική μορφή που στηρίζεται στον Διεθνισμό και τη Δημοκρατία που διακρίνουν τη σύγχρονη εποχή μας και είναι όμοιο με αυτό που οδηγούσε τους αρχαίους Έλληνες για το θρίαμβο στα πόδια του Δία»* (Powell, 1981, σ. 160, Diem, 1983, σ. 93-94). Από την αρχαία πρακτική όμως, χρησιμοποίησε μόνο τα τελετουργικά, αφού ο τόπος των Αγώνων θα ήταν ένας «ιερός τόπος» ένας «βωμός», η είσοδος των αθλητών μία «πομπή», το Ολυμπιακό Κίνημα «ένα ιερατείο», ο Ολυμπιακός όρκος μια «ιεροτελεστία καθάρσεως» και η Ολυμπιακή νίκη ένα δείγμα υποταγής προς το έθνος (Moltmann, 1980, σ. 102-103). Οι τελετές που γίνονται στην έναρξη και λήξη των Ολυμπιακών Αγώνων εκφράζουν τα βαθύτατα συναισθήματα που βιώνει κάποιος, όπως με την είσοδο της φλόγας στο στάδιο, την παρέλαση των αθλητών, τον όρκο του αθλητή κ.λπ., χαρίζοντας σε πολλούς έντονη θρησκευτική και πατριωτική εμπειρία (Νησιώτης, 1976, σ. 63). Με αυτόν τον τρόπο ήθελε να καλλιεργήσει τη νέα θρησκευτική τελετουργία με μια διεθνή γενική θρησκευτική ορμή, μια σύγχρονη δυναμική που επαναλαμβάνεται μετά από 2.000 χρόνια και

λάμπει στο κατώφλι του 20^{ου} αιώνα «σαν την αντανάκλαση μιας χαρούμενης ελπίδας» (Moltmann, 1980, σ. 102-103).

Έτσι ο Ολυμπισμός και η Θρησκεία έχουν κοινό σημείο επαφής την παγκοσμιότητα και την πανανθρώπινη οικογένεια, αλλά προσπαθούν να την πετύχουν σε διαφορετικά επίπεδα με διαφορετικά μέσα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι υπάρχει αντίθεση. Η συνεργασία τους στον τομέα αυτόν θα συντελέσει στην επιτυχία του κοινού σκοπού: της αγάπης και συναδέλφωσης όλων των λαών και την προώθηση της ειρήνης σε παγκόσμια κλίμακα (Νησιώτης, 1977, σ. 231-232).

Ο Ολυμπισμός σήμερα: ορισμός, έννοια, φιλοσοφία

Το θέμα “Ολυμπισμός σήμερα” είναι πάντοτε επίκαιρο καθώς παραπέμπει στη σχέση μεταξύ των ιδεατών στόχων του Ολυμπισμού και της πραγματικότητας, αφού οι στόχοι που θέτει ο Ολυμπιακός χάρτης δεν είναι εύκολο να πραγματοποιηθούν μόνο με τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων (Φιλάρετος, 1998, σ. 39). Ο Ολυμπισμός ως έννοια δεν υπήρχε στην αρχαιότητα. Ο πιο κοντινός προσδιορισμός είναι του ρήτορα Ισοκράτη στον Πανηγυρικό του όπου αναφέρεται στις αρχές που πλαισιώνουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την Ολυμπιακή ιδέα (Γεωργιάδης, 2002, σ. 73-74). Είναι ένας όρος που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρο με διαφορετικές εκφράσεις από το Κουμπερτέν όπως, «Ανανεωμένος Ολυμπισμός, Νέο-Ολυμπισμός, Ολυμπισμός, Ολυμπιακή Ιδέα, Ολυμπιακό Ιδεώδες» (Landry, 1988, σ. 56). Οι όροι αυτοί είχαν πάντα μια έντονη κοινωνική και εκπαιδευτική διάσταση και ο Κουμπερτέν ήθελε η ακτινοβολία τους να ξεπεράσουν τον καθαρά αθλητικό χώρο και να επεκταθεί στο σύνολο των καθημερινών κοινωνικών δραστηριοτήτων και στην βελτίωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς (Landry, 1988, σ. 56-59, Powell, 1980, σ. 131). Μάλιστα ο Κουμπερτέν εξακολουθούσε να προσθέτει έννοιες στον Ολυμπισμό

και να αλλάζει τη διατύπωσή του μέχρι αργά στη ζωή του. Από ιστορική άποψη, η πολυπλοκότητα της έννοιας μπορεί να αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι ο Κουμπερτέν επηρεάζεται από διάφορες απόψεις, από όλη την υφήλιο, από τον κλασσικό Ελληνισμό, τον αγγλικό μυϊκό Χριστιανισμό, το Γαλλικό κοινωνικό ρεφορμισμό, ή τον κλασσικό φιλελευθερισμό του 19^{ου} αιώνα (Torres, 2004, σ. 144). Στην 6^η Ολυμπιακή Επιστολή του περιγράφει ότι η έννοια του Ολυμπισμού είναι πάνω από όλα μια διανοητική κατάσταση που πηγάζει από τη λατρεία της προσπάθειας και της ευρυθμίας, οι οποίες αποτελούν τη βάση για μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα του ατόμου (Landry, 1988, σ. 56). Στα Ολυμπιακά Απομνημονεύματα (1927), ο Coubertin περιέγραφε τον Ολυμπισμό ως *«μια σχολή ηθικής ευγένειας και καθαρότητας όπως και σωματικής αντοχής και ενέργειας, υπό τον όρο η αντίληψή σας της αθλητικής τιμής και ανιδιοτέλειας να είναι στο ύψος της μυϊκής σας δύναμης»* (Mcintosh, 1981, σ. 165-166, Powell, 1981, σ. 159).

Σήμερα η χρήση του όρου Ολυμπισμός, είναι ευρύτατα διαδεδομένη, αλλά ο ορισμός του παραμένει δύσκολος. Ένας βασικός λόγος της δυσκολίας αυτής οφείλεται στο γεγονός ότι η έννοια του Ολυμπισμού οικοδομήθηκε πάνω σε αντιλήψεις, συστήματα αξιών και αρχών που προέρχονταν από τον πολιτισμό των δυτικών χωρών και στο πέρασμα του χρόνου η έννοια του Ολυμπισμού έχει αφομοιωθεί με άριστο τρόπο από τα ήθη, την ιστορία και τον πολιτισμό διαφορετικών λαών που αποτελούν την παγκόσμια κοινότητα (Landry, 1988, σ. 55). Για να δοθεί ένας συγκεκριμένος ορισμός του Ολυμπισμού θα πρέπει να αναζητήσουμε τις πνευματικές βάσεις στα έργα του ντε Κουμπερτέν και τις θεμελιώδεις αρχές του Ολυμπιακού χάρτου, που στηρίζονται στα Ολυμπιακά ιδεώδη (Muller, 1999, σ. 75-76).

Ο Jim Parry, αναφέρει ότι η έννοια του Ολυμπισμού χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό γενικότητας και έχει διαφορετική έκφραση ανάλογα με τον χώρο, τον χρόνο, την ιστορία και τη γεωγραφία. Είναι μια κοινωνική φιλοσοφία, η οποία τονίζει τον ρόλο του αθλητισμού για την παγκόσμια ανάπτυξη, τη διεθνή κατανόηση, την ειρηνική συνύπαρξη και την κοινωνική και ηθική διαπαιδαγώγηση. Η φιλοσοφία αυτή απευθύνεται όχι μόνο στους αθλητές υψηλού επιπέδου, αλλά στον καθένα, όχι μόνο στην περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων, αλλά σε ολόκληρη τη ζωή, όχι μόνο στην άμιλλα και στην νίκη, αλλά στις αξίες της συμμετοχής και της συνεργασίας, όχι στον αθλητισμό απλώς ως δραστηριότητα αλλά ως μια επιρροή που διαπαιδαγωγεί και διαπλάθει συμβάλλοντας στην ανάπτυξη επιθυμητών χαρακτηριστικών τόσο της προσωπικότητας του ατόμου όσο και της κοινωνικής ζωής στο σύνολό της (Parry, 2004, σ. 90-91, 1998, σ. 105).

Ο Ολυμπιακός Χάρτης (2006) αποτελεί σήμερα το θεμελιώδες καταστατικό του Ολυμπιακού Κινήματος στο οποίο αναφέρεται ρητά η παιδαγωγική προσέγγιση του Ολυμπισμού, αφού στη δεύτερη παράγραφο αναφέρει ότι: «ο Ολυμπισμός είναι μια φιλοσοφία ζωής...». Η διατύπωση αυτή επισημαίνει με χαρακτηριστικό τρόπο ότι ο Ολυμπισμός είναι ένα εκπαιδευτικό μέσο προώθησης και υλοποίησης ενός συνόλου ηθικών αξιών και αρετών του ανθρώπου, ο αγώνας του για την ‘καλοκαγαθία’, είναι μία βιωματική εμπειρία, είναι η πράξη της θεωρίας και όχι η θεωρία της πράξης. Στο επίκεντρο αυτής της θεωρίας-πράξης βρίσκεται ο άνθρωπος ως ύπαρξη, ως άτομο, ως μέλος της κοινωνίας και ως μέλος της παγκόσμιας κοινότητας (Γεωργιάδης, 2006, σ. 123). Αυτή η μορφή εκπαίδευσης χρησιμοποιεί τις αρχές του Ολυμπισμού που αναφέρονται στον άνθρωπο ως ένα αναπόσπαστο σύνολο, ως μια αδιαίρετη κατάσταση ψυχικής, πνευματικής και σωματικής ανάτασης, εκφράζει την ενέργεια της ψυχής προς την ευδαιμονία και τον ρόλο της στην παιδεία του ανθρώπου, πέρα

από κάθε εθνική, φυλετική και θρησκευτική διάκριση. Προσπαθεί να συμβάλει, χωρίς να έρχεται σε σύγκρουση με άλλες ιδεολογίες, στην οικογενειακή, κοινωνική, αλλά ιδίως και στη σχολική ζωή, ως μια μορφή πνευματικής ζωής που πηγάζει από την ψυχοσωματική οντότητα του ανθρώπου και διδάσκει τις παγκόσμιες ανθρώπινες αξίες (Νησιώτης, 1980, σ. 49).

Επομένως, ο Ολυμπισμός ως μέσον για την παιδεία του ατόμου, ως Όλο που στηρίζεται σε ηθικές αρχές και αξίες, ανεξάρτητα από το πέρασμα του χρόνου, εκφράζει τη βαθύτερη ουσία του αθλητισμού στην αυθεντική του μορφή (Νησιώτης, 1984, σ. 55). Διδάσκει τρόπο ζωής σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης ύπαρξης, στρέφεται γύρω από την ιδέα του «καλού και αγαθού» και προσκαλεί τον άνθρωπο σε έναν διαρκή αγώνα ζωής (Νησιώτης, 1984, σ. 64-65).

Γι αυτό και σήμερα ακόμη παραμένει το ερώτημα εάν και κατά πόσο οι σύγχρονες τάσεις και οι αλλαγές που προέκυψαν στο Ολυμπιακό Κίνημα, αλλά και στις επιστήμες της φιλοσοφίας, ανθρωπολογίας και κοινωνιολογίας, που προβάλλουν διαφορετικής αξίας συστήματα, μπορούν να ικανοποιήσουν αποτελεσματικά την μεταφορά των αξιών αυτών και να τις προσαρμόσουν στην σύγχρονη πραγματικότητα (Νησιώτης, 1980, σ. 50-51, Liponski, 1994, σ. 78, Naul, 2007).

Σύμφωνα με τον Νησιώτη (1981), για τη μετάδοση των αρχών του Ολυμπισμού μπορούν να χρησιμοποιηθούν δύο μέθοδοι: η παραγωγική-αναλυτική (deductive–analytique) και η επαγωγική-συνθετική (inductive–synthetique). Με την παραγωγική-αναλυτική μέθοδο, υποστηρίζεται ότι οι αρχές του Ολυμπισμού θα πρέπει να μεταδίδονται ως γνώση και να ερμηνεύονται με βάση την κάθε περίπτωση στη σημερινή πραγματικότητα. Σύμφωνα με την επαγωγική συνθετική μέθοδο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις της σημερινής κοινωνίας, να ερευνώνται οι ειδικές περιπτώσεις εφαρμογής τους, έτσι ώστε να καταλήγει σε μια νέα

καταξίωση και εκτίμηση των γενικών αυτών αρχών. Δηλαδή, πρέπει να προωθείται ο σημερινός διεθνισμός των ιδεολογιών όπως, η κοινωνική συμβίωση, η συνεργασία μεταξύ των λαών, τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι φυλετικές διακρίσεις κ.λπ., έτσι ώστε να ταυτίζονται με τη σημερινή πραγματικότητα, αλλά και να μπορούν να εφαρμοστούν στην κοινωνική και σχολική ζωή με συγκεκριμένο τρόπο (Νησιώτης, 1981, σ. 113-114).

Σύμφωνα με τον Naul (2007), το ιστορικό και παιδαγωγικό θεμέλιο του Ολυμπισμού σήμερα δεν προσφέρουν πλέον μια κατάλληλη προοπτική για την κατανόηση και ερμηνεία των Ολυμπιακών αρχών. Για αυτό θα πρέπει η Ολυμπιακή Παιδαγωγική ως σύνολο μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας και οι θεμελιώδεις αρχές του Ολυμπιακού Χάρτη να επανεξεταστούν και να συμπληρωθούν με δύο πρόσθετα στοιχεία. Το πρώτο στοιχείο, να λαμβάνει απαραίτητως υπόψη «τις εκδηλώσεις της Ολυμπιακής επικαιρότητας», έτσι ώστε οι ιστορικές ανθρωπιστικές και ηθικές αξίες του Ολυμπιακού Κινήματος να ανακτήσουν τη νομιμότητα τους, προσδίνοντας τους ενδεχομένως και νέα έμφαση. Το δεύτερο στοιχείο θα πρέπει να είναι η μετατροπή των καταστατικών και ιστορικών εκπαιδευτικών θεμελίων, έτσι ώστε να ληφθούν υπόψη οι κοινωνικές, εκπαιδευτικές, πολιτικές και πολιτιστικές αλλαγές που έχουν προκύψει σήμερα, προσαρμόζοντάς τους στις πραγματικές συνθήκες της σημερινής πραγματικότητας (Naul, 2007).

Μια ανάλυση επομένως του Ολυμπισμού, με βάση το φιλοσοφικό τους υπόβαθρο θα μπορούσε να μας αποκαλύψει σήμερα τις σύγχρονες τάσεις των επιστημών και των εκπαιδευτικών συστημάτων, χωρίς να ανταγωνίζεται ή αντιπαραβάλλεται στα υπάρχοντα συστήματα και ιδέες. Να επανεξεταστεί προσεκτικά η σημερινή κατάσταση του Ολυμπισμού από τις παραδοσιακές του ρίζες, ώστε να έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζεται στα κοινωνικά δεδομένα της κάθε

εποχής και να προάγει την κοινωνία σε παγκόσμιο επίπεδο (Νησιώτης, 1984, σ. 56, Γεωργιάδης, 1998, σ. 62).

Η Παιδαγωγική έννοια της Ολυμπιακής Παιδείας

Ορισμός της Ολυμπιακής Παιδείας

Η Ολυμπιακή Παιδεία στηρίζεται στις αρχές του Ολυμπιακού Χάρτη και εκφράζεται μέσα από το τρίπτυχο «παιδεία – αθλητισμός – πολιτισμός» (Φιλάρετος, 1998, σ. 48, Parry, 2004, σ. 92-93). Ως όρος εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του '70 (Muller, 1999, σ. 75).

Ο καθηγητής Stolyarov, (1995) αναφέρει ότι *«η Ολυμπιακή Παιδεία είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία, στηρίζεται στις θεμελιώδεις αρχές του Ολυμπισμού και αποτελείται από ένα συστηματικό σύνολο γνώσεων, κινήτρων, ενδιαφερόντων και δεξιοτήτων, με σκοπό να ευαισθητοποιήσει τους νέους στις ανθρωπιστικές ιδέες του Ολυμπισμού και στα πνευματικά και ηθικά ιδανικά και τις αξίες του»* (Stolyarov, 1995, σ. 85).

Η Brownlee, (1999) αναφέρει ότι *«η Ολυμπιακή Παιδεία είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία που δίνει ζωή στη φιλοσοφία του Ολυμπισμού με την διδασκαλία των Ολυμπιακών Ιδεωδών, με την παροχή εμπειριών που ενισχύουν την πολιτιστική και προσωπική ταυτότητα, με την ανοχή απέναντι στους άλλους, την αμοιβαία κατανόηση, την προσωπική άνοδο, την προσπάθεια για υπεροχή, ενθαρρύνοντας την υιοθέτηση αυτών των παγκόσμιων αξιών ως αναπόσπαστο μέρος της ζωής»* (Brownlee, 1999, σ. 84).

Ο Γεωργιάδης (2002) υποστηρίζει ότι *«η Ολυμπιακή Παιδεία είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία..... μέσω της οποίας επιδιώκεται η απόκτηση γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων. Στηρίζεται στη βαθιά γνώση των εκπαιδευτικών και*

πολιτιστικών αρχών του Ολυμπισμού, αγκαλιάζει αρμονικά ως μια αδιάσπαστη ενότητα τις πνευματικές, ψυχικές και σωματικές αρετές του ατόμου και εξασφαλίζει την κυριαρχία του μέτρου με σκοπό την εφαρμογή των αρχών του Ολυμπισμού ως πρότυπο ζωής για τους νέους» (Γεωργιάδης, 2002, σ. 81).

Ο Naul, (2007) αναφέρει ότι «Ολυμπιακή Παιδεία είναι η ενοποιητική ανάπτυξη της αθλητικής, κοινωνικής, ηθικής και πνευματικής αγωγής, η οποία προωθεί την ατομική αθλητική ικανότητα, με τη μορφή του επιτεύγματος, του συναγωνισμού και της ευγενούς άμιλλας, ως μέσου για την απόκτηση διάφορων θετικών κοινωνικών εμπειριών και ηθικών κατευθύνσεων από τους μαθητές. Η εμπειρία των ηθικών αρχών, σε συνδυασμό με τη γνώση, επιτρέπει στους μαθητές να βιώσουν και να διδαχθούν την ηθική συμπεριφορά στον αθλητισμό, προσφέροντας τους, παράλληλα, γνώσεις σχετικά με αυτήν τη συμπεριφορά και διαπλάθοντας τη συνείδησή τους για την καθημερινή τους ζωή» (Naul, 2007, σ. 36).

Στη χώρα μας, ορίστηκε ότι «η Ολυμπιακή Παιδεία είναι ένα Παιδαγωγικό πρόγραμμα που αποτελείται από γνώσεις, δεξιότητες, εμπειρίες και αξίες οι οποίες πηγάζουν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την Αθλητική Παράδοση και λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία από την σύγχρονη πραγματικότητα έχει ως σκοπό να αλλάξει τη συμπεριφορά των μαθητών προς μια κοινωνικά επιθυμητή κατεύθυνση» (Mountakis, 2010, p. 11).

Στον Ολυμπιακό Χάρτη (2006) αναφέρονται οι «θεμελιώδεις αρχές του Ολυμπισμού» και οι παρακάτω παράγραφοι χρησιμοποιούνται συχνά για να προσδιορίσουν τους σκοπούς και τους στόχους των προγραμμάτων της Ολυμπιακής Παιδείας:

«Ο Ολυμπισμός είναι φιλοσοφία ζωής, που εξάρει και συνθέτει, σε ένα αρμονικό σύνολο τις ιδιότητες του σώματος, της θέλησης και του πνεύματος.

Συνδυάζοντας τον αθλητισμό με τον πολιτισμό και την παιδεία, ο Ολυμπισμός επιδιώκει τη δημιουργία ενός τρόπου ζωής που βασίζεται στη χαρά της προσπάθειας, την εκπαιδευτική αξία του καλού παραδείγματος και τον σεβασμό για πανανθρώπινες θεμελιώδεις ηθικές αρχές» (§ 1).

«Σκοπός του Ολυμπισμού είναι να θέσει τον αθλητισμό στην υπηρεσία της αρμονικής ανάπτυξης του ανθρώπου για την προώθηση μιας ειρηνικής κοινωνίας, η οποία μεριμνά για τη διαφύλαξη της ανθρώπινης αξιοπρέπειας» (§ 2).

«Η ενασχόληση με τον αθλητισμό αποτελεί δικαίωμα του ανθρώπου. Κάθε άτομο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να κάνει αθλητισμό, χωρίς οποιαδήποτε διάκριση και σύμφωνα με το Ολυμπιακό Πνεύμα, που απαιτεί αμοιβαία κατανόηση, σε πνεύμα φιλίας, αλληλεγγύης και ευγενούς άμιλλας». (§ 4).

Από τις αρχές της δεκαετίας του '90, αρκετοί επιστήμονες και ερευνητές άρχισαν να παρουσιάζουν τις βασικές αρχές της Ολυμπιακής Παιδαγωγικής, στις οποίες υπάρχει μια γενικότερη ταύτιση στις ιδέες των περισσότερων εκφραστών της (Γεωργιάδης, 2005, σ. 125). Η Binder (1994) σε έρευνα της υποστηρίζει, ότι οι στόχοι, οι σκοποί και οι αρχές της Ολυμπιακής Παιδείας συγκλίνουν σε μεγάλο βαθμό με τους στόχους της εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί στα περισσότερα σχολικά συστήματα προάγουν τον αθλητισμό ως μέσον παιδείας με την ενίσχυση της ομαδικής εργασίας και της συνεργασίας, ενθαρρύνουν τη μαζική συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες, υποστηρίζουν τις πολιτιστικές ανταλλαγές, προάγουν τη διεθνή ανοχή και κατανόηση με τη μελέτη άλλων πολιτισμών, διδάσκουν το αθλητικό πνεύμα και ενθαρρύνουν τη διάκριση, δίνοντας έμφαση, στην ανάπτυξη του αισθήματος του αυτοσεβασμού, το σεβασμό των κανόνων και την παροχή σε όλους ίσων ευκαιριών (Binder, 1994, σ. 68).

Ο Γεωργιάδης (2002), αναφέρει ότι οι αρχές που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση πάνω στην οποία μπορεί να οικοδομηθεί ένα πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας, διακρίνονται σε ατομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικουμενικό επίπεδο. Σε **ατομικό επίπεδο**, ο Ολυμπισμός διδάσκει ένα σύνολο ηθικών αξιών και αρετών του ανθρώπου και με αυτόν τον τρόπο δημιουργεί την ηθική υπόσταση που λειτουργεί ως προϋπόθεση για την ατομική ειρήνη, το σεβασμό και την κατανόηση των άλλων (*αρμονική ανάπτυξη σώματος και πνεύματος, σεβασμός στον εαυτό μας, συμμετοχή, εθελοντική προσπάθεια, αυτοπειθαρχία, αυτοεκτίμηση, επιμονή, προσπάθεια*). Σε **κοινωνικό επίπεδο** συμβάλει στη συνεργασία, στην ισότητα, στην φιλία, στον σεβασμό, όλων των κοινωνικών τάξεων και ομάδων, απορρίπτει τις κοινωνικές προκαταλήψεις με σκοπό την κατανόηση και την επίτευξη της κοινωνικής ειρήνης σε όλο τον κόσμο (*φιλία, ισότητα, σεβασμός των άλλων, κατανόηση, αλληλεγγύη, αδελφοσύνη, fair-play, ισότητα ευκαιριών, συντροφικότητα, δεοντολογία*). Σε **πολιτιστικό και οικουμενικό επίπεδο**, μέσω των Αγώνων δίνει τη δυνατότητα σε όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φύλου, φυλής, θρησκείας και εθνικότητας να ανταλλάξουν απόψεις, τα ήθη και έθιμα και τον πολιτισμό των άλλων (*Πολιτιστικές αρχές: σεβασμός πολιτιστικών αξιών, διαπολιτισμικές σχέσεις και ανταλλαγές μεταξύ απόμων χωρών -ηπείρων, ισότιμη συμμετοχή όλων, ανεξαρτήτως φυλής, θρησκείας, φύλου, πολιτισμού ή κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης. Οικουμενικές αρχές: συνύπαρξη λαών, σεβασμός στο περιβάλλον, πατριωτισμός, διεθνισμός, αλτρουισμός, ειρήνη, δημοκρατία στον αθλητισμό*») (Γεωργιάδης, 2002, σ. 78-80).

Ο Parry, (2004) αναφέρει ότι στον Ολυμπιακό Χάρτη υπάρχει αλληλένδετη σχέση ανάμεσα στην Ολυμπιακή φιλοσοφία, την ηθική και την παιδεία. Εάν προσθέσουμε και την περίφημη ρήση του Coubertin «όλα τα αθλήματα για όλους τους ανθρώπους» και «όλοι οι αγώνες για όλα τα έθνη» έχουμε τις θεμελιώδεις αξίες

του Ολυμπισμού οι οποίες είναι η ευγενής άμιλλα, η παιδεία και η πολυπολιτισμική διάσταση. Έτσι, οι αρχές της Ολυμπιακής Παιδείας στηρίζονται στην παιδαγωγική έννοια του Ολυμπισμού και τις θεμελιώδεις αρχές του Ολυμπιακού Χάρτη και μέσω της παιδείας προάγονται τα παρακάτω ιδανικά:

- Της ολοκληρωμένης και αρμονικής ανάπτυξης του ατόμου.
- Της αναζήτησης της υπεροχής και του επιτεύγματος.
- Της αγωνιστικής αθλητικής δραστηριότητας μέσα από την προσπάθεια.
- Του αμοιβαίου σεβασμού, της δικαιοσύνης, της ισότητας και της ευθυδικίας.
- Τη δημιουργία σταθερών προσωπικών ανθρώπινων σχέσεων φιλίας.
- Τη δημιουργία διεθνών σχέσεων ειρήνης, ανεκτικότητας και κατανόησης (Parry, 2004, σ. 92-93).

Σύμφωνα με τον Muller, οι παρακάτω γενικές αρχές μπορούν να συμπεριληφθούν σε προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας.

Η ευρυθμία ή η ισορροπία σώματος, πνεύματος και ψυχής, με σκοπό τη μάθηση και την ολιστική εκπαίδευση: Η Ολυμπιακή Παιδεία αφορά την καλλιέργεια τόσο του σώματος όσο και του πνεύματος, αγγίζει τη συνείδηση των νέων και τους παροτρύνει στη δια βίου άσκηση, η οποία συμβάλλει στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους.

Η προσπάθεια για άριστη επίδοση, σαν μέσο για τη βελτίωση του εαυτού μας: Στην Ολυμπιακή Παιδεία η ιδέα της ολοκλήρωσης του ανθρώπου εκφράζεται με την επίδοση στα πλαίσια του σχολικού αθλητισμού. Ο αγωνιστικός αθλητισμός αποτελεί επίδειξη της μέγιστης επίδοσης του ανθρώπου. Ένας μαθητής, καταρρίπτοντας το προσωπικό του ρεκόρ αγωνιζόμενος με συμμαθητές του, δείχνει μία φυσική παρόρμηση, μια γενική κινητοποίηση το οποίο αποτελεί και κίνητρο να υπερβεί τον εαυτό του θέτοντας συνέχεια και υψηλότερους στόχους.

Η ιδέα του ερασιτεχνισμού, με στόχο τη χαρά της συμμετοχής και της προσπάθειας χωρίς υλική ανταμοιβή: Στην Ολυμπιακή Παιδεία και γενικά σε όλες τις αθλητικές δραστηριότητες, η διαπαιδαγώγηση στα πλαίσια του fair-play και της ισότητας των ευκαιριών αποτελούν ουσιαστικά στοιχεία της Ολυμπιακής παιδείας. Μέσω των αθλητικών δραστηριοτήτων αλλά και με την κριτική τους σκέψη σε άλλους τομείς οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν: να σέβονται τους κανόνες όχι μόνο στον αθλητισμό και την ψυχαγωγία αλλά σε όλους τους τομείς της ζωής τους, να συμπεριφέρονται σύμφωνα με τις αρχές του fair-play ώστε να διαμορφώνουν ανάλογα και την προσωπικότητά τους και να δημιουργούν με τη συμπεριφορά τους μέσω του αθλητισμού έναν καλύτερο κόσμο.

Οι ηθικές αξίες και οι αρχές της τιμιότητας και της ευθυδικίας: Ο Ολυμπισμός σήμερα περιέχει πολλά στοιχεία χειραφέτησης. Μέσω της Ολυμπιακής Παιδείας διδάσκεται το δικαίωμα λόγου στον αθλητισμό, η ισότητα των αθλημάτων, το «Ευ Αγωνίζεσθαι», ο σεβασμός του ανθρώπου, η τιμιότητα, η ανοχή κ.λπ.

Η προώθηση του αμοιβαίου σεβασμού και η συμβολή της ειρήνης, μεταξύ όλων των λαών και εθνών: Στην Ολυμπιακή Παιδεία η διδασκαλία της παγκοσμιότητας μπορεί να προσεγγισθεί με πολλούς τρόπους όπως η κατανόηση των πολιτικών διαφορών μεταξύ ηπείρων και εθνών, η γνώση του πολιτισμού και των αθλητικών συνηθειών άλλων λαών, η οργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων κ.λπ.

Η αποδοχή όλων των διαφορετικών μορφών σωματικής δραστηριότητας και αγωνιστικού αθλητισμού: Η Ολυμπιακή Παιδεία σύμφωνα με τις αρχές του Ολυμπισμού δεν διαπαιδαγωγεί μόνο τον επίλεκτο αθλητή. Η συμμετοχή και η προσπάθεια απευθύνεται σε όλους τους μαθητές, ακόμη και στους μαθητές με ειδικές ανάγκες (Muller, 1999, σ. 77-80).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η Ολυμπιακή Παιδεία είναι η εκπαιδευτική διαδικασία η οποία βασίζεται στις αρχές του Ολυμπισμού, του Ολυμπιακού Χάρτη και της Αθλητικής Παράδοσης. Οι αρχές αυτές αναφέρονται στον άνθρωπο σαν σύνολο και στις σχέσεις του με τον κόσμο, μέσω των οποίων επιδιώκεται η απόκτηση γνώσεων, αξιών, κινήτρων, ενδιαφερόντων, δεξιοτήτων και λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία του σύγχρονου πολιτισμού και της σημερινής πραγματικότητας, έχει ως σκοπό να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές διαπλάθοντας τη συνείδησή τους για την καθημερινή τους ζωή.

Οργάνωση, περιεχόμενο και μεθοδολογική προσέγγιση προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας

Για την κατανόηση των αρχών του Ολυμπισμού στην εκπαιδευτική πράξη από τις αρχές της δεκαετίας του 70 άρχισαν να υλοποιούνται προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας ιδίως κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων (Γεωργιάδης, 2008, σ. 135). Γεωγραφικοί, εθνικοί και κοινωνικοί παράγοντες είναι καθοριστικοί για την εκπόνηση των προγραμμάτων και για αυτό και παρουσιάζονται και σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών (Φιλάρετος, 1993, σ. 61-62).

Ένα πετυχημένο πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας για να έχει διάρκεια και μακροπρόθεσμα οφέλη θα πρέπει με τον σχεδιασμό του να διασφαλίζει όλους τους παράγοντες που οριοθετούν την εφαρμογή του στην εκπαιδευτική διαδικασία και θα πρέπει απαραίτητως να περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες:

1. Ορισμός του οράματος και της στρατηγικής, το οποίο θα βασίζεται στις αρχές του Ολυμπισμού και στις θεμελιώδεις αρχές του Ολυμπιακού Χάρτη.
2. Καθορισμός της αποστολής και των στόχων του προγράμματος (βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους).

3. Ανάπτυξη στρατηγικού πλάνου (προϋπολογισμός, χρονοδιάγραμμα, εκπαιδευτικό υλικό, μέθοδοι διδασκαλίας).
4. Εφαρμογή του στρατηγικού πλάνου.
5. Αξιολόγηση του στρατηγικού πλάνου.
6. Διορθωτικές ενέργειες για την εξασφάλιση της επιτυχίας (Δ.Ο.Α., 2001, 2002, 2003, 2005, 2006).

Η εφαρμογή του παραπάνω πλαισίου είναι εφικτή σε οποιοδήποτε εκπαιδευτικό σύστημα όταν ληφθούν υπόψη τα εξής:

- Να ορισθούν οι εκπαιδευτικοί και ο τρόπος εφαρμογής του στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών.
- Να επιμορφωθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς (εκπαιδευτικοί, στελέχη εκπαίδευσης κ.λπ.).
- Να παραχθεί κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό/ εγχειρίδια, ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα και τον πληθυσμό που απευθύνεται.
- Να εξασφαλιστεί η δέσμευση από τους βασικούς φορείς (πχ κυβερνήσεις, εθνικές ολυμπιακές επιτροπές, κυβερνητικούς οργανισμούς και πιθανούς χορηγικούς οργανισμούς).
- Να εξασφαλιστεί η απαραίτητη δημοσιότητα μέσα από τα ΜΜΕ.
- Να δημιουργηθεί η κατάλληλη υποδομή και τα κίνητρα ώστε να υπάρχει διάρκεια και μακροπρόθεσμα οφέλη (Δ.Ο.Α., 2001, 2002, 2003, 2005, 2006).

Έτσι, το περιεχόμενο των προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας πρέπει να διαφοροποιούνται ανά επίπεδο ηλικίας, ανά χώρα, ανά αθλητική και Ολυμπιακή παράδοση της κάθε χώρας και κατόπιν να προσαρμόζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών του σχολείου. Επίσης, κάθε πρόγραμμα θα πρέπει να αναδεικνύει τα χαρακτηριστικά του Ολυμπισμού και εκτός από συγκεκριμένες

πληροφορίες και ιστορικά στοιχεία, να εξηγεί απλά τις παιδαγωγικές αρχές του Κουμπερτέν, διαφορετικά, δεν θα υπάρχει διάκριση ανάμεσα στην Ολυμπιακή εκπαίδευση και την Φυσική Αγωγή (Muller, 1999, σ. 77-82).

Ο Γεωργιάδης (2002) αναφέρει ότι οι βασικοί άξονες του περιεχομένου των εκπαιδευτικών προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας σε πολλές χώρες έχει εθνοκεντρικό χαρακτήρα με στόχο να διαπλάσει υπερήφανους και υπεύθυνους πολίτες. Περιλαμβάνουν γνώσεις οι οποίες αναφέρονται κυρίως στις φιλοσοφικές ιδέες των Ολυμπιακών Αγώνων και του Pierre de Coubertin, οι οποίες συνδυάζονται με κινητικές, εικαστικές και γνωστικές δραστηριότητες. Στο περιεχόμενο αυτών των προγραμμάτων γίνονται αναφορές στην ιδέα της αρμονικής διάπλασης, της αυτοπραγμάτωσης, της αριστείας, στον αθλητισμό, στην εθελοντική συμμετοχή, στην αφοσίωση, στις ηθικές αρχές του Ολυμπισμού (ευγενή άμιλλα, ισότητα ευκαιριών, ειρήνη και συνεργασία των λαών κ.λπ.), σε ζητήματα πολυπολιτισμικότητας (σεβασμός, εκτίμηση των διαφορών, κοινωνική ένταξη, ανθρώπινα δικαιώματα, κοινωνική ευθύνη κ.λπ.), (Γεωργιάδης, 2002, σ. 82-84).

Ο Stolyarov, (1995) σε έρευνα του αναφέρει ότι στα πλαίσια ενός εκπαιδευτικού συστήματος μπορούμε να ορίσουμε τρεις αυτόνομες αλλά και αλληλένδετες κατευθύνσεις όσον αφορά το περιεχόμενο ενός προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας. Οι κατευθύνσεις αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα συστηματικό σύνολο γνώσεων, ένα συστηματικό σύνολο κινήτρων – ενδιαφερόντων, αξιών, πεποιθήσεων και ένα συστηματικό σύνολο δεξιοτήτων.

Όσον αφορά το είδος των γνώσεων θα πρέπει να βασίζεται σε τρεις άξονες: α) την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων, του Ολυμπιακού κινήματος και τις αξίες του Ολυμπισμού, β) τις ανθρωπιστικές και κοινωνικό-πολιτιστικές δυνατότητες του αθλητισμού και τη θετική επίδραση στην ηθική, αισθητική, και κοινωνική

καλλιέργεια του ανθρώπου, και τους τρόπους αξιοποίησής τους και γ) τη φιλοσοφία και τα δόγματα του ανθρωπισμού γενικά και τα ιδανικά και τις αξίες που αναφέρονται στη σχέση ανθρώπου και προσωπικότητας.

Στην ανάπτυξη κινήτρων – ενδιαφερόντων, αξιών, πεποιθήσεων τα προγράμματα θα πρέπει να βασίζονται: στον προσανατολισμό θετικών στάσεων για τον αθλητισμό με σκοπό την έκφραση του πολιτισμού, της αισθητικής, της επικοινωνίας ως βασικά στοιχεία των ψυχικών και σωματικών ικανοτήτων του ανθρώπου, την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στον αθλητισμό όχι μόνο για την ανάπτυξη αθλητικών δεξιοτήτων αλλά και την αρμονική και πολύπλευρη βελτίωση τους, στην ηθική και πνευματική τους ανάπτυξη και την εφαρμογή των ανθρωπιστικών αξιών με σκοπό την υιοθέτηση θετικών στάσεων – αξιών.

Στην ανάπτυξη δεξιοτήτων θα πρέπει να δίνεται έμφαση σε δραστηριότητες οι οποίες καθιστούν ικανούς τους νέους να γνωρίζουν, να εξηγούν και να προάγουν τις Ολυμπιακές αξίες όπως την ανάπτυξη θετικής συμπεριφοράς ώστε να μάθουν να αγωνίζονται δίκαια και έντιμα, τις δεξιότητες της επικοινωνίας ως βασικό στοιχείο στον αθλητισμό αλλά και γενικότερα στην κοινωνική ζωή τους, στην αισθητική ικανότητα ώστε να μάθουν να αναλαμβάνονται την ομορφιά και τις αισθητικές αξίες του αθλητισμού και να τους απεικονίζουν μέσω της τέχνης και τέλος να μάθουν να διακρίνουν τις αρνητικές όψεις του αθλητισμού με σκοπό την αποβολή – απόρριψη των αρνητικών φαινομένων του σύγχρονου Ολυμπιακού Κινήματος (Stoyarov, 1995, σ. 84-86).

Ο Naul, (2007) υποστηρίζει ότι οι κύριες κατευθύνσεις που ακολουθούνται σήμερα για τον καθορισμό του περιεχομένου και τη μεθοδολογική προσέγγιση των προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαιδευτική πράξη, έχουν ως εξής: α) Η πρώτη «προσέγγιση που βασίζεται στη γνώση» που είναι και η πιο βασική που

εφαρμόζεται σε παγκόσμιο επίπεδο. Για την εφαρμογή των προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας εκδίδονται βιβλία, εγχειρίδια, τεύχη, φυλλάδια, προσαρμοσμένα στην ηλικία των μαθητών μεταφέροντας γνώσεις για τον Ολυμπισμό, τους Ολυμπιακούς Αγώνες, τον αθλητισμό κ.λπ. β) Η δεύτερη προσέγγιση που συμπληρώνεται με την πρώτη και περιλαμβάνει «βιωματικές δραστηριότητες», οι οποίες συνδέονται με διάφορες εκδηλώσεις, όπως εθνικά και διεθνή προγράμματα σχολικής συνεργασίας, αθλητικές ημερίδες, φεστιβάλ, συγκεντρώσεις σε κατασκηνώσεις νέων κ.λπ. γ) Μια τρίτη προσέγγιση μπορεί να χαρακτηριστεί ως «προσέγγιση που βασίζεται στις κινητικές δεξιότητες». Περιλαμβάνει κάθε μορφή σωματικής άσκησης – δραστηριότητας και αγωνιστικού αθλητισμού και συνδέεται στενά με το ολυμπιακό ιδανικό που περιγράφει ο Ολυμπιακός Χάρτης ως «τη χαρά της προσπάθειας» και με το όραμα του Coubertin για την «τελειότητα και την αυτοπραγμάτωση του ατόμου». δ) Τέλος μια τέταρτη προσέγγιση που έχει γίνει δημοφιλής τα τελευταία χρόνια σε πολλές χώρες του κόσμου, είναι η «προσέγγιση που επικεντρώνεται στον κόσμο της ζωής» και συνδυάζει τις ολυμπιακές αρχές με την κοινωνική εμπειρία των παιδιών και των νέων στην καθημερινή ζωή τους (Naul, 2007, σ. 32-33).

Για τη μετάδοση και την εφαρμογή των αρχών της Ολυμπιακής Παιδείας σημαντικό ρόλο στο εκπαιδευτικό σύστημα έχουν οι μέθοδοι διδασκαλίας οι οποίες δημιουργούν τα κατάλληλα ερεθίσματα στους νέους ώστε να υιοθετήσουν την ανάλογη συμπεριφορά και να τις εφαρμόσουν στην καθημερινή τους πράξη. Η διδασκαλία ενός προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας θα πρέπει να στηρίζεται στις φιλοσοφικές και ηθικές αρχές όπως τις διατύπωσε ο Coubertin και εκφράζονται σήμερα από τον Ολυμπιακό Χάρτη. Η εμπέδωσή τους από τους μαθητές μπορεί να επιτευχθεί με διαθεματικό και διεπιστημονικό τρόπο σε όλα τα επίπεδα της

εκπαίδευσης, με σκοπό την μετάδοση γνώσεων, την καλλιέργεια δεξιοτήτων και την απόκτηση θετικών στάσεων στα Ολυμπιακά Ιδεώδη (Baskau, 1987, σ. 169- 172, Binder, 1994, σ. 69-73).

Η Binder, (1994) ως παράδειγμα αναφέρει έναν ιστό Ολυμπιακών θεμάτων το οποίο θα μπορούσαν να προσεγγιστούν στην εκπαίδευση με διαθεματικό και διεπιστημονικό τρόπο μέσω των περισσότερων μαθημάτων όπως: **Ιστορία:** Αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες, Ολυμπία, μνημεία συνυφασμένα με αγώνες, χριστιανισμός, αναβίωση, 19^{ος} αιώνας. **Φυσική:** Βαρύτητα, μάζα, χρόνος, ταχύτητα, δράση-αντίδραση, κρούση, άνωση, τριβή. **Γλώσσα:** κείμενα, ποιητικές συλλογές, εκθέσεις, παιδικά διηγήματα – παραμύθια, δημιουργία γραπτού κειμένου. **Κοινωνική και πολιτική αγωγή:** δημοκρατικές- ηθικές αξίες, κοινωνίες, άτομα με ειδικές ανάγκες, κοινωνικά προβλήματα, πολιτική και αθλητισμός, τοπική κοινωνία. **Θρησκευτικά:** Ναοί, κείμενα, τόποι λατρείας, χριστιανισμός, ειδωλολατρία. **Μουσική:** Ολυμπιακός Ύμνος, Εθνικοί Ύμνοι χωρών, μουσική από τελετές έναρξης και λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων, μελοποιώ τον δικό μου ύμνο ή τραγούδι. **Καλλιτεχνικά:** ζωγραφική, γλυπτική, χαρτοκοπτική, κατασκευές, μακέτες, κολάζ, αφίσα, διακόσμηση. **Φυσική Αγωγή:** αθλήματα, αθλητές, παιχνίδια, μίνι Ολυμπιακοί Αγώνες (χειμερινοί, θερινοί), ατομικές επιδόσεις, σωματική ανάπτυξη. **Μαθηματικά:** προβλήματα, στατιστική, αναλογίες, συγκρίσεις. **Γεωγραφία:** έθνη, λαμπαδηδρομίες, κλιματολογικές επιπτώσεις στην προπόνηση (Binder, 1994, σ. 69-73).

Για τη διδακτική προσέγγιση των αρχών της Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαιδευτική πράξη, λαμβάνουμε υπόψη τρεις διαφορετικές έννοιες οι οποίες περιλαμβάνουν τη γνώση, την ικανότητα και την εμπειρία. Οι έννοιες αυτές εντάσσονται σε ένα σφαιρικό σύνολο και μπορεί να αποτελέσουν μια ολοκληρωμένη διδακτική συγκρότηση προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας (Naul, 2007, σ. 35). Ο

Καρατασιάκης, (1978) υποστήριξε ότι η θεωρία του Ολυμπισμού σε συνδυασμό με βιωματικές εμπειρίες αποτελούν το θεμέλιο και την ουσία της διδασκαλίας της Ολυμπιακής Παιδείας. *«Η Ολυμπιακή Ιδέα είναι μαζί θεωρία και πράξη.....η γνώση που αποκτάται ως άθλον πνευματικού, αλλά και σωματικού μαζί αγώνα, συνθέτουν και εκφράζουν την έννοια ενός συστήματος, ενός πανανθρώπινου τρόπου αγωνιστικής σκέψης, ζωής και δράσεως όλων των νέων και των λαών του κόσμου»* (Καρατασιάκης, 1978, σ. 140). Για αυτό δεν πρέπει να εφαρμόζονται οι παραδοσιακοί μέθοδοι διδασκαλίας, αλλά σύγχρονες που στηρίζονται στην ενεργητική γνώση, αλλά και σε βιωματικές δραστηριότητες σύμφωνα με τον χαρακτήρα και τους στόχους της Ολυμπιακής Παιδείας και αυτή η αντίληψη αποτελεί σήμερα τη βάση στα περισσότερα προγράμματα που εφαρμόζονται σε πολλές χώρες (Stoyarov, 1995, σ. 84-86). Κατά τη διαδικασία αυτή οι μαθητές δεν είναι μόνο αποδέκτες γνώσεων με παθητικό ρόλο, αλλά δίνεται η δυνατότητα στους ίδιους να επιλέξουν θέματα σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά τους, να αποκτήσουν βαθιά κατανόηση των θεμάτων, να μπορούν να συζητούν τα προβλήματα, να μπορούν να βρίσκουν δικές τους λύσεις και να υπερασπίζονται τις απόψεις τους με πιστικό τρόπο (Baskau, 1987, σ. 169-172).

Ο Neverkovich, (1987) αναφέρει ότι οι μέθοδοι διδασκαλίας για την εφαρμογή της Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαίδευση θα πρέπει να στηρίζονται σε τρεις πυλώνες: Ο *πρώτος πυλώνας* μπορεί να περιλαμβάνει μεθόδους με σκοπό τη διάπλαση της συνείδησης (δηλ. διάπλαση και απόκτηση απόψεων, εννοιών πεποιθήσεων και εκτιμήσεων) και αυτό μπορεί να επιτευχθεί με ομιλίες, διαλέξεις, συζητήσεις, οπτικοακουστικό υλικό και βιωματικές δραστηριότητες σε διάφορα ολυμπιακά θέματα και προβλήματα. Ο *δεύτερος πυλώνας* μπορεί να περιλαμβάνει μεθόδους με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και την επίγνωση της κοινωνικής σημασίας των Ολυμπιακών Αγώνων σε θέματα σχετικά με την ιστορία

των Ολυμπιακών Αγώνων και του Ολυμπιακού Κινήματος. Και τέλος, ο τρίτος πυλώνας μπορεί να περιλαμβάνει μεθόδους με σκοπό την προώθηση της ηθικής συμπεριφοράς και τη στάση απέναντι στα κοινωνικά καθήκοντα και τις ευθύνες των ανθρώπων και μπορεί να υλοποιηθεί μέσω βιωματικών – κινητικών δραστηριοτήτων (Neverkovich, 1987, σ. 207-209).

Οι Rail, και Mcnaughton, (1994) υποστηρίζουν ότι τα προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας, μπορούν να γίνουν αποτελεσματικότερα εάν ληφθούν υπόψη σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας οι οποίες να είναι σύμφωνες με τις αρχές της βιωματικής μάθησης. Ως παράδειγμα αναφέρουν το «Μοντέλο Σφαιρικής Επιμόρφωσης» το οποίο εφαρμόστηκε στα εκπαιδευτικά προγράμματα της Ολυμπιακής Ακαδημίας του Καναδά και μπορεί να εφαρμοστεί για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας σε οποιοδήποτε εκπαιδευτικό – μαθησιακό περιβάλλον. Η θεωρητική βάση της σφαιρικής επιμόρφωσης αναπτύχθηκε από τον Βραζιλιάνο παιδαγωγό Paulo Freire. Το βασικό ερώτημα της όλης φιλοσοφίας του είναι εάν η παιδεία κάνει τους νέους πιο ανίσχυρους με το να τους αντιμετωπίζει ως αντικείμενα ή κενά δοχεία που γεμίζουν από τη γνώση του εκπαιδευτικού ή εάν η παιδεία θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα στους νέους να αμφισβητούν και να αντιμετωπίζουν τις δυνάμεις που τους διατηρούν ανίσχυρους. Η πρακτική εφαρμογή αυτής της φιλοσοφίας μπορεί να υλοποιηθεί σύμφωνα με τα παρακάτω βήματα: Η αρχική προσέγγιση περιλαμβάνει την ακρόαση των εμπειριών των μαθητών και την ενεργητική συμμετοχή τους ως ερευνητές αυτών των καταστάσεων η οποία και οδηγεί στην αποκάλυψη θεμάτων κοινωνικής σημασίας που θα αναπτυχθούν. Το δεύτερο βήμα είναι η ανάπτυξη διαλόγου σύμφωνα με τα θέματα που αναδύθηκαν και η κριτική σκέψη έτσι ώστε να ερευνηθούν οι ρίζες των καταστάσεων αυτών. Το τελευταίο στάδιο πέρα από τις γνώσεις που αναπτύχθηκαν

και μελετήθηκαν περιλαμβάνει βιωματικές εμπειρίες και κοινωνικές δραστηριότητες. Για την επιτυχία αυτού του μοντέλου οι ερευνητές τόνισαν ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση σε ομαδοσυνεργατικές τεχνικές διδασκαλίας και ένας αποτελεσματικός συνδυασμός θα πρέπει να περιλαμβάνει διάφορες μεθόδους όπως διαλέξεις, συμπόσια, διαλόγους, συζητήσεις, ανταλλαγή απόψεων, επιδείξεις, παιχνίδια ρόλων, κινητικές δραστηριότητες κ.λπ.. Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές επωφελούνται από την εμπειρία των μελών της ομάδας, ασχολούνται με θέματα σύμφωνα με τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα και μπορούν να ικανοποιηθούν αλλά και να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες μέσα από αυτή τη διαδικασία μάθησης (Rail, & Mcnaughton, 1994, σ. 91-99).

Ο Parry, (1994) αναφέρει ότι για τη διδασκαλία της Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαίδευση θα πρέπει να δίνεται έμφαση σε βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας οι οποίες να έχουν άμεση σχέση με την εμπειρία των μαθητών στον αθλητισμό και κυρίως σε Ολυμπιακά θέματα. Ο συνδυασμός θεωρητικών γνώσεων και κινητικών δραστηριοτήτων προσφέρει μια πλατφόρμα για την υλοποίηση σημαντικών στόχων αφού με αυτό τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να εργάζεται ταυτόχρονα τόσο σε επίπεδο δραστηριότητας, όσο και ιδεών που ως αποτέλεσμα έχει την προώθηση και τη μεταφορά των αξιών για το άτομο ως σύνολο. Επίσης, υποστηρίζει ότι οι αθλοπαιδιές και τα παιχνίδια είναι ένα ασφαλές εκπαιδευτικό μέσο για τη διδασκαλία των αξιών και συμβάλουν σε σημαντικό βαθμό στη διάπλαση του χαρακτήρα των νέων. Τονίζει ότι: *«Οι κανόνες και τα χαρακτηριστικά ενός παιχνιδιού αποτελούν ένα εργαστήριο πειραματισμού αξιών, δοκιμάζουν συνεχώς την ηθική μας διάθεση και την αντίληψή μας περί ηθικής..... οι ίδιοι θεμελιώδεις κανόνες των αγώνων ενσαρκώνουν ηθικές αξίες, από τη φύση τους είναι μια συνεργατική προσπάθεια και προσφέρουν ευκαιρίες για την εκμάθηση των αξιών»* (Parry, 1994, σ. 209-210). Ο ίδιος

ερευνητής προτείνει ένα σύνολο κριτηρίων τα οποία και αντιπροσωπεύουν την ηθική φύση του αθλητισμού: *σωματική δραστηριότητα (απαιτείται συνεχής προσπάθεια), αγώνας (δέσμευση για αγωνιστική αναμέτρηση και αριστεία), κανόνες, (υποχρέωση τήρησης των κανόνων, ευγενής άμιλλα, ισότητα και δικαιοσύνη), κοινές αξίες (σεβασμός στους αντιπάλους)*» (Parry, 2004, σ. 93).

Επίσης, η Schneider, (2006) υποστηρίζει ότι η διδακτική προσέγγιση των προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας μπορεί να επιτευχθεί μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων και κυρίως μέσω των αθλημάτων και των παιδαγωγικών παιχνιδιών. Ιδιαίτερα η εκπαιδευτική αξία του «ευ αγωνίζεσθαι», η οποία είναι μια θεμελιώδης βασική αρχή του Ολυμπισμού, μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί και να εφαρμοστεί στην εκπαιδευτική πράξη και οι κανόνες είναι εκείνοι που καθιστούν δυνατές αυτές τις δραστηριότητες. Για την επιλογή των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, ώστε να έχουν εκπαιδευτική αξία θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να λαμβάνει υπόψη τους παρακάτω παράγοντες: α) η δραστηριότητα πρέπει να είναι ενδιαφέρουσα για το μαθητή, έτσι ώστε να του δίνεται η δυνατότητα να εκφράζει τη δημιουργικότητά του, αλλά και να συμμετέχει σε αυτή με πολλούς τρόπους εκτέλεσης, β) να αποτελεί πρόκληση και να είναι σύμφωνη με τις δυνατότητες του μαθητή ώστε να μπορεί και να την πραγματοποιήσει, γ) να οδηγεί σε ανατροφοδότηση (feedback) ώστε να αξιολογείται η αποτελεσματικότητα και η επίτευξη των στόχων, δ) οι δραστηριότητες πρέπει να επιλέγονται σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών (Schneider, 2006, σ. 86-94).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η ανάπτυξη προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας σε Ολυμπιακές Πόλεις πριν και μετά τους Αγώνες «Αθήνα 2004»

Ιστορική Αναδρομή

Η Ολυμπιακή Παιδεία στην εκπαίδευση, υλοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1972 στα σχολεία της Γερμανίας με αφορμή τους Ολυμπιακούς αγώνες του Μονάχου (Georgiadis, 2010, p. 6711-6712). Για την υλοποίηση του προγράμματος συνεργάστηκε το Υπουργείο Παιδείας της Βαυαρίας με την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων και η εφαρμογή του πραγματοποιήθηκε στην Α/θμια και Β/θμια εκπαίδευση μέσω του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής αλλά και όλων των μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος. Ο βασικός σκοπός προγράμματος ήταν η ευαισθητοποίηση των μαθητών στις αρχές και τις αξίες του Ολυμπισμού και οι ειδικότεροι στόχοι του ήταν: (Lauerbach, 1972, σ. 102-113).

- Η διατήρηση και η βελτίωση των φυσικών ικανοτήτων των μαθητών.
- Η ενίσχυση της αντοχής και η προαγωγή της προθυμίας ως σημαντικών παραγόντων για την αντιμετώπιση των δυσκολιών της ζωής.
- Η καλλιέργεια του αισθήματος της αλληλοβοήθειας.
- Η απόκτηση κοινωνικών εμπειριών μέσω ειδικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.
- Η χαρά της προσπάθειας μέσω του αθλητισμού.
- Η δημιουργία κινήτρων για τη δια βίου άσκηση.

Για τον σκοπό αυτό, η Γερμανική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων εξέδωσε ειδικό εκπαιδευτικό υλικό με τίτλο «Ολυμπιακά Αναγνώσματα» το οποίο διανεμήθηκε σε όλα τα σχολεία της Γερμανίας και αποτελούνταν από δύο βιβλία, ένα για τον μαθητή και ένα για τον εκπαιδευτικό. Το βιβλίο για το μαθητή αναφερόταν σε θέματα σχετικά με τις Ολυμπιακές αξίες, τους Ολυμπιακούς Αγώνες και το Ολυμπιακό Κίνημα και συνδεόταν με ποικίλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Το εγχειρίδιο για τον εκπαιδευτικό σχεδιάστηκε με διαθεματικό- διεπιστημονικό τρόπο, αφού έδινε τη δυνατότητα να το χρησιμοποιήσουν όλοι οι εκπαιδευτικοί και να υπάρχει σύνδεση με όλα τα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος (γερμανικά, κοινωνιολογία, βιολογία, ξένες γλώσσες, θρησκευτικά, φυσική αγωγή). Ο Υφυπουργός της Βαυαρίας στη 12^η διεθνή σύνοδο για νέους μετέχοντες της ΔΟΑ, αναφέρθηκε εκτενώς στις σημαντικές εκπαιδευτικές και κοινωνικές ωφέλειες που προσφέρουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα που αναφέρονται στις Ολυμπιακές αρχές και τόνισε ότι: *«η Ολυμπιακή αγωγή θα πρέπει να αποτελεί βασικό μέρος του σχολικού προγράμματος, όχι ως ξεχωριστό μάθημα αλλά στη συνύφανση όλης της εκπαίδευσης με τις Ολυμπιακές αρχές...Η Ολυμπιακή Ιδέα στη Γερμανία αρχίζει αργά αλλά σταθερά να επιβάλλεται στα σχολεία μας και ως ένδειξη είναι το γεγονός ότι στο μάθημα των γερμανικών αλλά και άλλων μαθημάτων, θέματα σχετικά με τον αθλητισμό και τα Ολυμπιακά Ιδεώδη, αναφέρονται όλο και περισσότερο»* (Lauerbach, 1972, σ. 102-113).

Το παράδειγμα της Γερμανίας, ακολούθησε και ο Καναδάς με την ευκαιρία διοργάνωσης των 21^{ου} Ολυμπιακών Αγώνων, το 1976 στο Μόντρεαλ. Με την εξαγγελία των Ολυμπιακών Αγώνων στην πόλη του Μόντρεαλ, η νεολαία του Κεμπέκ βρέθηκε ξαφνικά στο επίκεντρο της δράσης αφού επρόκειτο να τελεσθεί ένα γεγονός ιδιαίτερης αθλητικής και κοινωνικής σημασίας. Έναν χρόνο μετά τους

Αγώνες του Μονάχου, χάρη στην πρωτοβουλία ορισμένων ειδικών της Φυσικής Αγωγής και ιδιαίτερα του καθηγητή Fernand Landry, το Υπουργείο Παιδείας του Κεμπέκ και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων του Μόντρεαλ, οργάνωσαν και υλοποίησαν για τρία έτη (1974-1975-1976) το πρόγραμμα με τίτλο «Προβολή του Ολυμπισμού στο Σχολικό Περιβάλλον» (Landry, 1979, σ. 348-356).

Βασικός σκοπός του προγράμματος ήταν η ευαισθητοποίηση των νέων στα Ολυμπιακά Ιδεώδη και η προώθηση της γνώσης και της ελεύθερης κριτικής του σύγχρονου Ολυμπιακού φαινομένου. Ως γενικούς στόχους είχε να παρουσιάσει τις προεκτάσεις και επιπτώσεις των Αγώνων στο αθλητικό, εκπαιδευτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο, να προωθήσει την ευρύτερη κατανόηση του Ολυμπιακού κινήματος και την απήχυσή του στη σύγχρονη κοινωνία και να προσελκύσει τους νέους, αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο στις Ολυμπιακές αξίες, μέσω ειδικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

Η οργάνωση του προγράμματος ανατέθηκε στον σύλλογο Φυσικής Αγωγής του Κεμπέκ και η εφαρμογή του πραγματοποιήθηκε μέσω του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, αλλά και όλων των μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος και απευθύνθηκε στους μαθητές της Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης και σε μικρότερη έκταση στα κολέγια και τα πανεπιστήμια. Για την υλοποίησή του εκδόθηκε ειδικό εκπαιδευτικό υλικό με τίτλο «ο Ολυμπισμός και το σχολείο» το οποίο περιλάμβανε πληροφορίες για τους αρχαίους και σύγχρονους Αγώνες, εκπαιδευτικές δραστηριότητες, ένα οδηγό εφαρμογής για τους εκπαιδευτικούς, και οπτικοακουστικό υλικό.

Οι βασικοί άξονες του περιεχομένου του προγράμματος περιλάμβαναν δύο βασικές κατηγορίες: Η *πρώτη κατηγορία* περιλάμβανε πληροφορίες, γνώσεις σε θέματα σχετικά με την ιστορία και τη φιλοσοφία των αρχαίων και σύγχρονων

Ολυμπιακών Αγώνων, τον Ολυμπισμό, τις Ολυμπιακές αξίες, τον αθλητισμό κ.λπ. Η διδακτική τους προσέγγιση και το μεθοδολογικό τους πλαίσιο περιλάμβανε προβολή οπτικοακουστικού υλικού (διαφάνειες, video, σλάιντς κ.λπ.), επισκέψεις ομιλητών (ολυμπιονικών, στελέχη του αθλητισμού και της εκπαίδευσης κ.λπ.) και την ενεργό συμμετοχή των μαθητών σε ειδικές εργασίες (Ολυμπιακό ημερολόγιο, εφημερίδα, φιλοτελισμός, εκθέσεις κ.λπ.). Η *δεύτερη κατηγορία* περιλάμβανε κινητικές και εικαστικές δραστηριότητες οι οποίες υλοποιούνταν στο σχολικό περιβάλλον (το Ολυμπιακό δεκαπενθήμερο στο σχολείο, φεστιβάλ αθλητισμού, γυμναστικής και δημιουργικού χορού, εκδηλώσεις, διαγωνισμοί πλαστικών τεχνών κ.λπ.), αλλά και λαϊκούς διαγωνισμούς (αγώνας δρόμου, χορός, γραφικές τέχνες, εκθέσεις, συζητήσεις, κλπ) με σκοπό την ευαισθητοποίηση και τη συμμετοχή του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του προγράμματος, οι βασικοί σκοποί και οι στόχοι που είχαν τεθεί, πραγματοποιήθηκαν και η νεολαία του Κεμπέκ έλαβε συγχαρητήρια για την έκταση και την ποιότητα της συμμετοχής της στις διάφορες δραστηριότητες του προγράμματος (Landry, 1979, σ. 348-356).

Η εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή αυτού του προγράμματος έδωσε το ερέθισμα και πάλι στους Καναδούς, με αφορμή τη διοργάνωση των χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του Κάλγκαρυ το 1988, να υλοποιήσουν εκ νέου ένα άλλο πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας με μεγαλύτερη έκταση αλλά και πιο καλή οργάνωση (Binder, 1990). Την οργάνωση του προγράμματος είχε το αρμόδιο τμήμα της οργανωτικής επιτροπής των Αγώνων, για τη νεότητα και την παιδεία και η εφαρμογή του στο σχολικό πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε όχι ως ένα ξεχωριστό αντικείμενο διδασκαλίας αλλά ως επιλογή. Για τον σκοπό αυτό σχεδιάστηκαν εγχειρίδια για την Α/θμια, αλλά και την Β/βάθμια Εκπ/ση τα οποία διανεμήθηκαν στα

σχολεία με στόχο όλοι οι μαθητές να ευαισθητοποιηθούν στα Ολυμπιακά ιδεώδη, να γνωρίσουν την ιστορία και τις παραδόσεις των Ολυμπιακών Αγώνων, τα χειμερινά Ολυμπιακά Αθλήματα και την οργάνωση των χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του Κάλγκαρυ. Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να συνδέεται με όλα τα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος και περιλάμβανε γνωστικές δραστηριότητες, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση σε βιωματικές δραστηριότητες και αθλητικές εκδηλώσεις. Έτσι, η μεθοδολογική προσέγγιση του προγράμματος στηρίχθηκε σε μαθητοκεντρικές μεθόδους διδασκαλίας που βασίστηκαν στις ακόλουθες αρχές μάθησης: η μάθηση προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή του μαθητή, οι μαθητές μαθαίνουν με διαφορετικούς τρόπους και σε διαφορετικούς ρυθμούς, η μάθηση είναι ατομική και συλλογική διαδικασία (Binder, 1990).

Η τεχνογνωσία και η επιτυχία αυτών των προγραμμάτων στη συνέχεια έδωσε το ερέθισμα σε όλες τις πόλεις που διοργάνωσαν Ολυμπιακούς Αγώνες, να εισάγουν την Ολυμπιακή Παιδεία στο εκπαιδευτικό τους σύστημα.

Το Πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σύδνεϋ

Ιστορικό, σκοποί και στόχοι του Προγράμματος Ο.Π. του Σύδνεϋ

Με την ανακοίνωση από την Αυστραλιανή Ολυμπιακή Επιτροπή (AOC) στις αρχές του 1991, ότι η πόλη του Σύδνεϋ θα είναι υποψήφια για τους 28^{ους} Ολυμπιακούς Αγώνες, δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις και τα κατάλληλα ερεθίσματα για την ανάπτυξη προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας. Έτσι, το Υπουργείο Παιδείας της νότιας Νέας Ουαλίας σε συνεργασία με την Εθνική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων, το 1992 σχεδίασε ένα πιλοτικό πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας. Η στρατηγική για

την υλοποίηση του προγράμματος στηρίχθηκε σε τέσσερις βασικούς στόχους: α) την άμεση υποστήριξη του προγράμματος από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, ώστε να ενθαρρύνει τα μέλη της ΔΟΕ να επιλέξουν το Σύδνεϋ, ως την πόλη που θα φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000, β) την ανάπτυξη γνώσεων και θετικών στάσεων για τα Ολυμπιακά ιδεώδη μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, γ) την ενίσχυση της Φυσικής Αγωγής και του αθλητισμού στο Αναλυτικό Πρόγραμμα των σχολείων και την ανάδειξη των ωφελειών που προκύπτουν και δ) την αύξηση της συμμετοχής των νέων στον αθλητισμό με ιδιαίτερη έμφαση στις Ολυμπιακές αξίες και στη δια βίου άσκηση (Brownlee, 2002, σ. 2 -4).

Η εφαρμογή του προγράμματος πραγματοποιήθηκε σε σχολεία Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης της Νέας Νότιας Ουαλίας, και σε κάθε σχολείο ορίστηκε ένας εκπαιδευτικός ως «Ολυμπιακός υπεύθυνος». Για την υλοποίησή του προγράμματος εκδόθηκε ειδικό εκπαιδευτικό υλικό και οι μαθητές μέσω ειδικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ευαισθητοποιήθηκαν και ανέπτυξαν θέματα σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, τον αθλητισμό, τις Ολυμπιακές αξίες, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη της πολυπολιτισμικής και διαπολιτισμικής κατανόησης.

Μια σημαντική πρωτοβουλία που αναπτύχθηκε ήταν το «πρόγραμμα αδελφοποίησης» όπου τα σχολεία ανέπτυξαν δεσμούς φιλίας με σχολεία από την χώρα των 91 μελών της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής. Μέσω αυτού του προγράμματος οι μαθητές μελέτησαν τη συγκεκριμένη χώρα (πχ τέχνη, αθλητισμό, μουσική, γλώσσα, γεωγραφία, ιστορία κ.λπ.) και στο τέλος δημιούργησαν ένα λεύκωμα που περιείχε τις εργασίες και τις δραστηριότητες από το πρόγραμμα και πληροφορίες για τη χώρα του μέλους της ΔΟΕ. Η ανταπόκριση των σχολείων ήταν σημαντική και συμμετείχαν 118 σχολεία και 68.000 περίπου μαθητές. Τα 65 μέλη της

ΔΟΕ και μεταξύ αυτών και ο πρόεδρος που επισκέφτηκαν το σχολείο υποδοχής τους εντυπωσιάστηκαν από τις εργασίες και τα επιτεύγματα των μαθητών. Πολλές παρουσιάσεις έγιναν στη γλώσσα του μέλους της ΔΟΕ και αρκετοί δήλωσαν ότι θα το εφαρμόσουν και στη χώρα τους (Brownlee, 2002, σ. 5 -12).

Η τεράστια επιτυχία και οι θετικές επιπτώσεις που είχε στους μαθητές και τα μέλη της ΔΟΕ το πρόγραμμα «αδελφοποίησης», αλλά και άλλες σημαντικές πρωτοβουλίες και δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν σε όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος, δημιούργησαν ένα θετικό κλίμα για την ανάθεση των Ολυμπιακών Αγώνων στο Σύδνεϋ. Στην 101^η Σύνοδο της ΔΟΕ στο Μόντε Κάρλο για την τελική ψηφοφορία της διοργανώτριας πόλης των 28^{ου} Ολυμπιακών Αγώνων, μια μαθήτρια 11 ετών που επιλέχθηκε για τη Σύνοδο, εντυπωσίασε με την ομιλία της τα μέλη της ΔΟΕ. Τόνισε ότι οι μαθητές της Αυστραλίας μέσω του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας γνώρισαν πολύ περισσότερα για το Ολυμπιακό Κίνημα και κατανόησαν ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν είναι απλά μια αθλητική εκδήλωση, αλλά ένα παγκόσμιο εκπαιδευτικό και αθλητικό γεγονός με πολλές αξίες, ενώνοντας τους νέους όλου του κόσμου μαζί για να γιορτάσουν τον αθλητισμό, την φιλία και την ειρήνη (Brownlee, 2002, σ. 5-18).

Όταν ανατέθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες το Σεπτέμβριο του 1993 στο Σύδνεϋ, το Υπουργείο Εκπαίδευσης και Κατάρτισης οργάνωσε ένα ευρύτατο σχολικό πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας. Στο πρόγραμμα αυτό κλήθηκαν από το 1994 όλα τα σχολεία της Νότιας Ουαλίας (δημόσια και ιδιωτικά) να το ενσωματώσουν στη σχολική τους ύλη και να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (Brownlee, 2002, σ. 30). Λόγω της αποδοχής του προγράμματος από την εκπαιδευτική κοινότητα και τους μαθητές, από το 1997 καθιερώνεται σε εθνικό επίπεδο με τη συμμετοχή όλων πολιτειών της Αυστραλίας. Τον σχεδιασμό και την οργάνωση είχε το Εθνικό

Συμβούλιο Ολυμπιακής Εκπαίδευσης που εκπροσωπούσε την Αυστραλιανή Ολυμπιακή Επιτροπή, την Επιτροπή Οργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του Σύδνεϋ (SOCOG), την Επιτροπή Οργάνωσης των Παραολυμπιακών Αγώνων του Σύδνεϋ (SPOC), και το Εθνικό Υπουργείο Εκπαίδευσης, Απασχόλησης, Κατάρτισης και Νεότητας Για τον συντονισμό του προγράμματος υπεγράφη μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων το οποίο καθόριζε τους σκοπούς, τους στόχους και πρωτοβουλίες για την ορθή εφαρμογή του προγράμματος (Brownlee, 2001, σ. 147).

Βασικός σκοπός του προγράμματος ήταν η ενθάρρυνση όλων των νέων της Αυστραλίας και κατ' επέκταση του σχολικού, οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντος, έτσι ώστε να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν το Ολυμπιακό πνεύμα και να αποκτήσουν το αίσθημα της ιδιοκτησίας και τον ενθουσιασμό για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000. Ταυτόχρονα το πρόγραμμα επεδίωκε να μεγιστοποιήσει τα εκπαιδευτικά οφέλη του Ολυμπισμού μέσω ειδικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων (όπως ο αθλητισμός και οι αξίες του, η πολιτιστική πολυμορφία, η επιδίωξη της αριστείας, η χαρά της προσπάθειας, το περιβάλλον κ.λπ.) σε όλους τους τομείς της μάθησης στο σχολικό πρόγραμμα, από το νηπιαγωγείο έως το λύκειο (Crawford, 2001, σ. 499-500). Αυτό επιτεύχθηκε μέσω τριών βασικών πρωτοβουλιών: την καθιέρωση του προγράμματος στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση, τη δημιουργία ειδικού εκπαιδευτικού υλικού και την προώθηση ειδικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και βελτιωτικών προγραμμάτων Έτσι, κάθε σχολείο κλήθηκε να εκπονήσει ένα σχέδιο δράσης με στόχους:

- Μεταφέροντας το μήνυμα του Ολυμπιακού κινήματος.
- Δημιουργώντας ευκαιρίες για να βιώσει κανείς τα Ολυμπιακά ιδεώδη.

- Προσφέροντας μια μοναδική εμπειρία στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων (Brownlee, 2002, σ. 98-99).

Την κεντρική οργάνωση και ευθύνη για την προώθηση όλων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία υποστήριξε ένα δίκτυο Ολυμπιακής Παιδείας στην πολιτεία της νότιας Ουαλίας που ήταν και η έδρα διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σε περιφερειακό επίπεδο, σε κάθε πολιτεία διορίστηκε ένας Ολυμπιακός υπεύθυνος και σε συνεργασία με τις αρμόδιες περιφερειακές εκπαιδευτικές αρχές, υποστήριζαν και βοηθούσαν τα σχολεία σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος. Σε επίπεδο σχολείου ορίστηκε ένας εκπαιδευτικός ως συντονιστής του προγράμματος και ορισμένα σχολεία δημιούργησαν τη δική τους Ολυμπιακή επιτροπή με εκπροσώπους των μαθητών και των γονέων. Η άριστη συνεργασία μεταξύ της εκπαίδευσης και των Οργανωτικών Επιτροπών αποδείχθηκε η αποτελεσματικότερη μέθοδος για την προώθηση των προγραμμάτων σε όλα τα σχολεία της Αυστραλίας (Brownlee, 2001, σ. 147).

Το εκπαιδευτικό υλικό - επιμόρφωση του Προγράμματος Ο.Π. του Σύδνεϊ

Το εκπαιδευτικό υλικό απετέλεσε και το βασικό περιεχόμενο του προγράμματος, το οποίο τροποποιήθηκε κατά τη διάρκεια εφαρμογής του. Από το 1992 που ήταν η πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό το οποίο αναφερόταν σε θέματα σχετικά με το Ολυμπιακό Κίνημα και τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Βαρκελώνης. Το επόμενο έτος η Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του Lillehammer, κατόπιν αιτήματος διέθεσε το εκπαιδευτικό υλικό που είχε δημιουργήσει για την εφαρμογή του δικού της προγράμματος και διανεμήθηκε στα σχολεία της Νέας Νότιας Ουαλίας.

Το 1995 δημιουργήθηκε το **Ολυμπιακό Πακέτο Εκπαίδευσης για τη Λαμπαδηδρομία**, απευθυνόταν σε μαθητές Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπ/σης και περιείχε πληροφορίες σε θέματα σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντα, την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων, τον αθλητισμό και τους Αγώνες της Αυστραλίας. Επίσης, το υλικό περιλάμβανε σχέδια μαθήματος, φύλλα εργασίας και δραστηριότητες σχετικές με τη διαδρομή της Ολυμπιακής φλόγας από την Αρχαία Ολυμπία στην Ατλάντα.

Το 1997 δημιουργήθηκε το **Ολυμπιακό Πακέτο των Χειμερινών Αγώνων του Ναγκάνο** και περιείχε πληροφορίες για τους χειμερινούς Αγώνες του 1998, για τον πολιτισμό της Ιαπωνίας και για τους αθλητές της Αυστραλίας που θα συμμετείχαν στους Αγώνες του Ναγκάνο. Επίσης, το υλικό περιείχε αφίσες και βίντεο για τους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την προώθηση των Ολυμπιακών αξιών και την εκμάθηση των χειμερινών αθλημάτων (Brownlee, 2002, σ. 40-41).

Το **Πακέτο Ολυμπιακής Παιδείας Σύδνεϋ 2000 «Aspire» (Φιλοδοξώ)**, δημιουργήθηκε με την καθιέρωση του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο και απετέλεσε τον βασικό κορμό του περιεχομένου, των δραστηριοτήτων και των μεθόδων διδασκαλίας που στηρίχθηκε το πρόγραμμα έως το 2000. Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν σε ηλεκτρονική μορφή (CD-ROM), δημιουργήθηκε από την Αυστραλιανή Ολυμπιακή Επιτροπή και διανεμήθηκε σε 9.700 σχολεία της Αυστραλίας. Περιείχε δύο σειρές, (Α/θμια και Β/βάθμια Εκπ/ση) και περιλάμβανε οδηγό για τον εκπαιδευτικό, τετράδια δραστηριοτήτων για τους μαθητές, οδηγό για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000, τρεις εκπαιδευτικές αφίσες με θέματα του αθλητισμού, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος, ένα βίντεο και ένα διαδραστικό CD-ROM. Το βασικό περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού στηρίχθηκε σε πέντε

θεματικές ενότητες και περιλάμβανε θέματα: α) για τους αθλητές των Αγώνων, β) την πολιτιστική Ολυμπιάδα, γ) τον σχεδιασμό των Αγώνων, δ) την περιβαλλοντική προστασία και ε) θέματα σχετικά με το παρελθόν και το Παρόν των Ολυμπιακών Αγώνων. Αναλυτικά το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείτο:

Βιβλίο εκπαιδευτικού και τετράδια δραστηριοτήτων για την Α/βάθμια

Εκπαίδευση: Το υλικό ήταν χωρισμένο σε δύο ηλικιακές κατηγορίες (6-9 ετών και 10-12 ετών) και περιλάμβανε δύο μέρη: Το *πρώτο μέρος* περιλάμβανε πέντε κεφάλαια και περιείχε πληροφορίες και γνώσεις για τους αθλητές της Αυστραλίας, την πολιτιστική Ολυμπιάδα, το σχεδιασμό των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000, το περιβάλλον και θέματα σχετικά με τους αρχαίους και σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το *δεύτερο μέρος* περιείχε το τετράδιο δραστηριοτήτων για τους μαθητές, φύλλα εργασίας ή ανάλογες προτεινόμενες δραστηριότητες που μπορούσαν να υλοποιηθούν εντός ή εκτός του σχολικού περιβάλλοντος (Organizing Committee for the Olympic Games in Sydney, 1999).

Βιβλίο εκπαιδευτικού για την Β/βάθμια εκπαίδευση: Το βιβλίο αυτό ήταν σχεδιασμένο έτσι ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλους τους εκπαιδευτικούς μέσω όλων των μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος (φυσική αγωγή, γλώσσες, καλλιτεχνικά, μαθηματικά, θετικές και κοινωνικές επιστήμες και τεχνολογία). Το περιεχόμενό του ήταν δομημένο για κάθε μάθημα ξεχωριστά και περιλάμβανε πληροφορίες και δραστηριότητες για τον αθλητισμό, τον πολιτισμό, την υγεία, την Ολυμπιακή ιστορία, τη Φυσική Αγωγή, τις Ολυμπιακές αξίες και το περιβάλλον (Organizing Committee for the Olympic Games in Sydney, 1999).

Εκπαιδευτικός οδηγός για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000, περιείχε όλες τις πληροφορίες που σχετίζονταν με τους Αγώνες όπως το Ολυμπιακό Κίνημα, τις Οργανωτικές Επιτροπές Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων, τις

Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, τα περιβαλλοντικά μέτρα προστασίας, το πρόγραμμα των Αγώνων κ.λπ.

Το Διαδραστικό CD-ROM, έδινε τη δυνατότητα στους μαθητές μέσα από μία εικονική πραγματικότητα να εξερευνήσουν ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον για το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000 και περιλάμβανε πέντε διαφορετικούς τόπους: α) το Στάδιο, β) το Μουσείο, γ) το Ολυμπιακό Πάρκο, δ) το κέντρο πληροφοριών και αναψυχής των αθλητών και ε) διάφορους τομείς υποστήριξης των Αγώνων. Όλοι αυτοί οι τομείς παρείχαν στους μαθητές σημαντικές πληροφορίες μέσω γραπτών κειμένων, ήχου και βίντεο. Επίσης, ένα εκπαιδευτικό εργαλείο έδινε την δυνατότητα στον χρήστη να συλλέξει περισσότερες πληροφορίες που μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως εργασίες στην τάξη (Organizing Committee for the Olympic Games in Sydney, 1999, Crawford, 2001, σ. 501-502).

Το Ολυμπιακό Πακέτο «Χωρίς όρια», ήταν εκπαιδευτικό υλικό για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες το οποίο και απετέλεσε τη βάση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων σε θέματα σχετικά με τους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Το περιεχόμενό του περιλάμβανε θέματα και δραστηριότητες σχετικά με τους Παραολυμπιακούς Αγώνες, το προφίλ των αθλητών που θα συμμετείχαν στους Αγώνες, ένα βίντεο και αφίσες υπογραμμίζοντας την αποφασιστικότητα και την υπεροχή των Αθλητών με τη συμμετοχή τους στους Αγώνες. Το υλικό αυτό θεωρήθηκε ένα σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο για την ευαισθητοποίηση των μαθητών για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Μια σημαντική δραστηριότητα που περιλάμβανε ήταν η ανάπτυξη δεσμών φιλίας με Παραολυμπιονίκες μέσω του προγράμματος LEAP (Link Elite Athletes Program) και μέχρι το τέλος του προγράμματος, 2735 σχολεία περίπου επικοινωνήσαν με

αθλητές, αλλά και αρκετοί Παραολυμπιονίκες επισκέφτηκαν τα σχολεία (Brownlee, 2002, σ. 108-115).

«**Η Ολυμπιακή μαθητική εφημερίδα O-News**», εκδόθηκε σε πέντε τεύχη από το 1998 έως το 2000 και διανεμήθηκε σε όλα τα σχολεία της Αυστραλίας. Η εφημερίδα περιλάμβανε επίκαιρα θέματα σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000 και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τον αθλητισμό, την υγεία, τον πολιτισμό, το περιβάλλον, κ.λ.π. (Brownlee, 2002, σ. 99-100).

Η **επίσημη ιστοσελίδα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000** περιλάμβανε θέματα για τους νέους το «kids» όπου μέσω διαδραστικών μαθησιακών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, ο χρήστης μπορούσε να επιλέξει διάφορα θέματα σχετικά με την Ολυμπιακή Παιδεία και τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000. Επίσης στη ιστοσελίδα ήταν το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος «aspire» και ο κάθε χρήστης είχε πρόσβαση σε αυτό (Brownlee, 2002, σ. 99-100).

Επιμορφωτικά σεμινάρια για την υλοποίηση του Προγράμματος Ο.Π. του Σύδνεϋ

Για την ορθή χρήση του εκπαιδευτικού υλικού, αλλά και για την ενημέρωση των εκπαιδευτικών για τον τρόπο και τις μεθόδους εφαρμογής του προγράμματος, το Υπουργείο Παιδείας της Αυστραλίας από το 1996 έως το 2000 οργάνωσε επιμορφωτικά σεμινάρια.

Η επιμόρφωση στηρίχθηκε σε θεωρητικές εισηγήσεις σε θέματα σχετικά με το περιεχόμενο του προγράμματος, τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000 και για τη χρήση και προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των Ολυμπιακών συμβόλων. Μεγαλύτερη έμφαση στην επιμόρφωση δόθηκε στα βιωματικά εργαστήρια μέσω των οποίων αναπτύχθηκαν οι μέθοδοι διδασκαλίας και οι κατάλληλες στρατηγικές για την υλοποίηση του προγράμματος. Κατά τη διάρκεια των πέντε ετών που

πραγματοποιήθηκαν τα σεμινάρια, συμμετείχαν 1480 περίπου εκπαιδευτικοί. Αυτό αποδείχθηκε ότι ήταν ένα σημαντικό στοιχείο για την επιτυχία του προγράμματος, αφού οι ίδιοι λειτούργησαν ως πολλαπλασιαστές και παρακίνησαν και άλλους εκπαιδευτικούς να υλοποιήσουν το πρόγραμμα (Brownlee, 2002, σ. 35).

Η εφαρμογή του προγράμματος - εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Προγράμματος Ο.Π. του Σύδνεϊ

Η Εφαρμογή του προγράμματος έγινε στην Α/θμια και Β/θμια Εκπ/ση, ως προαιρετική δραστηριότητα, μέσω όλων των μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος. Βασική του φιλοσοφία ήταν η μεταφορά του μηνύματος του Ολυμπιακού κινήματος στους μαθητές με την οργάνωση κατάλληλων δραστηριοτήτων που ενίσχυσαν τη μάθηση σε όλα τα θέματα της διδασκόμενης ύλης και στηρίχθηκε στις αρχές της ισότητας των ευκαιριών και την αίσθηση της συμμετοχής, υποστηρίζοντας όλες τις στρατηγικές για όλες τις σχολικές κοινότητες και για όλο το έθνος. Μεγάλη έμφαση καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος δόθηκε σε ειδικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες οι οποίες περιλάμβαναν:

Τα Βραβεία Πιέρ ντε Κουμπερτέν απευθύνονταν σε μαθητές λυκείου και ως σκοπό είχαν τη βελτίωση των ικανοτήτων των μαθητών και την αναγνώριση των Ολυμπιακών αξιών, μέσω αθλητικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Τα κριτήρια επιλογής για τη διεκδίκηση του βραβείου ήταν η συμμετοχή των μαθητών σε όσο το δυνατό περισσότερα αθλήματα, η θετική εμπειρία από τη Φυσική Αγωγή και το αθλητικό πνεύμα κατά τη διάρκεια της αθλητικής αναμέτρησης, αλλά και σε άλλους τομείς της καθημερινής του ζωής και η εθελοντική συνειδηση. Επίσης, οι μαθητές θα έπρεπε να παρουσιάσουν μια λογοτεχνική ή καλλιτεχνική δημιουργία που

να αποδεικνύει ότι έχουν κατανοήσει το νόημα του Ολυμπιακού Κινήματος και τις εκπαιδευτικές αξίες του Ολυμπισμού. Κάθε χρόνο τα σχολεία επέλεγαν ένα μαθητή για το βραβείο και η Αυστραλιανή Ολυμπιακή Επιτροπή αναλάμβανε την οργάνωση των βραβείων σε όλες τις πολιτείες. Η βράβευση γινόταν σε ειδική τελετή κατά τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος της Ολυμπιακής εβδομάδας ή σε περιφερειακό επίπεδο την Ολυμπιακή ημέρα. Στη δραστηριότητα αυτή συμμετείχαν ενεργά σε εθνικό επίπεδο αρκετοί μαθητές και μέχρι το 2000 βραβεύθηκαν 756 μαθητές (Brownlee, 2002, σ. 51-53).

Η εβδομάδα Ολυμπιακής Ευαισθητοποίησης ήταν ένα πρόγραμμα το οποίο πραγματοποιούνταν κάθε χρόνο, περίπου στις 23 Ιουνίου έτσι ώστε να συμπίπτει με τον εορτασμό της Διεθνούς Ολυμπιακής ημέρας. Το πρόγραμμα απευθύνονταν σε μαθητές Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης και τα σχολεία συμμετείχαν σε ποικίλες αθλητικές, πολιτιστικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες ήταν οργανωμένες ανά ηλικιακή ομάδα, τις οποίες επέλεγαν οι ίδιοι οι μαθητές και περιλάμβαναν μια ειδική Ολυμπιακή Ακαδημία, επισκέψεις σε Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, εκθέσεις (τέχνη, αθλητισμός, μουσική), τα ετήσια βραβεία Pierre De Coubertin, αθλητικοί αγώνες (συμμετοχή σε μη διαδεδομένα αθλήματα, μίνι Ολυμπιακοί Αγώνες, Olympic Fun Runs), το πρόγραμμα ομιλητών στα σχολεία όπου Ολυμπιακοί και Παραολυμπιακοί αθλητές μοιράζονταν την εμπειρία τους με τους μαθητές και δραστηριότητες για το περιβάλλον. Τα σχολεία τα οποία ήταν απομακρυσμένα από το Σύδνεϋ και λόγω της απόστασης δεν μπορούσαν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό, πραγματοποιούσαν ανάλογες δραστηριότητες την Ολυμπιακή ημέρα σε επίπεδο σχολείου ή κοινότητας όπως: Ολυμπιακή πολιτιστική και αθλητική ημέρα, διαγωνισμούς λογοτεχνίας, ποίησης, ζωγραφικής κ.λπ., τελετή επίδοσης των βραβείων Pierre De Coubertin, αθλητικοί αγώνες ή διοργάνωση μιας

ημερίδας μίνι Ολυμπιακών Αγώνων. Η βασική φιλοσοφία του προγράμματος εστιαζόταν στη συμμετοχή για όλους και στη χαρά της προσπάθειας και η ανταπόκριση των μαθητών ήταν σημαντική (Brownlee, 2002, σ. 54-59).

Το «Δίκτυο Φιλίας» ήταν ένα πρόγραμμα το οποίο αναπτύχθηκε από το 1992 στην Νότια Ουαλία και αργότερα επεκτάθηκε σε εθνικό επίπεδο σε όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος. Με τη βοήθεια των Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών τα σχολεία είχαν διασύνδεση με άλλα σχολεία από όλες τις χώρες του κόσμου με σκοπό την ανάπτυξη της διεθνούς κατανόησης και του αμοιβαίου σεβασμού των διαφορετικών πολιτισμών, μεταξύ των νέων όλου του κόσμου. Κάθε σχολείο που εντάχθηκε στο «Δίκτυο Φιλίας» διόρισε έναν εκπαιδευτικό ως συντονιστή του προγράμματος και οι μαθητές αντάλλαξαν πληροφορίες σε εκπαιδευτικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές περιλάμβαναν πληροφορίες για το σχολείο και την κοινότητα, δείγματα εργασιών των μαθητών, ανταλλαγή εκπαιδευτικών βιβλίων, ατομικές αλληλογραφίες κ.λπ. Επίσης, μέσω αυτού του προγράμματος τα σχολεία έλαβαν από την Οργανωτική Επιτροπή ενημερωτικά και διαφημιστικά φυλλάδια για τους Αγώνες της Αυστραλίας και πιστοποιητικό με υπογραφή από τον πρόεδρο της ΔΟΕ, τα οποία και τα μοιράστηκαν με το σχολείο που είχαν διασύνδεση. Μέχρι το 2000 συμμετείχαν συνολικά 358 σχολεία με συμμετοχή 132.000 μαθητών από όλη την Αυστραλία και ανέπτυξαν δεσμούς φιλία με σχολεία από 42 διαφορετικές χώρες. Το πρόγραμμα αυτό αν και σταμάτησε μετά το 2000, πολλές διασυνδέσεις σχολείων συνεχίστηκαν και θεωρήθηκε ένα από τα πιο πετυχημένα προγράμματα αφού υποστηρίχθηκε και από την ΔΟΕ (Brownlee, 2002, σ. 42-50).

Το πρόγραμμα Υιοθεσίας Ενός Αθλητή είχε ως σκοπό να συνδέσει Ολυμπιακούς αθλητές με σχολεία έτσι ώστε να δώσει ευκαιρία στους μαθητές να

ταυτιστούν με το Ολυμπιακό Κίνημα και να βιώσουν από πρώτο χέρι την Ολυμπιακή εμπειρία. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το 1995 στη Νέα Νότια Ουαλία, στη συνέχεια επεκτάθηκε σε όλες τις πολιτείες και οργανώθηκε από το Τμήμα Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού σε συνεργασία με την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων. Πολλοί Ολυμπιακοί αθλητές με το σχολείο που διασυνδέονταν είχαν παράλληλα και εργασιακές, εκπαιδευτικές ή οικογενειακές υποχρεώσεις και μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων παρείχαν κίνητρα στους μαθητές, έτσι ώστε να κατανοήσουν τις Ολυμπιακές αξίες και να αναπτύξουν το αίσθημα της εθνικής υπερηφάνειας. Με αυτό τον τρόπο δημιουργήθηκε μια σχέση «υιοθεσίας» ανάμεσα στον αθλητή και στο σχολείο για να υποστηρίξει τις σχολικές δραστηριότητες μέσω του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας. Οι Ολυμπιακοί αθλητές μέσω επισκέψεων στα σχολεία συμμετείχαν με τους μαθητές σε ειδικές δραστηριότητες αλλά και σε ορισμένες περιπτώσεις οι ίδιοι αθλητές παρέδιδαν μαθήματα σε διάφορα θέματα που ως σκοπό είχαν την απόκτηση δεξιοτήτων και θετικών στάσεων για την Φυσική Αγωγή και τον αθλητισμό. Το πρόγραμμα αυτό είχε μεγάλη ανταπόκριση από τους μαθητές και το δέχτηκαν με ενθουσιασμό, αφού αποδείχθηκε ότι οι Ολυμπιακοί αθλητές ενήργησαν θετικά παρέχοντας θετικά πρότυπα, τόσο για την προώθηση του Ολυμπιακού ιδεώδους, όσο και για την τόνωση του ηθικού και την παροχή κινήτρων για μεγαλύτερη συμμετοχή στον αθλητισμό (Brownlee, 2002, σ. 60-62).

Η «Μετάδοση του Ολυμπιακού Πνεύματος» ήταν ένα καλλιτεχνικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που διεξάγονταν κάθε χρόνο και απευθύνονταν σε μαθητές των νηπιαγωγείων και των δημοτικών σχολείων. Βασικός σκοπός του προγράμματος ήταν η ευαισθητοποίηση των μαθητών μέσω της τέχνης σε θέματα σχετικά με τον αθλητισμό, τη φιλία, την πολυπολιτισμικότητα, την ειρήνη και την παγκόσμια διάσταση. Η επιλογή των βραβείων γίνονταν από τα σχολεία για κάθε κατηγορία

μαθητών και τα καλύτερα έργα χρησιμοποιήθηκαν από το πρόγραμμα μάρκετινγκ της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων σε διαφημιστικά προϊόντα. Η συμμετοχή των σχολείων σε αυτό το πρόγραμμα ήταν μαζική και πάνω από 10.500 έργα των μαθητών που βραβεύτηκαν αναρτήθηκαν στα δωμάτια και σε άλλους χώρους του Ολυμπιακού χωριού για να καλωσορίσουν τους αθλητές από όλες τις χώρες του κόσμου. Ο κάθε Ολυμπιακός αθλητής με τη χορήγηση ειδικής κάρτας που είχε τα προσωπικά στοιχεία και την ταχυδρομική διεύθυνση, είχε τη δυνατότητα να στείλει ένα μήνυμα στον αθλητή που είχε φιλοτεχνήσει το έργο (Brownlee, 2002, σ. 105-106).

Ο «**Αυστραλιανός Βάτραχος**» ήταν ένα πρόγραμμα το οποίο οργανώθηκε από το Υπουργείο Παιδείας της Νέας Νότιας Ουαλίας και απευθύνονταν σε μαθητές Α/βάθμιας εκπαίδευσης. Ο πράσινος και ο χρυσαφένιος βάτραχος ήταν είδη υπό εξαφάνιση και κατοικούσαν στον κόλπο του Homebush, που ήταν και ο κύριος χώρος των αθλητικών εγκαταστάσεων των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000. Ο βάτραχος χρησιμοποιήθηκε ως σύμβολο και συνδέθηκε με το πρόγραμμα της Φυσικής Αγωγής των σχολείων, με σκοπό την ανάδειξη των Ολυμπιακών Ιδεωδών και της παράδοσης, μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη Φυσική Αγωγή, τον αθλητισμό και την υγεία. Επίσης, χρησιμοποιήθηκε για την προβολή περιβαλλοντικών θεμάτων, σε δραστηριότητες που σέβονται το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη και ιδιαίτερα δόθηκε έμφαση στους «Πράσινους Αγώνες». Οι μαθητές μέσω του προγράμματος συμμετείχαν σε ποικίλες δραστηριότητες για τον αθλητισμό, την υγεία, το περιβάλλον κ.λπ., κρατούσαν ημερολόγιο των δραστηριοτήτων και ο εκπαιδευτικός τους παρείχε κίνητρα για συμμετοχή σε περαιτέρω δραστηριότητες (Brownlee, 2002, σ. 70-71).

Το πρόγραμμα των «**Νέων Πρεσβευτών**» απευθύνονταν σε μαθητές λυκείου από επιλεγμένα σχολεία και πόλεις που είχαν άμεση σχέση με τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Βασικός σκοπός του προγράμματος ήταν η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών σε παρεχόμενες υπηρεσίες και δραστηριότητες κατά την προετοιμασία και τη διάρκεια των Αγώνων, με σκοπό την ανάπτυξη ηγετικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, καθώς επίσης και την απόκτηση εθελοντικής προσφοράς. Το πρόγραμμα αυτό σε αρχική φάση λειτούργησε το 1998 ως πιλοτικό και οι Νέοι Πρεσβευτές βοήθησαν σημαντικά στο πρόγραμμα της εβδομάδας Ολυμπιακής ευαισθητοποίησης, παρέχοντας σημαντικές υπηρεσίες στα σχολεία που επισκέφτηκαν το Ολυμπιακό Πάρκο στο Σύδνεϋ. Μετά την υλοποίηση αυτής της πιλοτικής προσέγγισης, με τον ενθουσιασμό των εμπλεκόμενων μαθητών και την υψηλή παροχή υπηρεσιών που πρόσφεραν στους οργανωτές, το πρόγραμμα θεωρήθηκε απαραίτητο και πολύτιμο εργαλείο για την προετοιμασία και τη επιτυχία των Αγώνων του 2000. Οι Νέοι Πρεσβευτές βοήθησαν στους πειραματικούς αγώνες που πραγματοποιήθηκαν στον κόλπο του Homebush, πριν τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες του Σύδνεϋ, στην περιοδεία των VIP στους Ολυμπιακούς χώρους, στην ξενάγηση των σχολείων κατά τις επισκέψεις στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, στα εγκαίνια των αθλητικών χώρων και στις τελετές της ΔΟΕ. Επίσης, κατά την περίοδο των Αγώνων βοήθησαν στη διαδρομή της Ολυμπιακής φλόγας και υπήρξαν εθελοντές σε συγκεκριμένες υπηρεσίες που τους ανατέθηκαν. Στη διάρκεια εφαρμογής αυτού του προγράμματος έλαβαν μέρος 1319 μαθητές από 46 επιλεγμένα σχολεία της Νέας Νότιας Ουαλίας και συμμετείχαν σε 72 διαφορετικές εκδηλώσεις στο Ολυμπιακό Πάρκο, σε ειδικές τελετές και στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις. Οι μαθητές με το πέρας του προγράμματος απέκτησαν πολύτιμη εμπειρία στην προετοιμασία ενός μεγάλου αθλητικού γεγονότος, ανέπτυξαν ηγετικές

και επικοινωνιακές δεξιότητες, απέκτησαν θετική στάση για εθελοντική προσφορά και κέρδισαν την εμπιστοσύνη από την τοπική κοινότητα του σχολείου τους με πιο θετικό τρόπο (Brownlee, 2002, σ. 63-68).

Το «**Ολυμπιακό πρόγραμμα υποδοχής**» αφορούσε μαθητές δημοτικών σχολείων και ως σκοπό είχε μέσω ειδικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων και κοινωνικών εκδηλώσεων να υποδεχθεί τις Ολυμπιακές ομάδες στο Ολυμπιακό χωριό. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 4.900 μαθητές από 158 σχολεία της Νέας Νότιας Ουαλίας και κατά την άφιξη των Ολυμπιακών ομάδων οι μαθητές τραγούδησαν ένα τραγούδι που δημιουργήθηκε από τους μαθητές για τον σκοπό αυτό με την ονομασία «G' Day, G' Day», σε συνδυασμό με τοπικούς χορούς, αλλά και πολλά σχολεία απέδωσαν και τον εθνικό ύμνο της χώρας που υποδέχονταν. Επίσης, πολλά σχολεία οργάνωσαν κοινωνικές εκδηλώσεις και δημιούργησαν δεσμούς φιλίας με πολλές Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές, παρακολουθώντας και υποστηρίζοντας την «ομάδα» τους κατά τη διάρκεια τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων (Brownlee, 2002, σ. 75-79).

Το «**πρόγραμμα Εθελοντών των Αγώνων**» οργανώθηκε από τις Οργανωτικές Επιτροπές Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας της Νέας Νότιας Ουαλίας. Μαθητές γυμνασίου βοήθησαν στις κερκίδες του Τύπου, στη διανομή εντύπων με τα αποτελέσματα, στους θεατές, στα αγωνίσματα και στο Ολυμπιακό Χωριό. Η Επιτροπή Οργάνωσης Παραολυμπιακών Αγώνων επέλεξε 870 μαθητές δημοτικών σχολείων και βοήθησαν στις τελετές απονομής των μεταλλίων των Παραολυμπιακών αθλητών. Επίσης, 7.000 περίπου μαθητές και εκπαιδευτικοί έλαβαν μέρος στις τελετές έναρξης των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων.

Τα «**Δωρεάν εισιτήρια εισόδου στους Παραολυμπιακούς Αγώνες**» έδωσαν την ευκαιρία στους μαθητές από τα σχολεία όλης της Αυστραλίας να

παρακολουθήσουν τους Αγώνες και πολλά σχολεία συνδύασαν αυτή τη δραστηριότητα με τη μορφή επταήμερης εκδρομής που δικαιούταν στη διάρκεια του εξαμήνου. Η επιτυχία που σημείωσε το πρόγραμμα LEAP στα σχολεία, είχε ως αποτέλεσμα 330.000 μαθητές από όλη την Αυστραλία να επισκεφτούν το Σύδνεϋ και να παρακολουθήσουν τους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Στην τελετή λήξης των Αγώνων ο πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής τόνισε ότι οι μαθητές, με την παρουσία τους και τον ενθουσιασμό συνέβαλαν σε σημαντικό βαθμό στην επιτυχία των Αγώνων και ο αριθμός των θεατών θεωρήθηκε ρεκόρ για Παραολυμπιακούς Αγώνες (Brownlee, 2002, σ. 116-118).

Αποτελέσματα του προγράμματος Ο.Π. του Σύδνεϋ

Με τη λήξη του εθνικού προγράμματος, τον Οκτώβριο του 2000 πραγματοποιήθηκε σε όλα τα σχολεία της Νέας Νότιας Ουαλίας, η αξιολόγηση του προγράμματος έτσι ώστε να διαπιστωθούν τα οφέλη που προέκυψαν από το όλο αυτό εγχείρημα και εάν και κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι αρχικοί στόχοι. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η συμμετοχή των σχολείων ήταν καθολική αφού διαπιστώθηκε ότι όλα τα σχολεία τουλάχιστον συμμετείχαν σε μια δραστηριότητα του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας. Τα υποστηρικτικά εκπαιδευτικά προγράμματα και οι δραστηριότητες ήταν καινοτόμες και ελκυστικές και οι μαθητές συμμετείχαν με ενθουσιασμό και ενδιαφέρον περισσότερο από άλλες δραστηριότητες του σχολείου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα όπως δήλωσε η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα του Ολυμπιακού Κινήματος, να αποδεχτούν τις Ολυμπιακές αξίες, να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων και να αυξήσουν το ενδιαφέρον για τον αθλητισμό.

Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν σχεδιασμένο κατάλληλα, περιείχε επίκαιρα θέματα καινοτόμες ιδέες και μπορούσε να εφαρμοστεί στην εκπαιδευτική πράξη. Σημαντικό επίσης στοιχείο για την επιτυχία του προγράμματος ήταν η διαρκής υποστήριξη από τους οργανωτές και τα επιμορφωτικά σεμινάρια αφού αναπτύχθηκαν οι τρόποι εφαρμογής του και οι μέθοδοι διδασκαλίας.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών δήλωσε ότι τέτοιου είδους προγράμματα τονώνουν το ενδιαφέρον των μαθητών και η εφαρμογή τους έχει ποικίλα εκπαιδευτικά και κοινωνικά οφέλη όπως: οι μαθητές ευαισθητοποιούνται και κατανοούν τις εκπαιδευτικές ωφέλειες σε επίκαιρα ζητήματα όπως ο αθλητισμός, οι Ολυμπιακοί Αγώνες, η υγεία, οι Ολυμπιακές αξίες, η πολυπολιτισμικότητα, το περιβάλλον κ.λπ. Η διδασκαλία και η γνώση των Ολυμπιακών αξιών δημιουργεί θετικά πρότυπα συμπεριφοράς, αυξάνει το αίσθημα της εθνικής υπερηφάνειας και παροτρύνει τους νέους να πετύχουν το καλύτερο σε κάθε τους προσπάθεια σε όλους τους τομείς της καθημερινής τους ζωής. Μέσω αυτής της διαδικασίας αναπτύσσονται νέες φιλίες, δημιουργούνται θετικά κίνητρα με μεγαλύτερη συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες και βελτιώνουν τις προσωπικές τους δεξιότητες (Brownlee, 2002, σ. 138-157).

Οι θετικές επιπτώσεις που είχαν οι εμπειρίες πάνω στους μαθητές – αίσθηση εθνικής περηφάνειας, αναγνώριση των επιτυχιών, αφοσίωση στα Ολυμπιακά ιδεώδη και παρότρυνση να πετύχουν το καλύτερο σε κάθε τους προσπάθεια- θεωρήθηκαν ως κίνητρο για μελλοντική συμμετοχή σε δραστηριότητες Ολυμπιακής Παιδείας (Brownlee, 2001, σ. 146-154).

Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στους Ολυμπιακούς Αγώνες του

Πεκίνου

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της 29^{ης} Ολυμπιάδας στο Πεκίνο προσέλκυσαν την προσοχή όλου του κόσμου, διότι για πρώτη φορά θα διεξάγονταν οι Αγώνες σε μια χώρα με διαφορετικό κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό υπόβαθρο από αυτό των άλλων χωρών. Για την πλειοψηφία των Κινέζων, οι Ολυμπιακοί Αγώνες πριν τη διεκδίκηση δεν ήταν τίποτε παραπάνω από μια μεγάλη αθλητική εκδήλωση, η οποία δεν διέφερε πολύ από παγκόσμια κύπελλα, ή πρωταθλήματα. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ήταν μια ευκαιρία να διαδοθούν τα Ολυμπιακά ιδεώδη, ο κινεζικός πολιτισμός και η ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά του Πεκίνου. Θα ήταν, επίσης, μια ευκαιρία να προωθηθούν οι πολιτιστικές ανταλλαγές, να ενισχυθεί η κατανόηση και η φιλία μεταξύ των λαών του κόσμου και να υποστηριχθεί η αρμονική ανάπτυξη ανάμεσα στην ανθρωπότητα (Ren, 2007, σ. 129 - 136).

Σύμφωνα με την επιδίωξη, οι Αγώνες ήταν προσανατολισμένοι στον άνθρωπο, με επίκεντρο τον αθλητή, συνδέονταν βαθιά με την κινεζική φιλοσοφία και έπρεπε να αποτελέσουν τον χώρο επίδειξης του κάλλους των πολιτισμών της δύσης και της ανατολής. Τα βασικά μηνύματα που κυριάρχησαν στους Αγώνες ήταν «Πράσινοι Ολυμπιακοί», «Ολυμπιακοί Υψηλής Τεχνολογίας», «Ολυμπιακοί Αγώνες για το Λαό» και είχαν ως σύνθημα «ένας κόσμος ένα όνειρο» (He, 2007, σ. 64). Οι έννοιες αυτές περιείχαν την ουσία και τις οικουμενικές αξίες του Ολυμπισμού - την αλληλεγγύη, τη φιλία, την πρόοδο, την αρμονία, τη συμμετοχή, την αριστεία και το όνειρο. Εξέφραζαν την κοινή επιθυμία των ανθρώπων όλου του κόσμου που αναζητούν ένα λαμπρό μέλλον εμπνευσμένο από τα ολυμπιακά ιδεώδη, να έχουν και ένα κοινό όνειρο, την αρμονία ανάμεσα στον άνθρωπο, και ειρήνη ανάμεσα στα έθνη. Το σύνθημα του Πεκίνου στις σημερινές συνθήκες αποτέλεσε, μια δυναμική έκκληση, ένα μήνυμα ειλικρίνειας προς όλη την υφήλιο, να κρατήσουν ψηλά την

Ολυμπιακή Φλόγα, για να έχουμε ένα μόνο κόσμο και να ζούμε στο ίδια παγκόσμια κοινότητα (He, 2007, σ. 69).

Για τη διάδοση αυτών των ιδεών, η εφαρμογή προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας θεωρήθηκε βασική προϋπόθεση, με σκοπό την προώθηση του Ολυμπιακού πνεύματος, την απόκτηση γνώσεων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008, την προώθηση του αθλητισμού ως τρόπου ζωής και τη μετάδοση των Ολυμπιακών ιδεωδών και αξιών, ώστε να επιτρέψουν στους νέους και κατ' επέκταση σε όλους τους πολίτες, να συμμετέχουν ενεργά στους Αγώνες σύμφωνα με το λαϊκό σύνθημα (Pei, 2008, σ. 97).

Η Ολυμπιακή Παιδεία στην Κίνα εισήχθη για πρώτη φορά στο εκπαιδευτικό σύστημα το 1993, όταν ο καθηγητής Ren Hai εξέδωσε ένα βιβλίο με τίτλο το «Ολυμπιακό Κίνημα», το οποίο και απετέλεσε το έναυσμα για την εισαγωγή της Ολυμπιακής παιδείας στις ακαδημίες Φυσικής Αγωγής και τα αθλητικά πανεπιστήμια στην Κίνα. Το 2001 κατά την υποβολή της υποψηφιότητας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008, δημιουργήθηκε η «Ολυμπιακή έκθεση – Γύρος της Κίνας» με σκοπό την ευαισθητοποίηση του Κινέζικου λαού σχετικά με την εκπαιδευτική έννοια του Ολυμπισμού. Η έκθεση περιλάμβανε πίνακες με περισσότερες από χίλιες εικόνες και πληροφορίες για την Ολυμπιακή ιστορία και φιλοσοφία. Περιόδευσε σε έξι Ολυμπιακές πόλεις, σε κοινότητες, σε πανεπιστήμια, σχολεία και είχε περίπου ένα εκατομμύριο επισκέπτες (Pei, 2008, σ. 105-106).

Με την ανάθεση των Ολυμπιακών Αγώνων στο Πεκίνο με πρωτοβουλία του καθηγητή Dongguang Pei, ξεκίνησε και η εφαρμογή του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας σε ένα δημοτικό σχολείο του Πεκίνου. Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος το σχολείο οργάνωσε αρκετές δραστηριότητες όπως την Ολυμπιακή χορωδία των Αγγέλων, τον Ολυμπιακό κήπο, τον διάδρομο

Ολυμπιακής γνώσης, τα μίνι Ηνωμένα Έθνη κ.λπ. Στο τέλος του σχολικού έτους οργανώθηκε η τελική αθλητική και πολιτιστική εκδήλωση με θέμα «Μίνι Ολυμπιακή τελετή έναρξης και αρχαίο Ολυμπιακό πένταθλο». Οι δραστηριότητες του σχολείου προσήλκυσαν το ενδιαφέρον των εθνικών και διεθνών ΜΜΕ και αναγνωρίστηκε ως ο σκαπανέας της Ολυμπιακής Παιδείας από το Υπουργείο Παιδείας και την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου (Ρεϊ, 2008, σ. 106-107).

Το πρόγραμμα αυτό έδωσε το ερέθισμα για την ανάπτυξη του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο και στη συνέχεια συστήθηκε μια «Λαϊκή Ομάδα Προώθησης της Ολυμπιακής Παιδείας» η οποία αρχικά απέβλεπε στην προαγωγή της αντίληψης του Ολυμπισμού και της ολυμπιακής γνώσης, στη διεύρυνση του διεθνούς προσανατολισμού των μαθητών με την ευκαιρία των Αγώνων, στη διάδοση της αντίληψης «νους υγιής εν σώματι υγιεί», στην προώθηση του «αθλητισμού για όλους», του «αθλητισμού ως τρόπου ζωής» και του «ευ αγωνίζεσθαι» μεταξύ του κινεζικού λαού.

Κατά τη διάρκεια τεσσάρων ετών (2001-2005), η ομάδα ασχολήθηκε με τον σχεδιασμό και την οργάνωση του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο. Τα μέλη της ομάδας έκαναν διαλέξεις σε εκατοντάδες σχολεία και κοινότητες, εξέδωσαν ειδικό εκπαιδευτικό υλικό, δημιούργησαν ένα ιστότοπο για την Ολυμπιακή Παιδεία (<http://www.aoyun5.com>) και δημοσίευσαν περισσότερα από 30 άρθρα σε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά. Συνεργάστηκε επίσης με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, δημιουργήθηκαν ειδικές τηλεοπτικές εκπομπές όπως «Ολυμπιακή Αυγή», «Στιγμές των Ολυμπιακών Αγώνων» που παρουσιάστηκαν κάθε μέρα για ένα χρόνο σε ώρα μεγάλης τηλεθέασης.

Τον Σεπτέμβριο του 2005, η ομάδα σε συνεργασία με το δημοκρατικό κόμμα, οργάνωσαν μια ημερίδα και παρουσίασαν ένα εθνικό σχέδιο με θέμα

«Προγραμματισμός και υλοποίηση του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στην Κίνα». Το εθνικό πρόγραμμα δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2005 και οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του προγράμματος ήταν η δημιουργία ενός ειδικού φορέα για την προώθηση του Ολυμπιακού πνεύματος, η ίδρυση ενός αριθμού πρότυπων σχολείων Ολυμπιακής Παιδείας με σκοπό την ανάπτυξη της ολυμπιακής κατανόησης και του διεθνούς προσανατολισμού μεταξύ των νέων, η ίδρυση ενός ιδρύματος ερευνών για θέματα Ολυμπιακής Παιδείας και η δημιουργία ειδικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου (Pei, 2008, σ. 106-110). Έτσι, δημιουργήθηκε ένα εθνικό δίκτυο Ολυμπιακής Παιδείας, το οποίο ανέλαβε την ευθύνη για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση του προγράμματος σε όλα τα σχολεία της Κίνας. Η οργανωτική του δομή αποτελείτο από την Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου και το Υπουργείο Παιδείας, που είχαν και την κεντρική ευθύνη οργάνωσης του προγράμματος, συνεργαζόμενοι με συναφή τμήματα, χορηγούς και ομάδες υποστήριξης εμπειρογνομόνων, τα περιφερειακά τμήματα παιδείας, τις τοπικές εκπαιδευτικές αρχές και τα σχολεία. Για τη διοικητική υποστήριξη και τον συντονισμό των σχολείων δημιουργήθηκε από τη δημοτική επιτροπή Παιδείας του Πεκίνου το μόνιμο Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας και όλα τα σχολεία Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης σε εθνικό επίπεδο ενημερώθηκαν για τον τρόπο εφαρμογής του προγράμματος (Pei, 2007, σ. 143).

Η βασική φιλοσοφία του προγράμματος στηρίχθηκε στους τρεις βασικούς πυλώνες του εκπαιδευτικού συστήματος της Κίνας, τη Φυσική Αγωγή, την αισθητική αγωγή και την ηθική αγωγή ή διαμόρφωση του χαρακτήρα των νέων. Σύμφωνα με αυτούς τους άξονες, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στις συναισθηματικές και αισθητικές αντιλήψεις οι οποίες επηρεάζουν την ακαδημαϊκή γνώση, διδάσκοντας

την έννοια του θείου, το κάλος, την αξιοπρέπεια, τον σεβασμό, τη φιλία, την αριστεία, την ειρήνη, τη συμμετοχή και τη συνεργασία. Με αυτό τον τρόπο η Ολυμπιακή Παιδεία έδωσε το ερέθισμα να μεταβάλει τις ιδέες και τη φιλοσοφία της παιδείας στην Κίνα, η οποία χαρακτηρίζονταν από ακαμψία και υπερβολική πειθαρχία, επηρεάζοντας τις στάσεις και την προσωπικότητα των μαθητών και τελικά την κατανόησή τους για τη ζωή. Οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να βιώσουν τις αρχές του Ολυμπισμού μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων οι οποίες χαρακτηρίζονταν από ενθουσιασμό, χαρά, δημιουργικότητα και σύμφωνα με το απόφθεγμα που διατυπώθηκε: «Δράττομαι της ευκαιρίας, προωθώ την ανάπτυξη, συμβάλω, αφήνω μια κληρονομιά» (Pei, 2008, σ. 103-105).

Το εκπαιδευτικό υλικό – επιμόρφωση του προγράμματος Ο.Π. του Πεκίνου

Για την υλοποίηση του προγράμματος η Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου δημιούργησε ειδικό εκπαιδευτικό υλικό για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης (τον Ολυμπιακό Αναγνώστη για τα δημοτικά σχολεία, για τα γυμνάσια τα λύκεια και για τα πανεπιστήμια) το οποίο και διανεμήθηκε συνολικά σε 800.000 αντίτυπα στα σχολεία. Το περιεχόμενο του υλικού ήταν δομημένο ανά ηλικιακή ομάδα και περιλάμβανε θέματα για τους αρχαίους και σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες, για τα Ολυμπιακά ιδεώδη, το Ολυμπιακό Κίνημα στην Κίνα, την κοινωνικό-οικονομική διάσταση των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου και θέματα για τους Χειμερινούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες. Επίσης, το εκπαιδευτικό υλικό για κάθε θεματική ενότητα συνδυαζόταν με φύλλα εργασίας και οπτικοακουστικό υλικό ως εργαλείο διδασκαλίας για τους εκπαιδευτικούς και ως ανεξάρτητη πηγή μάθησης για τους μαθητές όλων των επιπέδων (<http://en.beijing2008.cn/education/curriculum/index.shtml>, 2008, Απρίλιος, 23).

Επίσης, η Οργανωτική Επιτροπή σχεδίασε μια σειρά πινάκων Ολυμπιακών γνώσεων τα οποία διέθεσε και στα σχολεία, δημιούργησε ειδικό site ολυμπιακής παιδείας στον επίσημο ιστότοπό της (www.beijing2008.com), ο οποίος κατέστη ο συνδετικός κρίκος μεταξύ των σχολείων για την ανάπτυξη του προγράμματος και συνεργάστηκε με ημερήσιες εφημερίδες, όπου δημοσίευαν θέματα σχετικά με την Ολυμπιακή Παιδεία (Pei, 2008, σ. 117).

Για την ορθή χρήση του εκπαιδευτικού υλικού, η ομάδα ολυμπιακής προώθησης κλήθηκε από τις αρχές της πόλης του Πεκίνου να επιμορφώσει τους εκπαιδευτικούς των σχολείων σε θέματα ολυμπιακής παιδείας. Η εκπόνηση του προγράμματος επιμόρφωσης που ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2008, απέβλεπε στην ανάπτυξη του τρόπου εφαρμογής στην εκπαίδευση, των μεθόδων διδασκαλίας και στην προώθηση των δραστηριοτήτων ολυμπιακής παιδείας. Το Ινστιτούτο Φυσικής Αγωγής αρμόδιο για την οργάνωση της κατάρτισης, κάλεσε εμπειρογνώμονες στην ολυμπιακή παιδεία και δασκάλους/καθηγητές με μεγάλη εμπειρία σ αυτό τον τομέα και έκαναν διαλέξεις στους εκπαιδευόμενους. Συνολικά οργανώθηκαν 16 εκπαιδευτικά προγράμματα διάρκειας τριών ημερών και επιμορφώθηκαν περίπου 3000 εκπαιδευτικοί. Σε εθνικό επίπεδο, κάθε σχολείο (Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης) έστειλε τουλάχιστον έναν εκπαιδευτικό ο οποίος και στη συνέχεια λειτούργησε ως πολλαπλασιαστής, αφού ενημέρωσε και τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς για τον τρόπο εφαρμογής του προγράμματος (Pei, 2008, σ. 115-116).

Η εφαρμογή του προγράμματος Ο.Π. του Πεκίνου

Η υλοποίηση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση σε συνδυασμό με το μάθημα της Φυσικής Αγωγής. Επίσης υλοποιήθηκε

και μέσω όλων των μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος, ενθαρρύνοντας τους εκπαιδευτικούς να περιλαμβάνουν τις Ολυμπιακές γνώσεις και αξίες στη διδασκαλία τους, με ανάπτυξη ειδικών θεματικών δραστηριοτήτων και εργασιών και είχε ως στόχους:

- Να διαδώσει το Ολυμπιακό πνεύμα και να προωθήσει την Ολυμπιακή γνώση.
- Να παροτρύνει τους νέους να διευρύνουν τον διεθνή τους ορίζοντα μέσω διεθνών ανταλλαγών.
- Να προωθήσει τον αθλητισμό μέσω της φυσικής αγωγής, δίνοντας έμφαση στις Ολυμπιακές αξίες και την προώθηση των αθλητικών δραστηριοτήτων στα σχολεία.
- Να αφήσει μια διαρκή εκπαιδευτική κληρονομιά από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου μέσω της οργάνωσης βιωματικών δραστηριοτήτων ολυμπιακής παιδείας για τους μαθητές.
- Να αυξήσει τον αριθμό των θεατών για τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου (Pei, 2008, σ. 110).

Η αρχική εφαρμογή του προγράμματος έγινε σε 500 σχολεία σε εθνικό επίπεδο. Η Οργανωτική Επιτροπή και το Υπουργείο Παιδείας μετά από αξιολόγηση όρισαν 500 πρότυπα σχολεία Ολυμπιακής Παιδείας σε ολόκληρη τη χώρα, εκ των οποίων 200 στο Πεκίνο. Στα σχολεία περιλαμβάνονταν δημοτικά, γυμνάσια, σχολές επαγγελματικής εκπαίδευσης, σχολεία ειδικής αγωγής, αθλητικές εθνοτικές σχολές, διεθνή σχολεία, ιδιωτικά σχολεία και σχολεία για τα παιδιά των μεταναστών. Τα πρότυπα σχολεία ήταν οι πρωτοπόροι στην ανάπτυξη της Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαιδευτική πράξη, στη διαμόρφωση μιας βασικής κουλτούρας ολυμπιακού σχολείου και στην προώθηση των διεθνών ανταλλαγών. Ανέπτυξαν δικές τους καινοτόμες πρωτοβουλίες συνδυάζοντας τη γνώση με ειδικές εκπαιδευτικές

δραστηριότητες. Δρώντας βάσει των δικών τους ειδικών προγραμμάτων, επέκτειναν την επιρροή τους και την «ακτινοβολία» τους, χρησιμοποιώντας ειδικές παραδοσιακές δραστηριότητες όπως το πρόγραμμα «χέρι-χέρι», ώστε να μεταφέρουν τις Ολυμπιακές αξίες και το Ολυμπιακό πνεύμα σε απομακρυσμένες περιοχές και απομονωμένα σχολεία της χώρας. Λειτουργήσαν με αποτελεσματικό τρόπο και έδωσαν τα κατάλληλα ερεθίσματα και παραδείγματα σε άλλα σχολεία, ώστε η Ολυμπιακή Παιδεία να αναπτυχθεί σε ολόκληρη τη χώρα (<http://en.beijing2008.cn/education/schools/index.shtml>, 2008, Απρίλιος, 23).

Έτσι το πρόγραμμα επεκτάθηκε και σε άλλα σχολεία στο Πεκίνο και στην περιφέρεια σε σχολεία από 22 επαρχίες, δήμους και αυτόνομες περιοχές – συμπεριλαμβανομένων και των συνοριακών επαρχιών του Θιβέτ, Qinghai, Yunnan, Ningxia, και της εσωτερικής Μογγολίας, όπως και του Hong Kong και της Taiwan. Αυτά τα σχολεία χρησιμοποίησαν τις δραστηριότητες, το περιεχόμενο και τις μεθόδους των πρότυπων σχολείων Ολυμπιακής Παιδείας (Pei, 2008, σ. 113).

Βασική προτεραιότητα δόθηκε στην ανάπτυξη ποικίλων και αποτελεσματικών δραστηριοτήτων με σκοπό τη διάδοση του Ολυμπιακού ιδεώδους, της διεθνούς κατανόησης και τη προώθηση της αρμονικής ανάπτυξης του σώματος και του πνεύματος. Πολλές δραστηριότητες θεωρήθηκαν πρωτότυπες και στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκαν και από άλλα σχολεία όπως:

Μια τάξη μια χώρα: Το δημοτικό σχολείο Huajidi δημιούργησε και εκπόνησε ένα τριετές πρόγραμμα με τίτλο «μια τάξη, μια χώρα» με σκοπό την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε «υγιές και διεθνές όραμα». Οι μαθητές συνέστησαν μια δική τους «Μίνι-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων» που ήταν υπεύθυνη για την οργάνωση σχολικών ολυμπιακών δραστηριοτήτων.

Οι Μασκότ των Ολυμπιακών Αγώνων του 2008 περιοδεύουν στην Κίνα:

Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί του δημοτικού σχολείου Hu jia lou σχεδίασαν τράπουλες με ολυμπιακές γνώσεις, με τίτλο «Οι Μασκότ των Ολυμπιακών Αγώνων του 2008 περιοδεύουν στην Κίνα». Οι τράπουλες αυτές έλαβαν την έγκριση του εθνικού κινεζικού γραφείου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και του Ολυμπιακού μουσείου της Λωζάννης. Περιλάμβαναν γνώσεις σε διάφορα θέματα σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τον Κινεζικό πολιτισμό και αποσκοπούσε στη διάδοση της Ολυμπιακής γνώσης και του Ολυμπιακού πνεύματος στους μαθητές.

Συνδυασμός πολυπολιτισμικών δραστηριοτήτων και εκθέσεων: Το δημοτικό σχολείο Baijiazhuang μέσω του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας έδωσε έμφαση σε δραστηριότητες για τον πολιτισμό και την πολυπολιτισμικότητα. Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί με δική τους πρωτοβουλία εξέδωσαν εκπαιδευτικό υλικό για την πολυπολιτισμικότητα και οργάνωσαν την «πολιτιστική έκθεση του Πεκίνου». Το σχολείο ενσωμάτωσε τα θέματα αυτά στα καθημερινά μαθήματα και οι ίδιοι οι μαθητές οργάνωσαν δραστηριότητες όπως το «Ολυμπιακό τραγούδι», «η Ολυμπιακή εμπειρία» και «οι δημιουργικοί Ολυμπιακοί Αγώνες».

Ολυμπιακοί εθελοντές – Εκπαίδευση πολύγλωσσων διερμηνέων: Το διεθνές σχολείο Fangcaodi, πραγματοποίησε το πρόγραμμα εκπαίδευσης για τη διεθνή κατανόηση και την ανάπτυξη της εθελοντικής συνείδησης. Οργάνωσε «δραστηριότητες ολυμπιακών εθελοντών» και προσπάθησε να εκπαιδεύσει διερμηνείς σε πολλές γλώσσες όπως ισπανικά, κορεατικά, ιαπωνικά, γαλλικά, ινδικές γλώσσες, κλπ.. Επίσης, ανέπτυξε εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες για τη διεθνή κατανόηση σε θέματα σχετικά με τις παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα, την θρησκεία κλπ. άλλων χωρών.

Βελτιώνομαι μέσω του Ολυμπιακού πνεύματος: Το δημοτικό σχολείο Jin Song, έδωσε έμφαση σε δραστηριότητες που προάγουν τις Ολυμπιακές αξίες και τα ατομικά προσόντα των μαθητών. Οργάνωσε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Βελτιώνομαι μέσω του Ολυμπιακού πνεύματος» που ως βασικό σκοπό είχε την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε διάφορα Ολυμπιακά θέματα μέσω γνωστικών, εικαστικών και κινητικών δραστηριοτήτων. Σε κάθε θεματική ενότητα αναπτύσσονταν ειδικές δραστηριότητες όπως «Το Ολυμπιακό πνεύμα μου δίνει υγεία», «Το Ολυμπιακό πνεύμα μου δίνει αυτοπεποίθηση», «Το Ολυμπιακό πνεύμα με κάνει δραστήριο», «Το Ολυμπιακό πνεύμα μου φέρνει ευτυχία» κ.λπ.

Χέρι-χέρι με τις κοινότητες συμβάλλουμε στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου: Το δημοτικό σχολείο Dongfang Dicai παρότρυνε τους μαθητές να δράσουν ως «ολυμπιακοί πρεσβευτές» για τη διάδοση της Ολυμπιακής Παιδείας και του Ολυμπιακού πνεύματος σε όλες τις κοινότητες σε εθνικό επίπεδο. Οι μαθητές ανέπτυξαν πρωτοβουλίες και πραγματοποίησαν αρκετές δραστηριότητες σε διάφορα θέματα όπως «πώς να απολαμβάνετε τους αθλητικούς αγώνες», έγραψαν ένα δοκίμιο με θέμα τον αθλητισμό, μελοποίησαν το Ολυμπιακό τραγούδι και μελέτησαν την έννοια της Ολυμπιακής φλόγας και της λαμπαδηδρομίας. Επίσης, οργάνωσαν με σχολεία από άλλες κοινότητες πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις οι οποίες περιλάμβαναν έκθεση με έργα τέχνης των μαθητών, Ολυμπιακά τραγούδια και αθλητικές δραστηριότητες.

Αρμονική ανάπτυξη των μαθητών: Το γυμνάσιο Shida παρότρυνε τους μαθητές να συμμετέχουν σε κάθε μορφής αθλητικών δραστηριοτήτων, έτσι ώστε να αποκτήσουν θετικές στάσεις για την αξία του αθλητισμού, την δια βίου άσκηση, υποστηρίζοντας και υιοθετώντας την αρχή «νους υγής εν σώματι υγεί». Στις δραστηριότητες δόθηκε έμφαση στη συμμετοχή, την προσπάθεια και το αθλητικό

πνεύμα, καθιερώνοντας την αρχή «Citius – Altius – Fortius» ως σύμβολο του σχολείου. Οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά και μαζικά στις αθλητικές δραστηριότητες που οργανώθηκαν εντός και εκτός σχολείου, άλλαξαν θετικά τις απόψεις τους για τον αθλητισμό και βελτίωσαν τις προσωπικές τους επιδόσεις.

Πρόγραμμα συνεργασίας «από καρδιά σε καρδιά»: Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε από την Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων και τη δημοτική επιτροπή παιδείας του Πεκίνου και βασίστηκε στις εμπειρίες των προηγούμενων διοργανωτριών πόλεων (Ναγκάνο, Σύδνεϋ, Τορίνο) και στις προτάσεις της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής. Το πρόγραμμα συνεργασίας «από καρδιά σε καρδιά» είχε ως βασικό σκοπό να ενθαρρύνει τους κινέζους μαθητές να διευρύνουν τους διεθνείς τους ορίζοντες, να καλλιεργήσουν τις γνώσεις τους σε διεθνή θέματα, να εξοικειωθούν με το Ολυμπιακό πνεύμα, και να εντείνουν την αγάπη τους για την ειρήνη, τη φιλία και την ισότητα μεταξύ όλων των λαών του κόσμου. Μαθητές από δημοτικά σχολεία και γυμνάσια συνεργάστηκαν με Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές από περίπου 203 χώρες ολόκληρου του κόσμου. Πριν από τους Αγώνες, οι μαθητές, ήρθαν σε επαφή με σχολεία και με εθνικές ομάδες ξένων χωρών που θα έπαιρναν μέρος στους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου και μέσω ειδικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων μελέτησαν και αντάλλαξαν θέματα για τον αθλητισμό, τον πολιτισμό, την ιστορία, τη γεωγραφία κ.λπ. Κατά τη διάρκεια των Αγώνων, οι μαθητές συμμετείχαν σε διάφορες δραστηριότητες με τις ομάδες που είχαν συνδεθεί στο Ολυμπιακό χωριό, σε ειδικές τελετές στα σχολεία και ως θεατές κατά τη διάρκεια των Αγώνων. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από το 2006 έως το 2008, γνώρισε μεγάλη επιτυχία και αποτέλεσε ένα ιστορικό βήμα για την παιδεία του Πεκίνου από την άποψη της διεθνούς επικοινωνίας. Συνολικά 196 σχολεία ήλθαν σε επαφή με εταίρους ξένων χωρών, 168 σχολεία οργάνωσαν κοινές δραστηριότητες και

130 σχολεία αδελφοποιήθηκαν με σχολεία στις συνεργαζόμενες με αυτά χώρες (<http://en.beijing2008.cn/education/heart2heart/index.shtml>, 2008, *Απρίλιος*, 23, Pei, 2007, 2008).

Αποτελέσματα του προγράμματος Ο.Π. του Πεκίνου

Το εθνικό πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας του Πεκίνου το οποίο πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου κατά την τριετία 2005-2008 θεωρήθηκε πρότυπο και στηρίχθηκε σε σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους και τεχνικές σύμφωνα με τις αρχές του Ολυμπισμού και τα Ολυμπιακά Ιδεώδη. Η Ολυμπιακή Παιδεία στην Κίνα ξεκίνησε ως λαϊκή πρωτοβουλία και εφαρμόστηκε σε ολόκληρη τη χώρα σε πρωτοφανή κλίμακα με τη συμμετοχή όλων των νέων και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου. Η αλλαγή αυτή έχει τεράστια σημασία για την Κίνα, και το πρόγραμμα συνέβαλε στο να θεωρούνται οι Ολυμπιακοί Αγώνες, φορέας κοινωνικών και πολιτιστικών αξιών και ένας αποτελεσματικός τρόπος υλοποίησης της Ολυμπιακής φιλοσοφίας στη σχολική και κοινωνική ζωή. Οι μαθητές μέσω του προγράμματος διεύρυναν τις γνώσεις τους για τον Ολυμπισμό, το Ολυμπιακό κίνημα, τους Ολυμπιακούς Αγώνες, τις Ολυμπιακές αξίες κ.λπ. και ευαισθητοποιήθηκαν σε σύγχρονα κοινωνικά θέματα και ζητήματα συμμετέχοντας ενεργά σε ποικίλες εκπαιδευτικές, πολιτιστικές, αθλητικές και κοινωνικές δραστηριότητες. Οι εκπαιδευτικοί δέχτηκαν το πρόγραμμα με ενθουσιασμό, αναβαθμίστηκε ο ρόλος τους στο σχολείο, επηρεάστηκε θετικά η επαγγελματική τους εξέλιξη και ανέπτυξαν νέες γνώσεις και ικανότητες. Το πρόγραμμα ευαισθητοποίησε και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και ο απλός κόσμος άρχισε να ενδιαφέρεται περισσότερο για τις Ολυμπιακές Αξίες, τα Ολυμπιακά Ιδεώδη και για την προστασία του περιβάλλοντος και όχι μόνο

για τις θεαματικές υποδομές, όπως οι νέες αθλητικές εγκαταστάσεις και τα έργα υποδομής που δημιουργήθηκαν με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου (<http://en.beijing2008.cn/education/schools/index.shtml>, 2008, Απρίλιος, 23, Pei, 2007, 2008).

Η Εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τις Ολυμπιακές αξίες και τον αθλητισμό

Η εκπαιδευτική πολιτική και η φιλοσοφία των Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Η ανάπτυξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε πολλές χώρες της Ευρώπης τα τελευταία χρόνια, οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην εκπαιδευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη χρηματοδότηση και την προώθηση προγραμμάτων σε όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γενικό πλαίσιο δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) στον τομέα της παιδείας και οι σχετικές κατευθυντήριες γραμμές δίνονται στο άρθρο 149 της Συνθήκης για την Ε.Ε., όπου αναφέρεται ότι η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, και αν αυτό απαιτείται, υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία (Παντίδης, & Πασιάς, 2003, σ. 47).

Στη δεκαετία του '90 μετά την υπογραφή της συνθήκης του Maastricht η της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην πράσινη βίβλο για την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση αναφέρεται ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών μελών έπρεπε άμεσα να υποστηρίξουν και να συνδέονται με τις αρχές και τους στόχους που

όριζε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, όπως της ελεύθερης μετακίνησης στην Κοινότητα, της πρόσβασης στην μόρφωση, της ισότητας των ευκαιριών, της ενίσχυσης των δικαιωμάτων του ευρωπαίου πολίτη, της καταπολέμησης της διαρροής, της σχολικής αποτυχίας και του κοινωνικού αποκλεισμού, της αναγνώρισης της πολυπολιτισμικότητας, των πολιτικών για τους μετανάστες και τις μειονότητες, της ανεκτικότητας και της αλληλεγγύης (Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, 1998).

Η δράση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην ανάπτυξη και προώθηση προγραμμάτων στον τομέα της εκπαίδευσης άρχισε στη δεκαετία του 1970 και επεκτάθηκε σε διάφορα προγράμματα – Erasmus, Comett, Νεολαία για την Ευρώπη, Lingua, Petra, Force, Eurotecnet. Στα μέσα της δεκαετίας του 90 πραγματοποιήθηκε μια μεγάλη αναδιάρθρωση στον τομέα της εκπαίδευσης που οδήγησε στη δημιουργία τριών προγραμμάτων, Σωκράτης, Leonardo da Vinci και Νεολαία για την Ευρώπη, συμπύσσοντας όλα τα προηγούμενα προγράμματα και προσθέτοντας σημαντικές νέες δραστηριότητες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2002, σ. 8).

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων στην εκπαίδευση επιτυγχάνεται μέσω της ενθάρρυνσης της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που παρέχουν ή διευκολύνουν την προσχολική και σχολική εκπαίδευση και με την επιχορήγηση σχολικών συμπράξεων, πολυμερών σχεδίων, δικτύων και δράσεων διακρατικής κινητικότητας μαθητών και εκπαιδευτικών (Δημητριάδου, 2003, σ. 282-283). Η εφαρμογή τους στο σχολικό περιβάλλον βοηθά τους εκπαιδευτικούς να διαχειριστούν ένα πρόγραμμα, να ανταλλάξουν εμπειρίες, να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, να διερευνήσουν διάφορες πτυχές της ευρωπαϊκής κοινωνικής, πολιτιστικής και οικονομικής πολυμορφίας και να έρθουν σε επαφή με άλλα εκπαιδευτικά συστήματα. Οι μαθητές αποκτούν νέες εμπειρίες, γνώσεις και δεξιότητες και προετοιμάζονται για την ομαλή προσαρμογή

τους στο νέο οικονομικό-κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο που διαμορφώνεται. Έρχονται σε επαφή με ανθρώπους άλλων εθνικοτήτων και μαθαίνουν από πολύ νωρίς να εκτιμούν και να σέβονται τη διαφορετικότητα, να βελτιώνουν τις ικανότητές τους στη χρήση της ξένης γλώσσας, της κριτικής σκέψης, της αυτενέργειας, της δράσης μακριά από το οικογενειακό περιβάλλον. Τέλος, η εκπαιδευτική κοινότητα αποκομίζει σημαντικά οφέλη σε επίπεδο εκπαιδευτικής μεθοδολογίας, αφού η ανταλλαγή εμπειριών και η αντιπαραβολή των διαφόρων παιδαγωγικών μεθόδων, προσφέρουν ιδανικές ευκαιρίες για την εισαγωγή καινοτόμων προσεγγίσεων, πλουτίζοντας έτσι την ποιότητα της εκπαίδευσης. Τα οφέλη πολλαπλασιάζονται δραστικά με τη διάδοση των προϊόντων και των εμπειριών στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, καθώς ανοίγει το σχολείο στην κοινωνία και όλο και περισσότεροι άνθρωποι ευαισθητοποιούνται στη νέα πραγματικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001, σ. 8, Σπύρου, & Ρέτσιου, 2001, σ. 278-279).

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τον αθλητισμό και τις Ολυμπιακές αξίες αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 80 στο πλαίσιο της «Ευρώπης των πολιτών». Η έκθεση Adonnino αποτέλεσε το έναυσμα για ενέργειες επικοινωνίας με σκοπό την προώθηση του αθλητισμού και την ευαισθητοποίηση των νέων στις εκπαιδευτικές και κοινωνικές αξίες που απορρέουν μέσω του αθλητισμού. Από τότε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέσπισε προγράμματα για την επικοινωνία μέσω του αθλητισμού και συμμετείχε σε μεγάλο αριθμό αθλητικών διοργανώσεων. Από το 1995 έως το 1998 χρηματοδοτήθηκαν αθλητικά σχέδια κοινοτικής διάστασης (Εύραθλον) και ενέργειες ενίσχυσης του αθλητισμού για τα άτομα με αναπηρία. Παρόλο που δεν υπήρχαν συγκεκριμένα προγράμματα ή πρωτοβουλίες για τον αθλητισμό, ορισμένα σχέδια ήταν δυνατόν να χρηματοδοτηθούν έμμεσα μέσα στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων που αφορούσαν άλλες κοινοτικές πολιτικές, εφόσον

κάλυπταν τα κριτήρια και τους στόχους των προγραμμάτων ή των πρωτοβουλιών αυτών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2008).

Η δήλωση του Άμστερνταμ αποτέλεσε ένα στάδιο αποφασιστικής σημασίας για να ληφθεί ο αθλητισμός υπόψη σε κοινοτικό επίπεδο. Με την ευκαιρία της δήλωσης αυτής, η Κοινότητα παρουσίασε, για πρώτη φορά, το συνολικό της όραμα για τον αθλητισμό στην έκθεση που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο του Ελσίνκι τον Δεκέμβριο του 1999. Η «Έκθεση του Ελσίνκι» θεωρούσε τον αθλητισμό, οριζόντιο τομέα παρέμβασης πολλών πολιτικών, υπογραμμίζοντας τη σπουδαιότητα του κοινωνικού ρόλου. Τονίζεται πως *"η γνώση υπό την ευρεία έννοια του όρου, μπορεί να οριστεί ως συσσώρευση θεμελιωδών, τεχνικών γνώσεων και κοινωνικών δεξιοτήτων"* με τις οποίες συνδέονται *"η ικανότητα συνεργασίας, ομαδικής εργασίας, η δημιουργικότητα, η επιδίωξη της ποιότητας"*, αξίες οι οποίες χαρακτηρίζουν τον αθλητισμό (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1999, σ. 5)

Στο πλαίσιο αυτό, στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο αθλητισμός αποτελεί προνομιούχο μέσο κάθε εκπαιδευτικής πολιτικής και διαδικασίας, είναι αναπόσπαστο μέρος των προγραμμάτων διδασκαλίας και φορέας θεμελιωδών εκπαιδευτικών αξιών. Μέσω αυτής της διαδικασίας επιτυγχάνονται σημαντικά εκπαιδευτικά και κοινωνικά οφέλη, αναπτύσσεται η εκμάθηση των κανόνων της συλλογικής ζωής και η απόκτηση αξιών όπως ο σεβασμός των άλλων, συναθλητών και αντιπάλων, η τήρηση των κανόνων, η αλληλεγγύη, το αίσθημα της προσπάθειας, της συλλογικής πειθαρχίας και της ομαδικής ζωής (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2001, σ. 2).

Επίσης, στην έκθεσή της Επιτροπής με θέμα «Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων» καθορίστηκαν συγκεκριμένοι στόχοι σε θέματα εκπαίδευσης, για τους οποίους η σύνδεση με μία φυσική δραστηριότητα, με

τον αθλητισμό, κρίνεται απαραίτητη, ενώ μία μελέτη της Επιτροπής, κατέδειξε την ανάγκη για βελτίωση του περιεχομένου της Φυσικής Αγωγής και της προετοιμασίας των εκπαιδευτών δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στις αξίες του αθλητισμού (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2007).

Στη χώρα μας, στις 16-17 Οκτωβρίου του 2003 με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» πραγματοποιήθηκε συμπόσιο για την Ολυμπιακή Παιδεία, στο οποίο συμμετείχαν οι Υπουργοί Παιδείας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τα τελικά πορίσματα του συμποσίου, οι συμμετέχοντες τόνισαν ότι η προώθηση και η διάδοση των Ολυμπιακών αξιών στην επίσημη εκπαίδευση μπορεί να βοηθήσει να αντιμετωπιστούν όλα τα είδη διάκρισης ανεξάρτητα του φύλου, της φυλής, της προέλευσης, ή οποιωνδήποτε άλλων προσωπικών περιστάσεων, ειδικά στα πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Επίσης, ενισχύουν τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της εκπαίδευσης, ώστε να συμβάλει και να ενισχύσει τις κοινές αξίες υπηκοότητας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2003).

Το πιλοτικό πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας σε τρεις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πλαίσιο και ιστορία της εισαγωγής του πιλοτικού προγράμματος

Η ΔΟΕ, είχε δεσμευτεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2000 σε συνεδρίαση που είχε πραγματοποιηθεί στις Βρυξέλλες, για την εφαρμογή ενός πιλοτικού προγράμματος σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ως σκοπό θα είχε την προώθηση των θεμελιωδών αξιών του Ολυμπισμού στην εκπαίδευση. Στις 14 Σεπτεμβρίου του 2001, η Viviane

Reding, Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρμόδια για την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και τον Αθλητισμό και ο Jacques Rogge, Πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (ΔΟΕ), υπέγραψαν στις Βρυξέλλες μνημόνιο συνεργασίας με τίτλο: «Αθλητισμός, Σχολεία, και Αξίες της Ολυμπιακής Ιδέας στην Ευρώπη» (International Olympic Committee, Europe Committee, 2001).

Βασικός στόχος του προγράμματος ήταν να προάγει τις ηθικές αξίες του αθλητισμού στους ευρωπαίους μαθητές και να αντισταθμίσει έτσι τα αρνητικά φαινόμενα του αθλητισμού. Έτσι κατατέθηκε ένα σχέδιο από τις Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές της Γαλλίας, της Ολλανδίας και της Ιταλίας, αποφασίσθηκε να πραγματοποιηθεί αρχικά στις τρεις αυτές χώρες και εντάχθηκε στο πρόγραμμα της Κοινότητας «Σωκράτης» στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης για νέους. Για τον έλεγχο εφαρμογής του προγράμματος δημιουργήθηκε μια συμβουλευτική ομάδα η οποία αποτελείτο από στελέχη των φορέων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα από κάθε χώρα, τον συντονιστή του προγράμματος, τρεις ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, τους αντιπροσώπους των Υπουργείων Παιδείας και Αθλητισμού και ένα αντιπρόσωπο της ευρωπαϊκής επιτροπής. Ο ρόλος της ομάδας ήταν να ελέγχει και να συντονίζει το πρόγραμμα στη διάρκεια εφαρμογής του με σκοπό την αξιολόγησή του και την επέκταση του προγράμματος σε όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, σε εθνικό επίπεδο στις χώρες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, δημιουργήθηκαν ομάδες οδήγησης, οι οποίες είχαν την ευθύνη, σχεδιασμού και οργάνωσης του προγράμματος στη χώρα τους (International Olympic Committee, Europe Committee, 2001).

Εφαρμογή του πιλοτικού Προγράμματος

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε και στις τρεις χώρες για ένα χρόνο, από τον Σεπτέμβριο του 2001 έως τον Σεπτέμβριο του 2002, σε μαθητές Α/θμιας Εκπ/σης ηλικίας 10-12 ετών, με εξαίρεση την Ολλανδία, όπου συμμετείχε και ένα μικρό ποσοστό μαθητών Β/βάθμιας Εκπ/σης ηλικίας 14-16 ετών. Η βασική φιλοσοφία του προγράμματος ήταν ότι η Ολυμπιακή Παιδεία ενισχύει την πολιτιστική ταυτότητα των ατόμων σε ένα παγκοσμιοποιημένο κόσμο και προάγει την ευημερία τους. Μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας, δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να ευαισθητοποιηθούν για τις Ολυμπιακές αξίες και να μάθουν ότι ο αθλητισμός δεν είναι μια σωματική απλά δραστηριότητα αλλά έχει επίσης πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους. Επίσης, εφοδιάζει τους μαθητές με νέες εμπειρίες, τους επιτρέπει να ζήσουν το Ολυμπιακό πνεύμα, αναζωογονεί τις αθλητικές τους παραδόσεις και το μυστηριώδες που περιβάλλει τους Ολυμπιακούς αγώνες και κινητοποιεί το σχολικό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Στο πλαίσιο αυτό, οι στόχοι που τέθηκαν ήταν να εισαγάγουν στους μαθητές των τριών χωρών, κοινές αξίες των Ολυμπιακών Αγώνων του Αθλητισμού και της Εκπαίδευσης, να ανακαλύψουν τις διαδικασίες που ταίριαζαν στον πολιτισμό και την παιδαγωγική μέθοδο της κάθε χώρας και να αναπτύξουν δραστηριότητες πάνω σε κοινούς άξονες. Γι αυτό, όλες οι χώρες συμφώνησαν να υλοποιήσουν το πρόγραμμα σε κάποιες κοινές παραμέτρους και να εξασφαλίσουν ότι οι δραστηριότητες θα ευθυγραμμιστούν με τα Ολυμπιακά γεγονότα (χειμερινοί ολυμπιακοί αγώνες στη Σωλτ Λέικ Σίτυ και την ολυμπιακή ημέρα). Για την ορθή υλοποίηση του προγράμματος, επιλέχθηκαν δύο διαφορετικοί τύποι μέσων που χρησιμοποιήθηκαν για την αποτελεσματικότητα των δράσεων: Μία εκστρατεία ενημέρωσης του κοινού δια μέσω του διαδικτύου και διαρκής ανταλλαγή απόψεων και ιδεών μεταξύ των

προϊσταμένων των σχεδίων (International Olympic Committee, Europe Committee, 2002).

Στην Ολλανδία δημιουργήθηκε μία ομάδα εργασίας, η οποία διευθύνονταν από την Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή, που ως ευθύνη είχε την οργάνωση και τον συντονισμό του προγράμματος. Η προκαταρκτική φάση για την οργάνωση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε από τον Μάιο του 2001 έως τον Ιανουάριο του 2002 και περιελάμβανε τη δημιουργία ειδικού εκπαιδευτικού υλικού και ιστοσελίδας, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, προγράμματα εκπαιδευτικής τηλεόρασης, επισκέψεις Ολυμπιονικών στα σχολεία κ.ά.

Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείτο από ένα εγχειρίδιο που απευθύνονταν στους εκπαιδευτικούς, ένα εγχειρίδιο που απευθύνονταν στους μαθητές και διαφημιστικό υλικό με θέμα την Ευρώπη και τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε 5.400 τμήματα Α/θμιας Εκπ/σης από μαθητές ηλικίας 10-12 ετών καθώς και σε τέσσερα σχολεία της Β/βάθμιας εκπαίδευσης. Στην Α/θμια Εκπ/ση χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της συνολικής προσέγγισης όπου οι μαθητές ασχολήθηκαν με τις Ολυμπιακές αξίες καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, στο πλαίσιο της διδακτέας ύλης, μέσω όλων των μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος (ιστορία, γεωγραφία, οικονομία, Φυσική Αγωγή, καλλιτεχνικά, κ.λπ.). Στη Β/βάθμια Εκπ/ση κάθε σχολείο συγκρότησε μια ομάδα μαθητών, οι οποίοι οργάνωσαν ένα Ολυμπιακό γεγονός για ολόκληρο το σχολείο το οποίο διαρκούσε από μία ημέρα έως και μία εβδομάδα και η κύρια έμφαση αυτών των δραστηριοτήτων ήταν οι Ολυμπιακές αξίες. Επίσης, στο τέλος της σχολικής χρονιάς όλα τα σχολεία της Β/βάθμιας Εκπ/σης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα οργάνωσαν από κοινού εκδηλώσεις που παρακολούθησαν όλοι οι μαθητές.

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος, τα πιο σημαντικά γεγονότα που διοργανώθηκαν ήταν η **Ολυμπιακή εβδομάδα**, η οποία οργανώθηκε το Φεβρουάριο του 2002 και περιείχε διάφορες δραστηριότητες όπως: εκθέσεις, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές μεταδόσεις από σχολικές μονάδες, άρθρα στον τύπο, διαγωνισμός γνώσεων κ.λπ. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς, διοργανώθηκε η **Ολυμπιακή ημέρα**, όπου όλες οι σχολικές μονάδες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα πραγματοποίησαν αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις με τη συμμετοχή όλων των μαθητών του σχολείου (National Olympic Committee of Netherlands, 2002).

Στη Γαλλία το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στην Α/βάθμια εκπαίδευση και την ευθύνη σχεδιασμού και οργάνωσης είχε η Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή, τα Υπουργεία Παιδείας και Αθλητισμού και η αθλητική ένωση Α/βάθμιας εκπαίδευσης. Για την επιτυχία του προγράμματος θεωρήθηκε απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικών και αθλητικών αρχών και πραγματοποιήθηκαν κάποιες προκαταρκτικές ενέργειες που αφορούσαν: Συνέντευξη τύπου του Υπουργείου Παιδείας, δημοσίευση ενημερωτικών εγκυκλίων στα σχολεία σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής του προγράμματος, δημιουργία ειδικού εκπαιδευτικού υλικού, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα υλοποιούσαν το πρόγραμμα σχετικά με το περιεχόμενο τη μέθοδο διδασκαλίας και την αξιολόγηση και δημιουργία ιστοσελίδας.

Το πρόγραμμα άρχισε να εφαρμόζεται τον Σεπτέμβριο του 2001 και υλοποιήθηκε σε 340 τμήματα Α/θμιας Εκπ/σης από τις περισσότερες περιοχές της Γαλλίας και συμμετείχαν 8.500 περίπου μαθητές ηλικίας 9-11 ετών. Μετά από πρόταση της ομάδας καθοδήγησης, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί επέλεξαν να μελετήσουν τρεις Ολυμπιακές αξίες κατά τη διάρκεια του κανονικού σχολικού ωραρίου και αφορούσαν ατομικές αξίες, αλτρουιστικές αξίες και αξίες σχετικές με την κοινωνική ζωή. Οι αξίες που επελέγησαν προβάλλονταν μέσα από γραφικές

αναπαραστάσεις κατά τη διάρκεια των καθημερινών εργασιών στις τάξεις και σε συνδυασμό με αθλητικές – κινητικές δραστηριότητες μάθαιναν, για το πώς οι αξίες αυτές τίθενται σε εφαρμογή μέσα στην πρακτική του αθλητισμού, αλλά και στην καθημερινή ζωή τους.

Το χρονοδιάγραμμα εργασιών του προγράμματος περιλάμβανε τρεις φάσεις: Οι μαθητές στην *πρώτη φάση* (Σεπτέμβριος 2001 – Ιανουάριος 2002) θα έπρεπε να υποβάλλουν εργασία σε επίπεδο νομού στις αξίες όπου είχαν καθοριστεί. Στη *δεύτερη φάση* (Φεβρουάριος -Μάρτιος 2002) πραγματοποιήθηκαν εκθέσεις των έργων τέχνης από τις εργασίες των μαθητών και διοργάνωση σχολικών αθλητικών αγώνων. Τέλος στην *τρίτη φάση* τον Ιούνιο, όλα τα σχολεία διοργάνωσαν αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις στο πλαίσιο της Ολυμπιακής ημέρας (National Olympic Committee of France, 2002).

Στην Ιταλία, την ευθύνη σχεδιασμού και οργάνωσης είχε η Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή και το Υπουργείο Παιδείας οι οποίοι συνεργάστηκαν με αθλητικούς και πολιτικούς παράγοντες για την οργάνωση των δραστηριοτήτων. Η προκαταρκτική φάση της ενημέρωσης πραγματοποιήθηκε από τον Νοέμβριο έως τον Δεκέμβριο του 2001 και περιελάμβανε: Παρουσίαση του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο, δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, διαπεριφερειακό σεμινάριο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δραστηριοτήτων και δημιουργία ιστοσελίδας.

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 360 τμήματα μαθητών, ηλικίας 11-13 ετών, και ήταν η μοναδική χώρα που έλαβαν μέρος και μαθητές με ειδικές ανάγκες. Μεγάλη έμφαση στην εφαρμογή του προγράμματος δόθηκε στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων, σχετικά με τη διοργάνωση αθλητικών γεγονότων όπου συμμετείχαν οι μαθητές, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί. Μεταξύ Φεβρουαρίου και Ιουνίου μετά από τις

προκαταρκτικές φάσεις οι μαθητές παρακολούθησαν και συμμετείχαν σε διάφορα αθλητικά γεγονότα που έγιναν σε διάφορες πόλεις όπως: δράσεις σχετικές με το πρωτάθλημα του σκι, αθλητικοί αγώνες κλειστού στίβου, παγκόσμιο πρωτάθλημα Χόκεϊ επί πάγου, μαραθώνιος δρόμος, αγώνες ποδηλασίας, αγώνες τένις και αγώνες βόλεϊ. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς, στο πλαίσιο της Ολυμπιακής ημέρας τα σχολεία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα διοργάνωσαν αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις (National Olympic Committee of Italy, 2002).

Αποτελέσματα του πιλοτικού προγράμματος

Βάση της τελικής αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, αλλά και των εκθέσεων που κατέθεσαν οι υπεύθυνοι του προγράμματος, εξήχθησαν θετικά συμπεράσματα από την εφαρμογή του πιλοτικού σχεδίου και στις τρεις χώρες που συμμετείχαν. Για την εφαρμογή του προγράμματος και από τις τρεις χώρες εξεδήλωσαν ενδιαφέρον 23.000 τμήματα Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης και τελικά υλοποιήθηκε σε 6.100 τμήματα, όπου συμμετείχαν περίπου 150.000 μαθητές. Σημαντική θεωρήθηκε η θετική και ενθουσιώδης ανταπόκριση των μαθητών, των εκπαιδευτικών, των γονέων, αλλά και των τοπικών αρχών και πολιτικών προσωπικοτήτων για το πρόγραμμα. Σημαντικότερο ρόλο στην επιτυχία του προγράμματος είχαν οι μαθητές αφού συμμετείχαν ενεργά σε όλες τις εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν. Στο τέλος του προγράμματος η συμπεριφορά τους είχε αλλάξει, αυξήθηκε το ενδιαφέρον τους για τον αθλητισμό, διευρύνθηκαν οι γνώσεις τους και οι μεταξύ τους σχέσεις. Στις δραστηριότητες συμμετείχαν ενεργά όλοι οι μαθητές, καθώς και μαθητές με ειδικές ανάγκες, υποκινούμενοι από τους εκπαιδευτικούς, επιδεικνύοντας το ίδιο πνεύμα συνεργασίας και προσφοράς. Επίσης, οι άριστες σχέσεις μεταξύ αθλητικών και κυβερνητικών οργανώσεων, αν και ήταν

διαφορετικές από χώρα σε χώρα κατά την πραγματοποίηση του σχεδίου, συντέλεσαν σε σημαντικό βαθμό στην επιτυχία του προγράμματος.

Ως τελικό συμπέρασμα, στην τελική έκθεση διατυπώθηκαν προτάσεις για την επέκταση του προγράμματος σε όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως: Για τη συνέχιση του προγράμματος, οι αθλητικοί οργανισμοί και οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί θα πρέπει να αποτελούν πηγή εθελοντών και οικονομικής βοήθειας. Επίσης, όλοι οι εκπαιδευτικοί και αθλητικοί θεσμοί της κάθε χώρας πρέπει να έχουν ένα μερίδιο συμμετοχής στο πρόγραμμα, και κάθε ξεχωριστή κουλτούρα των κρατών μελών να είναι σεβαστή. Για την οργάνωση του προγράμματος θα πρέπει να ετοιμαστούν τα μέσα, οι παιδαγωγικές μέθοδοι και οι δραστηριότητες πρέπει να συγχρονιστούν με τις ημερομηνίες κλειδιά της Ολυμπιακής χρονιάς. Το πρόγραμμα θα πρέπει να υλοποιηθεί και στις δύο βαθμίδες της εκπαίδευσης, με τη συμμετοχή όλων των μαθητών και να δοθεί προτεραιότητα σε βιωματικές δραστηριότητες και αθλητικές εκδηλώσεις στο σχολείο, αλλά και στην ευρύτερη τοπική κοινωνία (International Olympic Committee, Europe Committee, 2002, Georgiadis, Marc, Pescante, 2002).

Το Ευρωπαϊκό έτος εκπαίδευσης μέσω του Αθλητισμού

Σημαντική πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θεωρήθηκε η ανακήρυξη του έτους 2004, ως ευρωπαϊκό έτος εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού, που ως βασική επιδίωξη είχε να προωθήσει τον αθλητισμό και τις Ολυμπιακές αξίες στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση την αναβάθμιση της εικόνας του αθλητισμού στην κοινωνία, προκειμένου να αναπτυχθούν η γνώση και οι δεξιότητες με την ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και αθλητικών οργανώσεων (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2001).

Σύμφωνα με την απόφαση 291/2003/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι στόχοι του ευρωπαϊκού έτους εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού ήταν:

- Να ευαισθητοποιήσει τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τις αθλητικές οργανώσεις, για τον αθλητισμό ως εκπαιδευτικό και κοινωνικό φαινόμενο με μεγάλη ικανότητα διείσδυσης σε όλα τα κοινωνικά στρώματα και ιδίως μεταξύ των νέων.
- Να προωθήσει τη χρήση των αξιών του αθλητισμού, έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα στους νέους να αναπτύσσουν τόσο τις φυσικές όσο και τις κοινωνικές τους ικανότητες, όπως η αλληλεγγύη, η ανεκτικότητα και η ευγενής άμιλλα.
- Να υπογραμμίσει τη θετική συμβολή του εθελοντισμού στην παράλληλη εκπαίδευση, ιδίως των νέων, αλλά και στην ανάπτυξη του αθλητικού κινήματος.
- Να προωθήσει την κινητικότητα και τις ανταλλαγές των μαθητών, ιδιαίτερα σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον και μέσω της διοργάνωσης αθλητικών και πολιτιστικών συναντήσεων στο πλαίσιο των σχολικών δραστηριοτήτων.
- Να ενθαρρύνει τον προβληματισμό και τη συζήτηση σχετικά με τα μέτρα που απαιτούνται ώστε να προαχθεί η κοινωνική ένταξη των μη ευνοημένων ομάδων, μέσω αθλητικών δραστηριοτήτων, στο εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα.
- Να ενθαρρύνει τις αθλητικές δραστηριότητες στο Αναλυτικό Πρόγραμμα έτσι ώστε να καταπολεμήσει την τάση για καθιστική ζωή των μαθητών και να συμβάλει στη βελτίωση της φυσικής κατάστασής τους.

- Να ασχοληθεί με τα προβλήματα που αφορούν την εκπαίδευση των νέων αθλητών που ξεκινούν μία αθλητική σταδιοδρομία όλο και νωρίτερα (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2003).

Για τον συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των χωρών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, δημιουργήθηκε η Συμβουλευτική Επιτροπή η οποία αποτελείτο από αντιπροσώπους των χωρών και απεσταλμένους από τα υπουργεία Παιδείας και Αθλητισμού. Η Επιτροπή αυτή συνεργάστηκε με το δίκτυο των εθνικών φορέων συντονισμού που ορίστηκαν από τα κράτη μέλη και ήταν αρμόδιοι για τον τεχνικό συντονισμό και την υλοποίηση της πρωτοβουλίας σε εθνικό επίπεδο, το οποίο διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο.

Στον χρόνο αυτό υπήρξε μεγάλη κινητοποίηση σε σχολεία, αθλητικούς συλλόγους, ομοσπονδίες και δημόσιους οργανισμούς από τις 28 συμμετέχουσες χώρες και αναπτύχθηκαν δράσεις που προωθούσαν τις δυνατότητες που προσφέρει ο αθλητισμός και οι Ολυμπιακές αξίες στην εκπαίδευση, την ιδιότητα του πολίτη και την κοινωνική ενσωμάτωση. Μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υποστηρίχθηκαν 167 προγράμματα τα οποία επιλέχθηκαν ανάμεσα από 1643 αιτήσεις και χρηματοδοτήθηκαν με το συνολικό ποσό των 11,5 εκατομμυρίων €. Για την τυπική εκπαίδευση χρηματοδοτήθηκαν 66 προγράμματα των οποίων η θεματολογία τους αφορούσε: 22 για την ενσωμάτωση του αθλητισμού στη σχολική ζωή, 21 για την προώθηση των εκπαιδευτικών αξιών του αθλητισμού, 17 για τη χρησιμοποίηση του αθλητισμού στην προώθηση πιο υγιεινού τρόπου ζωής και 6 για την εκπαίδευση των νέων αθλητών που λαμβάνουν μέρος στον αγωνιστικό αθλητισμό. Στον τομέα της μη τυπικής μάθησης χρηματοδοτήθηκαν 101 προγράμματα, εκ των οποίων τα 60 αφορούσαν τη χρήση των αξιών του αθλητισμού σε δραστηριότητες για νέους, 25 για

τη χρήση του αθλητισμού στην κοινωνική ένταξη μειονεκτουσών ομάδων, 12 για την αναπηρία και 4 για την προώθηση του εθελοντισμού. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν 30 τελετές (έναρξης και λήξης στο πλαίσιο του EYES), έγινε εκπροσώπηση σε 12 διεθνείς εκδηλώσεις όπως το ευρωπαϊκό κύπελλο ποδοσφαίρου (Euro 2004), οι Ολυμπιακοί και οι Παραολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας, και πραγματοποιήθηκαν 2 Ευρωβαρόμετρα σχετικά με τους σκοπούς και τους στόχους του Έτους (<http://europa.eu.int/comm/sport/>, 2008, Φεβρουάριος, 25).

Στην τελική έκθεσή της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι οι κύριοι στόχοι της απόφασης για την ανακήρυξη του Ευρωπαϊκού Έτους επιτεύχθηκαν, αφού πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη κινητοποίηση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και αθλητικών οργανώσεων, δημοσίων αρχών και κυβερνήσεων. Ο μεγάλος αριθμός αιτήσεων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων επιβεβαίωσε τις τεράστιες προσδοκίες και τη ζήτηση στην ευρωπαϊκή κοινωνία για συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στον τομέα της εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού. Η θετική αντίδραση των ευρωπαίων πολιτών και των θεσμικών οργάνων, κατέστησε εμφανή την ανάγκη για ενίσχυση των δεσμών και της συνεργασίας ανάμεσα στον κόσμο του αθλητισμού και της εκπαίδευσης ως μέσου για τον εφοδιασμό των πολιτών της ΕΕ με δεξιότητες χρήσιμες για να αντεπεξέλθουν στις νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν μέσα σε κοινωνίες που παρουσιάζουν συνεχώς μεγαλύτερη κινητικότητα και πολυμορφία (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2005).

Επίσης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα του Ευρωβαρόμετρου για την εκπαίδευση μέσω του αθλητισμού που πραγματοποιήθηκε σε 25 κράτη μέλη, η πλειονότητα των Ευρωπαίων πολιτών συμφώνησαν με τους στόχους του ευρωπαϊκού έτους, ότι ο αθλητισμός διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη μετάδοση βασικών αξιών. Η εκπαίδευση θα πρέπει να προάγει περισσότερο τις αξίες που μεταδίδονται μέσω

του αθλητισμού για την ανάπτυξη γνώσης, κινήτρων, δεξιοτήτων, προθυμίας για προσωπική προσπάθεια και επίσης κοινωνικών ικανοτήτων όπως η ομαδική εργασία, η αλληλεγγύη, η ευγενής άμιλλα και η αποδοχή της αποτυχίας σε ένα πολυπολιτισμικό πλαίσιο. Επίσης, η έρευνα έδειξε ότι, η εκπαίδευση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ενθάρρυνση συνηθειών που οδηγούν σε τακτική σωματική άσκηση, στην αποβολή ανθυγιεινών συνηθειών στον τρόπο ζωής, και συμβάλλει στη βελτίωση των τυπικών προσόντων αυτών που εργάζονται σε επαγγέλματα συναφή με τον αθλητισμό (<http://europa.eu.int/comm/sport/> 2008, Φεβρουάριος, 25).

Οι προσδοκίες αυτές από το Ευρωπαϊκό Έτος δημιούργησαν τις προϋποθέσεις, έτσι ώστε στο μέλλον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει τη δράση της στον τομέα της εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού και οδήγησε στα ακόλουθα κύρια αιτήματα και ιδέες:

- Να πραγματοποιηθούν νέες μελέτες, να οργανωθούν περισσότερες συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων και να εκπονηθούν νέα Ευρωβαρόμετρα με στόχο την ανάπτυξη καλύτερης κατανόησης και περισσότερων γνώσεων σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τη θέση του αθλητισμού και της σωματικής άσκησης στην εκπαίδευση.
- Να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από τη στενή συνεργασία για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τις αθλητικές οργανώσεις προκειμένου να χρησιμοποιείται καλύτερα το δυναμικό του αθλητισμού για την απόκτηση και την ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων που εφοδιάζουν τους νέους και τους ενήλικες με διαπροσωπικές, κοινωνικές και πολιτικές ικανότητες για την ενήλικη ζωή.
- Να εντατικοποιηθεί ο διάλογος και η συνεργασία με το αθλητικό κίνημα σχετικά με τις εκπαιδευτικές και κοινωνικές ιδιότητες του αθλητισμού

(εθελοντισμός, συμμετοχή στον αθλητισμό των γυναικών, καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, εκπαίδευση και προστασία των νέων αθλητών, κ.λπ.).

- Να χρησιμοποιηθούν οι δυνατότητες χρηματοδότησης σχεδίων και πρωτοβουλιών για αθλητικές δραστηριότητες στο πλαίσιο άλλων ενεργειών της ΕΕ, ώστε να βελτιωθεί η αναγνώριση των προσόντων αυτών που ασχολούνται με τη διδασκαλία στον τομέα των επαγγελμάτων που έχουν σχέση με τον αθλητισμό και την Φυσική Αγωγή (εκπαιδευτικοί, προπονητές και ηγετικά στελέχη αθλητικών οργανώσεων).
- Να αυξηθεί η επίγνωση της σημασίας του αθλητισμού και της σωματικής δραστηριότητας στην εκπαίδευση ως τρόπος για την ανατροπή των σημερινών τάσεων προς τον καθιστικό και παθητικό τρόπο ζωής (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2005).

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Το πιλοτικό πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στην Ελληνική Εκπαίδευση

α) Φιλοσοφία β) σκοπός και γ) στόχοι

Με την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, το Υπουργείο Παιδείας ανέλαβε την ευθύνη να οργανώσει προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας, με σκοπό να προάγει τις ανθρωπιστικές και εκπαιδευτικές αξίες του Ολυμπισμού στην εκπαίδευση. Το σχολικό έτος 1998-99, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σχεδίασε και υλοποίησε το πιλοτικό πρόγραμμα με τίτλο «η εισαγωγή της Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας στην Α/θμια Εκπ/ση» (Μουντάκης, 1999).

Στα μέσα της δεκαετίας του '90 αναπτύχθηκε ένα ευρύτατο ρεύμα κριτικής και διαλόγου, στο οποίο συμμετείχαν το Υπουργείο Παιδείας, εκπαιδευτικοί φορείς και οργανισμοί, μέλη της Πανεπιστημιακής κοινότητας, οργανώσεις των εκπαιδευτικών κ.α., σχετικά με τις αδυναμίες και τα προβλήματα που εμφανίζονταν σε όλες τις βαθμίδες λειτουργίας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Στον διάλογο αυτό διαπιστώθηκαν σημαντικές δυσλειτουργίες του ελληνικού σχολείου. Η διαμόρφωση του περιεχομένου της σχολικής γνώσης, ήταν σε αναντιστοιχία με τους σκοπούς του σχολείου και τις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας. Το διδακτικό υλικό που χρησιμοποιείτο, δεν καλλιεργούσε τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη των μαθητών και περιόριζε την παιδαγωγική και διδακτική αυτονομία των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, η σχολική μονάδα, λειτουργούσε αποκομμένη από τις ιδιαιτερότητες, τα προβλήματα και τις εξελίξεις της τοπικής κοινωνίας, καθώς η

εκπαιδευτική και διοικητική της υποστήριξη στηριζόταν σε ένα συγκεντρωτικό πλαίσιο οργάνωσης και διοίκησης της εκπαίδευσης. Τα συμπεράσματα αυτού του διαλόγου συνεισέφεραν σημαντικά στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό του ΥΠΕΠΘ στη διαμόρφωση του πλαισίου, των αξόνων, των δράσεων και του περιεχομένου της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και αφορούσαν την προέλευση, το περιεχόμενο και τη μορφή οργάνωσης των σχολικών προγραμμάτων, τις διδακτικές προσεγγίσεις και τις μορφές οργάνωσης της σχολικής τάξης και της σχολικής μονάδας (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2001, σ. 6-7).

Βάσει του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» (ΕΠΕΑΕΚ) του 2ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο εισαγάγει στην εκπαίδευση τα προγράμματα ΣΕΠΠΕ (Σχολεία Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης). Το έργο ΣΕΠΠΕ υλοποιήθηκε την περίοδο 1997-2000, μέσω του οποίου εντάχθηκε και η πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στη χώρα μας. Οι βασικοί άξονες του έργου ήταν ο σχεδιασμός, η ανάπτυξη, η εφαρμογή, η αξιοποίηση και η αξιολόγηση καινοτομικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε σχολεία της γενικής εκπαίδευσης της χώρας (Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια). Ειδικότερα παρείχε τη δυνατότητα στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να πειραματισθεί μέσω του προγράμματος σπουδών με την εισαγωγή και την ενσωμάτωση νέων γνωστικών αντικειμένων (Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας, Αγωγή Καταναλωτή) και νέων θεματικών περιοχών (Ολυμπιακή Παιδεία, Αθλητική Αγωγή, Θεατρική Αγωγή) (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2000, σ. 5-13).

Τα βασικά χαρακτηριστικά κατά την εφαρμογή τους στο σχολικό περιβάλλον ήταν:

Η προαιρετικότητα και η διεπιστημονικότητα: τα προγράμματα αυτά δεν γίνονταν, χωρίς τη βούληση των εκπαιδευτικών και των μαθητών, αφού δεν τα επέβαλε υποχρεωτικά το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Επίσης στα ίδια προγράμματα συμμετείχαν, κατά κανόνα, εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων και το αντικείμενό τους αφορούσε διαφορετικές επιστήμες, όπως φυσικές, ιστορικές, γλωσσικές, παιδαγωγικές κ.ά.

Στο συνεργατικό κλίμα: που υπήρχε ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές στο εσωτερικό ενός σχολείου. Οι συνεργασίες, επίσης, επεκτείνονταν και μεταξύ σχολείων σε διαφορετικές περιοχές της χώρας αλλά και μεταξύ σχολείων διαφορετικών χωρών.

Στις καινοτόμες μεθοδολογίες: πρόκειται για την υιοθέτηση εναλλακτικών μορφών παιδαγωγικής πρακτικής, ή τρόπων οργάνωσης της διδασκαλίας, όπως η μέθοδος project, η εργασία σε ομάδες, η άμεση επαφή και γνωριμία με τον έξω κόσμο, η αξιοποίηση της εμπειρίας ως μέσου μάθησης, ο εμπλουτισμός των τεχνολογικών μέσων διδασκαλίας κ.ο.κ.

Στη μείωση της πίεσης του Αναλυτικού Προγράμματος: καταλάμβαναν ένα μικρό αριθμό ωρών στο σχολικό πρόγραμμα και τοποθετούνται είτε στο εσωτερικό του ημερήσιου προγράμματος, στο πλαίσιο ενός ή περισσότερων μαθημάτων ή στο τέλος του ημερήσιου προγράμματος (Σολομών, 2000, Μπαγάκης, 2000).

Κατά την τριετή εφαρμογή των ΣΕΠΠΕ, (1997-2000), η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων, νέων γνωστικών αντικειμένων, διείσδυσαν στην εκπαιδευτική κοινότητα. Το εκπαιδευτικό-διδασκαλικό υλικό που παρήχθη δημιούργησε νέες διαδικασίες στην εκπαιδευτική πράξη, η εθελοντική συμμετοχή όσων εμπλέκονταν στα προγράμματα έγινε το εφαλτήριο ανάπτυξης και ενεργοποίησης των μαθητών αλλά και των εκπαιδευτικών

και τέλος η ενεργοποίηση της σχολικής κοινότητας, σε κοινωνικές δραστηριότητες, αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, βοήθησε σημαντικά για το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2000).

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο, ο Τομέας Φυσικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, μέσω του έργου ΣΕΠΠΕ σχεδίασε το πιλοτικό πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, όπου αναφερόταν με κάθε λεπτομέρεια ο σκοπός, οι στόχοι, ο τρόπος εφαρμογής και η αξιολόγηση (Αρβανίτη, 2000, σ. 60). Φορέας υποστήριξης του προγράμματος ήταν το Ίδρυμα Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας, το οποίο για τον σκοπό αυτό είχε ήδη διοργανώσει δύο Διεθνή Προσυνέδρια, το πρώτο στην Ολυμπία (12-16/9/1996) και το δεύτερο στη Νάουσα (25-30/1/1997), και ένα Παγκόσμιο Συνέδριο στα Καλάβρυτα (20-25/8/1997), με τη συμμετοχή δέκα διεθνών Οργανισμών και καθηγητών Πανεπιστημίων από 17 χώρες. Το κύριο θέμα των συνεδρίων ήταν η εισαγωγή της Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαίδευση, όπου μελετήθηκαν και αναπτύχθηκαν οι βασικές κατευθύνσεις και ο τρόπος εφαρμογής στην εκπαίδευση.

Κατά τη διάρκεια της τρίτης συνδιάσκεψης του Ιδρύματος Ολυμπιακής και Αθλητικής παιδείας και με τη Διεθνή Επιτροπή Στήριξης του Ιδρύματος (Πήλιο 16-23 Ιουνίου 1998), αποφασίστηκε ότι ο καλύτερος τρόπος για να εφαρμοστεί το πρόγραμμα στην Ελλάδα θα ήταν μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και γι αυτό προτάθηκε να γίνει πιλοτική εφαρμογή προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας σε σχολεία της Α/θμιας Εκπ/σης της χώρας μας και να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα της πιλοτικής αυτής εφαρμογής (Μάστορα, 2000, σ. 18-19).

Ο Λινάρδος (1998) σε άρθρο του, αναφέρθηκε ότι σε μια εποχή όπως η σημερινή, καθώς η έννοια του αθλητισμού κατακερματίζεται από διάφορα συμφέροντα, η πολιτεία πρέπει να θεωρήσει την Ολυμπιακή Παιδεία, βασικό

συστατικό της πολιτικής της. Είναι στόχος άμεσης προτεραιότητας, μακροπρόθεσμα, πρέπει να απλωθεί σε όλη την Ελλάδα και τόνισε ότι: «*Το σχολείο είναι ο χώρος όπου η Ολυμπιακή παιδεία πρέπει να καλλιεργηθεί.....*» (Λινάρδος, 1998, Νοέμβριος, 11).

Σκοπός του πιλοτικού προγράμματος ήταν να αποκτήσουν οι μαθητές γνώσεις, δεξιότητες, εμπειρίες και αξίες οι οποίες εκπορεύονται από τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την Ολυμπιακή παράδοση, ώστε να αναπτύξουν κριτική σκέψη για τα σύγχρονα προβλήματα και για θέματα που αφορούν τον αθλητισμό. (Μουντάκης, Γολεγού, Βουζικά & Παπαδόπουλος, 2002, σ. 6) Για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού οι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν αφορούσαν το γνωστικό, τον ψυχοκινητικό και τον συναισθηματικό τομέα των μαθητών.

Γνωστικός τομέας: στόχοι

- Να ενθαρρύνει τους νέους στην αναζήτηση γνώσης, δίνοντάς τους κίνητρα για ενεργό δράση και προσωπική έρευνα, δημιουργική απασχόληση και αξιοποίηση των πηγών πληροφόρησης.
- Να ερευνήσουν την ιστορία της αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων, καθώς και τον σκοπό και τη φιλοσοφία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων.
- Να πληροφορηθούν για την προετοιμασία της Ελλάδας να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.
- Να κατανοήσουν τις ηθικές αρχές του Ολυμπισμού ώστε να εμπνευστούν από αυτές, να ενισχυθεί έτσι ο εθελοντισμός για το ολυμπιακό κίνημα και να περιοριστούν τα αρνητικά φαινόμενα του αθλητισμού.
- Να κατανοήσουν την ευεργετική επίδραση που έχει η άσκηση στην υγεία και στον ψυχισμό του ατόμου.

Ψυχοκινητικός τομέας: στόχοι

- Να ενθαρρύνει τη μαζική συμμετοχή των μαθητών στην άσκηση, καθώς και την αγάπη για τον αθλητισμό με σκοπό τη δια βίου άσκηση.
- Να καλλιεργήσει αξίες μέσω του αθλητισμού, όπως ο σεβασμός του άλλου, του συναθλητή ή του αντιπάλου, η εκμάθηση και η τήρηση κανόνων, το αίσθημα της αλληλεγγύης, της προσπάθειας, του «ευ αγωνίζεσθαι», της ένταξης στην ομάδα.
- Να αναπτύξει ικανότητες και να καλλιεργήσει τα ταλέντα τους και τις ιδιαίτερες δεξιότητές τους μέσω πολλαπλών αθλητικών δραστηριοτήτων.

Συναισθηματικός τομέας: στόχοι

- Να αποκτήσουν θετική στάση για τα Ολυμπιακά ιδεώδη και για τον αθλητισμό γενικότερα.
- Να ενισχυθεί ο εθελοντισμός ως τρόπος ζωής στον καθημερινό τους βίο.
- Να αναπτύξουν το αίσθημα της αλληλεγγύης, συνεργασίας, επικοινωνίας, σεβασμού της ετερότητας και της διαφορετικότητας, ομαδικού πνεύματος, και αυτοπεποίθησης (Μουρατίδης, Καμπίτσης, Μουντάκης, & Μάστορα, 1998, σ. 29, Μουντάκης, και συν., 2002, σ. 6).

Το περιεχόμενο του πιλοτικού προγράμματος

Το εκπαιδευτικό υλικό αποτέλεσε το βασικό κορμό του περιεχομένου του προγράμματος, επιμελήθηκε το Ίδρυμα Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας και ο Τομέας Φυσικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και αποτελείτο από ένα εγχειρίδιο με τίτλο «Οδηγός Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας για εκπαιδευτικούς». Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη του περιεχομένου βασίστηκε στις πληροφορίες που προέκυψαν από τη μελέτη άλλων αντίστοιχων προγραμμάτων που

είχαν εφαρμοστεί σε άλλες χώρες του κόσμου και στην εμπειρία που απέκομισε η επιστημονική ομάδα, από δημοτικά σχολεία που επισκέφτηκε σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Η πρώτη επίσημη παρουσίαση του εγχειριδίου έγινε στη γενική συνέλευση της Διεθνούς Επιτροπής Αθλητικών Επιστημών Φυσικής Αγωγής (ICSSPE), στη Βαρκελώνη όπου τονίστηκε ότι η παρέμβαση αυτή της χώρας μας ήταν άκρως επιβεβλημένη, ενόψει μάλιστα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 (Μάστορα, 2000, σ. 19).

Επιδίωξη του εγχειριδίου ήταν να δώσει στους εκπαιδευτικούς ένα διδακτικό εργαλείο το οποίο θα τους έδινε τη δυνατότητα να μεταφέρουν στους μαθητές τα μηνύματα, τις αρχές και τις αξίες των αρχαίων και σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, να διευρύνει το πεδίο γνώσεων των μαθητών και να παρουσιάσει κάποιες στρατηγικές Ολυμπιακής Παιδείας στη σχολική τάξη, ώστε να αποτελέσει αφετηρία για γόνιμο προβληματισμό. Οι στρατηγικές διδασκαλίας που προτεινόταν θα έπρεπε να είναι εύκολες στην υλοποίηση, να έχουν ξεκάθαρους στόχους, να απευθύνονται στον γνωστικό, ψυχοκινητικό και συναισθηματικό τομέα του μαθητή και να απαιτούν την ενεργό συνεργασία των εκπαιδευτικών και μαθητών για την υλοποίησή τους. Έτσι μέσα από τις πληροφορίες που δίνονταν, σημαντικό ήταν ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές να διαμορφώνουν από κοινού το πλαίσιο δράσης, ο ρόλος του εκπαιδευτικού ήταν καθοδηγητικός-συμβουλευτικός και έδινε την ευκαιρία στους μαθητές να λειτουργήσουν ομαδικά, να πάρουν πρωτοβουλίες, να αναλάβουν υπευθυνότητες και να παίξουν ενεργητικό ρόλο στη διαδικασία της μάθησης, με καταγισμό ιδεών, παιχνίδια ρόλων, παιδαγωγικά παιχνίδια, καλλιτεχνική δημιουργία, αθλητικές δραστηριότητες, ενασχόληση με αθλητικά θέματα, ασκήσεις ελεύθερου συνειρμού, επισκέψεις στο ευρύτερο περιβάλλον κ.λπ. Η θεωρία και η πράξη έπρεπε να συμπορεύονται και να δημιουργούνται κατάλληλες συνθήκες, ώστε να γίνεται

διερεύνηση θεμάτων, σύγκριση γεγονότων, επίλυση προβλημάτων, ταξινόμησης, γνωστικών συγκρούσεων κ.α. Σημαντική, επίσης, θεωρούνταν η διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση των θεμάτων με τη συνεργασία όλης της εκπαιδευτικής κοινότητας, με φορείς της τοπικής κοινωνίας, με ειδικούς επιστήμονες κ.λπ.

Το εγχειρίδιο χωρίζονταν σε τρία κεφάλαια και κάθε ένα από αυτά σε επιμέρους ενότητες. Στις επιμέρους θεματικές ενότητες υπήρχαν βασικές πληροφορίες για τους εκπαιδευτικούς, προτεινόμενες δραστηριότητες για τους μαθητές, θέματα για συζήτηση και ερωτήσεις σχετικές με το περιεχόμενο της συγκεκριμένης ενότητας που είχαν ως σκοπό την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών.

Το πρώτο κεφάλαιο είχε τίτλο «**πληροφορίες και γνώσεις**» και χωρίζονταν σε τέσσερις επιμέρους θεματικές ενότητες. Αρχικά αναφέρονταν στην Ιστορία της Αρχαίας Αγωνιστικής και αναπτύσσονταν βασικές πληροφορίες και γνώσεις που αφορούσαν: τον χρόνο και τόπο διεξαγωγής των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων, τον σκοπό της τέλεσής τους, τα αγωνίσματα, τα βραβεία, τον εξοπλισμό και τις ποινές των αθλητών, το πρόγραμμα και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, τη σημασία της εκεχειρίας, άλλους Πανελλήνιους Αγώνες κ.λπ. Στη συνέχεια, παρείχοντο πληροφορίες σχετικά με την ιστορία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων όπως: η αναβίωση των Αγώνων, ο Πιερ ντε Κουμπερτέν και η φιλοσοφία του, ο Δημήτριος Βικέλας, το πρόγραμμα των Αγώνων, τα Ολυμπιακά σύμβολα, τα αθλήματα των θερινών και χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων, οι Παραολυμπιακοί Αγώνες και το Ολυμπιακό Κίνημα. Η τρίτη ενότητα περιείχε πληροφορίες σχετικά με την προετοιμασία της χώρας μας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 όπως: μεγάλα αθλητικά γεγονότα που διοργάνωσε η χώρα μας, οι Αθλητικές εγκαταστάσεις, τα έργα υποδομής, το περιβαλλοντικό πρόγραμμα των Αγώνων και το όραμα της

Ελλάδας. Η τελευταία ενότητα αναφέρονταν στην ωφέλεια της άσκησης και αναλύονταν πολλά ερωτήματα σχετικά με τις ευεργετικές της ιδιότητες.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονταν σε **Ηθικά και κοινωνικά μηνύματα** και χωρίζονταν σε δύο επιμέρους θεματικές ενότητες. Περιλάμβανε «αφήγηση ιστοριών» και παρουσιάζονταν πραγματικές διδακτικές ιστορίες που σηματοδότησαν τον αθλητισμό και την Ολυμπιακή ιστορία. Μετέφεραν θετικά μηνύματα για τη ζωή γενικότερα όπως αισιοδοξίας, θάρρους, αυτοθυσίας, επικοινωνίας, ανοχής, σεβασμού προς τον συνάνθρωπο και απευθύνονταν στο συναισθηματικό κόσμο των μαθητών, με απώτερο σκοπό να τους ευαισθητοποιήσει και να τους βοηθήσει να διαμορφώσουν χαρακτήρα με βαθιά αίσθηση προσφοράς προς το κοινωνικό σύνολο. Από τη σύγχρονη Ολυμπιακή ιστορία παρουσιάζονταν μερικά από τα δεκάδες συγκλονιστικά παραδείγματα, ανθρώπων που ξεπέρασαν κάποιο φυσικό τους μειονέκτημα, κόπιασαν και τελικά κατόρθωσαν το θαύμα. Επίσης, αναφέρονταν στο «Ευ Αγωνίζεσθαι» και αναπτύσσονταν πραγματικές ιστορίες οι οποίες αποδεικνύουν ότι το φίλαθλο πνεύμα εξακολουθεί να σηματοδοτεί την πορεία πολλών αθλητών, αφού οι ίδιοι μπροστά στο δίλημμα: νίκη με αθέμιτα μέσα ή ήττα με αξιοπρέπεια προτίμησαν το δεύτερο. Σκοπός αυτής της ενότητας ήταν να καλλιεργηθεί στους μαθητές το αθλητικό πνεύμα, να κατανοήσουν ότι πρέπει να σέβονται τους κανόνες των παιχνιδιών, ακόμη και όταν οι κανόνες δεν είναι ευνοϊκοί για τους ίδιους, έτσι ώστε μελλοντικά η παρουσία τους και οι αντιδράσεις τους στους αθλητικούς χώρους να είναι στα φίλαθλα πλαίσια.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναπτύσσονταν **«δραστηριότητες»** και ενισχύονταν έννοιες σε διάφορα θέματα σχετικά με τον αθλητισμό και τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες είχαν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να ελκύουν το ενδιαφέρον των μαθητών, να απευθύνονται σε μια ποικιλία τεχνικών μάθησης και να χρησιμοποιούν Ολυμπιακά και αθλητικά θέματα για την ανάπτυξη εννοιών, τα

οποία συνδέονται και με άλλα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος. Επίσης, δίνονταν η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να επιλέξει δραστηριότητες και αυτό εξαρτιόταν από την ηλικία των μαθητών και την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου. Σκοπός των δραστηριοτήτων ήταν να αναπτύξουν οι μαθητές θάρρος, υπευθυνότητα και εργατικότητα, να αποκτήσουν νέες δεξιότητες, να μάθουν να συγκεντρώνουν, να αναλύουν και να εξηγούν δεδομένα, να μάθουν να συνεργάζονται και να αναπτύξουν πνεύμα φιλίας.

Οι δραστηριότητες χωρίζονταν σε θεωρητικές, κινητικές και εικαστικές. Στις θεωρητικές δραστηριότητες ο εκπαιδευτικός έδινε τη δυνατότητα στους μαθητές, ανάλογα με τη θεματική ενότητα που επεξεργάζονταν, να ερευνήσουν και να εμβασθύνουν στο θέμα. Περιελάμβαναν δημιουργία project, σχολική εφημερίδα, διαγωνισμούς έκθεσης, ποίησης, λογοτεχνίας κ.λπ. Οι κινητικές δραστηριότητες αποσκοπούσαν στην απόκτηση δεξιοτήτων και περιελάμβαναν ατομικά και ομαδικά παιχνίδια, διοργάνωση σχολικών πρωταθλημάτων στίβου, μπάσκετ, βόλει κ.λπ., διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων όπως λαμπαδηδρομία, αναπαράσταση αθλημάτων, αναπαράσταση τελετής έναρξης και λήξης Ολυμπιακών Αγώνων κ.λπ. Οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες αποσκοπούσαν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και την ανάπτυξη των ιδιαίτερων ταλέντων των μαθητών και περιελάμβαναν: ζωγραφική, γλυπτική, κεραμική, φωτογραφία, θέατρο, μουσική κ.λπ. Μέσω αυτών των δραστηριοτήτων, οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα, μέσα από διεπιστημονικού – συνθετικού χαρακτήρα εργασίες που αναλάμβαναν ατομικά ή κατά προτίμηση ομαδικά, να χρησιμοποιούν δημιουργικά γνώσεις και δεξιότητες από ποικίλους επιστημονικούς τομείς για την ανάλυση ενός ζητήματος που αυτοί επέλεγαν (Μουρατίδης, και συν., 1998).

Εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος

Πριν την εφαρμογή του προγράμματος διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, εισαγωγικό επιμορφωτικό σεμινάριο, για τους εκπαιδευτικούς που θα εφάρμοζαν το πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας, στη διάρκεια του οποίου αναπτύχθηκαν οι σκοποί, οι στόχοι, το περιεχόμενο, η μέθοδος διδασκαλίας και ο τρόπος αξιολόγησής του. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 1999 και υλοποιήθηκε από 30 δημοτικά σχολεία της χώρας, με τυχαία δειγματοληψία μετά από την πρόσκληση ενδιαφέροντος που είχε αποσταλεί στις σχολικές μονάδες της χώρας από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Οι εκπαιδευτικοί που υλοποίησαν το πρόγραμμα ήταν 25 Φυσικής Αγωγής και 5 δάσκαλοι. Οι μαθητές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν της ΣΤ΄ τάξης και προστέθηκε μία επιπλέον ώρα στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα για την πιλοτική εφαρμογή. Για την ορθή εφαρμογή αλλά και τον έλεγχο του προγράμματος δημιουργήθηκε ειδική επιστημονική επιτροπή, όπου καθοδηγούσε τους εκπαιδευτικούς και ανατροφοδοτούσε το πρόγραμμα. Τα μέλη της επιστημονικής επιτροπής επισκεπτόμενοι τα σχολεία, τόνισαν ότι το πρόγραμμα αυτό δεν έπρεπε να αποτελέσει ένα ακόμη γνωστικό αντικείμενο του σχολικού ωρολογίου προγράμματος και να διδαχθεί και να αξιολογηθεί με τον κλασικό τρόπο, αλλά οι έννοιες και οι αξίες του Ολυμπισμού να διαχυθούν μέσα από όλα τα γνωστικά αντικείμενα του Αναλυτικού Προγράμματος. Παρακολουθώντας τις δράσεις των σχολείων διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές αγάπησαν το πρόγραμμα, εκδηλώνοντας ενθουσιασμό για τη συμμετοχή τους σε κάτι «διαφορετικό» από τα άλλα μαθήματα, συνεργάζονταν μεταξύ τους και συμμετείχαν στις συλλογικές εργασίες αποτελεσματικά, παρατηρήθηκε ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία της μάθησης και συμμετείχαν στις δραστηριότητες, θέτοντας σκοπούς – στόχους και χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους (Αρβανίτη, 2000, σ. 60-62).

Με τη λήξη του σχολικού έτους, διοργανώθηκε ημερίδα διάδοσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος στην οποία συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί που υλοποίησαν το πρόγραμμα, Διευθυντές σχολείων, στελέχη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, η επιστημονική ομάδα παρακολούθησης του προγράμματος, και το Ίδρυμα Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τα αποτελέσματα της εφαρμογής του και διατυπώθηκαν σημαντικές προτάσεις. Σύμφωνα με τις προτάσεις, η μελλοντική ένταξη της Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαίδευση θα πρέπει να έχει γενικό-καθολικό χαρακτήρα και να λειτουργεί με το σύστημα της ανατροφοδότησης (Feed-back), το πρόγραμμα να επεκταθεί και στη Β/βάθμια Εκπ/ση και η εμπειρία των εκπαιδευτικών να αξιοποιηθεί και σε μελλοντικά προγράμματα (Αρβανίτη, 2000, σ. 63).

Μετά το τέλος της ημερίδας, όλα τα σχολεία παρέδωσαν το υλικό το οποίο είχε παραχθεί από το πρόγραμμα όπως: α) εργασίες «project» των μαθητών, β) βιντεοταινίες οι οποίες περιείχαν θεατρικές παραστάσεις, αθλητικούς αγώνες, εκδηλώσεις από την Ολυμπιακή ημέρα, εκθέσεις ζωγραφικής, εκθέσεις αθλητικού βιβλίου, συνεντεύξεις από τοπικούς παράγοντες, ολυμπιονίκες, τις επισκέψεις-εκδρομές σε αθλητικούς χώρους και γ) κασέτες οι οποίες περιείχαν μελοποιημένα ποιήματα των μαθητών - κείμενα - αθλητικές εφημερίδες - χάρτες - Αφίσες - φωτογραφίες - έργα ζωγραφικής - συλλογή γραμματοσήμων - επιτραπέζια παιχνίδια - κατασκευές (Αρχαία Στάδια – Σύγχρονα γήπεδα – Αρχαίοι Ναοί κ.ά). Από το παραδοτέο υλικό του προγράμματος, ο τομέας Φυσικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δημιούργησε ειδικό εγχειρίδιο το οποίο περιείχε τις εργασίες των σχολικών μονάδων και τις δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος. Το υλικό αυτό χρησιμοποιήθηκε στη συνέχεια ως

βοήθημα από εκπαιδευτικούς για την υλοποίηση προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας (Μουντάκης, 1999).

Αποτελέσματα του πιλοτικού προγράμματος

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν πολλαπλοί μέθοδοι αξιολόγησης για να διαπιστωθεί εάν και κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι στόχοι, αλλά και την αποδοχή που είχε από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές όπως:

- Ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από τους μαθητές στην αρχή και στο τέλος του προγράμματος και αναφέρονταν σε γνώσεις, στάσεις, συμπεριφορές και συναισθήματα.
- Μηνιαία φύλλα εργασίας, δελτία μηνιαίας καταγραφής δραστηριοτήτων και τριμηνιαία δελτία αποτίμησης της εφαρμογής του προγράμματος, στα οποία οι εκπαιδευτικοί κατέγραφαν το περιεχόμενο διδασκαλίας, τους στόχους που τέθηκαν, το διδακτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε, τις δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν και τις δυσκολίες που συναντούσαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος.
- Εκθέσεις από συνεντεύξεις που πήραν οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί που υλοποίησαν το πρόγραμμα από τους Διευθυντές, τους συλλόγους διδασκόντων, τους γονείς και από άλλους μαθητές.
- Εκθέσεις από συνεντεύξεις και επιτόπιες παρατηρήσεις που έκαναν οι υπεύθυνοι της επιστημονικής ομάδας κατά την επίσκεψή τους στα σχολεία.
- Εκθέσεις των εκπαιδευτικών οι οποίοι εφάρμοσαν το πειραματικό πρόγραμμα, στις οποίες κατέγραψαν τα συμπεράσματά τους για την πορεία του προγράμματος και κατέθεσαν τους προβληματισμούς και τις προτάσεις τους.

- Έκθεση αξιολόγησης του προγράμματος από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων από το ΤΕΦΑΑ Κομοτηνής.
- Έκθεση αξιολόγησης του προγράμματος από τον Τομέα Φυσικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Αρβανίτη, 2000, σ. 62).

Στην αξιολόγηση που πραγματοποίησε το ΤΕΦΑΑ Κομοτηνής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης εξήχθησαν τα ακόλουθα συμπεράσματα. Ο συνολικός πληθυσμός αποτελείτο από 785 μαθητές εκ των οποίων τα 392 ήταν αγόρια (ποσοστό 49,9%) και τα 393 ήταν κορίτσια (ποσοστό 50,1%). Η ομάδα ελέγχου προέρχονταν από δύο σχολεία και αποτελείτο από 49 μαθητές εκ των οποίων 25 αγόρια και 24 κορίτσια.

Περισσότερες γνώσεις για τους Ολυμπιακούς Αγώνες αποδείχθηκε ότι είχαν τα παιδιά εκπαιδευτικών. Επίσης, σε ποσοστό 75,1% τα αγόρια και σε ποσοστό 70,1% τα κορίτσια απάντησαν πως ότι γνωρίζουν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες το γνωρίζουν από την τηλεόραση. Η οικογένεια ήταν η δεύτερη πηγή ενημέρωσης για τους Ολυμπιακούς Αγώνες για το 53% των αγοριών και το 64,3% των κοριτσιών και ακολουθούν, κατά σειρά, ο δάσκαλος για το 48,3% των αγοριών και το 60,6% των κοριτσιών και σε μικρότερο βαθμό τα περιοδικά, οι φίλοι και τα σχολικά προγράμματα. Από τα αγαπημένα αθλήματα των μαθητών, στην πρώτη σειρά ήταν οι αθλοπαιδιές και ακολουθούν η γυμναστική, η κολύμβηση, η αυτοάμυνα, ο στίβος. Ο βασικός λόγος για τον οποίο αθλούνται είναι η βελτίωση του σώματος και όσοι δεν ασχολούνται καθόλου με τον αθλητισμό είναι γιατί δεν έχουν ελεύθερο χρόνο (Καμπίτσης, 1999).

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε δύο σχολεία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, αναφέρεται ότι επιτεύχθηκαν σε σημαντικό βαθμό οι στόχοι του προγράμματος και προέκυψαν θετικά στοιχεία από την πιλοτική εφαρμογή του όπως:

- Οι μαθητές αγκάλιασαν το πρόγραμμα, εκδηλώνοντας θερμό ενθουσιασμό για τη συμμετοχή τους σε κάτι «διαφορετικό» από τα άλλα μαθήματα.
- Έγινε κατανοητό το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων, η διαχρονική τους αξία και ο ρόλος της Ελλάδας στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Οι μαθητές ενημερώθηκαν για την προετοιμασία της Ελλάδας να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.
- Καλλιεργήθηκε η δημιουργική και κριτική σκέψη των μαθητών, κάνοντας συγκρίσεις και αντιπαραθέσεις, μεταξύ των αρχαίων και σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων.
- Η εφαρμογή του προγράμματος βοήθησε στην κοινωνικοποίηση, στην ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος και συνεργασίας και συγκέντρωσε την προσοχή όλων των μαθητών του σχολείου.
- Οι μαθητές μνήθηκαν σε ερευνητικές διαδικασίες και έμαθαν να αξιοποιούν νέες πηγές πληροφόρησης.
- Το θέμα της Ολυμπιακής Παιδείας προσεγγίσθηκε διεπιστημονικά με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών και άλλων ειδικοτήτων και αναβαθμίσθηκε ο ρόλος του εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής στο σχολείο.
- Παρατηρήθηκε ενεργητική εμπλοκή των μαθητών στη διαδικασία της μάθησης, με τη συμμετοχή τους σε διάφορες δραστηριότητες.
- Το πρόγραμμα συγκέντρωσε το ενδιαφέρον και των άλλων μαθητών του σχολείου, οι οποίοι συμμετείχαν στο πρόγραμμα με ποικίλες δραστηριότητες.
- Υπήρξε συνεργασία με αθλητικούς - πολιτιστικούς φορείς και με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Οι μαθητές διέθεσαν πολύ περισσότερο χρόνο, από την προγραμματισμένη, από το παιδαγωγικό Ινστιτούτο, διδακτική ώρα και λειτούργησαν ως

πολλαπλασιαστές της Ολυμπιακής Ιδέας, στο σχολικό, οικογενειακό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (Αρβανίτη, Κέλλης, & Μακρής, 2000).

Επίσης, στην τελική έκθεση αξιολόγησης, αναφέρεται ότι με την ολοκλήρωση του προγράμματος διαπιστώθηκε ότι έγινε ένα μεγάλο βήμα για την επίτευξη του σκοπού που ήταν η αλλαγή της κοινωνικής συμπεριφοράς των μαθητών και αποκτήθηκε αρκετή τεχνογνωσία ώστε να καθοριστεί με σχετική ακρίβεια η πορεία του προγράμματος για την επόμενη σχολική χρονιά και μέχρι το 2004 (Μουντάκης, 1999).

Οι μαθητές αγκάλισαν με μεγάλο ενδιαφέρον και ενθουσιασμό το πρόγραμμα από την αρχή, παρατηρήθηκε ενεργητική εμπλοκή στη διαδικασία της μάθησης, θέτοντας σκοπούς - στόχους και χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους, διατύπωναν ελεύθερα και υποστήριζαν τις προσωπικές τους απόψεις, ολοκλήρωναν τις εργασίες, χρησιμοποιούσαν δεξιότητες αυτοαξιολόγησης, ανταποκρινόμενοι στα σχόλια και τις παρατηρήσεις του διδάσκοντα με διαλείμματα αξιολόγησης και ανατροφοδότησης.

Η ανάπτυξη πολλαπλών δραστηριοτήτων (καλλιτεχνικές, αθλητικές, ερευνητικές, λογοτεχνικές κ.ά.) έδωσε την ευκαιρία στους μαθητές να αναδείξουν τα ταλέντα τους και τις ιδιαίτερες δεξιότητές τους. Ιδιαίτερα αυτό παρατηρήθηκε, από τη συμμετοχή τους στις καλλιτεχνικές δραστηριότητες όπως θέατρο, ποίηση, ζωγραφική, κατασκευές, χαλκογραφίες, λογοτεχνία, χορός, χωρίς βέβαια να λείπει και η ανακάλυψη αθλητικών ταλέντων ιδιαίτερα σε ομαδικά και ατομικά αθλήματα.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία ανέπτυξαν δεσμούς συνεργασίας, φιλίας, αλληλοβοήθειας, απέκτησαν νέες γνώσεις και μυήθηκαν στα Ολυμπιακά ιδεώδη, στο πνεύμα του «ευ αγωνίζεσθαι» και βελτίωσαν τη συμπεριφορά τους στους αγώνες, δείχνοντας ηθική αθλητική εικόνα και φίλαθλο πνεύμα.

Το εγχειρίδιο που δόθηκε ήταν κατάλληλο και αρκετά κατατοπιστικό, με ιδιαίτερο καλλιτεχνικό ύφος και οι εκπαιδευτικοί αξιοποίησαν όλες τις πηγές πληροφόρησης που τους ήταν διαθέσιμες για να υλοποιήσουν το πρόγραμμα. Οι εκπαιδευτικοί άφησαν πίσω τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας και υλοποιώντας το πρόγραμμα με καινοτόμο χαρακτήρα με τη νέες ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας, βελτίωσαν το επίπεδο της διδακτικής τους πράξης και αυτό συνέβαλε στην αναβάθμιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου. Η μέθοδος project έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να λειτουργήσουν βιωματικά να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη και τη δημιουργική φαντασία, να αποδώσουν σημασίες, να ερμηνεύσουν ρόλους, να υιοθετήσουν συγκεκριμένες μορφές δράσης και να προωθήσουν αξίες. Οι μαθητές αναζήτησαν, ερεύνησαν και κατέγραψαν γεγονότα, παίρνοντας πρωτοβουλίες, κάνοντας προσωπική έρευνα και αξιοποιώντας τις πηγές πληροφόρησης. Αυτό επιτεύχθηκε με επισκέψεις σε αρχαιολογικούς και αθλητικούς χώρους, με οργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων και με τη δημιουργία ομαδικών εργασιών.

Στη σχολική μονάδα δημιουργήθηκαν άριστες σχέσεις συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, των μαθητών, των Διευθυντών, του συλλόγου διδασκόντων και των γονέων. Ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές, προκειμένου να ολοκληρώσουν μια δράση, συνεργάστηκαν με εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων και με διάφορους επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς, που είχε ως αποτέλεσμα στην επίτευξη ενός σημαντικού στόχου του προγράμματος που ήταν το «άνοιγμα» του σχολείου στην κοινωνία (Μουντάκης, 1999).

Το Πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας σε Εθνικό Επίπεδο

Φιλοσοφία, αρχές και στόχοι του προγράμματος

Μετά την επιτυχία του πιλοτικού προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας σε 30 σχολεία της Α/βάθμιας εκπαίδευσης, το επόμενο σχολικό έτος 1999-2000 έγινε επέκταση του προγράμματος σε περισσότερα σχολεία της χώρας και υλοποιήθηκε σε 350 δημοτικά σχολεία της χώρας, στο οποίο συμμετείχαν μαθητές ηλικίας 9, 10 και 11 ετών. Ο σχεδιασμός και η υλοποίησή του στηρίχθηκε ακριβώς στη φιλοσοφία της αρχικής του εφαρμογής (Αρβανίτη, 2000).

Στη συνέχεια, το Υπουργείο Παιδείας και η ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004», αποφάσισε την επέκταση του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο σε όλα τα σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης της χώρας μας. Για τον σκοπό αυτό, κατατέθηκε ειδικό νομοσχέδιο στη Βουλή για την πρόσληψη 2000 εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για την υλοποίηση του προγράμματος. Κατά την περίοδο των συζητήσεων του νομοσχεδίου στη βουλή στη Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων σε συνεδρίαση τονίστηκε η ανάγκη ενός εθνικού πλαισίου εφαρμογής προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας, τόσο από τους υπουργούς και βουλευτές του πολιτευόμενου κόμματος, όσο και από βουλευτές της αντιπολίτευσης. Συγκεκριμένα, ο Ασκητής βουλευτής του πολιτευόμενου κόμματος, τόνισε ότι: *«Η πολιτεία καθώς πορεύεται μέσα σε ιστορικό χρόνο έχει το χρέος να ελέγχει και να ασφαλίζει την πορεία της και αυτό κατορθώνεται με τη σταθερότητα των θεσμών της.....Η παιδεία αποβλέποντας στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη του ανθρώπου και ως μέλος της κοινωνίας, επιδιώκει να αναπτύξει το σώμα μας, να καλλιεργήσει τις πνευματικές μας δυνάμεις.....μέσω του Ολυμπιακού Ιδεώδους, είναι ανάγκη να προάγονται στη σχολική κοινωνία, μέσα από μία μορφή παιδαγωγικής σχέσης, η οποία θα βοηθήσει, εκείνους που θα κατευθύνουν τη σωματική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ολοκλήρωση των νέων.... Είναι, λοιπόν,*

μία ευκαιρία ενόψει και των Ολυμπιακών Αγώνων που θα πραγματοποιηθούν στη χώρα μας, το Υπουργείο Παιδείας να προβεί με το νομοσχέδιο αυτό στην πρόσληψη 2000 αναπληρωτών εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και τις ανάγκες των σχολείων μας» (Βουλή των Ελλήνων, 2001, Ιούλιος, 12).

Έτσι, το Υπουργείο Παιδείας και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», εφάρμοσε στις σχολικές μονάδες της χώρας το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας που κεντρικό στόχο είχε να γεφυρώσει τις έννοιες Εκπαίδευση και Παιδεία σε μία κοινή πρακτική εφαρμογής όπου ο μαθητής θα καλείται μέσα από τη συμμετοχή και τη δράση, να μνηθεί σε αξίες αιώνιες (Κούρκουλα, 2002, Μάρτιος, 13). Οι αρχές του προγράμματος στηρίχθηκαν στην εκπαιδευτική έννοια του Ολυμπισμού και του Ολυμπιακού Κινήματος, βρίσκοντας έκφραση μέσα στις νέες τάσεις των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και γίνονταν κατανοητές μέσα στον ορίζοντα της Δημοκρατίας, του Δημοκρατικού διαλόγου και της ειρηνικής συνύπαρξης ανθρώπων και λαών όπως:

- Η Ολυμπιακή Παράδοση αποτελεί μορφωτική, παιδευτική δύναμη και αγαθό.
- Η μορφωτική δύναμη περιλαμβάνει ως κεντρικό θέμα την έννοια της «καλοκαγαθίας» δηλαδή τη δημιουργία αρμονικών σχέσεων με τη σωματική και πνευματική φύση του ανθρώπου και τη συνύπαρξη με άλλους ανθρώπους και πολιτισμούς μέσα στον κόσμο.
- Η έννοια του παιχνιδιού σε όλες τις μορφές του, ως παιδιά, ψυχαγωγία, διασκέδαση και χαρά.
- Η έννοια του αγώνα σε όλες τις φάσεις του, ως προετοιμασία, άσκηση, προπόνηση, συμμετοχή, υποδομή και κοινωνική κατανόηση.

- Η έννοια της ψυχαγωγίας ως κοινωνικό αγαθό που αναπτύσσονται οι διαπροσωπικές σχέσεις, η κοινωνικότητα, η επικοινωνία, ο διάλογος, η έκφραση και η μάθηση.
- Η έννοια της δημοσιότητας η οποία συγκεντρώνει την επίδειξη, την εικόνα και την επικοινωνία, τον θεωρό και τον θεατή.
- Η έννοια του μέτρου που εκδηλώνεται στους ίδιους τους αγώνες, στα συναφή έργα αυτών και στην τεχνολογία των αγώνων.
- Η έννοια των αθλητικών και ηθικών κανόνων. Ο σεβασμός του άλλου, του συναθλητή ή του αντιπάλου, η εκμάθηση και η τήρηση κανόνων της συλλογικής ζωής, το αίσθημα της αλληλεγγύης, της προσπάθειας, του «ευ αγωνίζεσθαι», της ένταξης στην ομάδα, της συμμετοχής, της αλληλεγγύης και της ανεκτικότητας.
- Η ιδέα της εκεχειρίας ως στάση ζωής.
- Η ιδέα του κοινωνικού εθελοντισμού και ανιδιοτελούς προσφοράς στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της κοινωνικής ζωής.
- Η ιδέα της πολυπολιτισμικότητας, της ισότητας των δύο φύλων και των ευκαιριών, του κοινωνικού αποκλεισμού, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανοχής στη διαφορετικότητα (Γεωργιάδης, 2005, σ. 125, Μουντάκης, και συν., 2002, σ. 6, ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004», ΥΠΕΠΘ, 2000).

Βασικό στοιχείο της φιλοσοφίας αλλά και όρος για την επιτυχία του προγράμματος ήταν η σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία και τους φορείς της ώστε να αποτελέσει την ευκαιρία για τη μετάβαση από το κλειστό γνωσιοκεντρικό σχολείο στο «ανοιχτό σχολείο» της αξιοποίησης της γνώσης, να διαμορφώσει τις προϋποθέσεις εκείνες ώστε να συμβαδίσει με την παιδευτική γνώση και ευαισθησία, τονίζοντας τις ανθρωπιστικές και ηθικές διαστάσεις της παιδείας με

στόχο την καλύτερη προετοιμασία της νέας γενιάς ώστε με γνώση και ευαισθησία να αναμετρηθεί με τα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας (Κούρκουλα, 2003, Ιανουάριος, 23).

Οι έννοιες οι οποίες χαρακτήριζαν την ιδέα του ανοιχτού σχολείου ήταν η αποκέντρωση και η δημοκρατική συμμετοχή που ως βασική προϋπόθεση για την επιτυχία του ήταν η μετατόπιση σημαντικού μέρους των ευθυνών της κεντρικής διοίκησης, στις κοινωνικές δυνάμεις που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία (εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς, τοπική αυτοδιοίκηση, τοπική κοινωνία, παραγωγικές δυνάμεις κ.λπ.). Επίσης, οι βασικές συνιστώσες για την εφαρμογή του χαρακτηρίζονταν από λήψη αποφάσεων που σχετίζονταν με το περιεχόμενο σπουδών του Αναλυτικού Προγράμματος και το πλαίσιο λειτουργίας των σχολείων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, με σκοπό τη μετατροπή του σχολείου σε χώρο γνώσης, αθλητισμού και πολιτισμού, την ουσιαστική διεύρυνση του εκπαιδευτικού συστήματος για όλους τους πολίτες, τη σύνδεσή του με τις ανάγκες της κοινωνίας και τη διασφάλιση της διαφάνειας της λειτουργίας του μέσω ενός αξιόπιστου συστήματος κοινωνικής λογοδοσίας του (Κουλαϊδής, 2006, σ. 453).

Έτσι, μέσω του προγράμματος, «το ανοιχτό σχολείο» ως βασικό σκοπό είχε να προσεγγίσει και να συμπεριλάβει όλους όσους εμπλέκονται με την αγωγή και την εκπαίδευση χωρίς καμία διάκριση, να εμπνεύσει, να ευαισθητοποιήσει και να κινητοποιήσει τους μαθητές, τους νέους της Ελλάδας και της Ομογένειας στη διαμόρφωση συμπεριφορών και αξιών, στην ανάπτυξη της συνεργασίας με σεβασμό στις αξίες του πλουραλισμού, της κατανόησης και της ειρήνης, στην ενίσχυση της αυτονομίας, της κριτικής σκέψης και της υπευθυνότητας (ΥΠΕΠΘ, 2001, σ. 34).

Για να υλοποιηθεί όμως, ένα καινοτόμο πρόγραμμα χρειάζεται ένα οργανωμένο πλαίσιο με την αξιολόγηση των ήδη υπαρχόντων δομών και θεσμών και

κυρίως να υπάρχει μια σαφής στρατηγική για τη στήριξη των προσπαθειών για την αλλαγή, ώστε οι εκπαιδευτικοί να δοκιμάσουν καινοτομίες με διαδικασίες συνεχούς επικοινωνίας για την αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων (Pesinger, 2006, σ. 125-127). Αυτό επιτυγχάνεται όταν δεν υπάρχουν κενά και ασάφειες μεταξύ θεωρητικού πλαισίου και πρακτικής εφαρμογής, όταν οι εκπαιδευτικοί ανανεώνουν συνεχώς το επιστημονικό τους υπόβαθρο και όταν υλοποιείται από το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας στη βάση μιας ενιαίας πολιτικής (Stenhouse, 2003, σ. 211).

Με βάση τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές ήταν οι βασικοί συντελεστές στην υλοποίηση της ιδέας του «ανοιχτού σχολείου», αφού καλούνταν να πρωταγωνιστήσουν σε σημαντικές αποφάσεις με όλα τα καίρια παιδαγωγικά ζητήματα όπως, η συγκρότηση του περιεχομένου του προγράμματος, τον καθορισμό των εκπαιδευτικών σκοπών και στόχων, το πλαίσιο της διδακτικής μεθοδολογίας και της αξιολόγησης και τις ευρύτερες παιδαγωγικές ανάγκες και συνθήκες της σχολικής ζωής, π.χ. διοργάνωση αθλητικών - πολιτιστικών εκδηλώσεων, σύνδεση της σχολικής μονάδας με όλες τις ομάδες που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της τοπικής κοινωνίας, εμπλοκή του σχολείου σε δραστηριότητες ευρύτερου κοινωφελούς και πολιτιστικού χαρακτήρα κ.λπ. (Κουλαϊδής, 2006, σ. 459).

Διοικητική οργάνωση του προγράμματος

Μεταφέροντας τον ορισμό της διοίκησης στον χώρο της εκπαίδευσης θα μπορούσαμε να πούμε ότι διοίκηση είναι η εξειδικευμένη ανθρώπινη δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε οποιονδήποτε εκπαιδευτικό οργανισμό και επιδιώκει στον καλύτερο δυνατό βαθμό, την υλοποίηση των σκοπών και στόχων της εκπαίδευσης με την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων μέσα από λειτουργίες όπως είναι ο σχεδιασμός, η

οργάνωση, ο συντονισμός, ο έλεγχος (Κατσαρός, 2008, σ. 16). Ο τρόπος οργάνωσης της εκπαίδευσης είναι αποτέλεσμα πολιτικών επιλογών στο πλαίσιο ενός γενικότερου πολιτικού σχεδιασμού που στηρίζεται σε συγκεκριμένη παιδαγωγική και εκπαιδευτική ιδεολογία. Από τις επιλογές αυτές προκύπτει ο τρόπος κατανομής της εξουσίας, ευθυνών, αρμοδιοτήτων και οι οποίες προσδίδουν στο σύστημα συγκεντρωτικό ή αποκεντρωτικό χαρακτήρα (Κατσαρός, 2008, σ. 6).

Την ευθύνη σχεδιασμού, οργάνωσης και εφαρμογής του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας είχε το Υπουργείο Παιδείας και η Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004». Για την ολοκλήρωση του προγράμματος την αρωγή τους παρείχαν και άλλοι φορείς, όπως το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας, το Υφυπουργείο Νέας Γενιάς, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, το Ίδρυμα Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας, το ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μη-κυβερνητικές οργανώσεις, Αθλητικές οργανώσεις κ.λπ.

Την υψηλή εποπτεία του προγράμματος είχε η Διυπουργική Επιτροπή Ολυμπιακής Προετοιμασίας (ΔΕΣΟΠ) η οποία αποτελείτο από όλους τους αρμόδιους Υπουργούς που εμπλέκονταν στη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 υπό την Προεδρεία του Πρωθυπουργού της Χώρας. Η Επιτροπή ήταν το ανώτατο όργανο διοίκησης και παρακολούθησης όλου του εγχειρήματος των Ολυμπιακών Αγώνων σε κεντρικό επίπεδο, για τον συντονισμό και την παρακολούθηση των έργων, των δράσεων και των δραστηριοτήτων. Επίσης ήταν αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων σε θέματα μεγάλης στρατηγικής και πολιτικής σημασίας και για την επίλυση προβλημάτων που είχαν σχέση με την ολυμπιακή προετοιμασία και δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν σε χαμηλότερο διοικητικό επίπεδο (ΔΕΣΟΠ, 2000, Μάιος, 31).

Σε συνεδρίαση της ΔΕΣΟΠ υπό την προεδρεία του Πρωθυπουργού της χώρας αποφασίστηκε η υπογραφή Μνημονίου Συναντίληψης και Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004» και όριζε τα εξής: *«τα δύο μέρη αναλαμβάνουν να υπογράψουν οριστική σύμβαση..., στην οποία θα περιέχονται όλοι οι επιμέρους όροι του επιχειρησιακού σχεδίου, μαζί με τις αναγκαίες διασαφηνίσεις που έχουν εντωμεταξύ προκύψει, το λεπτομερές χρονοδιάγραμμα εκπόνησης, ανάπτυξης και εκτέλεσης των αντίστοιχων προγραμμάτων, υπηρεσιών, δράσεων κλπ.»* (ΔΕΣΟΠ, 2000, Ιούλιος, 12).

Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκε κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης, η οποία αναφέρονταν στον Ειδικό Γραμματέα του Υπουργείου και στον Διευθύνοντα Σύμβουλο της «Αθήνα 2004». Η στελέχωση της Επιτροπής αποτελείτο από ανώτατα στελέχη της επιλογής του κάθε μέρους και είχε ως έργο την παρακολούθηση των ενεργειών και εργασιών των δύο μερών, όπως προβλέπονταν από το μνημόνιο συνεργασίας. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 3 του μνημονίου, η Επιτροπή κάθε μήνα συνέτασσε και υπέβαλε στον Ειδικό Γραμματέα και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο «Αθήνα 2004», έγγραφη έκθεση η οποία αναφερόταν στο χρονοδιάγραμμα και στις επιμέρους ενέργειες του προγραμματισμού του Επιχειρησιακού Σχεδίου και κάθε άλλο θέμα το οποίο κατά την κρίση της Επιτροπής ήταν σημαντικό, όπως συνολική εκτίμηση τήρησης του χρονοδιαγράμματος και του προϋπολογισμού, αναφορές για τυχόν τροποποιήσεις, παρατηρήσεις και σχόλια του κάθε μέρους για την τήρηση των όρων της σύμβασης κ.λπ. (ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004, ΥΠΕΠΘ, 2000, σ. 2-5).

Τον Οκτώβριο του 2001 τοποθετήθηκε στο Υπουργείο Παιδείας αρμόδιος Υφυπουργός ο οποίος είχε μόνο την αποκλειστική ευθύνη του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας (ΦΕΚ 1484/31-10-2001). Με την ανάληψη των καθηκόντων του, κρίθηκε απαραίτητο η δημιουργία Γραφείου Ολυμπιακής Παιδείας, το οποίο είχε

τη διοικητική ευθύνη για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 8911/Η/29-1-2002).

Επίσης με Υπουργική απόφαση δημιουργήθηκε ομάδα εργασίας του Υπουργείου Παιδείας, στην οποία πρόεδρος ήταν ο ειδικός Γραμματέας και μέλη ανώτατα στελέχη του Υπουργείου Παιδείας και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Έργο της ομάδας εργασίας ήταν να παρακολουθεί, να συντονίζει και να αξιολογεί τις δράσεις του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας και να εισηγείται στην αρμόδια Υφυπουργό προγράμματα δράσεις και νομοθετικές ρυθμίσεις.

Σε περιφερειακό επίπεδο επιδιώχθηκε μία νέα σύγχρονη οργάνωση λειτουργίας της εκπαιδευτικής διαδικασίας εμπλέκοντας τους Διευθυντές και Προϊσταμένους Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπ/σης της χώρας, τους Σχολικούς Συμβούλους, τους Διευθυντές και Εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων της σχολικής μονάδας καθώς και τους λοιπούς φορείς που εμπλέκονταν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πέραν αυτών των θεσμικών οργάνων, για τον συντονισμό και την παρακολούθηση του προγράμματος στις σχολικές μονάδες το Υπουργείο Παιδείας τοποθέτησε 65 υπευθύνους Ολυμπιακής Παιδείας ανά Νομαρχιακό διαμέρισμα, οι οποίοι είχαν έδρα στο Γραφείο Φυσικής Αγωγής, ήταν υπό την εποπτεία του Προϊσταμένου και τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητές τους ήταν:

- Καθόριζαν το χρονοδιάγραμμα των δράσεων του προγράμματος σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της Ολυμπιακής Παιδείας.
- Ελάμβαναν γνώση του ετήσιου προγραμματισμού των εκπαιδευτικών της Ολυμπιακής Παιδείας από κάθε σχολική μονάδα που υλοποιούσε το πρόγραμμα.

- Είχαν συνεχή επικοινωνία - ενημέρωση με τους εκπαιδευτικούς της Ολυμπιακής Παιδείας και παρακολουθούσαν το πρόγραμμα στις σχολικές μονάδες.
- Αξιολογούσαν σε τακτά χρονικά διαστήματα τα αποτελέσματα εφαρμογής του προγράμματος σε επίπεδο σχολείου και νομού.
- Ανέπτυσαν συνεργασίες με αθλητικούς – πολιτιστικούς φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση, μη κυβερνητικές οργανώσεις κ.λπ. έτσι ώστε να εξασφαλίζονται οι προϋποθέσεις πρόσβασης των σχολικών μονάδων σε αυτές με ανάλογες δράσεις.
- Είχαν την ευθύνη για την οργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της Ολυμπιακής Παιδείας σε επίπεδο δήμου ή νομού.
- Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς συνέτασσαν και απέστειλαν έκθεση πεπραγμένων στο Γραφείο της Ολυμπιακής Παιδείας του Υπουργείου Παιδείας (ΥΠΕΠΘ, 27502/ΚΔ/20-09-2002).

Η εφαρμογή του προγράμματος στο Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών στην εκπαίδευση

Βασική επιδίωξη του Υπουργείου Παιδείας και της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», εξ αρχής ήταν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας να υλοποιηθεί στο σύνολο των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων της χώρας και στα σχολεία του απόδημου Ελληνισμού. Το νομοσχέδιο που ψηφίστηκε στη Βουλή των Ελλήνων καθόριζε ότι το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί από εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής όπως: «το διδακτικό έτος 2000-2001 προσλαμβάνονται χίλιοι (1000) αναπληρωτές εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής με δικαίωμα επαναπρόσληψης έως και το σχολικό έτος 2003-2004. Το σχολικό έτος 2001- 2002 προσλαμβάνονται επιπλέον χίλιοι

εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής για την κάλυψη όλων των σχολείων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης της χώρας με δικαίωμα επαναπρόσληψης έως και το διδακτικό έτος 2003-04». Επίσης, ο νόμος αναφερόταν και σε άλλες διοικητικές παραμέτρους όπως, στη διαδικασία πρόσληψης των εκπαιδευτικών, τη συμπλήρωση του αριθμού των 2000 εκπαιδευτικών σε περίπτωση παραίτησης από το πρόγραμμα, τον τρόπο αποζημίωσης κ.ά. (Βουλή των Ελλήνων, 2001, Σεπτέμβριος 12).

Έτσι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, η εφαρμογή του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπ/ση, το σχολικό έτος 2000-2001 υλοποιήθηκε από 1000 εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής. Από το σύνολο των δημόσιων σχολείων (10.500) το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε 3700 σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης της χώρας, σε ποσοστό 43,8% και συμμετείχαν περίπου 450.000 μαθητές, σε ποσοστό 34,7%. Για το σχολικά έτη 2001- 2004 με τον διορισμό επιπλέον χιλίων (1000) αναπληρωτών εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής, το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας υλοποιήθηκε από δύο χιλιάδες (2000) εκπαιδευτικούς σε 7.500 σχολικές μονάδες Α/βάθμιας και Β/βάθμιας και συμμετείχαν 1.000.000 περίπου μαθητές. Αναλυτικά το σύνολο των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα διακρίνεται στον Πίνακα 1 που ακολουθεί:

Πίνακας 1: Γενική εικόνα εφαρμογής του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΤΗ	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Σύνολο εκπαιδευτικών του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας	1000	2000	2000	2000
Σύνολο σχολείων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης της χώρας	10500	10500	10500	10500

Σύνολο σχολείων εφαρμογής του προγράμματος	3400	7400	7500	7500
Σύνολο μαθητών των σχολικών μονάδων της χώρας	1.300.000	1.300.000	1.400.000	1.400.000
Σύνολο μαθητών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα	450.000	950000	1.000.000	1.000.000

(Θεοδωράκης, και συν., 2003, σ. 15).

Το Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας του Υπουργείου Παιδείας κάθε χρόνο απέστειλε ειδική εγκύκλιο όπου αναφερόταν με κάθε λεπτομέρεια ο τρόπος εφαρμογής στο Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών για κάθε βαθμίδα εκπ/σης και βασικές οδηγίες για τον τρόπο εφαρμογής του προγράμματος. Μία καινοτομία του Υπουργείου Παιδείας ως προς τον τρόπο εφαρμογής ήταν ότι έδινε τη δυνατότητα στους μαθητές εκτός από τις ώρες που γίνονταν εντός του κανονικού διδακτικού ωραρίου να συμμετέχουν στο πρόγραμμα και σε ώρες εκτός ωρολογίου προγράμματος. Επίσης έδινε τη δυνατότητα και στις σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής να υλοποιήσουν το πρόγραμμα με εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής οι οποίοι είχαν επιλεγεί και επιμορφωθεί για αυτόν το σκοπό. Σε επίπεδο σχολικής μονάδας, βάσει των εγκυκλίων οι βασικές οδηγίες οι οποίες δόθηκαν για την καλύτερη εφαρμογή του προγράμματος ήταν:

Έλεγχος σχολικής υποδομής: Να καταγραφεί η υπάρχουσα σχολική υποδομή (π.χ. αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, TV-video, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, μηχανήματα προβολής και ήχου, αθλητικό υλικό κ.ά.). Να οργανωθούν οι τομείς που χρειάζονταν βελτίωση και να εξεταστούν πιθανοί τρόποι βελτίωσής τους.

Εμπλοκή διδακτικού προσωπικού άλλων ειδικοτήτων: Να γίνει προσέγγιση του υπόλοιπου διδακτικού προσωπικού, ώστε στο πλαίσιο κάθε κοινής δράσης να

λαμβάνονται πρωτοβουλίες που θα εξυπηρετούν τους στόχους του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας (π.χ. στο πλαίσιο των φιλολογικών μαθημάτων, έκθεση με θέμα τις αξίες του Ολυμπισμού, στο πλαίσιο του μαθήματος των καλλιτεχνικών έκθεση ζωγραφικής, φιλοτελισμού, στο πλαίσιο του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, αγώνας με συγκεκριμένες δεσμεύσεις/ κανόνες συμπεριφοράς αθλητών και θεατών κ.λπ.).

Αύξηση συμμετοχής: Να οργανωθούν ειδικές στρατηγικές με στόχο την αύξηση της συμμετοχής των μαθητών και εκτός ωρολογίου προγράμματος.

Εμπλοκή εξωτερικών συμβούλων: Να εντοπιστούν εξωτερικοί σύμβουλοι ικανοί να συμβάλουν στους σκοπούς του προγράμματος όπως: θεατρολόγοι, αρχαιολόγοι, καλλιτέχνες, γιατροί, γνωστοί αθλητές κ.ά.

Συνεργασία με φορείς εκτός σχολείου: Να γίνει επαφή με τοπικούς φορείς για την οργάνωση εκδηλώσεων εντός και εκτός σχολείου (π.χ. τοπική αυτοδιοίκηση, αθλητικοί - πολιτιστικοί σύλλογοι κ.ά.).

Δημιουργία κέντρου ενημέρωσης και πληροφόρησης Ολυμπιακών Αγώνων και Ολυμπιακής Παιδείας: Κάθε σχολείο έπρεπε να έχει τη δική του γωνιά, το δικό του χώρο με σχετικό υλικό για το μεγάλο γεγονός, τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

Εκτίμηση προϋπολογισμού και χορηγιών: Να εκτιμηθεί ο διαθέσιμος προϋπολογισμός του σχολείου για το πρόγραμμα και η πιθανή οικονομική υποστήριξη από άλλες πηγές, εκτός σχολείου.

Να δοθεί προτεραιότητα σε δραστηριότητες των μαθητών εντός και εκτός σχολικής μονάδας όπως: Αθλητικές εκδηλώσεις, ημερίδες, πρωταθλήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, αθλητικές εγκαταστάσεις, μουσεία, οργάνωση περιπάτων, εκδρομών, επισκέψεων με ανάλογη κάλυψη δραστηριοτήτων (π.χ. κανόε-καγιάκ, κωπηλασία, ορειβασία κ.λπ.), πολιτιστικές δράσεις στα πλαίσια των

καλλιτεχνικών αγώνων και σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων (μουσική, θέατρο, ζωγραφική κ.λπ.), γνωριμία με τα μη διαδεδομένα ολυμπιακά αθλήματα.

Αναλυτικά η εφαρμογή του προγράμματος είχε ως εξής:

A/βαθμια εκπαίδευση: Στα Δημοτικά σχολεία εντός του κανονικού διδακτικού ωραρίου το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στις τάξεις Ε΄ και ΣΤ΄ με την προσθήκη μιας διδακτικής ώρας στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου. Σε περιπτώσεις (σχολεία πρωινού – απογευματινού κύκλου, ολιγοθέσια κ.λπ.) το πρόγραμμα μπορούσε να εφαρμοστεί και στις μικρότερες τάξεις (Α΄ - Δ΄) μία φορά την εβδομάδα εντός του κανονικού διδακτικού ωραρίου. Οι ώρες εκτός ωρολογίου προγράμματος ήταν 2-6 ώρες ανά εβδομάδα ανάλογα με τη δυναμικότητα του σχολείου (π.χ. , 12/θέσιο 4-6 ώρες ή σε 6/θέσιο 2-4 ώρες) και πραγματοποιούνταν κατά τη διάρκεια λειτουργίας του Ολοήμερου σχολείου. Οι ώρες αυτές προγραμματίζονταν από τον Διευθυντή του σχολείου, σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό Ολυμπιακής Παιδείας και μπορούσαν να συμμετέχουν οι μαθητές-τριες όλων των τάξεων (Α΄- ΣΤ΄), ανεξάρτητα αν συμμετείχαν ή όχι στο αντίστοιχο πρωινό πρόγραμμα.

B/βαθμια εκπαίδευση: Στα Γυμνάσια η εφαρμογή του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας εντός του ωρολογίου προγράμματος ήταν ένα από τα προβλήματα που έπρεπε να αντιμετωπίσει το Υπουργείο Παιδείας διότι σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία το ανώτατο διδακτικό ωράριο για τα γυμνάσια ήταν 35 ώρες την εβδομάδα με αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει προσθήκη επιπλέον ώρας (8¹⁵ ώρας) για την Ολυμπιακή Παιδεία. Έτσι, το σχολικό έτος 2000-2001 το πρόγραμμα εντός του κανονικού διδακτικού ωραρίου ενσωματώθηκε με το μάθημα της Φυσικής Αγωγής και ο εκπαιδευτικός της Ολυμπιακής Παιδείας σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της Φυσικής Αγωγής υλοποιούσε το πρόγραμμα μία ώρα την εβδομάδα

σε όλες τις τάξεις. Αυτό όμως είχε ως αποτέλεσμα να επιβαρύνεται μόνο το μάθημα της Φυσικής Αγωγής στη μείωση των διδακτικών ωρών και για αυτό το επόμενο σχολικό έτος (2001-2002), το πρόγραμμα υλοποιούνταν μία ώρα το τμήμα ανά μήνα και για όλες τις τάξεις. Οι ώρες αυτές διατίθενταν περιοδικά από όλες τις ειδικότητες και ο σχετικός προγραμματισμός καθοριζόταν από τον Διευθυντή του σχολείου σε συνεργασία με τον σύλλογο διδασκόντων και τον εκπαιδευτικό της Ολυμπιακής Παιδείας. Και αυτός ο τρόπος εφαρμογής όμως δεν ήταν χωρίς προβλήματα διότι οι ώρες εφαρμογής του προγράμματος στο γυμνάσιο ήταν λίγες με αποτέλεσμα ο εκπαιδευτικός να μην έχει την καλύτερη επαφή – επικοινωνία τόσο με την εκπαιδευτική όσο και τη μαθητική κοινότητα και μεγάλη συμμετοχή μαθητών στις δραστηριότητες εκτός ωρολογίου προγράμματος. Γι αυτό το Υπουργείο Παιδείας με νέα εγκύκλιο για τα επόμενα σχολικά έτη καθόριζε ότι η εφαρμογή του προγράμματος θα γίνεται μία φορά το δεκαπενθήμερο για όλες τις τάξεις, κυκλικά από όλα τα μαθήματα. Οι ώρες που γίνονταν εκτός ωρολογίου προγράμματος και μπορούσαν να τις παρακολουθήσουν όλοι οι μαθητές του σχολείου ήταν 2-4 ώρες ανά εβδομάδα κατανεμημένες σε μία ή δύο ημέρες ανάλογα με τη δυναμικότητα του σχολείου και τη συμμετοχή των μαθητών.

Στα Λύκεια - ΤΕΕ εντός ωρολογίου προγράμματος το πρόγραμμα διδάσκονταν μόνο στην Α΄ Λυκείου μία ώρα την εβδομάδα με την προσθήκη μιας επιπλέον διδακτικής ώρας στο ωρολόγιο πρόγραμμα. Εκτός ωρολογίου προγράμματος, οι μαθητές όλων των τάξεων του Λυκείου - ΤΕΕ μπορούσαν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα σε συστεγαζόμενα ή γειτονικά γυμνάσια όπου θα είναι τοποθετημένος εκπαιδευτικός της Ολυμπιακής Παιδείας.

Στις σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής (ΣΜΕΑ) το πρόγραμμα υλοποιούνταν και στις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης για όλους τους μαθητές μόνο εντός ωρολογίου προγράμματος μία ώρα την εβδομάδα.

Ιδιωτική εκπαίδευση: Από το σχολικό έτος 2001-2002 με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και της Ο.Ε.Ο.Α. «Αθήνα 2004», το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας επεκτείνεται και στα Ιδιωτικά σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης της χώρας. Η εφαρμογή του προγράμματος έγινε με ευθύνη του κάθε σχολείου από τους ήδη υπάρχοντες εκπαιδευτικούς του σχολείου με προτεραιότητα στον εκπαιδευτικό Φυσικής Αγωγής και σε συνεργασία με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς του σχολείου.

Απόδημος Ελληνισμός: Το σχολικό έτος 2002-2003 το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας επεκτείνεται και στα σχολεία του Απόδημου Ελληνισμού. Η εφαρμογή του στις σχολικές μονάδες διέφερε σε κάθε χώρα και έγινε από τους ήδη υπάρχοντες εκπαιδευτικούς σε συνεργασία με τον Συντονιστή Εκπαίδευσης (ΥΠΕΠΘ, 1065/Γ4/23-10-2001, 1118/Γ4/2-11-2001, 97501/ΚΔ/20-9-2002).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Το εκπαιδευτικό υλικό της Ολυμπιακής Παιδείας

Το περιεχόμενο του προγράμματος καθορίστηκε από την ομάδα εργασίας του εκπαιδευτικού υλικού η οποία δημιουργήθηκε από τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Κατάρτισης της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004» σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας. Η ομάδα εργασίας αποτελείτο από άτομα με εμπειρία και γνώση σε προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας και προέρχονταν από φορείς όπως η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, το Ίδρυμα Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας, αλλά και από εκπαιδευτικούς που είχαν υλοποιήσει το πρόγραμμα στην πιλοτική του εφαρμογή. Η ομάδα αυτή σε συνεργασία με 90 διαφορετικούς επιστήμονες κατέθεσαν τις γνώσεις τους, την εμπειρία τους και τις ιδέες τους και εργάστηκαν για την εκπόνηση του εκπαιδευτικού υλικού. Τα κριτήρια τα οποία τέθηκαν για τη δημιουργία ποικίλου και αξιόλογου επιστημονικού υλικού τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς ήταν: να είναι εικαστικά άρτιο και ελκυστικό, να ακτινοβολεί την παγκόσμια διάσταση των Ολυμπιακών Αγώνων και κυρίως να αναδεικνύει τις αρχές και τις αξίες του Ολυμπισμού. Η δομή του σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε να προκαλεί τον μαθητή να χρησιμοποιήσει προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες και να κατακτήσει νέες γνώσεις, στάσεις και συμπεριφορές. Επιπλέον, ενθάρρυνε τη διαθεματικότητα – διεπιστημονικότητα με στόχο να βοηθήσουν τους μαθητές να βιώσουν και να κατανοήσουν τη συμπληρωματικότητα των διαφόρων επιστημών –

γνωστικών αντικειμένων με την Ολυμπιακή Παιδεία. Ως αφετηρία για την ανάπτυξη του περιεχομένου και των θεματικών ενοτήτων, καθορίστηκαν οι σκοποί, οι στόχοι και οι αρχές του προγράμματος. Η θεματολογία που ορίστηκε αποτελείται από οκτώ επιμέρους ενότητες και αφορούσε:

- Τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.
- Τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.
- Ηθικά ζητήματα που σχετίζονται με τα Ολυμπιακά ιδεώδη.
- Κοινωνικά ζητήματα που σχετίζονται με τον Ολυμπισμό και που έχουν σχέση με το Ολυμπιακό Κίνημα.
- Τα Ολυμπιακά αθλήματα με επικέντρωση στα μη διαδεδομένα.
- Τα οφέλη που θα προκύψουν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

Το αρχικό εκπαιδευτικό υλικό το οποίο δημιουργήθηκε απευθυνόταν στους εκπαιδευτικούς, αλλά και στους μαθητές και αποτελείται από δέκα βιβλία, δύο βιντεοκασέτες και δύο εκπαιδευτικά παιχνίδια. Στη συνέχεια, η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων και το Υπουργείο Παιδείας συνεργάστηκε με μη κυβερνητικές Οργανώσεις, επιστημονικούς φορείς, αθλητικές οργανώσεις, και παρήχθη επιπλέον υλικό για τις ανάγκες του προγράμματος. Το υλικό δόθηκε στους 2000 εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής που υλοποιούσαν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και στις σχολικές βιβλιοθήκες της Ελλάδας της Κύπρου και του απόδημου Ελληνισμού.

Εκπαιδευτικό υλικό για μαθητές

Ολυμπιακό 2004άδιο για μαθητές ηλικίας 6-9 και 10- 12 ετών: Πρόκειται για δύο εκπαιδευτικά τετράδια εργασίας τα οποία απευθύνονταν αποκλειστικά στους μαθητές της Α/βάθμιας εκπαίδευσης. Στους μαθητές ηλικίας 6-9 ετών, οι θεματικές ενότητες οι οποίες ορίστηκαν αφορούσαν τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες, τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες και τα Ολυμπιακά αθλήματα. Στην αμέσως επόμενη ηλικία για μαθητές 10-12 ετών, προστέθηκαν θέματα που είχαν σχέση με τις Ολυμπιακές αρχές, τα προβλήματα των Ολυμπιακών Αγώνων και την πολιτιστική Ολυμπιάδα. Οι παραπάνω θεματικές ενότητες αναπτύσσονταν με απλό και κατανοητό τρόπο και προήγαγαν την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα, την αυτενέργεια, την ενεργητική συμμετοχή και την παροχή της ενεργητικής γνώσης. Αποτελούνταν από μια σειρά δημιουργικών δραστηριοτήτων παιγνιώδους μορφής (πάζλ, σταυρόλεξα, κατασκευές, απλά προβλήματα κ.λπ.), μέσω των οποίων δίνονταν η δυνατότητα στους μαθητές να γνωρίσουν τους Ολυμπιονίκες, τα σύμβολα των Ολυμπιακών Αγώνων, τα ολυμπιακά αθλήματα κ.λπ., και να ευαισθητοποιηθούν στις βασικές αρχές του Ολυμπισμού και των Ολυμπιακών αξιών. Για τους μαθητές ηλικίας 10-12 ετών υπήρχε και ένα εκπαιδευτικό παιχνίδι με τίτλο «Ολυμπιοδρομίες», όπου με ευχάριστο και διασκεδαστικό τρόπο αποκτούσαν γνώσεις σε θέματα σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Οι δύο αυτές εκδόσεις μεταφράστηκαν στα αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά (Αρβανίτη, και συν., 2001).

Ολυμπιακές ματιές για μαθητές ηλικίας 13-16 ετών: Αφορούσε τους μαθητές του γυμνασίου και του λυκείου, ήταν και αυτό ένα τετράδιο δραστηριοτήτων και είχε εντελώς διαφορετική μορφή από το υλικό που απευθύνονταν στους μαθητές του δημοτικού. Αποτελούνταν από ένα λεύκωμα με πλούσιο φωτογραφικό υλικό, μέσω του οποίου δινόταν το ερέθισμα στους μαθητές να αναπτύξουν δραστηριότητες

και να εξετάσουν τις αξίες και τα ιδανικά του Ολυμπιακού Κινήματος, μέσα από ένα ευρύ φάσμα της σύγχρονης πραγματικότητας που μπορεί να αφορούσε τον οικονομικό τομέα, τον πολιτιστικό, τον ιστορικό, ηθικό-κοινωνικά ζητήματα κ.λπ. Η έκδοση αυτή μεταφράστηκε στα αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά (Αρβανίτη, και συν., 2001).

Τα Ολυμπιακά Αθλήματα: Αποτελούνταν από ένα βιβλίο και μία βιντεοκασέτα και αφορούσε όλους τους μαθητές. Στο βιβλίο παρουσιάζονται τα 28 Ολυμπιακά Αθλήματα και παρέχονται πληροφορίες για κάθε άθλημα οι οποίες αφορούσαν σύντομα ιστορικά στοιχεία, τους βασικούς κανονισμούς, τους αγωνιστικούς χώρους και τον αθλητικό εξοπλισμό. Η βιντεοκασέτα εκδόθηκε και στα αγγλικά, περιείχε 3λεπτες παρουσιάσεις των Ολυμπιακών αθλημάτων και τη μουσική επένδυση και επιμέλεια είχε ο συνθέτης Βαγγέλης Παπαθανασίου. Κάθε παρουσίαση περιλάμβανε τον τίτλο του αθλήματος, 20 δευτερόλεπτα από στιγμιότυπα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000, την περιγραφή του αθλήματος και κάρτες με τα βασικά χαρακτηριστικά των κανονισμών διεξαγωγής του (Βασιλειάδης, Βερναδάκης, Γκέκα, Κέλλης, Μακρής, Μάστορα, & Τσαγδή, 2001).

Η Δέσποινα και το Περιστέρι: Πρόκειται για ένα παραμύθι του Ευγένιου Τριβιζά που έδινε την ευκαιρία στους μαθητές να γνωρίσουν γεγονότα πρόσωπα και ιστορίες, μέσα από ένα συναρπαστικό ταξίδι στο παρελθόν, στο παρόν και το μέλλον της μεγαλύτερης γιορτής της ανθρωπότητας των Ολυμπιακών Αγώνων. Ο συγγραφέας μέσα από το παραμύθι παρουσιάζει με τρόπο απλό, λιτό και συνάμα περιεκτικό την ιστορία και το βαθύτερο νόημα των Ολυμπιακών Αγώνων, με σκοπό να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές στις αρχές και τις αξίες του Ολυμπισμού. Το

παραμύθι αρχίζει όταν η σκιά του πολέμου, ο δαίμονας της διχόνοιας και το πνεύμα του μίσους του φθόνου και του τρόμου, με το άκουσμα ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα πραγματοποιηθούν στη γενέτειρά τους άρχισαν να συνωμοτούν με καταχθόνια σχέδια με σκοπό να κυριαρχήσουν όλη την οικουμένη. Τα σχέδιά τους όμως τα άκουσε ένα ολόλευκο περιστέρι και θέλησε να βάλει εμπόδια στον δρόμο τους. Οι τρεις σκιές όμως το αντιλήφθηκαν και το περιστέρι πληγωμένο μετά από την ανελέητη καταδίωξη βρήκε ως καταφύγιο το δωμάτιο της μικρής Δέσποινας. Το μικρό κορίτσι βοήθησε το περιστέρι και αργότερα της εκμυστηρεύτηκε ότι δεν είναι ένα κοινό περιστέρι αλλά είναι το πνεύμα της ειρήνης και της έδειξε τι μπορούν να κάνουν οι τρεις σκιές, ώστε να αντιληφθεί πόσο σημαντικό είναι να αγωνιστούν και να σταθούν εμπόδιο στα σχέδιά τους. Έτσι ξεκίνησε μια απίστευτη περιπέτεια, ένα παράξενο ταξίδι στον χρόνο με τη βοήθεια μιας ιπτάμενης ελιάς, το ιερό δένδρο της θεάς Αθηνάς. Ταξίδεψαν χιλιάδες χρόνια πριν από την Αρχαία Ολυμπία, φθάνοντας μέχρι την Αθήνα του 2004 και μας θύμισαν πως οι πρόγονοί μας ξεκίνησαν τους Ολυμπιακούς Αγώνες και με το πέρασμα των χρόνων εξελίχθηκε στο σημαντικότερο αθλητικό και πολιτιστικό γεγονός της ανθρωπότητας. Η μικρή Δέσποινα, ακούραστη συνταξιδιώτισσα στο πλάι του περιστεριού μας αφηγείται με τα δικά της μάτια όλα τα θαυμαστά πράγματα που είδε και έμαθε στη μοναδική αυτή εμπειρία της. Είναι ένα ταξίδι που μας δείχνει ότι για να μπορέσει να το πραγματοποιήσει κανείς θα πρέπει να εξακολουθεί να ονειρεύεται και να πιστεύει σε κάτι καλύτερο, αρκεί να έχει τη δύναμη να προσπαθήσει, να παλέψει, και να είναι πρόθυμος να αγκαλιάσει καθημερινά μέσα από τις σκέψεις του και τις ενέργειές του ένα λευκό περιστέρι, ώστε να κάνει πράξη τα ιδανικά της ειρήνης, της συμμετοχής, της γιορτής, της προσπάθειας. Έτσι, ο συγγραφέας δίνει το ερέθισμα στους μαθητές να ορίσουν το

τέλος της ιστορίας, να αποφασίσουν και να εμπνευστούν τη μελλοντική διαδρομή για την μεγάλη αυτή παγκόσμια αθλητική γιορτή (Τριβιζάς, 2001).

Εκπαιδευτικό υλικό για τους εκπαιδευτικούς

Ολυμπιακοί Αγώνες: Αναφορές – προσεγγίσεις: Το περιεχόμενο αυτού του βιβλίου αποτελούταν από έξι κεφάλαια και ο βασικός του σκοπός ήταν η διερεύνηση θεμάτων που είχαν καίρια σημασία για την κατανόηση των Ολυμπιακών Αγώνων, έτσι ώστε να διευκολύνουν τη μύηση των εκπαιδευτικών σε θέματα σχετικά με την Ολυμπιακή Παιδεία και τον Ολυμπισμό. Η συγγραφική ομάδα αποτελούνταν από διακεκριμένους Έλληνες και ξένους επιστήμονες και οι θεματικές ενότητες του κάθε κεφαλαίου, αν και διατηρούσαν την αυτονομία τους, συγγένευαν ως προς τα περιεχόμενα με τέτοιο τρόπο ώστε να αναδεικνύεται η συνοχή και η ενότητά τους. Οι θεματικές ενότητες αναφέρονταν στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες, στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες, στα προβλήματα των Ολυμπιακών Αγώνων, στην κοινωνική διάσταση των Ολυμπιακών Αγώνων και στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

Αρχικά αναπτύσσεται η προϊστορική περίοδος των αγώνων στη Μινωική Κρήτη, τους Ομηρικούς και Μυκηναϊκούς Αγώνες και γίνεται μια ανασκόπηση των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων με τα βασικά χαρακτηριστικά τους αλλά και τη σπουδαιότητά τους για εκείνη την εποχή. Αναλύονται οι λόγοι που οι Αγώνες συνέβαλλαν στη διαμόρφωση της Ελληνικής Παιδείας, καθώς και την παράλληλη συμβολή τους στην ανάπτυξη των Γραμμάτων και των Τεχνών. Αναφέρονται οι πολιτιστικοί αγώνες στην αρχαία Ελλάδα, (μουσικοί, χορευτικοί, ποιητικοί, ζωγραφικοί, θεατρικοί αγώνες), τα πολιτιστικά δρώμενα που γίνονταν στην αρχαία Ολυμπία κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων και παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά των Ιερών Πανελληνίων Αγώνων και τα αίτια της παρακμής των.

Στη συνέχεια, αναφέρονται στοιχεία για την ύπαρξη αγωνιστικής παράδοσης και συνείδησης κατά τη βυζαντινή εποχή, την περίοδο της τουρκοκρατίας, και τη συμβολή των Ζάππειων Ολύμπιων στην Αναβίωση των Αγώνων. Αναλύονται τα σημαντικότερα γεγονότα που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, οι σημαντικές προσωπικότητες (Πιέρ ντε Κουμπερτέν και Δημήτριος Βικέλας) αλλά και άλλα σημαντικά γεγονότα (1^ο Ολυμπιακό Συνέδριο, ο Πανελλήνιος Γυμναστικός Σύλλογος, ο αντίκτυπος των Αγώνων, ο απολογισμός και η καταξίωση). Γίνεται ανασκόπηση στους θερινούς, χειμερινούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες, αναφέρονται σημαντικά γεγονότα που διαδραματίστηκαν, το Ολυμπιακό και Παραολυμπιακό Κίνημα, τα αγωνίσματα και οι πόλεις που φιλοξένησαν τους Αγώνες.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναπτύσσονται τα αίτια του γιγαντισμού του προγράμματος των Αγώνων, οι συνέπειες και προβληματισμοί και προοπτικές για την εξάλειψή τους. Γίνεται εκτενής αναφορά για τη φαρμακοδιέγερση (doping), τις αρνητικές τους επιπτώσεις και τους κινδύνους στην υγεία των αθλητών. Αναλύεται η επιχειρηματική διάσταση των Ολυμπιακών Αγώνων, όπου αναπτύσσονται οι τρόποι που οι εταιρείες, οι διοργανώτριες πόλεις και οι αθλητές επωφελούνται από την εμπορευματοποίηση των αγώνων. Επίσης, αναφέρονται οι λόγοι για την αλλοίωση του Ολυμπιακού Πνεύματος και προτείνονται τρόποι ώστε να αποτελέσουν ένα αθλητικό συμβόλαιο που θα συμβάλει στην αποφυγή ενεργειών επιθετικού ή εμπορικού χαρακτήρα και θα δώσει λύση στο αδιέξοδο. Τέλος, γίνεται μια επισκόπηση για τον ρόλο των γυναικών στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες, τη διαδρομή τους στη συμμετοχή στους αγώνες, αλλά και το σημαντικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν στο μέλλον για το Ολυμπιακό Κίνημα.

Στη συνέχεια, αναπτύσσονται τα αίτια που προκαλούν τη βία και την επιθετικότητα, αλλά και τους τρόπους που μπορούν να συμβάλουν για την εξάλειψη και την καταστολή τους. Αναπτύσσονται τα πλεονεκτήματα και τα ευεργετικά αποτελέσματα της άσκησης, τονίζεται ότι η άσκηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως προληπτικό αλλά και ως θεραπευτικό μέσο για πολλές παθήσεις που προέρχονται από την καθιστική ζωή και το άγχος που μας επιβάλλει η σύγχρονη κοινωνία. Εξετάζονται θέματα για το πως οι Ολυμπιακοί Αγώνες ως περιβάλλον φυσικής συνάντησης και άμεσης επικοινωνίας μεταξύ όλων των λαών του κόσμου, συμβάλλουν στην προώθηση και τη διατήρηση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων και της κοινωνικής συνοχής. Γίνεται ανάλυση σε σύνθετα ζητήματα της κοινωνικής και οικονομικής συμμετοχής, της κοινωνικής ισότητας, της πολιτισμικής ταυτότητας, αναφέρονται συγκεκριμένα παραδείγματα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες, με σκοπό να προβληθούν αξίες συνεργασίας, αμοιβαίας εμπιστοσύνης, εκτίμησης και σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα. Επίσης, γίνεται μια εκτενής αναφορά για τον εθελοντισμό ως βασικό πρωταρχικό στοιχείο για την επιτυχή έκβαση των Ολυμπιακών Αγώνων, αναλύεται η έννοια και τα χαρακτηριστικά του, το εθελοντικό κίνημα στην Ελλάδα, η σχέση του με τον αθλητισμό και ο σχεδιασμός και η εκπαίδευση των εθελοντών στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Στη συνέχεια αναφέρονται τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας, αναλύονται οι αρχές, οι στόχοι και οι τρόποι επίτευξής τους στο σχολικό περιβάλλον. Τονίζεται ότι η Ολυμπιακή Παιδεία αποτελεί ένα σημαντικό εκπαιδευτικό μέσο, στηρίζεται σε επιστημονικές αρχές με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και τη διαμόρφωση προτύπων συμπεριφοράς, σύμφωνα με τις διαχρονικές αξίες του Ολυμπισμού.

Το τελευταίο κεφάλαιο αναφέρεται στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, στο ιστορικό διεκδίκησης και αναλύονται οι βασικοί παράγοντες στην επιτυχία της διεκδίκησης. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στην οργανωτική δομή της Επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και αναφέρονται σημαντικές πρωτοβουλίες – δράσεις για την επιτυχή έκβαση των Αγώνων (Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004», ΥΠΕΠΘ, 2001).

Ολυμπιακή Παιδεία: Από τη θεωρία στην πράξη: Το βιβλίο «Ολυμπιακή Παιδεία από τη θεωρία στην πράξη» αποτελούνταν από οκτώ θεματικές ενότητες και περιλάμβανε το γενικό θεωρητικό πλαίσιο του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας. Μπορούμε να πούμε ότι ήταν το Αναλυτικό Πρόγραμμα ένας ενδεικτικός προγραμματισμός για τους εκπαιδευτικούς, με συγκεκριμένες κατευθύνσεις που κάλυπτε όλο το φάσμα του περιεχομένου του προγράμματος, τόσο στην Α/βάθμια, όσο και στην Β/βάθμια εκπαίδευση. Αρχικά αναφέρονταν σε πληροφορίες για την ορθή χρήση του εγχειριδίου και αναλύεται το θεωρητικό πλαίσιο λειτουργίας του προγράμματος. Δίνονται γενικές κατευθύνσεις για την άρτια εφαρμογή του στο περιβάλλον του σχολείου και αναλύονται οι σκοποί, οι στόχοι, η φιλοσοφία, και οι αρχές του προγράμματος. Αναπτύσσονται διεξοδικά οι μέθοδοι και τα μέσα διδασκαλίας, η οργάνωση και ο προγραμματισμός των δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικού περιβάλλοντος και παραδείγματα με πρακτικές οδηγίες και συμβουλές. Συγκεκριμένα παρατίθονταν πίνακες του ετήσιου προγραμματισμού κατά εκπαιδευτική βαθμίδα (δημοτικό, γυμνάσιο, λύκειο) και το σύστημα κωδικοποίησης των δραστηριοτήτων όπου αναφέρονταν: οι θεματικές ενότητες με τους στόχους (π.χ., αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες, Παραολυμπιακοί Αγώνες, ηθικά-κοινωνικά ζητήματα κ.λπ.), οι τρόποι προσέγγισης της κάθε ενότητας (θεωρητική, εικαστική, κινητική), το

περιεχόμενο των θεματικών ενοτήτων και προτεινόμενες δραστηριότητες για την υλοποίησή τους (π.χ., παρουσίαση των μη διαδεδομένων αθλημάτων, παρουσίαση των ηθικών ζητημάτων που σχετίζονται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες κ.λπ.), τεχνικές διδασκαλίας και μέσα (π.χ. μέθοδος project, αμοιβαία διδασκαλία, συζήτηση, καθοδηγούμενης ανακάλυψης κ.λπ.) και τέλος προτεινόμενες δραστηριότητες εκτός ωρολογίου προγράμματος (παρουσίαση του προγράμματος στους γονείς και σε φορείς της τοπικής κοινωνίας, εκπαιδευτικές επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους ή αθλητικές εγκαταστάσεις, διοργάνωση εκθέσεων κ.λπ.).

Για την υλοποίηση των παραπάνω δραστηριοτήτων υπήρχαν 120 πλήρως ανεπτυγμένες ωριαίες δραστηριότητες που κάλυπταν όλες τις θεματικές ενότητες του προγράμματος. Τέλος, στο παράρτημα του εγχειριδίου αναφέρονταν οδηγίες για την αξιολόγηση (για τον εκπαιδευτικό, τον μαθητή και τον νομαρχιακό υπεύθυνο), ιδέες και συμβουλές για την οργάνωση σχολικών εκδηλώσεων, διευθύνσεις και τηλέφωνα ομοσπονδιών και οργανισμών, χρήσιμες ιστοσελίδες και προτεινόμενη ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία (Θεοδωράκης, Αυγερινός, Κέλλης, Παπαχαρίσης, & Χασάνδρα, 2001).

Προτάσεις -Προοπτικές για α) το Δημοτικό, β) το Γυμνάσιο και Λύκειο:

Συνοδευτικά των δύο παραπάνω βιβλίων ήταν τα δύο έντυπα, προτάσεις προοπτικές, ένα για το δημοτικό και ένα για το γυμνάσιο και το λύκειο. Στα έντυπα αυτά γίνονταν μια συνοπτική παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού της Ολυμπιακής Παιδείας, αναλύοντας τη φιλοσοφία και τους στόχους του. Περιείχε, επίσης, αρκετές δραστηριότητες και προτάσεις που μπορούσαν να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική πράξη (Αρβανίτη, Βασιλειάδης, Γεωργιάδης, Κέλλης, Λιούμπη, Μακρής, Μάστορα, Παπαδοπούλου, & Παυλογιάννης, 2001).

Εκπαιδευτικό υλικό για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες

Η έκδοση του εκπαιδευτικού υλικού των Παραολυμπιακών Αγώνων είχε ως τίτλο «Παραολυμπιακοί Αγώνες – Από το 1960 στο 2004» και αποτελούνταν από δύο βιβλία, δύο βιντεοκασέτες και ένα εκπαιδευτικό παιχνίδι. Επίσης, στο πλαίσιο της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης των μαθητών που έχουν προβλήματα όρασης και ακοής σχεδιάστηκαν για πρώτη φορά στην ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων ειδικές εκδόσεις και παραγωγές πληροφοριακού υλικού για τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες. Ειδικότερα:

Παραολυμπιακοί Αγώνες – Από το 1960 στο 2004: Πρόκειται για βιβλίο που περιλάμβανε θεματικές ενότητες και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες και το περιεχόμενό του αφορούσε τους μαθητές όλων των σχολείων (υγή και άτομα με ειδικές ανάγκες). Βασική του επιδίωξη ήταν να συμβάλλει στο να γνωρίσουν εκπαιδευτικοί και μαθητές, το μεγάλο αθλητικό γεγονός των Παραολυμπιακών Αγώνων, καθώς και την πολυδιάστατη σημασία του «τη μεγάλη πρόκληση, την υπέρβαση των ορίων, τον θρίαμβο της ανθρώπινης θέλησης» με στόχους:

- Στην ευαισθητοποίηση στις ιδέες του Ολυμπισμού και του Παραολυμπιακού Κινήματος.
- Στην ενημέρωση σχετικά με θέματα προετοιμασίας και διεξαγωγής των Παραολυμπιακών Αγώνων.
- Στην ανάπτυξη θετικής στάσης απέναντι στα άτομα με αναπηρία.
- Στην έμπνευση από το πάθος και την αποφασιστικότητα των αθλητών, που συμμετέχουν στους Παραολυμπιακούς Αγώνες.

- Στη συνειδητοποίηση του δικαιώματος για αυτόνομη ανάπτυξη και ισότιμη συμμετοχή.

Το υλικό ήταν σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να αξιοποιηθεί κατάλληλα και από τις δύο βαθμίδες της εκπαίδευσης, το διαθέσιμο εξοπλισμό, αλλά πάντοτε με γνώμονα τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Το περιεχόμενό του δεν περιοριζόνταν μόνο σε πληροφοριακά στοιχεία, αλλά επικεντρώνονταν σε βιωματικά παιχνίδια και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, που απαιτούσαν δράση από τους ίδιους τους μαθητές ώστε αντιληφθούν την έννοια της διαφορετικότητας και αποτελούνταν από τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

Αρχικά υπήρχαν πληροφορίες και είχαν ως στόχο την ενημέρωση των εκπαιδευτικών για σημαντικά θέματα των Παραολυμπιακών Αγώνων. Το περιεχόμενο αυτής της ενότητας επιμελήθηκαν κυρίως ξένοι εκπρόσωποι της ακαδημαϊκής κοινότητας, μέλη της Διεθνούς Παραολυμπιακής Επιτροπής και περιλαμβάνονταν:

- Το Διεθνές Παραολυμπιακό Κίνημα και η Ιστορία του Ελληνικού Παραολυμπιακού Κινήματος και οι Προϋποθέσεις Συμμετοχής στους Παραολυμπιακούς Αγώνες.
- Η αξιολόγηση και οι αγωνιστικές κατηγορίες, με αναφορά στις ατομικές διαφορές και τη λειτουργική κατηγοριοποίηση της αναπηρίας.
- Τα Αθλήματα, των θερινών και Χειμερινών Παραολυμπιακών Αγώνων, την Τεχνολογία και τον Αθλητικό Εξοπλισμό.
- Η Σταδιοδρομία των Αθλητών, με αναφορές στην αθλητική συμβουλευτική και την αποχώρηση από τον αθλητισμό.

- Το δικαίωμα στη συμμετοχή και την κοινωνική διάσταση, με αναφορές σε ζητήματα Δεοντολογίας και τη συμβολή της Φυσικής Αγωγής στη διαμόρφωση των στάσεων.
- Ιστορίες Θέλησης, όπου Έλληνες Παραολυμπιονίκες μιλούν για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.
- Τα αθλήματα και η Αθήνα ως προσβάσιμη πόλη.

Στη συνέχεια υπήρχε πληροφοριακό υλικό το οποίο μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τους μαθητές για την υλοποίηση διάφορων δραστηριοτήτων. Οι πληροφορίες αναφέρονταν στον θεσμό, αλλά και στη διοργάνωση των Παραολυμπιακών Αγώνων όπως: Ορόσημα στον παγκόσμιο αθλητισμό για άτομα με αναπηρίες, ο Παραολυμπιακός όρκος, η Παραολυμπιακή Φλόγα, το έμβλημα των Παραολυμπιακών του 2004, οι αξίες, τα 19 Παραολυμπιακά αθλήματα, η ταξινόμηση των αθλητών, η διατροφή τους, ο Εθελοντισμός, η φαρμακοδιέγερση, το περιβάλλον, το σύστημα μεταφορικών μέσων, οι τελετές έναρξης και λήξης.

Για την υλοποίηση των παραπάνω θεματικών ενοτήτων στην εκπαιδευτική πράξη υπήρχαν συγκεκριμένες δραστηριότητες για κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, διαχωρίζονταν σε κινητικές, εικαστικές και θεωρητικές και συνδέονταν με την αντίστοιχη θεματική από τις δύο προηγούμενες ενότητες. Επίσης, για να γνωρίσουν οι μαθητές τους Έλληνες Αθλητές, υπήρχαν σύντομα βιογραφικά σημειώματα αθλητών, που είχαν λάβει μέρος σε Παραολυμπιακούς Αγώνες, όπου οι μαθητές ενθαρρύνονταν να έρθουν σε επαφή μαζί τους, να τους γνωρίσουν περισσότερο, να μάθουν για τη ζωή τους, τις προσπάθειές τους και τα επαγγελματικά τους σχέδια.

Η τελευταία ενότητα περιείχε εκτεταμένη βιβλιογραφία για τους εκπαιδευτικούς, αλλά και για τους μεγαλύτερους μαθητές, που επιθυμούσαν να ερευνήσουν περισσότερο σε θέματα αθλητισμού των ατόμων με αναπηρία.

Το έντυπο υλικό συνοδεύονταν από ένα επιτραπέζιο παιχνίδι, με τίτλο «Από το 1960 στο 2004» όπου μέσα από τη διασκέδαση οι μαθητές μπορούσαν να γνωρίσουν τα αθλήματα, τις αξίες των Παραολυμπιακών Αγώνων και την Ιστορία του Παραολυμπιακού Κινήματος.

Επίσης, συνοδεύονταν με οπτικοακουστικό υλικό με τίτλο «Παραολυμπιακοί Αγώνες» όπου παρουσιάζονταν το Παραολυμπιακό Κίνημα, οι πρωταγωνιστές των Παραολυμπιακών Αγώνων και τα 19 Παραολυμπιακά Αθλήματα με τους κανονισμούς διεξαγωγής τους. Στη συνέχεια, Έλληνες αθλητές με αναπηρία αναφέρονταν για τη σημασία της διάκρισης, της προσπάθειας και της συμμετοχής σε μια τόσο μεγάλη και σπουδαία αθλητική διοργάνωση (Βασιλειάδης, Γκουτζιαμάνη-Σωτηριάδη, Ευαγγελινού, Ζαχαρόπουλος, Κέλλης, Κουτσούκη, Σαμουηλίδου, Τελιοπούλου, & Vanlandewijck, 2002).

Παραολυμπιακοί Αγώνες από το 1960 στο 2004 - Δραστηριότητες για μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες: Πρόκειται για ένα εγχειρίδιο που συμπλήρωνε το βιβλίο Παραολυμπιακοί Αγώνες από το 1960 στο 2004, και περιλάμβανε ποικίλες δραστηριότητες που επιχειρούσαν να δώσουν ερεθίσματα για μία πολύπλευρη και δημιουργική εκπαιδευτική παρέμβαση με στόχο την ανάπτυξη των αξιών και ιδεών του Ολυμπιακού Πνεύματος. Οι δραστηριότητες απευθύνονταν σε μαθητές με Νοητική Υστέρηση, για μαθητές με Κινητικές Αναπηρίες, για μαθητές με Αναπτυξιακές Διαταραχές στο φάσμα του Αυτισμού, για μαθητές με Προβλήματα Όρασης και δραστηριότητες για μαθητές με Προβλήματα Ακοής.

Μαθαίνω, Ευαισθητοποιούμαι, Συμμετέχω: Πρόκειται για πληροφοριακό υλικό σε γραφή Braille που είχε ως στόχο την ισότιμη ενημέρωση των ατόμων με

προβλήματα όρασης. Το υλικό αυτό σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με τη συνεργασία του Φάρου Τυφλών Ελλάδας και συνοδεύονταν από ένα ηχητικό CD για όσους δε γνωρίζουν ανάγνωση της γραφής Braille.

Αθλήματα και Αθλητές (Στη νοηματική): Δύο βιντεοκασέτες για τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες στη νοηματική γλώσσα που περιλαμβάνουν 3λεπτες παρουσιάσεις των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών αθλημάτων. Κάθε 3λεπτη παρουσίαση περιλάμβανε τον τίτλο του αθλήματος, 20 δευτερόλεπτα από στιγμιότυπα των Ολυμπιακών και των Παραολυμπιακών Αγώνων του 2000, την περιγραφή του αθλήματος και κάρτες με τα βασικά σημεία των κανονισμών διεξαγωγής του.

Εκπαιδευτικό υλικό για την προσχολική ηλικία

Πρόκειται για εκπαιδευτικό υλικό το οποίο σχεδιάστηκε με πρωτοβουλία της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και αφορούσε αποκλειστικά μαθητές της προσχολικής ηλικίας. Αποτελούνταν από δύο εγχειρίδια, ένα για τον εκπαιδευτικό με τίτλο «Ολυμπιακοί Αγώνες Αθήνα 2004. Δραστηριότητες για την προσχολική ηλικία» και ένα παραμύθι με τίτλο «Όλα τα παιδιά στη Γη μαζί στην Ολυμπιακή γιορτή». Το υλικό αυτό διανεμήθηκε σε όλες τις σχολικές βιβλιοθήκες των δημόσιων νηπιαγωγείων της χώρας.

Ολυμπιακοί Αγώνες Αθήνα 2004. Δραστηριότητες για την προσχολική ηλικία: Το εγχειρίδιο μέσα από ποικίλες προτεινόμενες δραστηριότητες είχε ως βασικό σκοπό να ενεργοποιήσει το ενδιαφέρον και τη δημιουργική φαντασία των μαθητών του νηπιαγωγείου στις ιδιαίτερες αξίες και ιδανικά του Ολυμπισμού και του

Ολυμπιακού Κινήματος. Το εγχειρίδιο χωρίζονταν σε πέντε ενότητες: Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην αρχαιότητα, σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες, Ολυμπιακοί Αγώνες Αθήνα 2004, Παραολυμπιακοί Αγώνες και οι μασκότ των Αγώνων. Η φιλοσοφία και η οργάνωση του υλικού έδινε τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να επιλέξει τις θεματικές ενότητες που ανταποκρίνονταν στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της προσχολικής αγωγής, χρησιμοποιώντας ποικιλία μεθόδων και προσεγγίσεων, με έμφαση στις γνωστικές, συναισθηματικές και κινητικές ανάγκες των μαθητών. Με αυτό τον τρόπο μέσα από τη συμμετοχική διαδικασία, τη διερευνητική και δημιουργική μάθηση, οι μικροί μαθητές μπορούσαν να συμμετέχουν ενεργά σε συγκεκριμένες μορφές δράσης κυρίως με τη μορφή παιχνιδιών, μαθαίνοντας για τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες, τα αθλήματα και τις αξίες των Αγώνων, αλλά και ταυτόχρονα γενόμενοι οι κοινωνοί και συμμετοχοί στο μεγαλύτερο αθλητικό και πολιτιστικό γεγονός της ανθρωπότητας (Κάντζου, Κέλλης, Μουντζούρη, & Νικολούδη, 2003).

Όλα τα παιδιά στη Γη μαζί στην Ολυμπιακή γιορτή: Πρόκειται για ένα παραμύθι που επιμελήθηκε η Όλγα Ιωαννίδου για παιδιά προσχολικής ηλικίας με πρωταγωνιστές τον Φοίβο και την Αθηνά, τις μασκότ των Ολυμπιακών Αγώνων. Τα δύο αδέρφια είναι οι ήρωες του παραμυθιού και μέσα από τη χαρά του αγώνα μας δείχνουν την πραγματική αξία της προσπάθειας και της συμμετοχής και όχι της νίκης. Ο Φοίβος και η Αθηνά αντιμετωπίζουν την άθληση ως παιχνίδι βρίσκοντας διάφορους τρόπους να μάθουν τα ολυμπιακά αθλήματα, αγωνίζονται ως αδέρφια, αλλά και ως πρεσβευτές της ευγενούς άμιλλας και της ισότητας, μεταφέροντας τα ιδανικά και τις αξίες των Ολυμπιακών Αγώνων (Ιωαννίδου, 2003).

Έκδοση εκπαιδευτικού υλικού σε συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και ανεξάρτητους φορείς.

Παιδιά του Κόσμου – Πολίτες του Κόσμου: Σε συνεργασία με τη μη Κυβερνητική Οργάνωση action-aid, δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό, με τίτλο «παιδιά του κόσμου, πολίτες του κόσμου» και περιλάμβανε έναν οδηγό δραστηριοτήτων, ένα εγχειρίδιο με παραμύθια και 15 φωτογραφίες- καρτέλες οι οποίες απεικονίζουν τον τρόπο ζωής σε αναπτυσσόμενες χώρες.

Σε τέσσερις συμβουλές για έναν αυριανό πολίτη του κόσμου, βασίζονταν και η φιλοσοφία όλου του υλικού: ενημερώνομαι για θέματα που αφορούν τον κόσμο και τους συνανθρώπους μου όσο κοντά ή μακριά και αν βρίσκονται, διαμορφώνω τη δική μου άποψη για κάθε ζήτημα, δεν ξεχνώ ότι όλοι μπορούμε να κάνουμε κάτι για να γίνει ο κόσμος καλύτερος και αναλαμβάνω δράση.

Η δομή του είχε ιδιαίτερα ευέλικτη μορφή ώστε να προσαρμόζεται από τους εκπαιδευτικούς με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της τάξης. Εκτός από την εφαρμογή του, μέσω του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, μπορούσε να υλοποιηθεί και μέσω άλλων μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος όπως: συμπληρωματικά με επιμέρους γνωστικά αντικείμενα (π.χ. Γεωγραφία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Θρησκευτικά), στο πλαίσιο διαθεματικών προσεγγίσεων κατά την ευέλικτη ζώνη και ως επιμέρους δράσεις ευρύτερων προγραμμάτων του Υπουργείου Παιδείας (π.χ. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας κ.λπ.).

Έτσι, ως σκοπό είχε να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει όλη την εκπαιδευτική κοινότητα έτσι ώστε να τους δώσει τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα προβλήματα του αναπτυσσόμενου κόσμου, να κάνουν παραλληλισμό του τρόπου

ζωής των παιδιών που ζουν στις χώρες του Νότου με τη δική τους πραγματικότητα, να διαπιστώσουν τις μεγάλες ανισότητες και να συνειδητοποιήσουν ότι και οι ίδιοι μπορούν να συμμετέχουν ενεργά σε μια κοινή προσπάθεια για την καταπολέμηση των προβλημάτων αυτών μέσω της διάχυσης της γνώσης, της εκπαίδευσης, της επαγρύπνησης και της δράσης.

Η αναφορά του είναι παράλληλη σε τρεις διαφορετικές χώρες και ηπείρους ταυτόχρονα, μέσα από τα μάτια τριών ζευγαριών παιδιών από την Γκάνα, το Μπαγκλαντές και την Ελλάδα. Παρουσιάζεται η καθημερινή ζωή ενός παιδιού σε μία αναπτυσσόμενη χώρα, έτσι ώστε οι μαθητές να κάνουν παραλληλισμό του τρόπου ζωής των παιδιών στη χώρα αυτή, με τη δική τους καθημερινότητα και στην εξαγωγή συμπερασμάτων για τις μεγάλες ανισότητες μεταξύ των χωρών Βορρά και Νότου. Παράλληλα, οι μαθητές καλούνται να γνωρίσουν και να σεβαστούν τις ιδιαιτερότητες των άλλων λαών και να συνειδητοποιήσουν ότι και οι ίδιοι μπορούν να συμμετέχουν στην καταπολέμηση της παγκόσμιας φτώχειας.

Έτσι, έδινε τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να επιλέξει τις θεματικές ενότητες αυτοτελώς ή να τις προσαρμόσει στις δικές του ανάγκες με στόχους:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τα βασικά χαρακτηριστικά της διαβίωσης σε μία χώρα της Ασίας και της Αφρικής και να γίνει σύγκριση με τη διαβίωση στην Ελλάδα.
- Να συνειδητοποιήσουν τις κοινές ανάγκες όλων των λαών της γης.
- Να αναπτύξουν θέματα παγκοσμίου ενδιαφέροντος όπως η εξάλειψη της φτώχειας ή η διαχείριση των φυσικών πόρων και να καλλιεργήσουν ενδιαφέροντα για επιστημονικές γνώσεις που σχετίζονται με θέματα ποιότητας ζωής σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.
- Να αναπτύξουν αισθητικές, κοινωνικές και ηθικές αξίες.

- Να μάθουν να ερμηνεύουν τις διαφορές που υπάρχουν σε κάθε χώρα με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων.
- Να υιοθετήσουν υπεύθυνη συμπεριφορά πολίτη του κόσμου και στο μέλλον.

Συγκεκριμένα, μέσα σε 8 διαφορετικές ενότητες το εγχειρίδιο περιλάμβανε: α) πληροφορίες για την πολυπολιτισμικότητα, που ως σκοπό είχε στη συνειδητοποίηση της πολυπολιτισμικότητας ως οικουμενικό φαινόμενο, αλλά και τη συνειδητοποίηση των κοινών αναγκών για όλους τους ανθρώπους της γης. Μέσα από τις προτεινόμενες δραστηριότητες, δίνονταν η δυνατότητα έτσι ώστε οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν ότι ο κάθε άνθρωπος στη γη ζει διαφορετικά και έχει ανάγκη από ορισμένα αγαθά για να μπορέσει να επιβιώσει όπως στο νερό, στην τροφή, στη στέγη, στην υγεία κ.λπ. β) Συνοπτική παρουσίαση στις τρεις χώρες σε κάποια βασικά γεωγραφικά στατιστικά στοιχεία, όπως ο μέσος όρος ζωής, το κατά κεφαλήν εισόδημα κ.λπ., έτσι ώστε οι μαθητές να κατανοήσουν τις διαφορές αυτές που υπάρχουν από χώρα σε χώρα και να εξοικειωθούν με στατιστικούς όρους με τη χρήση του χάρτη μέσω έρευνας με δική τους πρωτοβουλία. γ) Πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο της κατοικίας και με το μέγεθος των οικογενειών. Σκοπός ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στις τρεις χώρες όσον αφορά τον τρόπο κατασκευής της κατοικίας τους, ο οποίος εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, καθώς επίσης και την σύγκριση των οικογενειών ανά χώρα στην έννοια του οικογενειακού προγραμματισμού. Μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες δίνονταν η δυνατότητα να ευαισθητοποιηθούν και να καταλάβουν οι μαθητές ότι σε κάθε τόπο υπάρχουν θετικά και αρνητικά στοιχεία στα οποία βρίσκουμε τρόπους για να τα ξεπεράσουμε ή να τα αντιμετωπίσουμε. δ) Στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι από το Μπαγκλαντές και από την Γκάνα για την ανεύρεση του νερού. Ως στόχο είχε να κατανοήσουν οι μαθητές την αξία του νερού σε παγκόσμιο επίπεδο, να

συνειδητοποιήσουν την έλλειψη του σε πολλά μέρη του κόσμου και να αποκτήσουν υπεύθυνη συμπεριφορά όσον αφορά στην ορθολογική του χρήση. ε) Στο θέμα της τροφής και στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν πολλές χώρες του πλανήτη μας λόγω της έλλειψής της. Αναφέρονταν αρκετά παραδείγματα ώστε οι μαθητές να κατανοήσουν το πρόβλημα αυτό (π.χ. 1,2 δισεκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο έρχονται αντιμέτωποι με την πείνα, 800 εκατομμύρια άνθρωποι κοιμούνται κάθε βράδυ νηστικοί, στις περιοχές δράσης της action aid η περίοδος της πείνας μειώθηκε από τους 8 μήνες σε 2 μήνες κ.ά. , ενώ αντιθέτως αναφέρετε ότι στην Ελλάδα σύμφωνα με έρευνα το ¼ των τροφών καταλήγουν στα σκουπίδια κ.λπ.).

Σκοπός αυτής της ενότητας, μέσω συγκεκριμένων δραστηριοτήτων ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές το θέμα σχετικά με την επάρκεια της παγκόσμιας παραγωγής τροφίμων του πλανήτη για τη διατροφή όλου του πληθυσμού της γης αλλά και τις μεγάλες ανισότητες στην κατανομή των τροφίμων παγκοσμίως. στ) Στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν πολλά παιδιά λόγω επιβίωσης να στερούνται της βασικής εκπαίδευσης (π.χ. στο Μπαγκλαντές πολλά κορίτσια παντρεύονται από την ηλικία των 8 χρονών και δεν πάνε στο σχολείο ποτέ, στην Γκάνα σήμερα υπάρχουν τάξεις με 100 περίπου παιδιά, τα οποία μοιράζονται πέντε βιβλία κ.λπ.). Σκοπός ήταν η κατανόηση των παραγόντων που απαγορεύουν σε πολλά παιδιά του κόσμου να λάβουν έστω και τη βασική εκπαίδευση και η συνειδητοποίηση της σημασίας της εκπαίδευσης για την παγκόσμια ανάπτυξη. ζ) Στα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν πολλές αναπτυσσόμενες χώρες που οφείλονται στην έλλειψη στοιχειωδών κανόνων υγιεινής, το μολυσμένο νερό, την έλλειψη τροφής, την ανεπάρκεια φαρμάκων και εμβολίων, τη μη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας κ.λπ. Σκοπός ήταν η παρουσίαση των σημαντικών διαφορών στην υγειονομική περίθαλψη ανάμεσα στα κράτη βορρά και νότου, η ανίχνευση προβλημάτων σχετικών με την

υγειονομική περίθαλψη και η αναζήτηση λύσεων. Αντίστοιχα, υπήρχε και μια ξεχωριστή ενότητα που αναφέρονταν στο θέμα του AIDS και αφορούσε την πρόληψη, την ενημέρωση, καθώς επίσης και τα προβλήματα που παρουσιάζονται στις χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου, όπου είναι τροχοπέδη όταν ο ώριμος πληθυσμός τους νοσεί. η) Στη στερεότυπη εικόνα και κατάσταση που υπάρχει δυστυχώς σε πολλές χώρες, όσον αφορά τη θέση των γυναικών και τη σχέση γυναικών και ανδρών.

Το δεύτερο εγχειρίδιο που είχε ως τίτλο «τα παραμύθια ταξιδεύουν», περιλάμβανε τρία παραμύθια, από την Ελλάδα, την Αιθιοπία και την Ινδία. Η χρήση του συγκεκριμένου υλικού, δημιουργήθηκε για τις μικρότερες τάξεις του δημοτικού σχολείου, έτσι ώστε ο εκπαιδευτικός να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σε βασικές έννοιες όπως η πολυπολιτισμικότητα, τα ήθη και έθιμα, η ισότητα κ.λπ. (Action aid Ελλάς, 2002).

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: Σημεία Εκκίνησης για Εκπαιδευτικούς: Το Υπουργείο Παιδείας και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», σε συνεργασία με τη Μη Κυβερνητική Οργάνωση Ανοιχτοί Ορίζοντες, εξέδωσαν την ειδική έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο «Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: Σημεία Εκκίνησης για Εκπαιδευτικούς».

Σκοπός του ήταν η ενεργή συμμετοχή των μαθητών και των εκπαιδευτικών σε εκπαιδευτικά προγράμματα που περιβάλλουν και προωθούν, θέματα προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ανεκτικότητας απέναντι στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα κατά τρόπο, ώστε η εκπαιδευτική διαδικασία να ενισχύει τη διαμόρφωση μιας υγιούς, δημοκρατικής, ανοικτής και ανεκτικής κοινωνίας. Το εκπαιδευτικό υλικό απευθύνονταν στους εκπαιδευτικούς και μαθητές κυρίως της

Β/βάθμιας εκπαίδευσης και τους παρείχε χρήσιμο ενημερωτικό υλικό και προτάσεις για την αξιοποίησή του και περιλάμβανε ένα σύνολο γνώσεων, πληροφοριών και δραστηριοτήτων. Βασικό χαρακτηριστικό του ήταν η χαλαρή και ευέλικτη δομή του που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί κυρίως ως βιβλίο αναφοράς και πηγή ερεθισμάτων και όχι ως υλικό προς απομνημόνευση. Με αυτό τον τρόπο έδινε τη δυνατότητα στους μαθητές να οξύνουν τη σκέψη τους, να εμπλουτίσουν τη γνώση τους, να διευρύνουν τη φαντασία τους, να αναπτύξουν την ευαισθησία και την αποφασιστικότητά τους σε θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τόσο στους χώρους των σχολείων όσο και έξω από αυτούς.

Το εκπαιδευτικό υλικό χωρίζονταν σε δύο κεφάλαια. Αρχικά αναφέρονταν σε πληροφορίες σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, χωρίζονταν σε πέντε ενότητες και περιλάμβανε: Τον τρόπο χρήσης του εκπαιδευτικού υλικού στην εκπαιδευτική πράξη, βασικές πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στην καθημερινή πράξη, την ιστορία της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και άλλους τομείς δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Στη συνέχεια περιλάμβανε φύλλα δραστηριοτήτων σε διάφορες θεματικές ενότητες όπως: Εσύ πως τοποθετείσαι απέναντι στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η χώρα μας και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στην τάξη ή στο σχολείο, θεατρικό παιχνίδι για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, γεγονότα από τη σχολική ζωή, το Μέλλον σου, το επάγγελμά σου και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στην οθόνη.

Οι δραστηριότητες περιλάμβαναν διαδραστικές ασκήσεις (ασκήσεις και παιχνίδια βιωματικής μάθησης) και απέβλεπαν στο να βοηθήσουν τους μαθητές να

γνωρίσουν καλύτερα τον εαυτό τους και τους άλλους, να αναπτύξουν μεταξύ τους αισθήματα φιλίας και εμπιστοσύνης και βασίζονταν στην ακόλουθη δομή:

Δραστηριότητες προετοιμασίας: παιχνίδια που βοηθούν τους μαθητές να γνωριστούν μεταξύ τους και να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας, αντί ανταγωνισμού.

Ασκήσεις συνεργασίας: ασκήσεις ανάπτυξης ενός "πολιτισμού" συνεργασίας ανάμεσα στους μαθητές όπως, ενεργητική ακρόαση, χτίσιμο της ομάδας / δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος και εισαγωγή στην έννοια της "Giraffe Language" ως τρόπου σκέψης και ομιλίας που προάγει την κατανόηση και τη μη βίαιη επικοινωνία.

Δραστηριότητες που διερευνούν την ισχύ: άσκηση των δεσμών συνοχής και αλληλεγγύης της ομάδας με τη χρήση ασκήσεων αντιπαράθεσης και πειραματισμούς πάνω στον τρόπο που η ισχύς επηρεάζει τις σχέσεις και την επικοινωνία.

Εξερευνώντας τον «Άλλον»: διερεύνηση του τρόπου που οι διαφορές και οι ομοιότητες μπορούν να επηρεάσουν τις σχέσεις όπως εξερεύνηση της κοινωνικής διάστασης της ταυτότητας, παιχνίδια προσομοίωσης ρόλων των δύο φύλων στις μεταξύ τους σχέσεις και εκπαίδευση κατά του αποκλεισμού κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων.

Οι παρεμβάσεις αυτές είχαν ως στόχο να ευαισθητοποιήσουν τους μαθητές σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και Ειρήνης, ώστε να μάθουν να συνεργάζονται, να αποκτήσουν συνείδηση της αλληλεξάρτησής τους, να εμβαθύνουν στις αιτίες που προκαλούν τις συγκρούσεις και να αναζητήσουν τρόπους δημιουργικής επίλυσης των συγκρούσεων. Επίσης, επειδή θεμέλιος λίθος των δημοκρατικών κοινωνιών είναι ο σεβασμός του συνανθρώπου και των δικαιωμάτων του, οι μαθητές μέσα από τις κατάλληλα σχεδιασμένες ασκήσεις-παιχνίδια, είχαν τη δυνατότητα να αποκτήσουν επίγνωση της διαφοράς των εννοιών «δικαιώματα / υποχρεώσεις» και να

εξοικειωθούν στην πράξη με ποικίλα επιμέρους δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα (Taylor, 2001).

Ο Μικρός Εθελοντής: Σε συνεργασία με τη Μη Κυβερνητική Οργάνωση του Σώματος Ελληνίδων Οδηγών σχεδιάστηκε το εκπαιδευτικό υλικό με τίτλο «Μικρός Εθελοντής» το οποίο κατά κύριο λόγο αποτελούνταν από δραστηριότητες, όπου οι μαθητές ουσιαστικά κατέγραφαν εμπειρίες στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Βασικός του σκοπός ήταν να βοηθήσει τους μαθητές να γνωρίσουν, να εξοικειωθούν και να ζήσουν την αξία του εθελοντισμού, να αναπτύξουν την εθελοντική τους συνείδηση, να αναγνωρίσουν τη σημασία του εθελοντισμού και να κατανοήσουν πως ο εθελοντισμός είναι ένα μεγάλης αξίας κομμάτι του πολιτισμού μας και ένα σημαντικό κομμάτι για το μέλλον μας. Με βασικό σύνθημα «Συμμετέχω – Δημιουργώ – Προσφέρω», οι μαθητές συμμετείχαν σε συγκεκριμένες δραστηριότητες οι οποίες είχαν δομή προοδευτική από τις εξής ενότητες:

- Μικρός Εθελοντής στο σχολείο.
- Μικρός Εθελοντής στη γειτονιά.
- Μικρός Εθελοντής στην Πόλη.
- Μικρός Εθελοντής στην Ελλάδα.
- Μικρός Εθελοντής στην Ευρώπη.
- Μικρός Εθελοντής στον Κόσμο.
- Μικρός Εθελοντής με Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες.

Μέσω αυτών των ενοτήτων οι μαθητές των σχολείων της χώρας αναλάμβαναν διάφορες εθελοντικές πρωτοβουλίες όπως:

- Ανάλυση δραστηριοτήτων στον χώρο του σχολείου (δημιουργία κάδου ανακύκλωσης, καθαρισμός των χώρων του σχολείου, διοργάνωση εκδηλώσεων για κοινωφελείς σκοπούς κ.λπ.).
- Συντήρηση χώρων της γειτονιάς ή της πόλης (παιδικές χαρές, αθλητικούς χώρους κ.λπ.) και ενημέρωση του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου για μια καθαρή και ανθρώπινη πόλη με τη βοήθεια όλων.
- Επισκέψεις σε κοινωφελή ιδρύματα όπως στέγες ηλικιωμένων, νοσοκομεία, παιδικές στέγες, ιδρύματα παιδιών με ειδικές ανάγκες κτλ.
- Οργάνωση αιμοδοσίας.
- Έρευνα, ενημέρωση και διαφώτιση αναφορικά με κοινωνικά προβλήματα.
- Ανάλυση δραστηριοτήτων για βοήθεια άπορων μαθητών, οικογενειών, ατόμων τρίτης ηλικίας.
- Ενημέρωση του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, μέσω ομιλιών, εντύπων, ραδιοφωνικών- τηλεοπτικών εκπομπών για την αξία του εθελοντισμού.
- Ενημέρωση για παγκόσμια προβλήματα που απασχολούν τον πλανήτη μας.
- Ενημέρωση για τα ήθη και έθιμα της Ελλάδας αλλά και άλλων λαών.
- Αλληλογραφία με μαθητές από άλλες χώρες.

Με τη συμμετοχή των μαθητών σε δύο τουλάχιστον δραστηριότητες από κάθε ενότητα, ελάμβαναν σε ειδική εκδήλωση του σχολείου τον τίτλο του μικρού εθελοντή του σχολείου, της γειτονιάς, της πόλης κ.λπ., καταλήγοντας με την ολοκλήρωση όλων των ενοτήτων, μικρός εθελοντής πολίτης. Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες έδινε τη δυνατότητα στους μαθητές να εργαστούν ομαδικά, να αποκτήσουν δεξιότητες, να γνωρίσουν νέους τρόπους ζωής, να γίνουν ενεργοί πολίτες και να βιώσουν μια μοναδική εμπειρία όπως:

- Να εξοικειωθούν με την αξία της εθελοντικής προσφοράς.
- Να βιώσουν νέες εμπειρίες και να εργαστούν ομαδικά.
- Να αναδείξουν το φυσικό και πολιτιστικό πλούτο της περιοχής τους.
- Να γνωρίσουν νέους τόπους και τρόπους ζωής.
- Να έρθουν σε επαφή με νέους από όλο τον κόσμο, να αποκτήσουν φίλους και να μοιραστούν μαζί τους τα έθιμα και τις συνήθειές τους.
- Να συμβάλλουν μέσα από την προσφορά τους σε ένα έργο χρήσιμο για την τοπική κοινωνία.
- Να προσφέρουν τον ελεύθερο χρόνο τους για κάτι χρήσιμο και δημιουργικό.
- Να μάθουν τα όρια, τις ικανότητες και τις δυνάμεις τους (Σώμα Ελληνίδων Οδηγών, 2002).

Επιχείρηση Εκεχειρία: Σε συνεργασία με το Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκεχειρίας εκδόθηκε ειδικό εκπαιδευτικό υλικό το οποίο αποτελούνταν από ένα εγχειρίδιο για μαθητές ηλικίας 13-18 ετών και ένα εγχειρίδιο για εκπαιδευτικούς. Για την υλοποίησή του το Υπουργείο Παιδείας, εξέδωσε 300.000 αντίτυπα του εγχειριδίου για μαθητές, το οποίο και διανεμήθηκε σε όλους τους μαθητές της πρώτης λυκείου και των γυμνασίων της χώρας και 6.000 αντίτυπα του εγχειριδίου για εκπαιδευτικούς, το οποίο και διανεμήθηκε στις σχολικές βιβλιοθήκες των σχολείων. Το εκπαιδευτικό υλικό παρουσιάστηκε τον Φεβρουάριο του 2003, σε διπλή εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της γενικής συνέλευσης των Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας, αλλά και στο Ζάππειο Μέγαρο παρουσία μαθητών και μαθητριών από σχολεία της Αττικής. Επίσης, έχει μεταφραστεί σε οκτώ γλώσσες και έχει "υιοθετηθεί" από την UNESCO, προκειμένου

να προωθηθεί στα σχολεία περισσότερων από 80 χωρών, μεταξύ των οποίων και πολλές εμπόλεμες (Ο.Ε.Ο.Α., 2004, Φεβρουάριος 27).

Το εγχειρίδιο για μαθητές με τίτλο «Επιχείρηση Εκεχειρία» έχει επιμεληθεί η Rachel Howard και περιέχει μια συναρπαστική εικονογραφημένη ιστορία όπου συνυπάρχουν το Ολυμπιακό πνεύμα με την αρχαία ελληνική μυθολογία τα οποία συνδέονται με τη σύγχρονη πραγματικότητα των ανά τον κόσμο εχθροπραξιών. Απευθύνονταν σε μαθητές γυμνασίου και λυκείου, με σκοπό να «κεντρίσει» το ενδιαφέρον των μαθητών για την προώθηση της ειρήνης και της αμοιβαίας κατανόησης σε παγκόσμιο επίπεδο, μέσα από τον αθλητισμό και τα Ολυμπιακά ιδεώδη.

Το εγχειρίδιο χωρίζεται σε πέντε θεματικές ενότητες: Οι Ρίζες της Ολυμπιακής Εκεχειρίας, οι Πρεσβευτές της εκεχειρίας και το Ταξίδι προς το Αδιέξοδο, το Αδιέξοδο στο «Αδιέξοδο», κατεδαφίζοντας το τείχος της Εχθρότητας και η Επικράτηση του Ολυμπιακού Πνεύματος. Όλες αυτές οι ενότητες συνθέτοντας το παρελθόν με το παρόν, τον μύθο με τα γεγονότα, τα όνειρα με την πραγματικότητα, αποτελούν μια κριτική ματιά στις σύγχρονες συνθήκες του διαχωρισμού και του αποκλεισμού και καλούν τους μαθητές να ανακαλύψουν και να προωθήσουν το αληθινό νόημα των Ολυμπιακών Αγώνων, ξαναδίνοντας έμφαση στις διδακτικές ρίζες του Ολυμπιακού Κινήματος. Η χρήση του εκπαιδευτικού υλικού εκτός του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας μπορούσε ταυτόχρονα να ενταχθεί και στα υπόλοιπα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος και η συνεργασία όλων των ειδικοτήτων στην υλοποίηση του προγράμματος θεωρούνταν απαραίτητη για την επιτυχία του έκβαση.

Απλή όσο και αν φαίνεται η πλοκή, η ιστορία είναι νοηματικά πολύπλευρη και μπορεί να αναγνωσθεί και να κατανοηθεί σε διαφορετικά επίπεδα και από

διαφορετικές οπτικές γωνίες. Η διαπλοκή της ιστορίας αρχίζει το 2003, όταν θεοί του Ολύμπου έχουν πια εγκαταλείψει κάθε ελπίδα ότι η ανθρωπότητα θα ζήσει ποτέ ειρηνικά. Όμως, ο Ερμής, ο αγγελιαφόρος των Θεών, εμφανίζεται στον Όλυμπο και τους ανακοινώνει ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες επιστρέφουν στην Αθήνα το 2004 και ότι αυτοί οι πολεμοκάπηλοι θνητοί αναβίωσαν την ελληνική παράδοση της Ολυμπιακής Εκεχειρίας που δεν θα ισχύει μόνο στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας αλλά και σε κάθε μελλοντική Ολυμπιάδα. Στην Γη, ξεκινάει μια *Σκυταλοδρομία Κλάδου Ελιάς (ελαιοδρομία)* για να μεταφέρει το μήνυμα της Εκεχειρίας σε όλο τον κόσμο. Επί κεφαλής είναι μια διεθνής αντιπροσωπία *Αγγελιαφόρων της Εκεχειρίας*, με πρώτη αποστολή τους να φέρουν την Εκεχειρία στο « *Αδιέξοδο* » - μια πόλη που υποφέρει από τον πόλεμο και όπου οι δύο αντίπαλες πλευρές έχουν υψώσει ένα τεράστιο διαχωριστικό τείχος ανάμεσα τους. Στην πορεία η αποστολή αποκτά δύο λαθρεπιβάτες, την Ειρήνη και τον Φίλωνα, πρόσφυγες από τις δύο απέναντι πλευρές του τείχους. Ωστόσο, ο Άρης, θεός του πολέμου, είναι αποφασισμένος να υπονομεύσει το ειρηνικό έργο. Στην όλη διαπλοκή της ιστορίας τίθενται διάφορα ερωτήματα για τον αναγνώστη: θα μπορέσουν οι *Κήρυκες της Εκεχειρίας* και οι μυστικοί βοηθοί τους να πείσουν τους άσπονδους εχθρούς να αφήσουν το δόρυ του πολέμου και να πιάσουν το ακόντιο του αθλητισμού, να αφήσουν τα όπλα και να πιάσουν τις σκυτάλες; Θα μπορέσουν να συμφιλιώσουν τις δύο κοινότητες μέσα από τον αθλητισμό και να μετατρέψουν το *Αδιέξοδο* σε *Διέξοδο*; Εκεί εμπνευσμένοι από το πνεύμα του Ολυμπισμού, οι πρεσβευτές της Εκεχειρίας, οι Σπονδοφόροι τελικά καταφέρνουν να ενώσουν τις δύο χωριστές κοινότητες του Αδιέξοδου, μετατρέποντας το χωριό σε «Διέξοδο». Μέσω αυτής της ιστορίας οι μαθητές ανακαλύπτουν ότι ο αθλητισμός υπερβαίνει όλες τις διαφορές, συνδυάζει τη φιλία, την αλληλοϋποστήριξη, το ευ αγωνίζεσθαι, την παγκοσμιότητα και

υπογραμμίζει ότι ο αθλητισμός δεν αποτελεί τόσο μία ανεξάρτητη δύναμη, όσο ένα κίνημα με πρωταγωνιστικό ρόλο στη βελτίωση των αξιών της κοινωνίας στην οποία ζούμε, προς όφελος όλων των μελλοντικών γενιών. Οι θεοί και οι ήρωες μπορούν να θεωρηθούν ως συμβολικές φιγούρες. Ο Δίας αντιπροσωπεύει την επιθυμία για τάξη και ειρήνη στον κόσμο, ενώ οι υπόλοιποι θεοί της οικογένειάς του συμβολίζουν διαφορετικές πλευρές των ανθρώπινων συναισθημάτων και επιθυμιών, τόσο εποικοδομητικών όσο και καταστροφικών. Ο Απόλλωνας συμβολίζει την εκλογικευμένη τάση και επιθυμία των ανθρώπων για ειρήνη, ενώ αντίθετα ο Άρης θεός του πολέμου αντιπροσωπεύει ένα είδος παράλογης και ανεξέλεγκτης καταστροφικής δύναμης. Ο Διόνυσος αποφεύγει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα βρίσκοντας διέξοδο μέσα από το πάθος του για την οινοποίηση και ο Ερμής προσπαθεί να σπάσει το τείχος του μίσους και του διαχωρισμού στο Αδιέξοδο και να μεταφέρει το μήνυμα της κατανόησης και της ειρήνης, χρησιμοποιώντας προσέγγιση ερμηνευτική. Οι Πρεσβευτές της Εκεχειρίας οι οποίοι είναι τέσσερις ήρωες της ιστορίας από διαφορετικά γεωγραφικά διαμερίσματα, αντιπροσωπεύουν την κοινή επιθυμία για ειρηνική συνύπαρξη ανθρώπων από διαφορετικές πολιτισμικές, εθνικές και θρησκευτικές ομάδες (Howard, 2004).

Το εγχειρίδιο για εκπαιδευτικούς είχαν επιμεληθεί οι καθηγητές του Πανεπιστημίου της Αλμπέρτα στον Καναδά, Deanna Binder και Yangsheng Guo και αποτελούνταν από τρία κεφάλαια: Κατανοώντας την Επιχείρηση Εκεχειρία, οι διδακτικοί στόχοι και διδάσκοντας την Επιχείρηση Εκεχειρία.

Αρχικά αναφέρονταν σε πληροφορίες σχετικά με τη χρήση του εγχειριδίου για μαθητές στην εκπαιδευτική πράξη (πλοκή, το ιστορικό παρασκήνιο, οι συμβολισμοί της ιστορίας, η σημασία της ιστορίας) και το κάθε μέρος αγγίζει μερικές από τις σημαντικότερες πλευρές της ιστορίας υπό το πρίσμα των εκπαιδευτικών, και

παιδαγωγικών της διαστάσεων, καθώς επίσης δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις μυθολογικές και ιστορικές παραμέτρους με τη σύγχρονη παγκόσμια πραγματικότητα.

Στη συνέχεια αναλύονταν οι διδακτικοί στόχοι στην εκπαιδευτική πράξη και για κάθε στόχο υπήρχαν ενδεικτικές προτάσεις θεματικών ενοτήτων-δραστηριοτήτων για την επίτευξή τους έτσι ώστε οι μαθητές:

- Να κατανοήσουν και να εξερευνήσουν την ιστορία και τις ρίζες των αρχαίων και σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων σε σχέση με την τρέχουσα παγκόσμια πραγματικότητα.
- Να κατανοήσουν τον ρόλο των συμβολισμών και των τελετών των Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, ως τρόπων προώθησης της φιλίας, του «ευ αγωνίζεσθαι» και της ειρήνης.
- Να κατανοήσουν και να αναλύσουν το νόημα της Ολυμπιακής Εκεχειρίας όπως αυτή αντικατοπτρίζεται μέσα από την ιστορία.
- Να κατανοήσουν και να εξερευνήσουν μεθόδους εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών.

Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων προτείνονταν:

- Οι μαθητές να ασχοληθούν με την ελληνική μυθολογία που σχετίζεται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, την ιστορία της Εκεχειρίας, τις ρίζες των αρχαίων και σύγχρονων Ολυμπιακών αγώνων, τα βραβεία που κέρδιζαν οι νικητές, τη διακοπή των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων κ.λπ. και στη συνέχεια να γίνει παραλληλισμός της ιστορίας με τη σύγχρονη πραγματικότητα.
- Να κατανοήσουν τη σημασία της Ολυμπιακής Λαμπαδηδρομίας, των Ολυμπιακών κύκλων, το Ολυμπιακό Χωριό, της τελετής Έναρξης και Λήξης των Αγώνων, τις Κατασκηνώσεις Νέων κ.λπ.

- Να αναλύσουν τον συμβολικό ρόλο των θεών, των σπονδοφόρων της ιστορίας, και τον ρόλο των Πρεσβευτών και της Ολυμπιακής Ελαιοδρομίας, καθώς επίσης και την έλλειψη εμπιστοσύνης που δείχνουν στην αρχή της ιστορίας οι θεοί του Ολύμπου στην ικανότητα των ανθρώπων να ζήσουν ειρηνικά.
- Να αναλύσουν το νόημα του «ευ αγωνίζεσθαι», να ερμηνεύσουν θρησκευτικούς και λογοτεχνικούς συμβολισμούς και άλλες πιθανές στρατηγικές από τη σκοπιά διαφορετικών πολιτισμών κ.ά.

Στο τρίτο κεφάλαιο «διδάσκοντας την Επιχείρηση Εκεχειρία», υπήρχαν προτάσεις σχετικά με τον τρόπο ένταξης στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, στρατηγικές - μέθοδοι διδασκαλίας και προτεινόμενες δραστηριότητες. Η διδακτική του προσέγγιση μπορούσε να επιτευχθεί, μέσα από συζητήσεις, ανάγνωση του κειμένου, συνεντεύξεις, εργασίες, παιδαγωγικά παιχνίδια, επικεντρώνοντας περισσότερο στην ενεργητική συμμετοχή και τη συνεργασία, σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Τέλος, οι προτεινόμενες δραστηριότητες μπορούσαν να περιέχουν ανάθεση εργασιών, εκθέσεις, θεατρικό παιχνίδι, συνεντεύξεις, ζωγραφική, κατασκευές, επισκέψεις, εκδηλώσεις κ.λπ. (Guo, & Binder, 2004).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα: Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, στο πλαίσιο του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, δημιούργησε οπτικοακουστικό υλικό με θέμα «τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα». Η τηλεοπτική αυτή διεθνής παραγωγή, είχε γυριστεί ταυτόχρονα στην ελληνική και αγγλική γλώσσα με τις πλέον προηγμένες προδιαγραφές ψηφιακής εικόνας και ήχου και αποτελούνταν από 5 ημίωρα επεισόδια με τις εξής θεματικές ενότητες: Οι αθλητικοί αγώνες από την προϊστορική περίοδο έως την γέννηση των Ολυμπιακών

Αγώνων, οι Ολυμπιακοί Αγώνες στον ιερό χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας, το τελετουργικό των Ολυμπιακών Αγώνων, τα αθλήματα που τελούνταν στους Ολυμπιακούς Αγώνες και η αιώνια δόξα των Ολυμπιονικών. Με τη βοήθεια σπάνιου αρχαιολογικού υλικού από τα μεγαλύτερα ελληνικά και ξένα μουσεία, με τη συνδρομή γνωστών αρχαιολόγων, αλλά και με τη χρήση της πιο σύγχρονης τεχνολογίας αναβιώνει το μεγαλείο του αθλητισμού όπως είχε λάμψει πριν από πολλούς αιώνες και προσκαλεί για μια γνωριμία με αυτό το μεγαλείο το σύγχρονο άνθρωπο. Το ντοκιμαντέρ παρουσιάζει την ιστορία των Αγώνων, ξεκινώντας από τους μύθους και τις προϊστορικές αθλητικές εκδηλώσεις, που οδήγησαν βήμα-βήμα στη δημιουργία της σημαντικότερης παγκόσμιας αθλητικής εκδήλωσης τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Πρόκειται για μια αναδρομή στην προϊστορία, την ιστορία και την αναβίωση των Αγώνων στη σύγχρονη εποχή. Με την τεχνική της εικονικής πραγματικότητας, ξαναζωντανεύει ο ιερός χώρος όπου τελούνταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, παρουσιάζονται τα μνημεία της Αρχαίας Ολυμπίας και εξηγείται ο ρόλος τους στην τελετή των αγώνων. Παράλληλα με δραματοποιημένες σκηνές και αναπαραστάσεις παρουσιάζονται τα αθλήματα των αρχαίων Ολυμπιακών αγώνων, την επιρροή τους στον πολιτισμό, την τέχνη και την κοινωνική ζωή των αρχαίων Ελλήνων, αλλά και τις παγκόσμιες αξίες που προσέφεραν στην ανθρωπότητα όπως το ευ αγωνίζεσθαι, η εκειρεία κ.ά.

Βασικός σκοπός της σειράς ήταν να αναδειχθεί ο τρόπος διεξαγωγής και η επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων στον αρχαίο κόσμο, μέσα όμως από μια διήγηση που μοιάζει με παραμύθι και κινείται από την πραγματικότητα στη φαντασία. Παράλληλα, επιδιώκει να προσεγγίσει τον μαθητή μέσα από μία σύγχρονη προσέγγιση, οπτικοποιώντας το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών μέσα από τρισδιάστατες αναπαραστάσεις μνημείων και χώρων της αρχαίας Ολυμπίας αλλά και

κινουμένων σχεδίων για την απόδοση ορισμένων αθλημάτων. Η κεντρική παρουσία γύρω από την οποία ξετυλίγεται όλη η ιστορία, είναι μια υποτιθέμενη πρωθιέρεια, που ταξιδεύει στον χώρο και στον χρόνο, από την προϊστορική περίοδο, γνωρίζοντας τους Ολυμπιακούς Αγώνες από τη στιγμή που ξεκίνησαν, τον 8ο π.Χ. αιώνα, ως την εξάλειψή τους τα πρωτοχριστιανικά χρόνια. Αρχαιολογικοί χώροι όπου δοξάστηκε το ελληνικό αθλητικό ιδεώδες, όπως η Ολυμπία, οι Δελφοί, η Νεμέα, το Δίον κ.ά., αποτέλεσαν τα φυσικά σκηνικά των γυρισμάτων. Ο τρόπος διεξαγωγής των αθλημάτων αναπαραστάθηκε ζωντανά, με βάση τα τεκμήρια που υπάρχουν και με τη βοήθεια δισδιάστατων κινουμένων σχεδίων. Επιστημονικός σύμβουλος των γυρισμάτων ήταν ο αρχαιολόγος Νίκος Γιαλούρης και συμμετείχαν ακόμη μεταξύ άλλων επιστήμονες της Γερμανικής και της Αμερικανικής Αρχαιολογικής Σχολής. Η σκηνοθεσία ήταν του Μάρκου Χολέβα, το σενάριο έγραψε η Στέλλα Τσίκρα και τη μουσική ο Δημήτρης Παπαδημητρίου. Με τη βοήθεια της τεχνολογίας και ειδικότερα με τρισδιάστατα computer graphics αναπαραστάθηκαν και τα κτίσματα που υπήρχαν στον ιερό χώρο της Ολυμπίας. Επίσης το οπτικοακουστικό υλικό, ζητήθηκε και δόθηκε σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς, στο Τορόντο, την Νέα Υόρκη και το Χονγκ Κονγκ (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, 2002, ΥΠΕΠΘ, 2002-10-09/105299).

Αθήνα 1896. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες και το Φωτογραφικό Λεύκωμα του Άλμπερτ Μάγιερ: Εκδόθηκε από το Μουσείο Μπενάκη με χρηματοδότηση του Υπουργείου Παιδείας και αποτελούνταν από ένα πακέτο το οποίο περιλάμβανε: έντυπο υλικό, σειρά διαφανειών, 20 φωτογραφίες με συνοδευτικά κείμενα και παιχνίδι με 54 κάρτες. Στόχος του ήταν να γνωρίσουν οι μαθητές τον θεσμό και τις θεμελιώδεις ιδέες του Ολυμπισμού και να τους εξοικειώσει με τις κοινωνικοπολιτικές και ιστορικές συνθήκες που οδήγησαν στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Οι

φωτογραφίες, τα κείμενα, οι διαφάνειες και οι δραστηριότητες του φακέλου μας μεταφέρουν στα πρώτα "ολυμπιακά έργα", κοντά στους αθλητές και τους συντελεστές των γεγονότων και δίνει απαντήσεις σε σημαντικά ερωτήματα. Ποιες σημαντικές προσωπικότητες και γεγονότα οδήγησαν στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων; Πώς έμοιαζε η Αθήνα στις παραμονές της διοργάνωσης των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων; Ποια προβλήματα αντιμετώπιζε; Ποια Ολυμπιακά έργα και αθλητικές εγκαταστάσεις δημιουργήθηκαν για την επιτυχή έκβαση των Αγώνων; Πώς ανταποκρίθηκε στις απαιτήσεις της διεθνούς διοργάνωσης; (Ζαμενοπούλου, 2003).

Η Γη, ο άνθρωπος και οι προκλήσεις για ένα αειφορικό μέλλον: Εκδόθηκε σε συνεργασία μεταξύ της Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004», του ΥΠΕΠΘ και του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Ν. Γουλανδρή. Στόχος του εκπαιδευτικού υλικού ήταν η ευαισθητοποίηση των μαθητών στα θέματα της οικολογικής ισορροπίας, της ποιότητας ζωής και της βιώσιμης ανάπτυξης και η προβολή των δράσεων της ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004» για την προστασία και την ανάδειξη του περιβάλλοντος. Τα 5.000 αντίτυπα διανεμήθηκαν σε σχολικές μονάδες κατά την επίσκεψή τους στον εκθεσιακό χώρο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης ΓΑΙΑ (Μουσείο Γουλανδρή, Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004», ΥΠΕΠΘ, 2004).

Το εκπαιδευτικό site της Οργανωτικής Επιτροπής «Youth 2004» και του Υπουργείου Παιδείας

Το εκπαιδευτικό site της Οργανωτικής Επιτροπής «Youth 2004» δημιουργήθηκε για να παρέχει ενημέρωση, πληροφορίες και γνώσεις για τον Ολυμπισμό, τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και για το πρόγραμμα της

Ολυμπιακής Παιδείας. Απευθυνόταν κυρίως στην εκπαιδευτική κοινότητα, αλλά και σε νέους από όλο τον κόσμο και αποτελούνταν από επτά κύριες ενότητες: τους Αγώνες, τον κόσμο, την κληρονομιά, τη θέληση, τον παιχνιδοχώρο, τη βιβλιοθήκη και το club K-4.

«Οι Αγώνες» περιλάμβαναν στοιχεία και πληροφορίες που αφορούσαν την αθλητική διάσταση των Αγώνων. Για το πώς η χώρα μας κατάφερε να διεκδικήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες, συνεντεύξεις και προσωπικά στοιχεία των αθλητών με σύντομα βιογραφικά και αναλυτική παρουσίαση των Ολυμπιακών αθλημάτων. «Ο κόσμος» ήταν η οικουμενική διάσταση των Αγώνων και περιλάμβανε πληροφορίες για την Αθήνα, πώς ήταν πριν τους Αγώνες και πώς διαμορφώθηκε, στοιχεία για τον πολιτισμό, την ιστορία, το περιβάλλον κ.λπ. Επίσης ο χρήστης είχε τη δυνατότητα να ενημερώνεται με βασικές πληροφορίες για όλες τις χώρες που θα συμμετείχαν στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. «Η κληρονομιά» ήταν η ιστορική διάσταση των Αγώνων, ήταν ένα ταξίδι στο χρόνο από την αρχαιότητα μέχρι τη σύγχρονη εποχή και ο χρήστης είχε τη δυνατότητα να συλλέξει σημαντικές πληροφορίες για τις εγκαταστάσεις το πρόγραμμα, τους αθλητές, τα μνημεία κ.λπ. «Η θέληση» αφορούσε αποκλειστικά τους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Περιείχε πληροφορίες με ιστορικά στοιχεία, για τις χώρες που έχουν διοργανώσει θερινούς και χειμερινούς Παραολυμπιακούς Αγώνες, για τους αθλητές που θα συμμετείχαν στους Αγώνες του 2004 και τέλος πραγματικές ιστορίες θέλησης με πρωταγωνιστές αθλητές Ολυμπιακών Αγώνων. «Ο παιχνιδοχώρος» ήταν ο χώρος των μαθητών, όπου μέσα από 15 ειδικά εκπαιδευτικά παιχνίδια μπορούσαν να μάθουν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, τον Ολυμπισμό, το Ολυμπιακό Κίνημα κ.λπ. «Η βιβλιοθήκη» ήταν, κυρίως, ο χώρος των εκπαιδευτικών και περιείχε σημαντικές πληροφορίες και ιδέες για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας. Παρουσιάζονταν το εκπαιδευτικό υλικό

του προγράμματος το οποίο έδινε τη δυνατότητα στον χρήστη να το οικειοποιηθεί, η αξιολόγηση που μπορούσε να υποβληθεί ηλεκτρονικά και σχολικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις που είχαν υλοποιηθεί από σχολικές μονάδες στα πλαίσια του προγράμματος. Τέλος, το «club K-4» ήταν ο χώρος συνεύρεσης, συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των χρηστών.

Ο μέσος όρος της επισκεψιμότητάς του ανά μήνα ήταν: για το έτος 2002, 14.432 επισκέψεις, για το 2003, 35.735 επισκέψεις και για το 2004, 81.108 επισκέψεις. Σύμφωνα με την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε από 350 μαθητές της Αυστραλίας και 1000 μαθητές της Ελλάδας, διαπιστώθηκε η άριστη ποιότητά του σε όλους τους δείκτες και αφορούσαν την ευκολία πρόσβασης, τη χρησιμότητα, τη δυνατότητα διαχείρισης και πληροφορίας, το επίπεδο των γνώσεων, την ευκολία προσανατολισμού, την κατηγοριοποίηση των πληροφοριών, τη χρήση της γλώσσας και το παιχνίδι (Βερναδάκης, 2002, σ. 99-103).

Το εκπαιδευτικό site του Υπουργείου Παιδείας δημιουργήθηκε με εντελώς διαφορετική δομή από αυτή της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004». Στόχος του ήταν η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου περιβάλλοντος Internet που θα κάλυπτε εξ' ολοκλήρου τις εκπαιδευτικές ανάγκες της Ολυμπιακής Παιδείας και την απευθείας επικοινωνία με τις σχολικές μονάδες της χώρας. Τα περιεχόμενα του site χωρίζονταν θεματικά στους 3 παρακάτω άξονες πληροφόρησης και ενδεικτικά περιλάμβαναν:

A) *Ενημέρωση*: Σκοπός και στόχοι του προγράμματος, η εφαρμογή του στην εκπαίδευση, το εκπαιδευτικό υλικό, το επιχειρησιακό σχέδιο της Ολυμπιακής Παιδείας, τα επιμορφωτικά σεμινάρια, κεντρικές εκδηλώσεις, προκηρύξεις πρόσκλησης ενδιαφέροντος, ενημέρωση για συνεργασία με άλλα εκπαιδευτικά

προγράμματα (Πανελλήνιοι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες, Αγώνες Αντιλογίας, Πάμε Σινεμά κ.λπ.).

Β) *Ανακοινώσεις*: Υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι, νόμοι, αποτελέσματα αξιολόγησης του προγράμματος και των προκηρύξεων, κεντρικές εκδηλώσεις (Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας, Biennale Νέων Καλλιτεχνών Ευρώπης και μεσογείου κ.λπ.)

Γ) *Επικοινωνία*: με νομαρχιακούς υπεύθυνους, σχολικές μονάδες, με Συντονιστές Εκπαίδευσης του Εξωτερικού για οδηγίες σχετικά με το πρόγραμμα, την εφαρμογή του και για τυχόν άλλες πρωτοβουλίες – εκδηλώσεις (ΥΠΕΠΘ, 2002-18-12/135598).

Επιμορφωτικά προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και στελεχών εκπαίδευσης

Βασική προτεραιότητα για την επιτυχία του προγράμματος ήταν η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα υλοποιούσαν το πρόγραμμα, αλλά και επίσης, των στελεχών που εμπλέκονταν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Για τον σκοπό αυτό το Υπουργείο Παιδείας, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» πραγματοποίησε αρκετά επιμορφωτικά σεμινάρια στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Τα σεμινάρια που πραγματοποιήθηκαν από το 2000 έως το 2004 αφορούσαν τα δημόσια και ιδιωτικά σχολεία Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης της χώρας και τα σχολεία του απόδημου ελληνισμού:

Το Σχολικό έτος 2000-2001: πραγματοποιήθηκαν τρία πενθήμερα επιμορφωτικά προγράμματα για τις ανάγκες των δημοσίων σχολείων της χώρας και τα παρακολούθησαν 1000 εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής, 58 Προϊστάμενοι Γραφείων Φυσικής Αγωγής, 20 Σχολικοί Σύμβουλοι Φυσικής Αγωγής και 58 νομαρχιακοί υπεύθυνοι του προγράμματος.

Το Σχολικό έτος 2001-2002: πραγματοποιήθηκαν δύο πενήνήμερα επιμορφωτικά προγράμματα για τις ανάγκες των δημοσίων σχολείων της χώρας και τα παρακολούθησαν 1200 εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής, 58 Προϊστάμενοι Γραφείων Φυσικής Αγωγής, 20 Σχολικοί Σύμβουλοι Φυσικής Αγωγής και 58 νομαρχιακοί υπεύθυνοι του προγράμματος.

Το Σχολικό έτος 2002-2003: πραγματοποιήθηκε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο για τις ανάγκες των δημοσίων σχολείων της χώρας το οποίο παρακολούθησαν 330 εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής και δύο σεμινάρια που αφορούσαν την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών των Ιδιωτικών σχολείων και το παρακολούθησαν 400 περίπου εκπαιδευτικοί.

Το Σχολικό έτος 2003-2004: πραγματοποιήθηκε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο για τις ανάγκες των δημοσίων σχολείων της χώρας το οποίο παρακολούθησαν 120 εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής.

Πέραν αυτών των σεμιναρίων πραγματοποιήθηκαν επιπλέον επιμορφώσεις με σκοπό την επέκταση του προγράμματος στα σχολεία του Απόδημου Ελληνισμού. Το 2002 πραγματοποιήθηκε ένα τριήμερο σεμινάριο στην Αθήνα που αφορούσε την επιμόρφωση 26 Συντονιστών Εκπαίδευσης του Εξωτερικού και 22 εκπαιδευτικών σχολικών μονάδων. Στη συνέχεια, το Υπουργείο Παιδείας και η ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004», επισκέφτηκαν αρκετές χώρες για την ενημέρωση – επιμόρφωση εκπαιδευτικών και φορέων της ελληνικής κοινότητας. Οι πόλεις που επισκέφτηκαν ήταν το Μόναχο, το Ντίσελντορφ, το Σύδνεϋ, το Λονδίνο, το Γιοχάνεσμπουργκ και το Τορόντο.

Συνολικά, τα σεμινάρια παρακολούθησαν 3.350 Εκπαιδευτικοί. Εξ αυτών 2.700 περίπου εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής για τις ανάγκες των Δημόσιων Σχολείων, 350 περίπου εκπαιδευτικοί για τις ανάγκες των Ιδιωτικών σχολείων και

300 περίπου εκπαιδευτικοί για τα σχολεία του Απόδημου Ελληνισμού. Επίσης, συμμετείχαν και 180 στελέχη εκπαίδευσης. Από αυτούς 58 ήταν Προϊστάμενοι Γραφείων Φυσικής Αγωγής, 30 Σχολικοί Σύμβουλοι Φυσικής Αγωγής, 65 Νομαρχιακοί Υπεύθυνοι Ολυμπιακής Παιδείας και 26 Συντονιστές Εκπαίδευσης.

Τα σεμινάρια που πραγματοποιήθηκαν για την επιμόρφωση των 2000 εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής και των Στελεχών Εκπαίδευσης ήταν εντατικά (περίπου 40 ώρες) και περιλάμβαναν θεωρητικές εισηγήσεις και βιωματικά εργαστήρια. Στις θεωρητικές εισηγήσεις αναπτύχθηκαν οι σκοποί, οι στόχοι, το περιεχόμενο του προγράμματος, η αξιολόγηση και το εκπαιδευτικό υλικό. Εισηγητές ήταν ειδικοί επιστήμονες και στελέχη που είχαν αρκετή εμπειρία και γνώση στα θέματα που αναπτύχθηκαν και ανήκαν σε διάφορους επιστημονικούς και διοικητικούς φορείς. Η οργανωτική δομή περιλάμβανε τις παρακάτω τέσσερις θεματικές ενότητες:

Νόημα και περιεχόμενο της Ολυμπιακής Παιδείας: Στην ενότητα αυτή αναπτύχθηκαν εισηγήσεις που αφορούσαν τους σκοπούς και τους στόχους του προγράμματος, την εφαρμογή του στην εκπαιδευτική πράξη, το εκπαιδευτικό υλικό και τη διαδικασία αξιολόγησης του προγράμματος όπως: Η εφαρμογή του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στην εκπαίδευση, διάγραμμα και νόημα της Ολυμπιακής Παιδείας, εκπαιδευτικό site ΑΘΗΝΑ 2004, αξιολόγηση του προγράμματος, το εκπαιδευτικό υλικό κ.λπ.

Εκπαίδευση και Ολυμπιακοί Αγώνες: Αναπτύχθηκαν θέματα σχετικά με τους Ολυμπιακούς αγώνες, τον Ολυμπισμό, καθώς επίσης και παρουσίαση εκπαιδευτικών προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας από την Ελλάδα και άλλες χώρες όπως: Αξίες που πηγάζουν από τους Ολυμπιακούς αγώνες, τις οποίες πρέπει να καλλιεργεί η Ολυμπιακή Παιδεία, θετικό κλίμα και στάσεις στον αθλητισμό, βία και επιθετικότητα

στον Αθλητισμό, Ολυμπιακή Παιδεία - όραμα και πραγματικότητα, εφαρμογή και αξιολόγηση του πιλοτικού προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας, εμπειρίες από καθηγητές Ολυμπιακής Παιδείας κ.λπ.

Πολιτισμός και Ολυμπιακοί Αγώνες / Μη διαδεδομένα αθλήματα:
Αναπτύχθηκαν θέματα σχετικά με τη σύνδεση του πολιτισμού με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, παρουσίαση πολιτιστικών προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ και η σύνδεση τους με την Ολυμπιακή Παιδεία όπως: Παιδεία-Αθλητισμός-Πολιτισμός, Ολυμπιακοί Αγώνες και πολιτισμός, Πολιτισμός του σώματος και Ολυμπιακή Παιδεία, Ολυμπιακό Κίνημα χωρίς σύνορα. Επίσης, πραγματοποιήθηκε και παρουσίαση των μη διαδεδομένων αθλημάτων από εξειδικευμένους προπονητές των ομοσπονδιών όπως: Μπάντμιντον, Ιππασία, Ξιφασκία, Σκοποβολή, Τοξοβολία, Ταεκβοντό, Τρίαθλο, Κανόε-Καγιάκ, Χόκεϋ, Μπέιζμπολ, Σόφτμπολ κ.λπ.

Ολυμπιακοί Αγώνες «Αθήνα 2004»: Η ενότητα αυτή ήταν αφιερωμένη στους Ολυμπιακούς Αγώνες της χώρας μας, όπου στελέχη της Οργανωτικής Επιτροπής ανέπτυξαν θέματα σχετικά με τη διοργάνωση του μεγάλου γεγονότος που είχε αναλάβει η χώρα μας όπως: Από τη διεκδίκηση μέχρι τη διοργάνωση, Ολυμπιακοί Αγώνες και εθελοντισμός, Ολυμπιακοί Αγώνες και περιβάλλον, Παραολυμπιακοί Αγώνες 2004, Ολυμπιακά Αθλήματα και εγκαταστάσεις, Ολυμπιακοί Αγώνες και τύπος, Εθελοντές και Ολυμπιακοί Αγώνες κ.λπ.

Βιωματικά εργαστήρια: Η βιωματική διδασκαλία περιλάμβανε ειδικά εργαστήρια σε ομάδες, όπου συμμετείχαν 25-30 εκπαιδευτικοί και αναπτύχθηκαν οι μέθοδοι διδασκαλίας (μέθοδος project, παιχνίδι ρόλων, προσομοίωση, αμοιβαία διδασκαλία κ.λπ.) με την ενεργητική συμμετοχή των ίδιων εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί με τη βοήθεια των συντονιστών των ομάδων εργασίας χωρίζονταν σε μικρές ομάδες, αναλάμβαναν με δική τους επιλογή ένα θέμα

από τις ενότητες του εκπαιδευτικού υλικού που τους είχε δοθεί και ανέπτυσαν στην εκπαιδευτική πράξη όλα τα στάδια της μεθόδου με συγκεκριμένες δραστηριότητες (θεωρητικές, κινητικές, εικαστικές).

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι είχαν επιλεγεί για την εφαρμογή του προγράμματος στις σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής επιμορφώθηκαν επιπλέον για την εφαρμογή του προγράμματος σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Ειδικοί Επιστήμονες με εξειδίκευση στην ειδική αγωγή παρουσίασαν θεματικές ενότητες σχετικές με την ένταξη και τον τρόπο εφαρμογής του προγράμματος σε άτομα με αναπηρία όπως: Γενικές κατευθύνσεις της Ολυμπιακής Παιδείας στις σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής, ο ρόλος της Ολυμπιακής Παιδείας στην ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα γενικά σχολεία (συνεκπαίδευση-συνύπαρξη -κοινωνική ενσωμάτωση), προγραμματισμός της Ολυμπιακής Παιδείας στην Ειδική εκπαίδευση, αναφορά στην κατηγοριοποίηση των αθλητών με αναπηρία και προσαρμογές της Ολυμπιακής Παιδείας στην Ειδική Εκπαίδευση. Στην επιμόρφωση πραγματοποιήθηκαν και βιωματικά εργαστήρια με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών τα οποία έδιναν έμφαση στη διδασκαλία του προγράμματος στην εκπαιδευτική πράξη ανάλογα με την αναπηρία των μαθητών όπως: Το Πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας σε μαθητές με αναπτυξιακές διαταραχές, με νοητική καθυστέρηση, με αισθητηριακές διαταραχές και σε μαθητές με κινητικές αναπηρίες (ΥΠΕΠΘ, 1325/Γ4/5-12-2001, 112510/24-1-2002, 117747/23-10-2003).

Στο τέλος των σεμιναρίων, το ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με ερωτηματολόγια πραγματοποίησε την αξιολόγηση. Η αξιολόγηση έγινε αποκλειστικά από τους επιμορφούμενους και είχε ως στόχο τον εντοπισμό την ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στα σεμινάρια, την ανάδειξη των δυνατών σημείων τους και τη διερεύνηση των προβλημάτων και αδυναμιών. Οι τομείς που αξιολογήθηκαν ήταν η

οργάνωση, οι θεματικές ενότητες, οι εισηγητές, οι συντονιστές των ομάδων εργασίας και οι γενικές παρατηρήσεις και τα σχόλια των μετεχόντων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, συνολικά η αξιολόγηση των σεμιναρίων της Ολυμπιακής Παιδείας ήταν επιτυχής. Ο τρόπος που οργανώθηκαν με εισηγήσεις, παρουσιάσεις ολυμπιονικών και βιωματικές δραστηριότητες σε ομάδες εργασίας ήταν πολύ ικανοποιητικός και οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής που συμμετείχαν απεκόμισαν χρήσιμα εφόδια για την εφαρμογή του προγράμματος στα σχολεία. Με βάση τις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν, θετική εντύπωση έκανε η ουσιαστική στήριξη του Υπουργείου Παιδείας και της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» στο πρόγραμμα και η ανάγκη για περισσότερη βοήθεια σε καθαρά παιδαγωγικά θέματα που αφορούσαν την εφαρμογή του προγράμματος, όπως είναι η βιωματική προσέγγιση της μάθησης και ο διαθεματικός χαρακτήρας υλοποίησης του προγράμματος. Επίσης, αναδείχθηκε η ανάγκη επιπλέον βοήθειας στην οργάνωση και υλοποίηση των δραστηριοτήτων, αλλά και στη συμμετοχή και συνεργασία διαφορετικών σχολείων-εκπαιδευτικών άλλων ειδικοτήτων και της τοπικής κοινωνίας (Θεοδωράκης, Γούδας, Παπαχαρίσης, & Χασάνδρα 2001, Θεοδωράκης, 2002, Θεοδωράκης, & Γραμματικόπουλος, 2003, Θεοδωράκης, 2004).

Επιμόρφωση για τα Ανθρώπινα δικαιώματα

Το Υπουργείο Παιδείας και η Ο.Ε.Ο.Α. «Αθήνα 2004», το 2002 πραγματοποίησε διήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο στην Αθήνα με θέμα «Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα». Το σεμινάριο παρακολούθησαν 400 εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής του νομού Αττικής, οι Σχολικοί Σύμβουλοι Φυσικής Αγωγής, οι Προϊστάμενοι των Γραφείων Φυσικής Αγωγής και οι Συντονιστές του προγράμματος. Η θεματολογία αποτελείτο από θεωρητικές εισηγήσεις στις οποίες αναπτύχθηκαν βασικές έννοιες σχετικά με τα

Ανθρώπινα Δικαιώματα, παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού και σχετικών προγραμμάτων όπως:

- Προσωπική και Συλλογική Ενδυνάμωση: Άτομο και ομάδα. Αυτογνωσία και συνάντηση με τη διαφορετικότητα, μέσα από δραστηριότητες ενδυναμωτικές για τα μέλη της ομάδας.
- Νεανικό Φεστιβάλ Ειρήνης - Εκεχειρία: Ένα Παιδαγωγικό Πείραμα που είχε στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών για την ειρήνη, μέσα από την Τέχνη, τον Αθλητισμό και δραστηριότητες ομαδικής και ατομικής ενδυνάμωσης και επικοινωνίας.
- Η γλώσσα του σώματος: «Μία μη λεκτική, δραματοποιημένη παρουσίαση».
- «Ολυμπισμός και Οικουμενικότητα: Μία σύγχρονη εκπαιδευτική πρόταση στηριζόμενη σε αρχαίες, διαχρονικές αξίες».

Μεγάλη βαρύτητα όμως δόθηκε στα βιωματικά εργαστήρια τα οποία αποτελούσαν και το μεγαλύτερο μέρος του σεμιναρίου. Στόχος των εργαστηρίων ήταν η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε τεχνικές διδασκαλίας που αφορούσαν τα Ανθρώπινα Δικαιώματα όπως, η καλλιέργεια του σεβασμού των νέων απέναντι σε άτομα και ομάδες που διαφέρουν ως προς τα πολιτισμικά γνωρίσματα, τις συνήθειες, τις πεποιθήσεις, την καταγωγή, το φύλο ή άλλα διακριτά κοινωνικά χαρακτηριστικά όπως:

- Παραστατικές τέχνες και μουσική. Η μη λεκτική επικοινωνία μέσω της τέχνης λειτουργεί ως βασικό μέσο ευαισθητοποίησης.
- Θεατρικό παιχνίδι: Επίδειξη και εφαρμογή των τεχνικών της θεατρικής εκπαίδευσης που διδάσκουν τις αρχές της μη βίαιης επικοινωνίας και την επίλυση των συγκρούσεων.

- Αφήγηση. Εξάσκηση των ικανοτήτων να "εξηγούμε" την προσωπική μας ταυτότητα.
- Διερεύνηση με ίσους όρους των πολιτιστικών διαφορών και ομοιοτήτων.
- Ενίσχυση συμμετεχόντων που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα (ΥΠΕΠΘ, 2002, σ. 3-10).

Εκπαιδευτικές ημερίδες με θέμα: «Κοινωνικός Εθελοντισμός και Ολυμπιακή Παιδεία»

Το Υπουργείο Παιδείας από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του 2003, διοργάνωσε εννέα εκπαιδευτικές ημερίδες που ως σκοπό είχαν την ενημέρωση και την προώθηση ειδικών δράσεων, μέσω του προγράμματος της Ολυμπιακής παιδείας, που προάγουν τον εθελοντισμό στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι ημερίδες πραγματοποιήθηκαν στις εννέα εκπαιδευτικές περιφέρειες του νομού Αττικής και τις παρακολούθησαν, οι Προϊστάμενοι και οι Διευθυντές των σχολείων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης, πολιτικά πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης και οι εκπαιδευτικοί του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας. Στις ημερίδες εισηγητές ήταν εκπρόσωποι των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, της Action aid, του Σώματος Ελληνίδων Οδηγών και των Ανοιχτών Οριζόντων. Οι ομιλητές ανέλυσαν τους σκοπούς και τους στόχους του εκπαιδευτικού υλικού που είχε παραχθεί για τις ανάγκες του προγράμματος και τον τρόπο εφαρμογής του στο Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών (ΥΠΕΠΘ, 2003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Μέθοδοι διδασκαλίας Ολυμπιακής Παιδείας

Η ανάλυση και η μελέτη οποιασδήποτε μεθόδου η οποία αναπτύσσεται σε κάθε πεδίο διαρθρωμένης νοητικής δραστηριότητας με αναφορά σε κάποιους σκοπούς και στόχους γίνεται με τη συμβολή μιας μεθοδολογίας. Η μέθοδος διδασκαλίας στη σχολική πράξη είναι μια διαδικασία που διευθύνεται από το σύνολο κάποιων αρχών και αποτελείται από μία σειρά ενεργειών και διαδικασιών για να εξασφαλιστεί η επιτυχία στη διαδικασία της μάθησης (Πετρουλάκης, 1992, σ. 81). Μάθηση μπορούμε να πούμε ότι συμβαίνει στη διαδικασία εκείνη, όπου σημειώνονται συνεχείς μεταβολές στη διάγνωση του ατόμου, μικρής ή μεγάλης διάρκειας και είναι αποτέλεσμα δράσεως, ειδικής άσκησης ή παρατήρησης (Πετρουλάκης, 1992, σ. 17). Η εφαρμογή μιας συγκεκριμένης μεθοδολογίας στην εκπαιδευτική πράξη, ταξινομεί, συγκρίνει και δικαιολογεί την προτίμηση μιας κατεύθυνσης περισσότερο από μιας άλλης και από ερευνητικής άποψης εντάσσεται στον κύκλο των επιστημών οι οποίες επικεντρώνονται σε φαινόμενα συμπεριφοράς ή γνωστικής ενέργειας. Η επιλογή, την κατάλληλη στιγμή της μορφωτικής διαδικασίας εξαρτάται από τον εκπαιδευτικό, ο οποίος και θα πρέπει να γνωρίζει ότι η κάθε μεθοδολογία μεταφέρει πολλές τεχνικές οι οποίες έχουν αναπτυχθεί και σε άλλες εκπαιδευτικές περιοχές (Σωτηράκου-Χανιώτη, 1995, σ. 75-76).

Σήμερα παρατηρείται έντονη κινητικότητα στον χώρο της διδασκαλίας, με την εισαγωγή στα εκπαιδευτικά συστήματα παιδοκεντρικών προσεγγίσεων. Στην κατεύθυνση αυτή φαίνεται ότι μπορούν να βοηθήσουν διδακτικά μοντέλα,

στηριζόμενα στις ανάγκες, στα ενδιαφέροντα και στους προβληματισμούς των παιδιών, μέσα από ισότιμες επικοινωνιακές σχέσεις, και μπορεί να επιτευχθεί μέσα από βιωματικές – ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας και ιδιαίτερα τη μέθοδο project, για αυτό τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκαν σε σημαντικό βαθμό, κερδίζουν συνεχώς έδαφος και προβάλλονται ως ένα σύγχρονο και δυναμικό παιδαγωγικό-διδασκτικό κίνημα (Helm, & Katz, 2002, σ. 6-7). Στη διαδικασία αυτή ο εκπαιδευτικός δεν ενεργεί ως παρουσιαστής έτοιμων πληροφοριών, αλλά βοηθά τους μαθητές να χρησιμοποιούν μεθόδους έρευνας, να εξερευνούν το άγνωστο με ποικίλους τρόπους και να μελετούν το γύρω κόσμο. Η σχολική μάθηση είναι μια δημιουργική δραστηριότητα, η οποία στηρίζεται στη δυναμική της τάξης ή της σχέσης δασκάλου μαθητή (Πετρουλάκης, 1992, σ. 15-16). Επίσης, προωθείται η ελευθερία της έκφρασης, η επεξεργασία των εννοιών, η δημιουργία μιας στενότερης επαφής μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών και δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να καθορίσουν με τον δικό τους τρόπο και ρυθμό την προσωπική τους μάθηση και να αποκτήσουν ένα υψηλό επίπεδο αυτοκαθορισμού και αυτονομίας σε όλη την εκπαιδευτική διαδικασία (Jaques, 2001, σ. 17).

Σήμερα για την εφαρμογή προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας χρησιμοποιούνται μαθητοκεντρικά μοντέλα διδασκαλίας, τα οποία εκφράζουν οι σύγχρονες διδακτικές αντιλήψεις τις οποίες χρησιμοποιεί η σύγχρονη παιδαγωγική. Η βασικότερη μεθοδολογική προσέγγιση είναι η μέθοδος project, η οποία εφαρμόζεται για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχεδόν στο σύνολο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και σε άλλες χώρες του κόσμου (CIDREE, 1998, σ. 8-14).

Στη χώρα μας, βασικός λόγος που συνέβαλλε στην επιτυχία του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας ήταν οι ομαδοσυνεργατικές μέθοδοι

διδασκαλίας και ιδιαίτερα η μέθοδος project, αφού δημιούργησαν τις προϋποθέσεις στους μαθητές αλλά και στους εκπαιδευτικούς να ξεφύγουν από το καθιερωμένο διδακτικό πλαίσιο. Οι μαθητές αναζήτησαν, ερεύνησαν, ανέλαβαν πρωτοβουλίες, δημιούργησαν και το πρόγραμμα έγινε πιο ελκυστικό και ενδιαφέρον. Μέσα από τις ομαδικές εργασίες καλλιέργησαν δεσμούς συνεργασίας, φιλίας, επικοινωνίας που ως αποτέλεσμα είχαν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης στα θέματα που επεξεργάστηκαν. Οι εκπαιδευτικοί υλοποιώντας το πρόγραμμα με τις νέες μεθόδους, βελτίωσαν το επίπεδο της διδακτικής πράξης και αυτό συνέβαλε στην αναβάθμιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου (Μουντάκης, κ.ά, 2002, σ. 5).

Σε συνδυασμό με τη μέθοδο project, ή και ανεξάρτητα για την υλοποίηση του προγράμματος εφαρμόστηκαν και άλλες τεχνικές διδασκαλίας. Η εφαρμογή τους ως βασικό χαρακτηριστικό είχε τη βιωματική μάθηση, την ομαδική εργασία, την παράλληλη μετάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων και κυρίως τη συναισθηματική διέγερση του μαθητή, προκειμένου να υιοθετήσει την επιθυμητή συμπεριφορά. Ο όρος βιωματική μάθηση εμπεριέχει δύο επιμέρους όρους, το βίωμα και την επικοινωνία και στην εκπαίδευση αναφέρεται στην οργάνωση της ενεργούς μαθησιακής διαδικασίας, σύμφωνα με την οποία οι μαθητές καλούνται να ζήσουν και να κατανοήσουν τις δικές τους σκέψεις, συναισθήματα, δράσεις και αντιδράσεις σε μία κατάσταση (Καμαρινού, 2000, σ. 24, Χρυσafiδης, 2006, σ. 17). Αυτό μπορεί να γίνει είτε με το να μοιραστούν απλά μια δική τους εμπειρία σχετική με το γνωστικό αντικείμενο, είτε με το να συμμετέχουν στην αναπαράσταση μίας κατάστασης – αληθινής ή φανταστικής – την οποία εισάγει ο εκπαιδευτικός με τη μορφή ενός γεγονότος ή περιστατικού κλπ. και η οποία προσφέρεται προκειμένου οι

συμμετέχοντες να κατανοήσουν βαθύτερα τις παραμέτρους της κατάστασης και να αναπτύξουν τις σχετικές ικανότητές τους (Καμαρινού, 2000, σ. 24).

Η διαδικασία της βιωματικής μάθησης μπορεί να περιγραφεί ως ένας κύκλος τεσσάρων σταδίων που περιλαμβάνει τέσσερις μαθησιακές λειτουργίες – την εμπειρία, τη στοχαστική παρατήρηση, τη γενίκευση και τον πειραματισμό. Κάθε φάση της κυκλικής αυτής διαδικασίας συνδέεται άμεσα με την προηγούμενη και την επόμενη. Αν κάποια από αυτές δεν υλοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, θα επηρεάσει αρνητικά τη συνολική διαδικασία μάθησης που στηρίζεται στο βίωμα. Από τα συμπεράσματα που θα βγουν θα προκύψουν θεωρητικές αρχές και γενικεύσεις για το τι τελικά έχει επιτευχθεί ως μάθηση. Μέσα από αυτή τη διαδικασία οι εκπαιδευόμενοι με τον πειραματισμό θα δοκιμάσουν ότι έμαθαν στην πράξη. Έτσι δημιουργείται μια νέα εμπειρία, και άρα με την ολοκλήρωση ενός πρώτου κύκλου βιωματικής μάθησης δίνεται το έναυσμα για έναν καινούριο κύκλο (Πετρουλάκης, 1992, σ. 31, Jaques, 2001, σ. 98-99, Karras, 2008).

Σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία, η βιωματική μάθηση αποτέλεσε το βασικότερο εργαλείο μέσω του οποίου ήταν δυνατή η επίτευξη των αρχών, των σκοπών και στόχων της Ολυμπιακής Παιδείας. Στηρίχθηκε στην αξιοποίηση της βιωμένης εμπειρίας των μαθητών και στόχευε στην ανάπτυξη αθλητικών ικανοτήτων, κοινωνικών και ηθικών αξιών και σε συνδυασμό με τη γνώση των αξιών και των ιδεωδών του Ολυμπισμού, επέτρεπε στους μαθητές να βιώσουν και να διδαχθούν την ηθική στον αθλητισμό, δημιουργώντας ταυτόχρονα ερεθίσματα και γνώσεις σχετικά με αυτήν τη συμπεριφορά, μεταφέροντάς την και στην καθημερινή τους ζωή (Naul, 2007, σ. 33-34).

Οι βιωματικές τεχνικές μπορούσαν να αξιοποιηθούν είτε στην αρχή ενός θέματος Ολυμπιακής Παιδείας για να ενεργοποιηθούν οι συμμετέχοντες σε αυτό

(επιλογή του θέματος, ευαισθητοποίηση, διεύρυνση), είτε κατά τη διάρκεια υλοποίησής του με στόχο να ανακαλύψουν οι εκπαιδευόμενοι τη νέα γνώση (υλοποίηση δραστηριοτήτων), είτε στο τέλος του για να διαπιστώσουν τον βαθμό επίτευξης των στόχων του (αξιολόγηση). Η επιτυχημένη εφαρμογή των βιωματικών τεχνικών εξαρτιόνταν από τον εκπαιδευτικό, ο οποίος όχι μόνο θα έπρεπε να γνωρίζει σε θεωρητικό επίπεδο τις διαδικασίες εφαρμογής των εκπαιδευτικών τεχνικών, αλλά να είναι σε θέση να τις εφαρμόζει και να τις προσαρμόζει στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μαθητών του (Κόκκος, 1999, σ. 53-54).

Με βάση τις μεθόδους διδασκαλίας που χρησιμοποιήθηκαν για την εφαρμογή του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία της χώρας μας, μπορούμε να τις κατατάξουμε σε δύο κατηγορίες:

A) Εκπαιδευτικές τεχνικές που διεξήχθησαν μέσα στην τάξη: Με τις τεχνικές αυτές ενισχύεται η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών, καθώς παράγονται άμεσα πολλές και ποικίλες εμπειρίες. Αυτό γίνεται εφικτό, λόγω του ότι οι τεχνικές αυτές είναι επικεντρωμένες στους μαθητές, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τις προϋπάρχουσες εμπειρίες και γνώσεις τους, να τις μοιραστούν σε ομάδες, να λύσουν προβλήματα, να συνεργαστούν και να οδηγηθούν στην απόκτηση νέας γνώσης σε σχέση με αυτό (Jarvis, 2004, σ. 122). Τέτοιες τεχνικές είναι: ο καταγισμός ιδεών, το παιχνίδι ρόλων, οι προσομοιώσεις, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης, κτλ.

B) Εκπαιδευτικές τεχνικές που διεξήχθησαν έξω από την τάξη: Πρόκειται για ομαδικές ασκήσεις/παιχνίδια, και οποιαδήποτε δομημένη κινητική δραστηριότητα που σαν στόχο έχουν την ενίσχυση της ομαδικότητας, την ανάπτυξη της συνεργασίας και επικοινωνίας, την εκμάθηση κινητικών δεξιοτήτων και τη λήψη αποφάσεων (Φίλλιπς, 2004, σ. 6). Οι μαθητές καθοδηγούμενοι από τον εκπαιδευτικό, βιώνουν

έντονες συγκινησιακές καταστάσεις, οι οποίες προκαλούνται από προσεκτικά σχεδιασμένες αθλητικές δραστηριότητες και παιχνίδια, που επιδιώκουν την υιοθέτηση ηθικών και κοινωνικών αξιών που πηγάζουν από τον Ολυμπισμό όπως, την ευγενή άμιλλα, τον σεβασμό για τους άλλους και τους κανόνες, τη συνεργασία, την αλληλοβοήθεια και την αλληλεγγύη, την αξία της νίκης και της ήττας, την επικοινωνία με τους συναθλητές και τους αντιπάλους ή τους διαιτητές, το θάρρος, τη φιλία, τη συνεργασία, την αφοσίωση κ.λπ. (Ionescu, 2008, σ. 41-47).

Ο Jaques αναφέρει πως ο όρος παιχνίδια χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια ομαδική άσκηση, κατά την οποία παίκτες συνεργάζονται για ένα κοινό σκοπό στο πλαίσιο ενός δοσμένου συστήματος κανόνων. Ο ίδιος μελετητής αναφέρει ότι τα εκπαιδευτικά παιχνίδια επιτρέπουν στους μαθητές να αναπαραστήσουν τα υπό συζήτηση θέματα και προβλήματα και να λάβουν αποφάσεις σχετικά με αυτά, βασιζόμενοι σε μια περισσότερο προσωπική κατανόηση της φύσης τους και των ιδιαίτερων συνθετικών τους στοιχείων. Παράλληλα εντοπίζει την αξία των εκπαιδευτικών παιχνιδιών στο γεγονός πως μέσα από τη χρήση τους είναι δυνατόν ακόμα και η πιο ανιαρή γνώση να αφομοιωθεί στο σύστημα αξιών, πεποιθήσεων και συμπεριφορών των μαθητών (Jaques, 2001, Φίλιπς, 2004, σ. 7).

Η καλή οργάνωση συνεργατικών παιχνιδιών από τον εκπαιδευτικό με συγκεκριμένους στόχους και κανόνες, επιφέρει θετικές κοινωνικές συμπεριφορές όπως της γενναιοδωρίας, του αλτρουισμού, της συμπάθειας, της παροχής βοήθειας, της συνεργασίας, της προστασίας, της φυσικής άνεσης στην επικοινωνία και του μοιράσματος (Μαγκώτσιου, & Γούδας, 2007, σ. 89). Επίσης, τα ομαδικά παιχνίδια θεωρούνται σημαντικά μέσα για τη βελτίωση κοινωνικών ικανοτήτων και ηθικών αξιών, αφού δίνει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να γνωρίσουν τα βιώματα και τα συναισθήματα άλλων ατόμων με διαφορετική προσωπικότητα. Επίσης, αυξάνουν

την υποκίνηση και το ενδιαφέρον των μαθητών, αναπτύσσουν την αυτοαντίληψη και την αυτοπεποίθησή τους και δημιουργούν ένα πιο ελεύθερο και δημοκρατικό κλίμα (Jaques, 2001, σ. 204).

Ο εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνος για την επιλογή, την τροποποίηση αλλά και τη δημιουργία συνεργατικών παιχνιδιών αρκεί να λαμβάνει υπόψη του τις παρακάτω παραμέτρους: α) να επιτρέπει στους μαθητές να εργασθούν ομαδικά, να μοιραθούν ιδέες, να αλληλοϋποστηριχτούν και να έχουν ουσιαστική συμμετοχή σε ένα στόχο που μπορεί να επιτευχθεί με ομαδική προσπάθεια, β) να είναι προκλητικό ώστε, να προκαλέσει το ενδιαφέρον των παιδιών να εργασθούν συνεργατικά, γ) να έχει εκπαιδευτικούς στόχους που να απευθύνεται στην ανάπτυξη των ψυχοκινητικών, γνωστικών και συναισθηματικών ικανοτήτων των μαθητών, δ) και να εξασφαλισθεί η δυνατότητα πολλαπλών και ανάλογων ευκαιριών για όλους τους μαθητές (Μαγκώτσιου, & Γούδας, 2007, σ. 89).

Παραδείγματα τέτοιων μεθόδων που εφαρμόστηκαν στο πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στη χώρα μας, είναι η αμοιβαία διδασκαλία, ο μη αποκλεισμός, η καθοδηγούμενη και η συγκλίνουσα εφευρετικότητα, και η αποκλίνουσα παραγωγικότητα (Θεοδωράκης, και συν., 2001, σ. 21, Μαγκώτσιου, & Γούδας, 2007, σ. 89).

Στη συνέχεια θα αναπτύξουμε τα χαρακτηριστικά των μεθόδων, οι οποίες αποτέλεσαν τα εκπαιδευτικά εργαλεία για την υλοποίηση του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας.

Η μέθοδος project

Φιλοσοφία, έννοια και αρχές της μεθόδου

Την αφετηρία της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας θα πρέπει να την αναζητήσουμε στη φιλοσοφική κίνηση του πραγματισμού στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και ιδιαίτερα στο εκπαιδευτικό σύστημα της Αμερικής, που αντιμετωπίζει το νου, την γνώση και τη σκέψη, ως μέσα ή εργαλεία για δράση και πρακτική εφαρμογή, ενάντια στη θεωρητική υπερβολή ως αυτοσκοπός στη μαθησιακή διαδικασία (Helm, & Katz, 2002, σ. 18, Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 20-21, Χρυσουφίδης, 2006, σ. 44).

Πρώτος τεκμηρίωσε θεωρητικά και εφάρμοσε στην πράξη το ομαδοκεντρικό σύστημα ο Dewey, ο οποίος υποστήριξε ότι η δημοκρατική λειτουργία είναι μία συνεχής διαδικασία διαλεκτικής μεταξύ όλων των πολιτών, που επιχειρούν να προσδιορίσουν τα προβλήματα και να αναζητήσουν λύσεις σε αυτά, ώστε να προφέρει ευκαιρίες βίωσης της δημοκρατικής συμπεριφοράς και δράσης (Πετρουλάκης, 1992, σ. 28, Ματσαγγούρας, 2004, σ. 15-17). Ο Dewey κατέληξε στην παιδαγωγική αυτή θεωρία, παρατηρώντας τις εξωσχολικές δραστηριότητες των μαθητών που λειτουργούσαν σε ομάδα, διαπιστώνοντας ότι μέσα από αυτές, αφήναν τους εαυτούς τους ελεύθερους να δράσουν όπως οι ίδιοι επιθυμούσαν, ικανοποιούσαν τις ανάγκες τους και κατέστρωναν σχέδια τα οποία συναποφάσιζαν πότε θα τα αποπερατώσουν. Όλο αυτό το θεώρησε πολύ αποτελεσματική παιδαγωγική μέθοδο μέσω ενός σχεδίου δράσης, διότι η συμμετοχή των μαθητών σε ένα κοινό έργο αναπτύσσει τις φυσικές διαθέσεις του ατόμου, προσφέρει ένα πλαίσιο ζωντανό που τους επιτρέπει να εξωτερικεύουν τους διαφορετικούς εαυτούς τους, καλλιεργεί την κοινωνικότητα και αναπτύσσει το ομαδικό πνεύμα (Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2002, σ. 23-24).

Τις θέσεις του Dewey περί ακαδημαϊκής και κοινωνικής μάθησης, που παραπέμπουν σε μία τάξη ομαδικής συνεργασίας μορφοποίησε σε συγκεκριμένη διδακτική προσέγγιση ο μαθητής και διάδοχός του W. Kilpartick (1871-1965) στην

εργασία του *The Project Method* (1918). Ο J. Dewey και ο W. Kilpartick σε μία προσπάθεια αντιπαράθεσης με την παλιά παιδαγωγική, ανέπτυξαν νέες διδακτικές προσεγγίσεις που ως βασικό στόχο είχαν την ενεργό δράση του παιδιού και στηρίζονταν στις ακόλουθες βασικές αρχές:

- Η διδασκαλία δεν πρέπει να προσφέρει έτοιμες λύσεις, αλλά να βοηθάει το μαθητή να αναπτύξει μόνος του μεθόδους δράσης.
- Το αίτημα για αυτοδιάθεση δίνει το δικαίωμα στο παιδί να μπορεί να αποφασίζει και να σκέφτεται μόνο του.
- Αυτοκαθορισμός της προσωπικότητας σημαίνει υποχρέωση του ατόμου να αναλαμβάνει τις ευθύνες δράσης του.
- Η χρήση συμβόλων μάθησης πρέπει να τίθεται στην υπηρεσία πραγματικών εμπειριών.
- Δεν είναι δυνατόν να πετύχει μία μορφωτική διαδικασία, αν η προσφορά εμπειριών δεν σχετίζεται με ότι αισθάνεται, βλέπει και αγαπάει ήδη το παιδί (Kilpartick, 1918, σ. 319-323, Helm, & Katz, 2002, σ. 9).

Η μέθοδος project ως όρος πρωτοχρησιμοποιήθηκε από τον Richards, εννοώντας τη διδασκαλία χειρονακτικής εργασίας με συγκεκριμένο τρόπο, χωρίς όμως στο πέρασμα του χρόνου να του αποδίδεται η ίδια ερμηνεία (Frey, 1996, σ. 8-9). Σήμερα τη συναντάμε με διαφορετική ορολογία όπως, «progetto» στα ιταλικά, «projet» στα γαλλικά, «project» στα γερμανικά και «proect» στα ρωσικά (Knoll, 1997). Στη χώρα μας, ο όρος συναντάτε ως «σχέδιο δράσης», ως «σχέδιο ενέργειας», ως «μέθοδος σχεδίου», ως «βιωματική μέθοδος» με αποτέλεσμα να δημιουργείται μεγάλη σύγχυση στους διδασκόμενους και διδάσκοντες, λόγω της διαφορετικής ερμηνείας που του αποδίδεται (Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 20). Δεν είναι όμως εύκολο να δοθεί ένας ακριβής ορισμός της μεθόδου, αφού είναι μια ανοιχτή

διαδικασία μάθησης, τα όρια και οι διαδικασίες της δεν είναι αυστηρά καθορισμένα, ενώ εξελίσσεται ανάλογα με την εκάστοτε κατάσταση και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων (Frey, 1998, σ. 9, Χρυσυφίδης, 2006, σ. 43).

Σύμφωνα με τον Frey, ως «μέθοδο project» μπορούμε να θεωρήσουμε τον τρόπο της ομαδικής διδασκαλίας στην οποία συμμετέχουν αποφασιστικά όλοι και η ίδια διδασκαλία διαμορφώνεται και διεξάγεται από όλους όσους συμμετέχουν. Μόνο μέσα από την επαφή με την ίδια τη μέθοδο, την προσωπική συμμετοχή σε project και την εμπάθυση στα γνωρίσματά της μπορεί κανείς να καταλάβει που φτάνουν τα όρια και οι δυνατότητές της (Frey, 1998, σ. 9- 11). Ο Χρυσυφίδης (2006) αναφέρει ότι με τον όρο «μέθοδος project» εννοούμε μια σύνθετη μορφή διδακτικής διαδικασίας, η οποία έχει ως αφετηρία συγκεκριμένους προβληματισμούς μεμονωμένων μελών ή του συνόλου της διδακτικής ομάδας, στοχεύει δε στην επίτευξη κάποιου έργου που οδηγεί στη λύση ενός προβλήματος. Στηρίζεται στις ανάγκες και τα βιώματα των παιδιών, των οποίων η ενεργός συμμετοχή στη διαδικασία του σχεδιασμού και της οργάνωσης είναι καθοριστική (Χρυσυφίδης, 2006, σ. 43-44). Παρ' ότι το ακριβές νόημα των όρων αυτών ποικίλει, οι περισσότεροι ερευνητές δίνουν έμφαση στο τμήμα εκείνο του σχολικού προγράμματος που ενθαρρύνει τα παιδιά να εφαρμόσουν τις αναδυόμενες δεξιότητες τους σε μη τυπικές, ανοιχτές δραστηριότητες, οι οποίες έχουν σκοπό να βελτιώσουν την αντίληψη και την κατανόηση των παιδιών για τον κόσμο που τα περιβάλλει (Katz, & Chard, 2004, σ. 11). Επίσης, δίνεται έμφαση στο σημαντικό ρόλο που παίζει η εμπειρία στη διαδικασία της μάθησης, καθώς και στους δεσμούς μεταξύ της σχολικής τάξης, της καθημερινής ζωής των μαθητών και της κοινωνικής πραγματικότητας (Δεδούλη, 2002, σ. 146).

Ύστερα από πολλά χρόνια αδιαφορίας από τους παιδαγωγικούς κύκλους, οι νέες απαιτήσεις για περισσότερη συμμετοχή, επικοινωνία και διαδικασίες

χειραφέτησης οδήγησαν τη μέθοδο project σε μια νέα επανένταξη στην εκπαίδευση (Χρυσafiίδης, 2006, σ. 47). Έτσι από τη δεκαετία του '70 αρχίζει να επανέρχεται όχι μόνο στο αμερικάνικο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και στα εκπαιδευτικά συστήματα της Δυτικής Ευρώπης (Knoll, 1997, Helm, & Katz, 2002, σ. 7).

Στη σημερινή του μορφή εξελίχθηκε μέσα από τη σύνθεση πολλών και διαφορετικών απόψεων. Η ψυχολογία της γνωστικής ανάπτυξης που κύριοι εκπρόσωποι αυτής της κατεύθυνσης είναι ο J. Piaget και ο J. Bruner υποστήριξαν ότι η μάθηση επέρχεται μέσα από την επικοινωνία του ατόμου με το κοινωνικό περιβάλλον και με την ανακάλυψη των σχέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στα πράγματα (Πετρουλάκης, 1992, σ. 29, Ματσαγγούρας, 2004, σ. 20). Συγκεκριμένα, ο Piaget υποστήριξε πως το παιδί καταλαβαίνει τον κόσμο με την ενεργητική και άμεση επαφή του με πρόσωπα, γεγονότα, αντικείμενα και φαινόμενα και μέσω αυτής της διαδικασίας εφευρίσκει ιδέες και τρόπους συμπεριφοράς, που ουδέποτε έτυχε να γνωρίσει από κάπου αλλού. Ενώ ο Bruner υιοθέτησε την ευρετική μέθοδο, όπου δίνει τη δυνατότητα στον ίδιο το μαθητή να εφευρίσκει πως σχετίζονται τα πράγματα μεταξύ τους μέσω ανακάλυψης, προβληματισμών, πειραματισμών και όχι αντιγραφή και αποστήθιση έτοιμων γνώσεων και οι αρχές και οι σκοποί της διδακτικής διαδικασίας έχουν ως εξής:

- Να αναπτύσσουν και να εισάγουν στους νέους μια διαδικασία μάθησης μέσω ερωτημάτων.
- Να διδάσκουν με μια διδακτική μεθοδολογία ώστε οι μαθητές να μπορούν να ψάχνουν για πληροφορίες, να απαντούν σε ερωτήσεις και να εφαρμόζουν το πλαίσιο αυτό που αναπτύχθηκε σε νέους τομείς.

- Να βοηθούν τους μαθητές να χρησιμοποιούν πρωτογενείς πηγές πληροφόρησης, μέσα από τις οποίες να αναπτύσσουν υποθέσεις και να οδηγούνται σε συμπεράσματα.
- Να συντονίζουν συζητήσεις, όπου θα δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να μαθαίνουν να ακούν τις απόψεις των άλλων, αλλά και ταυτόχρονα να εκφράζουν και τις δικές τους.
- Να ενθαρρύνουν τους μαθητές να εκφράζουν προσωπικές τους εμπειρίες και να στοχάζονται πάνω σε αυτές.
- Να δημιουργούν ένα νέο ρόλο για τον εκπαιδευτικό, ο οποίος να είναι πηγή έμπνευσης και όχι εξουσίας (Πετρουλάκης, 1992, σ. 29, Stenhouse, 2003, σ. 58).

Επίσης, η κοινωνική ψυχολογία, που πρωτοπόρος της υπήρξε ο Allport, διαπίστωσε ότι για να ξεπεραστούν οι κοινωνικές προκαταλήψεις και επιθέσεις προς τους «διαφορετικούς» είναι ανάγκη από πολύ νωρίς να εξασφαλιστούν συνθήκες φυσικής και ισότιμης αλληλεπικοινωνίας μαζί τους. Ενώ ο Lewin και στη συνέχεια οι αδελφοί Johnson και Johnson, ασχολήθηκαν με τη δυναμική των ομάδων (group dynamics), όπου υποστήριξαν και μελέτησαν την πορεία ανάπτυξης της ομάδας, τις δομές της, τις επιπτώσεις της ομάδας στα μέλη της και τη συμπεριφορά της ομάδας έναντι άλλων ομάδων (Ματσαγούρας, 2004, σ. 20).

Η εφαρμογή της στην εκπαιδευτική διαδικασία σήμερα, διαμορφώνει ένα ιδιαίτερο κλίμα στη σχολική ζωή που απέχει σε μεγάλο βαθμό από αυτό του παραδοσιακού σχολείου σύμφωνα με τα εξής χαρακτηριστικά:

- Κινείται στο πλαίσιο ανοιχτών Αναλυτικών Προγραμμάτων, αφού η ίδια η ομάδα αναλαμβάνει να οριοθετήσει το πλαίσιο δράσης και να διατυπώσει

τους στόχους που να εκφράζουν τις προθέσεις της (Helm, & Katz, 2002, σ. 23-24, Χρυσafiίδης, 2006, σ. 19).

- Το σχολείο ενδιαφέρεται άμεσα για γεγονότα και καταστάσεις που πηγάζουν από την καθημερινότητα και τα βιώματα των μαθητών (Helm, & Katz, 2002, σ. 23-24, Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 74).
- Προωθείται η ενεργός συμμετοχή των μαθητών σε όλες της φάσεις υλοποίησης του προγράμματος που αφορά την οργάνωση, τον σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση (Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 76, Χρυσafiίδης, 2006, σ. 17).
- Καλλιεργείται η δημιουργική σκέψη, με στόχο όχι την παροχή έτοιμων λύσεων και αποτελεσμάτων, αλλά ως μια προσπάθεια ώστε οι μαθητές να καλλιεργήσουν την ικανότητα να μαθαίνουν προσεγγίζοντας αυτόνομα την γνώση (Helm, & Katz, 2002, σ. 23-24, Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 73-83, Χρυσafiίδης, 2006, σ. 66).
- Αναπτύσσεται το πνεύμα της συνεργατικότητας, μέσα από ομαδικές δραστηριότητες, που δίνουν στο άτομο να βιώσει τη χαρά της επίτευξης κάποιου στόχου, μέσω της ομάδας (Χρυσafiίδης, 2006, σ. 46).
- Προωθείται η διαφοροποιημένη διδασκαλία, προσαρμοσμένη στις δυνατότητες του κάθε μέλους, αφού δίνεται η δυνατότητα σε κάθε μαθητή να δείξει στην ομάδα τις ιδιαίτερες ικανότητές του και να κερδίσει την εκτίμησή της (Χρυσafiίδης, 2006, σ. 69).
- Υπάρχει διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης, σε μια προσπάθεια σφαιρικής εξέτασης, των γεγονότων, των καταστάσεων, των αντικειμένων, ενάντια στην πολυδιάσπαση και το βίαιο διαχωρισμό τομέων που θα πρέπει

να συνυπάρχουν (Helm, & Katz, 2002, σ. 23-24, Χρυσafiδης, 2006, σ. 72-74).

- Ενισχύεται η χειρονακτική δραστηριότητα, ενάντια στον αυτοματισμό και την απραξία των ημερών μας (Χρυσafiδης, 2006, σ. 46).
- Υπάρχει, σύνδεση της σχολικής ζωής με την κοινωνική, αφού το σχολείο είναι αναγκαίο να αποτελεί κομμάτι της κοινωνίας και να υπάρχει αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στη σχολική και κοινωνική ζωή (Χρυσafiδης, 2006, σ. 76-79).

Αντιθέτως, στο δασκαλοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας, όπως διαπιστώνουμε και στον πίνακα που ακολουθεί, ο βασικός του σκοπός είναι η μετάδοση των γνώσεων ή των δεξιοτήτων που κατέχει ο εκπαιδευτικός στους μαθητές του (Stenhouse, 2003, σ. 57).

Πίνακας 2: Διαφορές ανάμεσα στη συμβολή της τυπικής-παραδοσιακής διδασκαλίας και της εργασίας με project:

Τυπική – Παραδοσιακή Διδασκαλία	Εργασία με Project
Ο εκπαιδευτικός εστιάζει τη διδασκαλία ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν δεξιότητες.	Ο εκπαιδευτικός δίνει ευκαιρία στους μαθητές να εφαρμόσουν δεξιότητες.
Ο εκπαιδευτικός φέρει την ευθύνη για τη μάθηση, την πρόοδο και την επιτυχία.	Οι μαθητές και ο εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνοι για τη μάθηση και την επιτυχία.
Ο εκπαιδευτικός επιλέγει δραστηριότητες και παρέχει υλικά για το κατάλληλο διδακτικό επίπεδο.	Οι μαθητές επιλέγουν από μία ποικιλία δραστηριοτήτων που παρέχονται από τον εκπαιδευτικό και αποφασίζουν από κοινού

	με τον τρόπο που θα εργαστούν.
Ο εκπαιδευτικός δρα κυρίως ως μεταδότης της γνώσης.	Ο εκπαιδευτικός δρα κυρίως ως σύμβουλος στην επεξεργασία των εμπειριών και των βιωμάτων.
Η διδασκαλία γίνεται σε αυστηρά χωρισμένα θέματα.	Η διδασκαλία διαφόρων θεμάτων γίνεται διεπιστημονικά.
Οι θεματικές ενότητες είναι αυστηρά καθορισμένες από τον εκπαιδευτικό, άσχετα αν ενδιαφέρουν ή όχι τους μαθητές.	Οι μαθητές και ο εκπαιδευτικός διαπραγματεύονται τα θέματα και το ενδιαφέρον των μαθητών αποτελεί βασικό κριτήριο για την επιλογή των θεμάτων.
Οι μαθητές εργάζονται ατομικά και υπάρχει συναγωνισμός μεταξύ τους.	Οι μαθητές εργάζονται συχνά συλλογικά σε ομάδες.

(Frey, 1998, σ. 60-61, Helm, & Katz, 2002, σ. 53, Katz, & Chard, 2004, σ. 5).

Στη σχετική βιβλιογραφία αναφέρονται διάφορες έρευνες για τη σημασία της μεθόδου project στη διδακτική διαδικασία. Σε εφαρμογή ενός μοντέλου ομαδικής εργασίας, τα αποτελέσματα έδειξαν μια υπεροχή των μαθητών σε σχέση με μαθητές παραδοσιακής διδασκαλίας και αφορούσαν τη επίλυση γνωστικών προβλημάτων και αύξηση της κοινωνικής συμπεριφοράς (συνεργατικότητα, επικοινωνία, ομαδικότητα κ.λπ.) (Frey, 1998, σ. 71-72). Ανάλογη έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Helsinki, στην εφαρμογή ενός διδακτικού μοντέλου που έδινε έμφαση στον κοινό σχεδιασμό, οι μαθητές που διαπραγματεύτηκαν θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντά τους, έδειξαν περισσότερο αυθόρμητοι και με σημαντική βελτίωση στον κοινωνικό και συναισθηματικό τομέα (Χρυσοφίδης, 2006, σ. 99). Επίσης, ο Bligh σε έρευνες που πραγματοποίησε σχετικές με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι πιο αποτελεσματική από τις κλασικές διδακτικές μεθόδους

όσον αφορά την ενεργοποίηση της σκέψης, την προσωπική και κοινωνική προσαρμογή αλλά και την αλλαγή στάσης (Jaques, 2001, σ. 72-73). Στις ΗΠΑ, έπειτα από μακροχρόνιες μελέτες σε έρευνες σχετικά με την εφαρμογή ομαδοσυνεργατικών μοντέλων διδασκαλίας, δημιουργήθηκε ένα σύνολο αρχών που αφορούν την ορθή πρακτική για τους εκπαιδευτικούς. Σύμφωνα με αυτές τις αρχές θα πρέπει να ενθαρρύνεται η συνεργασία εκπαιδευτικού – μαθητή, να προωθείται η συνεργασία μεταξύ των μαθητών, να ενθαρρύνεται η ενεργός μάθηση, να προωθεί υψηλές προσδοκίες και να σέβεται τα διαφορετικά ταλέντα των μαθητών και την ποικιλία των τρόπων μάθησης (Jaques, 2001, σ. 94-96).

Φάσεις ή στάδια διαδικασίας εφαρμογής της μεθόδου

Είδη και στάδια project

Το πρόγραμμα διδασκαλίας με τη μέθοδο project αποτελείται από μια προδιαγεγραμμένη πορεία από την αρχή έως το τελικό του στάδιο και είναι τεμαχισμένη σε μια σειρά μικρών βημάτων, όπου το καθένα παρέχει εξηγήσεις για τη χρήση του και είναι προσεκτικά τοποθετημένο στη θέση στην οποία βρίσκεται σε σχέση με τα προηγούμενα και τα επόμενα (Stenhouse, 2003, σ. 51). Σε ένα project θα πρέπει να δίνεται έμφαση στον βαθμό ευθύνης του εκπαιδευτικού και στην ανταπόκριση σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών και χαρακτηρίζεται από τους παρακάτω γενικούς σκοπούς: (α) απόκτηση γνώσης και μορφωτικών δεξιοτήτων, (β) ερμηνεία ευρημάτων με κριτικό τρόπο, (γ) επικοινωνία, (δ) ανάπτυξη βασικών εννοιών και λογικής σκέψης, (ε) ανάπτυξη ενδιαφερόντων, στάσεων και αισθητική συνειδητοποίηση, (στ) παρατήρηση, διερεύνηση και διάταξη των παρατηρήσεων, (ζ) εκτίμηση προτύπων και σχέσεων και (η) θέση ερωτημάτων και επινόηση πειραμάτων ή ερευνών για τις απαντήσεις (Stenhouse, 2003, σ. 87).

Υπάρχουν διάφορα είδη project και η τυπολογία τους ποικίλλει ανάλογα με τα κριτήρια και τις παραμέτρους που δίνεται έμφαση κάθε φορά και διακρίνονται, ανάλογα με τον χρόνο που απαιτεί η διεξαγωγή τους, σε μικρά, μέτρια και μεγάλα. Τα μικρά projects απασχολούν τους μαθητές το πολύ μέχρι έξι διδακτικές ώρες, τα μέτρια από μια εβδομάδα μέχρι και ένα μήνα, ενώ τα μεγάλα projects μπορεί να τους απασχολήσουν και ολόκληρη χρονιά ή περισσότερο. Τα είδη των projects διαφοροποιούνται επίσης ανάλογα με το θέμα το οποίο έχουν επιλέξει οι μαθητές και μπορεί να είναι απλό, σύνθετο, επίκαιρο, ενδιαφέρον, εύκολο, δύσκολο κ.τ.λ. τον τρόπο συλλογής του υλικού και σύνθεσης της εργασίας (Frey, 1998, σ. 14-16, Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 55-72, Σουλιώτη, & Παγγέ, 2004, σ. 46-47).

Ανεξάρτητα από το θέμα και το είδος της έρευνας, πρέπει να επισημάνουμε ότι οι μαθητές συνήθως έχουν ανεπτυγμένα τα εσωτερικά κίνητρα διερεύνησης, αλλά δεν γνωρίζουν τη μεθοδολογία της έρευνας και αδυνατούν να αξιολογήσουν και να αξιοποιήσουν συνθετικά τις πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές και ιδιαίτερα δυσκολεύονται να μετασχηματίσουν τη γενικευμένη γνώση σε συγκεκριμένη πράξη. Τα αποτελέσματα των ερευνών συμφωνούν ότι η ανάπτυξη τέτοιων ικανοτήτων είναι αποτέλεσμα συστηματικής καλλιέργειάς τους και μάλιστα είναι συνάρτηση του διαθέσιμου χρόνου, των κατάλληλα οργανωμένων μαθησιακών δραστηριοτήτων, των δυνατοτήτων εφαρμογής των και της επανάληψής τους. Οι μαθητές που εφαρμόζουν για δεύτερη φορά τέτοιες μαθησιακές διαδικασίες, δείχνουν μεγαλύτερη ευκολία, σε σύγκριση με μαθητές που δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία. Γι αυτό πριν την εφαρμογή της μεθόδου απαιτείται συστηματική διδασκαλία και άμεση καθοδήγηση των μαθητών για το πώς να την εφαρμόσουν και θα πρέπει να εστιαστεί, στη διαμόρφωση του ερευνητικού ερωτήματος, στη διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας των πληροφοριών και στη σύνθεση των συμπερασμάτων. Το

προπαρασκευαστικό αυτό στάδιο αποτελεί μία από τις βασικότερες προϋποθέσεις εφαρμογής της μεθόδου, διότι με την πλήρη ενημέρωση των μαθητών μπορεί όλη η διαδικασία να στεφθεί με επιτυχία και να αποδώσει θετικά στη γνωστική και στην κοινωνική μάθηση των μαθητών (Frey, 1998, σ. 18, Καμαρινού, 2000, σ. 57-58, Αναγνωστοπούλου, 2001, σ. 60-62, Ματσαγγούρας, 2004, σ. 188-189, Ταρατόρη - Τσαλκατίδου, 2002, σ. 29, Χρυσαιφίδης, 2006, σ. 31).

Σε μια γενική θεώρηση της μεθόδου project μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερα βασικά στάδια: α) προβληματισμός, β) προγραμματισμός των διδακτικών δραστηριοτήτων, γ) διεξαγωγή των δραστηριοτήτων, δ) αξιολόγηση. Το πέρασμα από τα τέσσερα στάδια είναι βοηθητικό για την οργανωμένη παρουσίαση της όλης ερευνητικής διαδικασίας και το καθένα από τα στάδια αυτά, όπως θα φανεί παρακάτω, μπορεί να αναλυθεί σε μια σειρά από επιμέρους φάσεις.

Η φάση του προβληματισμού (επιλογής και διερεύνησης του θέματος)

Το εναρκτήριο μέρος της διαδικασίας είναι ίσως το πιο δύσκολο αλλά και το πιο δημιουργικό. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει κατά νου ότι δεν πραγματοποιεί μια συνηθισμένη «διδασκαλία», αλλά στοχεύει στην ενεργό και συνειδητή συμμετοχή των μαθητών του. Η εξασφάλιση του ενδιαφέροντος και η προβολή των εμπειριών παίζουν εδώ σημαντικό ρόλο (Frey, 1998, σ. 19). Τα άτομα που συμμετέχουν στο project καθορίζουν τα χρονικά όρια μέσα στα οποία θα διεξαχθεί η συζήτηση και η ανταλλαγή των απόψεων σχετικά με την πρωτοβουλία. Στο στάδιο αυτό λαμβάνουν χώρα όλες εκείνες οι διαδικασίες που αναφέρονται στην επιλογή, την ευαισθητοποίηση και τη διερεύνηση του θέματος. Στοχεύει στη δημιουργία ενός κλίματος προβληματισμού και αναζήτησης, που θα οδηγήσει ομαλά στην ερευνητική διαδικασία. Περιλαμβάνονται συζητήσεις, ανταλλαγή απόψεων, τοποθετήσεις επί

διαφόρων θεμάτων, ανακοινώσεις και προβληματισμοί. Για τον λόγο αυτό θεωρείται και είναι μια φάση επικοινωνιακής σχέσης, που ως σκοπό έχει να βοηθήσει τους μαθητές να εντοπίσουν το πρόβλημα ή το θέμα εκείνο το οποίο θα αποτελέσει το αντικείμενο ενασχόλησής τους (Frey 1998, σ. 21-24, Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 31, Χρυσafiίδης, 2006, σ. 92).

Αρχικά, ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές συζητούν, ανταλλάσσουν απόψεις, προβληματίζονται σχετικά με το ποιο από τα προτεινόμενα θέματα θα προκαλέσει το ενδιαφέρον τους, ώστε η συμμετοχή τους να είναι περισσότερο δημιουργική και αποδοτική. Πρόκειται για μία διαδικασία αλληλεπίδρασης, όπου τα μέλη της ομάδας καταθέτουν τις απόψεις τους, τις εμπειρίες τους, τα επιχειρήματά τους ώστε να καταλήξουν στην τελική τους επιλογή. Το αρχικό ερέθισμα για την επιλογή του θέματος μπορεί να προέκυψε από τη συζήτηση κάποιου επίκαιρου θέματος ή από την ανάγνωση ενός κειμένου (άρθρο, ανακοίνωση, διαμαρτυρία, επιστολή), το οποίο έφεραν οι μαθητές ή ο εκπαιδευτικός στην τάξη ή ακόμη και από ένα σύγχρονο συνταρακτικό γεγονός (Frey, 1998, σ. 21-24, Χρυσafiίδης, 2006, σ. 93-94).

Βασικά στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, όταν ξεκινά ένα project, είναι οι ανάγκες, οι διαθέσεις και τα ενδιαφέροντα αυτών που συμμετέχουν (Frey, 1998, σ. 8). Γι αυτό στη φάση αυτή θα πρέπει να ληφθούν υπόψη δύο βασικά κριτήρια που θα βοηθήσουν στην επιλογή των θεμάτων και θα δώσουν έναυσμα για διδακτική δράση. Το πρώτο κριτήριο είναι η ένταση του προβληματισμού, δηλαδή κατά πόσο ο προβληματισμός δεν αποτελεί εκδήλωση μιας τυχαίας αναφοράς, ενός στιγμιαίου αυθορμητισμού, αλλά είναι μια κατάσταση που προκαλεί συνεχές ενδιαφέρον και ως πρόταση επαναλαμβάνεται. Το δεύτερο κριτήριο είναι κατά πόσο ο προσωπικός προβληματισμός κάποιου μέλους της διδακτικής ομάδας, μπορεί να προκαλέσει το ενδιαφέρον της μεγαλύτερης μερίδας των ατόμων, ώστε να γίνει

αντικείμενο έρευνας (Χρυσοφίδης, 2006, σ. 29). Σημαντικό ρόλο στην επιλογή του θέματος θα χαρακτηρίζαμε, ως ιδανική την περίπτωση εκείνη κατά την οποία η πρόταση δεν γίνεται από τον εκπαιδευτικό αλλά από τους ίδιους τους μαθητές. Έτσι, η δυνατότητα των μαθητών να επιλέξουν το θέμα σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά τους και να προγραμματίσουν και να υλοποιήσουν τη διερεύνησή του απελευθερώνει το άτομο από τις επιβολές και τις δεσμεύσεις, της παθητικής μάθησης, όπου ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ως υποβολέας της γνώσης και ο μαθητής ως παθητικός αποδέκτης. Ο κινητήριοις μοχλός της πρώτης φάσης του Project είναι να ευρεθεί κοινό έδαφος ανάμεσα στους μαθητές που συμμετέχουν συγκεντρώνοντας τις πληροφορίες, τις εμπειρίες και τις ιδέες που ήδη έχουν για το θέμα. Ο εκπαιδευτικός στη φάση αυτή, εντάσσεται ως ισότιμο μέλος της ομάδας, ενεργεί ως πηγή συμβουλών και υποδείξεων, προκαλεί ερεθίσματα, συμμετέχει ισότιμα στην ανταλλαγή απόψεων και, όταν του ζητηθεί, βοηθά τους μαθητές να καταλήξουν στην επιλογή τους (Frey, 1998, σ. 19-20, Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 31, Ματσαγγούρας, 2002, σ. 23, Katz, & Chard, 2004, σ. 136, Χρυσοφίδης, 2006, σ. 92-94).

Αφού επιλεγεί ένα συγκεκριμένο θέμα, ο εκπαιδευτικός φροντίζει για την ευρύτερη ευαισθητοποίηση των μαθητών πάνω στο θέμα αυτό. Εδώ μπορεί να χρησιμοποιήσει τόσο έντυπο (άρθρα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, κάρτες, φωτογραφίες κ.ά.) όσο και οπτικοακουστικό υλικό (slides, videotapes, κασέτες ήχου κλπ.). Οι μαθητές και ο εκπαιδευτικός που συμμετέχουν στο Project καθορίζουν τα χρονικά όρια που θα διεξαχθεί η συζήτηση και η ανταλλαγή των απόψεων σχετικά με την πρωτοβουλία και ορίζουν τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους θα διεξαχθεί η συζήτηση. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται μια κοινή βάση συνεννόησης, έτσι ώστε να καταλήξουν σε κοινά συμπεράσματα, σύμφωνα με την αρχική πρόταση αλλά

και τα όσα έχουν συμφωνηθεί. Στοχεύει μέσα από τον ουσιαστικό διάλογο στη δημιουργία ερωτημάτων και ενδιαφέροντος σε όλα τα μέλη της ομάδας και όσο καλύτερη είναι η ευαισθητοποίηση, τόσο αποτελεσματικότερη θα είναι η έρευνα που θα ακολουθήσει (Frey, 1998, σ. 21-23).

Η διερεύνηση του θέματος είναι η καθαυτή διαδικασία της ανταλλαγής των απόψεων. Εξετάζουν την πρόταση και προσπαθούν να κατανοήσουν και να επεξεργαστούν το περιεχόμενό της, τη διευρύνουν με τις δικές τους ιδέες και αυτενεργούν εκφράζοντας τις ανάγκες τους και τις δικές τους επιθυμίες για δράση. Σε αυτή τη φάση όλα τα μέλη της ομάδας εργασίας εκφράζουν ελεύθερα οποιαδήποτε λέξη, φράση ή θεματική ενότητα σχετικά με το επιλεγέν θέμα. Γράφονται όλες οι απόψεις χωρίς κανένα σχολιασμό ή αξιολόγηση και αφού τελειώσει η διαδικασία αυτή, γίνεται λογική κατηγοριοποίηση – ταξινόμηση των ιδεών και ακολουθεί συζήτηση για κάθε κατηγορία. Στη συζήτηση αυτή, οι μαθητές εκφράζουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους, αποφασίζουν ποιες από τις κατηγορίες τους ενδιαφέρουν περισσότερο και αποφασίζουν πώς θα ήθελαν να τις ερευνήσουν. Στη συνέχεια προσπαθούν να καταλήξουν σε μία μορφή δράσης που θα βοηθήσει να δοθούν απαντήσεις, λύσεις και να οδηγηθούν σε κάποια συμπεράσματα (Frey, 1998, σ. 23-24, Χρυσσαφίδης, 2006, σ. 94).

Κατά τη φάση της διερεύνησης, το δυσκολότερο σημείο αναζήτησης είναι η προσπάθεια ώστε να εμφανιστούν οι πτυχές του θέματος που θα αποτελέσουν τα βασικά στοιχεία αναζήτησης, αλλά και αν τα στοιχεία αυτά μπορούν να αποτελέσουν διδακτικές δραστηριότητες, ικανές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της ομάδας αλλά και των στόχων του προγράμματος (Χρυσσαφίδης, 2006, σ. 19). Η αντιπαράθεση των ιδεών στην ομάδα, αρχικά δημιουργεί αβεβαιότητα και εννοιολογική σύγκρουση, αλλά στη συνέχεια οι μαθητές αναθεωρούν τις απόψεις τους και τις επανεξετάζουν με

αποτέλεσμα να οδηγούνται σε ένα βελτιωμένο και πιο στοχαστικό συμπέρασμα (Αναγνωστοπούλου, 2001, σ. 10).

Ενδεικτικά παραδείγματα θεμάτων τα οποία υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία της χώρας μας είναι τα εξής:

Αρχαίοι Αγώνες:

- Ανακαλύπτοντας το Ολυμπιακό Πνεύμα στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Αρχαίοι Ολυμπιονίκες: Κλάδον Ελαίας φέροντες.
- Αναβίωση των Ολυμπιακών αγωνισμάτων παιδων που τελούνταν στην αρχαία Ελλάδα.
- Άθλα επί Πατρόκλω: Το Αγωνιστικό Πνεύμα από το παρελθόν στο παρόν.
- Η αναβίωση των αρχαίων Ασκληπιείων.
- Η έκφραση του Ολυμπιακού πνεύματος από το αρχαίο Ασκληπιείο ως τα σύγχρονα Επιδάυρια.
- Η ιστορία της Καλλιπάτειρας.
- Ιεροί Πανελλήνιοι Αγώνες.
- Ιπποκλής-ο Ολυμπιονίκης εκ Πελινναίου Θεσσαλίας.
- Καλλιστέφανος Ελαία.
- Μινωική Κρήτη: Η απαρχή του αθλητισμού και του πολιτισμού.
- Ο Ηρακλής ως μυθική προσωπικότητα και πρόγονος του Ολυμπισμού.
- Ολυμπία: Ακούγοντας την μουσική των άστρων.
- Παιχνίδια ως προετοιμασία ολυμπιακών αθλημάτων παιδων στην αρχαία Ελλάδα.
- Παντομίμα αρχαίων Ολυμπιακών αθλημάτων.
- Πορεία των επτά αρχαίων Κώων Ολυμπιονικών προς τον κότινο.
- Ταυροκαθάψια προπομπός της γυμναστικής στους ολυμπιακούς αγώνες.

- Τελετές και Ολυμπιακά αθλήματα στην αρχαία Ελλάδα.

Σύγχρονοι Αγώνες:

- Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1896 και η απήχησή τους στην κοινωνία.
- Η τελετή έναρξης και λήξης των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, ως μέσον προβολής του πολιτισμού της κάθε χώρας.
- Ο Βαρόνος Πιερ ντε Κουμπερτέν και η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Η ιστορική εξέλιξη του γυναικείου αθλητισμού στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες – Ισότητα.
- Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες μέσα από το γραμματόσημο.
- Ο Δημήτριος Βικέλας και η συμβολή του στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες. Οδοιπορικό στον χώρο και στον χρόνο.
- Ολυμπιονίκες – Αθλητές – Ήρωες. Από την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων μέχρι και σήμερα.
- Σύγχρονες αθλητικές μορφές.
- Σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες: Δρόμοι και δρομείς διατρέχουν την υδρόγειο σφαίρα.
- Τα Ολυμπιακά σύμβολα αναλλοίωτα στο πέρασμα του χρόνου.
- Το ταξίδι των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων μέχρι σήμερα.
- Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες. Θεωρία και Πράξη.

Κοινωνικά Μηνύματα:

- Διαχρονικές Αξίες και ανθρώπινες σχέσεις στη διαμόρφωση του παγκόσμιου πολιτισμού.

- Ειρήνης και φιλίας εγκώμιον.
- Ένας πλανήτης, πολλοί πολιτισμοί, κοινός ο στόχος.
- Η ανοικτή και ανεκτική κοινωνία ως παράμετρος διάδοσης του Ολυμπιακού ιδεώδους.
- Η γη μας ένα γήπεδο, η ζωή μας ένας αγώνας.
- Η ιδέα της Ολυμπιακής εκεχειρίας ως θεμέλιο της παγκόσμιας ειρήνης.
- Η ιστορία και το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων, ως πυλώνας ενός κοινού παγκόσμιου πολιτισμού.
- Με όραμα έναν καλύτερο κόσμο, ας ενώσουμε τα χέρια.
- Ντόπινγκ: Μια σύγχρονη μάστιγα του Αθλητισμού.
- Ο "άλλος" στο σχολείο - ρατσισμός και εκπαιδευτική κοινότητα. Διαστάσεις της πολιτισμικής ταυτότητας.
- Ο Εθελοντισμός στους Ολυμπιακούς Αγώνες, αλλά και στην καθημερινή μας πράξη.
- Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ως ευκαιρία κατάργησης των φυλετικών διακρίσεων και αποδοχής της διαφορετικότητας.
- Ολυμπιακή Εκεχειρία – Μια διαρκής πρόταση ειρήνης, συναδέλφωσης, κατανόησης και συνεργασίας των λαών.
- Ολυμπιακοί Αγώνες – Περιβάλλον και ποιότητα ζωής.
- Ολυμπισμός και ειρήνη μέσα από τα έργα των αρχαίων ελλήνων συγγραφέων.
- Πέρα από τα όρια του αποκλεισμού - είμαστε διαφορετικοί και είμαστε μαζί.
- Πολιτισμικότητα και ανθρώπινα δικαιώματα στο περιβάλλον του σύγχρονου σχολείου.

- Πολυπολιτισμικότητα – Συνεργασία – Αλληλοκατανόηση – Καλή Γειτονία:
Με τα Ολυμπιακά Ιδεώδη προωθούμε την ειρήνη ανάμεσα σε διαφορετικούς πολιτισμούς.
- Προς μια ανθρωπιστική κοινωνία όπου κάθε ειδική ανάγκη θα αναδείξει μια ιδιαίτερη ικανότητα.
- Το "ευ αγωνίζεσθαι" στην ομάδα, στην οικογένεια, στην κοινωνία και η σημασία της εκπαίδευσης στα αγωνίσματα.
- Το Ολυμπιακό Ιδεώδες ως γέφυρα για την αλληλαποδοχή διαφορετικών κοινωνικών ομάδων.
- Το Ολυμπιακό Πνεύμα αντίλογος στην ξеноφοβία και τον ρατσισμό, αρωγός στην συνύπαρξη των πολιτισμών.
- Το Ολυμπιακό πνεύμα και το διαπολιτισμικό μας σχολείο.
- Το σύνθημα είναι "ευ και εν ειρήνη αγωνίζεσθαι".

Ηθικά Μηνύματα:

- Ψάχνοντας στα μονοπάτια του χρόνου για την αρετή και τον Αγώνα.
- Άθλος – Άσμα – Άνθρωπος.
- Πιο γρήγορα – Πιο ψηλά – Πιο δυνατά.
- Επώνυμοι και ανώνυμοι ήρωες του χθες και του σήμερα.....μες στα σκοτεινά δείχνουν το δρόμο.
- Θέλω, μπορώ και συμμετέχω για το ωραίο, το μεγάλο, το αληθινό.
- Ιστορίες από το παρελθόν-παράθυρα για το μέλλον. Κίνηση - ήχος - εικόνα – λόγος.
- Ο κότινος της Αρχαίας Ολυμπίας, στα χέρια των παιδιών του κόσμου.

- Οι αξίες των Ολυμπιακών Αγώνων μέσα από τη σκέψη, την τέχνη και τη φαντασία των παιδιών.
- Ολυμπιακό Πνεύμα: διαχρονικός εμπνευστής καλλιτεχνικής δημιουργίας και εκφραστής πανανθρώπινων αξιών.
- Σύντομο ταξίδι στο παρελθόν για να βιώσουμε τις πολιτισμικές διαστάσεις και αξίες των Ολυμπιακών Αγώνων και τη συμβολή των τεχνών σε αυτές.
- Τα παιδιά βιώνουν τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και αναδεικνύουν το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Το Ολυμπιακό Ιδεώδες μέσα από τον λόγο, τη μουσική και τον αθλητισμό.
- Χρωματίζοντας την κίνηση και την ιδέα των Αγώνων.

Παραολυμπιακοί Αγώνες:

- Παραολυμπιακοί Αγώνες – Η Γιορτή της ανθρώπινης θέλησης.
- Παραολυμπιακοί Αγώνες Ρώμη 1960 – Αθήνα 2004.
- Ημίθεοι Ψυχής. Παραολυμπιονίκες του κόσμου.
- "Η φλόγα φωτίζει και αυτά..." υιοθέτηση Παραολυμπιακών αθλημάτων.
- Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες ως ευκαιρία κατάργησης των φυλετικών διακρίσεων και αποδοχής της διαφορετικότητας.
- Παραολυμπιακοί Αγώνες και άτομα με κινητικές αναπηρίες.
- Παραολυμπιακοί Αγώνες και αθλητικές αξίες.
- Γνωριμία των μαθητών με τα αθλήματα των Παραολυμπιακών Αγώνων.
- Πανόραμα Παραολυμπιακών Αγώνων – ανεκτική και ανοιχτή κοινωνία.
- Παραολυμπιακοί Αγώνες – Στα όρια του ανθρώπινου σώματος.
- Αθλητισμός και άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Παραολυμπιακοί Αγώνες. Δικαίωμα στη διαφορετικότητα.

- Παραολυμπιακοί Αγώνες: Σεβασμός – Αλληλεγγύη – Διαφορετικότητα – Άμιλλα – Ευ Αγωνίζεσθαι.
- Ενέργειες ενημέρωσης για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.

Ολυμπιακά Αθλήματα:

- Γνωριμία με τα μη διαδεδομένα Ολυμπιακά Αθλήματα.
- Γνωριμία των μαθητών με τα αγωνίσματα του χειμερινού προγράμματος των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Μαραθώνιος αξιών.
- Μικρή Ολυμπιάδα: Μέσα από τα αθλήματα των Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων.
- Τα ιπικά αθλήματα από την αρχαιότητα έως σήμερα.
- Πένταθλο στην αρχαιότητα – Μοντέρνο πένταθλο στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Τα αγωνίσματα των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων.
- Γνωριμία με σκοπευτικά αθλήματα.
- Η εξέλιξη των Ολυμπιακών αθλημάτων από την αρχαία εποχή έως σήμερα.
- Γνωρίζουμε τα αθλήματα, βιώνουμε της Ολυμπιακές αξίες, προάγουμε την ποιότητα ζωής μας.
- Γνωριμία με τα ναυτικά αθλήματα.
- Μαθαίνω για τα Παραολυμπιακά αθλήματα (ΥΠΕΠΘ, 2003, σ. 16 – 60).

Η φάση του προγραμματισμού των διδακτικών δραστηριοτήτων

A. Προσδιορισμός θεματικών ενότητων: Σε αυτή τη φάση αρχίζει η υλοποίηση της πρωτοβουλίας και καταβάλλεται προσπάθεια εκ μέρους εκπαιδευτικού και μαθητών,

ώστε οι προτάσεις των τελευταίων να μετατραπούν σε διδακτική πράξη. Καθοριστικός παράγοντας επιτυχίας της φάσης αυτής είναι η ενεργός συμμετοχή των μαθητών στο σχεδιασμό και την οργάνωση της δράσης (Frey, 1998, σ. 21-24, Χρυσafiδης, 2006, σ. 92). Αντικείμενο της οργανωτικής αυτής προσπάθειας είναι ο προσδιορισμός των δραστηριοτήτων με τις οποίες θα ασχοληθεί η μαθητική ομάδα στο σύνολό της, αλλά και στις επιμέρους υποομάδες και έμμεσα η προδιαγραφή ενός πλέγματος υποχρεώσεων που θα αναλάβει ο κάθε μαθητής στο πλαίσιο της συνολικής δράσης, των πηγών που θα χρησιμοποιηθούν και του τρόπου πρόσβασης σε αυτές, της οργάνωσης των διδακτικών επισκέψεων από και προς τη σχολική τάξη, των προσώπων που θα βοηθήσουν, ώστε να επιτευχθούν αυτές οι επισκέψεις και του τρόπου ανάθεσης των επιμέρους δραστηριοτήτων κ.τ.λ. (Frey, 1998, σ. 24-27, Χρυσafiδης, 2006, σ. 94-95).

B. Συγκρότηση Ομάδων: Η συγκρότηση των ομάδων είναι μια πολύ σημαντική διαδικασία και η ορθή σύνθεσή της λειτουργεί εποικοδομητικά και αποτελεσματικά στην όλη διαδικασία εφαρμογής του Project. Συμβάλλει στην ανάπτυξη του ενδιαφέροντος, αφού «δένει» την ομάδα και ο ρόλος του κάθε μέλους είναι προσαρμοσμένος στις απαιτήσεις και τις ιδιαίτερες ικανότητές τους (Καμαρινού, 2000, σ. 40).

Στη διαμόρφωση των ομάδων συντελούν αρκετοί παράγοντες με τους οποίους μπορεί να συσχετισθεί το μέγεθος μιας ομάδας, όπως η ηλικία των μαθητών, ο αριθμός των μαθητών της τάξης, ο βαθμός δυσκολίας του ομαδικού έργου, ο διαθέσιμος χρόνος, οι διδακτικές επιδιώξεις κ.λπ. Πολλοί ερευνητές προτείνουν, ως ιδανική μορφή ομαδικής διδασκαλίας αυτές των 3-5 μελών, όπου κάθε μέλος έχει περισσότερες ευκαιρίες να εκφράσει την άποψη του και να παρουσιάσει τις ιδέες του. Η οργανωτική δομή της μικρής ομάδας δεν απαιτεί ιδιαίτερες συνεργατικές

δεξιότητες και είναι πιο κατάλληλη για μαθητές που δεν έχουν εμπειρία στην ομαδική διδασκαλία (Καμαρινού, 2000, σ. 63, Αναγνωστοπούλου, 2001, σ. 63-64, Ταρατόρη - Τσαλκατίδου, 2002, σ. 39, Ματσαγγούρας, 2004, σ. 86, Jaques, 2001, σ. 26). Στις πολυπληθείς ομάδες (περισσότερα από 6 άτομα), χρειάζεται καλή οργανωτική δομή, περισσότερος χρόνος για την επεξεργασία των δραστηριοτήτων, υπάρχουν δυσκολίες επικοινωνίας και οι πολύπλοκες ενδοομαδικές σχέσεις επικοινωνίας που απαιτούνται, καθιστούν αδύνατη τη συνεργασία των μαθητών (Jaques, 2001, σ. 63).

Η συγκρότηση των ομάδων μπορεί να γίνει με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών, όπου δηλώνουν τη θεματική με την οποία επιθυμούν να ασχοληθούν, χωρίς να γνωρίζουν ποιοι θα είναι οι άλλοι που θα προτιμήσουν την ίδια ομάδα ή με βάση τις διαπροσωπικές τους σχέσεις (φιλικές σχέσεις, κοινά στόχοι, κοινά ενδιαφέροντα). Και οι δύο τρόποι μπορούν να εφαρμοστούν στην εκπαιδευτική πράξη, αλλά πολλές φορές παρουσιάζουν δυσκολίες διότι οι μαθητές δεν έχουν μάθει να λειτουργούν σε ομάδες, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται ανταγωνισμοί και προβλήματα συνεργασίας, να παραγκωνίζονται οι μετριοτέροι από τους καλούς μαθητές, οι περισσότεροι να αδιαφορούν και να μην έχουν κανένα όφελος από την όλη εκπαιδευτική διαδικασία. Στην περίπτωση αυτή η επέμβαση του εκπαιδευτικού είναι σημαντική, ώστε να συμβάλει στην ομαλοποίηση των σχέσεων και να πείσει τους μαθητές ότι μπορούν να προσφέρουν σε οποιαδήποτε ομάδα και να ενταχθούν μόνοι τους, παρά να ορισθούν σε κάποια ομάδα, χωρίς τη δική τους θέληση (Καμαρινού, 2000, σ. 61-62, Αναγνωστοπούλου, 2001, σ. 66-68, Ταρατόρη - Τσαλκατίδου, 2002, σ. 38-39, Jaques, 2001, σ. 31-32).

Η ανάθεση κοινού έργου στα μέλη της ομάδας, η ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών, δεν αρκούν για να καταστήσουν αποτελεσματική την ομαδική διδασκαλία, αλλά επιπλέον απαιτείται θετική αλληλεξάρτηση σε σχέση με το έργο

που τους έχει ανατεθεί, άμεση προσωπική επικοινωνία μεταξύ των μελών, συλλογική ευθύνη κάθε μέλους και εναλλαγή στους ρόλους (Καμαρινού, 2000, σ. 41). Επίσης, σε περιπτώσεις μη ορθής σύνθεσης των ομάδων στην πράξη καλό θα είναι ο εκπαιδευτικός να μελετήσει το κοινωνικοπολιτικό προφίλ των μαθητών του, για να μπορέσει να ερμηνεύσει καλύτερα τη συμπεριφορά τους. Η κοινωνιομετρία θα δώσει την τεχνική για να γίνει η τοποθέτηση των μαθητών σε μικρές ομάδες, με όσο το δυνατόν λιγότερη αυθαιρεσία, με την ελπίδα ότι θα αναπτυχθεί καλύτερο «ηθικό» στην ομάδα και θα παρουσιαστούν καλύτερα αποτελέσματα. Η τεχνική αυτή οφείλεται στον Moreno και έχει ως σκοπό τη διάγνωση των διαπροσωπικών σχέσεων των μαθητών, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων. Έτσι, ο εκπαιδευτικός υπό μορφή ερωτηματολογίου ζητά από τους μαθητές να εκφράσουν ελεύθερα την άποψή τους με ποιους συμμαθητές τους προτιμούν να κάθονται μαζί, να περνάνε τον ελεύθερο χρόνο μαζί, να παίζουν μαζί στα διαλλείματα κ.λπ. Από τις συγκεντρωμένες απαντήσεις σχεδιάζεται το κοινωνιόγραμμα, στο οποίο παρουσιάζεται μια σαφής εικόνα των διαπροσωπικών σχέσεων που υπάρχουν στην τάξη και με βάση αυτά τα στοιχεία μπορεί να γίνει και η σύνθεση των ομάδων (Πετρουλάκης, 1992, σ. 340-342, Αναγνωστοπούλου, 2001, σ. 67). Το κοινωνιογράφημα χρησιμεύει ως μια καλή αρχή, για να διαπιστώσουμε τη σπουδή του κοινωνικού δυναμικού της τάξης και πρέπει να συνοδεύεται από μια προσεκτική μελέτη της δομής των ομάδων. Επειδή αποκαλύπτει τις προσωπικές σχέσεις ανάμεσα στους μαθητές, που δεν μπορεί ο εκπαιδευτικός να αντιληφθεί με την παρατήρησή του, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι θα εφαρμόζεται και σε όλες τις περιπτώσεις σύνθεσης των ομάδων (Πετρουλάκης, 1992, σ. 345).

Συμπερασματικά, διαπιστώνουμε ότι η σωστή συγκρότηση των ομάδων, είναι μια βασική προϋπόθεση για την επιτυχία του project. Η επιτυχία της σύνθεσης των ομάδων οφείλεται στην καλή γνώση της μεθόδου από τον εκπαιδευτικό αλλά και τα

βασικά χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες των μαθητών που θα υλοποιήσουν την εργασία.

Γ. Κατανομή των θεμάτων στις ομάδες και καταγραφή ιδεών για δραστηριότητες: Στο στάδιο αυτό αποφασίζεται με τι ακριβώς θα ασχοληθούν τα μέλη της ομάδας, είτε ατομικά, είτε χωρισμένα σε μικρότερες ομάδες, ποια μεθοδολογία θα χρησιμοποιήσουν, τι δραστηριότητες θα υλοποιήσουν, ποιους εξωσχολικούς χώρους θα επισκεφτούν, με ποιους ειδικούς θα επικοινωνήσουν κλπ. Όσο αναλυτικότερος και καλύτερα οργανωμένος είναι ο προγραμματισμός των δραστηριοτήτων, τόσο ευκολότερα αλλά και ταχύτερα θα διεξαχθεί η έρευνα. Ο σχεδιασμός των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων αποτελεί μια επίπονη διαδικασία και χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή όχι μόνο για να είναι αποτελεσματικές, αλλά για να είναι σε θέση να προσφέρουν στους εκπαιδευόμενους δυνατά βιώματα και χρήσιμες εμπειρίες, ώστε να προσδιοριστεί η γνώση που έχει αποκτηθεί, αλλά κυρίως και η αλλαγή του τρόπου με τον οποίο βιώνουν, αντιλαμβάνονται και κατανοούν τα πράγματα (Jaques, 2001, σ. 81- 83).

Η ένταξη των βιωματικών δραστηριοτήτων στην εκπαιδευτική διαδικασία, υλοποιείται στα πλαίσια μιας επικοινωνιακής σχέσης μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, η οποία χαρακτηρίζεται από μια ισότιμη ανταλλαγή απόψεων, ώστε να διαμορφωθεί μια τελική άποψη και να προβούν στη λήψη κάποιων αποφάσεων σχετικών με την οργάνωση, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος (Χρυσafiδης, 2006, σ. 17). Οι σύγχρονες θεωρίες αναγνωρίζουν τρεις βασικούς παράγοντες που ευνοούν τη μάθηση μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, (α) την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών, (β) τη συνεργασία και (γ) τη χρήση δραστηριοτήτων που έχουν νόημα (Δεδούλη, 2002, σ. 147). Ο Raths αναφέρει ότι για τον καθορισμό των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη

συγκεκριμένα κριτήρια ώστε να είναι ενδιαφέρουσα και να έχει και κάποια εσωτερική αξία και προτείνει συγκεκριμένα κριτήρια για την επιλογή τους:

- Να επιτρέπει στους μαθητές να κάνουν συνειδητές επιλογές στην εκτέλεση της δραστηριότητας και να στοχάζονται στις συνέπειες των επιλογών τους.
- Να δίνει ενεργούς ρόλους στο πλαίσιο υλοποίησης της δραστηριότητας και της μαθησιακής διαδικασίας.
- Να δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν, από κοινού με τον εκπαιδευτικό μια δραστηριότητα.
- Να δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να εμπλακούν σε διερεύνηση ιδεών και σε σύγχρονα προβλήματα προσωπικού ή κοινωνικού περιεχομένου.
- Να μπορεί να πραγματοποιηθεί επιτυχώς από όλους τους μαθητές και ως βρίσκονται σε διαφορετικά επίπεδα ικανότητας.
- Να είναι σχετική με τους σκοπούς που έχουν εκφράσει οι μαθητές (Stenhouse, 2003, σ. 116-117, Jaques, 2001, σ. 379).

Μορφές βιωματικών δραστηριοτήτων σε προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας υπάρχουν αρκετές οι οποίες έχουν δοκιμαστεί στην εκπαιδευτική πράξη, έχουν πολύ θετική απήχηση στους μαθητές και διέπουν το γενικό πνεύμα που αφορά τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την εφαρμογή στη συνολική ροή της εκπαιδευτικής πράξης. Ερευνητές, κατατάσσουν αυτές τις δραστηριότητες σε γνωστικές, εικαστικές και κινητικές. Ως παραδείγματα δραστηριοτήτων με βάση τον παραπάνω διαχωρισμό που μπορούν να συμπεριληφθούν για την υλοποίηση προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας αναφέρουμε τα εξής:

Διερευνητικές - θεωρητικές δραστηριότητες: Αφορούν μία μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων όπως: α) η αναζήτηση, καταγραφή και ερμηνεία πληροφοριακών δεδομένων, όπως είναι η αποδελτίωση πληροφοριακών πηγών, η παρατήρηση, η

εξέταση Ολυμπιακών, αθλητικών, κοινωνικών, πολιτιστικών κ.ά. θεμάτων ή προβλημάτων μέσω ερωτηματολογίων ή συνεντεύξεων κ.λπ., β) η επεξεργασία των πληροφοριακών δεδομένων, όπως είναι η σύνθεση των δεδομένων, ο πειραματικός έλεγχος και η εξαγωγή συμπερασμάτων και γ) η παρουσίαση των ερευνητικών συμπερασμάτων.

Αναπαραστάσεις κοινωνικών-ιστορικών-πολιτιστικών και αθλητικών γεγονότων ή καταστάσεων: Στις δραστηριότητες αυτές οι μαθητές αφού πρώτα μελετήσουν με άμεση παρατήρηση ή μέσω δευτερογενών πηγών τα γεγονότα και τις καταστάσεις που εξετάζουν, τις παρουσιάζουν στην τάξη ή σε ειδικές εκδηλώσεις μέσω της παραστατικής τέχνης. Ανάλογα με την ενεργοποίηση της ενσυναίσθησης, τον βαθμό αυτοσχεδιασμού, τη δυναμική των ρόλων κ.λπ., οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να προσεγγιστούν μέσα από: παιχνίδι ρόλων, δραματοποίηση, παντομίμα, κουκλοθέατρο, προσομοίωση, θέατρο σκιών, θεατρικό αυτοσχεδιασμό κ.λπ. Ως παραδείγματα, στην κατηγορία αυτή μπορούμε να αναφερθούμε σε δραστηριότητες όπως:

- Αναπαράσταση αρχαίων ή σύγχρονων Ολυμπιακών αθλημάτων, της αφής της Ολυμπιακής φλόγας, της τελετής έναρξης και λήξης μιας Ολυμπιάδας κ.λπ.
- Παιχνίδια ρόλων σε μία ιστορία ή σε πραγματικά κοινωνικά προβλήματα της ζωής. (π.χ. την ιστορία της Καλλιπάτειρας).
- Δραματοποίηση σε απόδοση θεατρικής μορφής, σε μία ιστορία, σε ένα μύθο ή σε ένα θέμα που διαπραγματευόμαστε που βασίζονται σε πραγματικά γεγονότα και καταστάσεις (την ειρήνη του Αριστοφάνη, κλπ).
- Προσομοιώσεις σε μύθους ή φανταστικές ιστορίες που βασίζονται σε ιστορικά ελεγμένες πληροφορίες. Στις δραστηριότητες αυτές ο μαθητής

καλείται να φανταστεί ότι είναι ο ίδιος αντικείμενο μελέτης, όπως ο Ηρακλής και η αρχή των Ολυμπιακών Αγώνων, το ταξίδι ενός Ολυμπιονίκη στην Αρχαία Ολυμπία κ.λπ.

- Θέατρο σκιών, κουκλοθέατρο ή παντομίμα σε μύθους, ιστορίες και γεγονότα της κοινωνικής ζωής. Η διδακτική προσέγγιση αυτών των δραστηριοτήτων αφορά κυρίως τις μικρές ηλικίες (μικρές τάξεις του δημοτικού και νηπιαγωγείο) και ως βασικό σκοπό έχουν την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε αξίες, στάσεις και συμπεριφορές. (π.χ. «ο Καραγκιόζης Ολυμπιονίκης», «ασκούμε σωστά, διατρέφομαι σωστά», «σημασία έχει η συμμετοχή», «το τίμιο παιχνίδι» κ.λπ.

Αξιοποίηση του προφορικού λόγου: Η αξιοποίηση του προφορικού λόγου δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να εμπλέξει τους μαθητές: α) σε συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, όπου οι μαθητές καλούνται να προσεγγίσουν και να αναλύσουν ένα θέμα που έχουν μελετήσει και κατατίθενται στοιχεία και αναπτύσσονται απόψεις (π.χ. εθελοντισμός, ντόπινγκ, βία-επιθετικότητα, ισότητα, πολυπολιτισμικότητα, ευ αγωνίζεσθαι κ.λπ.), β) σε διαλεκτικές αντιπαραθέσεις, όπου οι μαθητές παρουσιάζουν τις αντίθετες θέσεις σε ένα διλημματικό θέμα και ακολουθεί η συζήτηση μεταξύ όλων των μαθητών, διατυπώνοντας τα κατάλληλα επιχειρήματα (π.χ. αθλητισμός - πρωταθλητισμός, ερασιτεχνισμός-επαγγελματισμός, ειρήνη-πόλεμος, ισότητα-διαφορά κ.λπ.), γ) σε συνεντεύξεις, σχολιασμούς, ανταποκρίσεις και τα λοιπά είδη του δημοσιογραφικού λόγου. (π.χ. συνεντεύξεις από Ολυμπιονίκες ή σημαντικούς αθλητές, αθλητικούς παράγοντες, πολιτικούς κ.λπ.), δ) σε εκφωνήσεις, απαγγελίες και αφηγήσεις πραγματικών ή φανταστικών ιστοριών ή καταστάσεων, που απαιτούν την αξιοποίηση της ορθής εκφοράς του λόγου και των

εκφραστικών δυνατοτήτων του μαθητή. (π.χ. Όρκος του αθλητή, Ολυμπιακός Ύμνος, το φως της Ολυμπίας κ.λπ.).

Ενεργοποίηση της δημιουργικότητας και ανάπτυξη κινητικών και εικαστικών δεξιοτήτων: Μέσα από τη διδασκαλία και μελέτη κάποιου θέματος, οι μαθητές καλούνται να εκφράσουν και να αποτυπώσουν σε λόγο, σε έργο, σε εικόνα, σε μουσική, ή σε κίνηση το συγκεκριμένο θέμα. (π.χ. δημιουργία αθλητικής βιβλιοθήκης, δημιουργία αθλητικής εφημερίδας, δημιουργία έκθεσης με θέματα από τον αθλητισμό, τους Ολυμπιακούς Αγώνες, τον πολιτισμό κ.λπ., διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, διαγωνισμός ζωγραφικής, ποίησης, λογοτεχνίας κ.λπ.).

Επισκέψεις σε χώρους ενδιαφέροντος: Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται επισκέψεις σε μουσεία, αθλητικές εγκαταστάσεις, αρχαιολογικούς χώρους συνυφασμένους με αθλητικούς αγώνες, σε πληθυσμούς με ιδιαίτερα προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού ή φυλετικών διακρίσεων, σε εθελοντικές οργανώσεις, σε αθλητικούς ή πολιτιστικούς οργανισμούς, σε αθλητές ή ολυμπιονίκες κ.λπ. Για να αποκτήσουν οι επισκέψεις εκπαιδευτική διάσταση πρέπει να οργανωθούν μεθοδικά ώστε να αποτελέσουν βιωματική εμπειρία και στη συνέχεια να υπάρξει χρόνος για κριτικό στοχασμό. Πριν από την επίσκεψη τονίζεται η σπουδαιότητα του χώρου, ο σκοπός της επίσκεψης και διατυπώνονται από τους μαθητές ερωτήματα προς διερεύνηση. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης γίνεται η καταγραφή των παρατηρήσεων και διατυπώνονται τα πρώτα συμπεράσματα ή νέα ερωτήματα για περαιτέρω μελέτη. Τέλος, μετά την επίσκεψη πραγματοποιείται συζήτηση ώστε να διερευνηθούν τα ερωτήματα και τα οφέλη που προέκυψαν από την όλη διαδικασία.

Οι παραπάνω δραστηριότητες, ποικίλουν ανάλογα με την ηλικία των μαθητών, το πλάτος και την ένταση των ενδιαφερόντων τους, τη φύση του θέματος

αλλά σε κάθε περίπτωση καλύπτουν όλες τις φάσεις παραγωγής της γνώσης, όπως είναι η συλλογή πρωτογενών πληροφοριακών δεδομένων, η επεξεργασία τους, η κωδικοποίηση της γνώσης που προκύπτει από τη διαδικασία της επεξεργασίας, η διαχείριση της παραγόμενης γνώσης και η αξιολόγησή της (Δεδούλη, 2002, σ. 150, Ματσαγγούρας, 2002, σ. 20). Στη διαδικασία αυτή η συμμετοχή των μαθητών σε αυτές τις δραστηριότητες περιλαμβάνει στοιχεία γνώσης, πεποίθησης, κρίσης, δράσης, κριτήρια επιτυχίας ή αποτυχίας, αρχές, δεξιότητες, προδιαθέσεις, συναισθήματα, στοιχεία που περικλείουν τη δραστηριότητα και τα επιτεύγματα όλων των ιδιοτήτων μας. Με την άσκηση αυτών των ικανοτήτων, δομούμε προοδευτικά κοινωνικές πρακτικές μεγάλης πολυπλοκότητας που ως αποτέλεσμα έχει να αναδύονται ως δυνατότητες στην κοινωνική και στην προσωπική ζωή (Hirst, 2003, σ. 202-203). Στο τέλος όμως κάθε δραστηριότητας, είναι απαραίτητη η κριτική αναστοχαστική αξιολόγηση των υποκειμενικών κρίσεων που διατυπώνονται, των πράξεων που γίνονται, αλλά και των συνεπειών τους για μας και τους άλλους (Hirst, 2003, σ. 207). Δηλαδή την επαναξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο έχουμε θέσει τους προβληματισμούς μας και επίσης τον επαναπροσδιορισμό του προσανατολισμού μας ως προς τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε, γνωρίζουμε, πιστεύουμε, αισθανόμαστε και δρούμε. Με αυτόν τον τρόπο, δίνεται ο χρόνος στους μαθητές να στοχασθούν τι απέκόμισαν από την όλη διαδικασία, να συζητήσουν τις βαθύτερες πεποιθήσεις τους και να τις εκθέσουν σε κριτική αξιολόγηση. Σε αντίθετη περίπτωση, η όλη διαδικασία θα μοιάζει να στερείται εκπαιδευτικού προσανατολισμού και θα διακρίνεται από ασάφεια και προχειρότητα (Δεδούλη, 2002, σ. 151, Marples, 2003, σ. 223).

Η φάση της διεξαγωγής των δραστηριοτήτων

Στο στάδιο αυτό, η ομάδα εργασίας υλοποιεί τις προγραμματισμένες από το προηγούμενο στάδιο δραστηριότητες. Η φάση αυτή είναι η πιο δυναμική, η φάση της καθαυτό δράσης και αντιστοιχεί σ' αυτό που ονομάζουμε επιβεβαίωση ή διάψευση των υποθέσεων, έλεγχο και κριτική. Καταρχήν γίνεται η συλλογή των πληροφοριών. Οι μαθητές δουλεύουν ατομικά, σε μικρές ομάδες ή σε ορισμένες περιπτώσεις, όλοι μαζί, ανάλογα με το πώς έχει προγραμματιστεί. Ο εκπαιδευτικός είναι κοντά τους για να λύσει τυχόν απορίες, να ενθαρρύνει, να βοηθήσει να ξεπεραστούν προβλήματα που θα οδηγούσαν σε χάσιμο του ενδιαφέροντος και απογοήτευση (Frey, 1998, σ. 27-28, Χρυσ αφίδης, 2006, σ. 95-96).

Η φάση της συλλογής πληροφοριών, εκτός του ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική στην όλη εξέλιξη του project, συνήθως είναι αυτή που χρειάζεται και τον περισσότερο χρόνο. Είναι χρήσιμο στη διάρκεια της φάσης αυτής να γίνονται, όποτε θεωρηθεί απαραίτητο, διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης. Στα διαλείμματα ενημέρωσης τα μέλη της ομάδας εργασίας διακόπτουν τις δραστηριότητές τους, για μικρό ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και συγκεντρώνονται όλα μαζί με σκοπό να αλληλοενημερωθούν για την εξέλιξη της έρευνας και να ανταλλάξουν γνώμες για τις επόμενες δραστηριότητες. Στα διαλείμματα αυτά οι μικρότερες ομάδες παρουσιάζουν τα στοιχεία που συνέλεξαν μέχρι τώρα, ακούν τις παρατηρήσεις και τα σχόλια των υπόλοιπων ομάδων και αποφασίζουν για τη συνέχεια της έρευνας στον τομέα που ανέλαβαν (Frey, 1998, σ. 28, Ταράτορη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 49-50). Στα διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης συζητούνται ακόμα η καλή ή μη συνεργασία ανάμεσα στα μέλη των ομάδων, εξομαλύνονται προβλήματα διαπροσωπικών σχέσεων και συζητούνται πιθανές αλλαγές στη σύνθεση των ομάδων (Frey, 1998, σ. 30-31).

Αφού ολοκληρωθεί η συλλογή των πληροφοριών από τις διάφορες ομάδες, ακολουθεί η φάση της σύνθεσης και της επεξεργασίας. Πολλές φορές, ο όγκος του υλικού που συγκεντρώνουν οι μαθητές από την έρευνά τους είναι πολύ μεγάλος, ώστε να δυσκολεύονται να επικεντρωθούν στα σημαντικότερα σημεία, να κάνουν επιλογές και να συνθέσουν τα δεδομένα τους. Σε αυτήν την περίπτωση η ταξινόμηση του υλικού διευκολύνεται εάν οι μαθητές διασταυρώσουν τα στοιχεία που συγκέντρωσαν από την έρευνά τους, για να ελέγξουν την ορθότητα των υποθέσεων τους και να απαντήσουν στα ερωτήματα της έρευνάς τους (Καμαρινού, 2000, σ. 65-66, Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, 2002, σ. 49).

Οι καταγραμμένες πληροφορίες ανακοινώνονται συνολικά προς όλους, συζητιούνται, συγκρίνονται, αξιολογούνται. Καταγράφονται ιδιαίτερος τα σημαντικότερα στοιχεία, γίνονται σχεδιαγράμματα, συμπληρώνονται και όλα αυτά μαζί με το αρχικό υλικό της ευαισθητοποίησης, αλλά και ότι άλλο υλικό έχουν συλλέξει ή δημιουργήσει οι ομάδες κατά τη διάρκεια της συλλογής πληροφοριών, αποτελούν έναν εξαιρετικό οδηγό της εξέλιξης του προγράμματος. Το υλικό αυτό μπορεί να εκτεθεί σ' έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο του σχολείου ή της κοινότητας και να αποτελεί ερέθισμα για σκέψη και δράση και άλλων μαθητών, εκπαιδευτικών, γονιών, κατοίκων. Με τον τρόπο αυτό το project που υλοποιήθηκε ξεφεύγει από τους τέσσερις τοίχους της σχολικής αίθουσας και γίνεται δρόμος κοινωνικής παρέμβασης, συνδέοντας το σχολείο με την κοινωνία και τη ζωή (Frey, 1998, σ. 8).

Η Φάση της αξιολόγησης

Παρότι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η παρουσίαση της εργασίας στην τελική της μορφή είναι το τελευταίο στάδιο του project, πρέπει να αφιερωθεί χρόνος, ώστε να έχουν οι μαθητές τη δυνατότητα να κάνουν την αυτοκριτική τους και τον

απολογισμό της εμπειρίας που αποκόμισαν. Στο τέταρτο στάδιο, λοιπόν, αξιολογούν το αποτέλεσμα της εργασίας τους, εξετάζουν την επίτευξη ή μη των στόχων που αρχικά είχαν τεθεί, εκτιμούν τι θα μπορούσε να είχε γίνει διαφορετικά, διακρίνουν τα θετικά και αρνητικά στοιχεία της όλης διαδικασίας και δίνουν συμβουλές για τα επόμενα projects. Με τον τρόπο αυτό συνειδητοποιούν τη γνώση που αποκόμισαν, ενώ ο εκπαιδευτικός επωφελείται και από την εμπειρία των μαθητών για τον σχεδιασμό μελλοντικών εργασιών (Jaques, 2001, σ. 319-322).

Ο εκπαιδευτικός, για να διαπιστώσει την ικανοποίηση των παιδιών από τη συμμετοχή τους στη διεξαγωγή του project, έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει διάφορα εργαλεία, όπως για παράδειγμα την ελεύθερη συζήτηση, το ερωτηματολόγιο, το φύλλο αξιολόγησης του μαθητή (Χρυσουφίδης, 2006, σ. 97). Μία τέτοιου τύπου αξιολόγηση περιέχει τόσο ετεροαξιολόγηση, όσο και αυτοαξιολόγηση, εκφράζεται θετικά κι όχι αρνητικά και στοχεύει στην πρόοδο και βελτίωση της εργασίας και όχι στην κατάκριση του ατόμου. Επίσης, σκοπός της αξιολόγησης είναι να ανακαλύψει και να καταγράψει πως είναι να συμμετέχει στην όλη διαδικασία εφαρμογής του προγράμματος ως εκπαιδευτικός και ως μαθητής, να εντοπίσει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τα οποία απέκομισαν οι μαθητές, να διακρίνει τις καινοτομίες και να συζητήσει τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά τους και τις κριτικές διαδικασίες τους (Stenhouse, 2003, σ. 146). Τελικά, στην αξιολόγηση του project, αυτό που κυρίως μας ενδιαφέρει είναι το κατά πόσο οι γνώσεις και οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν διαμόρφωσαν καινούργιες αξίες και συμπεριφορές που άλλαξαν παλιότερες αρνητικές στάσεις μαθητών και εκπαιδευτικών. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν και την ουσία της πραγματικής μάθησης (Frey, 1998, σ. 8).

Παιχνίδι ρόλων (role playing): Η βασική αρχή αυτής της διδακτικής μεθόδου είναι η συμμετοχή των μαθητών, είτε ως παίκτες ρόλων, είτε ως παρατηρητών, σε πραγματικά κοινωνικά προβλήματα της ζωής. Οι μαθητές υποδύονται ρόλους, που συνδέονται με μία εξεταζόμενη κατάσταση, ώστε μέσα από το βίωμα, να κατανοήσουν καλύτερα μια κατάσταση να ενθαρρύνουν την ενσυναίσθηση, όσο και τις αντιδράσεις τους απέναντί της. Μία δράση ή μία συμπεριφορά δραματοποιείται σε πραγματικές ή ρεαλιστικές συνθήκες, αφού επιτρέπει τη μάθηση με ευχάριστο τρόπο και βοηθά τους μαθητές να δραστηριοποιηθούν με ένα εντελώς διαφορετικό τρόπο από τις καθημερινές τους συνήθειες. Οι μαθητές εξερευνούν τα δικά τους συναισθήματα, αποκτούν επίγνωση των στάσεων, αξιών και αντιλήψεών τους, αναπτύσσουν δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και στάσεις και μελετούν ένα θέμα με ποικίλους τρόπους. Αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους και πώς επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους, συνδυάζουν την αυθόρμητη αντίδραση σε εξωτερικά ερεθίσματα με ανάλυση και καταφέρουν να ελέγχουν το σύστημα αξιών και πεποιθήσεών τους.

Το παιχνίδι ρόλων μπορεί να αποτελείται από τα εξής στάδια:

- Προθέρμανση ομάδας (εισαγωγή-ανάλυση του προβλήματος).
- Επιλογή μετεχόντων (ανάλυση ρόλων).
- Διευθέτηση σκηνικού.
- Προετοιμασία παρατηρητών (θέματα εστίασης προσοχής, καθήκοντα παρατήρησης).
- Παράσταση (έναρξη του παιχνιδιού ρόλων).
- Συζήτηση και αξιολόγηση (αναθεώρηση).
- Επανάληψη παράστασης (παίξιμο αναθεωρημένων ρόλων).
- Συζήτηση και αξιολόγηση (κριτική της δράσης του παιχνιδιού ρόλων).

- Γενίκευση (συσχέτιση της προβληματικής κατάστασης με την πραγματική εμπειρία και τα τρέχοντα προβλήματα, εξερεύνηση γενικών αρχών συμπεριφοράς).

Ο εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνος για τη σωστή εκτέλεση όλων των φάσεων και την καθοδήγηση των μαθητών στις δραστηριότητες της κάθε φάσης και μπορεί να εφαρμοστεί σε διαφορετικούς τύπους κοινωνικών προβλημάτων: διαπροσωπικές συγκρούσεις, ενδοομαδικές σχέσεις, ατομικά διλήμματα και σε ιστορικά ή σύγχρονα προβλήματα. Μεταξύ των πλεονεκτημάτων αυτής της διδακτικής μεθόδου είναι το ότι προκαλείται η πλήρης ενεργοποίηση των μαθητών που συμμετέχουν, αναπτύσσεται η ικανότητα επικοινωνίας μεταξύ τους, ενώ ευνοείται η αλλαγή των στάσεών τους απέναντι σε καταστάσεις για τις οποίες είχαν διαφορετική άποψη. Στα μειονεκτήματα της μεθόδου συγκαταλέγεται το ότι απαιτείται προσεκτική προετοιμασία και εποπτεία από τον διδάσκοντα, καθώς επίσης χρειάζεται να έχει σημαντική εκπαιδευτική εμπειρία και να γνωρίζει καλά τις αρχές της επικοινωνίας και της δυναμικής της ομάδας (Courau, 2000, σ. 71-75, Καμαρινού, 2000, σ. 134-140, Jaques, 2001, σ. 205-211, Κατσαρού, & Δεδούλη, 2008, σ. 35-36).

Καταιγισμός ιδεών (brainstorming): Είναι η εξέταση ενός ζητήματος μέσα από την υποκίνηση των μαθητών να προβούν σε ελεύθερη, αυθόρμητη έκφραση ιδεών, που ευνοεί την ανεπιφύλακτη συνεισφορά ιδεών όλων, ακόμα και όσων αρχικά είναι απρόθυμοι να συμμετάσχουν, πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Στην εκπαιδευτική πράξη, η μέθοδος διδασκαλίας του καταιγισμού ιδεών (brainstorming), επιτρέπει τη δημιουργική έκφραση, αποτελεί μία ευχάριστη δραστηριότητα που βοηθά στο ξεπέρασμα των αναστολών αλλά και στη βελτίωση των ανθρωπίνων σχέσεων και εφαρμόζεται συνήθως στην αρχή μιας διδακτικής ενότητας ή μιας δραστηριότητας

(Jaques, 2001). Ως αρχή παρουσιάζεται το θέμα μελέτης και στη συνέχεια καλούνται οι μαθητές να εκφράσουν ελεύθερα τις ιδέες τους και τις σκέψεις τους, στην προσπάθεια να συμβάλλουν στην πολυεπίπεδη εξέταση του θέματος με οποιαδήποτε ιδέα και ανεξάρτητα με το αν γνωρίζουν ή όχι το θέμα. Σε πρώτο χρόνο, οι ιδέες και οι προτάσεις των μαθητών καταγράφονται - χωρίς να σχολιάζονται - και στη συνέχεια καλούνται οι ίδιοι οι μαθητές να επιχειρηματολογήσουν για τις ιδέες που κατέθεσαν, οι δε συμμαθητές τους προβαίνουν σε κριτική των προτάσεων αυτών. Με την τεχνική αυτή οι μαθητές εξασκούνται στο να επικεντρώνουν τη σκέψη τους σε ένα θέμα, να παράγουν ποικίλες ιδέες, να αποδέχονται και να σέβονται τις διαφορετικές απόψεις, να τολμούν να μοιράζονται τις ιδέες τους, συμπληρώνοντάς τις και έτσι να αποκτούν αυτοπεποίθηση.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να ενθαρρύνει σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας την ανεπιφύλακτη συνεισφορά ιδεών, δημιουργώντας υποστηρικτικό περιβάλλον. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να αξιολογήσει τους μαθητές του παρακολουθώντας τον βαθμό και την ποιότητα της συνεισφοράς τους σε ιδέες, το σεβασμό των κανόνων που έχουν θεσπιστεί, τον βαθμό συγκέντρωσης της προσοχής στο προς εξέταση θέμα, την εκφραστική ευχέρεια κλπ. Η αξιολόγηση των απαντήσεων αρχίζει όταν τελειώσει η διαδικασία του καταγισμού ιδεών και αφαιρούνται από τη λίστα οι απαντήσεις που είναι παρόμοιες ή που είναι άσχετες με το θέμα, οπότε η ομάδα συζητάει πάνω στις απαντήσεις που απομένουν.

Τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει αυτή η διδακτική μέθοδος είναι η αξιοποίηση της δημιουργικότητας και των εμπειριών των μαθητών, η εδραίωση ή η τροποποίηση σχετικών πεποιθήσεών τους, ο εμπλουτισμός και η επέκταση των γνώσεών τους, αλλά κυρίως η ανάπτυξη της κριτικής τους ικανότητας και η ενίσχυση της ιδέας της συνεργατικής μάθησης. Αντιθέτως, τα μειονεκτήματα που μπορεί να

παρουσιάσει η συγκεκριμένη μέθοδος είναι ότι ορισμένοι μαθητές μπορεί να μη συμμετέχουν ενεργά στην όλη διαδικασία ή ότι μερικοί μαθητές μπορεί να προβούν σε έκφραση υπερβολών που πιθανόν να μην ενισχύουν την όλη διαδικασία. Μια τέτοια κατάσταση μπορεί να αντιμετωπιστεί εάν ο εκπαιδευτικός έχει γνώση και εμπειρία της μεθόδου. Η μέθοδος αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί:

Για να βρεθεί λύση σε ένα πρόβλημα. Π.χ. μετά από ένα «περιστατικό» σύγκρουσης μεταξύ μαθητών, να ζητηθεί από τους μαθητές να σκεφτούν με καταιγισμό ιδεών όλες τις πιθανές μη βίαιες λύσεις.

Για να εισαχθεί ένα νέο θέμα. Να γίνει καταιγισμός ιδεών για όλα όσα οι μαθητές ξέρουν ήδη για το θέμα. Αυτός είναι ένας καλός τρόπος για να κινηθεί το ενδιαφέρον τους και να αξιολογήσουμε τι ήδη γνωρίζουν.

Ως μια γρήγορη δημιουργική άσκηση. Π.χ., να βρεθούν με καταιγισμό ιδεών πιθανές καταλήξεις μια ημιτελούς ιστορίας (Courau, 2000, σ. 60-64, Καμαρινού, 2000, σ. 38-39, Jaques, 2001, σ. 192-195, Κατσαρού, & Δεδούλη, 2008, σ. 38).

Προσομοίωση: Πρόκειται για την παρουσίαση στο μαθητή στοιχείων της πραγματικότητας με τα οποία καλείται να αλληλεπιδράσει και των οποίων οι παράμετροι ελέγχονται μέσα από τους καθορισμένους διδακτικούς στόχους διδακτικών σεναρίων. Στη μέθοδο αυτή, οι μαθητές καλούνται να κατασκευάσουν ένα μοντέλο το οποίο αναπαριστά την πραγματική κατάσταση με όλες τις διαστάσεις της. Κατά την κατασκευή του μοντέλου, αναδεικνύονται όλες οι συνιστώσες και οι συγκρουσιακές καταστάσεις που συνθέτουν και συνοδεύουν το ζήτημα. Οι προσομοιώσεις περιλαμβάνουν ευχάριστες και ελκυστικές δραστηριότητες, στηρίζονται στις αρχές του εποικοδομισμού, προωθούν την κριτική σκέψη και προβάλλουν τις λιγότερες θεατές πλευρές μιας έννοιας ή θεωρίας. Προωθούν την

κατάκτηση εννοιών μέσω εμπειρικής εξάσκησης και βοηθούν αποτελεσματικά τους μαθητές να κατανοήσουν τις μικρές αποχρώσεις μιας έννοιας ή μιας περίπτωσης. Είναι ανάγκη πριν ξεκινήσουν την προσομοίωση, να έχουν καταλάβει τις διαδικασίες, η συμμετοχή τους θα πρέπει να είναι απερίσπαστη και οι δυσκολίες που γεννούν απόγνωση να αντιμετωπίζονται εγκαίρως. Ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να είναι έτοιμος για τις ερωτήσεις των μαθητών, να δίνει άμεσες απαντήσεις και να παρακολουθεί την όλη διαδικασία. Πριν χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί μια προσομοίωση, θα πρέπει να βεβαιωθούν ότι έχουν οριστεί καλά οι επιθυμητοί στόχοι, το επίπεδο δυσκολίας να είναι κατάλληλο για την ηλικία τους, οι μαθητές να καταλαβαίνουν τον ρόλο τους, η έρευνα που γίνεται να ταιριάζει στη φύση του προβλήματος, η συνεργασία των συμμετεχόντων να είναι ορατή και ο μαθητής να είναι ικανός να λύσει το θέμα ικανοποιητικά ή να χρειάζονται και άλλες βοηθητικές δραστηριότητες (Courau, 2000, σ. 75, Jaques, 2004, σ. 211-212, Κατσαρού, & Δεδούλη, 2008, σ. 37).

Συζητήσεις (debating): Πρόκειται για μέθοδο αντιπαραβολής βάσει κανόνων επιχειρημάτων δύο συγκρουόμενων ατόμων ή ομάδων που υποστηρίζουν δύο αντιτιθέμενες απόψεις πάνω στο ίδιο ζήτημα. Το ακροατήριο κρίνει την πειστικότητα των επιχειρημάτων αυτών και αποφασίζει ποιος είναι ο νικητής. Ο σκοπός τέτοιων συζητήσεων, που ενδείκνυνται σε μεγαλύτερες μαθητικές ηλικίες, είναι η ενεργή συμμετοχή των μαθητών σε δραστηριότητες προκειμένου να κατανοήσουν βαθύτερα το περιεχόμενο ενός θέματος που εξετάζουν, τις επιπτώσεις των γεγονότων που διδάσκονται και η τεκμηριωμένη υποστήριξη μιας θέσης. Τέτοιες στρατηγικές εξασκούν δεξιότητες προσοχής, ακρόασης, ομιλίας, κριτικής σκέψης και επιτρέπουν στους μαθητές και στον εκπαιδευτικό να αξιολογήσουν καλύτερα τα αποτελέσματα

της μάθησης. Οι διαδικαστικοί κανόνες αυτής της μεθόδου αντανακλούν τις δημοκρατικές διαδικασίες της Βουλής σε ένα δημοκρατικό καθεστώς, αν και στη σχολική τάξη μπορεί να υπάρχει μια σχετική ευελιξία. Το θέμα της συζήτησης θα πρέπει να είναι οικείο στους μαθητές και ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να πείσει τους μαθητές ότι η δομημένη συζήτηση και η υποστήριξη με επιχειρήματα των αναφαινόμενων διαφορετικών θέσεων είναι ο καλύτερος τρόπος ανάδειξης του θέματος. Θα πρέπει να γνωρίσει στους μαθητές όρους όπως πρόταση, αντίκρουση επιχειρήματος και θέση (τεκμηριωμένη υποστήριξη άποψης). Η στρατηγική της συζήτησης μπορεί να εφαρμοστεί σε περιπτώσεις ανοικτές σε αντιπαράθεση διαφορετικών απόψεων. Τέτοιες συζητήσεις βοηθούν τον εκπαιδευτικό στην διαμορφωτική αξιολόγηση κατά τη διάρκεια του προγράμματος ή στην τελική αξιολόγηση, ώστε να διαπιστώσει την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών σε ένα εξεταζόμενο θέμα (Καμαρινού, 2000, σ. 132).

Επίλυση προβλήματος (Problem solving): Πρόκειται για μια από τις στρατηγικές διδασκαλίας που στηρίζεται σε κάποιο πρόβλημα το οποίο καλούνται να επιλύσουν οι μαθητές με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού. Αποτελείται από έξι στάδια: α) αναγνώριση του προβλήματος, β) παρουσίαση του προβλήματος γ) επιλογή στρατηγικής επίλυσης, δ) εφαρμογή της στρατηγικής, ε) εκτίμηση των αποτελεσμάτων, στ) ανάλυση της διαδικασίας.

Στόχος είναι οι μαθητές να επιλύσουν επιτυχώς το πρόβλημα, κατανοώντας το περιεχόμενο της γνώσης που βρίσκεται πίσω από αυτό και ρισκάροντας προτεινόμενες λύσεις σε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προσφέρει στους μαθητές επαρκή στοιχεία και σημαντικούς παράγοντες αναγνώρισης του προβλήματος στην αρχική φάση. Η καλή

ή όχι αναγνώριση του προβλήματος θα κρίνει και την κατάλληλη επιλογή της στρατηγικής επίλυσής του. Εμπόδια σε αυτό το στάδιο μπορούν να είναι η τυχόν έλλειψη ειδικών γνώσεων των μαθητών καθώς και η βιασύνη τους να βρουν τη λύση. Η παρουσίαση του προβλήματος από τους ίδιους τους μαθητές μπορεί να γίνει με τη βοήθεια διαγραμμάτων ή και λίστας με τα όσα γνωρίζουν και δεν γνωρίζουν οι μαθητές. Η επιλογή της κατάλληλης στρατηγικής θα πρέπει να γίνεται μέσα από προτεινόμενες εναλλακτικές λύσεις ύστερα από ώριμη σκέψη. Εδώ μπορούν να βοηθήσουν ευρετικές στρατηγικές, όπως η ανάλυση μέσων και σκοπών και η διατύπωση αναλογιών. Η εφαρμογή και ο πειραματισμός των ιδεών των μαθητών μπορεί να γίνει μέσα από υποστηρικτικές ερωτήσεις, ώστε οι μαθητές να απομακρυνθούν για λίγο από το άμεσο πρόβλημα και να κατανοήσουν τι κάνουν και γιατί. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων θα κρίνει και την αποτελεσματικότητα και εγκυρότητα της λύσης που ακολουθήθηκε και θα πρέπει η λύση να έχει νόημα και να είναι πραγματικά λύση στο πρόβλημα. Με το τελευταίο στάδιο, οι μαθητές συνειδητοποιούν την ποιότητα και ισχύ της σκέψης τους αναφορικά με την επίλυση προβλημάτων και γνωρίζουν ότι συνήθως τα προβλήματα μπορούν να έχουν πολλαπλές λύσεις που είναι εφικτές μετά από συστηματική και σκληρή προσπάθεια (<http://olc.spsd.sk.ca/>, 2008, Απρίλιος, 5).

Διάλεξη (lecture): Παρόλο που η διάλεξη αποτελεί μέθοδο που χαρακτηρίζει το δασκαλοκεντρικό πρότυπο, δηλαδή τη μετωπική διδασκαλία, μπορεί να εφαρμοστεί σε προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας διότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της Β/βάθμιας εκπαίδευσης με παράλληλη χρήση μιας άλλης μεθόδου (π.χ. της συζήτησης). Ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που το θέμα του προγράμματος είναι δύσκολο

και απαιτείται η κατανόηση ορισμένων επιστημονικών εννοιών, η χρήση της διάλεξης μπορεί να εξυπηρετήσει στην αρχική αποσαφήνιση των εννοιών αυτών, με τη βοήθεια ενός επιστήμονα. Όταν οι εκπαιδευόμενοι είναι προετοιμασμένοι για την παρακολούθηση μιας διάλεξης που εξυπηρετεί στην καλύτερη κατανόηση θεμάτων, τότε μπορεί να αποδειχτεί πολύ γόνιμη μέθοδος. Για να μπορέσει η διάλεξη να έχει καλό αποτέλεσμα θα πρέπει ο ομιλητής να γνωρίζει καλά το θέμα, να έχει οργανώσει τα θέματά τους έτσι ώστε να μπορούν οι μαθητές να τον παρακολουθήσουν και να παρακινεί τους μαθητές του να συμμετάσχουν με διευκρινιστικές ερωτήσεις. Αν η διάλεξη απομακρυνθεί από τις πραγματικές ανάγκες των μαθητών ή δεν καταφέρει να τους κινήσει το ενδιαφέρον, τότε γίνεται βαρετή και δεν υπάρχουν περιθώρια για παρακολούθηση και αναστοχασμό εκ μέρους των μαθητών. Ο ομιλητής θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις αντοχές παρακολούθησης των μαθητών του, καθώς και τη μαθησιακή τους ετοιμότητα. Μακρόσυρτοι μονόλογοι επιτείνουν τον παθητικό ρόλο των μαθητών, που αναζητούν διεξόδους σε άλλες δραστηριότητες που αποδιοργανώνουν τη διδασκαλία (<http://olc.spsd.sk.ca/>, 2008, Απρίλιος, 5).

Μελέτη Περιπτώσεων (Case Studies): Πρόκειται για σενάρια ή αφηγηματικές ιστορίες που αναφέρονται σε γεγονότα υποθετικά ή πραγματικά, με στοιχεία προσομοίωσης, που προσφέρονται για ανάλυση και συζήτηση. Σκοπό έχουν να φέρουν τους μαθητευόμενους μπροστά σε μια προβληματική κατάσταση ώστε να κινητοποιήσουν το ενδιαφέρον τους για έρευνα, ανάλυση και πρόταση υποψηφίων λύσεων. Οι μαθητές, εξαιτίας των διαφορετικών προοπτικών τους, διαφοροποιούνται κυρίως όταν τα ζητούμενα είναι αμφιλεγόμενα. Οι μαθητές εμπλέκονται σε διαδικασίες έρευνας και αναστοχαστικής συζήτησης, αναπτύσσοντας ανώτερες νοητικές δεξιότητες της σκέψης. Η μελέτη περιπτώσεων επιτρέπει την εφαρμογή

γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί, μεταφέροντας την υπευθυνότητα από τον εκπαιδευτικό στο μαθητή, που κατά συνέπεια υιοθετεί ενεργότερο ρόλο, επιχειρώντας να βρει ρεαλιστικές και σίγουρες λύσεις σε σύνθετα και αμφιλεγόμενα προβλήματα. Η μέθοδος αυτή προσφέρεται περισσότερο σε μαθητές που έχουν αναπτύξει αφηρημένη σκέψη (B/βάθμια και Γ/βάθμια εκπαίδευση). Χρησιμεύει ως σύνδεσμος της μεθόδου διάλεξης και της διδασκαλίας με επίλυση προβλήματος. Στα προτεινόμενα σενάρια των περιπτώσεων οι εκπαιδευτικοί μπορούν να περιέχουν ιδέες και υπαινιγμούς που θα κατευθύνουν αποτελεσματικά στους μαθητές σε ενδεικνυόμενες λύσεις. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να αξιολογήσει την ποιότητα της έρευνας που έκαναν οι μαθητές, την ποιότητα και την οργάνωση των επιχειρημάτων, το εφικτό των προτεινόμενων λύσεων, την ομαδικότητα και το επίπεδο συνεργασίας κλπ (Jaques, 2001, σ. 212-214).

Μαθητική δημοσιογραφία (Journals): Πρόκειται για μέθοδο διδασκαλίας που εξασφαλίζει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Μέσα από τη γραφή, οι μαθητές γνωρίζουν νέες ιδέες, σχολιάζουν και αναδεικνύουν θέματα προσωπικού ενδιαφέροντος, αντανακλώντας πάνω στη σκέψη τους. Δημοσιογραφώντας οι μαθητές καταγράφουν ατομικές ιδέες, συναισθήματα, λέξεις και εκφράσεις που έχουν ακούσει, πράγματα και πληροφορίες που ενδιαφέρουν τους περισσότερους, χωρίς να φοβούνται για τον βαθμό. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να δείξει στους μαθητές του ένα μοντέλο, ώστε οι μαθητές να καταλάβουν πώς θα εργαστούν και να προγραμματίζεται χρόνος για δημοσιογραφικές δραστηριότητες, ώστε όλοι οι μαθητές να συμμετέχουν. Επίσης, μπορεί να κάνει σχόλια, παρατηρήσεις, ερωτήσεις και προτάσεις για τον τρόπο γραφής των μαθητών, ενθαρρύνοντας την παραγωγή ενός τελικού προϊόντος. Θα πρέπει οι δημοσιογραφικές

καταγραφές των μαθητών να περιέχουν αναστοχαστικά σχόλια, συνειδητοποιώντας τις επιπτώσεις για τη ζωή τους, και όχι απλώς να γίνεται απλή περιγραφή.

Η μαθητική δημοσιογραφία μπορεί να έχει πολλές μορφές: α) προσωπική (οι μαθητές γράφουν ελεύθερα για το τι νιώθουν, τι σκέπτονται και για θέματα που τους ενδιαφέρουν), β) διαλογική (ο μαθητής κάνει διάλογο σε γραπτή μορφή με τους συμμαθητές του ή τον διδάσκοντα), γ) κριτική (ο μαθητής σχολιάζει αναγνώσματά του, τα αξιολογεί, θέτει ερωτήματα), δ) επιστημονική (ο μαθητής καταγράφει παρατηρήσεις και δικά του συμπεράσματα από τα επιστημονικά μαθήματα που διδάσκεται, μπορεί να χρησιμοποιεί διαγράμματα, γραφήματα, δεδομένα πάνω σε πειράματα και εξερευνήσεις), ε) καλλιτεχνική (ο μαθητής συλλέγει υλικό πηγών και ερευνών και πειραματίζεται δημιουργικές διαδικασίες).

Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να δίνει έμφαση στο περιεχόμενο των δημοσιεύσεων του μαθητή, αξιολογώντας θετικά χαρακτηριστικά, όπως προσωπικές παρατηρήσεις και ερωτήματα, προβλέψεις και υποθέσεις, αναφορές σε προσωπικές εμπειρίες και αναστοχασμό (<http://olc.spsd.sk.ca/>, 2008, Απρίλιος, 5).

Επισκόπηση (Survey work ή Survey research): Η επισκόπηση (ή σφυγμομέτρηση) επιδιώκει την εμπλοκή των μαθητών σε μια διαδικασία ανάλυσης στοιχείων μέσω έρευνας. Η έρευνα γίνεται επί των πραγματικών καταστάσεων και όχι σε ειδικά διαμορφωμένες συνθήκες, βασισμένες στην επισκόπηση και βοηθούν στην κατανόηση προβλημάτων ή καταστάσεων της κοινωνικής ζωής. Γενικά, μια επισκόπηση πραγματοποιείται με στόχο τη συλλογή πληροφορίας, μέσω ερωτηματολογίων, προσωπικών συνεντεύξεων, κλπ., και των απόψεων, των συναισθημάτων και των στάσεων των ατόμων πάνω σε διάφορα θέματα Ολυμπιακής Παιδείας. Οι μαθητές αφού επιλέξουν, σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό, το θέμα

που θα ερευνηθεί, ετοιμάζουν τα "εργαλεία" μέσω των οποίων θα καταγραφεί η κατάσταση και οι απόψεις των πολιτών. Έπειτα γίνεται χωρισμός σε ομάδες (εφόσον κριθεί σκόπιμο) και κατανέμεται η εργασία. Οι εκπαιδευόμενοι εξορμούν στις πηγές πληροφόρησης που έχουν καθορίσει και συλλέγουν την πληροφορία. Γίνεται επεξεργασία - ερμηνεία των στοιχείων και εξάγονται τα τελικά συμπεράσματα. Τα συμπεράσματα αυτά αξιοποιούνται για μια ουσιαστική παρέμβαση των εκπαιδευόμενων στην κοινότητα προς την κατεύθυνση της επίλυσης ενός ζητήματος (Καμαρινού, 2000, σ. 93-95).

Η αμοιβαία διδασκαλία (Reciprocal style): Στην αμοιβαία διδασκαλία οι μαθητές συμμετέχουν με ζευγάρια ή σε μικρές ομάδες σε μια αθλητική δραστηριότητα ή παιχνίδι. Ένας μαθητής ορίζεται βοηθός ο οποίος παρέχει ανατροφοδότηση στους συμμαθητές του, βάσει των κριτηρίων που έχει προετοιμάσει ο εκπαιδευτικός. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοδηγητικός και επεμβαίνει μόνο εάν του ζητηθεί βοήθεια. Βασικός σκοπός αυτής της μεθόδου είναι η ανάπτυξη της συνεργασίας, της πρωτοβουλίας, της ανατροφοδότησης που παρέχει ο ένας μαθητής στον άλλον, αλλά και η αξιοποίηση των ταλέντων κάποιων μαθητών που μπορούν, λόγω της ενασχόλησης τους με κάποιο αντικείμενο να παράσχουν σημαντικές πληροφορίες στους υπόλοιπους μαθητές. Η μέθοδος αυτή μπορεί να εφαρμοστεί κυρίως για την απόκτηση κινητικών δεξιοτήτων (π.χ. εκμάθηση των μη διαδεδομένων Ολυμπιακών αθλημάτων) (Θεοδωράκης και συν., 2001, σ. 21, Παπαϊωάννου, Θεοδωράκης, & Γούδας, 2003).

Ο μη αποκλεισμός: Βασικός σκοπός αυτής της μεθόδου είναι να δώσει το ερέθισμα σε όλους τους μαθητές να συμμετέχουν σε μία συγκεκριμένη

δραστηριότητα, ανάλογα με τις δυνατότητες τους και σύμφωνα με το βαθμό δυσκολίας και τα κριτήρια που έχει καθορίσει ο εκπαιδευτικός. Στη διαδικασία αυτή οι ατομικές διαφορές συμβιβάζονται και η καθολική συμμετοχή είναι πρωταρχικός στόχος. Οι μαθητές μαθαίνουν να αξιολογούν την επίδοσή τους και χρησιμοποιείται κυρίως για την ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων όταν το επίπεδο της τάξης είναι ανομοιογενές (Θεοδωράκης, και συν., 2001, σ. 21).

Καθοδηγούμενη εφευρετικότητα (Guided Discovery): Πρόκειται για μια από τις στρατηγικές διδασκαλίας που στηρίζεται σε κάποιο πρόβλημα το οποίο καλούνται να επιλύσουν οι μαθητές με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού. Ο εκπαιδευτικός μέσω μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας, διεγείρει τις γνωστικές διαδικασίες στον μαθητή και τον οδηγεί μαζί με τους συμμαθητές του στην ανακάλυψη του περιεχομένου και της κυρίαρχης ιδέας, χωρίς να δίνει έτοιμες λύσεις, αλλά να καθοδηγεί τον μαθητή στην επίλυση του προβλήματος. Για παράδειγμα, μια δραστηριότητα επίλυσης προβλημάτων μπορεί να σχετίζεται άμεσα με την ισχυροποίηση του ομαδικού πνεύματος, ειδικά εάν το πρόβλημα που πρέπει να επιλυθεί απαιτεί ομαδική συνεργασία, βασιζόμενη στις σχέσεις που έχουν δημιουργηθεί στον χώρο του σχολείου. Η μέθοδος αυτή αυξάνει το ενδιαφέρον των μαθητών διότι συμμετέχουν σε μία διαδικασία ώστε να ανακαλύψουν τις σχέσεις μεταξύ πραγμάτων, εννοιών, αρχών, κανόνων, τα αίτια εκτέλεσης μιας δεξιότητας με συγκεκριμένο τρόπο κ.τ.λ. Επίσης, συμβάλλει στην ανάπτυξη της κοινωνικής συμπεριφοράς των μαθητών και τις κριτικής σκέψης, αφού μαθαίνουν να σέβονται τις απόψεις των συμμαθητών τους και να συγκρίνουν και να ανακαλύπτουν τον λόγο που πρέπει να εκτελεστεί μια δεξιότητα με κάποιο τρόπο και όχι με κάποιο άλλο. Μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω κινητικών δραστηριοτήτων και ομαδικών παιχνιδιών σε θέματα σχετικά με τα

ηθικά ζητήματα ή κοινωνικά θέματα που άπτονται του αθλητισμού και του Ολυμπισμού (Θεοδωράκης, και συν., 2001, σ. 22).

Συγκλίνουσα εφευρετικότητα (Convergent discovery): Με τη μέθοδο αυτή δίνεται η δυνατότητα στο μαθητή να ανακαλύψει τη μοναδική λύση σε ένα πρόβλημα χωρίς βοήθεια του εκπαιδευτικού, μέσω εφαρμογής λογικών διαδικασιών, αιτιολόγησης και κριτικής σκέψης. Αυτή η μέθοδος θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί περισσότερο σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου όπου έχουν αναπτύξει την κριτική τους ικανότητα και να εφαρμοστεί σε δράσεις σχετικές με την ηθική στον αθλητισμό, τα προβλήματα των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων και τους Παραολυμπιακούς Αγώνες (Θεοδωράκης, και συν., 2001, σ. 21).

Αποκλίνουσα παραγωγικότητα (Divergent production): Βασικός σκοπός αυτής της μεθόδου είναι να δώσει το ερέθισμα στους μαθητές να ανακαλύψουν από κοινού πολλαπλές εναλλακτικές λύσεις σε ένα πρόβλημα. Χαρακτηρίζεται από δύο βασικές διαδικασίες την εξερεύνηση και την ανακάλυψη και οι μαθητές μπορούν να ανακαλύψουν πρωτότυπες λύσεις που κανείς ίσως δεν είχε σκεφτεί προηγουμένως. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να αξιολογήσει τις προτεινόμενες λύσεις, να λειτουργήσει ως πηγή επιβεβαίωσης και μπορεί να εφαρμοστεί σε δράσεις δημιουργίας νέων αθλοπαιδιών ή τροποποίησης των κανονισμών ενός αθλήματος ή ενός παιχνιδιού κ.λπ. (Θεοδωράκης, και συν., 2001, σ. 21-22).

Παράδειγμα εφαρμογής ενός προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας

Επιλογή του θέματος

Ιστορική αναδρομή στους Ολυμπιακούς Αγώνες: Η σπουδαιότητα της ανάληψης διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας υπήρξε η αφορμή για την επιλογή του θέματος, στο πλαίσιο εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας. Το σχολείο μας για πρώτη φορά αναλάμβανε την υλοποίηση ενός τέτοιου καινοτόμου προγράμματος και οι μαθητές το δέχτηκαν με ενθουσιασμό. Η πρωτοβουλία για την επιλογή του θέματος ανήκε αποκλειστικά στους μαθητές, οι οποίοι εξέφρασαν τις ανησυχίες τους και τους προβληματισμούς τους και έδωσαν το ερέθισμα και την αφετηρία για την υλοποίηση της σχετικής έρευνας. Η βασική μέθοδος διδασκαλίας που χρησιμοποιήθηκε για την υλοποίηση της έρευνας ήταν η μέθοδος project, σε συνδυασμό και με άλλες βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας (παιχνίδι ρόλων, καταγισμό ιδεών, συζήτηση σε ομάδες, κ.λπ.). Γι αυτό, πριν την εφαρμογή της μεθόδου, θεωρήθηκε σημαντική ή άμεση καθοδήγηση των μαθητών για το πώς να την εφαρμόσουν στην πράξη, ώστε με την πλήρη ενημέρωση, όλη η διαδικασία να στεφθεί με επιτυχία και να αποδώσει θετικά στη γνωστική και στην κοινωνική μάθηση των μαθητών. Έτσι, παρουσιάστηκε η θεωρητική πλευρά της μεθόδου Project στην σχολική τάξη, η οποία έγινε με απλό, κατανοητό και ελκυστικό τρόπο και ακολούθησε συζήτηση και επίλυση ερωτήσεων των μαθητών. Στη συνέχεια ανταλλάχθηκαν απόψεις, καθορίστηκαν τα χρονικά όρια διεξαγωγής της εργασίας και τέθηκαν ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας.

Έτσι, σκοπός διεξαγωγής της έρευνας ήταν η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα αθλητισμού και ιδιαίτερα σε θέματα Ολυμπιακών Αγώνων, ώστε αφού γνωρίσουν γεγονότα και πραγματικότητες, να αγαπήσουν τον αθλητισμό, να υιοθετήσουν σωστή αθλητική συμπεριφορά ως στάση ζωής και να απορρίψουν αρνητικές καταστάσεις όπως βία, χουλιγκανισμό, ντόπινγκ κ.λπ. Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν:

- Να αποκτήσουν γνώσεις σχετικές με τον αθλητισμό και τον Ολυμπισμό.
- Να κατανοήσουν το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων και τη διαχρονική τους αξία.
- Να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν κανόνες συμπεριφοράς που θα καταλήξουν σε αξίες και στάσεις ζωής.
- Να ενθαρρυνθεί η μαζική συμμετοχή και η αγάπη των νέων για τον αθλητισμό, με στόχο τη «δια βίου άσκηση».
- Να ευαισθητοποιηθούν σε ένα νέο τρόπο ζωής που θα βασίζεται στην απόλαυση της κίνησης, στη χαρά της προσπάθειας και στην ευγενή άμιλλα.
- Να ενισχυθεί ο εθελοντισμός, ως έκφραση κοινωνικής συμπεριφοράς.
- Να μάθουν να αξιολογούν στοιχεία, να βγάζουν συμπεράσματα και να αξιοποιούν πολλαπλές πηγές πληροφόρησης, συνεργαζόμενοι σε ομάδες.
- Να ενισχύσει δεσμούς φιλίας, συνεργασίας και ομαδικού πνεύματος μεταξύ των μαθητών, μέσα από ομαδικές δραστηριότητες.
- Να εθιστούν στην αθλητοπρέπεια και να αποκτήσουν κριτικό πνεύμα σε θέματα βίας, αναβολικών και αντιαθλητικής συμπεριφοράς γενικότερα.
- Να επιτευχθεί το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία με την εμπλοκή και άλλων φορέων και παραγόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Να χρησιμοποιήσουν νέους και ποικίλους τρόπους συλλογής πληροφοριών (ανασκόπηση βιβλιογραφίας, συνεντεύξεις, παρατηρήσεις-καταγραφές, φωτογραφίες, κ.λπ.).

Η φάση του προγραμματισμού των διδακτικών δραστηριοτήτων

Α. Προσδιορισμός θεματικών ενοτήτων: Ύστερα από επικοινωνιακές διαδικασίες, από κοινού με τους μαθητές δημιουργήθηκε ένας θεματικός ιστός, με το θέμα στο κέντρο

και ακτινωτά ταξινομημένες σε διακλαδώσεις τις πτυχές που προσδιορίστηκαν με τον καταϊγισμό ιδεών (brainstorming). Έτσι σε αυτήν τη φάση έγιναν: η διεύρυνση του θέματος, η εύρεση πιθανών συνεργατών, προτάσεις για τους τρόπους έρευνας και συλλογής πληροφοριών, ο προγραμματισμός των εργασιών και σύμφωνα με τις παραπάνω ενέργειες αποφασίστηκαν:

- Ο κάθε μαθητής να αναλάβει συγκεκριμένη εργασία ανάλογα με το κέντρισμα του ενδιαφέροντος του και από τα ερεθίσματα που είχε δεχθεί ως εκείνη τη στιγμή από το πρόγραμμα.
- Ταυτόχρονα με την έρευνα, τη συλλογή πληροφοριών και τις συζητήσεις στην τάξη, αποφασίστηκε να προχωρήσουν και σε σχετική καλλιτεχνική έκφραση με διάφορους τρόπους που θα επιλέξουν οι ίδιοι, χρησιμοποιώντας ποικίλες τεχνικές και υλικά.
- Οι τρόποι στήριξης για την καλύτερη υλοποίηση του προγράμματος, από τους γονείς, τη διεύθυνση του σχολείου, τον σύλλογο διδασκόντων, καθώς και άλλους ενδοσχολικούς και εξωσχολικούς παράγοντες.

B. Συγκρότηση ομάδων: Η συγκρότηση των ομάδων πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους ίδιους τους μαθητές και έγινε σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά τους και τις ιδιαίτερες σχέσεις που είχαν μεταξύ τους. Ο αριθμός των ομάδων ήταν πέντε, όλες ήταν μεικτές με διαφορετικό γνωστικό επίπεδο και τα μέλη τους απαρτίζονταν από 4-5 μαθητές. Η σύνθεσή τους παρέμεινε σταθερή για όσο χρονικό διάστημα διήρκεσε η έρευνα με σκοπό να αναπτυχθούν δεσμοί μεταξύ των μελών τα οποία έπρεπε να μάθουν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται μεταξύ τους.

Γ. Κατανομή των θεμάτων στις ομάδες και καταγραφή ιδεών για δραστηριότητες: Αφού συγκροτήθηκαν οι ομάδες της τάξης, τα μέλη τους επέλεξαν από τον σχετικό θεματικό ιστό που αναφέρθηκε παραπάνω, με βάση τα ενδιαφέροντά

τους, τα θέματα με τα οποία ήθελαν να ασχοληθούν. Έτσι η κάθε υποομάδα ανέλαβε τις εξής θεματικές ενότητες:

Ομάδα Α΄: Ειρήνη – Εκεχειρία: Σκοπός της εργασίας ήταν η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και η δραστηριοποίηση των μαθητών για τη συμβολή της Εκεχειρίας κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων και γενικότερα στην ευαισθητοποίησή τους σε ζητήματα ειρήνης και συνεργασίας μεταξύ όλων των λαών της γης. Οι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν ήταν:

- Να ευαισθητοποιηθούν και να αναλύσουν το νόημα της Ολυμπιακής Εκεχειρίας.
- Να δημιουργήσουν δεσμούς φιλίας και συνεργασίας μέσα από ομαδικές δραστηριότητες.
- Να προβληματιστούν σε θέματα ειρήνης και να κατανοήσουν τη σημερινή ανάγκη για ειρήνη και συνεργασία μεταξύ όλων των λαών του κόσμου.
- Να υιοθετήσουν σημαντικές αξίες στη ζωή τους όπως η φιλία, η αλληλεγγύη, η συναδελφικότητα, η ισοτιμία, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα.

Ομάδα Β΄: Τα Ολυμπιακά Σύμβολα αναλλοίωτα στο πέρασμα του χρόνου: Επιμέρους σκοπός αυτής της εργασίας ήταν να μάθουν οι μαθητές τα Ολυμπιακά Σύμβολα και να ευαισθητοποιηθούν μέσα από ομαδικές δραστηριότητες για τη συμβολή τους και την αξία τους, ώστε να τα υιοθετήσουν και στην καθημερινή τους ζωή. Οι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν ήταν:

- Να ενημερωθούν οι μαθητές για τα Ολυμπιακά Σύμβολα.
- Να αποκτήσουν γνώσεις, στάσεις και αξίες, ώστε να γίνουν ενεργά και υπεύθυνα άτομα.
- Να κατανοήσουν θεμελιώδεις, παγκοσμίως αναγνωρισμένες ηθικές αρχές και να εμβαθύνουν την ιδιαίτερη σημασία τους.

- Να ευαισθητοποιηθούν και να προβληματιστούν σε κοινωνικά θέματα.
- Να ενημερωθούν για τα ηθικά και κοινωνικά μηνύματα που αναδείχτηκαν μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων.

Ομάδα Γ' : Θετικά και αρνητικά σημεία στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες 1896 έως 1944.

Ομάδα Δ' : Θετικά και αρνητικά σημεία στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες 1948 έως σήμερα.

Σκοπός αυτής της έρευνας ήταν να ενημερωθούν οι μαθητές για τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες και να προσδιοριστεί το βαθύτερο νόημά τους. Οι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν ήταν:

- Να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με την ιστορία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων.
- Να υιοθετήσουν θετικές στάσεις για τον αθλητισμό και να απορρίψουν τα αρνητικά φαινόμενα.
- Να ενημερωθούν για τον σκοπό και τη φιλοσοφία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων.
- Να προβληματιστούν για τα σύγχρονα προβλήματα του αθλητισμού.

Ομάδα Ε' : Κοινά σημεία και διαφορές στους αρχαίους και σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Σκοπός αυτής της εργασίας ήταν να ενημερωθούν οι μαθητές για τους αρχαίους και σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες και να εξετάσουν την εξέλιξή τους στο πέρασμα του χρόνου. Οι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν είναι:

- Να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τους αρχαίους και σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες.

- Να αποκτήσουν κριτική σκέψη κάνοντας συγκρίσεις, αναλύσεις, αιτιολογήσεις μεταξύ των αρχαίων και σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων.

Δ. Χρονοδιάγραμμα Δραστηριοτήτων: Με βάση τη θεματική ενότητα που ανέλαβε η κάθε ομάδα αλλά και με το χρονικό περιθώριο το οποίο είχε καθοριστεί εκ των προτέρων, το χρονοδιάγραμμα των δραστηριοτήτων ορίσθηκε ως εξής:

Ιανουάριος – Φεβρουάριος:

- Συζήτηση – Οργάνωση και προτάσεις για το θέμα της κάθε ομάδας.
- Κατανομή εργασιών.
- Ανασκόπηση βιβλιογραφίας, εφημερίδων, περιοδικού τύπου κ.λπ.

Μάρτιος - Απρίλιος:

- Ανεύρεση πληροφοριακών δεδομένων των υποομάδων σύμφωνα με το εξεταζόμενο θέμα.
- Δημιουργικές συνθέσεις των μαθητών ανάλογα με το θέμα τους (κατασκευές, χειροτεχνία, ζωγραφική, κολάζ, κ.λπ.).
- Επίσκεψη στο Αθλητικό Μουσείο.
- Έκδοση Αθλητικής Εφημερίδας.
- Δημιουργία αθλητικής βιβλιοθήκης.
- Συνέντευξη από τον υφυπουργό αθλητισμού.
- Συμμετοχή σε αθλητικούς αγώνες.

Μάιος:

- Συγκέντρωση – σύνθεση και επεξεργασία των εργασιών της κάθε ομάδας.
- Έκδοση 2^{ου} τεύχους Αθλητικής Εφημερίδας.
- Επίσκεψη στο Παναθηναϊκό Στάδιο.
- Δραματοποίηση από κείμενο των μαθητών με θέμα «Ειρήνη – Εκεχειρία».

- Μουσικοκινητική αγωγή με θέμα «Τα Ολυμπιακά Σύμβολα».
- Αναπαράσταση αρχαίων και σύγχρονων Ολυμπιακών αθλημάτων.
- Παιχνίδι ρόλων της ιστορίας «Καλλιπάτειρα».
- Μελοποίηση: Το τραγούδι της ελπίδας, της Ειρήνης και του Ολυμπιακού Ύμνου.
- Συνέντευξη από τον Δήμαρχο Καλλιθέας.

Ιούνιος:

- Παρουσίαση των σχεδίων εργασίας μεταξύ των ομάδων.
- Συμπλήρωση ερωτηματολογίου από τους μετέχοντες μαθητές.
- Παρουσίαση τελικής εκδήλωσης στο σχολείο ή στην κοινότητα.

Η φάση της διεξαγωγής των δραστηριοτήτων

Στο πλαίσιο της φάσης αυτής οι μαθητές εφάρμοσαν στην πράξη αυτά που είχαν σχεδιάσει, να φέρουν στις ομάδες τους και στην ολομέλεια. Οι δραστηριότητες, ποίκιλλαν ανάλογα με τη φύση του θέματος, το πλάτος και την ένταση των ενδιαφερόντων τους, αλλά σε κάθε περίπτωση κάλυπταν όλες τις φάσεις παραγωγής της γνώσης, όπως είναι η συλλογή πρωτογενών πληροφοριακών δεδομένων, η επεξεργασία τους, η διαχείριση της παραγόμενης γνώσης και η αξιολόγησή της. Συγκεκριμένα για την υλοποίηση της εργασίας πραγματοποίησαν τις δραστηριότητες:

A: Διερευνητικές δραστηριότητες: Ανάλογα με το θέμα που είχε αναλάβει η κάθε ομάδα, οι μαθητές αναζήτησαν και κατέγραψαν πληροφορίες από εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, από το διαδίκτυο κ.λπ.. Στη συνέχεια έγινε η συλλογή και η επεξεργασία του υλικού, πραγματοποιήθηκε η σύνθεση όλων των δεδομένων και κάθε ομάδα κατέληξε σε συγκεκριμένα συμπεράσματα. Στο τέλος

όλης αυτής της διαδικασίας, η κάθε ομάδα παρουσίασε τα αποτελέσματα της εργασίας της στους υπόλοιπους μαθητές.

Συγκεκριμένα, η ομάδα Α' σύλλεξε πληροφορίες για την ιστορία της Ολυμπιακής εκχειρίας, τον ρόλο και την σημασία της στην αρχαία και στη σύγχρονη εποχή, καταλήγοντας σε συγκεκριμένα συμπεράσματα για τη σπουδαιότητα της σημασίας της, αλλά και για την ανάγκη εφαρμογής της στη σημερινή εποχή. Η ομάδα Β' κατέγραψε πληροφορίες σχετικά με την ιστορία των Ολυμπιακών Συμβόλων (Ολυμπιακός Ύμνος, Ολυμπιακή φλόγα, Ολυμπιακή Σημαία, Ολυμπιακό Σύνθημα), τα ηθικά και κοινωνικά μηνύματα που απορρέουν από αυτά, καταλήγοντας ως συμπέρασμα την εφαρμογή των αξιών αυτών και στην καθημερινή τους ζωή. Η ομάδα Γ' και η ομάδα Δ' ερεύνησε τα βασικά χαρακτηριστικά μέσα από την ιστορία, τις συνθήκες και τα γεγονότα, των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων και δόθηκε ένας χαρακτηρισμός στην κάθε ολυμπιάδα όπως «του χαμόγελου», «των μεγάλων ρεκόρ», «η ματωμένη», «η ανυπέρβλητη», «του μποϊκοτάζ», «του ντόπινγκ» κ.λπ. Ως τελικό τους συμπέρασμα ήταν η υιοθέτηση των θετικών αξιών και η απόρριψη των αρνητικών καταστάσεων. Τέλος, η ομάδα Ε' μελέτησε τα κοινά σημεία και τις διαφορές των αρχαίων και σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων (ενδυμασία, βραβεία, τόπος τέλεσης, αθλήματα, κ.λπ.). Τελική τους διαπίστωση ήταν η εξέλιξη του αθλητισμού στην πορεία του χρόνου, αλλά και η σημερινή αναγκαιότητα με την προσθήκη κάποιων αξιών που δεν τηρούνται σήμερα.

Β: Αναπαραστάσεις κοινωνικών – ιστορικών - πολιτιστικών και αθλητικών γεγονότων ή καταστάσεων: Στο πλαίσιο της τελικής εκδήλωσης, οι μαθητές ανάλογα με το θέμα τους, προετοίμασαν και παρουσίασαν μέσω της παραστατικής τέχνης τις παρακάτω δραστηριότητες:

- Δραματοποίηση ιστορίας με θέμα «Ειρήνη – Εκχειρία».

- Μουσικοκινητική αγωγή με θέμα «Τα Ολυμπιακά Σύμβολα».
- Αναπαράσταση Αρχαίων και Σύγχρονων Ολυμπιακών Αθλημάτων.
- Παιχνίδι ρόλων της ιστορίας «Καλλιπάτειρα».
- Μελοποίηση: Το τραγούδι της ελπίδας, της Ειρήνης και του Ολυμπιακού Ύμνου.

Στις δραστηριότητες αυτές οι μαθητές, πραγματοποίησαν όλες τις διαδικασίες για την παρουσίασή τους (κείμενα, ρόλοι, μουσική, σκηνικά κ.λπ.) και προσεγγίστηκαν μέσα από: παιχνίδι ρόλων, δραματοποίηση, προσομοίωση, θεατρικό αυτοσχεδιασμό, μουσικοκινητική έκφραση κ.λπ.

Γ: Αξιοποίηση του προφορικού και γραπτού λόγου:

Συνέντευξη με τον υφυπουργό Αθλητισμού: Σκοπός της επίσκεψης ήταν να ενημερωθούν οι μαθητές για το μεγάλο γεγονός της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 από τη χώρα μας. Συγκεκριμένα, οι μαθητές πραγματοποίησαν όλες τις ενέργειες για τη συνέντευξη και η κάθε ομάδα ανέλαβε να κάνει συγκεκριμένες ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις αφορούσαν προβληματισμούς για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 αλλά και για τον αθλητισμό γενικότερα, όπως για τα έργα υποδομής, τα οφέλη που θα προκύψουν για τη χώρα μας από τη διοργάνωση των Αγώνων, τι μέτρα θα ληφθούν για την αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού προβλήματος και της περιβαλλοντικής προστασίας, τι κίνητρα θα δώσει η πολιτεία ώστε περισσότεροι νέοι να ασχοληθούν με τον αθλητισμό κ.λπ. Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα συνεδριάσεων του Υπουργείου Τύπου στο Ζάππειο Μέγαρο, οι μαθητές ενήργησαν ως «μικροί δημοσιογράφοι» και το γεγονός καλύφθηκε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Έκδοση Αθλητικής Εφημερίδας: Από τις εργασίες της κάθε ομάδας, αλλά και από τις δραστηριότητες για την υλοποίηση του προγράμματος, οι μαθητές

δημιούργησαν την αθλητική εφημερίδα του σχολείου τους που ως βασικό σκοπό είχε την ευαισθητοποίηση των υπόλοιπων μαθητών αλλά και των γονέων τους για αθλητικά θέματα και για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας. Οι μαθητές ανέλαβαν όλες τις διαδικασίες για την έκδοση της εφημερίδας (καλλιτεχνική επιμέλεια, περιεχόμενα, διακίνηση στους μαθητές-γονείς κ.λπ.) και τα χρήματα που συγκεντρώθηκαν από τη συμβολική τιμή που είχε ορισθεί αγοράστηκαν τρόφιμα για το γηροκομείο της περιοχής. Εκδόθηκαν δύο τεύχη και το περιεχόμενο τους περιελάμβανε:

Τεύχος 1ο: Η ωφέλεια της άσκησης, Αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες, η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, τα Ολυμπιακά σύμβολα, μαθητικοί αγώνες του σχολείου, συνέντευξη από τον υφυπουργό αθλητισμού, καλλιτεχνικές δημιουργίες μαθητών, εύθυμη στήλη.

Τεύχος 2ο: Τι κάνει έναν πρωταθλητή, πώς άρχισαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, αθάνατο Ολυμπιακό Πνεύμα (έκθεση μαθητή), τα πιστεύω μου (κώδικας ηθικής για τον αθλητισμό), Ολυμπιακή Εκεχειρία, καλλιτεχνικές δημιουργίες μαθητών, μαθητικοί αγώνες του σχολείου.

Συνέντευξη με τον Δήμαρχο Καλλιθέας: Σκοπός της επίσκεψης ήταν να ενημερωθούν οι μαθητές για τα αθλητικά προγράμματα και τις αθλητικές εγκαταστάσεις του δήμου, αλλά και τα οφέλη που θα προκύψουν ως Ολυμπιακή Πόλη από τους Αγώνες του 2004. Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του δημοτικού συμβουλίου και ο δήμαρχος απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις και προβληματισμούς των μαθητών, που στη συνέχεια ενημέρωσαν και τους υπόλοιπους μαθητές αλλά και τους γονείς.

Δ: Ενεργοποίηση της δημιουργικότητας και ανάπτυξη κινητικών και εικαστικών δεξιοτήτων :

Εικαστικές - δημιουργικές δεξιότητες: Οι μαθητές εκφράστηκαν καλλιτεχνικά ενεργοποιώντας τις ιδιαίτερες κλίσεις και το ταλέντο τους, αποτυπώνοντας με το δικό τους τρόπο ανάλογα με τη θεματική τους ενότητα, καταστάσεις, γεγονότα, ήρωες, αθλητές, αθλητικά στάδια κ.λπ. χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές (ζωγραφική, κολάζ, μακέτες, πηλοπλαστική, χαλκοτυπία) και υλικά (χαρτόνι, γυαλί, φασόλια, φακές, γύψο). Έτσι δημιούργησαν: Τα Ολυμπιακά αθλήματα με διάφορα υλικά, κολάζ με θέματα ειρήνη εκεχειρία και έλληνες Ολυμπιονίκες, κατασκευή μακέτας με το αρχαίο στάδιο της Ολυμπίας και το Παναθηναϊκό Στάδιο, ζωγραφική με θέματα την Ολυμπιακή φλόγα, τους Ολυμπιακούς κύκλους κ.λπ.

Δημιουργία Αθλητικής Βιβλιοθήκης: Βασικός σκοπός αυτής της δραστηριότητας ήταν η δημιουργία αθλητικής δανειστικής βιβλιοθήκης, έτσι ώστε όλοι οι μαθητές του σχολείου να ενημερωθούν για αθλητικά θέματα, την ιστορία των αρχαίων και σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, για τη διατροφή, τον εθελοντισμό, την υγεία κ.λπ. Οι μαθητές απευθύνθηκαν σε διάφορους φορείς όπως στον δήμο, σε εκδοτικούς οίκους, στο σύλλογο γονέων, σε αθλητικούς φορείς κ.λπ. και συγκέντρωσαν περίπου 120 βιβλία και 20 DVD.

Το άλμπουμ της τάξης: Από την αρχή του προγράμματος έως και την τελική του φάση δύο μαθητές φωτογράφισαν τα πιο σημαντικά γεγονότα υλοποίησης του προγράμματος. Στο τέλος δημιουργήθηκε το άλμπουμ της τάξης όπου οι μαθητές μπορούσαν να διακρίνουν όλα τα στάδια υλοποίησης της εργασίας τους, αλλά και τελικά όλα αυτά που επιτεύχθηκαν από την όλη διαδικασία.

Ανάπτυξη αθλητικών – κινητικών δεξιοτήτων και στάσεων: Εκμάθηση μη διαδεδομένων αθλημάτων, παιδαγωγικά παιχνίδια με σκοπό την ανάπτυξη της

συνεργασίας, του έντιμου παιχνιδιού, του ομαδικού πνεύματος, της άμιλλας κ.λπ. και συμμετοχή σε αγώνες κλασσικού αθλητισμού, καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης.

E: Επισκέψεις σε χώρους ενδιαφέροντος: Επίσκεψη στο Αθλητικό Μουσείο, στο Παναθηναϊκό Στάδιο και στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις του Φαλήρου. Πριν από τις επισκέψεις τονίστηκε η σπουδαιότητα των χώρων, ο σκοπός τους και διατυπώθηκαν από τους μαθητές ερωτήματα προς διερεύνηση. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων έγινε η καταγραφή των παρατηρήσεων, διατυπώθηκαν ερωτήματα για περαιτέρω μελέτη και τέλος, μετά τις επισκέψεις πραγματοποιήθηκε συζήτηση ώστε να διερευνηθούν τα ερωτήματα και τα οφέλη που προέκυψαν από την όλη διαδικασία.

Η Φάση της αξιολόγησης

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης οι μαθητές και ο υπεύθυνος εκπαιδευτικός κλήθηκαν να εκτιμήσουν τα αποτελέσματα που είχε η όλη ερευνητική διαδικασία, να εξετάσουν την επίτευξη ή μη των στόχων που αρχικά είχαν τεθεί και γενικά να διατυπώσουν τα θετικά και αρνητικά στοιχεία της όλης μορφωτικής διαδικασίας. Η σχετική συζήτηση κατέληξε στις ακόλουθες διαπιστώσεις :

Ως προς την επίτευξη των σκοπών και των στόχων: Στο πρόγραμμα τέθηκαν γνωστικοί στόχοι, μεγαλύτερη όμως βαρύτητα δόθηκε στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, στάσεων, αντιλήψεων και νοοτροπιών.

- Έγινε κατανοητό το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων, η διαχρονική τους αξία και ο ρόλος της Ελλάδας στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Οι μαθητές ενημερώθηκαν για την προετοιμασία της Ελλάδας να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 (αθλητικές εγκαταστάσεις, περιβαλλοντικά θέματα, παιδευτική αξία των Αγώνων, οργάνωση μεγάλων αθλητικών συναντήσεων κ.λπ.).

- Καλλιεργήθηκε στους μαθητές η αθλητική συνείδηση και ευαισθητοποιήθηκαν σε θέματα αθλητικής δεοντολογίας.
- Η εφαρμογή του προγράμματος βοήθησε στην κοινωνικοποίηση, στην ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος, συνεργασίας και στην αξιοποίηση των ενδιαφερόντων και των ικανοτήτων και των αδύναμων μαθητών.

Ως προς την μέθοδο διδασκαλίας: Όσον αφορά τη διδακτική μέθοδο «project» με την οποία εφαρμόστηκε το πρόγραμμα, η διαπίστωση είναι ότι η μέθοδος αυτή κινούμενη μακριά από τη στείρα απομνημόνευση γεγονότων και χρονολογιών απελευθέρωσε τους μαθητές από την αίσθηση του «μαθήματος», εισήγαγε νέους τρόπους επεξεργασίας και κρίσης των θεμάτων και λειτούργησε με τη μορφή της ανακαλυπτικής μάθησης, όχι μόνο για τους μαθητές αλλά και για τον διδάσκοντα. Ο εκπαιδευτικός λειτούργησε, ως ερευνητής, ως συντονιστής των ομάδων, με συνεχή ενασχόληση υποστήριξη και ενθάρρυνση αυτών και αυτό που εισέπραξε ήταν ένας μεγάλος ενθουσιασμός και μια διαρκής ανανέωση, στοιχεία απαραίτητα για την καλύτερη παρουσία του ανάμεσα στους μαθητές.

Ως προς τα επιτεύγματα: α) *Καλλιεργήθηκε η δημιουργική σκέψη και επιτεύχθηκε η δημιουργική μάθηση:* Οι μαθητές κατά την ενασχόλησή τους με την ως άνω περιγραφόμενη διαδικασία κατόρθωσαν να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και έμαθαν πώς να αποκτούν γνώση σε ένα κλίμα ευχάριστο και δημιουργικό, χωρίς να αναβιώνουν στερεότυπες και στείρες καταστάσεις και συνθήκες, αλλά αφήνοντας όλο τον εαυτό τους να συμμετέχει σε αυτό που έκαναν. Ευαισθητοποιήθηκαν και επηρεάστηκαν σε σύγχρονα κοινωνικά και αθλητικά θέματα, βελτιώθηκε η αυτοεκτίμησή τους και απέκτησαν την ικανότητα να προβληματίζονται και ως άτομα και ως ομάδα, να διερευνούν και να ελέγχουν υποθέσεις, να καταλήγουν σε συμπεράσματα και τέλος να επιλύουν προβλήματα.

β) Καλλιεργήθηκε η ομαδικότητα - συνεργατικότητα: Το πρόγραμμα μέσα από τη διδακτική διαδικασία που ακολουθήθηκε και περιγράφηκε παραπάνω έλαβε μια κοινωνική διάσταση. Η τάξη δεν απαρτιζόταν πλέον από έναν απλό αριθμό μαθητών, αλλά από μαθητές που επικοινωνούσαν μεταξύ τους, αλληλεπιδρούσαν και συνεργάζονταν για το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Ο ανταγωνισμός και ο ατομικισμός δεν είχε θέση στην εργασία τους, διότι δεν είχε τίποτε να τους προσφέρει πέρα από καθυστερήσεις και δυσκολίες, καθώς θα παρακώλυε το τελικό αποτέλεσμα. Αντίθετα, η ομαδικότητα και η κοινή δράση τους διευκόλυνε απεριόριστα, καθώς τους έδωσε τη δυνατότητα να προχωρήσουν και να φέρουν εις πέρας το έργο τους. Οι μαθητές δραστηριοποιήθηκαν σε μια κοινή προσπάθεια και υπήρχαν περιπτώσεις που η ομάδα μοίραζε τη δράση της με βάση τα επιμέρους ενδιαφέροντα και τις επιμέρους ενότητες που έπρεπε να διαπραγματευθεί.

γ) Υπήρξε ενεργός συμμετοχή των μαθητών: Όλες οι ενέργειες στη διδακτική προσέγγιση που ακολουθήθηκε έγιναν από τους μαθητές. Οι ίδιοι έκλεισαν τα ραντεβού για τις εκπαιδευτικές επισκέψεις και τις συνεντεύξεις, εκείνοι καθόριζαν τον τρόπο δουλειάς τους, έφτιαζαν την αθλητική τους εφημερίδα, βρήκαν τους φορείς για τη δημιουργία αθλητικής βιβλιοθήκης, έκαναν την τελική παρουσίασή τους κ.τ.λ.

δ) Έγινε σύνδεση του σχολείου με την κοινωνία: Από την επεξεργασία των ενοτήτων και των υπο-ενοτήτων με τις οποίες ασχολήθηκαν, οι μαθητές κατάλαβαν ότι για να εφαρμοστούν στην πράξη αυτά, χρειαζόνταν και την υποστήριξη και άλλων φορέων. Έτσι, υπήρξε συνεργασία του σχολείου με αθλητικούς και πολιτιστικούς φορείς, φορείς της τοπικής κοινωνίας, γονείς (Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, Ίδρυμα Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας, Δήμος Καλλιθέας, σύλλογος γονέων και κηδεμόνων κ.λπ.) (Μακρής, 1999).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ

ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Σχεδιασμός και Οργάνωση

Οι βασικές συνιστώσες σχεδιασμού ενός εκπαιδευτικού προγράμματος είναι ο καταμερισμός της εργασίας, η τμηματοποίηση, η συγκέντρωση της εξουσίας και η εποπτεία. Η εξισορρόπηση αυτών των δυνάμεων αποτελεί ένα από τα κύρια προβλήματα της οργανωτικής θεωρίας, αφού όσο αυξάνεται η εξειδίκευση, τόσο καλύτερα πρέπει να γίνονται και οι μέθοδοι συντονισμού (Κατσαρός, 2008, σ. 72). Για να είναι πετυχημένος ο σχεδιασμός θα πρέπει να βασίζεται σε επαρκή και τεκμηριωμένη πληροφόρηση, ώστε να λαμβάνονται ορθότερες αποφάσεις, να εξασφαλίζει και να αξιοποιεί τη συμμετοχή όλων των διοικητικών στελεχών και να είναι σαφής ως προς τον προσδιορισμό του περιεχομένου, της χρονικής διάρκειας και του φορέα υλοποίησης (Κατσαρός, 2008, σ. 56). Σε κάθε περίπτωση, επηρεάζεται από διάφορους πολιτικούς, κοινωνικοοικονομικούς και πολιτιστικούς παράγοντες, αλλά και το ιδεολογικό πλαίσιο στο οποίο ζουν και λειτουργούν τα άτομα και οι ομάδες που εμπλέκονται στη διαμόρφωση της εκάστοτε εκπαιδευτικής πολιτικής (Καρατζιά-Σταυλιώτη, & Λαμπρόπουλος, 2006, σ. 15, Φλουρής, 2005, σ. 53).

Ένα πρόγραμμα για να εφαρμοστεί στην εκπαιδευτική πράξη, θα πρέπει να εξετάζεται διεξοδικά σε όλα τα στάδια υλοποίησής του, και να περιλαμβάνει μια τακτική διαδικασία η οποία αποτελείται από επτά βασικά βήματα: διάγνωση αναγκών, διαμόρφωση σκοπών, επιλογή και οργάνωση περιεχομένου, επιλογή και οργάνωση μορφωτικών εμπειριών, καθορισμό του αντικειμένου της αξιολόγησης, καθώς και του τρόπου και των μέσων με τα οποία θα υλοποιηθεί (Stenhouse, 2003, σ. 78). Όλα τα στάδια πρέπει να βρίσκονται σε μια διαρκή αλληλεπίδραση για να

μπορούν να αντιμετωπιστούν ως ένα σύστημα που η εφαρμογή του να είναι εφικτή στην εκπαιδευτική διαδικασία (Καρατζιά-Σταυλιώτη, & Λαμπρόπουλος, 2006, σ. 67-68, Στυλιανίδης, 2008, σ. 26-27). Έτσι, εάν ένα πρόγραμμα εφαρμόζεται χωρίς τον στοιχειώδη εκπαιδευτικό σχεδιασμό, οδηγεί σε ένα τυχαίο αποτέλεσμα που δεν συνάδει με τις αρχικές προσδοκίες, αλλά ούτε και το ευρύτερο πλαίσιο αρχών που οριοθετούν την εκπαίδευση και η όλη αυτή διαδικασία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως πρόγραμμα (Σοφούλης, Γαβριλάκης, & Καπιωτάς, 2005, σ. 670, Καρατζιά-Σταυλιώτη, & Λαμπρόπουλος, 2006, σ. 56).

Το σχολικό έτος 2001-2002, το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας μπαίνει πλέον σε νέα δυναμική αφού η κυβέρνηση της χώρας, διορίζει 2000 εκπαιδευτικούς Φ.Α για την υλοποίησή του. Η δαπάνη για τη μισθοδοσία τους βάραινε τον κρατικό προϋπολογισμό και ανέρχονταν στο ποσό των 96.014.030 € (ΥΠΕΠΘ, ΥΠΟΟ, 2001, Ιούλιος, 24). Επίσης με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Συντονισμού Ολυμπιακής Προετοιμασίας (ΔΕΣΟΠ), το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, χρηματοδοτείται επιπλέον με ειδική δαπάνη. Για το σκοπό αυτό, η Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων, επιχορηγεί το Υπουργείο Παιδείας από εθνικούς πόρους, οι οποίοι προέρχονταν από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, τα λεγόμενα «Ολυμπιακά έργα», με το ποσό των 23.477.623 €, για προγράμματα/ υπηρεσίες/ δράσεις που είχαν σχέση με το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και για τη χρονική περίοδο 2001-2004 (ΥΠΟΟ, 2001, Ε146/26-3-01).

Βάσει της παραπάνω χρηματοδότησης, το Υπουργείο Παιδείας και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», σχεδίασε το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Ολυμπιακής Παιδείας και το πρόγραμμα οργανώθηκε σε πέντε άξονες: Αθλητισμός – Πολιτισμός – Ολυμπιακή Εκεχειρία – Άρση κοινωνικού Αποκλεισμού – πολυπολιτισμικότητα - Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής

Παιδείας. Η προώθηση του εθελοντισμού και της ανιδιοτελούς προσφοράς διαπερνούσε ως οριζόντια προτεραιότητα όλους τους παραπάνω άξονες. Οι στόχοι και ο συνολικός σχεδιασμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος εντάχθηκαν στην εθνική στρατηγική για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και κινούνταν παράλληλα με σημαντικές δράσεις θεσμικού χαρακτήρα. Οι δράσεις αυτές σχεδιάσθηκαν σε τρία επίπεδα: α) της κεντρικής εκπαιδευτικής πολιτικής, όπου πραγματοποιήθηκαν εκδηλώσεις-δραστηριότητες, οι οποίες οργανώθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας και την Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004» (Biennale Νέων Καλλιτεχνών Ευρώπης και Μεσογείου, Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας, επιμορφώσεις εκπαιδευτικών στελεχών κ.λπ.), β) της σχολικής μονάδας - εκπαιδευτικής περιφέρειας, όπου ύστερα από πρόσκληση ενδιαφέροντος, χρηματοδοτήθηκαν προτάσεις οι οποίες είχαν ως αντικείμενο τους άξονες του προγράμματος και γ) της συνεργασίας με διάφορους φορείς (μη κυβερνητικές οργανώσεις, αθλητικούς-πολιτιστικούς-κοινωνικούς-επιστημονικούς φορείς κ.λπ.) με την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων για την ενίσχυση του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 2002, σ. 167-168).

Για την εφαρμογή όλων αυτών των ενεργειών, το Υπουργείο Παιδείας και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» υιοθέτησε μία σειρά πολιτικών και μέτρων δίνοντας συγκεκριμένες προτεραιότητες. Ειδικότερα, η υλοποίηση του έργου αποσκοπούσε στην ανανέωση-εμπλουτισμό του περιεχομένου του προγράμματος με την εισαγωγή καινοτόμων δράσεων - προγραμμάτων στα σχολεία, στην αναβάθμιση και την αναπροσαρμογή του ρόλου των εκπαιδευτικών στη σχολική διαδικασία μέσα από την εφαρμογή καινοτόμων εκπαιδευτικών μεθόδων και πρακτικών, στη προβολή της χώρας μας ενόψει της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και, κατά προέκταση, στην υποστήριξη της

εσωτερικής μεταρρύθμισης και τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος με το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία (ΥΠΕΠΘ, 2002, σ. 5).

Για την υλοποίηση των στόχων του έργου κρίθηκε απαραίτητο:

- Ο σχεδιασμός, η ανάπτυξη και η υλοποίηση ευέλικτων ενεργειών και καινοτόμων μέτρων που θα αναδεικνύουν και θα προωθούν τις αρχές και τους στόχους της Ολυμπιακής Παιδείας.
- Η εξασφάλιση των απαραίτητων προϋποθέσεων και συνθηκών (διοικητικών, οικονομικών, οργανωτικών) για την εφαρμογή του προγράμματος.
- Η εμπλοκή και ενεργός συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών και αρμόδιων τοπικών οργανισμών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, μέσω σχετικών δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης.
- Η οργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων για τους εκπαιδευτικούς και τους φορείς που συμμετείχαν στην υλοποίηση του Προγράμματος.
- Η παροχή πολλαπλών μηχανισμών υποστήριξης, οργάνωσης και υλοποίησης δράσεων, ανοικτών σε όλους.
- Η ενίσχυση και ανάπτυξη παιδαγωγικών εργαλείων και μέσων που αφορούσαν τους Παραολυμπιακούς Αγώνες και είχαν ως αποδέκτη ολόκληρη την εκπαιδευτική κοινότητα.
- Η διαρκής παρακολούθηση, αξιολόγηση και αναπροσαρμογή του προγράμματος, μέσω της διενέργειας μελετών και ερευνών σε τακτά χρονικά διαστήματα για την απόκτηση πληροφοριών σχετικά με την αποτελεσματικότητα των μεθόδων και τον αντίκτυπο των δράσεων.
- Ο προσδιορισμός των βραχυπρόθεσμων (ετήσιων) και των μακροπρόθεσμων (πολυετών) ποσοτικών και ποιοτικών στόχων και την παρακολούθηση της πορείας επίτευξής τους.

- Προτάσεις διορθωτικών παρεμβάσεων σε περίπτωση διαπίστωσης αποκλίσεων.
- Καθορισμός των προδιαγραφών για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των δράσεων.
- Οργάνωση και εκτέλεση των διαδικασιών για την ανάθεση της υλοποίησης των δράσεων.
- Την εποπτεία και την επίβλεψη της όλης διαδικασίας εκτέλεσης των δράσεων (ΥΠΕΠΘ, 2002, σ. 6-8).

Την ευθύνη για την υλοποίηση του έργου είχε ο αρμόδιος υφυπουργός για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, διότι σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφο γ, της Υ 228/2000, απόφασης της ΔΕΣΟΠ, προβλέπονταν ότι: *«οι Υπουργοί είναι υπεύθυνοι για τον σχεδιασμό, την εκτέλεση και την τήρηση δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος για κάθε έργο, πρόγραμμα και δράση που εμπίπτει στην αρμοδιότητα και την ευθύνη του Υπουργείου τους»* (ΔΕΣΟΠ, 2000, Μάιος, 31). Έτσι, το Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας σε συνεργασία πάντοτε με την Ομάδα Εργασίας του Υπουργείου Παιδείας και το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας, είχαν ως κύριο σκοπό την υποστήριξη και αντιμετώπιση συγκεκριμένων σύνθετων προβλημάτων που αφορούσαν την υλοποίηση των έργων όπως:

- Εισηγήσεις προς την πολιτική ηγεσία για την υλοποίηση των αποφάσεων της ομάδας εργασίας.
- Την εποπτεία της φυσικής και οικονομικής διαχείρισης του έργου.
- Τον καθορισμό των προδιαγραφών και των κριτηρίων αξιολόγησης των δραστηριοτήτων κάθε έτους.

- Την εκπόνηση προσκλήσεων ενδιαφέροντος προς τους φορείς και τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας για την υποβολή προτάσεων στις διάφορες θεματικές περιοχές των δράσεων του έργου.
- Τη συλλογή στοιχείων σχετικά με την αξιολόγηση των προτάσεων που υποβάλλονταν κάθε χρόνο, την επιλογή τους με βάση τα κριτήρια που είχαν καθοριστεί, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των επιτροπών και το ύψος του προϋπολογισμού κάθε έτους.
- Τη συλλογή στοιχείων σχετικά με την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων κάθε δράσης.
- Τη σύνταξη ετήσιων εκθέσεων των αποτελεσμάτων του έργου η οποία επέτρεπε τον επανασχεδιασμό και τη βελτίωση των δραστηριοτήτων.
- Την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων κάθε δράσης με προτάσεις για τη γενικότερη διάχυσή της (ΥΠΕΠΘ, 2002).

Ο σχεδιασμός και ο προϋπολογισμός του έργου σε άξονες και μέτρα φαίνεται στο Πίνακα 3.

Πίνακας 3: Το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Ολυμπιακής Παιδείας

Άξονας Α.	Πολιτισμός	7.970.000 €
Μέτρο Α.1	Biennale Νέων Καλλιτεχνών	
Μέτρο Α.2	Σχέδια Προτεραιότητας και Πιλοτικές Δράσεις Πολιτισμού	
Μέτρο Α.3	Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Πολιτισμού	
Άξονας Β.	Αθλητισμός	3.925.000 €
Μέτρο Β.1	Σχέδια Προτεραιότητας και Πιλοτικές Δράσεις Αθλητισμού	

Μέτρο Β.2	Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Αθλητισμού	
Άξονας Γ	Ολυμπιακή Εκεχειρία	1.800.000 €
Μέτρο Γ.1	Σχέδια Προτεραιότητας και Πιλοτικές Δράσεις Ολυμπιακής Εκεχειρίας	
Μέτρο Γ.2	Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Ολυμπιακής Εκεχειρίας	
Άξονας Δ	Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητα	3.540.000 €
Μέτρο Δ.1	Σχέδια Προτεραιότητας και Πιλοτικές Δράσεις Άρσης Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητας	
Μέτρο Δ.2	Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Άρσης Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητας	
Άξονας Ε	Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας	6.242.623 €
Μέτρο Ε.1	Οργάνωση – Διοίκηση – Προώθηση - Αξιολόγηση Προγράμματος «Ολυμπιακή Παιδεία»	
Μέτρο Ε.2	Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας	
ΣΥΝΟΛΟ		23.477.623 €

Ο προγραμματισμός για τον προσδιορισμό των δράσεων κατά τη διάρκεια της τριετίας (2001-2004) καθώς και η διαμόρφωση του ετήσιου προϋπολογισμού του έργου στηρίχθηκε στην ακόλουθη διαδικασία:

- Ο συνολικός προϋπολογισμός καθορίστηκε σε ετήσια βάση μέχρι το επίπεδο της χρηματοδότησης για κάθε άξονα και ξεχωριστών δράσεων κάθε μέτρου.
- Η ομάδα εργασίας του έργου είχε την ευθύνη για τον καθορισμό του ετήσιου αριθμού των δράσεων μέσα στο πλαίσιο που καθόριζαν ο συνολικός

προϋπολογισμός του έργου και ο προϋπολογισμός της κάθε ξεχωριστής δράσης.

- Για λόγους που αφορούσαν τη διευκόλυνση του έργου και την ευελιξία στον καθορισμό των δράσεων, η ομάδα εργασίας είχε τη δυνατότητα της μεταφοράς ποσών μεταξύ των δράσεων κάθε μέτρου εντός του έτους, αλλά και από έτος σε έτος σε ποσοστό ίσο με 20% του συνολικού ποσού της κάθε δράσης.
- Η διεύρυνση των δράσεων του έργου με νέα προγράμματα και η αντίστοιχη αναμόρφωση / τροποποίηση του συνολικού προϋπολογισμού, πραγματοποιήθηκε μετά από απόφαση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας και της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004».

Η έγκριση των δράσεων που εκπονήθηκαν σε κάθε Άξονα, ανήκε στην αρμοδιότητα της ομάδας εργασίας του έργου, η οποία καθόριζε τις ανάγκες και την εξέλιξη των δραστηριοτήτων σε ετήσια βάση καθ' όλη την διάρκεια του έργου. Οι προτάσεις για την εφαρμογή τους για κάθε Άξονα προήλθαν μετά από πρόσκληση ενδιαφέροντος από τους ακόλουθους φορείς:

- Την Ομάδα Εργασίας του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας.
- Άλλες Διευθύνσεις και Οργανισμούς εποπτευόμενους από το Υπουργείο Παιδείας (Δ/νση Φυσικής Αγωγής του ΥΠΕΠΘ, Δ/νση Σπουδών Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης του ΥΠΕΠΘ, Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο κ.λπ.).
- Τους νομαρχιακούς υπευθύνους του προγράμματος.
- Φορείς, Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα και φυσικά πρόσωπα της Εκπαιδευτικής και Επιστημονικής Κοινότητας.

- Φορείς, Ιδρύματα, Οργανισμούς και Ενώσεις επιστημονικού, κοινωνικού και πολιτιστικού χαρακτήρα.
- Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Αθλητικές Οργανώσεις, Διεθνείς Οργανισμούς κ.λπ. (ΥΠΕΠΘ, 2002).

Σκοπός, στόχοι και προϋπολογισμός του Επιχειρησιακού σχεδίου ανά Άξονα και Μέτρα

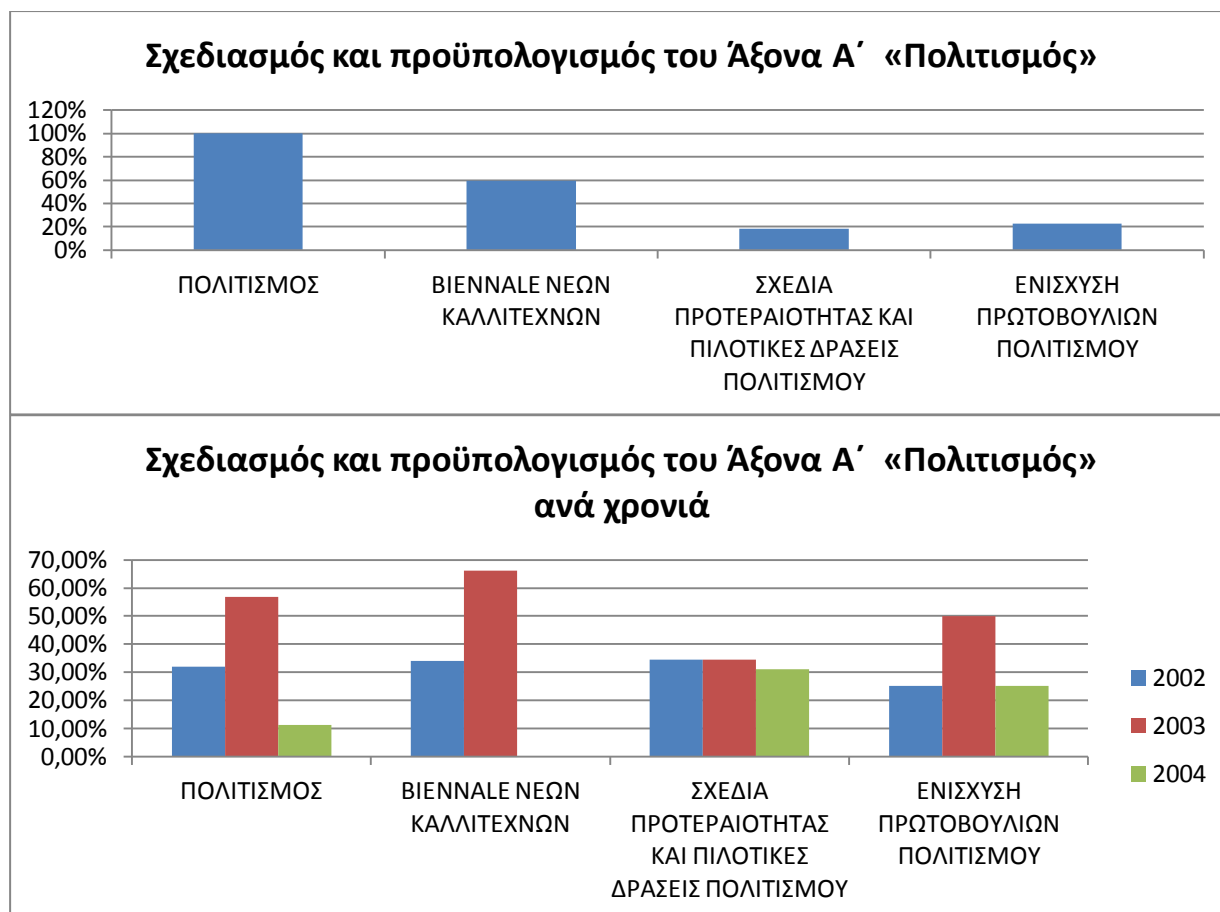
Ο Άξονας Α΄ «Πολιτισμός» οργανώθηκε σε τρία Μέτρα και βασική του επιδίωξη ήταν να ευαισθητοποιήσει τη μαθητική και εκπαιδευτική κοινότητα, τους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, τους πολιτιστικούς φορείς, την κοινωνία των πολιτών να συμμετέχουν σε μια σειρά από δραστηριότητες, πρωτοβουλίες και εκδηλώσεις για τον πολιτισμό, με σημεία αναφοράς την αλληλεγγύη, τη φιλία, την ευγενή άμιλλα, τον αλληλοσεβασμό, την πολυφωνία, την αξία της συμμετοχής και του αγώνα και το ανθρώπινο σώμα, αξίες οι οποίες εκφράζονται μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων, συνθέτοντας το Ολυμπιακό πνεύμα. Η υλοποίηση του είχε ως στόχους:

- Να αναδείξει τον πολιτισμό ως γέφυρα φιλίας μεταξύ των λαών.
- Να προωθήσει τη συνεργασία και δημιουργία δικτύου μεταξύ της εκπαιδευτικής κοινότητας και φορέων της τοπικής κοινωνίας.
- Να ενθαρρύνει τον κοινωνικό ρόλο των νέων και να απελευθερώσει τη δημιουργική τους φαντασία.
- Να αναπτύξει στους νέους μια ξεχωριστή φιλοσοφία ζωής η οποία να συνδυάζει τον αθλητισμό με τον πολιτισμό , ώστε να διαπλάσουν σε ένα ισορροπημένο σύνολο τις σωματικές , πνευματικές και ψυχικές τους αρετές.
- Να προωθήσει τα ιδεώδη του Ολυμπισμού μέσα από τον πολιτισμό.
- Να καταστήσει την εκπαιδευτική κοινότητα κυψέλη πολιτιστικής δημιουργίας

- Να γεφυρωθεί το παρελθόν με το παρόν μέσα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τον πολιτισμό (ΥΠΕΠΘ, 105238/ΚΔ/8-10-02).

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Άξονα «Πολιτισμός», ήταν 7.970.000 €. Εξ αυτών, όπως διαπιστώνουμε και από το Γράφημα 1, το μεγαλύτερο ποσοστό 59% αφορούσε τη διοργάνωση της 11^{ης} Biennale Νέων Καλλιτεχνών Ευρώπης και Μεσογείου, το 22,58% τη χρηματοδότηση σχολικών μονάδων και το 18,19% σε επιλεγμένα σχέδια προτεραιότητας και πιλοτικές δράσεις Πολιτισμού.

Η χρονική κατανομή του Μέτρου Α.1, σε ποσοστό 66,10% επι του συνόλου του έργου ήταν για το έτος 2003, διότι ήταν και το έτος υλοποίησης, ενώ σε πολύ μικρότερο ποσοστό 33,90% ήταν για το έτος 2002 και αφορούσε τις δαπάνες προετοιμασίας. Για το Μέτρο Α.2, η κατανομή των δαπανών είναι ισόποση και για τα τρία έτη με μικρή διαφορά για το έτος 2004. Τέλος, η χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων που αφορούσε το Μέτρο Α.3, ήταν 25% για τα έτη 2002 και 2004 και 50% για το έτος 2003. Η διαφορά που παρατηρείται για το έτος 2003 ουσιαστικά δεν υπάρχει, διότι τα τρία ημερολογιακά έτη είναι δύο σχολικά έτη, οπότε η δαπάνη είναι ισόποση για τα δύο σχολικά έτη (2002-2003 και 2003-2004). Η διαφορά αυτή θα παρατηρηθεί και παρακάτω στους υπόλοιπους Άξονες (Γράφημα 2, 3 και 4), και θα αφορά το Μέτρο «Ενίσχυση Πρωτοβουλιών» (ΥΠΕΠΘ, 2002, σ. 22-24).

Γράφημα 1: Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Α' «Πολιτισμός»

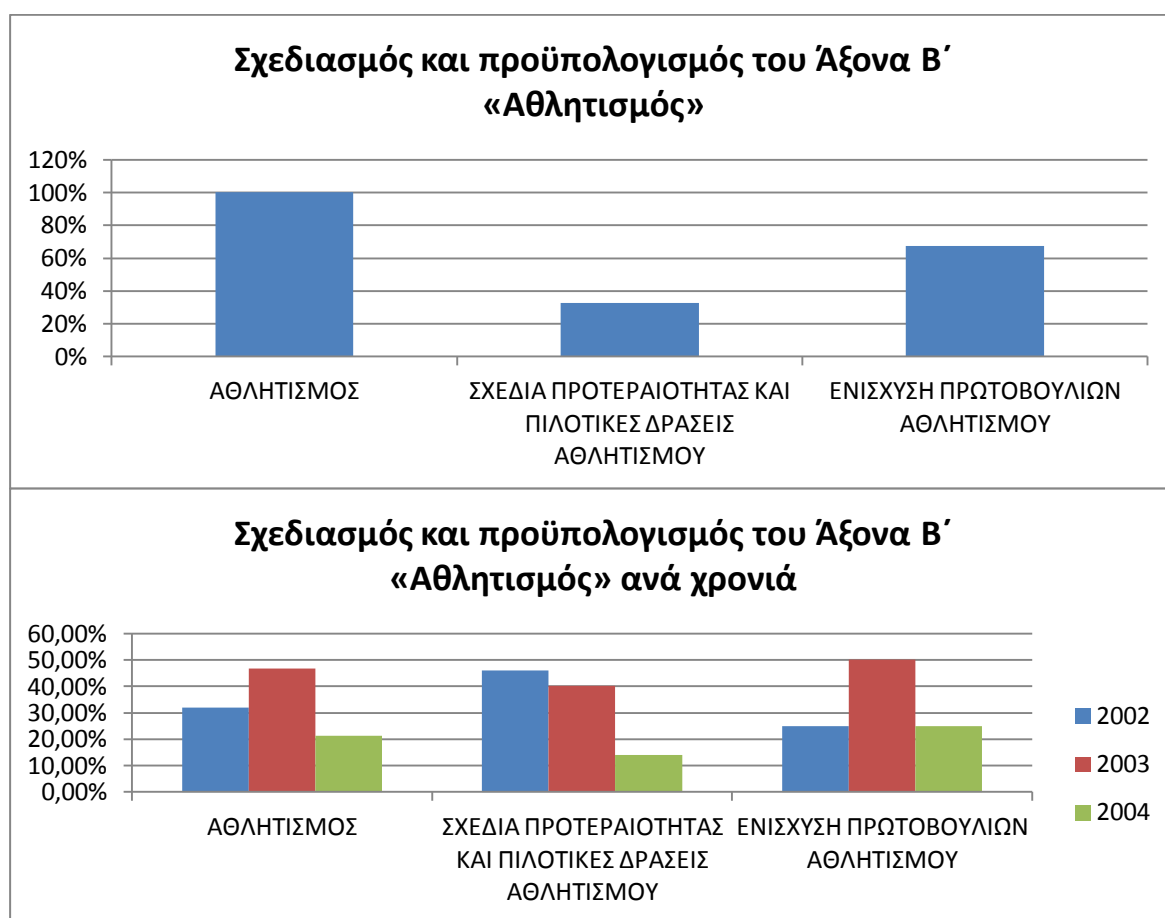
Ο Άξονας Β' «Αθλητισμός» οργανώθηκε σε δύο μέτρα και ως αντικείμενο είχε την εισαγωγή καινοτόμων προγραμμάτων και δράσεων στην εκπαιδευτική διαδικασία με σκοπό να διαδώσει τις αξίες του αθλητισμού ως πολύτιμου αγαθού που βελτιώνει την υγεία, δημιουργεί πνευματική και ψυχική ανάταση και προάγει την ποιότητα ζωής του ατόμου. Ο αθλητισμός ως φορέας θεμελιωδών αξιών, αποτελεί ένα κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο μείζονος σημασίας και αυτό τον καθιστά προνομιούχο μέσο κάθε εκπαιδευτικής πολιτικής και κάθε εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η υλοποίησή του είχε ως στόχους:

- Να βοηθήσει στην κατανόηση των ηθικών αρχών, των ιδεωδών και της διαχρονικής αξίας του Ολυμπισμού και του Ολυμπιακού κινήματος.

- Να καλλιεργήσει αξίες, όπως ο σεβασμός του άλλου, του συναθλητή ή του αντιπάλου, η εκμάθηση και η τήρηση κανόνων της συλλογικής ζωής, το αίσθημα της αλληλεγγύης, της προσπάθειας, του «ευ αγωνίζεσθαι», της ένταξης στην ομάδα.
- Να προετοιμάσει τους νέους ώστε αυτοί να γίνουν υπεύθυνοι και καλλιεργημένοι άνθρωποι, με κριτική σκέψη και να αποκτήσουν θετική συμπεριφορά προς την Ολυμπιακή Παράδοση και τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.
- Να ενθαρρύνει τους νέους στην αναζήτηση γνώσεων, που σχετίζεται με την αρχαία και σύγχρονη ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων και του Αθλητισμού, γενικότερα.
- Να προετοιμάσει –εκπαιδεύσει κατάλληλα τους νέους ως εθελοντές, θεατές, φιλάθλους, αθλητές ώστε αυτοί να είναι ικανοί να βοηθήσουν στην προετοιμασία, στην οργάνωση, στη φιλοξενία και στη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.
- Να καλλιεργήσει στους νέους την ανάγκη για άσκηση και να ενθαρρύνει τη μαζική συμμετοχή στον αθλητισμό και τον πρωταθλητισμό.
- Να αναπτύξει τις ικανότητες και να καλλιεργήσει τα ταλέντα τους και τις ιδιαίτερες δεξιότητές τους μέσω πολλαπλών δραστηριοτήτων (ΥΠΕΠΘ, 105237/ΚΔ/8-10-2002).

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Άξονα «Αθλητισμός» (Γράφημα 2), ανέρχονταν στο ποσό των 3.925.000 € και η συνολική χρονική κατανομή του Άξονα ήταν 31,84% για το έτος 2002, 46,75% για το έτος 2003 και 21,40% για το έτος 2004. Εξ αυτών το μεγαλύτερο ποσοστό 67,26% αφορούσε την χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων, ενώ σε μικρότερο ποσοστό 32,73%, αφορούσε την υλοποίηση

πilotικών δράσεων. Ο προγραμματισμός των pilotικών δράσεων (Μέτρο Β.1) για τα έτη 2002 και 2003 είναι ίδιος περίπου (45,91% και 40,07%), ενώ για το έτος 2004 είναι πολύ μικρότερος (14%). Για το Μέτρο Β.2 που αφορούσε τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων, ο προγραμματισμός είναι ισόποσος για τα σχολικά έτη 2002-2003 και 2003-2004 με το ποσό των 1.320.000 € (ΥΠΕΠΘ, 2002, σ. 25-27).

Γράφημα 2: Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Β' «Αθλητισμός»

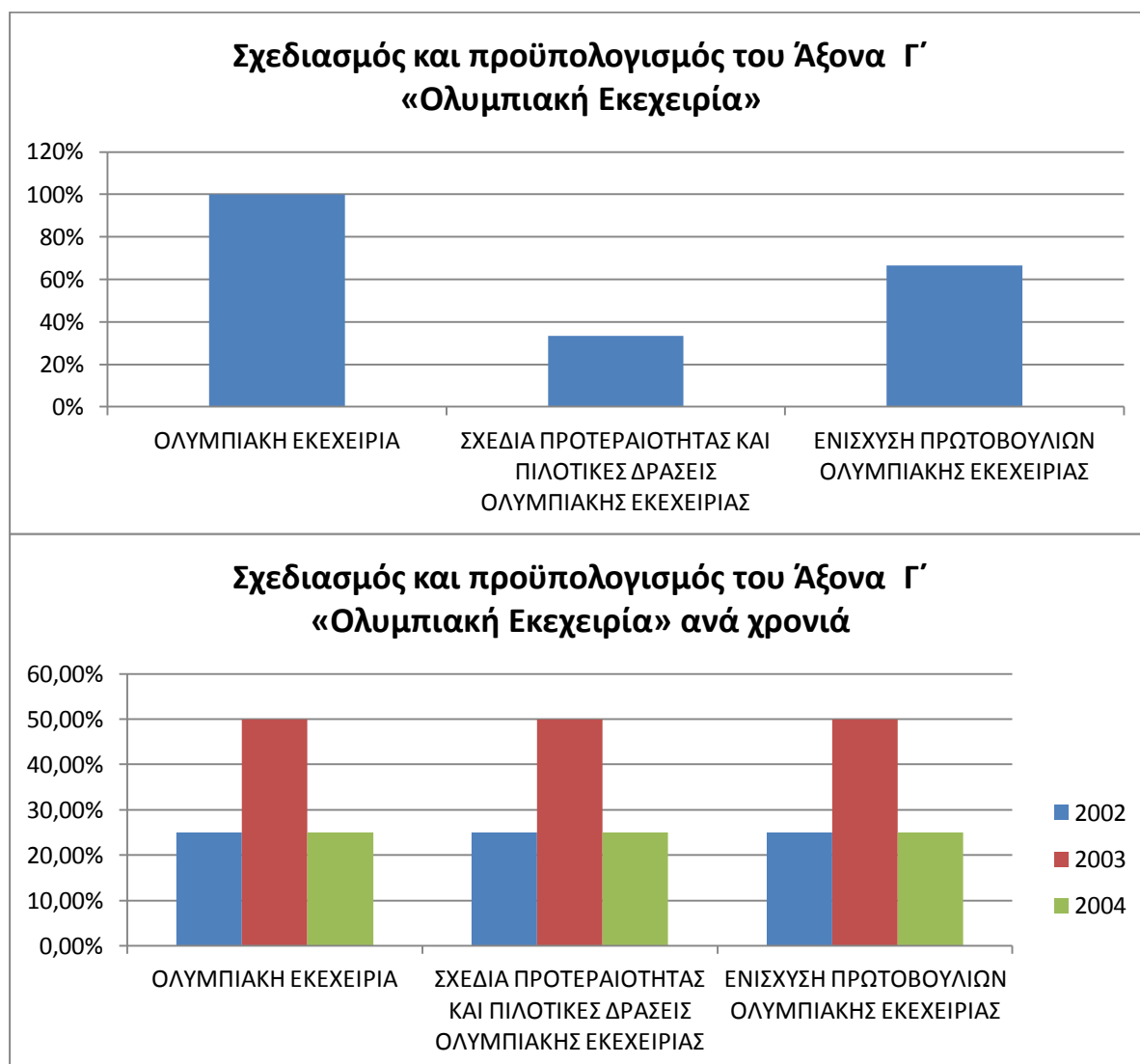
Ο Άξονας Γ' «Ολυμπιακή Εκχειρία» οργανώθηκε σε δύο Μέτρα και βασική του επιδίωξη ήταν η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση και η δραστηριοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας και του ευρύτερου κοινού για την αναβίωση και την

καθιέρωση της Εκεχειρίας στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Η υλοποίηση του είχε ως στόχους:

- Την κατανόηση και ανάλυση του νοήματος της Ολυμπιακής Εκεχειρίας όπως αυτή αντικατοπτρίζεται μέσα από την ιστορία.
- Την γνωριμία των νέων ανθρώπων με διαφορετικές κουλτούρες και τρόπους ζωής.
- Την ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας, τόσο στα ζητήματα της ειρήνης και συνεργασίας των λαών, όσο και σε θέματα πολιτισμικών διαφορών.
- Την κατανόηση του ρόλου των συμβολισμών και των τελετών των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, ως τρόπων προώθησης της φιλίας και της ειρήνης.
- Την κατανόηση ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες εκτός από ένα μεγάλο αθλητικό γεγονός, υπερβαίνουν όλες τις διαφορές, συνδυάζοντας τη φιλία, την αλληλοστήριξη, το ευ αγωνίζεσθαι, και την παγκοσμιότητα, με σκοπό τη βελτίωση των αξιών της κοινωνίας στην οποία ζούμε, προς όφελος όλων των μελλοντικών γενιών (ΥΠΕΠΘ, 105240/ΚΔ/8-10-2002).

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Άξονα «Ολυμπιακή Εκεχειρία» (Γράφημα 3), ήταν 1.800.000 € και ο προγραμματισμός του Άξονα ήταν 50% για το έτος 2003 και από 25% για τα έτη 2002 και 2004. Το μεγαλύτερο ποσοστό 66,66% αφορούσε τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων και σε μικρότερο βαθμό 33,33% την υλοποίηση των πιλοτικών δράσεων.

Η χρονική κατανομή υλοποίησης του Άξονα, που αφορούσε τις πιλοτικές δράσεις ήταν 50% για το έτος 2003 και 25% για τα έτη 2002 και 2004 και η χρηματοδότηση των σχολείων ήταν ισόποση για τα δύο σχολικά έτη (ΥΠΕΠΘ, 2002, σ. 28-31).

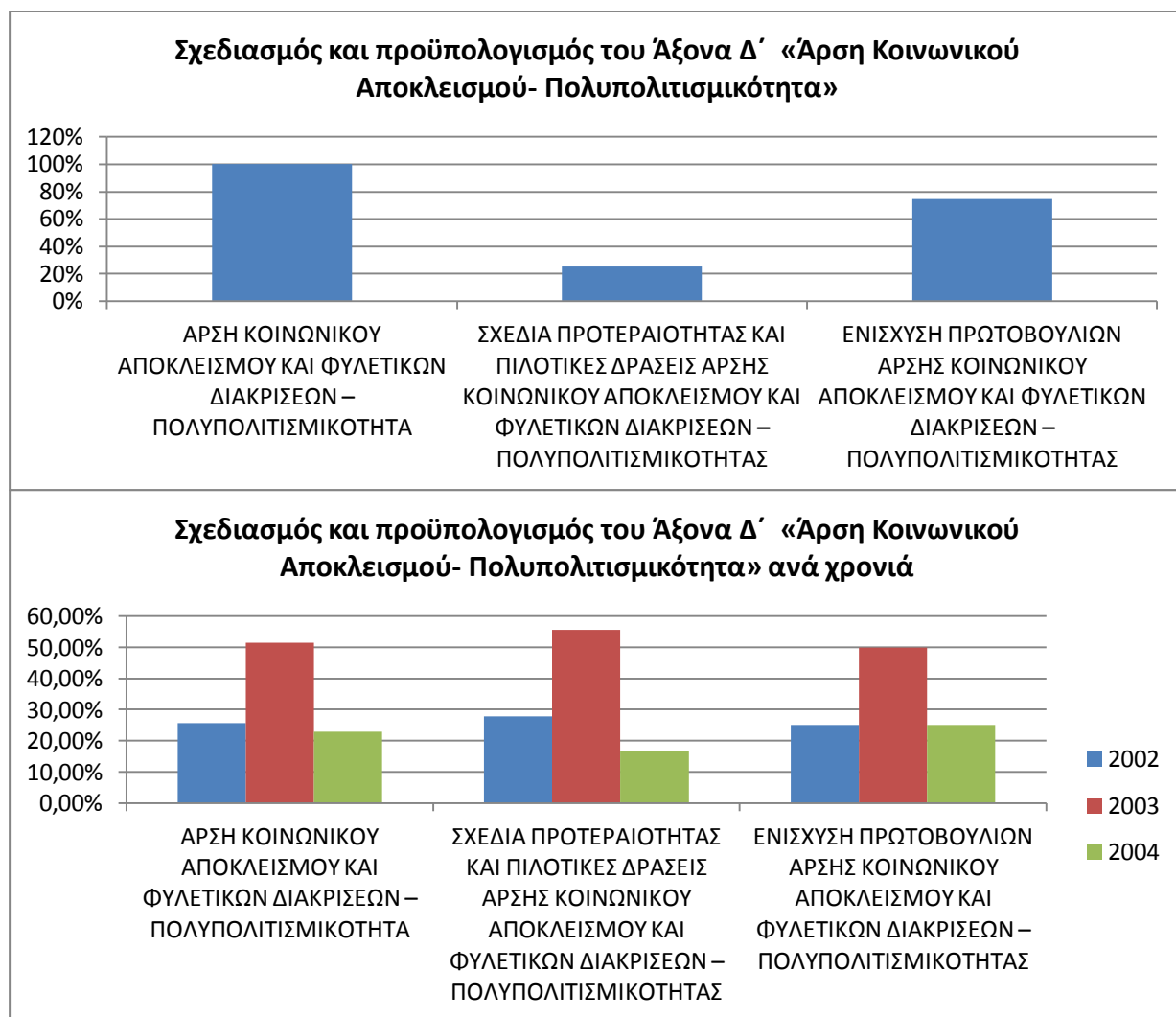

Γράφημα 3: Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Γ΄ «Ολυμπιακή Εκεχειρία»

Σκοπός του Άξονα Δ, «**Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων - Πολυπολιτισμικότητα**» ήταν η ευαισθητοποίηση και η δραστηριοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας σε θέματα όπως η ανοχή στη διαφορετικότητα, ο πολυπολιτισμός και η ενθάρρυνση δράσεων στη κατεύθυνση της ενίσχυσης μιας υγιούς, δημοκρατικής, ανοιχτής και ανεκτικής κοινωνίας. Η υλοποίησή του είχε ως στόχους:

- Την ευαισθητοποίηση των μαθητών και των εκπαιδευτικών σε θέματα του κοινωνικού αποκλεισμού, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της βίας.
- Την εξοικείωση με τις έννοιες της πολυπολιτισμικότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σκοπό την κατανόηση της πολιτισμικής πολυμορφίας, την ενίσχυση της αντίληψης των ίσων δικαιωμάτων και της αυτοεκτίμησης των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων στους μαθητές για ομαλότερη προσαρμογή στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες και τη διεύρυνση της σχολικής γνώσης σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Την προώθηση της κοινωνικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο, την ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας σε προγράμματα κοινωνικής αλληλεγγύης και ανθρωπιστικής δράσης, ιδιαίτερα σε περιοχές ή δήμους με αυξημένα κοινωνικά προβλήματα (ΥΠΕΠΘ, 105239/ΚΔ/8-10-2002).

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Άξονα «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού- Πολυπολιτισμικότητα» (Γράφημα 4), ανέρχονταν στο ποσό των 3.540.000 € και ο προγραμματισμός του Άξονα ήταν σε ποσοστό 25,70% για το έτος 2002, σε διπλάσιο περίπου ποσοστό 51,41% για το έτος 2003 και σε 22,88% για το έτος 2004. Εξ αυτών το μεγαλύτερο ποσοστό 74,57% ήταν προγραμματισμένα για την χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων και το 25,42% για την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων. Ο προγραμματισμός των πιλοτικών δράσεων (Μέτρο Δ.1) ήταν 55,55% για το έτος 2003, 27,77% για το έτος 2002 και 16,66% για το 2004. Ενώ η χρηματοδότηση των σχολείων ήταν ίδια για τα δύο έτη υλοποίησης (ΥΠΕΠΘ, 2002, σ. 32-34).

Γράφημα 4: Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Δ' «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού- Πολυπολιτισμικότητα»

Επιδίωξη του Άξονα Ε', «Κεντρικές Προτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας» (Γράφημα 5), ήταν η ορθή οργάνωση, η διοίκηση τη υλοποίησης, η προώθηση και η αξιολόγηση του Προγράμματος. Αποτελούνταν από δράσεις οι οποίες υποστήριζαν συνολικά την υλοποίησή του και ήταν απαραίτητες προκειμένου να υλοποιηθεί αποτελεσματικά και να βελτιστοποιηθούν τα οφέλη. Στον Άξονα περιλαμβάνονταν:

Επικαιροποίηση σχεδιασμού Προγράμματος, Αξόνων, Μέτρων και Δράσεων: διαδικασίες επιλογής για δράσεις στο πλαίσιο των μέτρων του

Προγράμματος, εκτίμηση προϋπολογισμού δράσεων, επιλογή διαδικασιών και φορέων υλοποίησης, χρονοδιάγραμμα δράσης, ορισμός ομάδας υλοποίησης, υποβολή του τεχνικού δελτίου στις αρμόδιες υπηρεσίες.

Σύνταξη και δημοσίευση προκηρύξεων – κριτηρίων αξιολόγησης: ορισμός επιτροπών, αξιολόγηση προτάσεων, κατάρτιση συμβάσεων.

Παρακολούθηση της υλοποίησης των δράσεων του Προγράμματος: παρακολούθηση της υλοποίησης από την ομάδα υλοποίησης έργου, σύνταξη περιοδικών εκθέσεων προόδου, αντιμετώπιση προβλημάτων στην πορεία της υλοποίησης με λήψη διορθωτικών μέτρων.

Αξιολόγηση των δράσεων του Προγράμματος: προκαταρκτική αξιολόγηση αναμενόμενων αποτελεσμάτων, ενδιάμεση αξιολόγηση κατά την υλοποίηση και τελική αξιολόγηση.

Ενέργειες προώθησης του Προγράμματος: σχεδιασμός εκστρατείας προώθησης, υλοποίηση ενεργειών προώθησης (έντυπα, βιντεοσκοπήσεις, διαφημιστικά spots).

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Άξονα Ε «Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας» ανέρχονταν στο ποσό των 6.242.623 € και ο προγραμματισμός του άξονα έδωσε έμφαση για τις περισσότερες ενέργειες για το έτος 2003 σε ποσοστό 60,87%, ενώ για τα έτη 2002 και 2004 είναι σε μικρότερο βαθμό περίπου 19%, αντίστοιχα. Το 62,39% ήταν προγραμματισμένο για το Μέτρο Ε.1 και αφορούσε ενέργειες οργάνωσης, διοίκησης, προώθησης και αξιολόγησης του προγράμματος, ενώ το 37,60% ήταν για την οργάνωση και υλοποίηση του Πάρκου Ολυμπιακής Παιδείας.

Ο προγραμματισμός για το Μέτρο Ε.1 ήταν 22,97% για το έτος 2002, 46, 21% για το έτος 2003 και 30,80% για το έτος 2004. Για το Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας το

60,87% ήταν προγραμματισμένο για το 2003 που ήταν και το έτος υλοποίησης και 19,90% για το έτος 2002 για ενέργειες προετοιμασίας (ΥΠΕΠΘ, 2002).

Γράφημα 5: Σχεδιασμός και προϋπολογισμός του Άξονα Ε' «Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας»

Υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου ανά Άξονα και Μέτρα

Υλοποίηση του Άξονα Α Πολιτισμός: Η συνολική δαπάνη υλοποίησης του Άξονα Πολιτισμός, ανήλθε στο ποσό των 7.820.651 €. Ο χρονικός καταμερισμός του Άξονα ήταν 30,90 % για το έτος 2002, σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό 57,84% για το έτος 2003 και σε μικρότερο βαθμό 11,24% για το έτος 2004. Εξ αυτών, το μεγαλύτερο ποσοστό 60,35% ήταν για την υλοποίηση του Μέτρου Α.1 που αφορούσε την 11^η

Biennale Νέων Καλλιτεχνών Ευρώπης και Μεσογείου, το 27,12% τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων και σε μικρότερο βαθμό 12,52% την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων. Αναλυτικά η υλοποίηση του Άξονα «Πολιτισμός» εμφανίζεται στον Πίνακα 4 και στο Γράφημα 6.

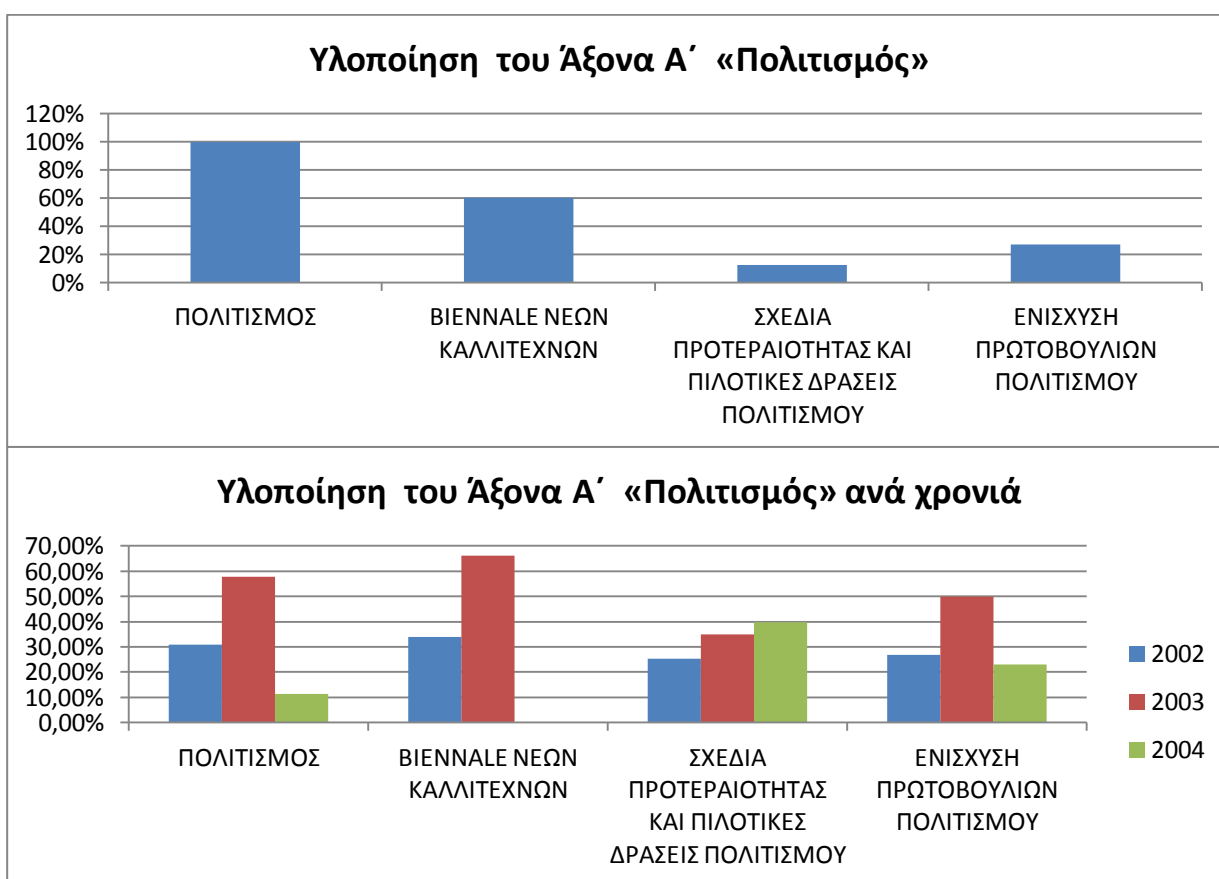
Πίνακας 4: Υλοποίηση του Άξονα Α΄ Πολιτισμός

Άξονας Α	Σύντομη περιγραφή του έργου
Μέτρο Α1	Biennale Νέων Καλλιτεχνών Ευρώπης και Μεσογείου: Σκοπός του έργου ήταν η προώθηση της ακτινοβολίας της χώρας μας, η ανάδειξη της πολιτιστικής διάστασης των Ολυμπιακών Αγώνων, η προώθηση της νεανικής καλλιτεχνικής δραστηριότητας και του Ολυμπιακού Πνεύματος στο χώρο της τέχνης (ΥΠΕΠΘ, 67153/ΚΔ/28-6-02, 4.720.000 €).
A.2	Σχέδια Προτεραιότητας και Πιλοτικές Δράσεις Πολιτισμού: Υλοποίηση επιλεγμένων σχεδίων προτεραιότητας και μεμονωμένων πιλοτικών δράσεων ειδικής σημασίας.
A.2.1	Πανελλήνιοι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες: Ένταξη των Πανελληνίων Καλλιτεχνικών Αγώνων, στα πλαίσια του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας, με σκοπό να ενθαρρύνουν και να αναπτύξουν το ενδιαφέρον των μαθητών για τον αθλητισμό και τις αξίες του μέσω των Καλών Τεχνών και γενικά της αισθητικής παιδείας (ΥΠΕΠΘ, 5681/ΚΔ/20-1-04, 24534/ΚΔ /7-3-03, 74690/16-5-02, 560.172 €).
A.2.2	Πάμε Σινεμά: Ένταξη του εκπαιδευτικού προγράμματος «Πάμε Σινεμά» στα πλαίσια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, με σκοπό την ευαισθητοποίηση των μαθητών σχετικά με τις τέχνες και τον πολιτισμό, σε

	<p>θεματικές ενότητες σχετικές με τους άξονες του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 135653/18-12-02, 75.000 €).</p>
A.2.3	<p>Αγώνες Αντιλογίας – Επιχειρηματολογίας: Ένταξη των Αγώνων Αντιλογίας, στα πλαίσια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, με σκοπό την προώθηση και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών, δίνοντάς τους την ευκαιρία να διαγωνιστούν μέσα σε ένα αυστηρά καθορισμένο πλαίσιο κανόνων, σε θεματικές ενότητες του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 20607/ΚΔ/26-2-04, 67346/18-04-02, 45.000 €).</p>
A.2.4	<p>Το θέατρο στην Εκπαίδευση: Διοργάνωση της 3^{ης} Διεθνούς Συνδιάσκεψης για το θέατρο στην Εκπαίδευση, με σκοπό την εφαρμογή των παραστατικών τεχνών στο σχολείο αλλά και η αναζήτηση μεθόδων και τεχνικών τις οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί στην καθημερινή πρακτική τους (ΥΠΕΠΘ, 118023/ΚΔ/6-11-02, 45.000 €).</p>
A.2.5	<p>Διεθνής Ολυμπιακή Χορωδία: Δημιουργία χορωδίας, αποτελούμενης από σαράντα νέους που προέρχονταν από Βαλκανικές, Παρευξείνιες, Μεσογειακές και άλλες χώρες και εξυμνούσε την ειρήνη, τη συμβίωση και τη συνεργασία στην ανθρώπινη κοινωνία (ΥΠΕΠΘ, 24532/ΚΔ/7-3-03, 43.650 €).</p>
A.2.6	<p>Το φωτογραφικό λεύκωμα του Άλμπερτ Μάγιερ: Αναπαραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και φωτογραφικού υλικού, από το Τμήμα Ιστορικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη, σχετικό με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896 (ΥΠΕΠΘ, 26255/ΚΔ/14-3-03, 45.000 €).</p>
A.2.7	<p>Πίνδαρος, ο Στοχαστής και Υμνητής του Ολυμπιακού Ιδεώδους: Διοργάνωση Διεθνούς ημερίδας που ως σκοπό είχε την ανάδειξη της</p>

	μορφής του μεγαλύτερου υμνητή του Ολυμπιακού Ιδεώδους (ΥΠΕΠΘ, 42304/ΚΔ/7-5-04, 90.000 €).
A.2.8	Άθλα και Έπαθλα στα Ομηρικά Έπη: Διοργάνωση Διεθνούς συνεδρίου με σκοπό να καταδειχθεί η σημασία του αγωνιστικού πνεύματος, στην εδραίωση των Ολυμπιακών Αγώνων (ΥΠΕΠΘ, 2330/ΚΔ/13-1-04, 42.000 €).
A.2.9	Ελιάς Εκγώμιον: Διοργάνωση έκθεσης με σκοπό την προβολή της πολιτιστικής, αθλητικής, θρησκευτικής, και εθνικής διάστασης της ελιάς και τους δεσμούς της με το χώρο του αθλητισμού και τους ανθρώπους (ΥΠΕΠΘ, 47212/ΚΔ/21-5-04, 12.000 €).
A.2.10	Παιδική Συμφωνική Ορχήστρα του Τρίτου: Δημιουργία μιας πλήρης συμφωνικής ορχήστρας 45 μαθητών – μουσικών, που ως σκοπό είχε την παρουσίαση μουσικού προγράμματος, της ημέρες λειτουργίας του Πάρκου Ολυμπιακής Παιδείας και σε άλλες κεντρικές εκδηλώσεις, σε ρεπερτόριο σχετικό με την ειρήνη, τον αθλητισμό κ.λπ. (ΥΠΕΠΘ, 38194/ΚΔ/18-4-03, 9.400 €).
A.2.11	Αρχιτεκτονική και Ολυμπιακοί Αγώνες: Διοργάνωση έκθεσης από τη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, που ως σκοπό είχε την παρουσίαση σπουδαστικών εργασιών και εικαστικών δραστηριοτήτων στους τομείς της ζωγραφικής και της πλαστικής σε θέματα σχετικά με τον αθλητισμό, πολιτισμό και τους Ολυμπιακούς Αγώνες (ΥΠΕΠΘ, 58500/ΚΔ /23-6-04, 12.000 €).
ΜΕΤΡΟ A.3	Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Πολιτισμού: Επιλογή και ενίσχυση αξιόλογων πολιτιστικών πρωτοβουλιών σχολικών μονάδων, είτε μεμονωμένων, είτε σε

	συμπράξεις και την έμπρακτη υποστήριξη από φορείς της τοπικής κοινωνίας.
A.3.1	Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων: Χρηματοδότηση σχολικών μονάδων για τα σχολικά έτη 2002-2004 με σκοπό την επίτευξη των στόχων του Άξονα «Πολιτισμός» (ΥΠΕΠΘ, 105238/ΚΔ/8-10-02, 116200/ΚΔ/22-10-2003, 2.121.429 €).
Συνολικό Κόστος υλοποίησης Άξονα «Πολιτισμός»: 7.820.651 €.	

Γράφημα 6: Υλοποίηση του Άξονα «Πολιτισμός»

Υλοποίηση του Άξονα Β Αθλητισμός: Η συνολική δαπάνη υλοποίησης του Άξονα «Αθλητισμός» σύμφωνα με τον Πίνακα 5, ανήλθε στο ποσό των 3.755.040 €. Η υλοποίηση του άξονα ήταν για το έτος 2002 με ποσοστό 22,56%, στο διπλάσιο

περίπου για το έτος 2003 με ποσοστό 44,46% και για το έτος 2004 με ποσοστό 32,96%. Εξ αυτών περισσότερο από τα τρία τέταρτα του συνόλου (79,14%), δαπανήθηκαν για τη χρηματοδότηση δράσεων στις σχολικές μονάδες της χώρας και σε πολύ μικρότερο ποσοστό 20,85% για την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων. Αναλυτικά, η υλοποίηση του Άξονα «Αθλητισμός» διακρίνεται στον Πίνακα 5 και στο Γράφημα 7.

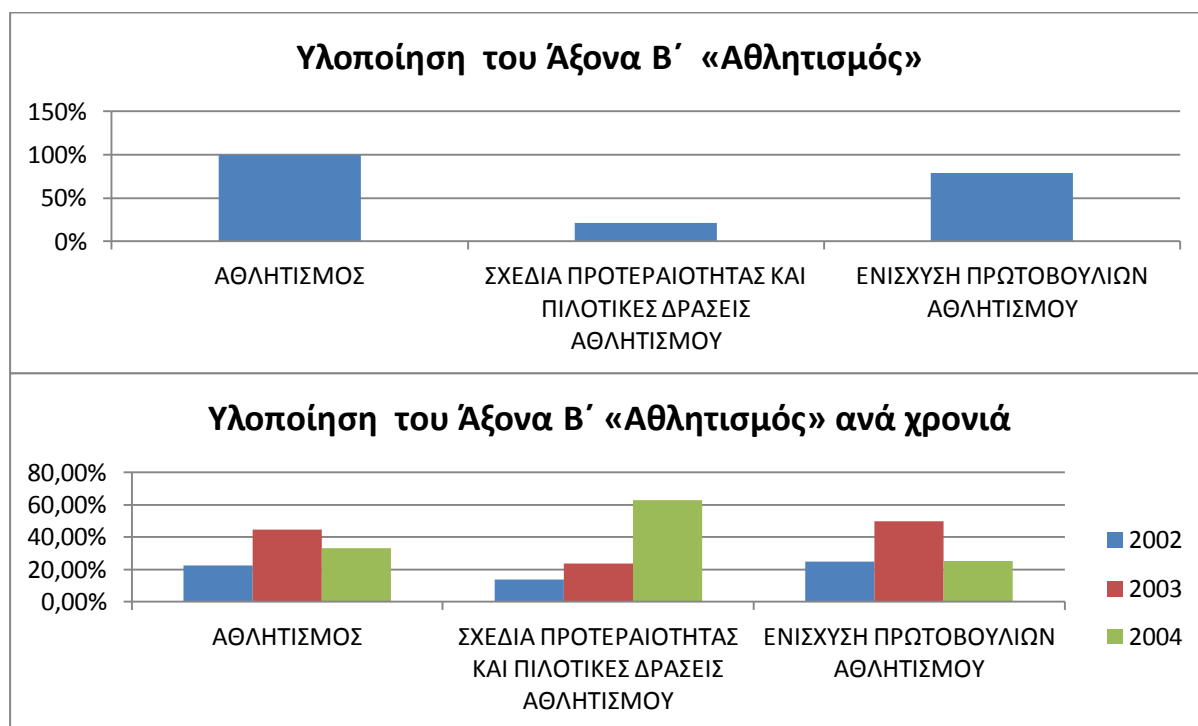
Πίνακας 5: Υλοποίηση του Άξονα Β Αθλητισμός

Άξονας Β	Σύντομη περιγραφή του έργου
Μέτρο B.1	Σχέδια Προτεραιότητας και Πιλοτικές Δράσεις Αθλητισμού: Υλοποίηση επιλεγμένων σχεδίων προτεραιότητας και μεμονωμένων πιλοτικών δράσεων ειδικής σημασίας.
B.1.1	Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα: Προμήθεια και αναπαραγωγή οπτικοακουστικού έργου, με σκοπό οι μαθητές να γνωρίσουν την ιστορία των Αγώνων και την επίδρασή τους στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και τις τέχνες αυτής της εποχής (ΥΠΕΠΘ, 105299/9-10-02, 45.000 €).
B.1.2	Ολυμπιακό Κίνημα: Έκδοση εκπαιδευτικού υλικού από την Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή της Αλβανίας με τίτλο « Ολυμπιακό Κίνημα » σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Το εκπαιδευτικό υλικό διανεμήθηκε στα σχολεία της Αλβανίας με σκοπό την ευαισθητοποίηση των μαθητών στα Ολυμπιακά Ιδεώδη και την προβολή της χώρας μας ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 (ΥΠΕΠΘ, 2328/ΚΔ/13-1-04, 3.000 €).
B.1.3	Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004: Χρηματοδότηση της Εθνικής Ολυμπιακής Επιτροπής της Γερμανίας για την έκδοσης εγχειριδίου με θέμα τους

	<p>Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας. Το εγχειρίδιο διανεμήθηκε σε είκοσι χιλιάδες δημοτικά σχολεία της Γερμανίας και καταχωρήθηκε στις ηλεκτρονικές σελίδες της Εθνικής Ολυμπιακής Επιτροπής (ΥΠΕΠΘ, 2329/ΚΔ/13-1-04, 15.000 €).</p>
B.1.4	<p>Πανόραμα Ολυμπιακής Παιδείας: Διοργάνωση εκδήλωσης, με συμμετοχή 4.000 μαθητών, από τις σχολικές μονάδες Α/θμιας και Β/βάθμιας Εκπ/σης της Γ΄ Δ/σης Αθήνας. Η εκδήλωση περιλάμβανε αγώνες, επίδειξη αρχαίων και σύγχρονων Ολυμπιακών αθλημάτων, πολιτιστικές εκδηλώσεις, εκθέσεις κ.λπ. (ΥΠΕΠΘ, 55789/ΚΔ/30-5-02, 21.000 €).</p>
B.1.5	<p>Μαθητιάδα Πρώτη Σερρών: Διοργάνωση Πανελλήνιων αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων στον Δήμο Πρώτης Σερρών, με συμμετοχή 1120 περίπου μαθητών από τους 52 νομούς της Ελλάδας. Σκοπός των εκδηλώσεων ήταν η ευαισθητοποίηση και η διαμόρφωση θετικής στάσης για τον αθλητισμό και τον Ολυμπισμό, μέσα από καινοτόμες δράσεις που προωθούν τη συμμετοχή, την πρωτοβουλία και τη δημιουργικότητα (ΥΠΕΠΘ, 48318/Γ4/13-5-02, 40874/ΚΔ/4-5-04, 197.000 €).</p>
B.1.6	<p>Κινητή Παλαίστρα: Προμήθεια κινητής παλαίστρας, με σκοπό την επίδειξη στους μαθητές ενός κατεξοχήν ελληνικού μη διαδεδομένου αθλήματος από διακεκριμένους Έλληνες αθλητές και Ολυμπιονίκες (ΥΠΕΠΘ, 26257/ΚΔ/14-03-03 8.800 €).</p>
B.1.7	<p>Παγκόσμιο Φοιτητικό Πρωτάθλημα ΤΑΕΚΒΟΝΤΟ: Σκοπός του Έργου ήταν η οργάνωση, στήριξη και προβολή του 7^{ου} Παγκοσμίου Φοιτητικού Πρωταθλήματος ΤΑΕΚΒΟΝΤΟ, που ανετέθη από την Παγκόσμια Ομοσπονδία (FISU) στη χώρα μας. Η διοργάνωση απέκτησε ιδιαίτερη βαρύτητα και προβολή για το Ελλάδα και το Υπουργείου Παιδείας μέσω του Πανεπιστημιακού αθλητισμού (ΥΠΕΠΘ, 129636/ΚΔ/20-11-03, 58497/ΚΔ/ 23-6-04, 320.000 €).</p>

B.1.8	Η Ολυμπιακή Παιδεία στην Α΄ Δ/ση Αθήνας: Διοργάνωση αθλητικής - πολιτιστικής εκδήλωσης με συμμετοχή 3.000 μαθητών, στο εθνικό γυμναστήριο Καισαριανής, με σκοπό εισαγωγή των μαθητών στην Ολυμπιακή Παράδοση, τον πολιτισμό του σώματος και στην εξοικείωσή τους με όλα τα θέματα που αφορούν τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με τους Αρχαίους και σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες (ΥΠΕΠΘ, 48319/Γ4/10-5-02, 17.000 €).
B.1.9	Η Ολυμπιακή Παιδεία στο Λονδίνο: Διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων από το Γραφείο Συντονιστή Εκπαίδευσης του Λονδίνου, σε συνεργασία με τις σχολικές μονάδες της ευθύνης του. Σκοπός των εκδηλώσεων ήταν η ευαισθητοποίηση των μαθητών και η διαμόρφωση θετικής στάσης στα Ολυμπιακά Ιδεώδη και την προβολή της χώρας μας ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην ευρύτερη κοινωνία του Λονδίνου (ΥΠΕΠΘ, 47209//21-5-04, 5.000 €).
B.1.10	Η Ολυμπιακή Παιδεία στις Τοπικές Κοινωνίες: Επιλογή και ενίσχυση αξιόλογων αθλητικών-πολιτιστικών πρωτοβουλιών από τους δήμους της χώρας, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αθλητικούς συλλόγους και άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης (ΥΠΕΠΘ, 6873/22-1-04, 131.500 €).
B.1.11	Η Ολυμπιακή Παιδεία στο Τορόντο: Διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων στο Τορόντο από τα Ελληνικά σχολεία, στο πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος Ολυμπιακή Παιδεία, με σκοπό την ευαισθητοποίηση των μαθητών απέναντι στον αθλητισμό και τον Ολυμπισμό και την προβολή της χώρας μας ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 (ΥΠΕΠΘ, 47210/ΚΔ/21-5-04, 5.000€).

B.1.12	Μαθητικοί Αγώνες Κλασσικού Αθλητισμού: Διοργάνωση Μαθητικών Αγώνων Κλασσικού Αθλητισμού από τον Δήμο Χαλανδρίου στα πλαίσια των αθλητικών του δραστηριοτήτων και του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας, με την συμμετοχή όλων των σχολείων του Δήμου (ΥΠΕΠΘ, 38193/ΚΔ/8-4-03,15.000 €).
Μέτρο B.2	Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Αθλητισμού: Επιλογή και ενίσχυση αξιόλογων αθλητικών πρωτοβουλιών σχολικών μονάδων, είτε μεμονωμένων, είτε σε συμπράξεις και η έμπρακτη υποστήριξη από φορείς της τοπικής κοινωνίας.
B.2.1	Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων: Χρηματοδότηση σχολικών μονάδων για τα σχολικά έτη 2002-2004, με σκοπό την επίτευξη των στόχων του Άξονα Αθλητισμός (ΥΠΕΠΘ, 105237/ΚΔ/8-10-2002, 116200/ΚΔ/22-10-2003, 2.971.740 €).
Συνολικό Κόστος υλοποίησης Άξονα «Αθλητισμός»: 3.755.040 €.	

Γράφημα 7: Υλοποίηση του Άξονα «Αθλητισμός»

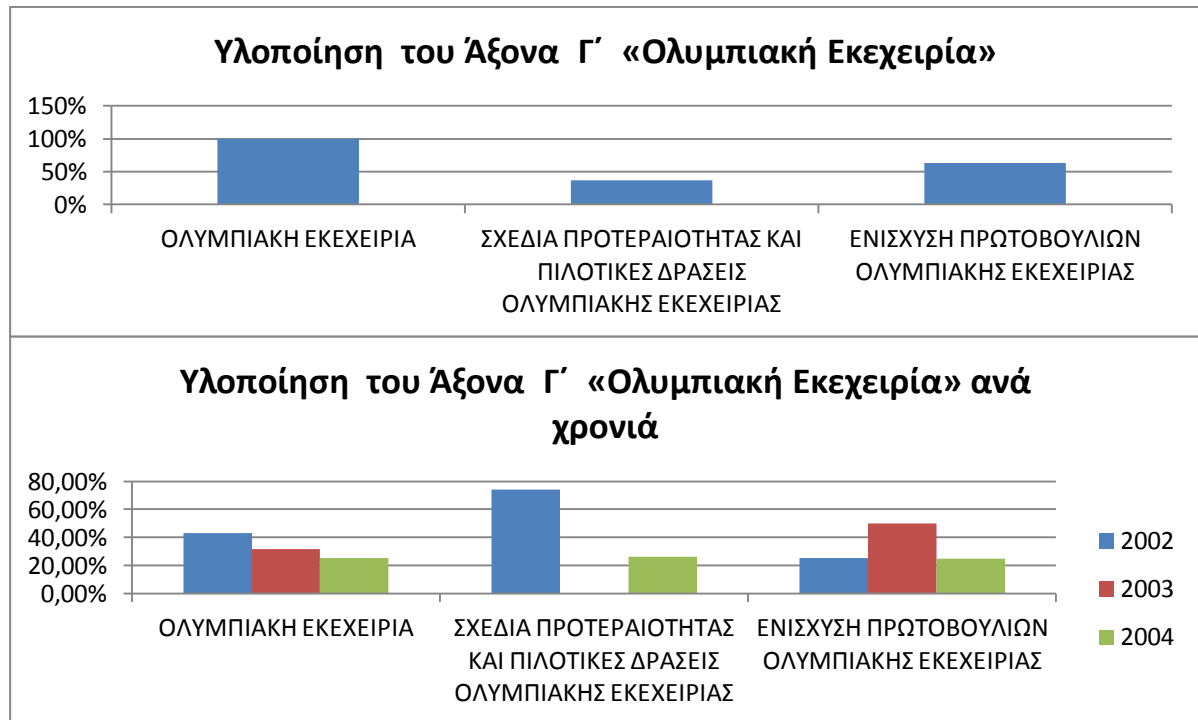
Υλοποίηση του Άξονα Γ Ολυμπιακή Εκεχειρία: Η υλοποίηση του Άξονα «Ολυμπιακή Εκεχειρία», ανήλθε στο ποσό των 2.166.645 €. Η χρονική κατανομή του Άξονα για κάθε έτος υλοποίησης, σε μεγαλύτερο ποσοστό 43,04% ήταν για το έτος 2002, ακολουθεί με ποσοστό 31,73% για το 2003, και σε μικρότερο ποσοστό 25,22% για το έτος 2004. Εξ αυτών το μεγαλύτερο ποσοστό 63,46% δαπανήθηκε για το Μέτρο Γ.3 που αφορούσε τη χρηματοδότηση σχολικών μονάδων και το 36,53% για την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων. Αναλυτικά η υλοποίηση του Άξονα «Ολυμπιακή Εκεχειρία» φαίνεται στον Πίνακα 6 και στο Γράφημα 8.

Πίνακας 6: Υλοποίηση του Άξονα Γ Ολυμπιακή Εκεχειρία

Άξονας Γ΄	Σύντομη περιγραφή του Έργου
Μέτρο Γ.1	Σχέδια Προτεραιότητας και Πιλοτικές Δράσεις Ολυμπιακής Εκεχειρίας: Υλοποίηση επιλεγμένων σχεδίων και μεμονωμένων πιλοτικών δράσεων ειδικής σημασίας υπό την άμεση εποπτεία των κεντρικών οργάνων διοίκησης του προγράμματος.
Γ.1.1	Παραγωγή εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ: Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού με κινούμενα σχέδια με θέμα την Ολυμπιακή Εκεχειρία, με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και δραστηριοποίηση των μαθητών της Α/θμιας Εκπ/σης στα ζητήματα της ειρήνης και της συνεργασίας των λαών (ΥΠΕΠΘ, 90333/ΚΔ/6-9-02, 350.000 €).
Γ.1.2	Δημοτικά και Νομαρχιακά Συμβούλια Νεολαίας: Τετράημερο Πιλοτικό Πρόγραμμα ανταλλαγής πολιτισμικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων, με σκοπό την προώθηση της ιδέας της Ολυμπιακής Εκεχειρίας και την παρουσίαση της εθελοντικής δραστηριότητας των Δημοτικών και Νομαρχιακών Συμβουλίων

	Νεολαίας (ΥΠΕΠΘ, 105300/ΚΔ/9-10-02, 115.000 €).
Γ.1.3	Εκπαιδευτικό υλικό με θέμα την Ολυμπιακή Εκεχειρία: Αναπαραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές και για εκπαιδευτικούς, με θέμα την Ολυμπιακή Εκεχειρία, με σκοπό την εφαρμογή του στις σχολικές μονάδες της χώρας στα πλαίσια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας (ΥΠΕΠΘ, 6871/ΚΔ/22-01-04, 206.100 €).
Γ.1.4	Πιλοτικό πρόγραμμα ανταλλαγής σχολείων: Σκοπός του προγράμματος ήταν η ανταλλαγή δραστηριοτήτων ελληνικών σχολείων με τέσσερα σχολεία της Βόρειας Ιταλίας (Vicenza, Verona, Venezia), ώστε να συμβάλλει στη γνωριμία με διαφορετικούς πολιτισμούς και την ενημέρωση σε θέματα που αφορούσαν τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με την καθιέρωση της Εκεχειρίας (ΥΠΕΠΘ, 33638/Γ4/2-4-02, 30.545 €).
Γ.1.5	«Τα παιδιά μαθαίνουν κινούμενα σχέδια»: Διοργάνωση ενός εργαστηρίου (workshop) στο οποίο συμμετείχαν προεπιλεγμένοι μαθητές και εκπαιδύτηκαν στη διαδικασία παραγωγής κινουμένων σχεδίων. Όλα τα στάδια της παραγωγής πραγματοποιήθηκαν από τους μαθητές και η πρακτική εξάσκηση οδήγησε στην παραγωγή μιας ολοκληρωμένης ταινίας μικρού μήκους με θέμα την Ολυμπιακή Εκεχειρία (ΥΠΕΠΘ, 110859/ΚΔ/21-10-02, 110860/21-10-02, 90.000 €).
Γ.2	Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Ολυμπιακής Εκεχειρίας: Επιλογή και ενίσχυση πρωτοβουλιών σχολικών μονάδων με θέμα την εκεχειρία, είτε μεμονωμένων, είτε σε συμπράξεις και η έμπρακτη υποστήριξη από φορείς της τοπικής κοινωνίας.
Γ.2.1	Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων: Χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων της χώρας για τα σχολικά έτη 2002-2004, με σκοπό την επίτευξη των στόχων του Άξονα «Εκεχειρία» (ΥΠΕΠΘ, 31439/ΚΔ/31-3-03, 116200/ΚΔ/22-10-2003,

	1.375.000 €).
Συνολικό Κόστος υλοποίησης Άξονα «Ολυμπιακή Εκεχειρία»: 2.166.645 €	

Γράφημα 8: Υλοποίηση του Άξονα «Ολυμπιακή Εκεχειρία»

Υλοποίηση του Άξονα Δ' , Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Κοινωνικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητα: Η συνολική δαπάνη υλοποίησης του Άξονα «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα» ανήλθε στο ποσό των 3.433.500 €. Εξ αυτών περισσότερα από τα τρία τέταρτα της δαπάνης, χρησιμοποιήθηκαν για τη χρηματοδότηση δράσεων στα σχολεία της χώρας και σε μικρό βαθμό 16,70% για την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων.

Η υλοποίηση του Μέτρου Δ.1 που αφορούσε πιλοτικές δράσεις πραγματοποιήθηκε σε μεγαλύτερο βαθμό για το έτος 2002 σε ποσοστό 46,64%, ακολουθεί το έτος 2004 σε ποσοστό 34,87% και σε μικρότερο βαθμό το έτος 2003 σε ποσοστό 18,48%. Ενώ, η υλοποίηση του Μέτρου Δ.2 είναι περίπου ισόποση για τα

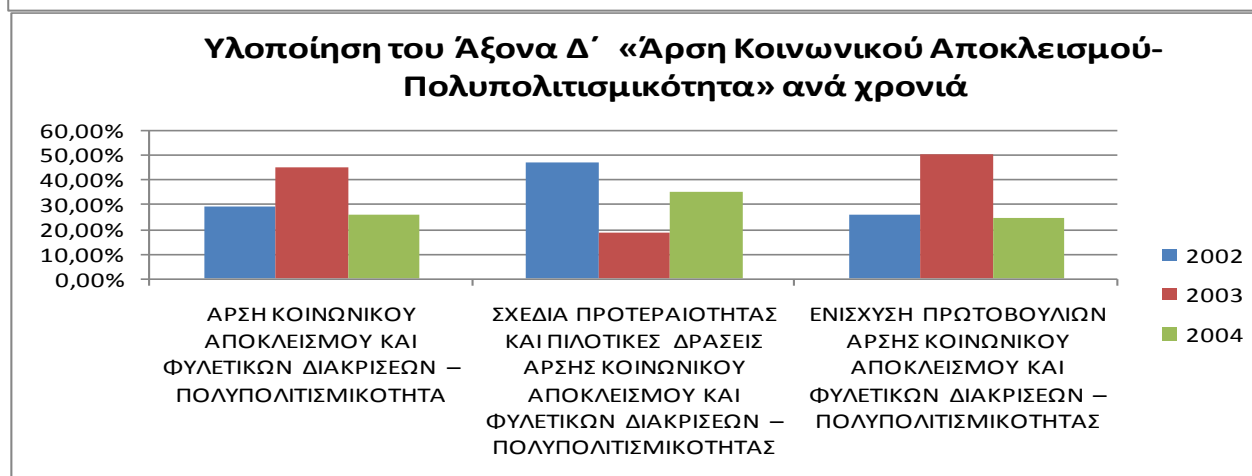
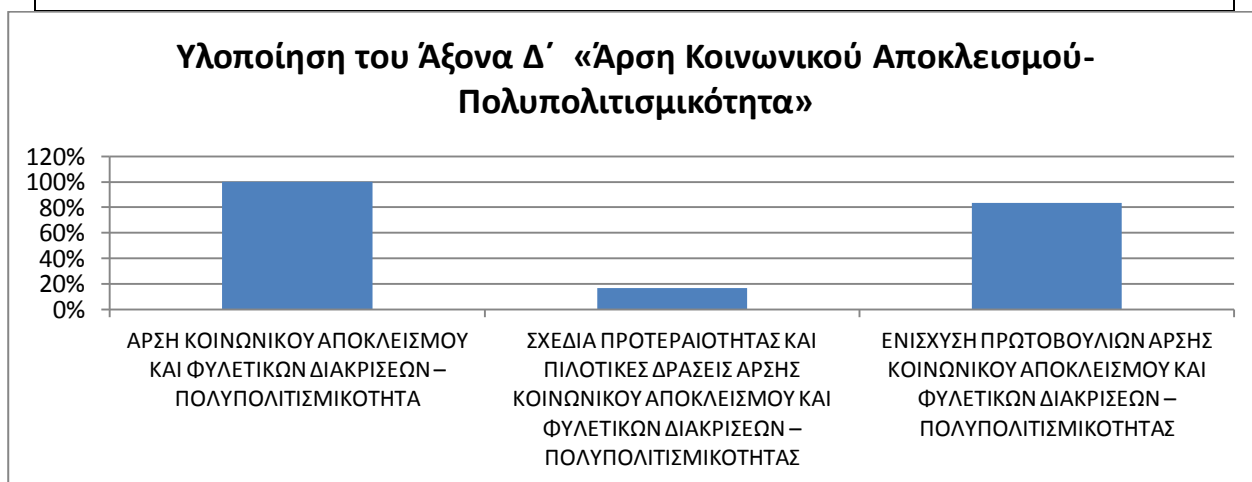
δύο σχολικά έτη υλοποίησής του. Συνολικά, ο χρονικός καταμερισμός υλοποίησης του Άξονα είναι 29,34% για το έτος 2002, 44,73% για το έτος 2003 και 25,92 % για το έτος 2004. Αναλυτικά η υλοποίηση του Άξονα «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Κοινωνικών Διακρίσεων - Πολυπολιτισμικότητα» φαίνεται στον Πίνακα 7 και στο Γράφημα 9.

Πίνακας 7: Υλοποίηση του Άξονα Δ', Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Κοινωνικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητα

Άξονας Δ'	Σύντομη περιγραφή του Έργου
Μέτρο Δ.1	Σχέδια Προτεραιότητας και Πιλοτικές Δράσεις Άρσης Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητας.
Δ.1.1	Παιδιά του κόσμου-πολίτες του κόσμου: Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, που ως σκοπό είχε να συμβάλλει στην κατανόηση του παγκόσμιου προβλήματος της φτώχειας, του σεβασμού της διαφορετικότητας, καθώς και στην καλλιέργεια οικουμενικής συνείδησης στους σημερινούς μαθητές και αυριανούς πολίτες του κόσμου (ΥΠΕΠΘ, 118022/ΚΔ/6-11-02, 55.000 €).
Δ.1.2	Ο Μικρός Εθελοντής: Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού που ως σκοπό είχε μέσα από μία σειρά ομαδικών και ατομικών δράσεων, να βοηθήσει τους μαθητές να ευαισθητοποιηθούν, να γνωρίσουν, να εξοικειωθούν και να ζήσουν την αξία του εθελοντισμού (ΥΠΕΠΘ, 118021/ΚΔ/6-11-02, 110858/21-10-02, 62.500 €).
Δ.1.3	Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου: Δημιουργία και αναπαραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, που ως σκοπό είχε τη συμμετοχή των μαθητών και των εκπαιδευτικών σε εκπαιδευτικά προγράμματα που περιβάλλουν και προωθούν, θέματα προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων

	και ανεκτικότητα απέναντι στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα (ΥΠΕΠΘ, 48317/Γ4/13-05-02, 105.000 €).
Δ.1.4	Ανθρώπινα Δικαιώματα-Κοινωνικός Εθελοντισμός και Ολυμπιακή Εκεχειρία: Υλοποίηση πιλοτικού προγράμματος δέκα σχολείων της χώρας, με σκοπό την ευαισθητοποίηση και δραστηριοποίηση των μαθητών σε θέματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Κοινωνικού Εθελοντισμού και Ολυμπιακής Εκεχειρίας (ΥΠΕΠΘ, 29127/ΚΔ/26-3-03, 112252/14-10-03, 61.000 €).
Δ.1.5	Γέφυρες φιλίας: Διοργάνωση έκθεσης, με τη συμμετοχή Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων από όλη την Ελλάδα, που ως κεντρικό στόχο είχε την ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση των επισκεπτών της έκθεσης σε θέματα ανθρωπιστικής δράσης και εθελοντισμού με έμφαση στους μαθητές και τους νέους (ΥΠΕΠΘ, 112515/ΚΔ/24-10-02, 45.000€).
Δ.1.6	«Υιοθετήστε ένα άθλημα»: Αγορά εισιτηρίων για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες, στο πλαίσιο του προγράμματος «Υιοθετήστε ένα Άθλημα», με σκοπό να διατεθούν στις σχολικές μονάδες Α/θμιας και Β/βάθμιας Εκπ/σης της χώρας μας, προκειμένου οι μαθητές να παρακολουθήσουν τους Αγώνες (ΥΠΕΠΘ, 67331/ΚΔ/15-7-04, 200.000 €).
Δ.1.7	Κάρτα νέων: Σχεδιασμός και εκπόνηση μελέτης με στόχο τη δημιουργία μιας κάρτας νέων. Η κάρτα αυτή ως στόχο είχε, τη δημιουργία μιας ελκυστικής πρότασης για τους νέους και τον άμεσο περίγυρό τους και αφετέρου τη στήριξη σε στρατηγικό επίπεδο των δράσεων του προγράμματος στον τομέα του εθελοντισμού (ΥΠΕΠΘ, 29128/ΚΔ/26-3-03, 45.000 €).
Μέτρο Δ.2	Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Άρσης Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα Το Μέτρο αφορούσε στην επιλογή και την ενίσχυση πρωτοβουλιών σχολικών

	μονάδων με σκοπό την κινητοποίηση των αξιόλογων δυνάμεων που υπήρχαν σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών στην ενθάρρυνση του κοινωνικού ρόλου των νέων αλλά και στην κατάλληλη προετοιμασία και εκπαίδευσή τους ως πολιτών.
Δ.2.1	Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων από τις σχολικές μονάδες της χώρας για τα σχολικά έτη 2002-2004: Χρηματοδότηση σχολικών μονάδων με σκοπό την επίτευξη των στόχων του Άξονα «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – πολυπολιτισμικότητα» (ΥΠΕΠΘ, 105240/ΚΔ/8-10-2002, 116200/ΚΔ/22-10-2003, 2.860.000 €).
Συνολικό Κόστος υλοποίησης Άξονα Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Κοινωνικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητα:	
	3.433.500 €.

Γράφημα 9: Υλοποίηση του Άξονα «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα»

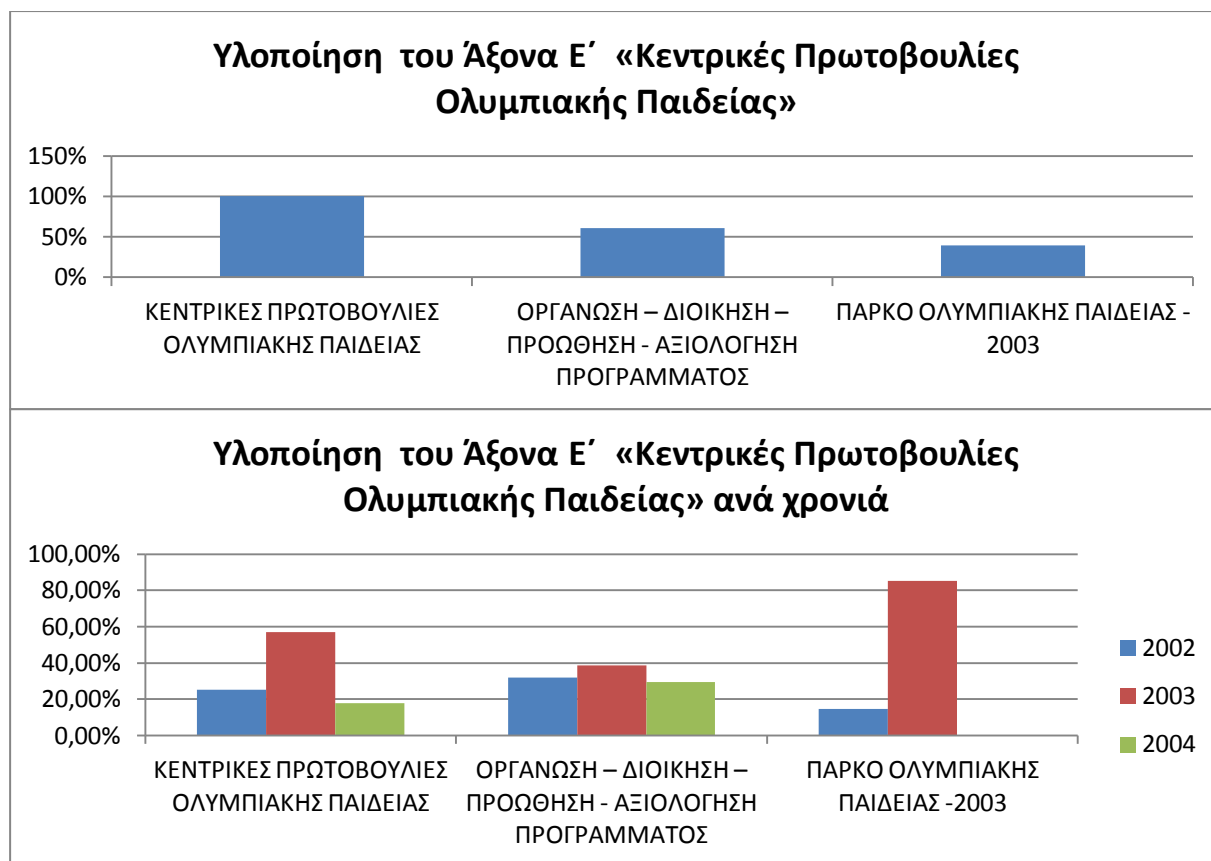
Υλοποίηση του Άξονα Ε΄ Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας: Η υλοποίηση του Άξονα Ε «Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας», ανήλθε στο ποσό των 5.952.446 €. Το μεγαλύτερο ποσοστό 60,55% χρησιμοποιήθηκε για ενέργειες οργάνωσης, προώθησης και αξιολόγησης του προγράμματος και σε ποσοστό 39,44% για την υλοποίηση του Πάρκου Ολυμπιακής Παιδείας. Για το Μέτρο Ε.1, ο χρονικός καταμερισμός υλοποίησης ήταν 31,92% για το έτος 2002, 38,74% για το έτος 2003 και 29,32% για το έτος 2004. Για την υλοποίηση του πάρκου Ολυμπιακής Παιδείας δαπανήθηκε το 85,18% το 2003 που ήταν και το έτος υλοποίησης, ενώ σε μικρό ποσοστό 14,81% ήταν και οι δαπάνες προετοιμασίας για το έτος 2002. Συνολικά, ο χρονικός καταμερισμός του Άξονα είναι 25,17% για το έτος 2002, 57,06% για το έτος 2003 και 17,76% για το έτος 2004. Αναλυτικά η υλοποίηση του Άξονα «Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας» φαίνεται στον Πίνακα 8 και στο Γράφημα 10.

Πίνακας 8: Υλοποίηση του Άξονα Ε΄ Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας

Άξονας Ε	Σύντομη περιγραφή του Έργου
Μέτρο Ε.1	Οργάνωση – διοίκηση – προώθηση - αξιολόγηση προγράμματος
E.1.1	Επιμορφώσεις για την υλοποίηση του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας: Διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων σε 2700 εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής, σε στελέχη της εκπαίδευσης, σε εκπαιδευτικούς Ιδιωτικών σχολείων, στους Συντονιστές Εκπαίδευσης και εκπαιδευτικούς του απόδημου ελληνισμού κ.λπ., (ΥΠΕΠΘ, 1325/Γ4/5-12-01, 112510/24-1-02, 23538/Γ4/5-3-02, 126680/ΚΔ/26-11-02, 3949/Γ4/16-1-2002, 32607/ΚΔ/3-4-03,

	54373/ΚΔ/5-6-03, 117747/ΚΔ/23-10-03, 26256/ΚΔ/14-3-03, 3949/ΚΔ/16-1-02, 129617/ΚΔ/20-11-03, 15682/ΚΔ/ 12-02-04, 20607/ΚΔ/26-02-04, 1.044.884 €).
E.1.2	Αξιολόγηση του προγράμματος: Αξιολόγηση του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΥΠΕΠΘ, 51822/29-5-03, 15.000 €).
E.1.3	Επιτροπές αξιολόγησης των προτάσεων: Συγκρότηση 5μελών επιτροπών αξιολόγησης για κάθε Άξονα, με σκοπό την ορθή αξιολόγηση των υποβληθέντων προτάσεων, των σχολικών μονάδων (ΥΠΕΠΘ, 2/76441/0022/6-12-02, 137666/5-12-03, 39.000€).
E.1.4	Ανάπτυξη διαδικτυακού τόπου: Δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας όπου περιείχε όλες τις πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, (ΥΠΕΠΘ, 135652/ΚΔ/18-12-2002, 6872/22-1-04, 60.000€).
E.1.5	Αποστολή εκπαιδευτικού υλικού: Αποστολή του εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος, στις σχολικές μονάδες της Ελλάδας, του Απόδημου Ελληνισμού και της Κύπρου, (ΥΠΕΠΘ, 118026/6-11-02, 12622/5-2-04, 110858/21-10-02, 9340/30-1-03, 145.400€).
E.1.6	Βιντεοσκόπηση εκδηλώσεων Ολυμπιακής Παιδείας: Βιντεοσκόπηση από επαγγελματία σκηνοθέτη, επιλεγμένων εκδηλώσεων Ολυμπιακής Παιδείας σε όλη την Ελλάδα, μονταρισμένες σε αυτοτελή επεισόδια και δημιουργία ντοκιμαντέρ με σκοπό την προβολή του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 118025/6-11-02, 118024/6-11-02, 62380/26-6-03, 74.700€).
E.1.7	«Υπηρεσίες Τεχνικής Υποστήριξης»: Επικαιροποίηση σχεδιασμού, σύνταξη προκηρύξεων και δημιουργία πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης των προτάσεων από τις σχολικές μονάδες της χώρας (ΥΠΕΠΘ, 135654/18-12-02,

	105298/ 9-10-02, 90.000€).
E.1.8	«Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης»: Ενοικίαση, και εξοπλισμός περιπτέρου Ολυμπιακής Παιδείας στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, για τα έτη 2002 και 2003 με σκοπό την προβολή του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 136929/20-11-03, 90336/ΚΔ/6-9-02, 36.057 €).
E.1.9	«Μαθηματική Ολυμπιάδα του 2004»: Διοργάνωση της Διεθνούς Μαθηματικής Ολυμπιάδας με σκοπό την προβολή της χώρας μας ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και την ανάδειξη του Ολυμπιακού Πνεύματος στο χώρο των γραμμάτων. Στην εκδήλωση συμμετείχαν εξαμελείς ομάδες από ενενήντα και πλέον χώρες και διαγωνίστηκαν σε μαθηματικά θέματα υψηλού επιπέδου (ΥΠΕΠΘ, 24533/ΚΔ/7-3-03, 47143/ΚΔ/15-4-04, 1.103.620 €).
E.1.10	Προώθηση, προβολή και στήριξη του προγράμματος: Αφορούσαν διάφορες υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης, προβολής και στήριξης του προγράμματος όπως: Σύνταξη απολογιστικών εκθέσεων, Προβολή του προγράμματος, Αγορά τεχνικού εξοπλισμού, ενοικίαση γραφείων, κ.λπ. (ΥΠΕΠΘ, 135654/18-12-02, 135597/ΚΔ/18-12-2002, 112516/ΚΔ/24-10-2002, 116944/ΚΔ/22-10-2003, 129702/20-11-03, 129616/20-11-03, 6876/ΚΔ/22-1-2004, 6871/ΚΔ/22-01-2004, 18102/ΚΔ/18-02-2004, 6871/22-1-04, 600.063 €).
E.1.11	Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας: Ειδική χρηματοδότηση του Ε.Ι.Ν. για ανάγκες υλοποίησης του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 18104/ΚΔ/18-02-2004 396.000 €).
Μέτρο Ε.2	Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας (ΥΠΕΠΘ, 124740/21-11-02, 2.347.762 €).
Συνολικό Κόστος υλοποίησης Άξονα Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας: 5.952.446 €	

Γράφημα 10: Υλοποίηση του Άξονα «Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας»

Αποτελέσματα του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Ως προς τον σχεδιασμό και την οργάνωση: Σύμφωνα με τη σύγκριση σχεδιασμού – υλοποίησης όλων των Αξόνων (Πίνακας 25), διακρίνουμε τον άριστο σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Σχεδίου της Ολυμπιακής Παιδείας. Σχεδόν στο σύνολο της δαπάνης με μια ελάχιστη διαφορά -1,49%, πραγματοποιήθηκαν όλες οι δράσεις οι οποίες είχαν σχεδιαστεί από το Υπουργείο Παιδείας. Επίσης, η υλοποίηση των Αξόνων δεν παρουσίασε σημαντικές διαφορές με τον σχεδιασμό τους (-2% έως -4% περίπου), με εξαίρεση την υλοποίηση του Άξονα «Ολυμπιακή Εκεχειρία» που υπερέβη σε ποσοστό 20,37% του σχεδιασμού του. Η διαφορά όμως αυτή δικαιολογείται διότι όπως αναφερθήκαμε και παραπάνω, για λόγους που αφορούσαν τη διευκόλυνση του

έργου και την ευελιξία στον καθορισμό των δράσεων, η Ομάδα Εργασίας είχε τη δυνατότητα της μεταφοράς ποσών μεταξύ των δράσεων εντός του έτους, αλλά και από έτος σε έτος σε ποσοστό ίσο με 20% του συνολικού ποσού της κάθε δράσης.

Αναλυτικά, η υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου φαίνεται στον Πίνακα 9.

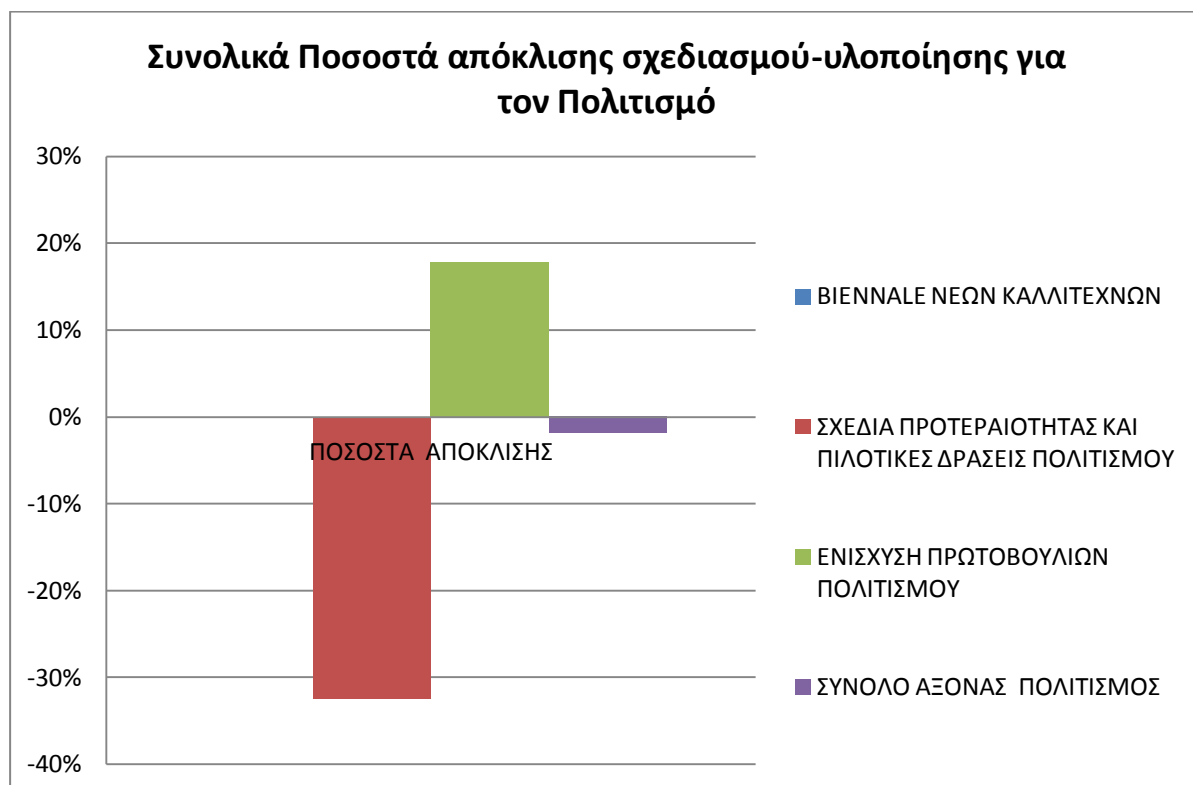
Πίνακας 9: Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού και υλοποίησης Επιχειρησιακού Σχεδίου

Επιχειρησιακό Σχέδιο «Ολυμπιακή Παιδεία»	Σχεδιασμός	Υλοποίηση	Ποσοστά απόκλισης
Άξονας Α: Πολιτισμός	7.970.000	7.820.651	-1,87%
Άξονας Β: Αθλητισμός	3.925.000	3.755.040	-4,33%
Άξονας Γ: Ολυμπιακή Εκεχειρία	1.800.000	2.166.645	20,37%
Άξονας Δ: Άρση κοινωνικού αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα	3.540.000	3.433.500	-3,01%
Άξονας Ε: Κεντρικές Προτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας	6.242.623	5.952.446	-4,65%
Γενικό σύνολο	23.477.623	23.128.282	-1,49%

Αναλυτικά για κάθε άξονα και μέτρο παρατηρούμε τα εξής:

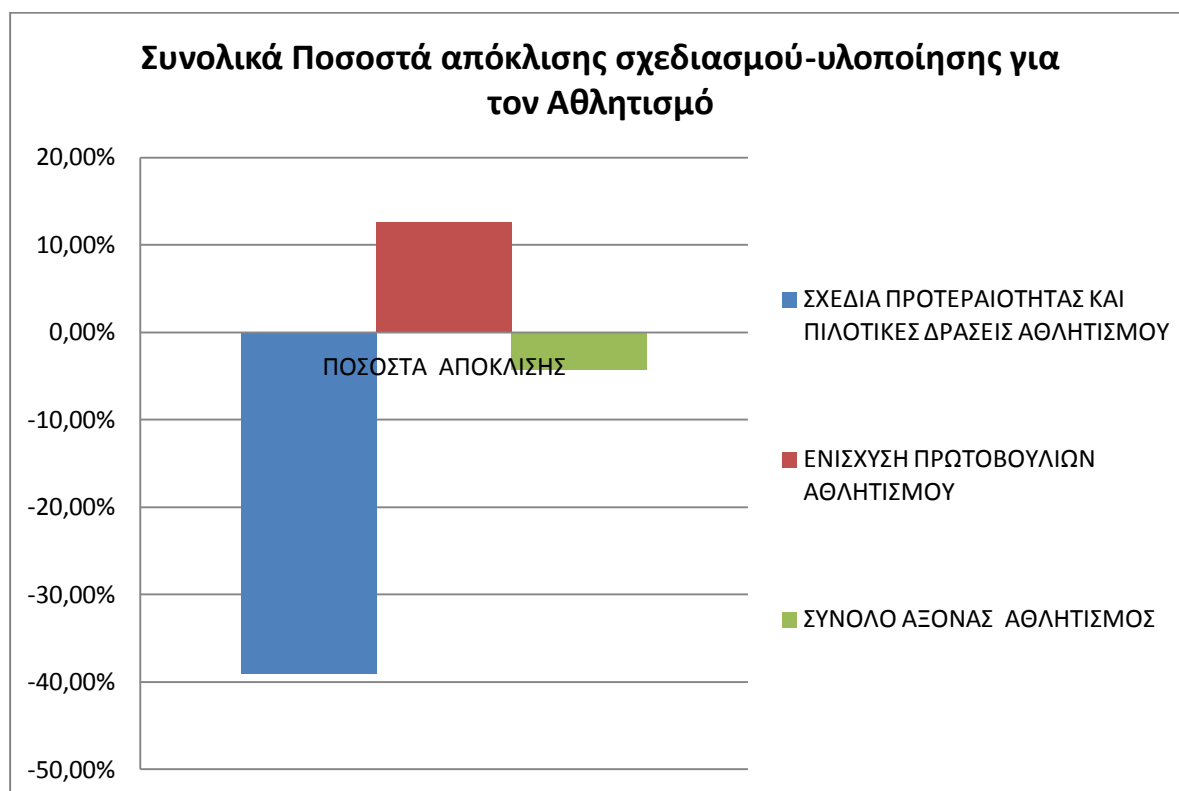
Από το Γράφημα 11 που ακολουθεί παρατηρούμε τον άριστο σχεδιασμό - υλοποίηση του Άξονα Α «**Πολιτισμός**», αφού διαπιστώνουμε ότι απορροφήθηκε σχεδόν όλη η προβλεπόμενη δαπάνη σε ποσοστό 98,13%. Η υλοποίηση των Μέτρων όμως είχε μικρές διαφορές εκτός από την Biennale Νέων Καλλιτεχνών Ευρώπης και Μεσογείου, που πραγματοποιήθηκε όπως ακριβώς είχε σχεδιαστεί. Το Μέτρο Α.2, το οποίο αφορούσε σχέδια προτεραιότητας και πιλοτικές δράσεις είχε απόκλιση της

δαπάνης βάσει του σχεδιασμού σε ποσοστό -32,47%, η οποία όπως διαπιστώνουμε μεταφέρθηκε στο Μέτρο Α.3 που αφορούσε τη χρηματοδότηση των σχολείων της χώρας. Στο Γράφημα 11 που ακολουθεί διακρίνουμε τις παραπάνω διαφορές σχεδιασμού – υλοποίησης του Άξονα Α´.

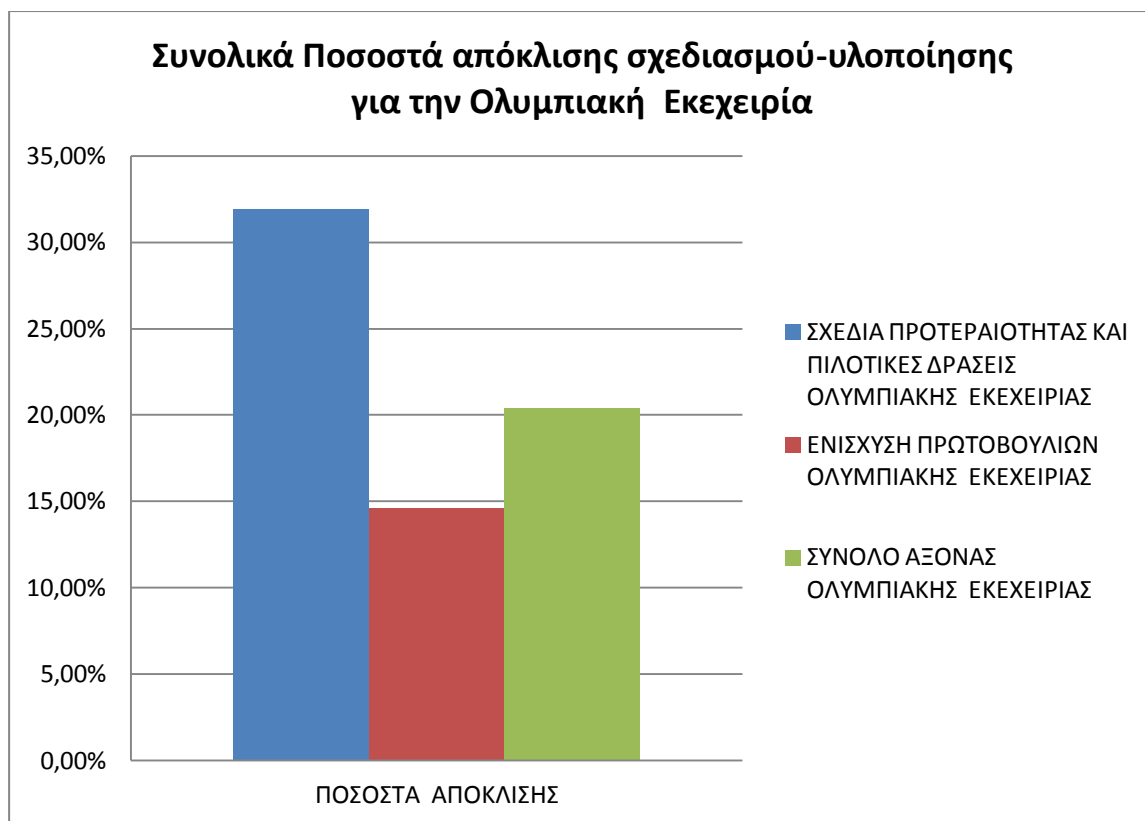
Γράφημα 11: Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον άξονα «Πολιτισμό»

Ο Άξονας Β «Αθλητισμός», υλοποιήθηκε σε ποσοστό 95,67%, επι της συνολικής δαπάνης σχεδιασμού. Στο Μέτρο Β.1, σε σημαντικό ποσοστό -39,04% δεν πραγματοποιήθηκαν πιλοτικές δράσεις με βάση τον σχεδιασμό, αλλά όπως διαπιστώνουμε το μεγαλύτερο μέρος της δαπάνης αυτής μεταφέρθηκε στο Μέτρο Β.2 για τη χρηματοδότηση δράσεων στα σχολεία, αφού το συγκεκριμένο Μέτρο παρουσιάζει μία αύξηση των δαπανών του σε ποσοστό +12,57%. Στο Γράφημα 12 που ακολουθεί παρατηρούμε αυτές τις διαφορές.

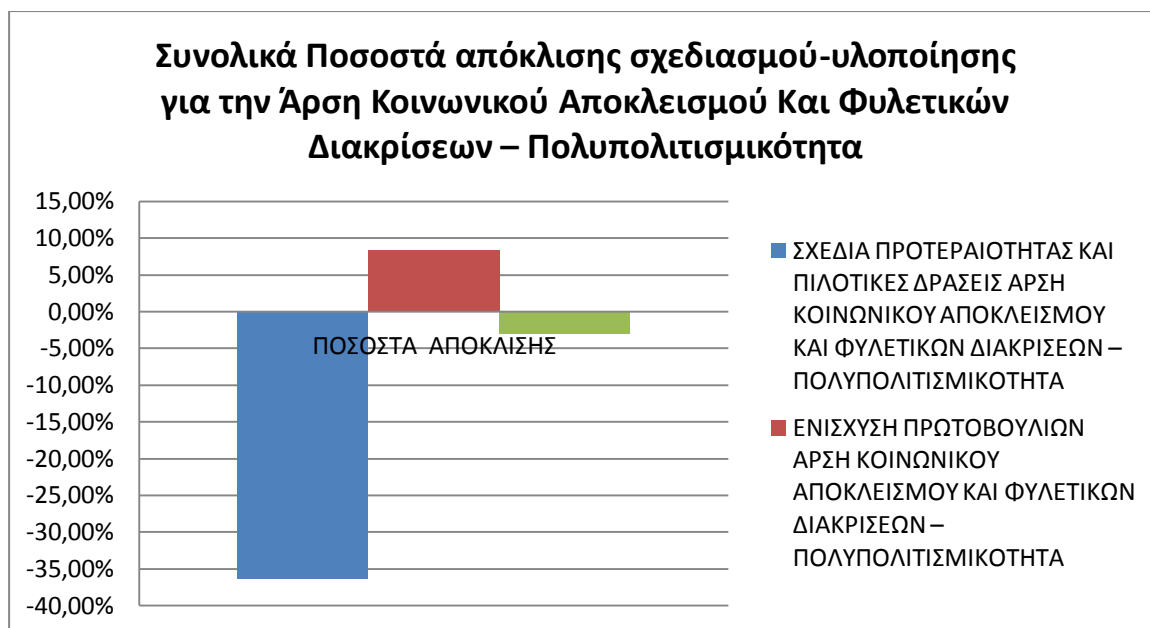
Γράφημα 12: Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον άξονα «Αθλητισμό»

Ο Άξονας Γ΄ «Ολυμπιακή Εκχειρία» είχε σχεδιαστεί με το μικρότερο ποσοστό έναντι των άλλων Αξόνων. Όπως διαπιστώνουμε από το παρακάτω Γράφημα 13, η υλοποίησή του παρουσίασε σημαντικές διαφοροποιήσεις αφού οι δαπάνες σε ποσοστό +20,37% υπερέβησαν τον σχεδιασμό. Επίσης, διαφορές παρατηρήθηκαν και στην υλοποίηση των Μέτρων αφού διαπιστώνουμε ότι οι πιλοτικές δράσεις ξεπέρασαν σε ποσοστό +31,94% τον σχεδιασμό και σε ποσοστό +14,58% τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων. Οι διαφορές αυτές διακρίνονται και στο Γράφημα 13 που ακολουθεί:

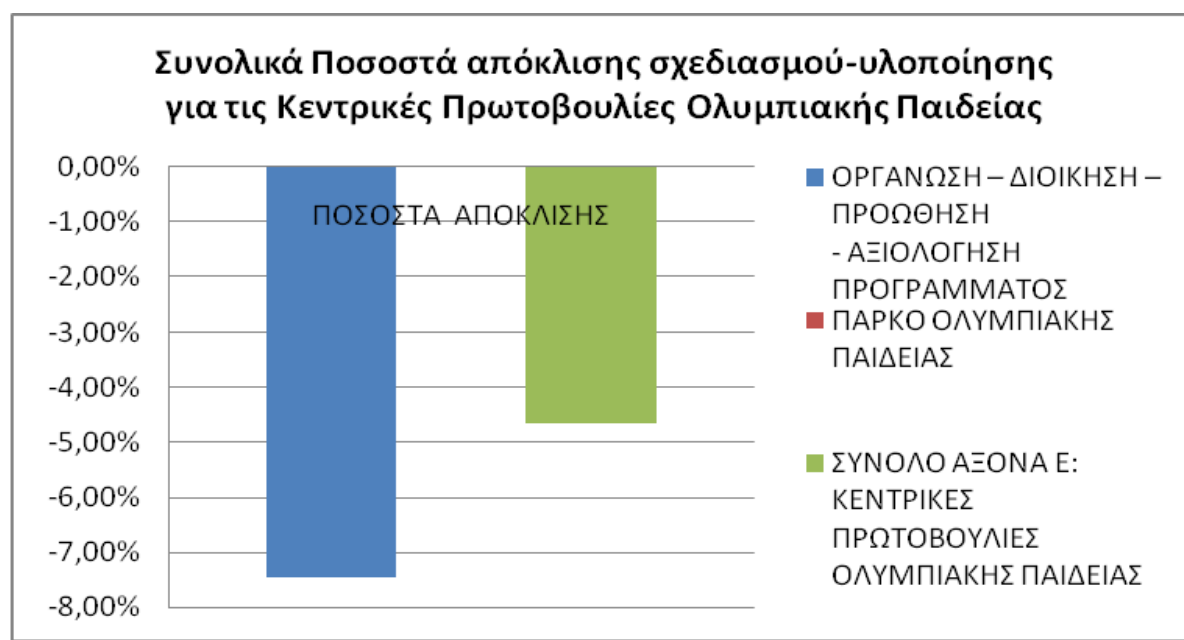
Γράφημα 13: Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον άξονα «Ολυμπιακή Εκεχειρία»

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Άξονα Δ' «**Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα**» δεν παρουσίασε διαφορές κατά την υλοποίησή του, αφού σε ποσοστό 97% πραγματοποιήθηκαν οι προγραμματιζόμενες δράσεις του. Μικρές, διαφορές όμως παρατηρούμε στην υλοποίηση μεταξύ των Μέτρων, καθώς διαπιστώνουμε ότι οι πιλοτικές δράσεις σε ποσοστό -36,28% δεν πραγματοποιήθηκαν με βάση τον σχεδιασμό. Η διαφορά όμως αυτή στο μεγαλύτερο μέρος της μεταφέρθηκε για την υλοποίηση του Μέτρου Δ.2, αφού διαπιστώνουμε ότι το συγκεκριμένο Μέτρο παρουσίασε μία αύξηση +8,33% με βάση τον σχεδιασμό του. Τα ποσοστά απόκλισης υλοποίησης – σχεδιασμού του Άξονα διακρίνονται και στο Γράφημα 14 που ακολουθεί.

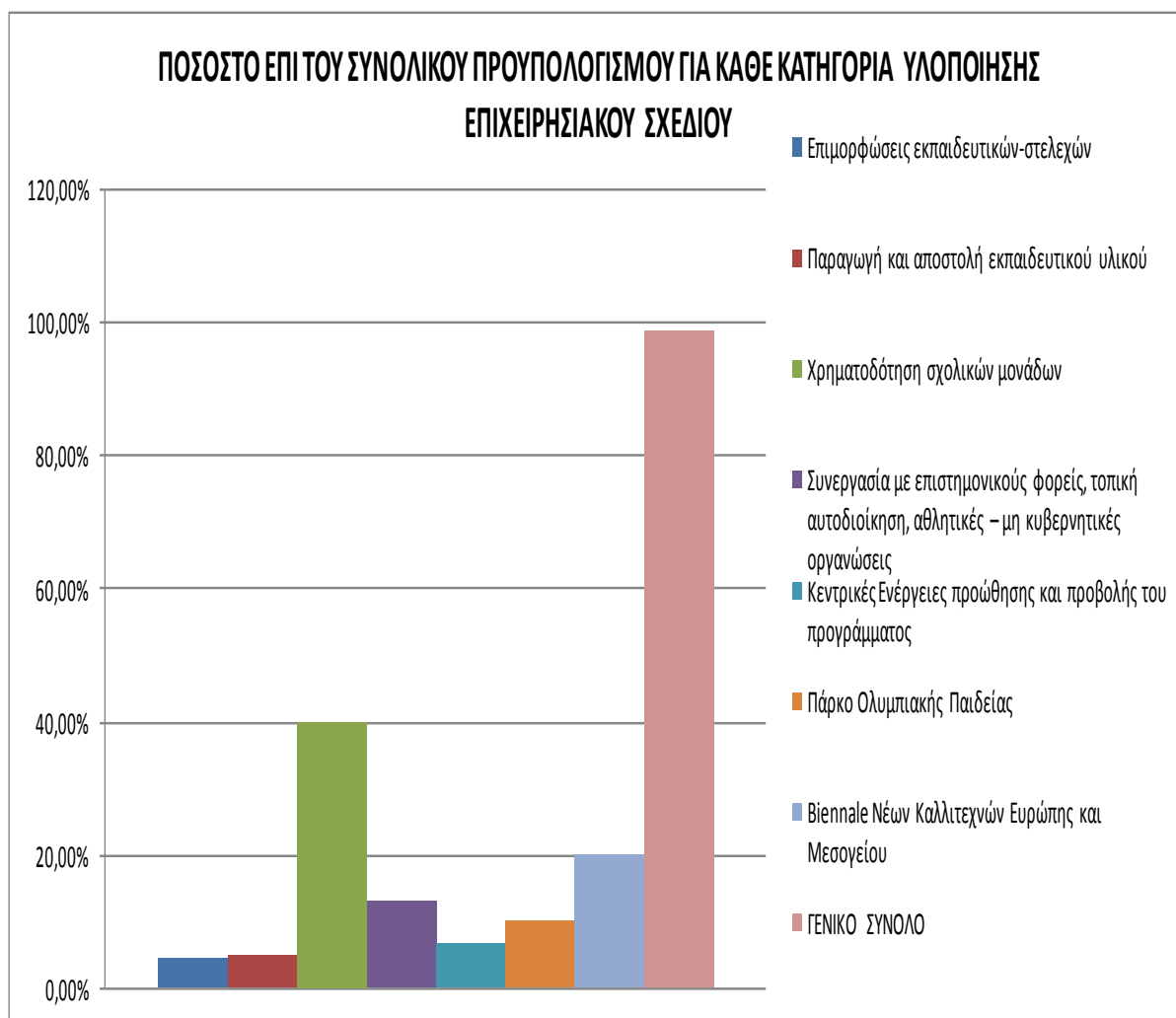
Γράφημα 14: Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον άξονα «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα»

Η υλοποίηση του Άξονα Ε΄ «Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας» παρουσίασε διαφορά -4,65%, σε σχέση με τον σχεδιασμό του. Στο Μέτρο Ε.2, δεν υπάρχει διαφορά υλοποίησης – σχεδιασμού και η διαφορά αυτή αφορά την υλοποίηση του Μέρους Ε.1 σε ποσοστό -7,45%. Στο Γράφημα 15 που ακολουθεί διακρίνουμε την απόκλιση σχεδιασμού – υλοποίησης του Άξονα Ε΄.

Γράφημα 15: Ποσοστά απόκλισης σχεδιασμού – υλοποίησης για τον άξονα «Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας»

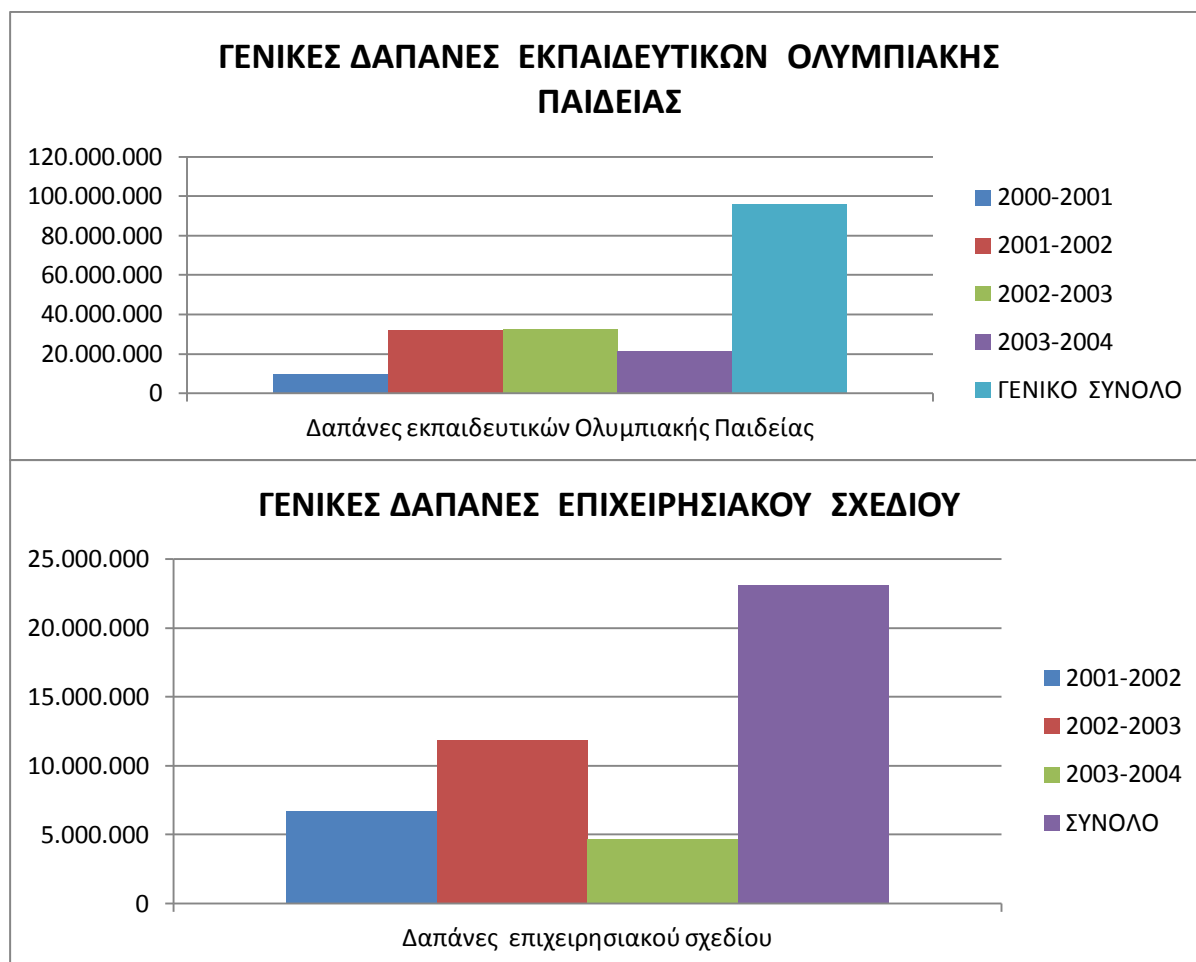
Ως προς την υλοποίηση: Οι προτεραιότητες και τα μέτρα που αναπτύχθηκαν, είχαν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση του προγράμματος και την ευαισθητοποίηση των μαθητών και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου με τη συμμετοχή τους σε δράσεις για τον αθλητισμό και τον πολιτισμό, στην προώθηση της ισότητας ευκαιριών, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, την ευαισθητοποίηση σε θέματα που αφορούσαν την εκεχειρία, την προώθηση της ισότητας των φύλων κ.λπ. Επίσης πραγματοποιήθηκαν και άλλες δράσεις που ως αποτέλεσμα είχαν την προβολή και την ανάδειξη των εκπαιδευτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών Αρχών του Ολυμπισμού, καθώς επίσης και την προβολή της χώρας μας ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Με βάση τη γενική υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου, καταλήγουμε σε επτά βασικές κατηγορίες όπως φαίνεται και στο Γράφημα 16 που ακολουθεί. Το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών σε ποσοστό 39,73% ήταν για τη χρηματοδότηση δράσεων στα σχολεία της χώρας, ακολουθούν η Biennale Νέων Καλλιτεχνών Ευρώπης και Μεσογείου με ποσοστό 20,10%, η συνεργασία με επιστημονικούς φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση, αθλητικές – μη κυβερνητικές οργανώσεις με ποσοστό 13,01%, το πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας με ποσοστό 9,99%, κεντρικές ενέργειες προώθησης και προβολής του προγράμματος με ποσοστό 6,53%, η παραγωγή και αποστολή εκπαιδευτικού υλικού με ποσοστό 4,67% και τέλος οι επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών-στελεχών με ποσοστό 4,45%.

Γράφημα 16: Ποσοστά επί του συνολικού προϋπολογισμού για κάθε κατηγορία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Ως προς την χρηματοδότηση: Η Ολυμπιακή Παιδεία ήταν ένα πρόγραμμα στην ελληνική εκπαίδευση στο οποίο υπήρξε υψηλή χρηματοδότηση, τόσο για την αποζημίωση των 2000 εκπαιδευτικών, όσο και για την υλοποίηση θεσμικών δράσεων που ως σκοπό είχαν την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του προγράμματος. Το γενικό σύνολο των δαπανών για την εφαρμογή του προγράμματος ανήλθε στο ποσό των 119.142.412 € και εξ αυτών η αποζημίωση των εκπαιδευτικών ήταν 96.014.130 €, ενώ οι δαπάνες για την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου ανήλθε στο ποσό των 23.128.282 €.

Αναλυτικά, το σύνολο των δαπανών και η χρονική κατανομή τους φαίνεται στο Γράφημα 17 που ακολουθεί.

Γράφημα 17: Γενικές δαπάνες εκπαιδευτικών Ολυμπιακής Παιδείας και Επιχειρησιακού Σχεδίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ενταξη ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο πλαίσιο της Ολυμπιακής Παιδείας

Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Σχολικών Μονάδων: Το Υπουργείο Παιδείας και η ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004» μέσω του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας τα σχολικά έτη 2002-2004, υλοποίησε το έργο «Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Σχολικών Μονάδων». Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του έργου, αποτέλεσε μια μεγάλη πρόκληση, δεδομένου ότι επρόκειτο για τη μεγαλύτερη παρέμβαση που είχε γίνει σε επίπεδο άμεσης οικονομικής υποστήριξης εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιούνταν στα ελληνικά σχολεία αφού η συνολική δαπάνη χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων της χώρας, ανήλθε στο ποσό των 9.328.169 €, η οποία και απετέλεσε το 39,73% του συνόλου του Επιχειρησιακού Σχεδίου.

Σχεδιασμός και φιλοσοφία του έργου

Η βασική του φιλοσοφία του συγκεκριμένου έργου, ήταν η διερεύνηση τρόπων εκσυγχρονισμού της εκπαίδευσης μέσω καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων, με ταυτόχρονη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου στα σχολεία. Επιπρόσθετα, μέσω της υλοποίησης των προκηρύξεων στα σχολεία, πέραν των 2000 εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής που υλοποιούσαν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, δόθηκε η ευκαιρία σε όλους που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία να συμμετέχουν ενεργά στην επιδίωξη των στόχων του προγράμματος, αλλά και στη διαμόρφωση του νέου σχολείου που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής. Στο πλαίσιο αυτό δημοσιεύτηκαν τέσσερις προκηρύξεις για κάθε έναν από τους άξονες του

προγράμματος και κλήθηκαν οι σχολικές μονάδες Α/θμιας και Β/βάθμιας Εκπ/σης της χώρας, είτε μεμονωμένα είτε σε συμπράξεις, να υποβάλουν προτάσεις για την υλοποίηση δράσεων που εντάσσονταν στους άξονες του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 2003, σ. 8-10).

Ως βασικό σκοπό είχαν την ουσιαστική συνεργασία των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας κατά τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων που θα εφαρμοστούν, ώστε να εξασφαλιστεί με τον καλύτερο τρόπο η αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων που διαθέτει η σχολική μονάδα, αλλά και στην ενεργό εμπλοκή ατόμων ή φορέων από τον άμεσο κοινωνικό χώρο. Με αυτό τον τρόπο έδινε τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να λειτουργήσουν αυτόνομα σε όλα τα επίπεδα του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της αξιολόγησης του περιεχομένου που θα αποκτούσε όλο το πρόγραμμα, ενώ ταυτόχρονα αναδείκνυε την οργανική υπόσταση της σχολικής μονάδας και προωθούσε τη λειτουργική αυτονομία της. Το έντυπο υποβολής των προτάσεων από τις σχολικές μονάδες της χώρας περιλάμβανε την παρουσίαση του θέματος, τους εκπαιδευτικούς στόχους, τον προγραμματισμό, τη διδακτική μεθοδολογία, τη μεθοδολογία αξιολόγησης και αποτελούνταν από τα εξής μέρη με τα αντίστοιχα πεδία (φόρμες):

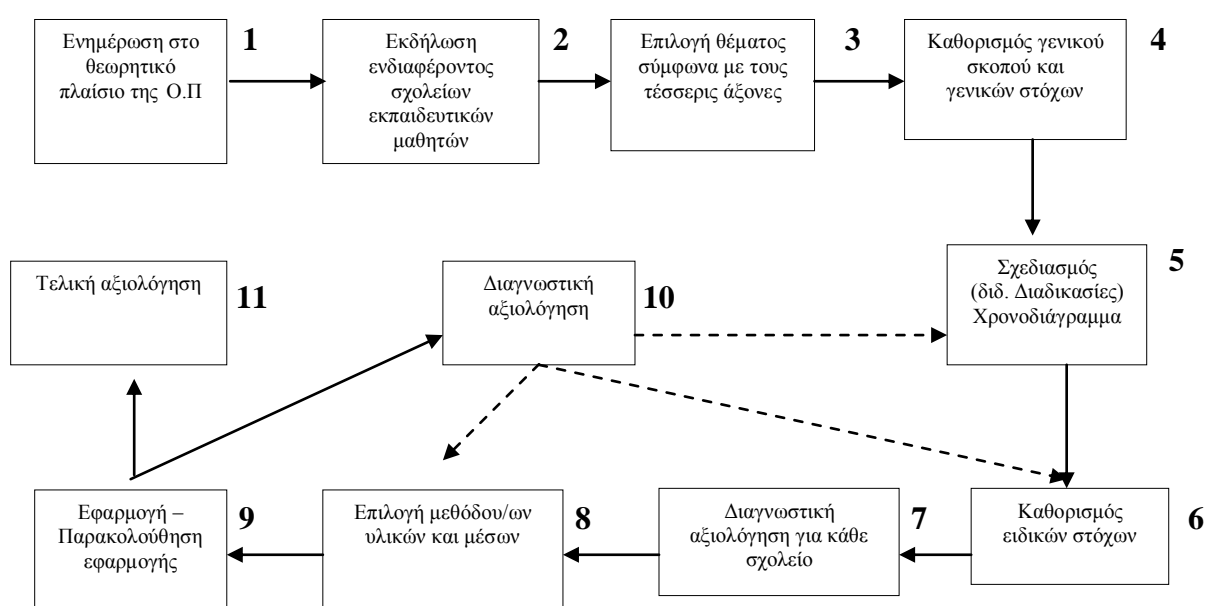
Γενικές πληροφορίες για την προτεινόμενη δράση: Στα συγκεκριμένα πεδία αναφέρονταν ο άξονας και ο τίτλος υποβολής της πρότασης, οι σχολικές μονάδες που θα υλοποιούσαν την πρόταση, σύντομη περιγραφή της πρότασης, ο χρόνος και ο τόπος υλοποίησης και η αιτούμενη χρηματοδότηση.

Πληροφορίες για τις σχολικές μονάδες, τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς και μαθητές: Καταγράφονταν οι βασικές πληροφορίες για τη σχολική μονάδα (διεύθυνση, τρόποι επικοινωνίας, στοιχεία Δ/ντή, εκπαιδευτικών και αριθμός μαθητών που συμμετείχαν στην υλοποίηση).

Ανάλυση του περιεχομένου, των στόχων, των αποτελεσμάτων, του τρόπου οργάνωσης της προτεινομένης δράσης: Ήταν το βασικό μέρος σχεδιασμού της σχολικής μονάδας για την υλοποίηση του προγράμματος και αναλύονταν σε τρεις φάσεις. Στην αρχική φάση καταγράφονταν κατά τρόπο σαφή και περιεκτικό, το περιεχόμενο της προτεινόμενης πρότασης και ο τρόπος συμβολής της στην επίτευξη των στόχων του συγκεκριμένου άξονα. Επίσης, θα έπρεπε να αναφερθούν επιμέρους ενέργειες, ή ομάδες ενεργειών, οι οποίες θα πραγματοποιούνταν πριν την υλοποίηση της πρότασης, με σκοπό την καλύτερη προετοιμασία της. Η φάση της κυρίως υλοποίησης της δράσης θα έπρεπε να αναλυθεί σε επιμέρους ενέργειες, ώστε να τεθούν συγκεκριμένοι ενδιάμεσοι στόχοι, οι οποίοι θα έπρεπε να επιτυγχάνονται σταδιακά κατά την πρόοδο της υλοποίησης της δράσης. Παραδείγματα τέτοιων ενεργειών ήταν οι συνεργασίες με άλλα σχολεία, τοπική αυτοδιοίκηση, επιστημονικούς-κοινωνικούς φορείς που θα συμβάλουν στην υλοποίηση, οι χωρικές διαστάσεις μέσα από τις οποίες γίνονται αντιληπτές οι συγκεκριμένες δράσεις, όπως η συλλογή, ταξινόμηση και φύλαξη του υλικού που συγκεντρώθηκε ή δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της δράσης, η σύνταξη απολογιστικών στοιχείων, η αξιολόγηση της εμπειρίας που συσσωρεύτηκε και η λήψη μέτρων για τη διάχυση της εμπειρίας αυτής. Η σταδιακή επίτευξη των ενδιάμεσων στόχων διευκόλυνε την παρακολούθηση της εξέλιξης, (διαγνωστική αξιολόγηση) η οποία και επέτρεπε τη λήψη διορθωτικών μέτρων σε περίπτωση καθυστερήσεων. Στην τελική φάση (τελική αξιολόγηση) μετά την υλοποίηση της δράσης, θα έπρεπε να αναφερθούν οι τρόποι διάδοσης των αποτελεσμάτων, οι δημιουργίες (παραδοτέα) και ο εκτιμώμενος αντίκτυπος στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (μαθητές, εκπαιδευτικούς, τοπική κοινωνία κ.λπ.).

Ανάλυση του προϋπολογισμού: Καταγράφονται με ακρίβεια οι επιλέξιμες δαπάνες οι οποίες ήταν απαραίτητες για την υλοποίηση των δράσεων όπως, δαπάνες προμήθειας ή αναπαραγωγής υλικού, ενοικίασης χώρων, δαπάνες διαμονής, διατροφής, μετακίνησης και έξοδα εξωτερικών συνεργατών.

Η ολοκληρωμένη εφαρμογή του παραπάνω πλαισίου στα σχολεία της χώρας ακολούθησε τα βήματα (στάδια) όπως εμφανίζεται στο Γράφημα 18 (ΥΠΕΠΘ, 2003, σ. 101-125).

Γράφημα 18: Στάδια εφαρμογής χρηματοδοτούμενων δράσεων στα σχολεία της χώρας

Επίσης, πριν την υλοποίηση των προγραμμάτων στα σχολεία, από το Υπουργείο Παιδείας αναπτύχθηκαν σημαντικές οργανωτικές προτεραιότητες, που ως σκοπό είχαν την επιτυχή εφαρμογή του έργου στα σχολεία της χώρας όπως:

1. Δόθηκε εκτεταμένη δημοσιότητα, αφού οι προκηρύξεις παρουσιάστηκαν σε ειδική συνέντευξη τύπου σε όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και υπήρξαν αντικείμενο μεγάλου αριθμού δημοσιευμάτων και θετικών σχολίων στον τύπο.

2. Τα κείμενα των προκηρύξεων και τα υποδείγματα των εγγράφων που έπρεπε να συμπληρωθούν από τις σχολικές μονάδες αναρτήθηκαν στην κεντρική σελίδα του ΥΠΕΠΘ στο διαδίκτυο, και στάλθηκαν 10.000 αντίτυπα με το περιεχόμενο των προκηρύξεων σε όλες τις σχολικές μονάδες της χώρας, μέσω των κατά τόπους Νομαρχιακών Διευθύνσεων.
3. Πραγματοποιήθηκε ειδική επιμόρφωση σε όλα τα στελέχη του Προγράμματος που είχαν την ευθύνη παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων, με σκοπό να ενημερωθούν σχετικά με τη διαδικασία και τον τρόπο εφαρμογής του.
4. Δημιουργήθηκαν τέσσερις πενταμελείς επιτροπές, μία για κάθε άξονα, με σκοπό την αξιολόγηση των προτάσεων, αλλά και την παρακολούθησή τους κατά τη διάρκεια εφαρμογής τους.
5. Δημιουργήθηκε ηλεκτρονική βάση δεδομένων στην οποία αποθηκεύτηκαν σε ψηφιακή μορφή όλα τα σχετικά πεδία που αφορούσαν το έντυπο υποβολής των προτάσεων από τα σχολεία της χώρας. Με αυτόν τον τρόπο το Υπουργείο Παιδείας είχε μια συνολική αποτύπωση του σχεδιασμού των προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο, η οποία βοήθησε τόσο στην αξιολόγηση, όσο και την παρακολούθηση κατά την εφαρμογή τους.
6. Οι νομαρχιακοί υπεύθυνοι λειτούργησαν ως πολλαπλασιαστές αφού ενημέρωσαν τους εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας και τους Διευθυντές των σχολείων της ευθύνης των. Με αυτόν τον τρόπο συνέβαλλαν σε σημαντικό βαθμό στην επιτυχία υλοποίησης των χρηματοδοτούμενων δράσεων στις σχολικές μονάδες της χώρας όπως:
 - Βοήθησαν τους εκπαιδευτικούς κατά τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων αλλά και κατά την υλοποίησή τους.

- Ενθάρρυναν συνεργασίες εκπαιδευτικών άλλων ειδικοτήτων αλλά και συμπράξεις σχολικών μονάδων.
- Πρότειναν ιδέες και παιδαγωγικό υλικό για την όσο το δυνατόν καλύτερη εφαρμογή της πρότασης.
- Επίλυαν διοικητικά προβλήματα.
- Στο τέλος του σχολικού έτους, συνέτασσαν έκθεση αξιολόγησης για τα σχολεία της ευθύνης του και την οποία την απέστειλλαν στο Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας του Υπουργείου Παιδείας (ΥΠΕΠΘ, 2003, σ. 8-10).

Στόχοι και περιεχόμενο των προτάσεων

Οι σχολικές μονάδες είχαν το δικαίωμα να επιλέξουν το δικό τους θέμα και να καταθέσουν τη δική τους πρόταση σε έναν από τους τέσσερις άξονες. Το σημείο αναφοράς των δράσεων έπρεπε να ταυτίζεται με τους σκοπούς του κάθε άξονα που είχαν ορισθεί στις προκηρύξεις και είχαν ως στόχους:

- Τη βελτίωση και υποστήριξη του προγράμματος στα πλαίσια του συγκεκριμένου έργου.
- Την κινητοποίηση και τη συμμετοχή όλης της εκπαιδευτικής - μαθητικής κοινότητας.
- Την επιλογή θεμάτων που να προέρχονται από την τοπική κοινότητα και τις ανάγκες της και να προκύπτει από τον προβληματισμό και το ίδιο το ενδιαφέρον των μαθητών, με σκοπό την ανάπτυξη των φυσικών και πνευματικών ικανοτήτων του μαθητή, την αισθητική καλλιέργεια και στην απόκτηση δεξιοτήτων.
- Τη συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες σε μία προσπάθεια ανάδειξης, προώθησης και ενίσχυσης του αθλητισμού, του πολιτισμού, της εθνικής μας

κληρονομιάς και ιστορίας, των ηθών και των εθίμων, αλλά και της κατανόησης των ιδιαιτεροτήτων και των προβλημάτων της κάθε κοινωνίας.

- Την αλλαγή του σχολικού κλίματος.
- Την ανανέωση ή τον εμπλουτισμό της διδακτικής πράξης και την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των σχολικών μονάδων της χώρας, αλλά και σχολείων του εξωτερικού.
- Την εξοικείωση της εκπαιδευτικής κοινότητας με τις σύγχρονες τεχνικές προγραμματισμού και διαχείρισης δράσεων.
- Την υψηλή ποιότητα των χρηματοδοτούμενων δράσεων, μέσω της επιλογής των καλύτερων προτάσεων με αξιοκρατικά κριτήρια.
- Την αύξηση του βαθμού αυτονομίας των σχολείων στη διαμόρφωση και τον έλεγχο του προγράμματος σπουδών και της σχολικής ζωής (ΥΠΕΠΘ, 2003, σ. 8-10).

Στον άξονα «**Πολιτισμός**» οι επιλέξιμες δράσεις μπορούσαν να ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες:

- Παραγωγή θεατρικού, χορευτικού έργου.
- Δημιουργία ζωγραφικού, γλυπτικού, χαρακτικού ή άλλου εικαστικού έργου, εμπνευσμένου από τους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Εκθέσεις ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικής, φωτογραφίας.
- Παραγωγή και διανομή οπτικοακουστικού υλικού και εκδόσεων.
- Δράσεις ανάδειξης και προβολής αρχαιολογικών διαδρομών, χώρων ή μνημείων που συνδέονται με αρχαίους αθλητικούς χώρους, γεγονότα ή πρόσωπα που είχαν συνδεθεί με Ολυμπιακούς Αγώνες ή άλλα αρχαία αθλήματα ή αθλητικά γεγονότα.

Στον Άξονα «**Αθλητισμός**» περιλαμβάνονταν:

- Δράσεις γνωριμίας και ενημέρωσης για τα αθλήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα των Ολυμπιακών Αγώνων, με ιδιαίτερη έμφαση στα μη διαδεδομένα Ολυμπιακά αθλήματα ώστε να προάγεται και να ενισχύεται η συλλογική δράση μέσω του εθελοντικού και αθλητικού κινήματος στη σχολική κοινότητα.
- Δράσεις γνωριμίας και ενημέρωσης για τα Ολυμπιακά αθλήματα στην αρχαία Ελλάδα.
- Δράσεις γνωριμίας και ενημέρωσης για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες και εξοικείωσης με τα Παραολυμπιακά αθλήματα.
- Δράσεις για τα κοινωνικά και ηθικά ζητήματα των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων (ηθική στον αθλητισμό, ευ αγωνίζεσθαι, εκεχειρία, κ.λπ.), καθώς και στην απόκτηση κριτικής σκέψης απέναντι στα προβλήματα και το μέλλον των Ολυμπιακών Αγώνων (γιγαντισμός, ντόπινγκ, πολιτική, κλπ), μέσα από το πρίσμα των σύγχρονων κοινωνικών δεδομένων.
- Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού και εκδόσεων.
- Πραγματοποίηση αθλητικών αγώνων-εκδηλώσεων.

Στον Άξονα «**Ολυμπιακή Εκεχειρία**» περιλαμβάνονταν:

- Εκδηλώσεις για την Ολυμπιακή εκεχειρία.
- Δράσεις ενημερωτικής παρέμβασης.
- Παραγωγή και διανομή οπτικοακουστικού υλικού, εκδόσεων και ενημερωτικών εντύπων.
- Παραγωγή θεατρικού έργου.
- Αδελφοποιήσεις με σχολεία του εξωτερικού και ιδιαίτερα με γειτονικές χώρες.

Στον Άξονα «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων

- **Πολυπολιτισμικότητα**» οι επιλέξιμες δράσεις μπορούσαν να ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες:

- Προώθηση της κοινωνικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο, σε δραστηριότητες κοινωνικής αλληλεγγύης και ανθρωπιστικής δράσης μέσω εκδηλώσεων, παραγωγής και διανομής οπτικοακουστικού υλικού, εκδόσεων και ενημερωτικών εντύπων.
- Στη γνωριμία με άλλους λαούς αλλά και τις μειονότητες που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας, με δράσεις που οδηγούν στην αποδοχή της «διαφορετικότητας» και στην αποβολή της ξενοφοβίας και του ρατσισμού.
- Δράσεις ενημερωτικής παρέμβασης σε περιοχές ή πληθυσμούς που είχαν χαρακτηριστικά κοινωνικού αποκλεισμού, ήταν απομονωμένες και δεν είχαν πρόσβαση σε πληροφορίες και γεγονότα ιδιαίτερα σε σχέση με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, την ιστορία τους και τη διοργάνωση των Ολυμπιακών αγώνων του 2004.
- Δράσεις ευαισθητοποίησης σχετικά με την ισότιμη συμμετοχή των φύλων, ιδιαίτερα στην άσκηση και στον αθλητισμό.
- Δράσεις ευαισθητοποίησης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, με τις υπάρχουσες κοινωνικές ανισότητες και τον κοινωνικό αποκλεισμό ομάδων ατόμων.

Διαδικασία αξιολόγησης των προτάσεων

Για την αξιολόγηση των προτάσεων συστάθηκαν τέσσερις πενταμελείς επιτροπές αξιολόγησης, για κάθε Άξονα οι οποίες συγκροτήθηκαν με απόφαση του ΥΠΕΠΘ και αποτελούνταν από στελέχη του Υπουργείου Παιδείας και της Οργανωτικής

Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», με εμπειρία και γνώση στην εφαρμογή προγραμμάτων στην εκπαίδευση. Η διαδικασία της αξιολόγησης ήταν δύσκολη διαδικασία, ιδιαίτερα μάλιστα όταν προέχει ο σεβασμός της προσπάθειας που κατέβαλλαν οι σχολικές μονάδες να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις μιας τέτοιας καινοτόμου διαδικασίας, αφού έπρεπε να επιλεγούν με αντικειμενικότητα και αξιοκρατία οι καλύτερες προτάσεις, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του κάθε άξονα. Για τους λόγους αυτούς, οι αξιολογητές κλήθηκαν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στη μελέτη των προτάσεων και λόγω του όγκου αλλά και της υψηλής ποιότητας μεγάλου αριθμού προτάσεων, χρειάστηκε να εργαστούν εντατικά προκειμένου να επιλέξουν τις προτάσεις που θα χρηματοδοτηθούν. Η αξιολόγηση και επιλογή έγινε με βάση το αντικειμενικό σύστημα κριτηρίων που είχε καθοριστεί και δημοσιοποιηθεί με τις προκηρύξεις και σύμφωνα με τις διαθέσιμες πιστώσεις για κάθε άξονα:

Κριτήριο 1: Ποιότητα της Πρότασης: Η ποιότητα της πρότασης αφορούσε το βαθμό επίτευξης των στόχων του Προγράμματος, όπως αυτοί εκφράζονταν μέσα από τον συγκεκριμένο Άξονα, καθώς και η καινοτομία, η πληρότητα και εν γένει η ποιότητα της πρότασης όπως:

- Η σαφήνεια περιγραφής του θέματος σύμφωνα με τους Άξονες του προγράμματος και η ολοκληρωμένη τεκμηρίωση του περιεχομένου των δράσεων.
- Η σαφήνεια διατύπωσης των στόχων, η ποικιλότητά τους και η ισόρροπη κάλυψη του φάσματος των εκπαιδευτικών στόχων (γνωστικοί, ψυχοκινητικοί, συναισθηματικοί, συμμετοχικοί).
- Τα καινοτόμα στοιχεία (όσον αφορά την επιλογή του θέματος, τη διδακτική προσέγγιση, τη δημιουργία μέσων κ.λπ.).

- Η μαθητοκεντρική φιλοσοφία της προτεινόμενης πρότασης και η έμφαση στην ανάπτυξη ομαδοσυνεργατικού πνεύματος.

Κριτήριο 2: Ποιότητα Προγραμματισμού της Πρότασης: Η ποιότητα προγραμματισμού της πρότασης, αφορούσε την αρτιότητα του προγραμματισμού, δηλαδή τον χρονικό και οικονομικό σχεδιασμό, την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των συμμετεχόντων και την εν γένει δυνατότητα υλοποίησης της πρότασης όπως:

- Το επίπεδο του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και η εμπλοκή διαφορετικών ειδικοτήτων εκπαιδευτικών που θα συνεργαστούν για την υλοποίηση της πρότασης.
- Την ανάπτυξη μεθόδων και μέσων διάδοσης των τελικών αποτελεσμάτων.
- Την έμφαση στην επιλογή δράσεων τοπικού ενδιαφέροντος, με την εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας και τη δυνατότητα αξιοποίησης των αποτελεσμάτων σε τοπική κλίμακα.
- Στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών στην επιλογή των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και των παρεμβάσεων που θα πραγματοποιηθούν.
- Στην ποικιλία εκπαιδευτικών μεθόδων, δραστηριοτήτων και δράσεων με σκοπό την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης.
- Στον σχεδιασμό και την εφαρμογή μεθόδων παρακολούθησης της πορείας και της αξιολόγησής του.
- Στην αξιοποίηση εγκαταστάσεων, οπτικοακουστικών εργαλείων, ηλεκτρονικού εξοπλισμού κ.λπ.
- Στην αξιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού που διατέθηκε στη σχολική μονάδα για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας.

Κριτήριο 3: Εμβέλεια της Πρότασης: Η εμβέλεια της πρότασης αφορούσε τον αριθμό των αποδεκτών της δράσης, σε συνδυασμό με τον πληθυσμό της περιοχής όπου βρισκόταν η σχολική μονάδα ή η σύμπραξη όπως:

- Η ανάπτυξη συνεργασιών με φορείς και εξωτερικούς συνεργάτες (τοπική αυτοδιοίκηση, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αθλητικούς και πολιτιστικούς φορείς κ.λπ.).
- Η σύμπραξη-συνεργασία με άλλες σχολικές μονάδες.
- Η προέκταση-εμβέλεια της πρότασης σε εθνική και παγκόσμια κλίμακα.
- Επισκέψεις σε αθλητικές εγκαταστάσεις και σε άλλους χώρους (μουσεία, εκθέσεις κ.λπ.) στις οποίες θα αναπτυχθούν εκπαιδευτικές δραστηριότητες/παρεμβάσεις που σχετίζονται με το αντικείμενο του Άξονα της πρότασης.

Τα κριτήρια αξιολόγησης σταθμίστηκαν με σχεδόν ισοβαρείς συντελεστές βαρύτητας, (ποιότητα 40, προγραμματισμός 35, εμβέλεια 25) το άθροισμα των οποίων ήταν 100 μονάδες και η τελική βαθμολογία της κάθε πρότασης υπολογίζονταν ως εξής: Η συνολική βαθμολογία ήταν το άθροισμα όλων των βαθμών που ελάμβανε η πρόταση, κατά την εφαρμογή όλων των κριτηρίων που αναφέρονται παραπάνω. Σε περίπτωση που η προτεινόμενη δράση επρόκειτο να πραγματοποιηθεί σε απομακρυσμένες-ακριτικές περιοχές, ή από σύμπραξη σχολικών μονάδων, η συνολική βαθμολογία πολλαπλασιάζονταν με συντελεστή 1,2. Ενώ, εάν η σχολική μονάδα - ή η σύμπραξη - είχε εξασφαλίσει από φορείς της τοπικής κοινωνίας, είτε συνεισφορές σε χρήμα, που το ύψος τους ανέρχονταν τουλάχιστον στο 15% του συνολικού προϋπολογισμού της πρότασης, είτε συνεισφορές με τη μορφή αγαθών ή υπηρεσιών, ανάλογης σημασίας για την πρόταση, η συνολική βαθμολογία πολλαπλασιάζονταν με συντελεστή 1,1. Το τελικό εξαγόμενο των ως άνω

υπολογισμών που γίνονταν διαδοχικά, αποτελούσε την τελική βαθμολογία κάθε πρότασης.

Η ανταπόκριση των σχολικών μονάδων ήταν θετική αφού υποβλήθηκαν προτάσεις από όλους τους νομούς της χώρας, που αντιπροσώπευαν το 42% των σχολείων που υλοποιούσαν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας. Το σχολικό έτος 2002-2003 χρηματοδοτήθηκαν 275 προτάσεις στις οποίες συμμετείχαν 940 σχολικές μονάδες. Το σχολικό έτος 2003-2004, χρηματοδοτήθηκαν 513 προτάσεις με συμμετοχή 968 σχολικών μονάδων (ΥΠΕΠΘ, 105238/ΚΔ/8-10-2002, 105237/ΚΔ/8-10-2002, 105240/ΚΔ/8-10-2002, 105239/ΚΔ/8-10-2002).

Υιοθετήστε ένα άθλημα: Στο πλαίσιο διεξαγωγής των Παραολυμπιακών Αγώνων του 2004, θεωρήθηκε απαραίτητη η υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος «Υιοθετήστε ένα άθλημα» στα σχολεία της χώρα μας. Επρόκειτο για εκπαιδευτική δράση στα πλαίσια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας που ο βασικός της σκοπός ήταν η γνωριμία των μαθητών με τα ιδανικά και τις αξίες του Παραολυμπιακού Κινήματος και τους Έλληνες αθλητές με αναπηρία, με απώτερο στόχο τη δημιουργία προτύπων και την αποδοχή των ατόμων με αναπηρία ως ισότιμα και ενεργά μέλη της κοινωνίας. Η οργάνωση και ο σχεδιασμός πραγματοποιήθηκε από την Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004» και το Υπουργείο Παιδείας και απευθύνονταν στους μαθητές των τριών τελευταίων τάξεων του δημοτικού, τους μαθητές του γυμνασίου και της πρώτης τάξης λυκείου, όλων των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων της χώρας. Η πολιτεία έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αφού την έναρξη του προγράμματος κήρυξαν σε ειδική εκδήλωση ο υπουργός και υφυπουργός Παιδείας και η πρόεδρος της Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004» και καλύφθηκε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ο υπουργός Παιδείας τόνισε ότι: *«οι μαθητές υιοθετώντας τα παραολυμπιακά αθλήματα,*

υιοθετούν αξίες ζωής, ισοτιμίας, αλληλεγγύης και υπερηφάνειας. Η ελληνική πολιτεία κάνει μια τεράστια προσπάθεια για την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μέσα στην τάξη.....» (Ευθυμίου, 2003, Μάρτιος, 27).

Ειδικότερα η εκπαιδευτική δράση «Υιοθετήστε ένα άθλημα» είχε ως στόχους:

- Στη γνωριμία των μαθητών με το Παραολυμπιακό Κίνημα και τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.
- Στην ευαισθητοποίηση των μαθητών απέναντι στα άτομα με αναπηρία μαθαίνοντας να εστιάζουν στις ομοιότητες των ανθρώπων και όχι στις διαφορές.
- Στην ενημέρωση σχετικά με θέματα προετοιμασίας και διεξαγωγής των Παραολυμπιακών Αγώνων.
- Στη γνωριμία των μαθητών με τους Έλληνες αθλητές με αναπηρία με απώτερο στόχο τη δημιουργία προτύπων και την αποδοχή των ατόμων αυτών ως ισότιμα και ενεργά μέλη της κοινωνίας.
- Στην ενημέρωση των μαθητών για το πρόγραμμα ώστε τελικά να υιοθετήσουν δυο Παραολυμπιακά αθλήματα.
- Στην ευαισθητοποίηση των αθλητών για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες, ώστε να είναι θεατές στους Αγώνες του 2004 (Ο.Ε.Ο.Α., 2003, σ. 2-4).

Η εφαρμογή του προγράμματος πραγματοποιήθηκε σε τρεις φάσεις:

Α΄ Φάση: Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες: Το πρώτο στάδιο του προγράμματος είχε ως στόχο την ενημέρωση των μαθητών για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες, τα αθλήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα των Αγώνων και πληροφορίες για τη διοργάνωσή τους από τη χώρα μας το 2004. Επίσης, κατά αυτή τη φάση γίνονταν από τα σχολεία και η επιλογή δύο παραολυμπιακών αθλημάτων, έτσι ώστε οι μαθητές να τα γνωρίσουν και στην πράξη,

να μάθουν τους κανονισμούς του αθλήματος, τις δεξιότητες που απαιτούνται για να διακριθεί κανείς σε αυτό, τα μυστικά για μια καλή επίδοση και τις δυσκολίες που έχουν να αντιμετωπίσουν οι αθλητές. Για τα σχολεία του νομού Αττικής, προτεινόταν ένα από τα δύο αθλήματα που θα επιλεγούν να είναι σε γειτονικές παραολυμπιακές εγκαταστάσεις, έτσι ώστε οι μαθητές να παρακολουθήσουν κατά τη διάρκεια των Αγώνων το άθλημα το οποίο υιοθέτησαν. Βασική προτεραιότητα για την υλοποίηση αυτής της φάσης δόθηκε στις τέσσερις αξίες των Παραολυμπιακών Αγώνων του 2004, «Επιδίωξη-Δύναμη-Έμπνευση-Γιορτή»: θέτω στόχους και επιδιώκω την επίτευξή τους, αγωνίζομαι με δύναμη για να υπερβώ κάθε δυσκολία, παίρνω έμπνευση από ανθρώπους που αγωνίσθηκαν και πέτυχαν και γιορτάζω την επιτυχία μου. Οι μαθητές ολοκληρώνοντας το πρώτο στάδιο του προγράμματος, έπρεπε να έχουν εξοικειωθεί με την έννοια της διαφορετικότητας μεταξύ των ανθρώπων.

Β' Φάση: Έμπνευση και συμμετοχή: Σε αυτή τη φάση ήταν και η κορύφωση των δραστηριοτήτων-εκδηλώσεων που έλαβαν μέρος οι σχολικές μονάδες με στόχο την ενδυνάμωση της σχέσης των μαθητών με τα Παραολυμπιακά αθλήματα. Κατά αυτή τη φάση πραγματοποιήθηκαν:

- Γνωριμία των μαθητών με τα «υιοθετημένα αθλήματα» (ιστορία, κανονισμοί, εκμάθηση αθλήματος, ονόματα Ελλήνων αθλητών κ.λπ.).
- Διαγωνισμοί έκθεσης, ζωγραφικής κ.λπ., με θέμα τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.
- Επικοινωνία-γνωριμία με Παραολυμπιακούς αθλητές.
- Επισκέψεις και ανταλλαγή εκδηλώσεων σε ειδικά σχολεία, ιδρύματα κ.λπ.
- Παρουσίαση των «υιοθετημένων αθλημάτων» στις σχολικές μονάδες, δήμους κ.λπ.

- Παρακολούθηση των test events που πραγματοποιήθηκαν στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις.
- Επισκέψεις σχολείων στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις που πραγματοποιήθηκαν οι Παραολυμπιακοί Αγώνες.

Γ' Φάση: Παρακολούθηση των Παραολυμπιακών Αγώνων από τους μαθητές:

Σε αυτή τη φάση ήταν και η παρακολούθηση των Παραολυμπιακών Αγώνων, που ήταν και ένας από τους πιο βασικούς στόχους του προγράμματος. Για τον σκοπό αυτό το Υπουργείο Παιδείας διέθεσε το ποσό των 200.000 € στην Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» για την αγορά εισιτηρίων. Τα εισιτήρια διανεμήθηκαν μέσω των Διευθύνσεων Α/θμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης στις σχολικές μονάδες και κατά τη διάρκεια των Αγώνων περίπου 300.000 μαθητές παρακολούθησαν τους Αγώνες, το οποίο και θεωρήθηκε και ρεκόρ συμμετοχής μαθητών για Παραολυμπιακούς Αγώνες (ΥΠΕΠΘ, 137742/ΚΔ/4-12-2003, 67331/ΚΔ/15-7-04, ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004», 2003).

Πανελλήνιοι Καλλιτεχνικοί Αγώνες: Στο μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και της Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004», σε μία από τις δράσεις του αναφερόταν και η ένταξη των Πανελλήνιων Καλλιτεχνικών Αγώνων στα πλαίσια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας. Οι Πανελλήνιοι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες είναι ένας ετήσιος θεσμός του Υπουργείου Παιδείας, ο οποίος απευθύνεται στους μαθητές των σχολείων της Β/βάθμιας Εκπαίδευσης όλης της χώρας, των ελληνικών σχολείων του εξωτερικού και των σχολείων της Κύπρου. Περιλαμβάνει αγώνες Θεάτρου, Μουσικής, Χορού και Ζωγραφικής, οι οποίοι διεξάγονται σε δύο φάσεις. Οι μαθητές διαγωνίζονται αρχικά σε περιφερειακό επίπεδο στο είδος των αγώνων που έχουν επιλέξει και στη συνέχεια οι συμμετοχές που προκρίνονται από τις

κατά τόπους Κριτικές Επιτροπές λαμβάνουν μέρος στη Μαθητική Εβδομάδα Καλλιτεχνικής Έκφρασης που διεξάγεται κάθε άνοιξη στην Αθήνα (ΥΠΕΠΘ, 11657/Γ7/31-01-07).

Για τα σχολικά έτη 2002-2004, οι Πανελλήνιοι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες, χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και για πρώτη φορά το 2003, γίνεται επέκταση του θεσμού και στην Α/βάθμια εκπαίδευση με αγώνες ζωγραφικής. Κάθε ενέργεια του αρμόδιου τμήματος των Καλλιτεχνικών Αγώνων, γίνεται σε συνεργασία με το γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας και οι θεματικές ενότητες που αναπτύσσονται από τους μαθητές αφορούν τους άξονες του προγράμματος και τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Όπως είχε αναφέρει ο Υπουργός Παιδείας, *«οι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες, σε συνδυασμό με τους Μαθητικούς Αθλητικούς Αγώνες και τις άλλες δράσεις από τους άξονες του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, μπορούν να οδηγήσουν στην ανάπτυξη ενός μεγάλου και ωραίου Κινήματος Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού που θα έχει αναφορά όλους τους νέους και ολόκληρη την κοινωνία. Η σύζευξη Αθλητικών και Καλλιτεχνικών Αγώνων μέσω του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, αντικαθρεφτίζει το κλασσικό ελληνικό ιδεώδες που δεν έβλεπε καμία διχοτομία μεταξύ σώματος και πνεύματος αλλά, αντιθέτως, συνέθετε αρμονικά σώμα και πνεύμα σε ένα ενιαίο ιδανικό, αυτό του καλού, καγαθού»* (ΥΠΕΠΘ, 2001, σ. 7).

Η ένταξη των Μαθητικών Καλλιτεχνικών Αγώνων, στο πλαίσιο του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας είχε ως βασικό σκοπό, τα σχολεία της χώρας να λειτουργήσουν ως καταλύτης δημιουργίας, καλλιτεχνικής έκφρασης των μαθητών, επικοινωνίας και ευγενικής άμιλλας και να φέρουν ένα καινούργιο ζωογόνο πνεύμα, ώστε να συμβάλουν στη μετεξέλιξη του σημερινού σχολικού περιβάλλοντος σε έναν χώρο που:

- Να αναπτύσσει το πνεύμα της δημιουργίας, της συνεργασίας, της επικοινωνίας και της ευγενικής άμιλλας.
- Να συνδέει τη γνώση με την εκφραστική και συνθετική ικανότητα, την καλλιέργεια του ήθους και τη γενικότερη παιδεία.
- Να ενθαρρύνει τον κοινωνικό ρόλο των νέων ώστε να απελευθερώσει τη δημιουργική τους φαντασία και να αναδείξει τον πολιτισμό ως γέφυρα φιλίας μεταξύ των λαών.
- Να είναι τόπος δημιουργικής χαράς, έκφρασης και δημιουργικής επικοινωνίας μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών.

Από το σύνολο των εκδηλώσεων των Πανελλήνιων Μαθητικών Καλλιτεχνικών Αγώνων, μέσω του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, πέρα από μια μεγάλη γιορτή για μαθητές και εκπαιδευτικούς, ήταν για τους μαθητές που συμμετείχαν σε αυτούς μια ευκαιρία να εκφραστούν δημιουργικά, να έρθουν σε επαφή με τις τέχνες, έδωσαν την ευκαιρία να εδραιωθούν οι σχέσεις των μαθητών μεταξύ τους, αλλά και μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών και να καλλιεργηθεί το πνεύμα της συνεργασίας. Μαθητές από όλη την Ελλάδα ανταποκρίθηκαν θετικά στη σπουδαία αυτή πολιτισμική πρόκληση και η σχολική κοινότητα και κοινωνία αντιμετώπισαν τους αγώνες αυτούς ως δράση αγωγής της ψυχής (ψυχαγωγία), ως μείζον πολιτιστικό γεγονός που καλλιεργεί την ευγενή άμιλλα, την κριτική σκέψη. Ενόψει μάλιστα της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας, παρουσίασαν τα επιτεύγματά τους σε θεματικές ενότητες του προγράμματος και μέσω αυτών έδειξαν τις δεξιότητες, το μεράκι, την ευαισθησία τους και την αγάπη τους στη Μουσική, τον Χορό, τη Ζωγραφική, το Αρχαίο Δράμα και το Σύγχρονο Θέατρο, τους δόθηκε η ευκαιρία να βγουν έξω από το σχολείο, να βγουν μπροστά στην κοινωνία και να δημιουργήσουν πολιτισμό. Οι αγώνες επίσης παρουσιάστηκαν

σε αρκετές κεντρικές εκδηλώσεις του προγράμματος σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, αλλά και στο Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας, συμμετείχε το 1^ο βραβείο από κάθε κατηγορία δίνοντας μια ξεχωριστή νότα στην όλη εκδήλωση (ΥΠΕΠΘ, 74690/16-05-2002, 5681/ΚΔ/20-1-04).

Πάμε σινεμά: Το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, είχε σχεδιάσει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Πάμε Σινεμά» για τις σχολικές μονάδες της χώρας, με σκοπό την εισαγωγή δράσεων στην εκπαίδευση σχετικά με τις τέχνες και τον πολιτισμό, την επαφή των μαθητών με την τέχνη του κινηματογράφου και την κατανόηση των βασικών αρχών της οπτικοακουστικής αφήγησης. Για τα σχολικά έτη 2002-2004, το πρόγραμμα «πάμε σινεμά», χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και οι θεματικές ενότητες που αναπτύχθηκαν αφορούσαν τους άξονες του προγράμματος με ιδιαίτερη έμφαση στον ρατσισμό, στην ξενοφοβία, στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και στην εκεχειρία. Για την εφαρμογή του στην εκπαίδευση, σχεδιάστηκαν δύο προγράμματα με κοινή δομή και προσανατολισμό, ένα για τα δημοτικά σχολεία και ένα για τα γυμνάσια-λύκεια. Τα σχολεία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα επέλεξαν τη θεματική ενότητα και κατά τη διάρκεια του προγράμματος, οι μαθητές προμηθεύτηκαν από το Υπουργείο Παιδείας, ενημερωτικά έντυπα, βιβλία και οδηγούς μελέτης, είδαν κινηματογραφικές ταινίες με παρόμοια θέματα αλλά διαφορετική αισθητική και αφηγηματική δομή και παρακολούθησαν μαθήματα ανάλυσης της οπτικοακουστικής αφήγησης. Στους μαθητές των Γυμνασίων και των Λυκείων δόθηκε η δυνατότητα να συγκροτηθούν σε ομάδες με σκοπό τη δημιουργία μιας ταινίας μικρού μήκους, ξεκινώντας από τη συγγραφή του σεναρίου μέχρι το τελικό μοντάζ, με την προσφορά της κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής

(μηχανήματα, φώτα, σουίτα μοντάζ) και την καθοδήγηση επαγγελματιών σκηνοθετών. Η εφαρμογή του στην εκπαιδευτική διαδικασία ανέδειξε τη σημασία και τη δυναμική του στην εκπαίδευση, απετέλεσε μια δραστική δίοδο επικοινωνίας του σχολείου με την κοινωνία και των κοινωνικών φορέων μεταξύ τους, αφού για την υλοποίησή του ενεργοποίησε μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς, τοπική αυτοδιοίκηση, κινηματογραφικές λέσχες, αιθουσάρχες κινηματογράφων, κινηματογραφικούς τεχνικούς και καλλιτέχνες. Όλες οι ταινίες που παρήχθησαν από τις σχολικές μονάδες, προβλήθηκαν σε αρκετές εκδηλώσεις σε τοπικό επίπεδο και στη συνέχεια παρουσιάστηκαν στο Πανελλήνιο Διαγωνιστικό Φεστιβάλ Μαθητικών Ταινιών «Πάμε Σινεμά;». Επίσης, επιλέγηκαν 100 μαθητικές ταινίες, διάρκειας 6 περίπου λεπτών η κάθε μία και παρουσιάστηκαν σε ειδική αίθουσα στο πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας (ΥΠΕΠΘ, 135653/ΚΔ/18-12-02, www.yperth.gr, 2007, Μάρτιος, 15).

Αγώνες «Αντιλογίας – Επιχειρηματολογίας: Οι Πανελλήνιοι Μαθητικοί Αγώνες Επιχειρηματολογίας (Αντιλογίας) είναι ένας θεσμός του Υπουργείου Παιδείας και απευθύνεται σε μαθητές Β/βάθμιας εκπαίδευσης των σχολείων της χώρας. Πραγματοποιούνται υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων και οργανώνονται από το Υπουργείο Παιδείας και το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών. Διεξάγονται μεταξύ ομάδων μαθητών Λυκείου και διακρίνονται σε προκριματικούς, ημιτελικούς και τελικούς γύρους. Για τα σχολικά έτη 2002-2004 με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας, οι αγώνες Επιχειρηματολογίας, εντάσσονται και χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και οι θεματικές ενότητες που αναπτύσσονται από τους μαθητές, έχουν σχέση με το περιεχόμενο του προγράμματος και τους Ολυμπιακούς Αγώνες (ΥΠΕΠΘ, 67346/18-04-2002).

Η διοργάνωση των αγώνων επιχειρηματολογίας (αντιλογίας), αποσκοπούσαν στην προώθηση και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των νέων, δίνοντάς τους την ευκαιρία να διαγωνιστούν μέσα σε ένα αυστηρά καθορισμένο πλαίσιο κανόνων. Οι κανόνες τους επέτρεπαν να αναπτύξουν τις ικανότητές τους στη λογική διάρθρωση των επιχειρημάτων, την πειθαρχημένη συνεργασία με τους συμπαίκτες τους και την με σεβασμό και κατανόηση κριτική των θέσεων της αντίπαλης ομάδας. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ομάδες του «λόγου» και του «αντιλόγου» παρέθεταν τα επιχειρήματά τους, ενώ ταυτόχρονα προσπαθούσαν να αντικρούσουν και τα επιχειρήματα της άλλης πλευράς, αναπτύσσοντας έτσι τις ικανότητές τους στη λογική διάρθρωση επιχειρημάτων, στην επικοινωνία, στην πειθαρχημένη συνεργασία στο πλαίσιο μιας ομάδας καθώς και στο σεβασμό του «άλλου», διδάσκοντας στους αυριανούς πολίτες την αξία της ευγενούς άμιλλας προσφέροντάς τους άλλοτε τη χαρά της νίκης και άλλοτε την αποδοχή της ήττας και της ανωτερότητας του αντιπάλου». Σε έναν αγώνα Επιχειρηματολογίας (Αντιλογίας) παίρνουν μέρος δύο ομάδες αποτελούμενες από πέντε μέλη η καθεμία, τα οποία συνεργάζονται κατά το στάδιο της προετοιμασίας και αποφασίζουν μεταξύ τους τον ρόλο του καθενός. Κατά τη διάρκεια του αγώνα, δικαίωμα λόγου έχουν αποκλειστικά οι ομιλητές των δυο ομάδων που συμμετέχουν και ο Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής. Όλοι οι υπόλοιποι παρόντες (εκτός των κριτών και του χρονομέτρη) μπορούν να εκδηλώνουν την επιδοκιμασία ή την αποδοκιμασία τους προς τον εκάστοτε ομιλούντα με κόσμιο τρόπο χωρίς να παρεμποδίζουν τη διεξαγωγή του αγώνα και χωρίς να παρεμβαίνουν λεκτικά στη συζήτηση. Οι αίθουσες και οι θέσεις των ομάδων όπως και το θέμα προς συζήτηση ανακοινώνονται στις ομάδες είκοσι λεπτά πριν από την έναρξη του αγώνα. Οι ομάδες αποσύρονται αμέσως για να προετοιμαστούν, χωρίς την παρέμβαση τρίτων (συμμαθητών, καθηγητών κλπ.). Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας είναι επιτρεπτή

η χρήση γραπτών και έντυπων βοηθημάτων (βιβλίων, περιοδικών, σημειώσεων κλπ.) όχι όμως ηλεκτρονικών μέσων, όπως κινητά τηλέφωνα, υπολογιστές κλπ. Οι κριτές αξιολογούν την επίδοση των ομιλητών κάθε ομάδας με βάση μια σειρά από κριτήρια, δίνοντας ιδιαίτερο βάρος στο περιεχόμενο, την οργάνωση και τη δομή της επιχειρηματολογίας και κατά δεύτερο λόγο στην παρουσίαση και στα εξωτερικά χαρακτηριστικά της (www.yperth.gr, 2007, Μάρτιος, 15).

Στο πλαίσιο του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, προκειμένου να υλοποιηθεί το πρόγραμμα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, το Υπουργείο Παιδείας εξέδωσε τις απαραίτητες εγκυκλίους με τις οποίες ενημέρωνε τα σχολεία για τους Αγώνες Επιχειρηματολογίας - Αντιλογίας, τη φιλοσοφία και τους κανόνες της διεξαγωγής τους, παραθέτοντας ενδεικτική θεματολογία όπου θα μπορούσαν να ασχοληθούν οι μαθητές. Επίσης, οργανώθηκαν εκπαιδευτικά σεμινάρια στα οποία συμμετείχαν τα σχολεία που ελάμβαναν μέρος στους Αγώνες και σε αυτά δίδαξαν οι κριτές των Αγώνων, οι οποίοι ανέπτυξαν τις τεχνικές και ανέλυσαν τους κανόνες του Λόγου και του Αντιλόγου. Η απήχηση του προγράμματος ήταν μεγάλη όπως και η σημασία του, αφού «συζητήθηκαν» αρκετά επίκαιρα θέματα σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και παρουσιάστηκαν σε κεντρικές εκδηλώσεις σε περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο (ΥΠΕΠΘ, 20607/ΚΔ/26-2-04).

Εκπαιδευτικές δράσεις σε συνεργασία με επιστημονικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους φορείς

Πολιτισμικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις με θέμα την Ολυμπιακή Εκεχειρία: Το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς το Σεπτέμβριο του 2003 πραγματοποίησε στην Αθήνα ένα τετραήμερο

πρόγραμμα ανταλλαγής πολιτιστικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων με θέμα την Ολυμπιακή Εκεχειρία, στην οποία συμμετείχαν 500 νέοι δημοτικοί σύμβουλοι και εκπρόσωποι των Δημοτικών Συμβουλίων Νεολαίας (ΔΗ.ΣΥ.Ν) και Νομαρχιακών Συμβουλίων Νεολαίας (ΝΟ.ΣΥ.Ν) από όλη τη χώρα καθώς, επίσης και αντιπρόσωποι από βαλκανικές χώρες και την Κύπρο. Στα Δημοτικά και Νομαρχιακά Συμβούλια συμμετέχουν νέοι, από 15 έως 28 ετών και αποτελούν αυτόνομες δομές ενεργής συμμετοχής και έκφρασης των νέων στις τοπικές κοινωνίες. Έργο τους είναι ο εντοπισμός, η ανάδειξη και η παρακολούθηση των αναγκών και των προβλημάτων της νεολαίας σε τοπικό επίπεδο, η ανάληψη σε συνεργασία με τον οικείο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων για την πλήρη και ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων, η μέριμνα για τη λήψη μέτρων με σκοπό την ενεργό και αποτελεσματική συμμετοχή των νέων στην τοπική κοινωνία και η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας με αντίστοιχα Τοπικά Συμβούλια νέων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι οι «νεαροί πρεσβευτές» της τοπικής κοινότητας στην ελληνική κοινωνία, παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου για τα προβλήματα και τις ανάγκες των νέων της περιοχής, συμπράττουν με άλλους φορείς (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, εθελοντικές οργανώσεις, κ.ά.) για την προώθηση μέτρων και προγραμμάτων προς όφελος των νέων, αλλά και ολόκληρης της τοπικής κοινωνίας και ενθαρρύνουν όλους τους νέους να συμμετέχουν πιο ενεργά στα δημοτικά δρώμενα (Βουλή των Ελλήνων, 2006, Φεβρουάριος, 27).

Το τετραήμερο των εκδηλώσεων πραγματοποιήθηκε στο Δήμο Περιστερίου, όπου ονομάστηκε και η «Πόλη των Νέων», είχε ως στόχους την κινητοποίηση των νέων ώστε να επιτευχθεί η ενεργός συμμετοχή τους στην κοινωνία των πολιτών, μέσω ειδικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και θεμάτων που απασχολούν την παγκόσμια κοινότητα. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, οι νέοι επεξεργάστηκαν

και σχολίασαν, ανεξάρτητα και από κοινού, τις θέσεις τους σχετικά με την Ολυμπιακή Εκεχειρία και την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνία των πολιτών. Οι ομάδες εργασίας που οργανώθηκαν κατέληξαν σε συμπεράσματα τα οποία και συνέθεσαν σε ένα τελικό πόρισμα υπό μορφή διακήρυξης προτάσεων όπως: η προώθηση της ιδέας της Ολυμπιακής Εκεχειρίας, η αξιοποίηση της εκπαιδευτικής και κοινωνικής αξίας του αθλητισμού για τους νέους, το μέλλον των δραστηριοτήτων Νεολαίας στο πλαίσιο της νέας γενιάς προγραμμάτων και η προώθηση του ρόλου των νέων ως πρωταγωνιστών στην ανάπτυξη της συνεργασίας των λαών των βαλκανικών χωρών και της Ευρώπης. Το πρόγραμμα το παρακολούθησε πλήθος κόσμου και περιλάμβανε:

- Δημερίδα με θέμα την «Ολυμπιακή Εκεχειρία».
- Πενήντα περίπτερα που παρουσιάζονταν η εθελοντική δραστηριότητα των δημοτικών και νομαρχιακών συμβουλίων της νεολαίας, σε ειδικά διαμορφωμένο εκθεσιακό κέντρο του Δήμου Περιστερίου.
- Διεξαγωγή συναυλιών για την προώθηση της ιδέας της Ολυμπιακής Εκεχειρίας.
- Διεξαγωγή παράλληλων γεγονότων από τα πολιτιστικά τμήματα του δήμου Περιστερίου και των δημοτικών και νομαρχιακών συμβουλίων νεολαίας.
- Προβολή και δημοσιότητα των παραπάνω δραστηριοτήτων.
- Φιλοξενία αντιπροσωπειών από τις Βαλκανικές χώρες και την Κύπρο για την προώθηση της ιδέας της Ολυμπιακής Εκεχειρίας (ΥΠΕΠΘ, 105300/ΚΔ/9-10-02).

Ελαίας Εγκώμιον: Στο πλαίσιο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, το Κέντρο Έρευνας Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών με την υποστήριξη

του Υπουργείου Παιδείας, διοργάνωσε έκθεση με θέμα «Ελαιάς Εγκώμιον», η οποία φιλοξενήθηκε στο Μέγαρο της Ακαδημίας Αθηνών από 16 Ιουνίου έως 30 Σεπτεμβρίου 2004. Μέσω της έκθεσης παρουσιάζονταν η θέση της ελιάς στη ζωή των αρχαίων Ελλήνων και τη σημαντική συμβολή της, αφού το ιερό αυτό δέντρο είχε συνδεθεί με πάμπολλες εκφάνσεις του πολιτισμού αλλά κυρίως με τις αξίες του αθλητισμού και των Ολυμπιακών Αγώνων. Αρχαία σκεύη, αγγεία ή πιθάρια, ακόμα και όπλα που απεικόνιζαν την ελιά, που έχουν βρεθεί σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια της έκθεσης. Επίσης, η έκθεση καταδείκνυε τη σημαντική θέση της ελιάς στη διαμόρφωση των δεσμών των λαών της Μεσογείου και ειδικότερα των Ελλήνων με τη γη, την πανάρχαια σημασία του καρπού της στην αγροτική παραγωγή και την οικονομία γενικότερα και τους συνακόλουθους συμβολισμούς στη λατρεία, την τέχνη, τον αθλητισμό και τον πολιτισμό.

Παράλληλα, το Κέντρο Λαογραφίας είχε εκδώσει δίγλωσση (ελληνικά και αγγλικά) καλλιτεχνική έκδοση με τίτλο "Ωδή στην Ελιά", η οποία ήταν προϊόν της συνεργασίας 25 διακεκριμένων επιστημόνων, οι περισσότεροι από τους οποίους είχαν συνεργασθεί με το Κέντρο Λαογραφίας. Επίσης, κατά τη διάρκεια της έκθεσης πραγματοποιήθηκαν παράλληλες εκδηλώσεις εκπαιδευτικού, πολιτιστικού, επιστημονικού και επικοινωνιακού χαρακτήρα, καθώς και ημερίδες αφιερωμένες σε ειδικά θέματα, όπως η ελιά και το λάδι στη σύγχρονη φαρμακευτική, στην κοσμετολογία, τον αθλητισμό, τη λογοτεχνία, την οικονομία, κτλ. Η επιτυχία της έκθεσης ήταν αξιοσημείωτη αφού η προσέλευση του κοινού (15.000 επισκέπτες) υπήρξε αθρόα, και έτυχε των ευμενών σχολίων του τύπου και του κοινού, Ελλήνων και ξένων. Στη συνέχεια, από τις 19 Σεπτεμβρίου έως τις 20 Οκτωβρίου 2006 παρουσιάστηκε στο κτήριο των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη, η οποία συνδέθηκε χρονικά με την περίοδο που η Ελλάδα είχε την Προεδρία του Συμβουλίου

Ασφαλείας και εγκαινιάστηκε από την Υπουργό Εξωτερικών, τον Υπουργό Πολιτισμού, και το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, Kofi Annan. Επίσης, το καλοκαίρι του 2008 παρουσιάστηκε και στην Κίνα με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008 στο Πεκίνο (ΥΠΕΠΘ, 47212/ΚΔ/21-05-2004, www.academyofathens.gr, 2008, Νοέμβριος, 10).

Πίνδαρος, ο Στοχαστής και υμνητής του Ολυμπιακού Ιδεώδους: Το Υπουργείο Παιδείας, σε συνεργασία με την «Εταιρεία Ελλήνων Φιλολόγων» και την «Ελληνική Γλωσσική Κληρονομιά», τον Ιούνιο του 2004 στον λόφο της Πνύκας, διοργάνωσε ημερίδα με θέμα «Πίνδαρος, ο Στοχαστής και Υμνητής του Ολυμπιακού Ιδεώδους». Στην ημερίδα συμμετείχαν διαπρεπείς «Πινδαριστές» του εξωτερικού και Έλληνες ειδικοί στη μελέτη του έργου του λυρικού ποιητή της ελληνικής αρχαιότητας, με σκοπό την ανάδειξη της μορφής του μεγαλύτερου υμνητή του Ολυμπιακού Ιδεώδους και την προβολή της Ελληνικής παιδείας και του Ελληνικού πολιτισμού.

Στην εκδήλωση δόθηκε μεγάλη δημοσιότητα, την παρακολούθησαν προσωπικότητες από τον χώρο της πολιτικής και των γραμμάτων, πλήθος κόσμου και μίλησαν διακεκριμένοι Έλληνες και ξένοι Πινδαριστές. Στην εκδήλωση, επίσης, παρουσιάστηκε μουσικό μέρος εμπνευσμένο από το ποιητικό πνεύμα του Πινδάρου και ακούστηκαν για πρώτη φορά αποσπάσματα στα αρχαία ελληνικά από τον 1ο και 2ο Ολυμπιονικό του Πινδάρου καθώς και από τον 6ο Νεμειόνικο και την 3η Ωδή του Βακχυλίδη. Ο υπεύθυνος της μουσικής δημιουργίας κ. Κακαβελάκης, παρουσίασε τη μουσική διάσταση στο έργο του Πινδάρου, μίλησε για τον σύγχρονο λυρισμό, την παγκόσμια ελληνικότητα, το διαχρονικό μήνυμα του Πινδάρου και συγκεκριμένα τόνισε: *«Με ευκαιρία τους Ολυμπιακούς Αγώνες δημιουργήθηκε ειδικό ενδιαφέρον για*

το έργο του Πινδάρου..... το οποίο συνδέεται με την ολυμπιακή ιδέα.....η επίκληση για ένωση των θνητών πανελλήνων ανθρώπων στα υψηλά ιδεώδη του αθλητισμού μέσα από την ένωση σώματος και πνεύματος περιέχει μια οικουμενική εντολή για καθαρότητα μέσω της αθλητικής δοκιμασίας, η οποία δεν έχει σχέση με τη σημερινή αντίληψη για το θέμα. Περισσότερο μας προειδοποιεί ότι οι άνθρωποι, αν και από το ίδιο γένος με τους θεούς, δεν είναι θεοί οι ίδιοι και δεν θα πρέπει να κάμουν αυτοσκοπό στη ζωή τους να μοιάσουν στους θεούς» (Κακαβελάκης, 2004, Ιούνιος, 17).

Επίσης, η Ελληνική Γλωσσική Κληρονομιά για την προβολή του έργου του Πινδάρου, δημιούργησε μία πολύγλωσση έκδοση αφιερωμένη στην πνευματικότητα του Πινδάρου και στο Ολυμπιακό Ιδεώδες «Ολυμπιακοί Αγώνες Αθήνα 2004», υπό την αιγίδα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Παιδείας (ΥΠΕΠΘ, 42304/ΚΔ/7-5-04).

Άθλα και Έπαθλα στα Ομηρικά Έπη: Το Κέντρο Οδυσσειακών Σπουδών Ιθάκη με την αρωγή του Υπουργείου Παιδείας, διοργάνωσε το Σεπτέμβριο του 2004 στην Ιθάκη, το Ι΄ Διεθνές Συνέδριο με θέμα: «Άθλα και έπαθλα στα Ομηρικά Έπη». Ο θεσμός των «Διεθνών Συνεδρίων για την Οδύσεια», με μόνιμη έδρα την Ιθάκη, ξεκίνησε το 1977 και στα συνέδρια συμμετέχουν, με την ιδιότητα του ομιλητή ή του σύνεδρου, ομηρολόγοι διαφόρων εθνικοτήτων. Τις εργασίες παρακολουθούν εκπαιδευτικοί, φοιτητές, ομηριστές κ.λπ. και τα θέματα σχετίζονται με τις ομηρικές σπουδές. Σκοπός των Συνεδρίων είναι να προωθήσουν τη σπουδή και την έρευνα στα προβλήματα του Ομήρου, να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς, να γνωρίσουν βαθύτερα την τέχνη του ποιητή και να εμβαθύνουν περισσότερο στη μελέτη των ομηρικών επών, από τα σημαντικότερα έργα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, αλλά και της παγκόσμιας λογοτεχνίας που διδάσκονται με συνεχείς αναπροσαρμογές

στην Εκπαίδευση (ΥΠΕΠΘ, 2330/ΚΔ/13-1-04). Το Ι΄ Διεθνές Συνέδριο εναρμονισμένο με το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, είχε ως θέμα «Άθλα και έπαθλα στα Ομηρικά Έπη», αναφερόμενο στην επίδραση της ομηρικής ποίησης στον αθλητισμό και στις τέχνες. Στο συνέδριο συμμετείχαν με ειδικές εισηγήσεις είκοσι έξι (26) πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, (από την Ιταλία, τη Γαλλία, την Αυστρία/ τη Γερμανία, την Αγγλία και τις Ηνωμένες Πολιτείες), φιλόλογοι, ιστορικοί, αρχαιολόγοι, ανθρωπολόγοι, γλωσσολόγοι, θεωρητικοί της λογοτεχνίας. Η θεματολογία του συνεδρίου εξερίχθη γύρω από τα ομηρικά έπη, τα οποία αποτέλεσαν το κεντρικό πεδίο αναφοράς, με εισηγήσεις που αφορούσαν ανακλήσεις του θέματος στον Ησίοδο, στον Πίνδαρο, στον Βακχυλίδη και στον Θεόκριτο, αλλά και σε εκπροσώπους της ρωμαϊκής ποίησης, ειδικότερα στον Βιργίλιο και στον Οβίδιο. Εισηγήσεις και συζητήσεις αποσκοπούσαν να καταδειχθεί, η σημασία του αγωνιστικού (συναγωνιστικού αλλά και ανταγωνιστικού) πνεύματος, το οποίο προκαταβάλλεται με παραδειγματικό τρόπο στα δύο ομηρικά έπη, συμβολοποιείται στην εδραίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, εξελίσσεται στον αρχαίο ελληνισμό και κληροδοτείται εφεξής στον νεότερο και σύγχρονο κόσμο (Μαρωνίτης, 2004, Μάρτιος, 26).

Ενδεικτικά, αναφέρουμε ορισμένες από τις εισηγήσεις που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου: Το πνεύμα του ανταγωνισμού στον Όμηρο, οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Ιλιάδα, ένα πρώτο-επινίκιο στους αγώνες των Φαιάκων, Οδυσσεύς θεατής, αθλητής και αφηγητής άθλων, άθλα χωρίς έπαθλα: μουσικοί αγώνες στην Οδύσσεια και στον Ομηρικό Ύμνο εις Ερμήν, αναζητώντας την απαρχή των Ολυμπιακών Αγώνων: οι άριστοι του Ομήρου στην Άλτη, ένας αριστοκράτης προφήτης: ο πρώτος Ολυμπιονίκος του Πινδάρου και η καταγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, η γλώσσα της νίκης στον Πίνδαρο, τους ιστορικούς και τις επιγραφές. Το

Συνέδριο είχε μεγάλη επιτυχία και έτυχε ευμενών σχολίων από τον τύπο. Ο Μαρωνίτης, ο οποίος ήταν και ο οργανωτής του Συνεδρίου, αναφέρει: *«Όσοι βρέθηκαν στο συνέδριο, ομολόγησαν ανεπιφύλακτο ενθουσιασμό, δηλώνοντας πως η συνεδριακή εμπειρία τους στο μαγικό νησί του νόστου θα τους μείνει αλησμόνητη. Με τη συμμετοχή κορυφαίων ομηριστών από την Ευρώπη και την Αμερική, διαπιστώθηκε πως τα ομηρικά άθλα και έπαθλα περνούν συχνά ανάμεσα σε απειλητικές συμπληγάδες για να φτάσουν, στον συμφιλιοτικό τους στόχο και η Οδύσσεια αποτέλεσε αποκαλυπτικό παράδειγμα»* (Μαρωνίτης, 2004, Σεπτέμβριος, 26).

Εκπαίδευση και Θέατρο: Το Υπουργείο Παιδείας στο πλαίσιο του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, σε συνεργασία με την Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Αττικής και τη Διεύθυνση Β/βάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Αττικής, διοργάνωσαν τον Ιανουάριο του 2003, την 3^η Διεθνή Συνδιάσκεψη για το θέατρο στην εκπαίδευση. Αντικείμενο της Συνδιάσκεψης ήταν η διερεύνηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα στην αναζήτηση μιας νέας φυσιογνωμίας του σχολείου προς μια διαπολιτισμική κατεύθυνση, η οποία θα αξιοποιεί το πολιτισμικό κεφάλαιο όλων των νέων. Ήταν μια διευρυμένη Συνδιάσκεψη που περιλάμβανε σεμινάρια, εργαστήρια, συζητήσεις, εισηγήσεις, παραστάσεις σε κεντρικά θέατρα της Αθήνας κι άλλες εκδηλώσεις που διάρκεσαν συνολικά 15 ημέρες και έλαβαν μέρος περίπου 600 εκπαιδευτικοί, φοιτητές, ακαδημαϊκοί και καλλιτέχνες από 18 χώρες. Η αποδοχή του διαφορετικού, η ξενοφοβία, η βία, οι πρόσφυγες, η Ολυμπιακή Εκεχειρία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα του πολίτη, οι εξαρτήσεις, η κοινωνική συνοχή, η σωματική και ψυχική υγεία ήταν μερικά από τα θέματα που προσέγγισαν οι εισηγητές και εμπυχωτές στη Συνδιάσκεψη. Οι ειδικότεροι στόχοι της

Συνδιάσκεψης ήταν να αναπτυχθεί γόνιμος προβληματισμός και δημιουργικός διάλογος ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς, πανεπιστημιακούς δασκάλους, φοιτητές, καλλιτέχνες και φορείς της εκπαιδευτικής πολιτικής, σε θέματα εφαρμογής των παραστατικών τεχνών στο σχολείο αλλά και σε άλλες μορφές εκπαίδευσης, η ανταλλαγή εμπειριών, η καταγραφή σημαντικών προγραμμάτων, η ανάδειξη στοιχείων με ιδιαίτερο εκπαιδευτικό ενδιαφέρον και η αναζήτηση μεθόδων και τεχνικών τις οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί στην καθημερινή πρακτική τους. Οι εισηγητές και οι εμπνευστές των εργαστηρίων ενθάρρυναν την προσέγγιση των παραπάνω μέσα από: το θέατρο και τη διδασκαλία του ως μορφή τέχνης, το θέατρο/δράμα ως εκπαιδευτικό μέσο και διδακτικό εργαλείο και ως μέσο κοινωνικής παρέμβασης, το θέατρο στην κοινότητα, τα θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα, το θεατρικό παιχνίδι, τη δραματοθεραπεία και το ψυχόδραμα, τη μουσικοκινητική αγωγή, το θέατρο κούκλας, μαριονέτας και σκιών, τον χορό και το χοροθέατρο, την οπτικοακουστική αγωγή (φωτογραφία, βίντεο, κινηματογράφος, media) και άλλα ζητήματα πρακτικής και έρευνας θεάτρου και παραστατικών τεχνών στην εκπαίδευση.

Η Συνδιάσκεψη που έφερε τον τίτλο "χτίζοντας γέφυρες" απέδειξε ότι το θέατρο και οι άλλες εκφραστικές τέχνες είναι ζωντανές, οι οποίες μπορούν να συμβάλλουν με πρακτικό τρόπο στην άρση των φραγμών που θέτει η απομόνωση, στην ανάδειξη κοινών πολιτισμικών στοιχείων και στην εκτίμηση και αποδοχή της ιδιαιτερότητας και να "χτίσουν γέφυρες" ανάμεσα σε διαφορετικά πολιτισμικά, εθνικά, φυλετικά κ.ά. περιβάλλοντα. Οι συμμετέχοντες επίσης είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν νέες διδακτικές μεθοδολογίες, αφού παρουσιάστηκαν αρκετά διδακτικά μοντέλα από πολλές χώρες, τρόποι εφαρμογής σε διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης

αλλά και ποικίλες καλλιτεχνικές φόρμες (Γκόβας, 2003, σ. 2-7, ΥΠΕΠΘ, 118023/ΚΔ/6-11-02, 121902/ΚΔ/14-11-2002).

Κεντρικές δράσεις προώθησης και προβολής του Προγράμματος

Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας: Το Πάρκο της Ολυμπιακής Παιδείας ήταν ένα πενθήμερο εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκε, από 13 έως 17 Μαΐου 2003, στο Πεδίο του Άρεως και στους χώρους του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου και παρουσιάστηκαν στο μαθητικό και ευρύτερο κοινό σχολικές πρωτοβουλίες από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις από τους τέσσερις άξονες του προγράμματος. Οι ώρες λειτουργίας του ήταν από τις 09.00 το πρωί έως τις 10.00 το βράδυ και τον σχεδιασμό και την οργάνωση είχε το Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας και το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας. Επίσης, οι Συντονιστές του προγράμματος και 400 περίπου εκπαιδευτικοί που υλοποιούσαν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας του Νομού Αττικής, ως εθελοντές εργάστηκαν για την υλοποίηση του Πάρκου Ολυμπιακής Παιδείας. Το Υπουργείο Παιδείας έδωσε εκτεταμένη δημοσιότητα, παρουσιάστηκε σε ειδική συνέντευξη τύπου, σε όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και υπήρξαν αντικείμενο μεγάλου αριθμού δημοσιευμάτων και θετικών σχολίων στον τύπο. Επίσης, τις ημέρες λειτουργίας του πολλοί δημοσιογράφοι κάλυψαν το γεγονός και παρουσιάστηκε στον τύπο και στην τηλεόραση. Το Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας επισκέφτηκαν Υπουργοί της Κυβέρνησης, η Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», ο Αρχιεπίσκοπος της εκκλησίας της Ελλάδος, βουλευτές πολιτικών κομμάτων, εκπρόσωποι φορέων, πλήθος μαθητών από σχολικές μονάδες και πλήθος κοινού (Αδέσμευτος Τύπος Ρίζου, 2003, Μάιος, 14, Ελεύθερος Τύπος, 2003, Μάιος, 14).

Το κεντρικό σύνθημα της όλης εκδήλωσης ήταν «ο σχολικός εθελοντισμός είναι εδώ» και όπως ανέφερε η Υφυπουργός Παιδείας, «οι μαθητές όλων των σχολείων της χώρας στα πλαίσια του προγράμματος Ολυμπιακή Παιδεία καταθέτουν τη δική τους ερμηνεία για τις αιώνιες Ολυμπιακές αξίες, ο κοινωνικός εθελοντισμός πρέπει να είναι μια αξία πρωταρχική, αν θέλουμε να ζήσουν τα παιδιά μας σε μία ανοιχτή κοινωνία της αλληλεγγύης και της αποδοχής της διαφοράς. Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί, αγκαλιά με τους μαθητές τους και με το μεράκι του προσφέροντος πολίτη, δημιουργούν μία ευφάνταστη πραγματικότητα, διαμορφώνοντας έτσι τους ενεργούς πολίτες του αύριο. Οι Έλληνες μαθητές ασχολούμενοι με τον Αθλητισμό έμαθαν τα μη διαδεδομένα Ολυμπιακά αθλήματα και πώς να στηρίζουν τα Παραολυμπιακά αθλήματα.....δημιουργώντας Πολιτισμό, η φαντασία πλούτισε τις ψυχές τους...μαχόμενοι για την Ολυμπιακή Εκεχειρία, έγιναν οι καλύτεροι πρεσβευτές της ειρήνης» (Κούρκουλα, 2003).

Όλες οι εκδηλώσεις από την πρώτη ημέρα μέχρι και τη λήξη του, βιντεοσκοπήθηκαν και έγινε φωτογράφιση για την τήρηση αρχείου και για φωτορεπορτάζ και χρησιμοποιήθηκαν, ως μέσο προβολής του προγράμματος. Για την παρουσίαση των εκδηλώσεων συμμετείχαν 590 Σχολεία (274 Α/βάθμιας Εκπαίδευσης, 316 Β/βάθμιας Εκπαίδευσης και 40 Ειδικά Σχολεία) και είχε οργανωθεί στις ακόλουθες ενότητες:

Έκθεση υλικού τεκμηρίωσης πρωτοβουλιών σχολικών μονάδων στο πλαίσιο των χρηματοδοτούμενων δράσεων του προγράμματος: Στην έκθεση του υλικού συμμετείχαν σχολεία δημόσια και ιδιωτικά από όλες τις διευθύνσεις της χώρας και παρουσιάστηκε το υλικό τεκμηρίωσης που είχε προκύψει από τις χρηματοδοτούμενες πρωτοβουλίες, όπως φωτογραφίες, αντικείμενα, μακέτες, σχέδια, ταινίες video, cd-rom, slides, projects, και άλλα εκθέματα. Για κάθε έναν από τους τέσσερις άξονες,

υπήρχαν είκοσι περίπτερα και συνολικά ογδόντα περίπτερα. Τα περίπτερα τηρούσαν υψηλές προδιαγραφές εκθέσεων, ώστε να διευκολυνθούν οι σχολικές μονάδες για να παρουσιάσουν τα εκθέματά τους, όπως, η προσαρμογή των περιπτέρων στις απαιτήσεις των φορέων, η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, ο φωτισμός, η επίπλωσή τους, καθώς και ο εξοπλισμός τους με σετ computer για cd – dvd και κατάλληλα συστήματα ήχου, συμπεριλαμβανομένης και της τεχνικής τους υποστήριξης.

Περίπτερα φορέων: Εκτός των σχολικών μονάδων υπήρχαν και περίπτερα του Υπουργείου Παιδείας, της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας και της Γενικής Γραμματείας Ολυμπιακών Αγώνων του Υπουργείου Πολιτισμού. Σε αυτά, οι παραπάνω φορείς παρουσίαζαν το προφίλ τους και τις δραστηριότητές τους, με ειδική αναφορά στην προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Εκθεση Μαθητικής Ζωγραφικής: Στο πλαίσιο της ένταξης των Πανελλήνιων Καλλιτεχνικών Αγώνων με το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, εκτέθηκαν σε στεγασμένο χώρο του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου, περίπου 400 έργα μαθητών που είχαν βραβευθεί κατά την τελική φάση. Ο χώρος είχε διαμορφωθεί και εξοπλιστεί με προδιαγραφές αιθουσών τέχνης και ήταν ανοιχτή για το κοινό όλες τις ημέρες λειτουργίας του Πάρκου.

Πρόγραμμα Καλλιτεχνικών εκδηλώσεων: Περιλάμβανε παραστάσεις αρχαίου δράματος, σύγχρονου θεάτρου, χορού καθώς και μουσικές συναυλίες. Στο πρόγραμμα παρουσιάστηκαν, επιλεγμένες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις από τις σχολικές μονάδες που είχαν χρηματοδοτηθεί από το Πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και βραβευμένες παραστάσεις και συναυλίες από τους Πανελλήνιους Καλλιτεχνικούς Αγώνες. Σε χώρους του Πανελληνίου Γ.Σ. και του Πεδίου του Άρεως είχαν τοποθετηθεί δύο εξέδρες με εξοπλισμό κατάλληλο για παραστάσεις θεάτρου, χορού,

αρχαίου δράματος καθώς και για συναυλίες (τεχνικό σκηνης, ηχολήπτη, υπεύθυνο φωτισμού). Επίσης, υπήρχε σκηνοθέτης, ο οποίος είχε την επιμέλεια παρουσίασης του προγράμματος όλων των εκδηλώσεων καθώς και φροντιστής, για την υποστήριξη της κατασκευής των σκηνικών.

Δρώμενα και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις: α) Παρουσιάσεις σε video wall ημίωρου εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ σχετικά με τη διαδικασία παραγωγής των κινουμένων σχεδίων, με θεματικό άξονα την εκεχειρία, β) Ταινία κινουμένων σχεδίων που έχει δημιουργηθεί από μαθητές, με θεματικό άξονα την εκεχειρία, γ) Οπτικοακουστικό υλικό που είχε προκύψει από τις πρωτοβουλίες των σχολικών μονάδων, δ) Μαθητικός Κινηματογράφος με προβολή 330 μαθητικών ταινιών μικρού μήκους, από γυμνάσια και λύκεια της χώρας, διάρκειας 6 περίπου λεπτών η κάθε μια, που είχαν παραχθεί στο πλαίσιο του προγράμματος «Πάμε Σινεμά». Η προβολή έγινε σε κατάλληλα διαμορφωμένο κλειστό χώρο του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου, σε κινηματογραφική αίθουσα για 200 θεατές, ε) Μαθητική Φιλαρμονική Ορχήστρα, η οποία εκτελούσε πρόγραμμα, κινούμενη μεταξύ των επισκεπτών.

Αθλητικές εκδηλώσεις πρωτοβουλιών σχολικών μονάδων: Στο πλαίσιο του άξονα «Αθλητισμός» χρηματοδοτήθηκαν δράσεις ενημέρωσης για τα αθλήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα των Ολυμπιακών Αγώνων, με ιδιαίτερη έμφαση στα μη διαδεδομένα Ολυμπιακά αθλήματα, στα Ολυμπιακά αθλήματα στην αρχαία Ελλάδα και στους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Από τις αθλητικές αυτές εκδηλώσεις, οι μαθητές υπό μορφή επίδειξης παρουσίασαν στο ευρύτερο κοινό τα επιτεύγματά τους στους χώρους του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου, οι οποίοι είχαν τη δυνατότητα να φιλοξενήσουν 19 διαφορετικά Ολυμπιακά αθλήματα.

Ημερίδα Γενικών Διευθυντών Εκπαίδευσης των Χωρών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Στο πλαίσιο του Πάρκου πραγματοποιήθηκε ημερίδα των

Γενικών Διευθυντών Εκπαίδευσης των Χωρών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης , με θέμα: «Οι Ολυμπιακές Αξίες στην Εκπαίδευση – Η Εκπαίδευση και η κοινωνική αξία του Αθλητισμού». Η ημερίδα πραγματοποιήθηκε σε κλειστό χώρο του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου, ο οποίος είχε διαμορφωθεί και εξοπλιστεί κατάλληλα και παρουσιάστηκαν ομιλίες σχετικά με τις Ολυμπιακές Αξίες και την εφαρμογή του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στη χώρα μας. Ομιλητές ήταν η Υφυπουργός Παιδείας, στελέχη της Οργανωτικής Επιτροπής και του Υπουργείου Παιδείας, από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το ΤΕΦΑΑ Θεσσαλίας και εκπρόσωπος του Ευρωπαϊκού Αντιρατσιστικού Δικτύου. Οι μετέχοντες όπως δήλωσαν εντυπωσιάστηκαν τόσο από τις δράσεις του Πάρκου Ολυμπιακής Παιδείας που παρακολούθησαν, όσο και από την εφαρμογή του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας στη χώρα μας. Το συμπέρασμα της ημερίδας ήταν ότι προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας θα πρέπει να ενταχθούν στο Αναλυτικό Πρόγραμμα των σχολείων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Οι Γενικοί Διευθυντές επίσης ανέφεραν ότι την εμπειρία που απέκομισαν θα τη μεταφέρουν και στις δικές τους χώρες με σκοπό την εφαρμογή σχετικών προγραμμάτων.

Ψυχαγωγικές εκδηλώσεις: Την ημέρα τελετής λήξης του Πάρκου Ολυμπιακής Παιδείας στο Πεδίον του Άρεως, πραγματοποιήθηκε συναυλία με ελεύθερη είσοδο για το κοινό, με γνωστούς καλλιτέχνες, η οποία απευθύνονταν σε παιδιά και νέους. (ΥΠΕΠΘ, 2003, σ. 61-67, 124740/ΚΔ/21-11-02).

11η BIENNALE Νέων Δημιουργών Ευρώπης και Μεσογείου: Τον Απρίλιο του 2000 στη Ρώμη, η Αθήνα διεκδίκησε και πέτυχε με ομοφωνία την ανάληψη της 11ης BIENNALE Νέων Δημιουργών Ευρώπης και Μεσογείου του 2003. Η Biennale θεωρείται ως το πιο σημαντικό πολιτιστικό γεγονός της Μεσογείου που

επικεντρώνεται στην νεανική δημιουργία παρουσιάζοντας έργα καλλιτεχνών από 18 έως 30 ετών σε διάφορους καλλιτεχνικούς τομείς, με σκοπό την προώθηση του έργου των νέων δημιουργών, την ενίσχυση της καλλιτεχνικής τους παραγωγής και τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους στα κυκλώματα της διεθνούς αγοράς μέσω της δημιουργίας χώρων συνάντησης, ανταλλαγής, και κατάρτισης στη σύγχρονη καλλιτεχνική πραγματικότητα.

Από τις 6 και μέχρι τις 15 Ιουνίου, η πόλη της Αθήνας, στο Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντώνης Τρίτσης» στο Ίλιο, υποδέχτηκε για πρώτη φορά την 11η Biennale Νέων Δημιουργών της Ευρώπης και της Μεσογείου. Το θέμα της έκθεσης ήταν ο «Κόσμος: Κοσμογραφίες της Ευρώπης και της Μεσογείου, κοσμοπολιτισμός και ψηφιακός κόσμος». Το όλο εγχείρημα αποτέλεσε πρόκληση για την πόλη της Αθήνας και ιδιαίτερα για το Υπουργείο Παιδείας, όπου για πρώτη φορά αναλάμβανε μια καλλιτεχνική διοργάνωση τέτοιου μεγέθους και επιπλέον, αποκτούσε ιδιαίτερη βαρύτητα από το γεγονός ότι εντάχθηκε χρονικά στην περίοδο διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και στο πλαίσιο του Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας (Απογευματινή, 2003, Ιούνιος, 9, Ελευθεροτυπία, 2003, Ιούνιος, 6).

Η διοργάνωση της 11ης BIENNALE Νέων Δημιουργών Ευρώπης και Μεσογείου στην Αθήνα, με θέμα σχετικό με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και το Ολυμπιακό Πνεύμα ευρύτερα, αποτέλεσε εξαιρετική ευκαιρία για την προώθηση της ακτινοβολίας της χώρας μας και την καλλιέργεια του κατάλληλου κλίματος για την προσέλκυση της προσοχής του διεθνούς κοινού ενόψει της σημαντικότερης διοργάνωσης της χώρας μας, τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Επιπλέον, δόθηκε η ευκαιρία για την ανάδειξη του Ολυμπιακού Ιδεώδους μέσω της τέχνης και την ανάπτυξη ειρηνικών σχέσεων συνεργασίας και δημιουργικής συνύπαρξης των

πολιτισμών του ΚΟΣΜΟΥ μας, ως αναπόσπαστο μέρος του οποίου αποτελούν οι χώρες της Μεσογείου και της ηπειρωτικής Ευρώπης. Στη συνέντευξη τύπου, η αρμόδια Υφυπουργός για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, για την έννοια «του Κόσμου» είχε αναφέρει: « Όλοι σήμερα αναφέρονται σ' αυτόν τον κόσμο, περισσότερο ίσως από ποτέ άλλοτε.....ο κόσμος είναι ο τρόπος με τον οποίο τον αντιλαμβανόμαστε και ο τρόπος αυτός δεν είναι αποτέλεσμα μόνο μιας φυσικής αντιληπτικής διαδικασίας αλλά και κοινωνικής ή πολιτιστικής, συμπεριλαμβάνοντας θεσμικά συστήματα του και πρακτικές του λόγου.....σε μια εποχή που όλοι μιλούν για τις προκλήσεις και τις απειλές της παγκοσμιοποίησης, η δημιουργία μιας κοινωνίας – κόσμου, που βασίζεται στη σύνθεση και όχι στην υποκατάσταση των πολιτισμών, είναι περισσότερο από ποτέ επιτακτική» (Κούρκουλα, 2003, Ιούνιος, 8).

Υπ' αυτή την έννοια, η Biennale διαπραγματεύτηκε ορισμένα από τα πιο ενδιαφέροντα θέματα που διαπερνούν την εποχή μας και απασχολούν τους νέους δημιουργούς: το τοπίο και τον χώρο, τις νέες εμπειρίες του ταξιδιού, τις σχέσεις, το περιβάλλον, την αναζήτηση του εναλλακτικού και του αδύνατου, την κινητικότητα, το πέρασμα της κλασικής αντίληψης για το ωραίο που θεμελιώθηκε στο μέτρο και την αρμονία με το συναίσθημα του απείρου και του υψηλού.

Την ευθύνη οργάνωσης της όλης εκδήλωσης είχε το Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας του Υπουργείου Παιδείας, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς η οποία είχε την τεχνογνωσία και εμπειρία από τη συμμετοχή της σε άλλες διοργανώσεις της biennale, ενώ την οικονομική διαχείριση του έργου ανέλαβε το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας. Για τον σκοπό αυτό συγκροτήθηκε στο Υπουργείο Παιδείας 7μελής Οργανωτική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από γνωστούς καλλιτέχνες από τον χώρο του θεάτρου, της μουσικής, του χορού κ.λπ. Βασικός σκοπός της Επιτροπής ήταν η ανάπτυξη, ενίσχυση και προαγωγή της πολιτιστικής παραγωγής των νέων

δημιουργών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με την προώθηση του δημιουργικού χαρακτήρα του έργου τους και της πολιτιστικής και εκφραστικής παραγωγής τους στις χώρες της Ευρώπης και του Μεσογειακού Λεκανοπεδίου. Για την επίτευξη του σκοπού της η Οργανωτική Επιτροπή υλοποίησε ένα διεθνές δίκτυο ανταλλαγών μεταξύ των νέων δημιουργών και παρείχε όλες τις απαραίτητες υποστηρικτικές υπηρεσίες για την προώθηση του έργου τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Έργου ανήλθε στο ποσό των 5.900.000 € και περιλάμβανε: δαπάνες σχεδιασμού, οργάνωσης και διοίκησης, ενέργειες προώθησης (διαφημιστική καμπάνια, εκδόσεις, spots, κλπ), ενοικίαση διαμόρφωση και εξοπλισμό χώρων, στήσιμο εκθέσεων, διοργάνωση εκδηλώσεων, ασφάλεια χώρων, έργων και κοινού, ιατρική κάλυψη και φιλοξενία συμμετεχόντων (ΥΠΕΠΘ, 67153/ΚΔ/28-06-2002).

Το Υπουργείο Παιδείας έδωσε εκτεταμένη δημοσιότητα για την ενημέρωση του κοινού, παρουσιάστηκε σε ειδική συνέντευξη τύπου και εθελοντές από όλο τον κόσμο, ενημέρωσαν το κοινό σε πλατείες και δρόμους της Αθήνας, καθώς και στους χώρους της έκθεσης, και σε συνεργασία με ειδικούς καλλιτέχνες, ζογκλέρ και μίμους, υποστήριξαν τις εκδηλώσεις στους χώρους της Biennale και απασχόλησαν με δημιουργικές δράσεις τα παιδιά των επισκεπτών.

Νέοι δημιουργοί από διάφορες χώρες της Ευρώπης και της Μεσογείου είχαν τη δυνατότητα να επεκτείνουν τις δραστηριότητες της Biennale στον δημόσιο ανοιχτό χώρο του πάρκου. Στην εκδήλωση έλαβαν μέρος περισσότεροι από 700 καλλιτέχνες, από 18 έως 30 ετών και από 20 διαφορετικές χώρες, και ήταν οργανωμένη σε 7 καλλιτεχνικούς τομείς:

- *Οπτικές τέχνες*: εικαστικά (ζωγραφική, γλυπτική, κατασκευές, χαρακτηριστικά), εικαστικές παρεμβάσεις– εγκαταστάσεις (Installations), φωτογραφία, video art, κόμικς, κυβερνοτέχνη (Cyber Art)
- *Εφαρμοσμένες τέχνες – projects*: αρχιτεκτονική, βιομηχανικό σχέδιο – κόσμημα, γραφικές τέχνες επικοινωνίας, εικονογράφηση (Illustration), ψηφιακή δημιουργία, μόδα
- *Θέαμα*: χορός, θέατρο, καλλιτεχνικά δρώμενα
- *Εικόνες και κίνηση*: κινηματογράφος και video, κινούμενο σχέδιο
- *Μουσική*: rock, pop , jazz, έθνικ, σύγχρονη, ψηφιακή/Dj's
- *Λογοτεχνία*: Πεζογραφία, Ποίηση
- *Γαστρονομία*

Επίσης, κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης παρουσιάστηκαν πολλές παράλληλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις με τη συμμετοχή γνωστών Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών (Αδέσμευτος Τύπος Μήτση, 2003, Ιούνιος, 12, Έθνος, 2003, Ιούνιος, 6).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος στην εκπαίδευση

Το Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, είχε αναλάβει την αξιολόγηση του προγράμματος που εφαρμόστηκε στα σχολεία της χώρας. Για τον σκοπό αυτό, για τα σχολικά έτη, από το 2000 έως και το 2004, κάθε χρόνο συνέτασσε μετά τη λήξη του σχολικού έτους έκθεση αξιολόγησης, την οποία κατέθετε στο Υπουργείο Παιδείας και την Οργανωτική Επιτροπή «Αθήνα 2004» και τα συμπεράσματά της λαμβάνονταν υπόψη για τον επανασχεδιασμό στοιχείων του προγράμματος. Η διαδικασία της αξιολόγησης πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονικά μέσω του site του Υπουργείου Παιδείας και της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004» και περιλάμβανε εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση. Η εσωτερική αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγια που συμπλήρωναν οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής που υλοποιούσαν το πρόγραμμα και οι μαθητές στο τέλος κάθε σχολικού έτους. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα, η διαδικασία εμπιστευτική και κάθε χρόνο ήταν περίπου ίδια ώστε να υπάρχει και σύγκριση για κάθε σχολικό έτος. Οι δείκτες που είχαν επιλεγεί ήταν οι ακόλουθοι:

Περιγραφικά ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία: καταγράφηκαν στοιχεία που αφορούσαν τον τύπο των δραστηριοτήτων που χρησιμοποιήθηκαν (θεωρητικές, κινητικές, εικαστικές), τον τρόπο με τον οποίο έγιναν (ομιλία, παιχνίδι, έκθεση, εργασία κλπ.), τον αριθμό των ωρών εντός και εκτός σχολικού προγράμματος, καθώς και τον αριθμό των μαθητών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

Απόψεις των εκπαιδευτικών της Ολυμπιακής Παιδείας για: Τις υποδομές των σχολικών μονάδων, την επιστημονική υποστήριξη που δόθηκε (σεμινάρια, βιβλία,

έντυπο υλικό), τις σχέσεις μαθητών και εκπαιδευτικών στο σχολείο, τη συνεργασία με τους φορείς της διοίκησης (διευθυντής, νομαρχιακός υπεύθυνος, προϊστάμενος κλπ.), την απόδοση των μαθητών στο πρόγραμμα, την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, την εφαρμογή των περιεχομένων του προγράμματος

Απόψεις των μαθητών Ολυμπιακής Παιδείας για: τη στάση τους απέναντι στο πρόγραμμα, τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, τη γνώμη τους για τα περιεχόμενα του προγράμματος, την απόδοση τους, την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

Η εξωτερική αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με δύο διαφορετικούς τρόπους: α) από τους νομαρχιακούς υπευθύνους του προγράμματος με εκθέσεις και ερωτηματολόγια τα οποία συμπλήρωναν και έστελναν στο Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας του Υπουργείου Παιδείας και β) από την επιστημονική ομάδα του ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας μετά από επισκέψεις σε σχολικές μονάδες. Οι δείκτες της εξωτερικής αξιολόγησης ήταν παρεμφερείς με αυτούς της εσωτερικής αξιολόγησης ώστε να είναι δυνατή η διασταύρωση στοιχείων, έτσι ώστε να ενισχύεται η εγκυρότητα και αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης (Θεοδωράκης, και συν., 2002, σ. 11-14).

Τα πιο ουσιαστικά γενικά θετικά συμπεράσματα των αξιολογήσεων της εφαρμογής του προγράμματος έδειξαν ότι:

- Η Ολυμπιακή Παιδεία στην εκπαίδευση ήταν ένας αποδεκτός θεσμός.
- Η Ολυμπιακή Παιδεία συνέβαλλε στο άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία περισσότερο ίσως από κάθε άλλη σχολική δραστηριότητα.
- Η Ολυμπιακή Παιδεία με τις εκπαιδευτικές καινοτομίες (διαθεματική, βιωματική) συνέβαλλε στη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα.

Τα σημαντικότερα ειδικά θετικά συμπεράσματα που προέκυψαν από την αξιολόγηση είναι:

- Η αύξηση της αναλογίας των ωρών των κινητικών και εικαστικών δραστηριοτήτων σε βάρος των θεωρητικών.
- Η σημαντική βελτίωση της γνώμης των μαθητών για το κινητικό μέρος του προγράμματος.
- Η ορθή κατανομή των δραστηριοτήτων που επέλεξαν οι εκπαιδευτικοί.
- Η βελτίωση της συμμετοχής των εκπαιδευτικών άλλων ειδικοτήτων στο πρόγραμμα.
- Η ουσιαστική ώθηση που έδωσε στο πρόγραμμα ο θεσμός των χρηματοδοτούμενων δράσεων.

Οι αδυναμίες του προγράμματος ήταν:

- Η χαμηλή υποδομή των περισσότερων σχολείων.
- Η σύγχυση του ρόλου των Δ/ντών των σχολείων σχετικά με θεσμικές αρμοδιότητές τους, σχετικά με το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας.
- Η χρηματοδότηση μικρού αριθμού σχολικών μονάδων (Θεοδωράκης, και συν., 2003, σ. 15).

Αξιολόγηση του Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας, μέσω των χρηματοδοτούμενων δράσεων στα σχολεία της χώρας

Διαδικασία της έρευνας

Η εφαρμογή του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας ακολούθησε μία αυξητική πορεία στα ελληνικά δημόσια σχολεία και στη συνέχεια επεκτάθηκε στην ιδιωτική εκπαίδευση και στα σχολεία του απόδημου ελληνισμού. Όμως, η ποιότητα εφαρμογής και η αποτελεσματικότητά τους στην εκπαιδευτική πράξη, η οποία

περιλάμβανε το περιεχόμενο των προγραμμάτων, τη διδακτική προσέγγιση, το επίπεδο επίτευξης των στόχων και τον βαθμό σύγκλισης προς τις θεμελιώδεις αρχές της Ολυμπιακής Παιδείας, δεν έχουν επαρκώς αποτυπωθεί.

Έτσι, μέσω της βάσης δεδομένων που είχε διαμορφωθεί από το Υπουργείο Παιδείας, που ως σκοπό είχε την αξιολόγηση των προτάσεων, αλλά και τον έλεγχο των σχολικών μονάδων σε όλες τις παραμέτρους που όριζαν οι προκηρύξεις στην εκπαιδευτική πράξη, ερευνήσαμε όλους τους καθοριστικούς παράγοντες που αφορούσαν την υποβολή, αλλά και στη χρηματοδότηση των προτάσεων στις σχολικές μονάδες της χώρας για το σχολικό έτος 2002-2003. Το δείγμα αποτελείται από 3.258 δημόσια και ιδιωτικά σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης της χώρας, τα οποία συμμετείχαν στην υποβολή προτάσεων για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας κατά το σχολικό έτος 2002-2003.

Για να διαπιστωθεί ο βαθμός υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος, αλλά και η ιδιαιτερότητες που τυχόν να παρουσίασαν στον σχεδιασμό και την εφαρμογή τους, το σύνολο της χώρας χωρίστηκε σε πέντε γεωγραφικά διαμερίσματα:

- **Δυτική Μακεδονία & Θράκη** (Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, Δράμας, Καβάλας, Σερρών, Κιλκίς, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής).
- **Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία** (Πέλλας, Φλώρινας, Καστοριάς, Κοζάνης, Ημαθίας, Πιερίας, Γρεβενών, Τρικάλων, Λάρισας, Καρδίτσας, Μαγνησίας).
- **Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα** (Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας, Άρτας, Ευρυτανίας, Αιτωλοακαρνανίας, Φθιώτιδας).

- **Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου** (Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής, Αθηνών, Πειραιώς, Βοιωτίας, Φωκίδας, Εύβοιας, Χίου, Σάμου, Λέσβου).
- **Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα & Κρήτη** (Αχαΐας, Κορινθίας, Ηλείας, Αρκαδίας, Αργολίδας, Μεσσηνίας, Λακωνίας, Κυκλάδων, Δωδεκανήσων, Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου, Λασιθίου).

Στηριζόμενοι στο συγκεκριμένο πλαίσιο, η εργασία χωρίστηκε σε δύο ενότητες: στην υποβολή των αιτήσεων από τις σχολικές μονάδες της χώρας και τη χρηματοδότηση των σχολείων για την υλοποίηση των δράσεων. Και για τις δύο ενότητες ελέγχθηκαν οι παρακάτω παράγοντες, ανά γεωγραφικό διαμέρισμα, αλλά και για το σύνολο όλων των σχολείων της χώρας.

- Ο βαθμός ανταπόκρισης των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων της χώρας, ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, στην πρόσκληση του Υπουργείου Παιδείας για δράσεις του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας.
- Ο βαθμός συμμετοχής των εκπαιδευτικών και των μαθητών στις δράσεις.
- Ο προσανατολισμός των δράσεων, σύμφωνα με τους άξονες του προγράμματος.
- Οι συνεργασίες-συμπράξεις των σχολικών μονάδων για την υλοποίηση των δράσεων.
- Οι συνεργασίες με αθλητικούς – πολιτιστικούς – εκπαιδευτικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αλλά και άλλους φορείς που συνεισέφεραν για την υλοποίηση των δράσεων.
- Ο βαθμός της αιτούμενης χρηματοδότησης.
- Ο προγραμματισμός των δράσεων με βάση τις κατηγορίες δαπανών που είχαν ορισθεί από τις προκηρύξεις.

Επίσης, πραγματοποιήθηκε και σύγκριση μεταξύ των υποβληθέντων προτάσεων και αυτών που τελικά χρηματοδοτήθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας, έτσι ώστε να διαπιστωθούν, οι διαφορές που προέκυψαν και αν τηρήθηκαν οι βασικοί παράμετροι του πλαισίου σχεδιασμού και αξιολόγησης των προτάσεων, όπως είχαν ορισθεί από τις προκηρύξεις.

Αποτελέσματα

A. Προτάσεις που υποβλήθηκαν

Η συμμετοχή των σχολικών μονάδων στην πρόσκληση για χρηματοδότηση δράσεων που αφορούσε το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας υπήρξε εξαιρετικά σημαντική, δεδομένου ότι τελικά υποβλήθηκαν 1.381 προτάσεις, στις οποίες συμμετείχαν 3.258 διαφορετικές σχολικές μονάδες από όλους τους Νομούς της χώρας δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχούσε στο 42% των δημόσιων σχολείων και στο 30% των ιδιωτικών σχολείων της χώρας που υλοποιούσαν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας. Η ανταπόκριση των σχολικών μονάδων αφορούσε το σύνολο των νομών της χώρας αφού διαπιστώθηκε από το σύνολο των προτάσεων το 37% (508 προτάσεις) υπεβλήθησαν από το γεωγραφικό διαμέρισμα της Νότιας Στερεάς Ελλάδας, Εύβοιας και νησιά βορειοανατολικού Αιγαίου, το 22% (300 προτάσεις) αφορούσε τη Δυτική Μακεδονία και τη Θράκη, το 18% (250 προτάσεις) την Πελοπόννησο, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Κρήτη, το 13% (181 προτάσεις) την Ανατολική Μακεδονία και Θεσσαλία και σε μικρότερο ποσοστό 10% (139 προτάσεις) υπεβλήθησαν από το γεωγραφικό διαμέρισμα της Ηπείρου, Ιόνιων Νήσων και Βόρειας Στερεάς Ελλάδας (Πίνακας 10). Οι διαφορές που παρατηρήθηκαν οφείλονται στην άνιση πληθυσμιακή κατανομή και την δυναμικότητα των σχολικών μονάδων μεταξύ των γεωγραφικών διαμερισμάτων.

Πίνακας 10: Αριθμός υποβληθέντων Προτάσεων από τα σχολεία της χώρας

	Περιφέρειες					Γενικό Σύνολο
	Δυτική Μακεδονία & Θράκη	Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Κρήτη	
Αριθμός προτάσεων από τα σχολεία της χώρας	300	182	139	509	251	1381
Ποσοστό επί του συνόλου των προτάσεων	22%	13%	10%	37%	18%	100%

Υποβληθείσες προτάσεις ανά βαθμίδα εκπαίδευσης: Η συμμετοχή των σχολείων στις αιτήσεις για χρηματοδότηση αφορούσε και τις δύο βαθμίδες της εκπαίδευσης. Όπως παρατηρούμε από το Πίνακα 11 που ακολουθεί διαπιστώνουμε ότι υπάρχει μια ισορροπία ανάμεσα στις αιτήσεις που κατατέθηκαν από τα σχολεία της χώρας με μία ελαφρά υπεροχή για τη Β/βάθμια εκπαίδευση.

Πίνακας 11: Υποβληθείσες προτάσεις ανά βαθμίδα εκπαίδευσης

	Περιφέρειες					Γενικό Σύνολο
	Δυτική Μακεδονία & Θράκη	Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Κρήτη	
Β/βάθμια Εκπ/ση	154	102	76	291	135	759

A/θμια Εκπ/ση	145	80	63	218	115	621
---------------	-----	----	----	-----	-----	-----

Συμμετοχή μαθητών – εκπαιδευτικών: Η αποτελεσματικότητα των χρηματοδοτούμενων δράσεων συναρτήθηκε σε μεγάλο βαθμό από την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών και διδασκόντων, αλλά και το γενικότερο κλίμα της σχολικής μονάδας. Η συμμετοχή των μαθητών όπως διαπιστώνουμε και από τον παρακάτω Πίνακα 12, ήταν μαζική αφού το σύνολο των μαθητών που συμμετείχαν στις δράσεις ήταν 392.400 και ο μέσος όρος σε κάθε σχολείο που υπέβαλλε πρόταση ήταν περίπου 120 μαθητές (ο αριθμός αυτός είναι ενδεικτικός αφού για την υλοποίηση των δράσεων συμμετείχαν σχολεία μικρής δυναμικότητας, αλλά και πολυθέσια σχολεία). Επίσης, διαπιστώνουμε ότι και η εμπλοκή εκπαιδευτικών άλλων ειδικοτήτων ήταν σημαντική αφού το σύνολο όλων των εκπαιδευτικών που συμμετείχε ενεργά για την υλοποίηση των δράσεων ήταν 17.100 και ο μέσος όρος των εκπαιδευτικών ήταν 5,24 ανά σχολείο.

Πίνακας 12: Ποσοστά και μέσος όρος μαθητών και εκπαιδευτικών

	Περιφέρειες					Γενικό Σύνολο
	Δυτική Μακεδονία & Θράκη	Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Κρήτη	
Αριθμός μαθητών στις υποβληθείσες προτάσεις	70.195	48.940	45.065	153.900	74.300	392.400

Ποσοστά % μαθητών ανά γεωγραφικό διαμέρισμα	18%	12%	11%	40%	19%	-100% -
Μέσος όρος μαθητών ανά σχολείο	118	114	126	125	114	120
Αριθμός εκπαιδευτικών ανά γεωγραφικό διαμέρισμα	2450	1930	2540	6730	3540	17.100
Ποσοστό % εκπαιδευτικών ανά γεωγραφικό διαμέρισμα	14%	11%	14%	39%	20%	- 100% -
Μέσος όρος εκπαιδευτικών ανά σχολείο	4,13	4,51	7,11	5,47	5,44	5,24

Αιτήσεις σχολικών μονάδων ανά άξονα: Οι προτιμήσεις των σχολείων με βάση τις αιτήσεις που κατέθεσαν για χρηματοδότηση, το 75% περίπου αφορούσε δράσεις για τον Αθλητισμό και τον Πολιτισμό με ποσοστό 38% αντίστοιχα. Ενώ με πολύ μικρότερα ποσοστά οι δράσεις αφορούσαν την Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητα με ποσοστό 13% και την Ολυμπιακή Εκεχειρία με ποσοστό 11% (Πίνακας 13).

Εάν δούμε και τα ποσοστά αυτά ανά γεωγραφικό διαμέρισμα διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Στο γεωγραφικό διαμέρισμα «Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Κρήτη» έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον πολιτισμό με ποσοστό 49,2%. Ενώ, αντιθέτως, στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας και Θράκης περισσότερο από τις μισές προτάσεις (53,33%) είναι για τον αθλητισμό. Για τους Άξονες της «Ολυμπιακής Εκεχειρίας» και «Άρσης Κοινωνικού

Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητα» τα ποσοστά είναι περίπου στο 10% για όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα εκτός από την περιοχή της Νότιας Στερεάς Ελλάδας, Ευβοίας και Νήσων Βορειοανατολικού Αιγαίου εκ των οποίων τα ποσοστά είναι μεγαλύτερα (16% περίπου).

Πίνακας 13: Ποσοστά υποβληθέντων προτάσεων σύμφωνα με τους Άξονες του προγράμματος

Άξονες	Περιφέρειες				
	Δυτική Μακεδονία & Θράκη	Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα & Κρήτη
Πολιτισμός	27,67%	35,91%	38,85%	39,73%	49,20%
Αθλητισμός	53,33%	44,20%	41,73%	29,75%	32,00%
Ολυμπιακή Εκεχειρία	7,00%	11,05%	7,19%	14,87%	8,80%
Πολυπολιτισμικότητα	12,00%	8,84%	12,23%	15,66%	10,00%

Συμπράξεις σχολικών μονάδων: Σύμφωνα με τα αποτελέσματα διαπιστώνουμε ότι από το σύνολο των προτάσεων που κατατέθηκαν μόνο το 20% των σχολείων δεν είχαν σύμπραξη με άλλες σχολικές μονάδες, ενώ τα υπόλοιπα σχολεία είχαν σύμπραξη με δύο ή περισσότερα σχολεία. Συγκεκριμένα, 588 σχολεία σε ποσοστό 18% κατέθεσαν ανά 2 αίτηση σε 294 αιτήσεις. Σε 201 αιτήσεις με ποσοστό 19% συμμετείχαν 3 σχολεία (606 σχολεία) και στις υπόλοιπες 246 αιτήσεις συμμετείχαν 1428 σχολεία σε σύμπραξη 4 σχολείων και άνω. Στο σύνολο των προτάσεων, ο μέσος

όρος των σχολείων που συμμετείχαν είναι 2,36 σχολεία και αυτό δείχνει ότι οι σχολικές μονάδες τόνισαν την ομαδικότητα – συνεργασία για την υλοποίηση των δράσεων (Πίνακας 14).

Πίνακας 14: Συμπράξεις σχολικών μονάδων

	Σχολεία χωρίς συμπράξεις	Συμπράξεις με δύο σχολεία	Συμπράξεις με τρία σχολεία	Συμπράξεις με περισσότερα από τέσσερα σχολεία
Αριθμός σχολείων	637	588	606	1428
Ποσοστό %	20%	18%	19%	43%

Συνεργασία με τοπικούς φορείς: Η πλειοψηφία των σχολείων (2167 σχολεία) σε ποσοστό 66% που υπέβαλαν πρόταση είχαν συνεργασία με ένα ή περισσότερους φορείς, ενώ σε μικρότερα ποσοστά 34%, υπέβαλαν αίτηση χωρίς κάποια συνεργασία με κάποιον φορέα. Οι φορείς που συμμετείχαν για την υλοποίηση των δράσεων, όπως αναλύονται στον παρακάτω Πίνακα 15, είναι 2.417 που αντιστοιχεί κατά μέσο όρο 1,75 φορείς (ανεξαρτήτως είδους συνεισφοράς) ανά πρόταση. Εξ αυτών, το μεγαλύτερο ποσοστό των φορέων περιελάμβανε υποστήριξη σε είδος και σε μικρότερο βαθμό περιελάμβανε οικονομική υποστήριξη και υποστήριξη σε είδος.

Από το σύνολο των φορέων τη μεγαλύτερη συμμετοχή σε ποσοστό 50% αφορούσε την τοπική αυτοδιοίκηση, σε μικρότερο ποσοστό 30% συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, ενώ το υπόλοιπο 20% αφορούσε αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους, φορείς της εκκλησίας, κοινωφελή ιδρύματα, κέντρα περιβαλλοντικής

εκπαίδευσης, ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών, εργατικά κέντρα κ.λπ. (704 Δήμοι και Νομάρχες, 420 Σύλλογοι Γονέων και Κηδεμόνων, 100 Αθλητικοί Σύλλογοι, 89 Πολιτιστικοί Σύλλογοι, 21 Μητροπόλεις και άλλοι Φορείς της Εκκλησίας, 24 Σχολικές Επιτροπές, 11 Αναπτυξιακές Εταιρίες Δήμων, 11 Κοινοφελή Ιδρύματα, 9 Εμπορικοί Σύλλογοι, 7 ΔΗΠΕΘΕ, 7 Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, 5 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, 5 Εργατικά Κέντρα).

Πίνακας 15: Αριθμός φορέων που συμμετείχαν στις υποβληθείσες προτάσεις

Είδος Υποστήριξης	Αριθμός Φορέων	Ποσοστό
Μόνο οικονομική υποστήριξη	25	1%
Οικονομική υποστήριξη & υποστήριξη σε είδος	929	38%
Υποστήριξη σε είδος	1.463	61%
Σύνολο φορέων υποστήριξης	2.417	100%

Χρηματοδότηση: Ανώτατο όριο χρηματοδότησης για κάθε δράση ήταν το ποσό των 7.500 € για κάθε σχολική μονάδα που συμμετείχε και το ποσό αυτό μπορούσε να αυξηθεί ανάλογα με το μέγεθος της σύμπραξης (π.χ., μια δράση που υλοποιούνταν από σύμπραξη τριών σχολικών μονάδων μπορούσε να χρηματοδοτηθεί έως και με 22.500 €). Το ποσοστό χρηματοδότησης μπορούσε να καλυφθεί έως το 100% του συνολικού προϋπολογισμού της πρότασης. Σύμφωνα με την ανταπόκριση των σχολικών μονάδων, διαπιστώνουμε ότι ο συνολικός προϋπολογισμός της αιτούμενης χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων ανήλθε στο ποσό των 19.294.527 €, το οποίο αντιστοιχεί σε ποσοστά 44% για την Α/θμια Εκπ/ση και 56% για τη Β/θμια

Εκπ/ση. Το ποσό αυτό ξεπέρασε σε σημαντικό βαθμό τον προβλεπόμενο προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, αφού σύμφωνα με τις προκηρύξεις ήταν 4.140.000 €. Ανά άξονα, η αιτούμενη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων είναι περίπου 35% για τον αθλητισμό και τον πολιτισμό αντίστοιχα, ενώ για τους άξονες της Ολυμπιακής Εκεχειρίας και Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού- Πολυπολιτισμικότητα είναι περίπου 15%. Πέραν όμως από τη χρηματοδότηση του Υπουργείου Παιδείας, ήταν επιθυμητό, μέρος του προϋπολογισμού της πρότασης να καλυφθεί από συνεισφορές φορέων των τοπικών κοινωνιών (Οργανισμών Τοπικής ή Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων) ή να εξασφαλισθούν συνεισφορές των παραπάνω φορέων με τη μορφή αγαθών ή υπηρεσιών χρήσιμων για την επιτυχή υλοποίηση των δράσεων. Σύμφωνα με τον παρακάτω Πίνακα 16, διαπιστώνουμε ότι η χρηματική συνεισφορά των παραπάνω παραγόντων υπήρξε σημαντική αφού διαπιστώνουμε ότι ο συνολικός προϋπολογισμός αυξήθηκε στο ποσό των 21.477.983 €.

Πίνακας 16: Σύνολο αιτούμενης χρηματοδότησης και συνολικός προϋπολογισμός ανά άξονα στις υποβληθείσες προτάσεις

Άξονες	Αιτούμενη Χρηματοδότηση	Ποσοστά	Συνολικός Προϋπολογισμός	Ποσοστά
Πολιτισμός	6.991.022	36,3%	7.970.474	37,1%
Αθλητισμός	6.686.890	34,6%	7.212.225	33,5%
Εκεχειρία	2.599.976	13,4%	2.896.261	13,5%
Πολυπολιτισμικότητα	3.016.640	15,7%	3.399.023	15,9%
ΣΥΝΟΛΟ	19.294.527	100%	21.477.983	100%

Κατηγορίες Δαπανών: Στην κατανομή των χρημάτων για την υλοποίηση των δράσεων, το 34% περίπου αφορούσε δαπάνες μετακίνησης, το 22% δαπάνες προμήθειας υλικών, το 19% δαπάνες αναπαραγωγής υλικών, το 10% δαπάνες εξωτερικών συνεργατών και ενοικίασης και τέλος, το 5% αφορούσε γενικά έξοδα. Επίσης, κατά γεωγραφικό διαμέρισμα δεν υπήρξαν μεγάλες αποκλίσεις στον προϋπολογισμό των δαπανών όπως διαπιστώνουμε και από τον Πίνακα 17 που ακολουθεί.

Πίνακας 17: Ποσοστά στις κατηγορίες των δαπανών στις υποβληθείσες προτάσεις

	Περιφέρειες					Σύνολο
	Δυτική Μακεδονία & Θράκη	Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	Νότια Ελλάδα, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	Στερεά Εύβοια,	
Δαπάνες προμήθειας υλικών	20,37%	20,23%	26,23%	22,81%	22,97%	22,4%
Δαπάνες αναπαραγωγής υλικού και προώθησης	18,62%	16,04%	18,92%	19,78%	18,49%	18,8%
Δαπάνες ενοικίασης εξοπλισμού και χώρων	10,66%	9,00%	10,47%	10,58%	10,65%	10,4%
Δαπάνες μετακίνησης διαμονής κ.λπ.	34,37%	40,52%	27,32%	32,32%	33,07%	33,4%
Γενικά έξοδα	5,00%	5,25%	4,79%	4,05%	5,10%	4,7%
Αμοιβές εξωτερικών συνεργατών	10,97%	8,97%	12,26%	10,46%	9,72%	10,4%

B. Αξιολόγηση προτάσεων

Εγκεκριμένες προτάσεις σχολείων: Σύμφωνα με την αξιολόγηση των προτάσεων τελικά χρηματοδοτήθηκαν 275 προτάσεις στις οποίες και συμμετείχαν 938 διαφορετικές σχολικές μονάδες. Το εύρος το προτάσεων αφορούσε όλα τα σχολεία της χώρας, αφού διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος εξ αυτών 109 προτάσεις με ποσοστό 40% ανήκει στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Νότιας Στερεάς Ελλάδας, Εύβοια και Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου, στις οποίες συμμετείχαν 325 σχολικές μονάδες. Ακολουθεί το γεωγραφικό διαμέρισμα της Δυτικής Μακεδονίας και Θράκης με 62 προτάσεις σε ποσοστό 23% και τη συμμετοχή 188 σχολικών μονάδων. Το γεωγραφικό διαμέρισμα που ανήκουν οι περιφέρειες της Πελοποννήσου, Κυκλάδων, Δωδεκανήσων και Κρήτης με 42 προτάσεις σε ποσοστό 15% και τη συμμετοχή 174 σχολικών μονάδων. Το γεωγραφικό διαμέρισμα της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με 35 προτάσεις σε ποσοστό 13% και τη συμμετοχή 130 σχολικών μονάδων και τέλος το γεωγραφικό διαμέρισμα της Ηπείρου των Ιονίων Νήσων και της Βόρειας Στερεάς Ελλάδας με 26 προτάσεις σε ποσοστό 9% και τη συμμετοχή 121 σχολικών μονάδων (Πίνακας 18).

Πίνακας 18: Αριθμός και ποσοστά εγκεκριμένων προτάσεων .

	Περιφέρειες					
	Δυτική Μακεδονία & Θράκη	Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Κρήτη	Γενικό Σύνολο
Αριθμός προτάσεων	62	35	27	109	42	275

Ποσοστό επί συνόλου προτάσεων	22,6%	12,8%	9,5%	39,8%	15,3%	- 100% -
-------------------------------	-------	-------	------	-------	-------	-------------

Εγκεκριμένες προτάσεις ανάλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσης: Όσον αφορά τις εγκρίσεις ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, αυτό που παρατηρούμε από τον Πίνακα 19, είναι ότι υπάρχει μια μικρή υπεροχή (20%) για τη Β/βάθμια εκπαίδευση. Διαφορές ανά γεωγραφικό διαμέρισμα υπάρχουν στην Ανατολικής Μακεδονία και Θεσσαλία με ποσοστό 30%-70% υπέρ της Β/βάθμιας και στο διαμέρισμα της Ηπείρου, Ιονίων νήσων και Βορείου Στερεάς Ελλάδας όπου υπάρχει απόλυτη ισορροπία (13 εγκρίσεις σε κάθε βαθμίδα).

Πίνακας 19: Εγκεκριμένες προτάσεις ανά βαθμίδα εκπαίδευσης

Βαθμίδα Εκπ/σης	Περιφέρειες					Γενικό Σύνολο
	Δυτική Μακεδονία & Θράκη	Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Κρήτη	
Β/βάθμια Εκπ/ση	35	24	13	68	25	165
Α/θμια Εκπ/ση	27	11	13	42	17	110

Συμμετοχή μαθητών – εκπαιδευτικών: Στο σύνολο των εγκεκριμένων προτάσεων συμμετείχαν 152.600 μαθητές και 7.680 εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων. Ο μέσος όρος ανά σχολείο είναι 162 μαθητές και 8 εκπαιδευτικοί.

Αναλυτικά τα ποσοστά και τον μέσο όρο των μαθητών και των εκπαιδευτικών τα διακρίνουμε στον Πίνακα 20 που ακολουθεί.

Πίνακας 20: Ποσοστά και μέσος όρος μαθητών και εκπαιδευτικών

	Περιφέρειες					Γενικό Σύνολο
	Δυτική Μακεδονία & Θράκη	Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Κρήτη	
Αριθμός μαθητών στις εγκεκριμένες προτάσεις	28.880	21.380	18.300	54.700	29.340	152.600
Ποσοστά % μαθητών ανά γεωγραφικό διαμέρισμα	18,9%	14%	12%	35,8%	19,2%	-100% -
Μέσος όρος μαθητών ανά σχολείο	154	164	151	168	168	163
Αριθμός εκπαιδευτικών ανά γεωγραφικό διαμέρισμα	1.580	1.210	870	2.750	1.270	7.680
Ποσοστό % εκπαιδευτικών ανά γεωγραφικό διαμέρισμα	20,6%	15,8%	11,3%	35,8%	16,5%	- 100% -
Μέσος όρος εκπαιδευτικών ανά σχολείο	8,4	9,31	7,19	8,46	7,3	8,19

Εγκρίσεις Προτάσεων ανά Άξονα: Σύμφωνα με τον προβλεπόμενο προϋπολογισμό του κάθε άξονα, αλλά και την αξιολόγηση των προτάσεων, παρατηρούμε ότι δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην έγκριση των προτάσεων που

αφορούν δράσεις για τον αθλητισμό με ποσοστό 39%, στις οποίες συμμετείχαν 366 σχολικές μονάδες. Ακολουθεί ο άξονας «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – πολυπολιτισμικότητα» με ποσοστό 26%, με τη συμμετοχή 246 σχολικών μονάδων. Ο άξονας «πολιτισμός» με ποσοστό 20% με τη συμμετοχή 186 σχολικών μονάδων, και τέλος, με το μικρότερο ποσοστό 15% ο άξονας «Ολυμπιακή Εκεχειρία» στον οποίο συμμετείχαν 138 σχολικές μονάδες.

Κατά γεωγραφικό διαμέρισμα, διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην επιλογή των θεματικών ενοτήτων ανά άξονα αφού στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και τη Δυτική Μακεδονία και Θεσσαλία, τα σχολεία σε μεγαλύτερο ποσοστό (45% περίπου) υλοποίησαν δράσεις για τον Αθλητισμό, ακολουθεί ο άξονας Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – πολυπολιτισμικότητα (με ποσοστά 20%-25% περίπου), και τέλος από 15% περίπου, οι άξονες του πολιτισμού και της Ολυμπιακής εκεχειρίας. Στο γεωγραφικό διαμέρισμα που ανήκουν οι νομοί της Ηπείρου, των Ιονίων Νήσων και της Βόρειας Στερεάς Ελλάδας, τα σχολεία σε μεγαλύτερο ποσοστό (40% περίπου) υλοποίησαν δράσεις για την Άρση του Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα και σε μικρότερο βαθμό, σχεδόν με τα ίδια ποσοστά (25% περίπου), υλοποιήθηκαν δράσεις για τον αθλητισμό και τον πολιτισμό. Στο γεωγραφικό διαμέρισμα που ανήκουν οι Νομοί της Νότιας Στερεάς Ελλάδας, Εύβοιας και τα Νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου τα σχολεία σε μεγαλύτερο ποσοστό υλοποίησαν δράσεις με τα ίδια ποσοστά αντίστοιχα (35% περίπου) για τον αθλητισμό και την Άρση του κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα και με τα ίδια ποσοστά αντίστοιχα (15% περίπου) υλοποιήθηκαν δράσεις για τον πολιτισμό και την Ολυμπιακή Εκεχειρία. Τέλος, στο γεωγραφικό διαμέρισμα που ανήκουν οι Νομοί της Πελοποννήσου, της Κρήτης, τα νησιά των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των δράσεων που υλοποιήθηκαν από τα

σχολεία (40% περίπου) αφορούσαν τον αθλητισμό, το 30% περίπου δράσεις για την Άρση του Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα και σχεδόν με τα ίδια ποσοστά (15% περίπου) δράσεις για τον πολιτισμό και την Ολυμπιακή Εκεχειρία (Πίνακας 21).

Πίνακας 21: Αριθμός εγκεκριμένων προτάσεων σύμφωνα με τους άξονες του προγράμματος

Περιφέρειες	Πολιτισμός	Αθλητισμός	Ολυμπιακή Εκεχειρία	Πολυπολιτισμικότητα
Δυτική Μακεδονία & Θράκη	36	108	29	37
Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	20	54	16	28
Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	27	31	9	40
Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	67	115	50	103
Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα & Κρήτη	36	58	34	40
<u>Σύνολο Ελλάδας</u>	186	366	138	248

Συμπράξεις σχολικών μονάδων: Στον παρακάτω Πίνακα 22, παρατηρούμε ότι οι εγκεκριμένες προτάσεις στις οποίες τα σχολεία δεν είχαν σύμπραξη, αφορούσαν μόνο το 4% του συνόλου των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στην υλοποίηση των προτάσεων. Ενώ, η συντριπτική πλειοψηφία των σχολείων, με ποσοστό 96%,

συμμετείχε στις δράσεις με περισσότερα των δύο σχολεία. Συγκεκριμένα, το 16% συμμετείχε με σύμπραξη δύο σχολείων, το 20% με σύμπραξη τριών σχολείων και το υπόλοιπο 60% (με μέσο όρο περίπου 6 σχολεία) με σύμπραξη τεσσάρων και περισσότερων σχολείων. Ο γενικός μέσος όρος σχολείων που συμμετείχαν σε εγκεκριμένες προτάσεις είναι 3,42 σχολεία, γεγονός που μας αποδεικνύει ότι το υπουργείο έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στις συμπράξεις σχολείων, υποστηρίζοντας έτσι το αίσθημα της συνεργασίας και της ομαδικής δημιουργικότητας.

Πίνακας 22: Αριθμός και ποσοστά σχολείων που συμμετείχαν στις δράσεις με και χωρίς συμπράξεις

	Σχολεία χωρίς συμπράξεις	Συμπράξεις με δύο σχολεία	Συμπράξεις με τρία σχολεία	Συμπράξεις με περισσότερα από τέσσερα σχολεία
Αριθμός σχολείων	40	148	192	558
Ποσοστό %	4%	16%	20%	60%

Συνεργασία με τοπικούς φορείς: Η συντριπτική πλειοψηφία των σχολείων που συμμετείχαν στην υλοποίηση των δράσεων σε ποσοστό 86% είχαν υποστήριξη από έναν ή περισσότερους φορείς, ενώ το 14% των σχολείων δεν είχαν υποστήριξη από κανέναν φορέα. Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι εκτός του ότι δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στις συμπράξεις σχολείων, αιτήσεις με υποστήριξη από τοπικούς φορείς είχαν αρκετά υψηλότερη πιθανότητα να γίνουν αποδεκτές.

Χρηματοδότηση: Το τελικό ποσό που διέθεσε το Υπουργείο Παιδείας για τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων, ξεπέρασε τον προβλεπόμενο προϋπολογισμό και ανήλθε στο ποσό των 4.795.828 €. Με την οικονομική υποστήριξη που προήλθε

από τους φορείς που υποστήριξαν οικονομικά την υλοποίηση των προτάσεων, το τελικό συνολικό ποσό που δαπανήθηκε για την υλοποίηση των δράσεων ανήλθε στο ποσό των 6.170.128 €. Εξ αυτών, το 31% αντίστοιχα, αφορούσε δράσεις για τον Αθλητισμό και την Άρση του Κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα, το 24% δράσεις για τον πολιτισμό και το 14% δράσεις για την Ολυμπιακή Εκεχειρία (Πίνακας 23).

Πίνακας 23: Σύνολο αιτούμενης χρηματοδότησης και συνολικός προϋπολογισμός στις εγκεκριμένες προτάσεις

Άξονες	Αιτούμενη Χρηματοδότηση	Ποσοστά	Συνολικός Προϋπολογισμός	Ποσοστά
Πολιτισμός	1.141.429 €	23,8%	1.448.661 €	23,5%
Αθλητισμός	1.481.738 €	30,9%	1.942.916 €	31,5%
Εκεχειρία	693.980 €	14,5%	919.220 €	14,9%
Πολυπολιτισμικότητα	1.478.828 €	30,8%	1.859.331 €	30,1%
ΣΥΝΟΛΟ	4.795.828 €	- 100% -	6.170.128 €	- 100% -

Κατηγορίες δαπανών: Όσον αφορά την κατανομή των χρημάτων για την υλοποίηση των δράσεων το 34% περίπου αφορούσε δαπάνες μετακίνησης, το 21% δαπάνες αναπαραγωγής υλικών και δαπάνες προμήθειας υλικών αντίστοιχα, το 10% δαπάνες εξωτερικών συνεργατών και ενοικίασης και τέλος το 5% αφορούσε γενικά έξοδα. Ανά γεωγραφικό διαμέρισμα δεν υπήρξαν σημαντικές διαφοροποιήσεις στην κατανομή των δαπανών όπως διαπιστώνουμε και από τον Πίνακα 24 που ακολουθεί.

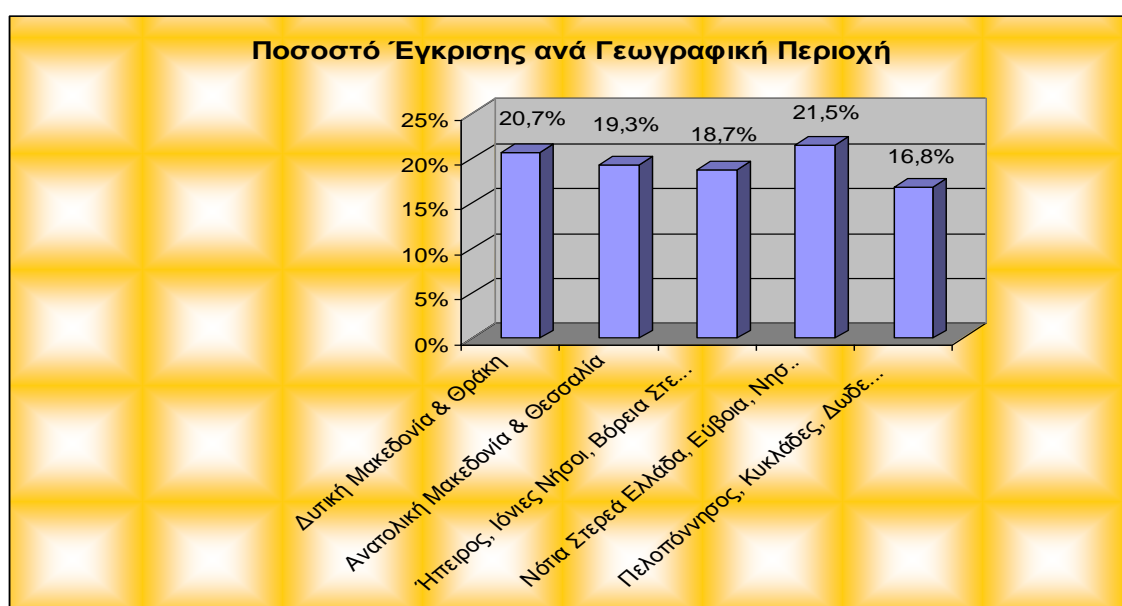
Πίνακας 24: Ποσοστά δαπανών στις εγκεκριμένες προτάσεις

	Περιφέρειες					Σύνολο
	Δυτική Μακεδονία & Θράκη	Ανατολική Μακεδονία & Θεσσαλία	Ήπειρος, Ιόνιες Νήσοι, Βόρεια Στερεά Ελλάδα	Νότια Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Νησιά Βορειοανατολικού Αιγαίου	Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα & Κρήτη	
Δαπάνες προμήθειας υλικών	23,4%	16,5%	30,9%	20,5%	18,3%	21,4%
Δαπάνες αναπαραγωγής υλικού και προώθησης	22,7%	17,7%	20,5%	21,1%	19,7%	20,6%
Δαπάνες ενοικίασης εξοπλισμού και χώρων	8,9%	6,6%	10,6%	10,8%	10,6%	9,9%
Δαπάνες μετακίνησης διαμονής κ.λπ.	31,9%	46,2%	21,1%	33,2%	38,0%	33,9%
Γενικά έξοδα	5,0%	4,2%	5,3%	4,2%	5,6%	4,7%
Αμοιβές εξωτερικών συνεργατών	8,1%	9,3%	11,6%	10,3%	7,7%	9,5%

Συζήτηση

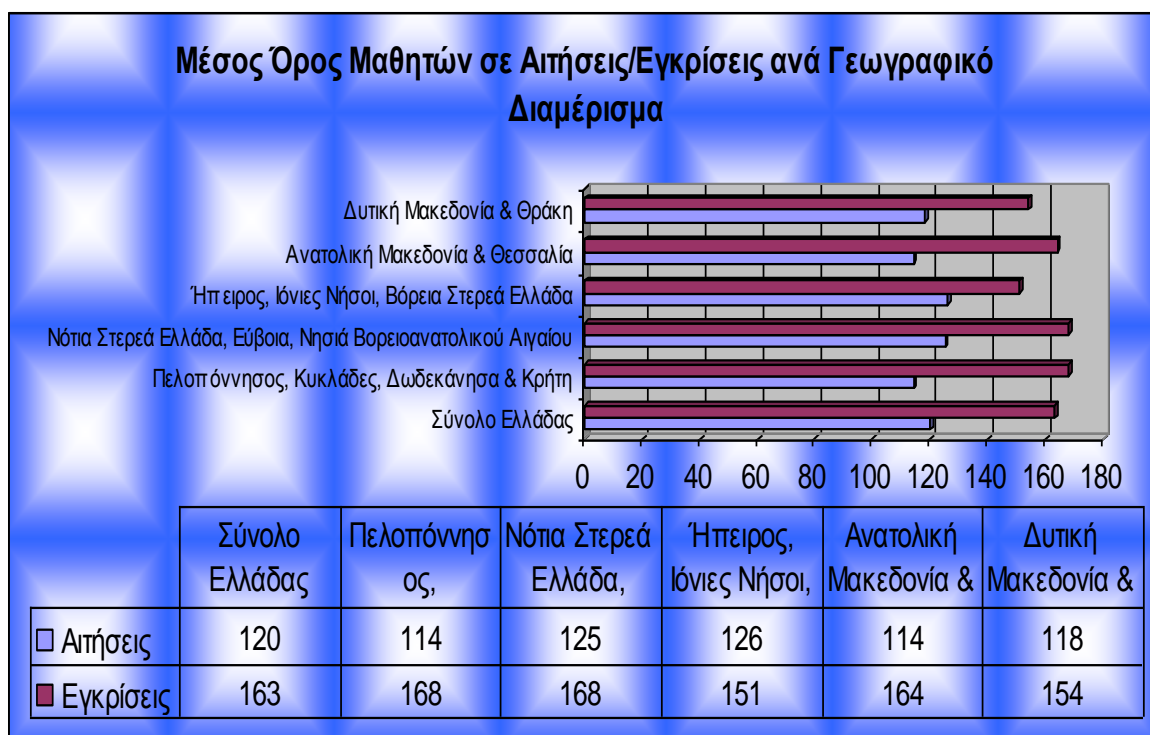
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα διαπιστώνουμε, ότι η υλοποίηση του παραπάνω πλαισίου, απέτελεσε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο εφαρμογής δράσεων - προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία της χώρας, τηρήθηκαν τα κριτήρια αξιολόγησης τα οποία είχαν τεθεί και επιτεύχθηκαν σημαντικοί στόχοι όπως:

Υπήρξε αποδοχή του προγράμματος από την εκπαιδευτική κοινότητα: Το Υπουργείο Παιδείας έδωσε προτεραιότητα έτσι ώστε να υλοποιηθούν δράσεις στα σχολεία από όλες τις περιοχές της Ελλάδας με βάση των αιτήσεων που υποβλήθηκαν. Η ανταπόκριση των σχολικών μονάδων ήταν σημαντική αφού υποβλήθηκαν 1381 προτάσεις με τη συμμετοχή του 42% των δημόσιων σχολείων και στο 30% των ιδιωτικών σχολείων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας. Ένα αρνητικό σημείο όμως που προέκυψε από την αξιολόγηση των προτάσεων, όπως διαπιστώνουμε και από το Γράφημα 19, είναι ότι τελικά υλοποιήθηκε το 20% περίπου του συνόλου των υποβληθέντων προτάσεων, αφού χρηματοδοτήθηκαν 275 προτάσεις δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης, στις οποίες και συμμετείχαν 938 σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης. Τα ποσοστά αυτά είναι υψηλά, αφού σύμφωνα με επίσημες πηγές του Υπουργείου Παιδείας παρόμοια προγράμματα που υλοποιούνται στην εκπαίδευση και έχουν προαιρετικό χαρακτήρα (περιβαλλοντικής αγωγής, πολιτιστικά, αγωγής υγείας κ.λπ.), η συμμετοχή σε αυτά δεν ξεπερνά το 7% του συνόλου των σχολικών μονάδων της χώρας (ΥΠΕΠΘ, 2003, σ. 44-45).

Γράφημα 19: Ποσοστό έγκρισης προτάσεων ανά γεωγραφικό διαμέρισμα

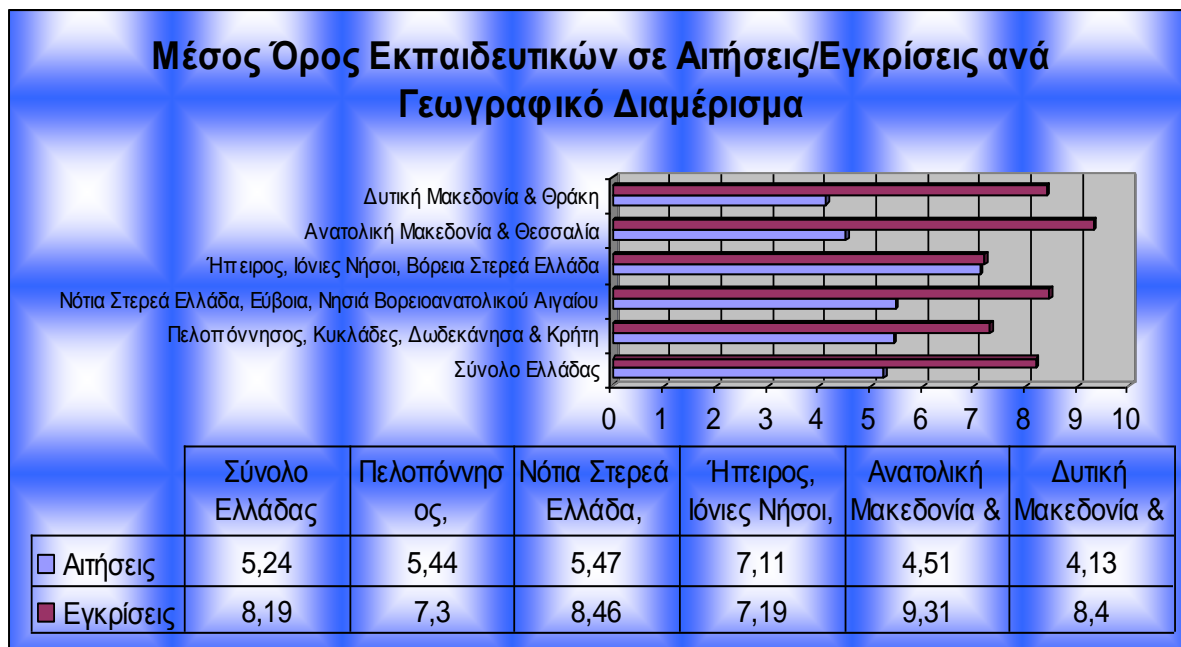
Υπήρξε ενεργή συμμετοχή των μαθητών όλων των ηλικιών: Στις δράσεις συμμετείχαν μαθητές όλων των ηλικιών, αφού το 55% των προτάσεων ήταν από σχολεία Β/βάθμιας Εκπ/σης και το 45% από σχολεία Α/θμιας Εκπ/σης. Το ποσοστό συμμετοχής, αφορούσε σχεδόν το σύνολο των μαθητών των σχολείων, αφού διαπιστώνουμε ότι συμμετείχαν 152.600 μαθητές και ο μέσος όρος των μαθητών αντιστοιχεί περίπου σε 160 μαθητές ανά σχολείο (Γράφημα 20). Εάν λάβουμε υπόψη ότι στις δράσεις συμμετείχαν ολιγοθέσια αλλά και πολυθέσια σχολεία, ο μέσος όρος αποτελεί σχεδόν το σύνολο των μαθητών κάθε σχολείου.

Γράφημα 20: Μέσος όρος μαθητών σε αιτήσεις – εγκρίσεις ανά γεωγραφικό διαμέρισμα

Προωθήθηκε η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων: Για την υλοποίηση των δράσεων, εκτός του εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής που ήταν υποχρεωτική η συμμετοχή του, διαπιστώνουμε και την υψηλή

συμμετοχή εκπαιδευτικών άλλων ειδικοτήτων, αφού σύμφωνα με τα αποτελέσματα συμμετείχαν 7.680 εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων και ο μέσος όρος είναι περίπου οκτώ (8) εκπαιδευτικοί ανά σχολείο (Γράφημα 21).

Γράφημα 21: Μέσος όρος εκπαιδευτικών σε αιτήσεις– εγκρίσεις ανά γεωγραφικό διαμέρισμα

Υλοποιήθηκαν αξιόλογες δράσεις σύμφωνα με τους τέσσερις άξονες του προγράμματος: Από το σύνολο των υποβληθέντων προτάσεων από τα σχολεία της χώρας, οι προτιμήσεις των μαθητών σε ποσοστό 75% περίπου, αφορούσαν δράσεις για τον Αθλητισμό και τον Πολιτισμό με ποσοστό 38%, αντίστοιχα. Ενώ με πολύ μικρότερα ποσοστά οι δράσεις αφορούσαν την Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητα με ποσοστό 13% και την Ολυμπιακή Εκεχειρία με ποσοστό 11%.

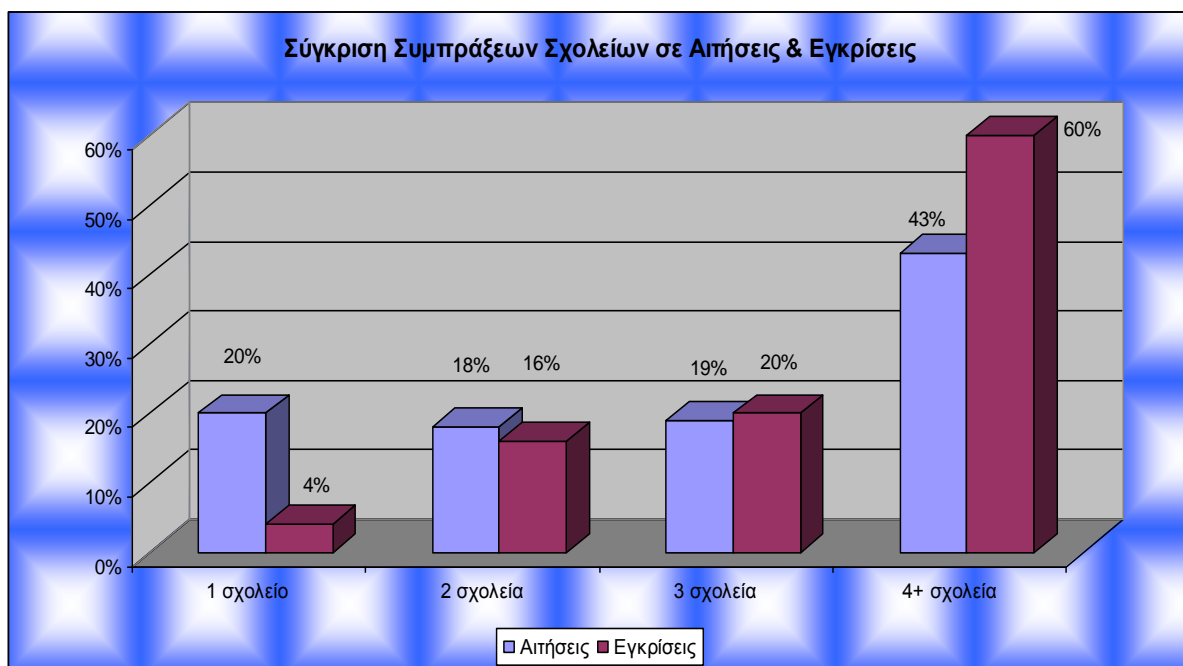
Με την αξιολόγηση των προτάσεων όμως, αλλά και τις διαθέσιμες πιστώσεις του κάθε άξονα, το Υπουργείο Παιδείας έδωσε διαφορετική κατεύθυνση για την υλοποίηση των δράσεων στα σχολεία της χώρας. Έτσι διαπιστώνουμε ότι δόθηκε

ιδιαίτερη έμφαση στην έγκριση των προτάσεων που αφορούν δράσεις για τον αθλητισμό με ποσοστό 39%, ακολουθεί ο άξονας «Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού – πολυπολιτισμικότητα» με ποσοστό 26%, ο άξονας «πολιτισμός» με ποσοστό 20% και τέλος με το μικρότερο ποσοστό 15% ο άξονας «Ολυμπιακή Εκεχειρία» (Γράφημα 22).

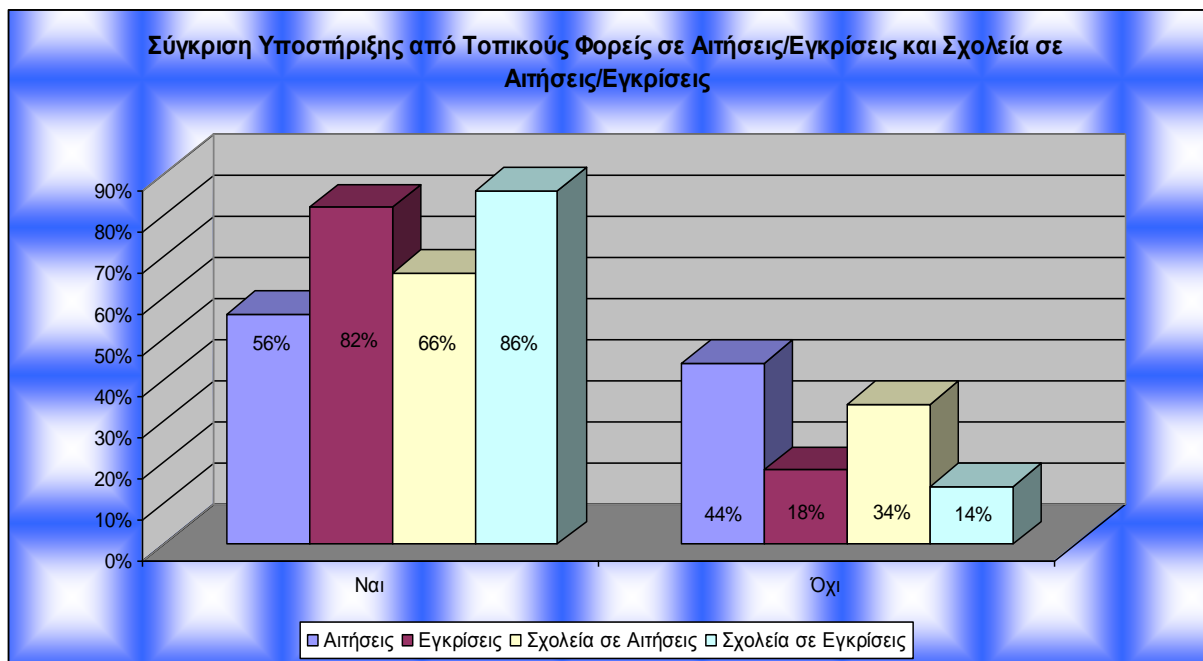
Γράφημα 22: Σύγκριση συμμετοχής σε αιτήσεις – εγκρίσεις ανά άξονα

Προωθήθηκε η συνεργασία μεταξύ των σχολείων της χώρας και του εξωτερικού: Σύμφωνα με το Γράφημα 23, η συντριπτική πλειοψηφία των σχολείων με ποσοστό 96% συμμετείχε στις δράσεις με περισσότερα των δύο σχολείων. Συγκεκριμένα, το 16% συμμετείχε με σύμπραξη δύο σχολείων, το 20% με σύμπραξη τριών σχολείων και το υπόλοιπο 60% (με μέσο όρο περίπου 6 σχολεία) με σύμπραξη τεσσάρων και περισσότερων σχολείων. Ο γενικός μέσος όρος σχολείων που συμμετείχαν σε εγκεκριμένες προτάσεις είναι 3,5 σχολεία, γεγονός που μας αποδεικνύει ότι το υπουργείο έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στις συμπράξεις σχολείων, υποστηρίζοντας έτσι το αίσθημα της συνεργασίας και της ομαδικής δημιουργικότητας.

Γράφημα 23: Σύγκριση σχολικών συμπράξεων σε αιτήσεις - εγκρίσεις

Πραγματοποιήθηκε το «άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία»: Σύμφωνα με τα αποτελέσματα (Γράφημα 24) διαπιστώνουμε, ότι η συντριπτική πλειοψηφία των σχολείων που συμμετείχαν στην υλοποίηση των δράσεων σε ποσοστό 86% είχαν υποστήριξη από έναν ή περισσότερους φορείς, ενώ μόνο το 14% των σχολείων δεν είχαν υποστήριξη από κανέναν φορέα. Εξ αυτών το μεγαλύτερο ποσοστό των φορέων περιελάμβανε υποστήριξη σε είδος και σε μικρότερο βαθμό περιελάμβανε οικονομική υποστήριξη και υποστήριξη σε είδος. Από το σύνολο των φορέων η μεγαλύτερη συμμετοχή σε ποσοστό 50% αφορούσε την τοπική αυτοδιοίκηση, σε μικρότερο ποσοστό 30% συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, ενώ το υπόλοιπο 20% αφορούσε αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους, φορείς της εκκλησίας, κοινωφελή ιδρύματα, κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών, εργατικά κέντρα κ.λπ.

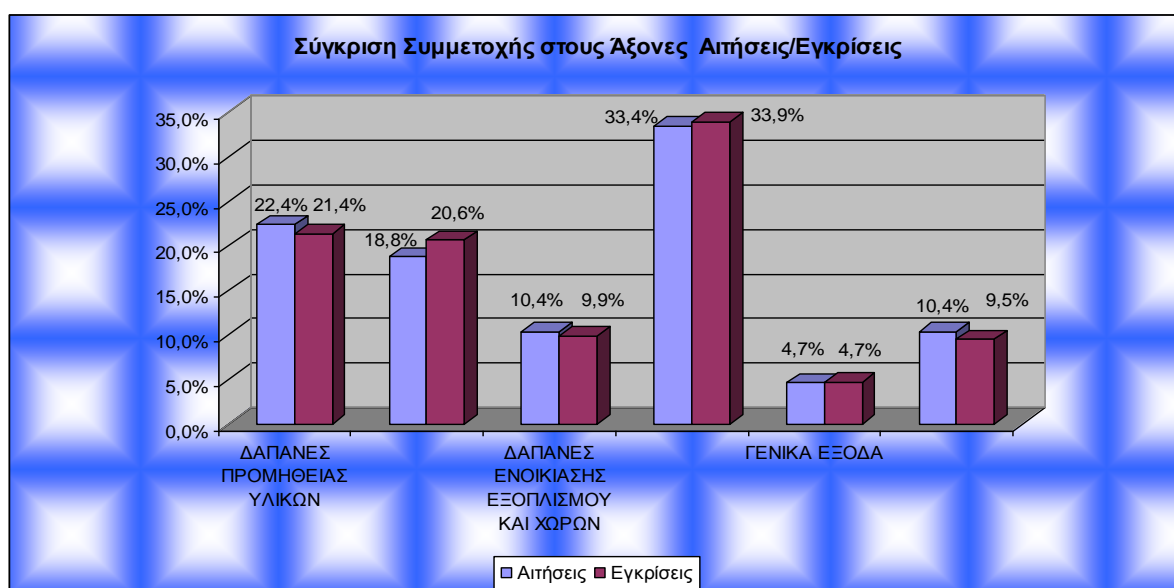

Γράφημα 24: Σύγκριση υποστήριξης από τοπικούς φορείς σε αιτήσεις - εγκρίσεις

Αναβαθμίστηκε ο ρόλος της σχολικής μονάδας και η λειτουργική της αυτονομία:

Η οικονομική υποστήριξη αποτέλεσε ένα από τα πιο βασικά σημεία της επιτυχίας υλοποίησης των προκηρύξεων στα σχολεία της χώρας, αφού βοήθησε έτσι ώστε να πραγματοποιηθούν αξιόλογες δράσεις. Σύμφωνα με το Γράφημα 25, το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης των σχολείων σε ποσοστό 35% περίπου αφορούσε δαπάνες μετακίνησης. Αυτό ήταν αναμενόμενο αφού όπως διαπιστώσαμε και παραπάνω το σύνολο σχεδόν των προτάσεων είχαν σύμπραξη σε κοινές δράσεις με σχολεία διαφορετικών περιοχών της Ελλάδας και του εξωτερικού και οι μετακινήσεις ήταν απαραίτητες, αλλά και η φιλοσοφία των προκηρύξεων προήγαγε δράσεις εκτός του σχολείου. Για το σκοπό αυτό, το Υπουργείο Παιδείας πέραν των κείμενων διατάξεων για τις εκπαιδευτικές επισκέψεις, έδωσε τη δυνατότητα στις σχολικές μονάδες, με ειδική Υπουργική απόφαση να μπορούν να μετακινηθούν στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Σε ποσοστό 20%, περίπου, ο οικονομικός προϋπολογισμός των σχολείων αφορούσε δαπάνες προμήθειας και αναπαραγωγής υλικών. Στις κατηγορίες

αυτές, οι σχολικές μονάδες μπορούσαν ανάλογα με τον προγραμματισμό να προμηθευτούν υλικά απαραίτητα για την υλοποίηση των δράσεων (οπτικοακουστικά μέσα, αθλητικό υλικό, ενδυμασία, σκηνικά κ.λπ.) ή να αναπαραγάγουν το υλικό (έντυπα, CD, DVD κ.λπ.). Με αυτόν τον τρόπο δόθηκε η δυνατότητα στα σχολεία να εξοπλιστούν με τα απαραίτητα υλικά για να πραγματοποιήσουν τις δράσεις τους, ή να αναπαραγάγουν το υλικό με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μεγαλύτερου μέρους της εκπαιδευτικής κοινότητας και του κοινωνικού συνόλου. Το 10% περίπου αφορούσε δαπάνες ενοικίασης εξοπλισμού και χώρων και έξοδα εξωτερικών συνεργατών. Στις κατηγορίες αυτές, οι σχολικές μονάδες μπορούσαν να ενοικιάσουν εξοπλισμό ανάλογα με τη δράση (πχ πέδιλα του σκι, παραδοσιακές στολές κ.λπ.) ή χώρους (π.χ. αθλητικές κατασκηνώσεις, ειδικές αίθουσες για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων κ.λπ.). Επίσης, έδινε τη δυνατότητα στα σχολεία να προσλάβουν εξωτερικούς συνεργάτες, με ανώτατο όριο 1200 € ανά εξωτερικό συνεργάτη, οι οποίοι θα ήταν ειδικοί και θα βοηθούσαν με τον καλύτερο τρόπο για την υλοποίηση της δράσης (π.χ. θεατρολόγοι, μουσικοί, σκηνοθέτες, προπονητές, κ.λπ.).

Γράφημα 25: Σύγκριση δαπανών σε αιτήσεις - εγκρίσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10°

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ «ΑΘΗΝΑ 2004»

Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας «Καλλιπάτειρα» στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας.

Φιλοσοφία, σκοποί και στόχοι

Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, η συνέχεια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας για τα σχολικά έτη 2004 έως 2008 σχεδιάστηκε με εντελώς διαφορετική μορφή και περιεχόμενο στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας.

Στο πλαίσιο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και σύμφωνα με απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II, εγκρίθηκε η εφαρμογή του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης της χώρας με τίτλο «Εφαρμογή προγραμμάτων που προωθούν την ισότητα στην κοινωνία – ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ». Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτήθηκε 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους (ΥΠΕΠΘ, 7003/1-12-2005).

Το πρόγραμμα απέβλεπε στην αξιοποίηση της μεταολυμπιακής τεχνογνωσίας και της εμπειρίας που αποκτήθηκε από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 με την εφαρμογή του εθνικού προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία της χώρας μας. Βασικός του σκοπός ήταν η ενίσχυση του δημοκρατικού και ανεκτικού χαρακτήρα που θα πρέπει να διέπει τη σύγχρονη κοινωνία, με την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών, καθώς και των εκπαιδευτικών με εμπειρία στην Ολυμπιακή Παιδεία, σε προγράμματα που προβάλλουν και προωθούν θέματα ισότητας στην κοινωνία, ανοχής στη διαφορετικότητα και τον πολυπολιτισμό που ενισχύουν την

ανάπτυξη δημοκρατικής, ανοικτής και ανεκτικής κοινωνίας με καινοτόμα προσέγγιση στα πλαίσια των Ολυμπιακών και αθλητικών Ιδεωδών (ΥΠΕΠΘ, 9197/22-12-2006).

Στο πλαίσιο αυτό, οι μαθητές μέσα από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα θα έπρεπε να μάθουν:

- Να έχουν λόγο στη δημιουργία μιας κοινωνίας πιο δίκαιης και ανεκτικής.
- Να μπορούν να λύνουν τα προβλήματα που τους απασχολούν ειρηνικά.
- Να έχουν περισσότερη αυτοπεποίθηση και να είναι πιο θετικοί.
- Να βελτιώνουν τις δεξιότητες επικοινωνίας.
- Να γίνουν θετικά πρότυπα για την κοινωνία για άλλους νέους.
- Να κατανοούν ότι στον αθλητισμό και τη ζωή όλοι είμαστε διαφορετικοί, αλλά και όλοι είμαστε ίσοι (Θεοδωράκης, και συν., 2006, σ. 8).

Έτσι, η φιλοσοφία του προγράμματος στηρίχθηκε στην ενθάρρυνση δράσεων με καινοτόμο προσέγγιση μέσα από τη Φυσική Αγωγή, αλλά και όλων των διδακτικών αντικειμένων του Αναλυτικού Προγράμματος του σχολείου. Οι προτεραιότητες αυτές αφορούσαν την εξάλειψη κάθε είδους κοινωνικής διάκρισης, μέσα από την εκπαίδευση με την προώθηση των Ολυμπιακών Ιδεωδών και την αντίληψη ότι η δημοκρατία εμπεριέχει απαραίτητα την αρχή της ισοτιμίας των πολιτών σε όλες τις διαστάσεις της. Για να επιτευχθεί αυτό στην εκπαιδευτική διαδικασία χρησιμοποιήθηκαν διδακτικές παρεμβάσεις που υλοποιούνταν στον χώρο του σχολείου, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στην αμφισβήτηση των παραδοσιακών κοινωνικών αναπαραστάσεων για τις κοινωνικές ανισότητες και δημιουργώντας παράλληλα προϋποθέσεις περιορισμού και εξάλειψής τους (Θεοδωράκης, και συν., 2006, σ. 5).

Την κεντρική ευθύνη σχεδιασμού και οργάνωσης είχε το γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας του Υπουργείου Παιδείας σε συνεργασία με άλλες διευθύνσεις,

πανεπιστήμια, μη κυβερνητικές οργανώσεις κ.λπ. και σε περιφερειακό επίπεδο με τους νομαρχιακούς υπεύθυνους του προγράμματος που είχαν διοριστεί στα γραφεία Φυσικής Αγωγής που ως μόνη αρμοδιότητα είχαν τον συντονισμό του προγράμματος στα σχολεία ευθύνης τους (ΥΠΕΠΘ, 4387/117931/ΚΔ/22-10-2007).

Για την ορθή οργάνωση και εφαρμογή του προγράμματος, στα πλαίσια του συγκεκριμένου έργου το Υπουργείο Παιδείας πραγματοποίησε μια σειρά κεντρικών πρωτοβουλιών και ενεργειών οι οποίες αφορούσαν:

- **Την επαναπρόσληψη των αναπληρωτών εκπαιδευτικών Ολυμπιακής Παιδείας** που είχαν διοριστεί για την υλοποίηση του εθνικού προγράμματος για τα σχολικά έτη 2000-2004.
- **Την ενημέρωση των Στελεχών Εκπαίδευσης** σχετικά με τις διοικητικές αρμοδιότητες, τον τρόπο εφαρμογής, τους σκοπούς και στόχους του προγράμματος (Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης, Διευθυντές Α/βάθμιας & Β/βάθμιας Εκπαίδευσης, Προϊστάμενοι Γραφείων Φυσικής Αγωγής, Σχολικοί Σύμβουλοι Φυσικής Αγωγής, Νομαρχιακοί Υπεύθυνοι Προγράμματος).
- **Την παραγωγή ειδικού εκπαιδευτικού υλικού** για την Α/βάθμια και την Β/βάθμια εκπαίδευση.
- **Την υλοποίηση ειδικών Προγραμμάτων Επιμόρφωσης** για τους 2000 εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής που ήταν υπεύθυνοι για την υλοποίηση του προγράμματος.
- **Την Επιχορήγηση Σχολικών Πιλοτικών Προγραμμάτων** σε εθνικό επίπεδο με τη συμμετοχή μαθητών από όλες τις βαθμίδας Ιδιωτικής και Δημόσιας Εκπαίδευσης (ΥΠΕΠΘ, 7003/1-12-2005).

Επιμόρφωση – Εκπαιδευτικό υλικό

Με την έναρξη εφαρμογής του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν σε επτά πόλεις της Ελλάδας (Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Τρίκαλα, Κομοτηνή, Ιωάννινα, Χανιά και Πάτρα) προγράμματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, τα οποία διήρκησαν πέντε ημέρες και κάλυψαν συνολικά 40 διδακτικές ώρες. Βασικός σκοπός της επιμόρφωσης ήταν η παροχή όλων των απαραίτητων γνώσεων και πληροφοριών για τους τρόπους και τις πρακτικές δράσης στις οποίες θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να κατευθύνονται και να ενεργούν κατά την υλοποίηση των πιλοτικών προγραμμάτων, αλλά και στον χώρο της εκπαίδευσης κατά την εκτέλεση των καθημερινών καθηκόντων τους. Οι θεματικές ενότητες επιμόρφωσης διαρθρώθηκαν με βάση τα θεματικά πεδία του προγράμματος και μέσω θεωρητικών και βιωματικών προσεγγίσεων, αναλύθηκαν οι σκοποί, οι στόχοι, το περιεχόμενο και οι μέθοδοι διδασκαλίας του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 2167/4-5-2006).

Το περιεχόμενο του προγράμματος καθορίστηκε από το εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο δημιουργήθηκε από ειδικούς επιστήμονες με γνώση και εμπειρία σε παρόμοια προγράμματα και αποτέλεσε υλικό υποστηρικτικό του έργου των εκπαιδευτικών και των μαθητών, με σκοπό τον αποτελεσματικότερο προγραμματισμό των δράσεων και των θεματικών ενοτήτων που πραγματεύονται. Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελούνταν από:

- Βιβλίο για τον εκπαιδευτικό.
- Τετράδιο δραστηριοτήτων για μαθητές και μαθήτριες (6-9 ετών), Α΄, Β΄, Γ΄ δημοτικού.
- Τετράδιο δραστηριοτήτων για μαθητές και μαθήτριες (10-12 ετών), Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ δημοτικού.

- Τετράδιο δραστηριοτήτων για μαθητές και μαθήτριες (13-15 ετών), Α΄, Β΄, Γ΄ γυμνασίου.

Το βιβλίο για τον εκπαιδευτικό περιλάμβανε πέντε θεματικές ενότητες και περιείχε θέματα σχετικά με: α) τα ανθρώπινα δικαιώματα, β) την πολυπολιτισμικότητα, γ) τον ρατσισμό και την ξενοφοβία, δ) την ισότητα των φύλων στην εκπαίδευση και την κοινωνία και ε) τις κοινωνικές ανισότητες και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Σε κάθε ενότητα αναλύονταν οι βασικές έννοιες, οι σκοποί και οι στόχοι, οι διδακτικές προσεγγίσεις, σχέδια μαθημάτων και προτεινόμενες δραστηριότητες. Όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τις σχετικές πηγές και το υποστηρικτικό υλικό, καθοδηγούσαν και διευκόλυναν το έργο του εκπαιδευτικού τόσο στο σχεδιασμό, όσο και στην υλοποίηση μαθημάτων με στόχο την κοινωνικο-ηθική ανάπτυξη και τη διαμόρφωση της συμπεριφοράς των μαθητών (Θεοδωράκης, και συν., 2006, σ. 5).

Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονταν γενικές πληροφορίες για τα **ανθρώπινα δικαιώματα**, τα δικαιώματα των παιδιών, την προσωπική και την κοινωνική υπευθυνότητα και τη σχέση των αξιών με την ανάπτυξη της γνώσης, την εκπαίδευση και την υπεράσπισή τους. Επίσης, παρουσιάζονται ειδικότερες πληροφορίες για τον εκπαιδευτικό, επιδιώξεις ανά τάξη ή τάξεις, ειδικές οδηγίες διδασκαλίας, αναλυτικά οι μέθοδοι με παραδείγματα για τη δημιουργία σχεδίων μαθημάτων, θεωρητικών και πρακτικών, και πληροφορίες για την αξιολόγηση των μαθητών. Οι βασικές αρχές των σχεδίων μαθημάτων, αλλά και όλων των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονταν από τους μαθητές, αφορούσαν έξι συνολικά αξίες: **την αξιοπρέπεια, την ελευθερία, την ισότητα, την αλληλεγγύη, την ιθαγένεια και τη δικαιοσύνη**. Οι αξίες αυτές είχαν ως στόχους την προστασία της ατομικότητας, αναγνωρίζοντας την αξία όλων των ανθρώπων ανεξάρτητα από προσωπικά, φυλετικά, εθνικά, θρησκευτικά ή

κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, οι οποίες και καθορίζουν τη ζωή των ατόμων στην κοινωνία και τις σχέσεις των ίδιων με την κρατική εξουσία. Στηρίζονταν στον «Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης», που υπεγράφη στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000, ο οποίος προσανατολίζεται σε όλες τις προϋπάρχουσες κοινές αξίες (δικαιώματα και ελευθερίες) των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Θεοδωράκης, και συν., 2006, σ. 9-35).

Η δεύτερη ενότητα αναφέρονταν στην **Πολυπολιτισμικότητα** και παρουσιάζονταν γενικές πληροφορίες για τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα του σύγχρονου κόσμου, τον ρόλο της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, τις αιτίες δημιουργίας των σύγχρονων πολυπολιτισμικών Κοινωνιών, μοντέλα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και η εφαρμογή τους στις ανεπτυγμένες χώρες. Επίσης, παρουσιάζονταν πρακτικές οδηγίες και στρατηγικές διδασκαλίας για τον εκπαιδευτικό οι οποίες αναφέρονται στην καλλιέργεια και την προώθηση ιδεών για τη δημιουργία ενός Διαπολιτισμικού περιβάλλοντος στο σχολείο, τον ρόλο της Φυσικής Αγωγής και του αθλητισμού στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, αλλά και ως εκπαιδευτικό μέσο προώθησης και προβολής άλλων πολιτισμών. Βασικός σκοπός αυτής της ενότητας ήταν η δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης που θα υποστηρίζει, θα σέβεται και θα ενισχύει τη διαφορετικότητα, θα δίνει ίσες ευκαιρίες μάθησης και θα αναπτύσσει την προσωπική και κοινωνική υπευθυνότητα όλων των μαθητών. Τα σχέδια εργασίας, τα μη ανταγωνιστικά παιχνίδια, τα παιχνίδια συνεργασίας, οι δραστηριότητες απόκτησης εμπιστοσύνης, τα παραδοσιακά παιχνίδια, μουσικές και χοροί από κάθε χώρα είναι κάποια από τα εκπαιδευτικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν και είχαν ως στόχους:

- Την ανάπτυξη σεβασμού και συνεργασίας για τις διαφορές μεταξύ των μαθητών, λόγω διαφορετικής καταγωγής (προέλευση, φυλή, εθνικότητα,

κοινωνικο-οικονομική κατάσταση, εκπαιδευτική υποδομή, περιβάλλον που μεγάλωσαν κτλ).

- Τη γνώση διαφορετικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν και διαφοροποιούν τους διαφορετικούς πολιτισμούς.
- Την κατανόηση από τα οφέλη που αποκομίζουν οι μαθητές από τη συνεργασία τους με παιδιά διαφορετικών πολιτισμών.
- Την ανάπτυξη σεβασμού για άτομα διαφορετικών πολιτισμών και κουλτούρας.
- Γνώση για να μπορούν οι μαθητές και οι μαθήτριες να εξερευνούν το εθνικό υπόβαθρο διάφορων δραστηριοτήτων.
- Την κατανόηση τρόπων και ανάπτυξη πρωτοβουλίας για την ενασχόληση και την εξερεύνηση του εθνικού υποβάθρου διάφορων δραστηριοτήτων.
- Την ευχαρίστηση και τη διασκέδαση μέσω ποικίλων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και με την εκμάθηση χορών και παιχνιδιών διαφορετικών πολιτισμών (Θεοδωράκης, και συν., 2006, σ. 36-55).

Η τρίτη ενότητα αναφέρονταν στον **Ρατσισμό και την Ξενοφοβία** και αναπτύσσονται οι ορισμοί, η εξάπλωση του φαινομένου στην Ελλάδα και την Ευρώπη, παραδείγματα ρατσισμού από την παγκόσμια ιστορία, τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τον αθλητισμό, οι σκοποί της αντιρατσιστικής εκπαίδευσης και οι τρόποι σύνδεσης τους με τη Φυσική Αγωγή και τον αθλητισμό, υποδείξεις για τους εκπαιδευτικούς με στρατηγικές καλλιέργειας φιλικού κλίματος στην τάξη και η αυτοαξιολόγηση των μαθητών. Στο πλαίσιο αυτό μέσω της διεπιστημονικής προσέγγισης της γνώσης και τη χρησιμοποίηση συνεργατικών μεθόδων διδασκαλίας, βασική επιδίωξη των αντιρατσιστικών προγραμμάτων ήταν να ενισχυθεί η αυτοεκτίμηση, η αυτογνωσία και η ταυτότητα των μαθητών, να προαγάγει την

εκτίμηση και αναγνώριση των πολιτισμικών διαφορών, ώστε να αποδίδεται σημασία στις ομοιότητες και όχι στις διαφορές και να αυξήσει τη συναίσθηση, την επίγνωση της ιστορίας, και την κατανόηση της πολυπολιτισμικής συνύπαρξης όλων των εθνικών και φυλετικών ομάδων. Η γνώση των πολιτισμών άλλων λαών, η πρόσκληση ομιλητών γνωστών αθλητών ή προπονητών διαφορετικής καταγωγής, η χρησιμοποίηση παιχνιδιών (γνωριμίας, συνεργασίας) και χορών από όλον τον κόσμο και η δημιουργία ειδικών σχεδίων εργασίας ήταν οι βασικοί άξονες των δραστηριοτήτων και είχαν ως στόχους:

- Να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές σε θέματα κοινωνικού αποκλεισμού, ρατσισμού, ξενοφοβίας και προκατάληψης.
- Να κατανοήσουν ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι, αλλά έχουν και διαφορές (γλωσσικές, πολιτισμικές, θρησκευτικές).
- Να γνωρίσουν συνθήκες διαβίωσης, κοινωνικού αποκλεισμού και φυλετικού ρατσισμού.
- Να καταπολεμήσουν στάσεις ξενοφοβίας, στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- Να πληροφορηθούν για κινήσεις, πρωτοβουλίες και διακηρύξεις Διεθνών Οργανισμών ενάντια στον ρατσισμό.
- Να μάθουν να ερευνούν (σε βιβλιοθήκες, εφημερίδες, περιοδικά κ.ά.), να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες και να ερμηνεύουν γεγονότα και πράξεις με ρατσιστικό περιεχόμενο (Θεοδωράκης, και συν., 2006, σ. 56-72).

Η τέταρτη ενότητα έχει ως τίτλο «**Φύλα και ισότητα**», και αναλύονται θεωρητικές προσεγγίσεις και δεδομένα που ισχύουν στον διεθνή αλλά και τον ελληνικό χώρο, σχετικά με την ισότητα των φύλων στο πλαίσιο της κοινωνίας και της εκπαίδευσης γενικότερα, αλλά και αναφορές για τον αθλητισμό και τη σχολική Φυσική Αγωγή. Ως σκοπό είχαν να πληροφορήσουν τους εκπαιδευτικούς και να τους

παράσχουν ιδέες για νέες εκπαιδευτικές πρακτικές και προσεγγίσεις, έτσι ώστε να ενισχυθεί η θέση των κοριτσιών στο σχολείο και μελλοντικά η θέση των γυναικών στην κοινωνία.

Στη θεματική υποενότητα *«Φύλα και Ισότητα στην Κοινωνία»* αναλύεται ο ορισμός και η περιγραφή του όρου «φύλο», γίνεται η θεωρητική προσέγγιση σχετικά τους έμφυλους ρόλους των γυναικών και των ανδρών, παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία, αναφορικά με την παρουσία της γυναίκας στη χώρα μας και εξετάζεται ο ρόλος και η θέση του φύλου στο σχολείο και την εκπαίδευση τόσο στο διεθνή, όσο και στον ελληνικό χώρο.

Στη θεματική υποενότητα *«Φύλα και Ισότητα στη Φυσική Αγωγή και στον Αθλητισμό»* παρουσιάζεται η θέση των κοριτσιών στη Φυσική Αγωγή όπως αυτή έχει καταγραφεί στη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία, αναλύονται πιθανές ελλείψεις στην εκπαίδευση των καθηγητών και δίνεται έμφαση στον ρόλο που μπορεί να έχει ο Κ.Φ.Α. στην ευαισθητοποίηση των παιδιών μέσα στο πλαίσιο του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής. Επίσης, προτείνονται διδακτικές μέθοδοι και πρακτικές που θα ενισχύσουν τον ρόλο του εκπαιδευτικού στο θέμα της ισότητας των φύλων. Στο πλαίσιο αυτό, οι μαθητές και οι μαθήτριες, μέσω ποικίλων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, τους δίνονταν η δυνατότητα να ευαισθητοποιηθούν και να γνωρίσουν τι σημαίνει και πώς δομείται το κοινωνικό φύλο, ποιες παράμετροι και πρακτικές επηρεάζουν αρνητικά την ισότιμη συνύπαρξη των δύο φύλων στο σχολείο και ότι οι ομοιότητες μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι πολύ περισσότερες και ουσιαστικότερες από τις διαφορές. Επίσης, επιδιώκονταν να γνωρίσουν τι συμβαίνει στο χώρο του αθλητισμού, ο οποίος ακόμη και σήμερα εμφανίζεται στον διεθνή χώρο ως ανδροκρατούμενος, να αναγνωρίσουν τα στερεότυπα φύλου που εμποδίζουν την

ισότιμη ανάπτυξη των κοριτσιών και αγοριών και να δουλέψουν πέρα από τα στενά όρια των διακρίσεων φύλου (Θεοδωράκης, και συν., 2006, σ. 73-88).

Τέλος, η τελευταία ενότητα αναφέρονταν στις **«Κοινωνικές ανισότητες και τον κοινωνικό αποκλεισμό»**, αναλύεται η έννοια, η εξέλιξη των ανισοτήτων στην Ελλάδα, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, το τρίγωνο της πρόνοιας και περιγράφονται τρόποι με τους οποίους μπορούν να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές μέσω της Φυσικής Αγωγής. Επίσης, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται **στην Επιθετικότητα και τη Βία στον Αθλητισμό** και περιγράφονται οι ψυχολογικές θεωρίες για την επιθετικότητα, ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης, οι θεατές και η παιδεία τους και προτείνονται διδακτικές μέθοδοι για την εξάλειψή τους. Έτσι, βασική επιδίωξη αυτής της ενότητας ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός ορίζεται ως η έννοια μέσω της οποίας επαναδιατυπώνονται όλα τα κοινωνικά προβλήματα, ανεξαρτήτως της φύσης τους και κάθε πολίτης έχει δικαίωμα να ζει σε ένα ορισμένο στοιχειώδες βιοτικό επίπεδο και να συμμετέχει στους κύριους κοινωνικούς και εργασιακούς θεσμούς που ισχύουν για το κοινωνικό σύνολο (Θεοδωράκης, και συν., 2006, σ. 89-103).

Εφαρμογή – αποτελέσματα του προγράμματος

Η εφαρμογή του προγράμματος πραγματοποιήθηκε από 2000 αναπληρωτές και μόνιμους εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής, δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης, με εμπειρία στην Ολυμπιακή Παιδεία και υλοποιήθηκε μία ώρα την εβδομάδα, στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης για την Α/βάθμια εκπαίδευση και τη ζώνη καινοτόμων δράσεων για τη Β/βάθμια εκπαίδευση (ΥΠΕΠΘ, 4331/110546/ΚΔ/5-10-2007).

Σημαντική ενέργεια στο πλαίσιο του προγράμματος θεωρήθηκε και η εφαρμογή των σχολικών πιλοτικών προγραμμάτων. Για τις ανάγκες υλοποίησης του

έργου το Υπουργείο Παιδείας απεύθυνε πρόσκληση σε όλες τις σχολικές μονάδες της Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας, Γενικής και Τεχνικής, Δημόσιας και Ιδιωτικής, να υποβάλουν προτάσεις (projects), είτε μεμονωμένα, είτε σε συμπράξεις με ανώτατο όριο χρηματοδότησης 4.000 €. Απαραίτητη θεωρήθηκε, η συνεργασία με όλους τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, προκειμένου να επιτευχθούν με όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικό τρόπο οι στόχοι και η υλοποίηση των σχεδίων εργασίας στις θεματικές ενότητες του προγράμματος (ΥΠΕΠΘ, 2125/15-03-2007). Η εφαρμογή των πιλοτικών προγραμμάτων έγινε τα σχολικά έτη 2006-2007 και 2007-2008 και χρηματοδοτήθηκαν συνολικά 1357 προτάσεις, στις οποίες συμμετείχαν συνολικά 260.000 μαθητές από όλα τα σχολεία της χώρας. Τα θεματικά πεδία των προγραμμάτων αυτών αφορούσαν την εισαγωγή της προβληματικής της ισότητας σε όλες τις διαστάσεις της, όπως η ισότητα των δύο φύλων στην εκπαίδευση και την κοινωνία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, Ολυμπιακά ιδεώδη / Ολυμπιακές Αξίες, πολυπολιτισμικότητα, κοινωνικές ανισότητες, ξενοφοβία και ρατσισμός, ισότητα και κοινωνικό φύλο και αλληλεγγύη γενεών, αειφόρος ανάπτυξη και φτώχεια (ΥΠΕΠΘ, 9197/22-12-2006).

Οι παραπάνω θεματικές ενότητες υλοποιήθηκαν με εκπαιδευτικές προσεγγίσεις οι οποίες εμπλέκουν ενεργά τον μαθητή στη διαδικασία απόκτησης της γνώσης και προάγουν την αυτενέργεια και την ομαδική εργασία. Η μέθοδος “project”, αλλά και άλλες μαθητοκεντρικές μέθοδοι διδασκαλίας, μέσα από ένα διαθεματικό πλαίσιο προσέγγισης, με διάυλο πάντα τη Φυσική Αγωγή και τον αθλητισμό, απετέλεσαν τα βασικά εκπαιδευτικά εργαλεία για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος (Θεοδωράκης, και συν., 2007, σ. 5). Οι μαθητές, μέσα από την ανάπτυξη ειδικών σχεδίων εργασίας, αλλά κυρίως από τη συμμετοχή τους σε αθλητικές - κινητικές δραστηριότητες, στο σχολικό αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό

περιβάλλον, είχαν την ευκαιρία να αποκτήσουν νέες γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, αντιλήψεις, συναισθήματα, αξίες και εμπειρίες. Να εδραιώσουν τον σεβασμό στη διαφορετικότητα και με ό,τι αν σχετίζεται αυτή, και να μεταδώσουν την αλληλεγγύη, τον σεβασμό και την αποδοχή της διαφορετικότητας (Θεοδωράκης, και συν., 2007, σ. 7). Επίσης, οι μαθητές μέσα από το παιχνίδι, την συνεργασία, την ομαδικότητα, τον αλληλοσεβασμό, την αλληλοϋποστήριξη, την αλληλεγγύη και την αποδοχή, ανέπτυξαν δράσεις με στόχο την ανάπτυξη νέων στάσεων και συμπεριφορών και την υιοθέτηση προτύπων συμπεριφοράς που χαρακτηρίζονταν από σεβασμό στις πνευματικές και ανθρωπιστικές αξίες και συντελούσαν στην ενίσχυση μιας υγιούς, δημοκρατικής, ανοικτής και ανεκτικής κοινωνίας. Ταυτόχρονα, μέσω του μαθήματος της φυσικής αγωγής τους δόθηκε η δυνατότητα να διδαχθούν τη διαχείριση των συγκρούσεων, να σέβονται τα άτομα του άλλου φύλου, τον αντίπαλο, τον συμπαίκτη, τους κανόνες του παιχνιδιού, τις αποφάσεις των διαιτητών, να δίνουν ίσες ευκαιρίες σε όλους να συμμετέχουν, να ελέγχουν τον εαυτό τους και να προσπαθούν όσο καλύτερα μπορούν στα πλαίσια του «ευ αγωνίζεσθαι» (Θεοδωράκης, και συν., 2007, σ. 7).

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ο Βαρόνος Pierre de Coubertin αναβίωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες με την ελπίδα ότι θα μπορούσε να προωθήσει μια διεθνώς αναγνωρισμένη σύζευξη ανάμεσα στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την παιδεία. Μέσα από το Ολυμπιακό Κίνημα, ήθελε η ανθρωπότητα τον 20^ο αιώνα να βιώσει ένα παγκόσμιο αθλητικό και οικουμενικό γεγονός, να καθιερώσει μια νέα και οικουμενική αντίληψη για την παιδεία, μια παιδεία που να αντιπροσωπεύει τον αρμονικό συνδυασμό σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων, να προσφέρει ουσιαστική συμβολή στην ευτυχία του ανθρώπου (Lennartz, 1994, σ. 152-153, Muller, 2009).

Για να διευρύνει τα εκπαιδευτικά και πολιτιστικά θεμέλια των Αγώνων, έτσι ώστε να τους δώσει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, μελέτησε διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα, αγωνίστηκε για την καθιέρωση της Φυσικής Αγωγής και του αθλητισμού στην εκπαίδευση, οργάνωσε τα Ολυμπιακά συνέδρια, υπήρξε ένας από τους ιδρυτές της Παγκόσμιας Παιδαγωγικής Ένωσης, αλλά και ταυτόχρονα πραγματοποίησε και άλλες σημαντικές ενέργειες για να πετύχει τον σκοπό του.

Το 1935, δυο χρόνια πριν από τον θάνατο του, αναφέρθηκε σε πέντε αρχές, οι οποίες θα αποτελούσαν τη φιλοσοφική βάση του Ολυμπισμού: την αθλητική θρησκεία, την ισότητα, τον ιπποτισμό, την εκεχειρία και το κάλλος (Naul, 2007). Πρόκειται ουσιαστικά, για τις κεντρικές αξίες του φιλελεύθερου ουμανισμού, αλλά είναι συγχρόνως και γενικές οικουμενικές αξίες, οι οποίες καλύπτουν περίπου 3000 χρόνια Ολυμπιακής ιστορίας, αν και ορισμένες από αυτές ερμηνεύονται ίσως με διαφορετικό τρόπο σε διαφορετικές εποχές. Ανάλογα με τις κουλτούρες, δηλαδή ο

ορισμός τους είναι γενικός, αλλά η ερμηνεία τους εξειδικευμένη (Parry, 1999, σ. 101-104).

Σήμερα, το Ολυμπιακό Κίνημα στηριζόμενο στις ιδέες του Coubertin και στις θεμελιώδεις αρχές του Ολυμπιακού Χάρτη προσπαθεί να προβάλλει μια οικουμενική εικόνα του Ολυμπισμού. Τις ιδέες του Coubertin, κάθε έθνος μπορεί να αποδεχθεί σύμφωνα με το δικό του πολιτισμό, ιστορία, παράδοση και το διαγραφόμενο μέλλον του, καθώς περικλείουν ένα σύνολο ηθικών και κοινωνικών αξιών που έχει διατυπωθεί μέχρι σήμερα (Parry, 1999, σ. 101-104).

Όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό μας ερώτημα, **αν δηλαδή αποτελεί η Ολυμπιακή Παιδεία μια καινοτόμο εκπαιδευτική διαδικασία με Παγκόσμια αναγνώριση**, μπορούμε να πούμε ότι σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας η Ολυμπιακή Παιδεία αποτελεί μια καινοτόμο εκπαιδευτική διαδικασία με παγκόσμια αναγνώριση.

Από τις αρχές της δεκαετίας του '70 άρχισαν να υλοποιούνται προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας ιδιαίτερα στις πόλεις που διοργάνωσαν Ολυμπιακούς Αγώνες. Το πρώτο πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου το 1972 και στη συνέχεια ακολούθησε το Μόντρεαλ το 1976 και το Κάλγκαρυ το 1988. Έκτοτε και μέχρι σήμερα οι πόλεις που διοργάνωσαν Ολυμπιακούς Αγώνες έχουν εφαρμόσει παρόμοια προγράμματα. Τα προγράμματα αυτά υλοποιούνται κυρίως στην εκπαίδευση με πρωτοβουλία των Οργανωτικών Επιτροπών Ολυμπιακών Αγώνων και των Υπουργείων Παιδείας της εκάστοτε χώρας. Υπάρχουν όμως και άλλοι φορείς που βοηθούν για την υλοποίησή τους όπως οι ΕΟΕ, οι ΕΟΑ, κοινωνικοί και αθλητικοί φορείς κ.λπ. Στην εκπαιδευτική διαδικασία υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα εκπαιδευτικά προγράμματα των χωρών που οφείλονται σε

εθνικούς, κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς παράγοντες. Τα βασικά τους χαρακτηριστικά είναι η διαθεματικότητα – διεπιστημονικότητα. Η υλοποίησή τους γίνεται κυρίως μέσω του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής αλλά και όλων των μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος. Η κάθε χώρα για την εφαρμογή του προγράμματος εκδίδει ειδικό εκπαιδευτικό υλικό, πραγματοποιείται ειδική επιμόρφωση σε αυτούς που θα υλοποιήσουν το πρόγραμμα και γίνεται και τελική αξιολόγηση. Οι μαθητές, αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο παρακινούνται από το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων συμμετέχουν ενεργά σε ειδικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες προάγοντας τις αξίες του Ολυμπισμού, αλλά και την ιδιαίτερη σημασία των Ολυμπιακών Αγώνων.

Η συνεργασία της ΔΟΕ με διάφορα θεσμικά όργανα όπως, Διεθνείς Οργανισμούς, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπαιδευτικούς και αθλητικούς οργανισμούς κ.λπ., είχε ως αποτέλεσμα την διεύρυνση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτέλεσε η εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας σε τρεις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ιταλία, Γαλλία, Ολλανδία), που ως βασικό σκοπό είχε να προάγει τις ηθικές αξίες του αθλητισμού στους ευρωπαίους μαθητές και να αντισταθμίσει έτσι τα αρνητικά φαινόμενα του αθλητισμού. Η αποδοχή και η επιτυχία αυτού του προγράμματος στην εκπαιδευτική κοινότητα είχε ως αποτέλεσμα η Ευρωπαϊκή επιτροπή να επεκτείνει τις δραστηριότητές της με ειδικά χρηματοδοτούμενα προγράμματα με έμφαση τον αθλητισμό και τις Ολυμπιακές Αξίες. Το έτος 2004 ανακηρύσσεται ως «Ευρωπαϊκό έτος για τον αθλητισμό» που ως βασική επιδίωξη είχε να προωθήσει τον αθλητισμό και τις Ολυμπιακές αξίες στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση και να αναβαθμίσει την εικόνα του αθλητισμού στην κοινωνία. Στον χρόνο αυτό υπήρξε μεγάλη

κινητοποίηση σε σχολεία, αθλητικούς συλλόγους, ομοσπονδίες και δημόσιους οργανισμούς από τις 28 συμμετέχουσες χώρες και αναπτύχθηκαν δράσεις που προωθούσαν τις δυνατότητες που προσφέρει ο αθλητισμός και οι Ολυμπιακές αξίες στην εκπαίδευση, την ιδιότητα του πολίτη και την κοινωνική ενσωμάτωση. Σήμερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του προγράμματος «δια βίου μάθησης» χρηματοδοτεί ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα με έμφαση στα Ολυμπιακά Ιδεώδη, αφού θεωρεί ότι αποτελούν αποτελεσματικά μέσα για την κοινωνική ένταξη μειονεκτικών ομάδων, την προώθηση του πολυπολιτισμικού διαλόγου, την προαγωγή της εθελοντικής εργασίας και επιπλέον, προσδίδει ενεργό ρόλο στην καταπολέμηση των διακρίσεων, της αδιαλλαξίας, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της βίας.

Στη χώρα μας, η συνέχεια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας με την ονομασία «Καλλιπάτειρα» στηρίχθηκε στη φιλοσοφία, τους σκοπούς και τους στόχους των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγχρηματοδοτήθηκε 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους. Βασικός του σκοπός ήταν η ενίσχυση του δημοκρατικού και ανεκτικού χαρακτήρα που θα πρέπει να διέπει τη σύγχρονη κοινωνία, με την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών καθώς και των εκπαιδευτικών, σε προγράμματα που προβάλλουν και προωθούν θέματα ισότητας στην κοινωνία, ανοχής στην διαφορετικότητα και τον πολυπολιτισμό και ενισχύουν την ανάπτυξη δημοκρατικής, ανοικτής και ανεκτικής κοινωνίας με καινοτόμα προσέγγιση στο πλαίσιο των Ολυμπιακών και αθλητικών Ιδεωδών (Υπουργείο Παιδείας, 9197/22-12-2006).

Έτσι, όπως διαπιστώνουμε, ο ρόλος της Ε.Ε. στα εκπαιδευτικά τεκταινόμενα είναι καθοριστικός, καθόσον η χρηματοδότηση προγραμμάτων και πρότυπων δράσεων στα κράτη μέλη σχετικά με τις εκπαιδευτικές και κοινωνικές αξίες του αθλητισμού, της δίνει το δικαίωμα όχι μόνο να υποστηρίξει και να συμπληρώνει

αυτές τις δράσεις αλλά και να τις επιβάλλει ως αναγκαίες. Αυτό αναγνωρίστηκε και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που συγκλήθηκε στη Νίκαια τον Δεκέμβριο του 2000, αφού τονίστηκε ότι: «η Κοινότητα, στη δράση της δυνάμει των διαφόρων διατάξεων της Συνθήκης, πρέπει να λαμβάνει υπόψη ακόμα και αν δεν έχει άμεσες αρμοδιότητες στον τομέα αυτό, την κοινωνική, εκπαιδευτική και πολιτιστική αποστολή του αθλητισμού» (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2001, σ. 2).

Η φιλοσοφία και οι γενικοί στόχοι αυτών των προγραμμάτων, συνάδουν και με τους στόχους των Ηνωμένων Εθνών και της UNESCO, οι οποίοι διατυπώνονται με τους όρους πολυπολιτισμικότητα, οικουμενικότητα, πολιτιστική πολυνοηματικότητα, παγκοσμιοποίηση κ.λπ.. Οι όροι αυτοί αντιστοιχούν σε μία σύνοψη των στόχων της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής, και στοχεύουν στο να καλλιεργήσουν στους μαθητές στάσεις που χαρακτηρίζουν τον ενεργό πολίτη, την ανάπτυξη του δημοκρατικού διαλόγου, την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και ταυτόχρονα προωθούν το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία, μέσω της από κοινού υλοποίησης δράσεων με κοινωνικούς φορείς (ΥΠΕΠΘ, 105087/Γ7/ 5-10-2005).

Επίσης, ο Γεωργιάδης (2010) σε έρευνα σχετικά με την εφαρμογή προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας σε παγκόσμιο επίπεδο, που πραγματοποίησε στο πλαίσιο των εργασιών της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας, στην οποία συμμετείχαν Διευθυντές Εθνικών Ολυμπιακών Ακαδημιών και Στελέχη Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών από 69 χώρες, διαπίστωσε ότι η Ολυμπιακή Παιδεία έχει αναπτυχθεί σε σημαντικό βαθμό σε πολλές χώρες του κόσμου. Η εφαρμογή τους γίνεται κυρίως μέσω της εκπαίδευσης μέσω του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, μέσω όλων των μαθημάτων, αλλά και ως αυτόνομο μάθημα. Οι περισσότερες χώρες εκδίδουν ειδικό εκπαιδευτικό υλικό, πραγματοποιούν ειδικές εκπαιδευτικές επιμορφώσεις αλλά δεν γίνεται αξιολόγηση στα περισσότερα προγράμματα. Οι βασικοί συντελεστές που εμπλέκονται για την

υλοποίησή τους είναι οι Ε.Ο.Α. και οι Ε.Ο.Ε. και σε μικρότερο βαθμό, κυβερνητικοί φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αθλητικές οργανώσεις, χορηγοί και κοινωνικοί φορείς. Ωστόσο, καταγράφονται σημαντικά προβλήματα στην εφαρμογή τους τα οποία αφορούν κυρίως την ελλιπή χρηματοδότηση και σε μικρότερο βαθμό την ελλιπή οργάνωση και προβολή (Georgiadis, 2010, p. 6711-6718).

Όσον αφορά το δεύτερο ερευνητικό μας ερώτημα **αν δηλαδή αποτέλεσε το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στην Ελλάδα μια ολοκληρωμένη παρέμβαση στην εκπαίδευση**, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούμε να πούμε ότι το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στην Ελλάδα, πράγματι απετέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση στην εκπαίδευση.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Η πιλοτική του εφαρμογή στην εκπαίδευση έγινε αποδεκτή από τη σχολική και την εκπαιδευτική κοινότητα, επιτεύχθηκαν οι στόχοι του προγράμματος και αποκτήθηκε αρκετή τεχνογνωσία ώστε να καθοριστεί με σχετική ακρίβεια η πορεία του εθνικού προγράμματος μέχρι το 2004.

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του εθνικού προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, αποτέλεσε μια καινοτομία για την ελληνική πραγματικότητα και λειτούργησε ως «εργαστήριο» των καινοτομιών και ως «προθάλαμος» των μεταρρυθμίσεων, που βοήθησε ουσιαστικά στην αξιολόγηση των νέων ιδεών και πρακτικών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Βασική προτεραιότητα υπήρξε εξ αρχής η ενσωμάτωση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης των ιδιαίτερων αξιών του Ολυμπισμού, με την εδραίωση ενός προγράμματος εναρμονισμένου με τα σύγχρονα παιδαγωγικά δεδομένα και για αυτό δεν αντιμετωπίστηκε μόνο ως ένα πρόγραμμα αθλητικό ή ως ένα μάθημα για τη

γνώση μόνο των Ολυμπιακών Αγώνων, αλλά με ευρύτητα, συνδέοντας τις αξίες των Ολυμπιακών Αγώνων με τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Παράλληλα, το εκπαιδευτικό μας σύστημα που παραδοσιακά επικεντρωνόταν στη θωράκιση του μαθητή με θεωρητική, ακαδημαϊκή γνώση, μετατόπισε το ενδιαφέρον του στην ευρύτερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην ενθάρρυνση του κοινωνικού ρόλου των νέων, εφόσον η σχολική μονάδα, αν και αποτελούσε οργανικό τμήμα της τοπικής κοινωνίας, λειτουργούσε αποκομμένη από τις ιδιαιτερότητες, τα προβλήματα και τις εξελίξεις της τοπικής κοινωνίας, καθώς η εκπαιδευτική και διοικητική της υποστήριξη δεν στηριζόταν / ελεγχόταν από ένα αποκεντρωμένο αλλά από ένα συγκεντρωτικό πλαίσιο οργάνωσης και διοίκησης της εκπαίδευσης (ΥΠΕΠΘ, 2003, σ. 16-17).

Οι αρχές της Ολυμπιακής παιδαγωγικής, υπήρξαν εκείνες που κατεύθυναν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, αφού δημιουργήθηκε ένα σχέδιο, μέσω του οποίου συμπεριλήφθηκαν οι αρχές του Ολυμπιακού Χάρτη, οι ιστορικές και παιδαγωγικές βάσεις του Ολυμπισμού, λαμβάνοντας υπόψη το σύγχρονο τρόπο ζωής και τις κοινωνικές εξελίξεις. Το σχέδιο αυτό, περιλάμβανε ένα σύνολο δράσεων, οι οποίες ήταν οργανωμένες σε άξονες (Αθλητισμός – Πολιτισμός – Ολυμπιακή Εκεχειρία – Άρση κοινωνικού Αποκλεισμού – Πολυπολιτισμικότητα) και στο σύνολό τους είχαν ως αντικείμενο την ολόπλευρη εισαγωγή των νέων στην Ολυμπιακή παράδοση, τον πολιτισμό του σώματος και των αγώνων και την εξοικείωσή τους με όλα τα θέματα που αφορούν τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το πνεύμα των Ολυμπιακών Αγώνων. Το σχέδιο, υπήρξε από τη φύση του πολύμορφο, πολυσχιδές και ποικιλότροπο, αφού για την υλοποίησή του, ξεφεύγοντας από τη γραφειοκρατία και τη δυσκαμψία του δημόσιου κρατικού μηχανισμού, έδινε τη δυνατότητα στην απευθείας χρηματοδότηση διάφορων φορέων αλλά και της ίδιας της σχολικής

μονάδας στην οικονομική διαχείριση των δράσεων, το οποίο και απετέλεσε το βασικό πλεονέκτημα για την υλοποίησή του. Επίσης, έδινε τη δυνατότητα, να δοκιμάζονται, να εφαρμόζονται και να αξιολογούνται οι προτάσεις που προέκυπταν στην πορεία της ανάπτυξης των επί μέρους δράσεων και σε μεγάλο βαθμό στηρίχθηκε στην ανατροφοδότηση που απέρρεε από τις εκθέσεις αξιολόγησης της εφαρμογής των, ούτως ώστε να είναι σε θέση να απαντά στις ανάγκες του πειραματισμού και να ενσωματώνει τις εξελίξεις και τα αποτελέσματα που θα προέκυπταν στην πορεία της εφαρμογής του.

Οι προτεραιότητες και οι δράσεις που αναπτύχθηκαν, είχαν ως αποτέλεσμα να εισαχθούν νέες ιδέες και πρακτικές στην εκπαιδευτική διαδικασία αφού:

- Εξασφαλίστηκε η συμμετοχή όλων των παραγόντων που διαμορφώνουν το εκπαιδευτικό έργο στο σχολείο: διοίκηση-πρόγραμμα-μέσα-μέθοδοι-πόροι-ανθρώπινο δυναμικό.
- Παρήχθη πλούσιο ειδικό εκπαιδευτικό υλικό το οποίο διανεμήθηκε στους 2000 εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής και σε όλες τις σχολικές μονάδες της χώρας, της Κύπρου και του απόδημου Ελληνισμού.
- Πραγματοποιήθηκαν επιμορφωτικά σεμινάρια σε όλους τους εκπαιδευτικούς και τα στελέχη που εμπλέκονταν στο πρόγραμμα.
- Υπήρξε η μεγαλύτερη παρέμβαση που είχε γίνει σε επίπεδο άμεσης οικονομικής υποστήριξης εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιούνταν στα ελληνικά σχολεία.
- Υπήρξε συνεργασία με επιστημονικούς φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση, αθλητικές – μη κυβερνητικές οργανώσεις κ.λπ.
- Πραγματοποιήθηκαν κεντρικές ενέργειες προώθησης και προβολής του προγράμματος.

- Πραγματοποιήθηκε επίσημη αξιολόγηση σε όλα τα στάδια-φάσεις εφαρμογής του προγράμματος.

Τα στοιχεία αυτά δημιούργησαν προϋποθέσεις να αναπτυχθούν νέες ικανότητες και αντιλήψεις στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές για την εκπαίδευση και είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη του σκοπού και των στόχων του προγράμματος.

Όσον αφορά τα υποερωτήματα που είχαμε θέσει διαπιστώνουμε τα εξής:

Υπήρξε αποδοχή του προγράμματος από το σύνολο της μαθητικής και εκπαιδευτικής κοινότητας: Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, ήταν το μοναδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην ελληνική εκπαίδευση δεδομένου ότι υλοποιήθηκε σχεδόν στο σύνολο των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων της Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης της χώρας και στα σχολεία του απόδημου ελληνισμού. Η εφαρμογή του προγράμματος σε διαφορετικά εκπαιδευτικά και κοινωνικά περιβάλλοντα (δημόσια και ιδιωτικά σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης, σχολεία αστικών κέντρων και παραμεθόριων περιοχών, σχολεία ειδικής αγωγής και μη, σχολεία του εξωτερικού και Ελλάδας κ.λπ.) θεωρήθηκε καινοτομία της εκπαιδευτικής πραγματικότητας στη χώρα μας. Μέσα από την πράξη, το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας απέδειξε ότι πρωτοπορεί σε θέματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού με συγκροτημένα προγράμματα, που στηρίζονται σε συγκεκριμένο θεωρητικό πλαίσιο και μεθοδολογία. Οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής και εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων, από όλες τις σχολικές μονάδες της χώρας, υπερέβησαν τον φόβο της εξωτερικής κρίσης του έργου τους και ανταποκρίθηκαν σε μια καινοτόμο εκπαιδευτική διαδικασία, εκθέτοντας τις σκέψεις τους, τις ιδέες και τον σχεδιασμό της δουλειάς τους.

Η εφαρμογή του Προγράμματος στην εκπαιδευτική πράξη, έγινε αποδεκτή από τη μαθητική και εκπαιδευτική κοινότητα διότι παρενέβη σε βασικά στοιχεία της παιδαγωγικής διαδικασίας, αφού εστιάστηκε κυρίως στην απόκτηση λειτουργικών γνώσεων, την ανάπτυξη ψυχοκινητικών δεξιοτήτων και την καλλιέργεια θετικών στάσεων και συμπεριφορών σε σύγχρονα κοινωνικά θέματα σχετικά με τις αρχές και τις αξίες του Ολυμπισμού. Αυτές αφορούσαν την αντίληψη της έννοιας μάθησης, ως μιας διαδικασίας ανοικτής που από απομνημονευτική διαδικασία, γίνεται διαδικασία εννοιολογικής αλλαγής και ανάπτυξης δεξιοτήτων, θετικών στάσεων και συμπεριφορών, τον ρόλο του μαθητή ο οποίος μετατρέπεται λειτουργικά σε φορέα λήψης αποφάσεων, τον ρόλο του εκπαιδευτικού ο οποίος από πομπός γνώσεων γίνεται συνερευνητής και εμπνευστής, τη μεθοδολογική προσέγγιση ως μια διαδικασία συνεργατικής, διαθεματικής και διεπιστημονικής διαδικασίας και τον ρόλο του σχολείου ως «εργαστήρι ανακάλυψης του κόσμου» που προσεγγίζει την κοινωνία από όπου οι μαθητές έδρασαν σε χώρους έξω από το σχολείο και σε πληθώρα ερεθισμάτων (Σπυροπούλου, 2004, σ. 161-162). Ερευνητές υποστηρίζουν ότι, η ενεργητική συμμετοχή της μαθητικής και εκπαιδευτικής κοινότητας σε εκπαιδευτικά προγράμματα αναγνωρίζεται διεθνώς, διότι συμβάλλει στην ανάπτυξη γνωστικών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων και στην καλύτερη παιδαγωγική διαχείριση της ανομοιογένειας του μαθητικού πληθυσμού. Επίσης, η μάθηση είναι ποιοτικά ανώτερη όταν αντικείμενό τους αποτελούν γεγονότα και καταστάσεις που εμπίπτουν στα ενδιαφέροντα των μαθητών, την ποιότητα των ανθρωπίνων σχέσεων, καθώς και άλλες πλευρές της καθημερινής σχολικής ζωής, που συντελούν στην αυξανόμενη συνειδητότητα του ρόλου του μαθητή στο σχολείο και στην κατανόηση από μέρους του της κοινωνικής διάταξης (Apple, 2002, σ. 114, Σπυροπούλου, 2004, σ. 159-160).

Πραγματοποιήθηκε το «άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία»: Η συνεργασία-υποστήριξη με φορείς της τοπικής κοινωνίας, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους ή οποιονδήποτε άλλο φορέα που κρίνονταν σκόπιμο ότι θα μπορούσε να συνεισφέρει στους στόχους του προγράμματος, αλλά και η επικέντρωση στην έννοια του ενεργού πολίτη και της ευθύνης που φέρει στην τοπική κοινωνία για την ποιότητα ζωής, απετέλεσαν το εφελτήριο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας «νέας γενιάς» προγραμμάτων «ανοιχτών στην κοινωνία». Μέσω καινοτόμων δράσεων στην ίδια την κοινότητα, αλλά και στην ανάληψη πρωτοβουλιών και την αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων στο πλαίσιο της δημιουργικής αλληλεπίδρασης του σχολείου και της τοπικής κοινότητας, αποδόθηκε ένα νέο περιεχόμενο το οποίο ανταποκρίνονταν με τις γενικότερες αρχές του προγράμματος που συνοψίζονταν στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών έναντι σε σύγχρονα ηθικά και κοινωνικά ζητήματα.

Η έννοια του ανοιχτού σχολείου δεν περιορίζονταν απλά στη διαμόρφωση συγκεκριμένων μοντέλων συμπεριφοράς στους μαθητές, αλλά επεκτείνονταν στην «επαρκή δράση» που στηρίζονταν στη συμμετοχική, κριτική, σφαιρική και δημιουργική διερεύνηση τοπικών θεμάτων – προβλημάτων με τρόπο εποικοδομητικό και δημιουργικό (Myers, 2006, σ. 30, Ζαχαρίου, κ.ά, 2005, σ. 164).

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή προγραμμάτων προσανατολισμένων στην κοινότητα από πολλούς μελετητές αντιμετωπίζεται πλέον ως βασικό συστατικό στοιχείο με σημαντικό ρόλο σε ένα ανοιχτό σχολείο και αυτό εξαρτάται από τις στάσεις και τις αντιλήψεις των διευθυντών, των εκπαιδευτικών και παραγόντων της τοπικής αυτοδιοίκησης (Κατσαρός, 2008, σ. 42). Ο όρος community education, συμβολίζει μια παιδαγωγική κίνηση που απλώνεται συνεχώς σε πολλές χώρες του

κόσμου, αφού τονίζει την αναγκαιότητα να φέρει κοντά το σχολείο με την κοινωνία, ώστε «η σχολική ζωή να υπερπηδήσει το τείχος που τη χωρίζει από την κοινωνία, για να ενωθούν οι δύο κόσμοι» (Χρυσοφίδης, 2006, σ. 77).

Επίσης, σε έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί με στόχο να διερευνηθεί ο βαθμός της συμβολής στην επίτευξη του κοινωνικού χαρακτήρα των προγραμμάτων στην εκπαίδευση, προκύπτει ότι τα προγράμματα δράσης στην κοινότητα συμβάλλουν στην ανάπτυξη πολύ-επίπεδων συνεργασιών ανάμεσα στα μέλη της κοινότητας, στην καλλιέργεια της υπευθυνότητας και του «ανήκειν» στην κοινότητα και στην ανάληψη πρωτοβουλιών από το σύνολο των μελών της τοπικής κοινωνίας για αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων και αντιμετώπιση των προβλημάτων της κοινότητας (Ζαχαρίου, κ.ά, 2005, σ. 164).

Υλοποιήθηκαν αξιόλογες δράσεις σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές αρχές και αξίες του Ολυμπισμού: Οι κατευθυντήριοι άξονες, βάσει των οποίων σχεδιάστηκε το πρόγραμμα, καθώς και η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για μάθηση, όπως η ανάδειξη της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, η προαγωγή του αθλητισμού, της Ολυμπιακής Εκεχειρίας και η Άρση του κοινωνικού Αποκλεισμού και της Πολυπολιτισμικότητας, άγγιξε και ενεργοποίησε τους μαθητές, κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος. Έτσι οι μαθητές, δημιούργησαν αξιόλογα σχέδια εργασίας (projects) σε θέματα που αφορούσαν τους αρχαίους και σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες, τα Ολυμπιακά αθλήματα, τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, κοινωνικά και ηθικά ζητήματα που σχετίζονται με τον Ολυμπισμό και το Ολυμπιακό κίνημα, τους Παραολυμπιακούς Αγώνες κ.λπ..

Η επιλογή των αντικειμένων μελέτης έγινε σύμφωνα με την αρχή της ελεύθερης συλλογικής επιλογής και την αρχή της ποικιλίας. Αυτό σημαίνει, ότι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί επέλεξαν ελεύθερα με συλλογικές διαδικασίες, τα

θέματα που επεξεργάστηκαν και η επιλογή των δραστηριοτήτων βασίστηκε στις παρακάτω αρχές: Στο σύνολο των αρχών και γνωστικών αντικειμένων του προγράμματος, στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών και των εκπαιδευτικών, στο πλαίσιο των προβλημάτων της κοινότητας, στον κύκλο του κοινωνικού προβληματισμού και στη σφαίρα των επιστημονικών αναζητήσεων (Δεδούλη, 2002, σ. 150).

Στο σύνολο των σχολείων της χώρας, οι προτιμήσεις των μαθητών σε μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσαν δράσεις για τον αθλητισμό και τον πολιτισμό. Το Υπουργείο Παιδείας και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», για την υλοποίηση των δράσεων στα σχολεία της χώρας έδωσαν κατεύθυνση έτσι ώστε να ενισχυθούν και οι δράσεις που αφορούσαν την Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων – Πολυπολιτισμικότητα και την Ολυμπιακή Εκεχειρία.

Η υλοποίηση των σχεδίων εργασίας και των δράσεων στα σχολεία, είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη σημαντικών στόχων του προγράμματος αφού οι μαθητές:

- Μνήθηκαν μέσα από την πράξη στην ιστορία και τις αξίες της Ολυμπιακής Παράδοσης και κατανόησαν θέματα σε κοινωνικά και ηθικά ζητήματα των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων (γίγαντισμός, ντόπινγκ, πολιτική, εκεχειρία, πολυπολιτισμικότητα κ.α.).
- Διαμόρφωσαν θετική στάση απέναντι στον αθλητισμό και τον Ολυμπισμό, μέσα από καινοτόμες δράσεις που προωθούν τη συμμετοχή, την πρωτοβουλία και τη δημιουργικότητα.
- Ανέπτυξαν κοινωνικές δεξιότητες και συμπεριφορές (σεβασμός του αντιπάλου, υιοθέτηση σωστής αθλητικής συμπεριφοράς, εκπαίδευση θεατή, την ωφέλεια της άσκησης και τον υγιεινό τρόπο ζωής κ.λπ.).

- Ανέπτυξαν κριτική σκέψη σε θέματα αθλητισμού και Ολυμπιακών Αγώνων, μέσα από τα σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα.
- Απέκτησαν ικανότητες έρευνας μέσα από δράσεις που απαιτούν αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών και δεδομένων.
- Απέκτησαν ικανότητες συνεργασίας, αφού σχεδόν όλες οι δράσεις έχουν ως βασικό χαρακτηριστικό την ομαδική εργασία.
- Ανέπτυξαν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία μέσα από τη συμμετοχή σε εικαστικές και κινητικές δραστηριότητες (αναπαραστάσεις αγώνων, κατασκευή μακετών κ.λπ.).

Προωθήθηκε η διαθεματικότητα και η διεπιστημονικότητα: Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο, που ενθάρρυνε την διαθεματικότητα – διεπιστημονικότητα, ώστε να βοηθηθούν οι μαθητές να βιώσουν και να κατανοήσουν τη συμπληρωματικότητα των διαφόρων επιστημών – γνωστικών αντικειμένων με την Ολυμπιακή Παιδεία. Επίσης, μέσα από τη διεπιστημονική οργάνωση του προγράμματος οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά σε δράσεις (γνωστικές, κινητικές, εικαστικές), αντλώντας εμπειρίες από διαφορετικά επιστημονικά πεδία (γεωγραφία, γλώσσα, λογοτεχνία, ιστορία, φυσική αγωγή, θεατρική αγωγή, εικαστικά κ.λπ.), που ως αποτέλεσμα είχε να επέλθει με το φυσικότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο, η προώθηση των αρχών και πρακτικών της διαθεματικότητας. Έτσι, παρέχονταν η δυνατότητα στον μαθητή να εφαρμόσει μια δραστηριότητα σε μια ποικιλία περιπτώσεων, να γίνονται συνδέσεις μεταξύ διαφορετικών τομέων και εκπαιδευτικών εμπειριών, που ως αποτέλεσμα έχει οι μορφές μάθησης να οδηγούν σε μεγαλύτερης αξίας γνώση και εμπειρία συγκριτικά με τις εξειδικευμένες μορφές γνώσης (CIDREE, 1998, σ. 18).

Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που σήμερα σχεδόν σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες, όλο και περισσότερο αναφέρεται η αναγκαιότητα διεπιστημονικής οργάνωσης και διαθεματικής σύνδεσης της γνώσης ώστε να δημιουργούνται γνωστικά σχήματα από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα και επιστημονικά πεδία (Καρατζιά-Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006, σ. 27, Ματσαγγούρας, 2001, σ. 31). Το περιεχόμενο των διεπιστημονικών θεμάτων που αναπτύσσονται σχεδόν στο σύνολο των εκπαιδευτικών συστημάτων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήκουν στο σύνολό τους σε τρεις συσχετιζόμενες κατηγορίες: α) ενδιαφέρονται κυρίως για την προώθηση θετικής συμπεριφοράς, θετικών απόψεων και αξιών, β) περιέχουν μορφές περιεχομένου που είναι δύσκολο να τοποθετηθούν σε οποιοδήποτε εκπαιδευτικό αντικείμενο (Ολυμπιακή Παιδεία, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας κ.λπ.), γ) εμπλέκονται στην ανάπτυξη σε βάθος θεμελιωδών ικανοτήτων, όπως οι κοινωνικές ικανότητες και οι ικανότητες επικοινωνίας ή στην εξοικείωση με συνεργατικές ικανότητες μάθησης και επίλυσης προβλημάτων (CIDREE, 1998, σ. 24-25).

Στη χώρα μας, σήμερα, οι υποστηρικτές της εφαρμογής των ΔΕΠΠΣ στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, πιστεύουν ότι οι εναλλακτικές προτάσεις διεπιστημονικού και διαθεματικού προσανατολισμού απαρτίζουν μια αλληλουχία η οποία αρχίζει με την αλληλοσυσχέτιση όλων των μαθημάτων (=διεπιστημονικότητα) και ολοκληρώνεται με την κατάργηση των διακριτών μαθημάτων ως πλαισίων οργάνωσης της σχολικής γνώσης (διαθεματικότητα). Ρητά αναφέρεται ότι οι ακαδημαϊκές πρακτικές κατάτμησης της γνώσης αναθεωρούνται και η σχολική γνώση για λόγους ψυχολογικούς και διδακτικούς θα πρέπει να διδάσκεται σε ενιαιοποιημένη μορφή για να προσφέρει ολιστικές εικόνες της πραγματικότητας, να συνδέεται με τις εμπειρίες των μαθητών για να είναι κατανοητή ενδιαφέρουσα και σχετική με την

πραγματικότητα που βιώνουν και να προσεγγίζεται με διερευνητικές μεθόδους ώστε η γνώση να οικοδομείται σταδιακά από τους ίδιους τους μαθητές.

Χρησιμοποιήθηκαν καινοτόμες μέθοδοι διδασκαλίας: Η μεθοδολογική προσέγγιση του προγράμματος στηρίχτηκε στη μέθοδο project, αλλά και σε άλλες συμμετοχικές τεχνικές διδασκαλίας. Η εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, έρχονταν σε αντίθεση με τις προτεραιότητες που θέτει το παραδοσιακό σχολείο ως προς τις διαδικασίες μάθησης, όπως είναι η ακαδημαϊκά παραγόμενη γνώση, η επιστημονική κατάρτιση και εξειδίκευση, η καταφυγή σε μεθόδους παθητικής μετάδοσης και ανακατασκευής της γνώσης, η υιοθέτηση ιεραρχικών μορφών επικοινωνίας, ο ανταγωνισμός, η απομόνωση του σχολείου από την πραγματική ζωή (Standish, 2003, σ. 56, CIDREE, 1998, σ. 7). Στη θέση τους υιοθέτησε τον διάλογο ανάμεσα σε διαφορετικές μορφές γνώσης, τη σύγκλιση της θεωρίας με την πράξη, την κριτική σκέψη και δράση. Η ενεργός συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία, η διεπιστημονική προσέγγιση των θεμάτων, η μάθηση μέσω ανακάλυψης, η εστίαση στην επίλυση προβλημάτων και η λήψη αποφάσεων, ήταν ορισμένες από τις προτεραιότητες που συγκρότησαν το μεθοδολογικό της πλαίσιο. Παράλληλα, οι διδακτικές επιλογές της ενίσχυσαν τη βιωματική μάθηση και αξιοποίησαν την προϋπάρχουσα γνώση και την εμπειρία των μαθητών, καλλιέργησαν την πρωτοβουλία και την αυτονομία στη σκέψη και τη δράση, ανέπτυξαν την κοινωνική αλληλεπίδραση, τη συλλογικότητα, και τη συναπόφαση. (Δεμερτζή, & Μπαγάκης, 2006, σ. 136).

Η καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής σκέψης είναι αρκετά σοβαρός λόγος που επιβάλλει μαθησιακές διαδικασίες οι οποίες στηρίζονται στα χαρακτηριστικά των ομαδοσυνεργατικών μεθόδων διδασκαλίας και μπορεί να

επιτευχθεί μόνο μέσα σε ένα κλίμα προσωπικής αναζήτησης και ενδιαφέροντος, απαλλαγμένο από θεσμοθετημένες κατανομές του διδακτικού χρόνου και προδιαγεγραμμένες πορείες δράσης (Steutel & Spiecker, 2003, σ. 98-99, Helm & Katz, 2002, σ. 13). Η κριτική σκέψη άρχισε να θεωρείται ως ένας από τους πιο βασικούς σκοπούς της εκπαίδευσης στα τέλη του 20^{ου} αιώνα και τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχει πλέον υιοθετηθεί τόσο από θεωρητικούς όσο και από επαγγελματίες εκπαιδευτικούς και έχει αναλυθεί από οποιονδήποτε άλλο εκπαιδευτικό σκοπό (Hare, 2003, σ. 135). Είναι ένα εκπαιδευτικό ιδεώδες, που αφορά τις ικανότητες και τις προδιαθέσεις του μορφωμένου ατόμου και το περιεχόμενό του έχει σχέση με το στοιχείο της αξιολόγησης των λόγων και του κριτικού πνεύματος. Με αυτή την έννοια συνίσταται στην ικανότητα να αποφασίζει κανείς σε ποιο βαθμό οι λόγοι που παρουσιάζονται δικαιολογούν πραγματικά ορισμένους ισχυρισμούς ή πεποιθήσεις, αλλά και ταυτόχρονα έχει ανεπτυγμένη τη διάθεση ή την προθυμία να ασχοληθεί με την αξιολόγηση των λόγων (Steutel & Spiecker, 2003, σ. 98-99). Η ιστορία αυτού του ιδεώδους προέρχεται από τη φιλοσοφία παλαιότερων εποχών, αφού ο Mill, είχε αναφερθεί για πνεύμα ανοιχτό στην κριτική, ο Kant για την ανεξαρτησία της σκέψης, ο Hume ο οποίος συνέδεσε τις πεποιθήσεις με τις υπάρχουσες αποδείξεις, ο Descartes που τόνισε την ανάγκη να αξιολογεί κανείς, αλλά ακόμη ανατρέχοντας και στην αρχαία εποχή διαπιστώνουμε ότι και ο Σωκράτης έδωσε μεγάλη έμφαση στη στοχαστική ζωή. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, επίσης, ο Dewey, ο Russel, ο Whitehead, αλλά και πολλοί άλλοι, μελέτησαν και ανέπτυξαν μια αντίληψη της εκπαίδευσης που τόνιζε τη σημασία της σκέψης, της έρευνας και της πνευματικής ανεξαρτησίας (Hare, 2003, σ. 135). Αυτό έχει διαπιστωθεί και σήμερα από πολλούς επιστήμονες, αφού μέσα από ερευνητικά δεδομένα οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι τα ομαδοσυνεργατικά διδακτικά μοντέλα, υπερέρχουν σε ότι αφορά τη συμβολή τους στη

ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, έναντι των ατομοκεντρικών διδακτικών προσεγγίσεων (Frey, 1998, σ.71-72, Jaques, 2001, σ. 72-73, Χρυσafiδης, 2006, σ. 99, Ματσαγγούρας, 2004, σ. 57).

Η δουλειά σε ομάδες μας μαθαίνει πως αναπτύσσεται η ικανότητα της **συνεργατικότητας**, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την κοινωνικοποίηση του ατόμου και γενικότερα για κάθε κοινωνική δραστηριότητα (Χρυσafiδης, 2006, σ. 33, Πετρουλάκης, 1992, σ. 83, Jaques, 2001, σ. 19). Παρά το γεγονός ότι η σύγχρονη βιβλιογραφία τονίζει ότι η μάθηση και η ανάπτυξη εμφανίζονται ως ατομικό επίτευγμα, οικοδομούνται μέσα σε συλλογικά πλαίσια. Σε σύγκριση με την ατομική μάθηση, η ομαδική μάθηση επιφέρει τα εξής αποτελέσματα: α) η ομάδα είναι ανώτερη από το άτομο, όσον αφορά στην εκτίμηση διαφόρων καταστάσεων, β) η ομάδα μπορεί να είναι αποδοτικότερη από το άτομο στη λύση προβλημάτων, γ) η απόδοση του μεμονωμένου ατόμου ενδέχεται να είναι ανώτερη όταν το έργο είναι απλό, αντιθέτως, όσο πιο πολύπλοκο είναι το έργο, τόσο αποδοτικότερη είναι η ομάδα (Αναγνωστοπούλου, 2001, σ. 12-13).

Η συλλογική εργασία, προετοιμάζει με επιτυχία την κοινωνική ένταξη του μαθητή, ενώ παράλληλα αποδεσμεύει τον εκπαιδευτικό από το πλέγμα της αυστηρά ιεραρχικής οργάνωσης της εκπαίδευσης και συντελεί στην προώθηση της ιδέας ενός εκπαιδευτικού συστήματος ανοιχτού στην ευρύτερη κοινωνία (Δεμερτζή & Μπαγάκης, 2006, σ. 136, Helm & Katz, 2002, σ. 14). Επίσης, θεωρείται ότι βελτιώνει την ποιότητα της διδασκαλίας και συνιστά ένα μαθησιακό περιβάλλον ευέλικτο, πλούσιο σε ερεθίσματα και εμπειρίες, που δίνουν τη δυνατότητα στο μαθητή να αξιοποιήσει το υφιστάμενο δυναμικό του αλλά και τις εμπειρίες των άλλων και σε αυτούς τους τομείς πρέπει να απευθύνεται συντονισμένα το σχολείο, για να επιτύχει τους σκοπούς του (Ματσαγγούρας, 2002, σ. 23).

Επίσης, με την εφαρμογή της ομαδικής διδασκαλίας δίνεται έμφαση, περισσότερο στις προεκτάσεις και τις συνέπειες **της επικοινωνίας** αυτής καθαυτής, με αποτέλεσμα από πολλούς εκπροσώπους της να δίνεται ιδιαίτερη σημασία κυρίως στη σωστή λειτουργία μιας ισότιμης επικοινωνιακής σχέσης ως εργαλείου προβολής και προβληματικής κατάστασης και λιγότερο στη συστηματοποίηση και αξιοποίηση των συμπερασμάτων της (Helm & Katz, 2002, σ. 7-8).

Επομένως, οι προσπάθειες του σύγχρονου σχολείου στην εισαγωγή καινοτόμων προγραμμάτων, όπως είναι και η Ολυμπιακή Παιδεία, με την εφαρμογή εναλλακτικών διδακτικών προσεγγίσεων, που βασίζονται στην ενεργό εμπλοκή των μαθητών αλλά και όλων των φορέων που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία, προϋποθέτουν αναγκαστικά τη θεσμοθέτηση ομαδοσυνεργατικών μοντέλων διδασκαλίας και ιδιαίτερα της μεθόδου project (Ματσαγγούρας, 2004, σ. 30, Χρυσ αφίδης, 2006, σ. 91).

Αναβαθμίστηκε η επιστημονική εγκυρότητα και ο ρόλος του εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής: Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής που θα υλοποιούσαν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας θεωρήθηκε ζήτημα στρατηγικής σημασίας τόσο για τον εκσυγχρονισμό των ίδιων των εκπαιδευτικών αλλά και ταυτόχρονα μοχλός υποστήριξης και αποτελεσματικής εφαρμογής καινοτόμων δράσεων στα σχολεία.

Η εισαγωγή μιας καινοτομίας στο εκπαιδευτικό σύστημα δεν έχει την πιθανότητα θετικής αποδοχής, εάν δεν θέσει ως κύρια επιδίωξή της τη βελτίωση της διδασκαλίας (Καμαρινού, 2000, σ. 20)

Έτσι, το Υπουργείο Παιδείας και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» πραγματοποίησαν αρκετά επιμορφωτικά σεμινάρια στην

Ελλάδα και στο Εξωτερικό, όπου αναπτύχθηκαν οι σκοποί, οι στόχοι, το περιεχόμενο, η διαδικασία αξιολόγησης και οι μέθοδοι διδασκαλίας του προγράμματος. Με την υιοθέτηση εναλλακτικών μορφών παιδαγωγικής πρακτικής, μεθόδων ή τρόπων οργάνωσης της διδασκαλίας, είχε ως αποτέλεσμα την επιστημονική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού. Η φιλοσοφία του προγράμματος, θεσμοθετούσε τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να λειτουργήσει αυτόνομα σε όλα τα επίπεδα του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της αξιολόγησης του περιεχομένου που θα αποκτήσει το όλο πρόγραμμα. Λειτουργώντας σε αυτό το πλαίσιο, ο εκπαιδευτικός διατηρούσε τον διδακτικό του ρόλο, αλλά δεν περιορίζονταν μόνο σε αυτόν, αφού του δίνονταν η δυνατότητα να αναλαμβάνει, τους ρόλους του εμπνευστή, του καθοδηγητή, και του συντονιστή χωρίς να χάνει τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την παιδευτική του ικανότητα (Ματσαγγούρας, 2001, σ. 24).

Προωθήθηκε η συνεργασία μεταξύ των σχολείων της χώρας και του εξωτερικού: Η συνεργασία – σύμπραξη των σχολικών μονάδων απετέλεσε έναν από τους καθοριστικούς παράγοντες για την επιτυχία του προγράμματος. Οι συμπράξεις των σχολείων αφορούσαν: α) *σε τοπικό επίπεδο*, σύμπραξη σχολικών μονάδων της ίδιας περιοχής με σκοπό την ανάδειξη, και μελέτη κοινών θεμάτων και δραστηριοτήτων, β) *σε περιφερειακό ή πανελλήνιο επίπεδο*, σύμπραξη σχολικών μονάδων διαφορετικής περιοχής με σκοπό τη γνωριμία των μαθητών με διαφορετικά ενδιαφέροντα, τρόπους ζωής, ήθη και έθιμα κ.λπ. και την ανταλλαγή απόψεων σε διάφορα θέματα μέσα από κοινές δραστηριότητες, γ) *σε διεθνές επίπεδο*, σύμπραξη ελληνικών σχολείων με σχολεία του εξωτερικού με σκοπό την προβολή της χώρας ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, τη γνωριμία με διαφορετικούς πολιτισμούς και την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε κοινά θέματα που

απασχολούν την παγκόσμια κοινότητα (εκεχειρία, πολυπολιτισμικότητα, ρατσισμός, ξενοφοβία, ανθρώπινα δικαιώματα κ.λπ.). Οι παραπάνω συμπράξεις αφορούσαν σχολεία της ίδιας ή διαφορετικής βαθμίδας, δημόσια και ιδιωτικά, ακριτικά και αστικά, σχολεία ειδικής αγωγής με κανονικά σχολεία, ή συμπράξεις αστικών περιοχών με πληθυσμούς που παρουσιάζουν έντονα κοινωνικά προβλήματα (π.χ. με σχολικές μονάδες απομακρυσμένων περιοχών, με σχολεία αθιγγάνων, με διαπολιτισμικά σχολεία, με σχολεία δεύτερης ευκαιρίας κ.λπ.).

Με αυτόν τον τρόπο δόθηκε η ευκαιρία στην εκπαιδευτική κοινότητα να αποκομίσει σημαντικά οφέλη αφού η ανταλλαγή εμπειριών και η αντιπαραβολή των διαφόρων παιδαγωγικών μεθόδων, προσφέρουν ιδανικές ευκαιρίες για την εισαγωγή καινοτόμων προσεγγίσεων, πλουτίζοντας έτσι την ποιότητα της εκπαίδευσης. Επίσης, δόθηκε η δυνατότητα στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς να έρθουν σε επαφή με ανθρώπους διαφορετικής πολιτισμικής και κοινωνικής προέλευσης, να ανταλλάξουν εμπειρίες, να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, την κριτική σκέψη, να διερευνήσουν διάφορες πτυχές της κοινωνικής, πολιτιστικής και οικονομικής πολυμορφίας, να μάθουν να εκτιμούν και να σέβονται τη διαφορετικότητα και να κατανοούν τις απόψεις των άλλων (Σπύρου & Ρέτσιου, 2001, σ. 278-279).

Πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι ένας καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχία μιας καινοτομίας στην εκπαιδευτική πράξη επιτυγχάνεται καλύτερα μέσα από τη δημιουργία ενός δικτύου σχολείων, τα οποία συνεργάζονται για την υλοποίηση και την αξιολόγηση ενός προγράμματος μέσα από τακτές συναντήσεις – επισκέψεις σχολείων, ανταλλαγή υλικού κ.λπ. (Καμαρινού, 2000, σ. 22). Επίσης, η εικοσαετής εμπειρία και η επιτυχία των χρηματοδοτούμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία εφαρμόζονται και στη χώρα μας

(Comenius), στηρίχθηκαν στη συνεργασία – σύμπραξη μεταξύ σχολικών μονάδων διαφορετικών χωρών (Δημητριάδου, 2003, σ. 282-283).

Αναβαθμίστηκε ο ρόλος της σχολικής μονάδας και η λειτουργική της

αυτονομία: Η εφαρμογή του προγράμματος έδωσε τη δυνατότητα στις σχολικές μονάδες να διαχειριστούν την όλη λειτουργία του προγράμματος σύμφωνα με τις δικές τους ανάγκες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα στο σχολικό περιβάλλον να υλοποιηθούν ιδιαίτερα χρήσιμες και αξιοθαύμαστες καινοτομίες, οι οποίες με τις αρχές και τις πρακτικές τους, δημιούργησαν μια ανανεωτική δυναμική και άλλαξαν όλους τους τομείς της σχολικής ζωής. Ειδικότερα, επισημαίνεται ότι η ενεργός συμμετοχή των σχολικών μονάδων στην οικονομική διαχείριση των χρηματοδοτούμενων δράσεων αποτέλεσε ένα σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία του προγράμματος, αφού με τον τρόπο αυτό ενισχύθηκαν: α) οι ανάγκες ευελιξίας και προσαρμοστικότητας των δράσεων στις ιδιαιτερότητες των σχολικών μονάδων όλης της χώρας, β) η άμεση απορροφητικότητα των χρηματοδοτήσεων, γ) η προώθηση των διαδικασιών της εκπαιδευτικής αποκέντρωσης, δ) η αναβάθμιση του ρόλου και του έργου του διευθυντή και των εκπαιδευτικών στην οικονομική διαχείριση της σχολικής μονάδας, ε) η σύνδεση του σχολείου με την τοπική αυτοδιοίκηση, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αθλητικούς και πολιτιστικούς φορείς, επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς κ.λπ., στ) η υποστήριξη των οικονομικών φορέων και παραγόντων της τοπικής κοινωνίας.

Με αυτόν τον τρόπο τα σχολεία λειτούργησαν ως αποδοτικοί οργανισμοί και ως παράγοντες κοινωνικού ελέγχου και οικονομικής αναπαραγωγής, που ως αποτέλεσμα είχε την ομαλότητα της λειτουργίας τους και τη μεγιστοποίηση των ωφελειών που προκύπτουν μέσα από αυτή τη διαδικασία. Η αντίληψη που στο

παρελθόν ήθελε τα δημόσια σχολεία ως οργανισμούς των οποίων τα όρια και το περιβάλλον δράσης καθορίζονταν και ελέγχονταν από την εκάστοτε κυβερνητική εξουσία, βρίσκονταν πλέον σε ασυμφωνία ή και σε σύγκρουση με την ύπαρξη των παραπάνω δεδομένων από το ευρύτερο περιβάλλον του σχολείου (Στυλιανίδης, 2008, σ. 97, Apple, 2002, σ. 305).

Οι Διεθνείς εκπαιδευτικοί οργανισμοί θεωρούν ότι η ημι-αυτονομία των σχολικών μονάδων, έχει σημαντικές επιπτώσεις, διότι δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης με διαδικασίες που ξεκινούν από τη βάση (bottom up), δεν επιβάλλονται από την κεντρική εξουσία (top-down) και εμφανίζουν μια σειρά από νέες αντιλήψεις και μια ιδιαίτερη ιδεολογική αντιμετώπιση του σχολείου σε έννοιες όπως αυτονομία, ομαδικότητα, δημιουργικότητα, συμμετοχή κ.λπ. (Standish, 2003, σ. 68). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ανάγκη για ουσιαστική συνεργασία όλου του ανθρώπινου δυναμικού που απαρτίζει τη σχολική μονάδα (διευθυντής, μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς) κατά τον προγραμματισμό και την υλοποίηση του προγράμματος που θα εφαρμοστεί ώστε να συμβάλλουν στην επιτυχία του. Επίσης, απαιτείται και η εμπλοκή ατόμων ή φορέων από τον άμεσο κοινωνικό χώρο, γεγονός που συνδέει φυσικά και αβίαστα το σχολείο με το κοινωνικό του πλαίσιο (Ματσαγγούρας, 2002, σ. 24, Frey, 1998, σ. 8).

Προωθήθηκε ο σχολικός εθελοντισμός: Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την υλοποίηση δράσεων στα πλαίσια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, αλλά και όλες οι άλλες εκδηλώσεις- δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν σε επίπεδο περιφέρειας, νομού, δήμου ή σχολικής κοινότητας, είχαν προαιρετικό χαρακτήρα και δεν αποτελούσε μέρος του επίσημου προγράμματος. Για την υλοποίησή τους θα έπρεπε να υπάρχει η συγκατάθεση του

Διευθυντή του σχολείου, αλλά και η σύμφωνη γνώμη του διδακτικού προσωπικού. Η αποδοχή των σχολικών μονάδων υπήρξε αθρόα, που είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη ενός σημαντικού στόχου, αφού ενισχύθηκε η εθελοντική προσφορά και η διεξαγωγή εθελοντικών δράσεων μέσα στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών διαδικασιών, που ήταν και μια βασική προτεραιότητα για την επιτυχία του προγράμματος.

Στη χώρα μας τέτοιου είδους δραστηριότητες που εφαρμόζονται στην εκπαίδευση τις αποκαλούμε προαιρετικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες και είναι ενέργειες που αναλαμβάνουν μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, οι οποίες δεν εντάσσονται στο πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος (Σχίζα, 2001, σ. 112). Συνήθως, ενεργοποιούνται από το ενδιαφέρον και την ανάληψη πρωτοβουλίας των εκπαιδευτικών και η εφαρμογή τους μπορεί να εντάσσεται σε μη υποχρεωτικά, όμως θεσμοθετημένα πλαίσια, ή να βασίζονται σε μη θεσμοθετημένες πρωτοβουλίες εκπαιδευτικών, που μπορούν να αφορούν άμεσα είτε τους ίδιους είτε τους μαθητές τους. Αν και η προαιρετικότητά τους λογικά τις διαφοροποιεί και τις ανεξαρτητοποιεί από το επίσημο Αναλυτικό Πρόγραμμα, η παρουσία τους στο σχολείο, οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιό τους και ο χρόνος που διατίθεται για την υλοποίησή τους επηρεάζουν, λιγότερο ή περισσότερο και επηρεάζονται από το αναλυτικό πρόγραμμα (Σκιά, και συν., 2001, σ. 128). Η εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία με την ελεύθερη θεματική τους και την ενεργητική μεθοδολογία τους επιτελεί τριπλό σκοπό: Αντισταθμίζει, τον πολυκερματισμό, την ανελαστικότητα, και τις μονομέρειες του παραδοσιακού σχολείου, με μεθόδους που ευνοούν και ενθαρρύνουν την πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα, τη διαφοροποίηση, τον πειραματισμό και τη φαντασία εκπαιδευτικών και μαθητών. Με το μεθοδολογικό τους πλαίσιο, εξασφαλίζει μελέτη θεμάτων που ξεκινούν από τα προσωπικά ενδιαφέροντα ή προκύπτουν από τη σύγχρονη πραγματικότητα, αλλά δεν είναι εφικτό

να καταλάβουν ανεξάρτητη θέση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Με τις αρχές και τις πρακτικές τους, δημιουργούν μια ανανεωτική δυναμική που αλλάζει όλους τους τομείς της σχολικής ζωής (Ματσαγούρας, 2001, σ. 15-16).

Προβλήθηκε η χώρα μας και προετοίμασε την κοινωνία να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004: Η παρουσία και η συμμετοχή των γονέων, πολιτικών και κοινωνικών φορέων, αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου σε κεντρικές, περιφερειακές και τοπικές πρωτοβουλίες - εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας, συνέβαλλαν ώστε να προετοιμάσουν και την κοινωνία των πολιτών για το μεγάλο γεγονός της χώρας μας να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Επίσης, με την επέκταση του προγράμματος στα σχολεία του απόδημου ελληνισμού, τις συμπράξεις των ελληνικών σχολείων με σχολεία από άλλες χώρες, αλλά και την υλοποίηση αρκετών δραστηριοτήτων με διεθνή χαρακτήρα (Biennale νέων καλλιτεχνών Ευρώπης και Μεσογείου, Μαθηματική Ολυμπιάδα, παγκόσμιο πρωτάθλημα ΤΑΕ-KBO-NTO, διεθνείς ημερίδες κ.λ.π), είχε ως αποτέλεσμα να προβληθεί η χώρα μας και να αναδειχθούν οι εκπαιδευτικές, πολιτιστικές και κοινωνικές αξίες των Ολυμπιακών Αγώνων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σε μια περίοδο έντονων και συνεχών εκπαιδευτικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών ανταγωνισμών και αλλαγών, η Ολυμπιακή Παιδεία αποτελεί εκπαιδευτική καινοτομία, η οποία προβάλλει ως πρόκληση για το σχολείο, αλλά και άλλων παραγόντων που οριοθετούν τη εκπαιδευτική διαδικασία. Η εφαρμογή προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας τείνει να λάβει μεγάλες διαστάσεις και να επιδράσει σημαντικά σε μια σειρά από μόνιμα στοιχεία της παγκόσμιας εκπαίδευσης.

Ως τελικό συμπέρασμα, η έρευνά μας επαληθεύει και το βασικό ερώτημα, αφού διαπιστώνουμε ότι ο ορθός σχεδιασμός, η υψηλή οργάνωση, και η διαρκής υποστήριξη των προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας σύμφωνα με τις βασικές αρχές της Ολυμπιακής Παιδαγωγικής, αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξασφάλιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητάς τους στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Επίσης, βασιζόμενοι στα αποτελέσματα της έρευνας, θα μπορούσαν να διατυπωθούν τα παρακάτω γενικά συμπεράσματα, που προέκυψαν από την ανάλυση τους:

- Η Ολυμπιακή Παιδεία αποτελεί καινοτόμο εκπαιδευτική διαδικασία με παγκόσμια αναγνώριση.
- Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας στη χώρα μας απετέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση στην εκπαίδευση διότι:
 - ✓ Υπήρξε αποδοχή του προγράμματος από το σύνολο της μαθητικής και εκπαιδευτικής κοινότητας.
 - ✓ Πραγματοποιήθηκε το «άνοιγμα» του σχολείου στην κοινωνία.
 - ✓ Υλοποιήθηκαν αξιόλογες δράσεις σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές αξίες και αρχές του Ολυμπισμού.

- ✓ Προωθήθηκε η διαθεματικότητα και η διεπιστημονικότητα και η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών.
- ✓ Χρησιμοποιήθηκαν καινοτόμες μέθοδοι διδασκαλίας.
- ✓ Αναβαθμίστηκε η επιστημονική εγκυρότητα και ο ρόλος του εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής.
- ✓ Προωθήθηκε η συνεργασία μεταξύ των σχολείων της χώρας και του εξωτερικού.
- ✓ Αναβαθμίστηκε ο ρόλος της σχολικής μονάδας και η λειτουργική της αυτονομία.
- ✓ Προωθήθηκε ο σχολικός εθελοντισμός.
- ✓ Προβλήθηκε η χώρα μας και προετοίμασε την κοινωνία να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Η παρούσα εργασία θεωρείται ότι μπορεί να συνεισφέρει κάποια νέα στοιχεία στη βιβλιογραφία του επιστημονικού πεδίου της Ολυμπιακής Παιδείας. Η ανάπτυξη προτάσεων για μελλοντικές κατευθύνσεις της έρευνας θα μπορούσε να γίνει μέσα από την εξέταση των συμπερασμάτων που αναδείχθηκαν και θα προσέφερε πιθανόν στοιχεία που θα επιβεβαίωναν την εγκυρότητά τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Action aid Ελλάς. (2002). *Παιδιά του Κόσμου – Πολίτες του Κόσμου*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Action aid Ελλάς.
- Action aid Ελλάς. (2002). *Τα Παραμύθια Ταξιδεύουν*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Action aid Ελλάς.
- Αλαχιώτης, Σ. (2002). Η διαθεματικότητα και η Ευέλικτη Ζώνη αλλάζουν την παιδεία και αναβαθμίζουν την ποιότητα της Εκπαίδευσης. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων*, 6, 7-18.
- Αναγνωστοπούλου, Μ. (2001). *Η Ομαδική διδασκαλία στην εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Andrecs, H. (2008). *Aim, Objectives and Contents of Olympic Pedagogy*. International Olympic Academy, 9th International Session for Directors of National Olympic Academies, (pp. 59-70). Olympia: I.O.A.
- Apple, M. (2002). *Ιδεολογία και αναλυτικά προγράμματα* (μετ. Τ. Δαρβέρης). Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Αρβανίτη, Ν. (2000). Η Ολυμπιακή Εκπαίδευση στα σχολεία της Ελλάδας. *Φυσική Αγωγή Αθλητισμός και Υγεία*, 8/9, 58-66.
- Αρβανίτη, Ν., Κέλλης, Η., & Μακρής, Α. (2000). *Ολυμπιακή και Αθλητική Παιδεία*. Πρακτικά 2^{ου} Παγκοσμίου Συνεδρίου για την Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό. Τρίκαλα: ΤΕΦΑΑ Τρικάλων.
- Αρβανίτη, Ν., Βασιλειάδης, Ν., Γεωργιάδης, Κ., Κέλλης, Η., Λιούμπη, Ε., Μακρής, Α., & Μάστορα, Ι. (2001). *Ολυμπιακή Παιδεία: Ολυμπιακό 2004άδιο 6-9 ετών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

- Αρβανίτη, Ν., Βασιλειάδης, Ν., Γεωργιάδης, Κ., Κέλλης, Η., Λιούμπη, Ε., Μακρής, Α., & Μάστορα, Ι. (2001). *Ολυμπιακή Παιδεία: Ολυμπιακό 2004άδιο 10-12 ετών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Αρβανίτη, Ν., Βασιλειάδης, Ν., Γεωργιάδης, Κ., Κέλλης, Η., Λιούμπη, Ε., Μακρής, Α., & Μάστορα, Ι. (2001). *Ολυμπιακές ματιές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Αρβανίτη, Ν., Βασιλειάδης, Ν., Γεωργιάδης, Κ., Κέλλης, Η., Λιούμπη, Ε., Μακρής, Α., Μάστορα, Ι., Παπαδοπούλου, Α., & Παυλογιάννης, Ο. (2001). *Προτάσεις-Προοπτικές για το δημοτικό*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Αρβανίτη, Ν., Βασιλειάδης, Ν., Γεωργιάδης, Κ., Κέλλης, Η., Λιούμπη, Ε., Μακρής, Α., Μάστορα, Ι., Παπαδοπούλου, Α., & Παυλογιάννης, Ο. (2001). *Προτάσεις-Προοπτικές για το Γυμνάσιο και το Λύκειο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα .
- Barrow, R. (2003). «*Αλλιώς, Ποιος ο Λόγος του Παραδείσου*». *Η σημασία των σκοπών στην εκπαίδευση* (μετ. Π. Χατζηπαντελή). Στο R. Marples (επιμ.) *Οι σκοποί της εκπαίδευσης*, (σ. 23-36). Αθήνα: Μεταίχμιο
- Βασιλειάδης, Ν., Βερναδάκης, Ν., Γκέκα, Π., Κέλλης, Η., Μακρής, Α., Μάστορα, Ι., & Τσαγδή, Χ. (2001). *Τα Ολυμπιακά αθλήματα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Βασιλειάδης, Ν., Γκουτζιαμάνη-Σωτηριάδη, Ν., Ευαγγελινού, Χ., Ζαχαρόπουλος, Τ., Κέλλης, Η., Κουτσούκη, Δ., Σαμουηλίδου, Ε., Τελιοπούλου, Μ., & Vanlandewijck, Y. (2002). *Παραολυμπιακοί Αγώνες – Από το 1960 στο 2004*. Αθήνα: Ο.Ε.Ο.Α. «Αθήνα 2004», ΥΠΕΠΘ.
- Baskau, H. (1987). *Μέθοδοι Ολυμπιακής Εκπαίδευσης*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 27η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 165-174). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Βερναδάκης, Ν. (2002). *Το Εκπαιδευτικό Site της Ολυμπιακής Παιδείας*. Πρακτικά από το σεμινάριο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Ολυμπιακής Παιδείας (σ. 99-103). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004».
- Binder, D. (1990). *Εφαρμόσιμη θεωρία για την ένταξη της Ολυμπιακής Παιδείας στο γενικό αναλυτικό πρόγραμμα των σχολείων*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 9^η Διεθνής Σύνοδος Εκπαιδευτικών Λειτουργών, (5-12/7 1990). Αθήνα: Αρχείο ΔΟΑ.
- Binder, D. (1994). *Το Όραμα της Ολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 2^η Κοινή Διεθνής Σύνοδος για Διευθυντές Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών, Μέλη και Στελέχη Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών και Διεθνών Αθλητικών Ομοσπονδιών, (σ. 66-77). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Binder, D. (1995). *Φέρνοντας το Ολυμπιακό Πνεύμα στη ζωή του σχολείου*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 2^η Κοινή Διεθνής Σύνοδος για Διευθυντές ΕΟΑ, μέλη και στελέχη ΕΟΕ και Διεθνών Αθλητικών Ομοσπονδιών. Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Βοζαϊτης, Γ., & Υφαντή, Α. (2006). Αποκεντρωτικές πολιτικές και τάσεις ενδυνάμωσης του σχολείου κατά την περίοδο 1985-2003 στην Ελλάδα – Κριτική προσέγγιση. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *Εκπαιδευτικές αλλαγές η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*, (σ. 221-228). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Βουλή των Ελλήνων. (2000). *Σύσταση της Διυπουργικής Επιτροπής Συντονισμού της Ολυμπιακής Προετοιμασίας*, (ΦΕΚ Β 1676, άρθρο 6 της Υ228/31-5-2000 απόφασης του Πρωθυπουργού). Αθήνα: Εφημερίδα της Κυβέρνησης.
- Βουλή των Ελλήνων. (2001). *Πρόσληψη αναπληρωτών εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Εκπαίδευσης για τις ανάγκες των*

- σχολείων και άλλες διατάξεις*, (Ν./2942 ΦΕΚ 202/12-09-01). Αθήνα: Εφημερίδα της Κυβέρνησης.
- Βουλή των Ελλήνων. (2001, Ιούλιος, 12). *Πρακτικά της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων στο σχέδιο νόμου για την πρόσληψη εκπαιδευτικών για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής παιδείας*. Αθήνα: Βουλή των Ελλήνων.
- Βουλή των Ελλήνων. (2006). *Τοπικά Συμβούλια Νέων και άλλες διατάξεις* (Ν./3443/2006 – ΦΕΚ 41/Α/27-2-2006). Αθήνα: Εφημερίδα της Κυβέρνησης.
- Boulongne, Y. (1993). *Η πολιτιστική πολυμορφία του Ολυμπισμού του Coubertin*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 33^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 93-101). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Brownlee, H. (1999). *Παγκόσμιες Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Εκπαίδευσης*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 39^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 83-89). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Brownlee, H. (2001). *Τα Ολυμπιακά εκπαιδευτικά προγράμματα στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σύννεϋ*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 41^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 146-154). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Brownlee, H. (2002). *Sharing the Spirit*. NSW Department of Education and Training. Sidney: Bankstown NSW 2200.
- Cahill, J. (2000). *Olympic Education Programs in Australia on the Occasion of the Sidney Olympic Games*. International Olympic Academy, 5th International Session for Presidents or Directors of NOAs and Officials of NOCs, (p. 375-387). Olympia: IOA.
- Chalip, L. (1991). *Η αναβίωση των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων και οι απόψεις του de Coubertin για τον αθλητισμό για όλους*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία,

- 31^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 72-79). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Chua, A. (2006). *Η εκπαιδευτική διδακτική αξία του Ολυμπισμού*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 7η Διεθνής Σύνοδος για Διευθυντές Εθνικών Ολυμπιακών Ακαδημιών. Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Clastres, P. (2008). *Οι ανθρωπιστικές ιδέες του Pierre de Coubertin*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 48^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 152-171). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Consortium of Institutions for Development and Research in Education in Europe (CIDREE). (1998). *Διεπιστημονική Διδασκαλία και Μάθηση στο Σχολείο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης* (μετ. Α. Γαλανοπούλου, Ν. Ηλιάδης). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Courau, S. (2000). *Τα βασικά εργαλεία του εκπαιδευτή ενηλίκων* (μετ. Ε. Μουτσοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Crawford, S. (2001). *The Sidney 2000 National Olympic Education Programme*. International Olympic Academy, 6th International Session for Presidents or Directors of National Olympic Academies, (p. 498-506). Olympia: IOA.
- Γαζή, Ε. (2003). *Απολογισμός εθελοντικών δράσεων στην 11^η Μπιενάλε Δημιουργών Ευρώπης και Μεσογείου*. Αθήνα: Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας για το Περιβάλλον (Μη Κυβερνητική Οργάνωση).
- Γεωργιάδης, Κ. (1998). *Ιδέες του Κουμπερτέν για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 38^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 52-65). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Γεωργιάδης, Κ. (2000). Παγκόσμια Ολυμπιακή Εκπαίδευση, ένα όραμα της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας. *Φυσική Αγωγή Αθλητισμός και Υγεία*, 8/9, 39-57.

- Γεωργιάδης, Κ. (2002). *Διεθνής Κατανόηση μέσω της Ολυμπιακής Εκπαίδευσης*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 42η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 73-85). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Γεωργιάδης, Κ. (2005). *Το πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2004 και του Υπουργείου Παιδείας της Ελλάδος*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 45^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 120-145). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Γεωργιάδης, Κ. (2008). *Η εφαρμογή προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας σε παγκόσμιο επίπεδο*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 48^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 134-151). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Γκόβας, Ν. (2003). *3^η Διεθνής Συνδιάσκεψη για το Θέατρο*. Πρακτικά της 3^{ης} Διεθνούς Συνδιάσκεψης για το Θέατρο στην εκπαίδευση. Αθήνα: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Αττικής.
- Γλυκατζή-Αρβελέρ, Ε. (1999). *Η Ολυμπιακή Ιδέα ως φορέας Πολιτισμού στην εποχή της παγκοσμιοποίησης*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 39^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 53-65). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Γραμματικόπουλος, Β. (2004). *Αξιολόγηση καινοτόμων προγραμμάτων Φυσικής Αγωγής: Εφαρμογή στο πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας*. Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.
- Da Costa, L. (2006). *Αθλητισμός και Φτώχεια*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 46^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 180-199). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Daly, J. (1994). *Ηθικά κελεύσματα του Ολυμπισμού*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 2^η Κοινή Διεθνής Σύνοδος για Διευθυντές Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών

- και Διεθνών Αθλητικών Ομοσπονδιών, (σ. 138-148). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Δεδούλη, Μ. (2002). Βιωματική Μάθηση – Δυνατότητες αξιοποίησής της στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων*, 6, 145-159.
- Δεμερτζή, Κ., & Μπαγάκης, Γ. (2006). Ανιχνεύοντας τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών ενός ελληνικού γυμνασίου για την ηγεσία και την μάθηση. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *Εκπαιδευτικές αλλαγές η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*, (σ. 135-145). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Δεμερτζή, Κ., Σκιά, Κ., & Μπαγάκης, Γ. (2003). Οι καινοτόμες δράσεις στο ευρωπαϊκό επικοινωνιακό πλαίσιο: ζητήματα αξιολόγησης και αξιοποίησης. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *Ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση*, (σ. 251- 262). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Deveen, M. (1991). *Σκοποί και εξελίξεις του αθλητισμού για όλους στα πλαίσια του Διεθνούς Κινήματος Εργασίας*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 31^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 134-145). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Δημητριάδου, Κ. (2003). Τα ευρωπαϊκά σχέδια comenius στο ελληνικό σχολείο: Στόχοι, μέθοδοι και προϋποθέσεις υλοποίησής τους. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *Ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση*, (σ. 281-286). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκεχειρίας. (2001). *Ολυμπιακή Εκεχειρία. Μια αρχαία παράδοση για τη νέα χιλιετία*. Αθήνα: Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκεχειρίας.
- Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία. (2001). *Ενοποιημένη Παρουσίαση των συμπερασμάτων του δεύτερου κύκλου συζητήσεων των ομάδων*. 41^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 284-291). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία. (2002). *Ενοποιημένη Παρουσίαση των συμπερασμάτων του δεύτερου κύκλου συζητήσεων των ομάδων*. 42^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 246-249). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία. (2003). *Ενοποιημένη Παρουσίαση των συμπερασμάτων του πρώτου κύκλου συζητήσεων των ομάδων*. 43^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 226). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία. (2005). *Ενοποιημένη Παρουσίαση των συμπερασμάτων των ομάδων συζητήσεων*. 45^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 311-353). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία. (2006). *Ενοποιημένη Παρουσίαση των συμπερασμάτων του πρώτου κύκλου συζητήσεων των ομάδων*. 38η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 244-245). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Diem, L. (1983). *Pierre De Coubertin «ο Αλληλοσεβασμός»*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 16^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 83-94). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Dieuzeide, H. (1985). *Η συμβολή της ΟΥΝΕΣΚΟ στη διεθνή κατανόηση*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 25^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 163-180). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Διϋπουργική Επιτροπή Συντονισμού Ολυμπιακής Προετοιμασίας (ΔΕΣΟΠ). (2000, Μάιος, 31). *Απόφαση για τις αρμοδιότητες, τον σχεδιασμό και την τήρηση δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος για κάθε έργο* (228/2000, άρθ. 6). Αθήνα: ΔΕΣΟΠ.
- Διϋπουργική Επιτροπή Συντονισμού Ολυμπιακής Προετοιμασίας (ΔΕΣΟΠ). (2000, Ιούλιος, 12). *Απόφαση για την υπογραφή μνημονίου Συναντίληψης και*

Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004», (συνεδρίαση αριθμ. 7). Αθήνα: ΔΕΣΟΠ.

Δόξας, Τ. (1976). *Ο Ολυμπισμός στην Παγκόσμια Παιδεία*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 27η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 106-111). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

Durry, J. (1981). *Η οργάνωση των διεθνών αγώνων: παρούσες δυσκολίες και μέθοδοι της διεθνούς κοινότητας για την ανάλυση των αιτιών και τον καθορισμό λύσεων*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 21^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 219-235). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

Εγκαίνια στο Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας. (2003, Μάιος, 14). *Ελεύθερος Τύπος*.

Εθελοντισμός με μήνυμα ειρήνης. (2003, Μάιος, 14). *Αδέσμευτος Τύπος Ρίζου*.

Εθελοντικές Δράσεις σχολείων. (2003, Ιανουάριος, 28). *Αδέσμευτος Τύπος Ρίζου*.

Εθελοντισμός με μήνυμα ειρήνης. (2003, Μάιος, 14). *Αδέσμευτος Τύπος Ρίζου*.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (1993). Πράσινη Βίβλος για την ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης. Commission (93) 457 τελικό. Βρυξέλλες: Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (1999). Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την διαφύλαξη των σημερινών δομών του αθλητισμού και τη διατήρηση της κοινωνικής λειτουργίας του στο κοινοτικό πλαίσιο, (COM/10-12-1999/644 τελικό). Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (2001). Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την ανακήρυξη του 2004 ως ευρωπαϊκού έτους εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού, (COM/16-10-2001/584 τελικό). Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.

- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (2005). Η δράση της ΕΕ στο πεδίο της εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού για την αξιοποίηση των επιτευγμάτων του Ευρωπαϊκού Έτους Εκπαίδευσης μέσω του Αθλητισμού, (COM/22-12-2005/680 τελικό). Βρυξέλλες: Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (2007). Λευκή Βίβλος για τον Αθλητισμό, (COM/11-7-2007/391 τελικό). Στην http://ec.europa.eu/sport/white-paper/doc/wpon_sport_el.pdf. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.
- Ευθυμίου, Π. (2001, Ιούλιος, 22). «Επιστροφή στο σχολείο» (κωδικός άρθρου: B13319A141). *Το Βήμα*.
- Ευθυμίου, Π. (2003, Μάρτιος, 27). Τελετή έναρξης του προγράμματος «Υιοθετήστε ένα άθλημα». *Καθημερινή*.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (1997). Συνθήκη του Άμστερνταμ που τροποποιεί τη συνθήκη για την ευρωπαϊκή ένωση, τις συνθήκες περί ιδρύσεως των ευρωπαϊκών κοινοτήτων και ορισμένες συναφείς πράξεις (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 340 της 10ης Νοεμβρίου 1997, άρθρο 29). Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2001). *COMENIUS I, Εγχειρίδιο για τα σχολεία*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση εκπαίδευσης και πολιτισμού.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2002). *Η μελλοντική ανάπτυξη των προγραμμάτων για την εκπαίδευση, κατάρτιση και νεολαία της ευρωπαϊκής ένωσης μετά το 2006 (έγγραφο δημόσιας διαβούλευσης)*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2003). Πρακτικά από το πανευρωπαϊκό συμπόσιο της Ολυμπιακής Παιδείας (Αθήνα 16-17 Οκτωβρίου 2003). Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2004). *Ευρωπαϊκό έτος εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού*. Στην <http://europa.eu.int/comm/sport/>. Ανασύρθηκε τον Φεβρουάριο 25, 2008.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2006). Απόφαση αριθ. 2006/962/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης (Επίσημη Εφημερίδα L 394/10, 30.12.2006). Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2008). Δράσεις στον τομέα του αθλητισμού. Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Φεβρουάριο 25, 2008.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (1998). *Κείμενα για την εκπαίδευση, κατάρτιση και νεολαία 1993-1997, (3^η έκδοση)*. Λουξεμβούργο: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2003). Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την ανακήρυξη του 2004 ως ευρωπαϊκού έτους εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού, (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 043 της 18.02.2003). Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Θεοδωράκης, Ι., Αυγερινός, Α., Κέλλης, Η., Παπαχαρίσης, Β., & Χασάνδρα, Μ. (2001). *Ολυμπιακή Παιδεία: Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Θεοδωράκης, Ι., Γούδας, Μ., Παπαχαρίσης, Β., & Χασάνδρα, Μ. (2001). *Εκθεση Αξιολόγησης των Σεμιναρίων του Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Τρίκαλα: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.

- Θεοδωράκης, Ι., Γραμματικόπουλος, Β., & Γούδας, Μ. (2001). *Έκθεση Αξιολόγησης Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Τρίκαλα: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.
- Θεοδωράκης, Ι., Γραμματικόπουλος, Β., & Γούδας, Μ. (2002). *Έκθεση Αξιολόγησης Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Τρίκαλα: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.
- Θεοδωράκης, Ι. (2002). *Έκθεση Αξιολόγησης των Σεμιναρίων του Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Τρίκαλα: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.
- Θεοδωράκης, Ι., Γραμματικόπουλος, Β., & Γούδας, Μ. (2003). *Έκθεση Αξιολόγησης Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Τρίκαλα: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.
- Θεοδωράκης, Ι., & Γραμματικόπουλος, Β. (2003). *Έκθεση Αξιολόγησης του Σεμιναρίου του Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Τρίκαλα: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.
- Θεοδωράκης, Ι. (2004). *Έκθεση Αξιολόγησης του Σεμιναρίου του Προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Τρίκαλα: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.
- Θεοδωράκης, Ι., και συν. (2006). *Πρόγραμμα «Καλλιπάτειρα». Βιβλίο εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων Κ.Π.Σ.
- Φιλάρετος, Ν. (1993). *Εισαγωγή στον Ολυμπισμό μέσα από τις εργασίες της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 33η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 58-65). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Φιλάρετος, Ν. (1991). *Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία*, 31η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 49- 56). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Φιλάρετος, Ν. (1998). *Η πορεία των Ολυμπιακών Αγώνων την τελευταία 35ετία*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 38η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 39- 45). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Φιλάρετος, Ν. (1999). *Πολιτιστικές αντιφάσεις και η εναρμόνισή τους στο Ολυμπιακό Κίνημα*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 39^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 47-52). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Φιλάρετος, Ν. (2003). *Εισαγωγή στον Ολυμπισμό μέσα από τις εργασίες της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 43^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 67- 76). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Φίλιπς, Ν. (2004). Η βιωματική μάθηση: Ορισμοί, προβληματισμοί, προϋποθέσεις. *Εκπαίδευση Ενηλίκων*, 3, 4-10.
- Φλουρής, Γ. (2005). *Αναλυτικά Προγράμματα για μια νέα εποχή στην Εκπαίδευση* (7^η έκδοση). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Frasca, I. (1985). *Το ξεπέραςμα των αντιφάσεων στις βασικές αρχές του Ολυμπισμού, απαραίτητος στόχος για να χρησιμοποιηθεί σωστά ως μέσον κατανόησης ανάμεσα σε λαούς και έθνη*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 25^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 107-113). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Frey, K. (1998). *Η μέθοδος Project* (μετ. Κ. Μάλλιου). Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Georgiadis, K. (2002). *Evaluation of the Pilot Project "Sports, Schools and Olympic Values in Europe"*. Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.

- Georgiadis, K. (2010). *The Implementation of Olympic Education Programs at World Level. Procedia Social and Behavioral Sciences*, 41, 6711-6718.
- Girard-Zappelli, P. (2006). *Η Επιτροπή Δεοντολογίας και το Ολυμπιακό Κίνημα*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 46^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 171-180). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Guo, Y., & Binder, D. (2004). *Επιχείρηση Εκεχειρία. Εκπαιδευτικό βοήθημα*. Αθήνα: Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκεχειρίας.
- Hare, W. (2003). Η Κριτική σκέψη ως σκοπός της εκπαίδευσης (μετ. Π. Χατζηπαντελή). Στο Marples, R. (επιμ.), *Οι σκοποί της εκπαίδευσης*, (σ. 135-158). Αθήνα: Μεταίχμιο
- He, Z. (2000) *Πολιτισμός και Παιδεία στο πλαίσιο του Ολυμπιακού Κινήματος*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 40^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 63-73). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- He, Z. (2007). *Η πρόσληψη του κινεζικού πολιτισμού από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου 2008*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 47^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 61-69). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Helm, J. H., & Katz, L. (2002). *Μέθοδος Project και Προσχολική Εκπαίδευση – Μικροί Ερευνητές* (μετ. Α. Βεργιοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Hirst, P. (2003). Η Φύση των σκοπών της Εκπαίδευσης (μετ. Π. Χατζηπαντελή). Στο Marples, R. (επιμ.), *Οι σκοποί της εκπαίδευσης*, (σ. 197-212). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Howard, R. (2004). *Επιχείρηση Εκεχειρία. Εγχειρίδιο για μαθητές*. Αθήνα: Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκεχειρίας.
- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού. (2002). *Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- International Olympic Committee, Europe Committee. (2001). *The “sport schools and Olympic ideals” pilot action is a great success involving 150000*, (IP/02/1400/2-10-2002). Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.
- International Olympic Committee, Europe Committee. (2002). *Results of the pilot action «sport, schools and Olympic values in Europe»*. Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.
- International Olympic Committee, Europe Committee. (2002). *Final Report, European project “Sport, Schools and Olympic Values in Europe”*. Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.
- Ionescu, S. (2008). *Learning Multiculturalism as part of the school Curriculum through Olympic Pedagogy*. International Olympic Academes, 9th International Session for Directors of National Olympic Academies, (p. 41-47). Olympia: I.O.A.
- Ιωαννίδου, Ο. (2003). *Όλα τα παιδιά στη γη μαζί στην Ολυμπιακή γιορτή*. Αθήνα: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», ΥΠΕΠΘ.
- Jaques, D. (2001). *Μάθηση σε ομάδες*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση. Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Jernigan, S. (1980). *Η ανωτερότητα του Ολυμπισμού*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 20^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 119-129). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Κακαβελάκης, Κ. (2004, Ιούνιος, 17). Πίνδαρος, ο Στοχαστής και Υμνητής του Ολυμπιακού Ιδεώδους. *Ελευθεροτυπία*.

- Καλπαξής, Α. (2001). *Αντανακλάσεις κοινωνικών προτύπων στους Αγώνες της αρχαίας Ελλάδας*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 41^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 71-76). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Καμαρινού, Δ. (2000). *Βιωματική Μάθηση στο Σχολείο* (3^η έκδοση). Ξυλόκαστρο.
- Καμπίτσης, Χ. (1999). *Έκθεση αξιολόγησης του πειρατικού προγράμματος Εισαγωγή της Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας στα σχολεία*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Πρόγραμμα ΣΕΠΠΕ.
- Κάντζου, Ν., Κέλλης, Η., Μουντζούρη, Γ., & Νικολούδη, Τ. (2003). *Ολυμπιακοί Αγώνες «Αθήνα 2004». Δραστηριότητες για τη προσχολική ηλικία*. Αθήνα: Δίπτυχο.
- Καραθανάση, Α. (2005). Το μάθημα της κοινωνικής και πολιτικής αγωγής. *Τεύχος Επιμορφωτικού Υλικού*, (σ. 115-125). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Karras, J. (2008). *Βιωματική μάθηση: Πως μπορούμε να μάθουμε από τα προβλήματα που βιώνουμε σήμερα στο σχολείο*. Στην http://prosolva.org/spip/spip.php?article261&artsuite=0#sommaire_1. Ανασύρθηκε τον Φεβρουάριο 17, 2009.
- Καρατασιάκης, Τ. (1978). *Πρόγραμμα διδασκαλίας της Ολυμπιακής Ιδέας στα σχολεία*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 18η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 138-153). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Καρατζιά – Σταυλιώτη, Ε. (2001). Η διαθεματικότητα στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών: Παραδείγματα από την ευρωπαϊκή εμπειρία και πρακτική. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 7, 52-66.
- Καρατζιά-Σταυλιώτη, Ε., & Λαμπρόπουλος, Χ. (2006). *Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας και ποιότητας στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

- Κατσαρός, Ι. (2008). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Κατσαρού, Ε., & Δεδούλη, Μ. (2008). *Επιμόρφωση και αξιολόγηση στο χώρο της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Katz, L., & Chard, S. (2004). *Η Μέθοδος Project: Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας των παιδιών της προσχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Ατραπός.
- Kilpatrick, W, H. (1918). The Project Method. *Teachers College Record* 19, 319–323.
Στην <http://www.enotes.com/1910-education-american-decades-ps/project-method>. Ανασύρθηκε τον Φεβρουάριο 17, 2009.
- Kitroef, A. (2005). *Η σύγχρονη Ελλάδα και οι Ολυμπιακοί Αγώνες: Πολιτική και Αθλητισμός*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 45η Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 233-245). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Kitroef, A. (2006). *Το «εν αγωνίζεσθαι» ενάντια στον αγώνα με σκοπό τη νίκη και ο Couberin*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 46η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 74-85). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Knoll, M. (1997). The project method: Its vocational education origin and international development. *Journal of Industrial Teacher Education*, 34 (3), 59-80. Στην <http://scholar.lib.vt.edu/ejournals/JITE/v34n3/Knoll.html>. Ανασύρθηκε τον Φεβρουάριο 17, 2009.
- Κόκκος, Α. (1999). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το πεδίο, οι αρχές μάθησης, οι συντελεστές*. Πάτρα: Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Κονιδάρη, Β. (2006). Διαχείριση ποιότητας σχολικών μονάδων μέσω της μετατροπής του σχολείου σε οργανισμό μάθησης. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.),

- Εκπαιδευτικές αλλαγές η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου (σ. 39-47). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κουλαϊδής, Β. (2006). Ανοιχτό στην κοινωνία σχολείο – Ένα ώριμο, προοδευτικό και δημοκρατικό αίτημα. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *Εκπαιδευτικές αλλαγές η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου* (σ. 453-460). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κουλουμπαρίτση, Α., (2006). Εκπαιδευτική αλλαγή και συνέχεια: Νομοθετική επιταγή ή θεσμοθετημένη επιλογή; Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *Εκπαιδευτικές αλλαγές η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου* (σ. 66-73). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κούρκουλα, Ε. (2002, Μάρτιος,13). *Πρακτικά της Εθνικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων 2004*. Αθήνα: Ζάππειο Μέγαρο.
- Κούρκουλα, Ε. (2003, Ιανουάριος, 23). Η δασκάλα της Ολυμπιάδας. *Ελευθεροτυπία*.
- Κούρκουλα, Ε. (2003, Ιούνιος, 8). Πάρτι της δημιουργίας. *Ελευθεροτυπία*.
- Κούρκουλα, Ε. (2003, Φεβρουάριος, 23). Πως Προχωρεί το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας. *ARENA*, 23, 13-18.
- Κυριαζή, Ν. (2009). *Η Κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών* (15^η έκδοση). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κωστάκη, Α. (2002). Προγράμματα Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης: Μία ανασκόπηση των εξελίξεων στην Αγγλία, Γαλλία και Ισπανία. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων*, 6, 114-157.
- Lalaoui, B. (1993). *Ο Ολυμπισμός ως πολιτισμικό φαινόμενο, παράγων κοινωνικής εξέλιξης και κοινωνικής πολιτικής: Σύνδεσμος ανάμεσα στην Κοινωνία τον Αθλητισμό και την Θρησκεία*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 33^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 109-115). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Landry, F. (1979). *Οι αγώνες της 21^{ης} Ολυμπιάδας και η προβολή του Ολυμπισμού στα σχολεία του Κεμπέκ*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 2^η Διεθνής Σύνοδος για εκπαιδευτικούς λειτουργούς, (σ. 348-356). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Landry, F. (1988). *Ο Ολυμπισμός στην αρχή και το τέλος του 20^{ου} αιώνα: από την επικράτηση μιας ιδέας στην αυξανόμενη αντινομία της κοινωνικής λειτουργίας της*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 28^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 53-71). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Lauerbach, E. (1972). *Η διάδοση των Ολυμπιακών αρχών στα σχολεία*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 12^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 102-113). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Lazlo, A. (1988). *Η Ολυμπιακή Ιδέα και ο Κουμπερτέν*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 28^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες (σ. 72-89). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Leiper, J. (1980). *Η εξέλιξη της Ολυμπιακής Ιδέας από ο 1896*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 20^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 109-118). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Lekarska, N. (1994). *Ολυμπιακά Συνέδρια*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 34^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 178-189). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Lennartz, K. (1994). *Η ανάπτυξη του Ολυμπισμού από το 1925 έως το 1952*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 34^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 152-170). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Λινάρδος, Π. (1998, Νοέμβριος, 11). Ενστάσεις Προτάσεις (κωδικός άρθρου: B12506A662). *Το Βήμα*.

- Λινάρδος, Π. (1999, Ιανουάριος, 24). Ενστάσεις Προτάσεις (κωδικός άρθρου: B12517A721). *Το Βήμα*.
- Liponski, W. (1994). *Η επίδραση του αρχαίου Ελληνικού αθλητισμού στο Διεθνή Πολιτισμό, τη Λογοτεχνία και την Τέχνη*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 34^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 71-90). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Μαγκώτσιου, Ε., & Γούδας, Μ. (2007). Η Συνεργατική Μάθηση ως Μέσο Ανάπτυξης των Κοινωνικών Δεξιοτήτων στο Μάθημα της Φυσικής Αγωγής. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό* 5 (1), 82 – 94.
- Maes, M. (1994). *Η ηθική αφύπνιση στον αθλητισμό*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 2^η Κοινή Διεθνής Σύνοδος για Διευθυντές Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών και Διεθνών Αθλητικών Ομοσπονδιών, (σ. 178-189). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Maes, M. (2007). *Ο εκπαιδευτικός και κοινωνικός ρόλος του Ολυμπιακού Κινήματος*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 1^η Διεθνής Σύνοδος για Ολυμπιονίκες. Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Μακρής, Α., & Αρβανίτη, Ν. (2000). Δραστηριότητες που μπορούν να συμπεριληφθούν σε ένα πρόγραμμα Ολυμπιακής και αθλητικής Παιδείας. 8^ο διεθνές συνέδριο Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Κομοτηνή. *Άθληση και Κοινωνία*, 25.
- Μακρής, Α. (1999). *Ιστορική αναδρομή στους Ολυμπιακούς Αγώνες*. Εργασία project από το πιλοτικό πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, σχολικού έτους 1998-1999. Αθήνα: 14^ο Δημοτικό Σχολείο Καλλιθέας.
- Marc, M. (2002). *Project "Sport, Schools and Olympic Values in Europe"*. Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.

- Marples, R. (2003). Το Ευ Ζην ως Σκοπός της Εκπαίδευσης (μετ. Π. Χατζηπαντελή). Στο Marples, R. (επιμ.), *Οι σκοποί της εκπαίδευσης* (σ. 213-232). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μαρωνίτης, Δ. (2004, Μάρτιος, 26). Άθλα και Έπαθλα στα Ομηρικά Έπη (Κωδικός άρθρου: B14121B461, ID: 261704). *Το Βήμα*.
- Μαρωνίτης, Δ. (2004, Σεπτέμβριος, 26). «Τα ομηρικά άθλα και έπαθλα περνούν συχνά ανάμεσα σε απειλητικές συμπληγάδες για να φτάσουν, όταν φτάνουν, στον συμφιλιωτικό τους στόχο» (Κωδικός άρθρου: B14274B461, ID: 265327). *Το Βήμα*.
- Μάστορα, Ι. (2000). Η εισαγωγή της Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας στην Εκπαίδευση. *Φυσική Αγωγή Αθλητισμός και Υγεία*, 8/9, 18-19.
- Μάστορα, Ι. (2003). *Εφαρμοσμένα Προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας: Κριτική Προσέγγιση και Ανάλυση*. Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής Ψυχολογίας.
- Ματσαγγούρας, Η. (2001). Ευέλικτη Ζώνη Διαθεματικών Προσεγγίσεων: Μία εκπαιδευτική καινοτομία που αλλάζει το σχολείο. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 6, 15-30.
- Ματσαγγούρας, Η. (2002). Διεπιστημονικότητα, διαθεματικότητα και ενιαιοποίηση στα νέα προγράμματα Σπουδών: Τρόποι οργάνωσης της σχολικής γνώσης. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 7, 19-36.
- Ματσαγγούρας, Η. (2004). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Mcintosh, P. (1981). *Κοινωνιολογία του Ολυμπισμού και διεθνής κατανόηση*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 21^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 164-175). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Mezirow, J. (1998). On Critical Reflection. *Adult Education Quarterly*, 48, 185-198.
- Mezirow, J. (2000). *Learning to Think Like an Adult”, Learning as Transformation: Critical Perspectives on a Theory in Progress*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Moltmann, J. (1980). *Ολυμπισμός και θρησκεία*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 20^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες (σ. 99-108). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Μουντάκης, Κ. (1999). *Έκθεση αξιολόγησης του Προγράμματος της Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας*. ΣΕΠΠΕ: Φάκελος Πειραματικού Προγράμματος Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Μουντάκης, Κ. (2000). Αξίες που πρέπει να καλλιεργεί η Ολυμπιακή και Αθλητική Παιδεία. *Φυσική Αγωγή Αθλητισμός και Υγεία*, 8/9, 29-38.
- Μουντάκης, Κ., Γολεγού, Σ., Βουζικά, Ε., & Παπαδόπουλος, Α. (2002). *Ολυμπιακή και Αθλητική Παιδεία*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Mountakis, C. (2010). *Curriculum development in Physical Education*. Olympia: Master’s course notices.
- Μουρατίδης, Ι. (1993). *Πολιτισμός και Ολυμπιακό Πνεύμα στην Αρχαιότητα*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 33^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 66-74). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Μουρατίδης, Ι., Καμπίτσης, Χ., Μουντάκης, Κ., & Μάστορα, Ι. (1998). *Οδηγός της Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας στα σχολεία*. Αθήνα: Ίδρυμα Ολυμπιακής και Αθλητικής Παιδείας (ΙΟΑΠ).
- Mosher, J. (1994). *Οι δύο διαφορετικές όψεις του αθλητικού ανταγωνισμού στον 21^ο αιώνα*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 34^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες (σ. 248-264). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Μουσείο Γουλανδρή, Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004», ΥΠΕΠΘ. (2004). *Η Γη, ο Άνθρωπος και οι Προκλήσεις για ένα αειφορικό Μέλλον*. Αθήνα: Μουσείο Γουλανδρή, Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004», ΥΠΕΠΘ.
- Μπαγάκης, Γ. (2000). Προαιρετικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Σχολική Εκπαίδευση. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *προαιρετικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Σχολική Εκπαίδευση*, (σ. 11-16). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπαγάκης, Γ., & Μπαλάσκα, Γ. (2000). Διερεύνηση των καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας στα προγράμματα κινητικότητας μαθητών του 2^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *προαιρετικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Σχολική Εκπαίδευση*, (σ. 75-85). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπιενάλε Νέων Δημιουργών στέλνει μήνυμα αισιοδοξίας. Έναρξη με λαοθάλασσα. (2003, Ιούνιος, 9). *Απογευματινή*.
- Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών. 24 χώρες – 720 Καλλιτέχνες. (2003, Ιούνιος, 6). *Ελευθεροτυπία*.
- Μπιενάλε Νέων 700 καλλιτέχνες σε «Μία Θάλασσα Τέχνη». (2003, Ιούνιος, 6). *Έθνος*.
- Μπιενάλε Νέων Δημιουργών στέλνει μήνυμα αισιοδοξίας. Έναρξη με λαοθάλασσα. (2003, Ιούνιος, 9). *Απογευματινή*.
- Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνών. 24 χώρες – 720 Καλλιτέχνες. (2003, Ιούνιος, 6). *Ελευθεροτυπία*.
- Μπιενάλε Νέων 700 καλλιτέχνες σε «Μία Θάλασσα Τέχνη». (2003, Ιούνιος, 6). *Έθνος*.
- Μπρίνια, Β. (2005), Η Διεξαγωγή του μαθήματος «Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων» με τη Μέθοδο Project στο Ενιαίο Λύκειο. *Εκπαιδευτικά*, 77/78, 210-217.

- Muller, N. (1988). *Ολυμπισμός και Αθλητισμός για όλους*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 28^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 215-231). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Muller, N. (1994). *Ολυμπιακά Συνέδρια 1894-1994: Ιδέα σκοπός και εξέλιξη*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 2^η Κοινή Διεθνής Σύνοδος για Διευθυντές Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών και Διεθνών Αθλητικών Ομοσπονδιών, (σ. 45-65). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Muller, N. (1999). *Ο Ολυμπισμός στον εκπαιδευτικό τομέα: Από την παγκόσμια διάσταση στην τοπική*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 39^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 75-82). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Muller, N. (2009). *Η Ιδέα της Ειρήνης ως Όραμα για τους Σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες: Γένεση, Ανάπτυξη και Παιδαγωγικές Συνέπειες*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 49^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες. Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Myers, K. (2006). *Δουλεύοντας στο Ευφύες Σχολείο*. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *εκπαιδευτικές αλλαγές η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*, (σ. 27-38). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- National Olympic Committee of France. (2002). *FINAL REPORT France project "Sport, Schools and Olympic Values in Europe"*. Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.
- National Olympic Committee of Italy. (2002). *FINAL REPORT Italy project "Sport, Schools and Olympic Values in Europe"*. Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.

- National Olympic Committee of Netherlands. (2002). *Fact Sheet of the Netherlands projects: "Sport, Schools and Olympic Values in Europe"*. Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.
- Naul, R. (2007). *Olympic Pedagogy as a theory of development of Ethical and Humanistic Values in Education*. International Olympic Academes, 9th International Session for Directors of National Olympic Academies, (p. 27-40). Olympia: I.O.A.
- Neverkovich, S. (1987). *Μέθοδοι της Ολυμπιακής εκπαίδευσης*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 27^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 203-209). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Νησιώτης, Ν. (1976). *Ολυμπισμός και θρησκεία*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 16^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 62-73). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Νησιώτης, Ν. (1977). *Ολυμπισμός και θρησκεία*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 2η Διεθνής Σύνοδος για εκπαιδευτικούς λειτουργούς, (σ. 221-233). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Νησιώτης, Ν. (1980). *Προβλήματα του σύγχρονου Ολυμπισμού*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 20^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 49-62). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Νησιώτης, Ν. (1981). *Η πολιτιστική αξία του Ολυμπισμού και το μέλλον των Ολυμπιακών Αγώνων*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 21^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 105-120). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Νησιώτης, Ν. (1984). *Ο Ολυμπισμός και η σύγχρονη πραγματικότητα*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 24^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 48-67). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Νησιώτης, Ν. (1985). *Η συμβολή της Ολυμπιακής Κίνησης στην ειρήνη*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 25^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 55-65). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Ολυμπιακή Παιδεία» στο Πεδίο του Άρεως. (2003, Μάιος, 8). *Ελευθεροτυπία*.
- Organizing Committee for the Olympic Games «beijing2008» (2008). *Olympic Education in the curriculum*. Στην <http://en.beijing2008.cn/education/curriculum/index.shtml/>. Ανασύρθηκε τον Απρίλιο 23, 2008.
- Organising Committee for the Olympic Games «beijing2008». (2008). *The Olympic education in schools*. Στην <http://en.beijing2008.cn/education/schools/index.shtml/>. Ανασύρθηκε τον Απρίλιο 23, 2008.
- Organising Committee for the Olympic Games « beijing2008». (2008). *Olympic Education Programme «heart 2 heart»*. Στην <http://en.beijing2008.cn/education/heart2heart/index.shtml/> . Ανασύρθηκε τον Απρίλιο 23, 2008.
- Organizing Committee for the Olympic Games in Sydney (SOGOG). (1999). *Primary “aspire” Teaching and Learning Resources*. Sidney: SOGOG.
- Organizing Committee for the Olympic Games in Sydney (SOGOG). (1999). *Resource File “aspire” 2000 Olympic Games Resource for Australian Schools*. Sidney: SOGOG.
- Organizing Committee for the Olympic Games in Sydney (SOGOG). (1999). *Secondary “aspire” Teaching and Learning Resources*. Sidney: SOGOG.
- Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», (2004-27-02). Ο Γ. Παπανδρέου για την Ολυμπιακή Εκεχειρία. *Towards 2004*, 74, 32-35.
- Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», Υπουργείο Παιδείας (2001). *Ολυμπιακοί Αγώνες: Αναφορές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

- Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», Υπουργείο Παιδείας.
(2000). *Μνημόνιο συναντίληψης και συνεργασίας*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Ο.Ε.Ο.Α.
«Αθήνα 2004».
- Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004». (2003). *Υιοθετήστε ένα
άθλημα (Ενημερωτικό σημείωμα)*. Αθήνα: ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004».
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2000). *Σχολεία Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων
Εκπαίδευσης (ΣΕΠΠΕ)*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2000). *Το έργο μιας τριετίας 1997-2000*. Αθήνα:
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2001). *ΣΕΠΠΕ, Καινοτομίες στην Εκπαίδευση 1997-2000*.
Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων
Σπουδών, (ΦΕΚ1373/Β. τ. Β' αρ. φ. 303/13-3-2003). Στην www.pi-schools.gr.
Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 18, 2008.
- Παντίδης, Σ., & Πασιάς, Γ. (2003) Έννοια, περιεχόμενο, κατευθύνσεις μιας θεωρίας
για την Ευρωπαϊκή Διάσταση στην Εκπαίδευση. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *ο
εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση*, (σ. 47-56). Αθήνα:
Μεταίχμιο.
- Παπαϊωάννου, Α., Θεοδωράκης, Ι., & Γούδας, Μ. (2003). *Για μία καλύτερη Φυσική
Αγωγή*. Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδη.
- Parry, J. (1994). *Οι ηθικές και πολιτιστικές διαστάσεις του ολυμπισμού και η εφαρμογή
τους στην εκπαίδευση*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 34^η Διεθνής Σύνοδος
για Νέους Μετέχοντες, (σ. 204-221). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Parry, J. (1999). *Παγκοσμιοποίηση, Πολυπολιτισμικότητα και Ολυμπισμός*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 39^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 99-112). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Parry, J. (2004). *Ο Ολυμπισμός και η ηθική του*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 44^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 90-108). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Pei, D. (2007). *Σχεδιασμός και Εφαρμογή των Προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας στην Κίνα*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 47^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 141-150). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Pei, D. (2008). *Προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου το 2008: Συνεργασία μεταξύ του λαού και της κυβέρνησης*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 48^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 97-122). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Pescante, M. (2002). *project "Sport, Schools and Olympic Values in Europe"*. Στην http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm. Ανασύρθηκε τον Μάρτιο 10, 2010.
- Pesinger, P. (2006). *Η σχολική ανάπτυξη στην περιφέρεια*. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *εκπαιδευτικές αλλαγές, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*, (σ. 125-127). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Πετρουλάκης, Ν. (1992). *Προγράμματα εκπαιδευτικοί στόχοι*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Powell, J. (1980). *Οι Ολυμπιακές Αρχές σαν κίνητρο για αθλητικές δραστηριότητες*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 20^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 130-135). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Powell, J. (1981). *Ηγεσία στον Ολυμπισμό*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 21^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 157-163). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Quanz, D. (1994). *Διαμορφωτικές δυνάμεις ίδρυσης της Δ.Ο.Ε.: Η γένεση ενός νέου κινήματος ειρήνης*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 34^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 137-151). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Rail, G., & Mcnaughton, C. (1994). *Ολυμπιακά εκπαιδευτικά προγράμματα των Εθνικών Ολυμπιακών Ακαδημιών και τρόποι εφαρμογή τους*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 2^η Κοινή Διεθνής Σύνοδος για Διευθυντές Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών, Μέλη και Στελέχη Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών και Διεθνών Αθλητικών Ομοσπονδιών, (σ. 86-99). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Ren, H. (2007). *Η πολιτιστική και η κοινωνική σημασία των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου το 2008 για η σύγχρονη Κίνα*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 47^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 129-140). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Rodichenko, V. (2008). *Ο Κοινωνικός Εθελοντισμός ως εκπαιδευτική ενότητα στο πλαίσιο της Ολυμπιακής Παιδαγωγικής*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 8^η Διεθνής Σύνοδος για στελέχη Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Rogge, J. (2001). *Ανασκόπηση των Ολυμπιακών Αγώνων του Σόφνεντ 2000 από την συντονιστική Επιτροπή της ΔΟΕ*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 41^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 59-69). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Σακαλάκη, Μ. (2001). Η ανάλυση περιεχομένου. Στο Σ. Παπαστάμου, (επιμ.), *Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχολογία, Επιστημονικοί Προβληματισμοί και Μεθοδολογικές Κατευθύνσεις* (σ. 477-492). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Saskatoon Public Schools, Online Learning Centre Instructional. (2008). Strategies Online. Στην <http://olc.spsd.sk.ca/>. Ανασύρθηκε τον Απρίλιο 5, 2008.

- Schneider, A. (2006). «*Εν Αγωνίζεσθαι*»: σεβασμός για τον αγώνα. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 46^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 86-105). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Silance, L. (1985). *Η Ολυμπιακή Κίνηση και η διεθνής κατανόηση*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 25^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 114-124). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Σίμιτσεκ, Ο. (1980). *Ολυμπισμός, Ολυμπιακή Κίνηση, Ολυμπιακοί Αγώνες*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 20^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 71-81). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Σκιά, Κ., Μπαγάκης, Γ., & Δεμερτζή, Κ. (2001). Ένταξη των προαιρετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο αναλυτικό πρόγραμμα;. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *εμπειρίες και σκέψεις εκπαιδευτικών για τα προαιρετικά εκπαιδευτικά προγράμματα*, (σ. 128-146) Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σολομών, Ι. (2000). *Το κλειστό σχολείο έχει πεθάνει; Προαιρετικά προγράμματα εκπαίδευσης και αξιολόγηση*. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *προαιρετικά εκπαιδευτικά προγράμματα στη σχολική εκπαίδευση*, (σ. 17-27). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σουλιώτη, Ε., & Παγγέ, Τ. (2004). Διαθεματική Προσέγγιση και Διδασκαλία. Η Μέθοδος Project. *Νέα Παιδεία*, 112, 40-50.
- Σουλιώτη, Ε., & Παγγέ, Τ. (2005). Διαθεματικές Προεκτάσεις στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας: Πρακτικές εφαρμογές με τη χρήση της μεθόδου Project και των Νέων Τεχνολογιών. *Εκπαιδευτικά*, 75-76, 8-20.
- Σοφούλης, Κ., Γαβριλάκης, Κ., & Καπιωτάς, Μ. (2005). *Σχολικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Ένα πλαίσιο για τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση του σχεδιασμού – Φιλοσοφία, δυσκολία, προοπτικές*. Πρακτικά από

- το 1^ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, (σ. 669-680). Ισθμός Κορίνθου.
- Σπυροπούλου, Δ. (2004). Η ευέλικτη ζώνη ως εκπαιδευτική καινοτομία: Μια μελέτη περίπτωσης της εφαρμογής σε τρία Γυμνάσια. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 9, 157-171.
- Σπύρου, Π., & Ρέτσιου, Σ. (2003). *Πρόγραμμα Socrates – Comenius I: Σχεδιασμός – ανάπτυξη, επίδραση στη σχολική κοινότητα και την τοπική κοινωνία*. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση*, (σ. 274-279). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Standish, P. (2003). Εκπαίδευση χωρίς σκοπούς; (μετ. Π. Χατζηπαντελή). Στο Marples, R. (επιμ.), *οι σκοποί της εκπαίδευσης*, (σ. 55-78). Αθήνα: Μεταίχμιο
- Stenhouse, L. (2003). *Εισαγωγή στην Έρευνα και την ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Steutel, J., & Spiecker, B. (2003). Φιλελευθερισμός και Κριτική Σκέψη (μετ. Π. Χατζηπαντελή). Στο Marples, R. (επιμ.), *οι σκοποί της εκπαίδευσης*, (σ. 97-116). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Stolyarov, V. (1995). *Η πολιτική εξέλιξη του κόσμου και οι συνέπειες της για το ολυμπιακό Κίνημα. Μπορεί το Ολυμπιακό Κίνημα να επηρεάσει τις πολιτικές αλλαγές μέσω της Ολυμπιακής Παιδείας*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 35^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 81-93). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Στυλιανίδης, Μ. (2008). *Το Σχολείο του Μέλλοντος: Στρατηγική πρόγνωση σχεδιασμός*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Σχίζα, Ν. (2001). Μία προσέγγιση στα προαιρετικά εκπαιδευτικά προγράμματα με βάση την έννοια της καινοτομίας. Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *εμπειρίες και*

- σκέψεις εκπαιδευτικών για τα προαιρετικά εκπαιδευτικά προγράμματα, (σ. 112-127) Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σχίζα, Ν. (2003). Μία μεθοδολογική πρόταση για την κριτική ερμηνεία του σχεδιασμού των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών προγραμμάτων: Η κριτική συστηματική ευρετική (Critical Systems Heuristics). Στο Γ. Μπαγάκης, (επιμ.), *ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση*, (σ. 263-273). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σώμα Ελληνίδων Οδηγών. (2002). *Μικρός Εθελοντής*. Αθήνα: Σώμα Ελληνίδων Οδηγών, ΥΠΕΠΘ.
- Σωτηράκου-Χανιώτη, Μ. (1995). *Μέθοδοι Περιβαλλοντικής Παιδείας*. Διδακτορική Διατριβή. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.
- Ταρατόρη -Τσαλκατίδου, Ε. (2002). *Η μέθοδος Project στην θεωρία και στην πράξη*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Taylor, M. (2001). *Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Σημεία εκκίνησης για εκπαιδευτικούς και εμπυχωτές νεολαίας* (μετ. Γ. Ανυφαντή). Αθήνα: Ανοιχτοί Ορίζοντες.
- Thomas, J., & Nelson, J. (2003). *Μέθοδοι έρευνας στη φυσική δραστηριότητα* (επιμ. Κ. Καρτερολιώτης, τόμος 2^{ος}). Αθήνα: Πασχαλίδης.
- Torres, C. (2004). *Ηθική και Ολυμπιακοί Αγώνες*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 44^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 142-155). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Τριβιζιάς, Ε. (2001). *Η Δέσποινα και το Περιστέρι*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Troeger, W. (1991). *Αθλητισμός για όλους: σκοποί και αναμενόμενες επιδράσεις στο Ολυμπιακό Κίνημα*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 31η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 80-89). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

- Uberhorst, H. (1981). *Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες στην υπηρεσία των λαών*. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 21^η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, (σ. 181-191). Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. (2001). *Έγκριση προϋπολογισμού για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας*. Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων, Συλλογική Απόφαση, (Ε146/26-3-01). Αθήνα: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.
- Υπουργείο Παιδείας, Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004». (2002). *Πρακτικά σεμιναρίου επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Ολυμπιακής Παιδείας*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, ΟΕΟΑ «Αθήνα 2004».
- Υπουργείο Παιδείας, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. (2001). *Ειδική έκθεση στο σχέδιο νόμου «πρόληψη αναπληρωτών για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας και τις ανάγκες των σχολείων»* Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, ΥΠΟΟ.
- Υπουργείο Παιδείας, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. (2002). *Συγκρότηση Επιτροπών Αξιολόγησης για τις υποβληθείσες προτάσεις υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος «Ολυμπιακή Παιδεία» για το σχολικό έτος 2002-2003*. Κοινή Υπουργική Απόφαση, (2/76441/0022/6-12-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, ΥΠΟΟ.
- Υπουργείο Παιδείας, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. (2002). *Οργάνωση και λειτουργία του Γραφείου Ολυμπιακής Παιδείας της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ*. Κοινή Υπουργική απόφαση, (34511/Η/3-4-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, ΥΠΟΟ.
- Υπουργείο Παιδείας, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. (2002). *Συγκρότηση Επιτροπών Αξιολόγησης για τις υποβληθείσες προτάσεις υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος «Ολυμπιακή Παιδεία»*. Κοινή Υπουργική

- Απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, (2/76441/0022/6-12-02). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, ΥΠΟΟ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2001). *Διευκρινιστικό για την εφαρμογή του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, εγκύκλιος, (1118/Γ4/2-11-2001). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2001). *Καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων* (αριθμ. Στ 5/53 ΦΕΚ 1484/31-10-2001). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2001). *Πανελλήνιοι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες 2001*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2001). *Σεμινάριο επιμόρφωσης εκπ/κών Ολυμπιακής Παιδείας*. Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, Υπουργική Απόφαση, (1325/Γ4/5-12-01). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2001). *Σεμινάριο επιμόρφωσης εκπ/κών Ολυμπιακής Παιδείας*. Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, Υπουργική Απόφαση, (1353/Γ4/11-12-01). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2001). *Το Πρόγραμμα Ολυμπιακής και Παραολυμπιακής Παιδείας*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2001). *Τοποθέτηση των εκπαιδευτικών Ολυμπιακής Παιδείας, οδηγίες υλοποίησης του προγράμματος*. Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, εγκύκλιος, (1065/Γ4/23-10-2001). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *3^η Διεθνής Συνδιάσκεψη για το Θέατρο στην εκπαίδευση*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (118023/ΚΔ/6-11-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *3^η Διεθνής Συνδιάσκεψη για το Θέατρο στην εκπαίδευση*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, ενημερωτικό σημείωμα, (121902/ΚΔ/14-11-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Αγώνες Αντιλογίας – Επιχειρηματολογίας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (67346/18-04-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Αναπαραγωγή και διανομή έντυπου υλικού στα σχολεία της χώρας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (110858/ΚΔ/21-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Ανάπτυξη διαδικτυακού τόπου*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, ενημερωτικό σημείωμα, (135598/ΚΔ/18-12-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Αποστολή του εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος, σε όλες τις σχολικές μονάδες της Ελλάδας, του Απόδημου Ελληνισμού και της Κύπρου*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (118026/ΚΔ/6-11-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Βιντεοσκόπηση εκδηλώσεων Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (118025/ΚΔ/6-11-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Γέφυρες Φιλίας, 2^η Πανελλήνια έκθεση για τον εθελοντισμό και το περιβάλλον*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση (112515/ΚΔ/24-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Δημιουργία πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης των προτάσεων από τις σχολικές μονάδες της χώρας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (135654/ΚΔ/18-12-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Διανομή εκπαιδευτικού υλικού «Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου», σεμινάριο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.* Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, Υπουργική Απόφαση, (48317/Γ4/13-05-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Διεξαγωγή σεμιναρίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.* Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (62209/ΚΔ/14-06-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Διοργάνωση 11^η BIENNALE Νέων Δημιουργών Ευρώπης και Μεσογείου.* Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (67153/ΚΔ/28-06-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Διοργάνωση ημερίδας στη Β' Διεύθυνση Αθήνας.* Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, Υπουργική Απόφαση, (3949/Γ4/16-1-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Διοργάνωση και υλοποίηση εκπαιδευτικού προγράμματος με τίτλο «Παιδιά του κόσμου-πολίτες του κόσμου».* Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (118022/ΚΔ/6-11-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Διοργάνωση και υλοποίηση εκπαιδευτικού προγράμματος με τίτλο «Μικρός Εθελοντής».* Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση (118021/ΚΔ/6-11-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Εισήγηση για την αποτίμηση επικοινωνιακής προβολής του προγράμματος «Ολυμπιακή Παιδεία» και προτάσεις βελτίωσης της.* Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, ενημερωτικό σημείωμα, (62218/ΚΔ/25-06-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Εκδήλωση Ολυμπιακής Παιδείας στο Δήμο Πρώτης Σερρών*. Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, Υπουργική Απόφαση, (48318/Γ4/13-5-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Εκδήλωση Ολυμπιακής Παιδείας στην Α' Δ/ση Αθήνας*. Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, Υπουργική Απόφαση, (48319/Γ4/10-5-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Εκδοση εκπαιδευτικού υλικού «Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου»*. Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, Υπουργική Απόφαση, (23538/Γ4/5-03-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Πάμε Σινεμά»*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (135653/ΚΔ/18-12-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Ενοικίαση και εξοπλισμός περιπτέρου στη Διεθνή έκθεση Θεσσαλονίκης για το έτος 2002*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (90336/ΚΔ/6-09-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Επικαιροποίηση σχεδιασμού, σύνταξη προκηρύξεων και υλοποίηση πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης προτάσεων μέτρων ενίσχυσης πρωτοβουλιών προγράμματος Ολυμπιακή Παιδεία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (105298/ΚΔ/9-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Εφαρμογή του προγράμματος «Υιοθετήστε ένα άθλημα» στις σχολικές μονάδες της χώρας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, εγκύκλιος, (137742/ΚΔ/4-12-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Εφαρμογή του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, εγκύκλιος, (97501/ΚΔ/20-09-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Εφαρμογή του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στον Απόδημο Ελληνισμό*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (24536/ΚΔ/7-3-03). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Ορισμός Νομαρχιακών Υπευθύνων Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (27502/ΚΔ/20-09-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Πανελλήνιοι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (74690/16-05-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Πανόραμα Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (55789/ΚΔ/30-05-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Παραγωγή εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ για την Εκεχειρία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (110860/ΚΔ/21-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Παραγωγή εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ σχετικά με τη διαδικασία παραγωγής των κινουμένων σχεδίων με θεματικό άξονα την Εκεχειρία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (90333/ΚΔ/6-9-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Πάρκο Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (124740/ΚΔ/21-11-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Πιλοτικό πρόγραμμα ανταλλαγής ελληνικού σχολείου με σχολεία της Ιταλίας*. Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής, Υπουργική Απόφαση, (33638/Γ4/2-04-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Πιλοτικό Πρόγραμμα ανταλλαγής πολιτισμικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων μεταξύ των Δημοτικών και Νομαρχιακών Συμβουλίων Νεολαίας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (105300/ΚΔ/9-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Προμήθεια οπτικοακουστικού έργου με θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (105299/ΚΔ/9-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος Ολυμπιακή Παιδεία, Άξονας προτεραιότητας Β: Αθλητισμός*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (105237/ΚΔ/8-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος Ολυμπιακή Παιδεία, Άξονας προτεραιότητας Γ: Ολυμπιακή Εκχειρία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (105240/ΚΔ/8-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος Ολυμπιακή Παιδεία, Άξονας προτεραιότητας Δ: Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων, Πολυπολιτισμικότητα*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (105239/ΚΔ/8-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος Ολυμπιακή Παιδεία, Άξονας προτεραιότητας Α:*

- Πολιτισμός*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (105238/ΚΔ/8-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Σεμινάριο επιμόρφωσης εκπ/κών Ιδιωτικών σχολείων*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (126680/ΚΔ/26-11-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Σεμινάριο επιμόρφωσης εκπ/κών Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (112510/ΚΔ/24-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Σύσταση αυτοτελούς Γραφείου Ολυμπιακής Παιδείας στην Κ.Υ του ΥΠΕΠΘ*. Υπουργική απόφαση, (8911/Η/29-1-02). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Τα Παιδιά μαθαίνουν κινούμενα σχέδια*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (110859/ΚΔ/21-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Ολυμπιακής Παιδείας*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). *Υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, ενημερωτικό σημείωμα, (135597/ΚΔ/18-12-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). Πρακτικά από το σεμινάριο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Ολυμπιακής Παιδείας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004».
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). Ανάπτυξη διαδικτυακού τόπου. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (135652/ΚΔ/18-12-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2002). Βιντεοσκόπηση εκδηλώσεων Ολυμπιακής Παιδείας. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (118024/ΚΔ/6-11-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2002). Αναπαραγωγή τσάντας Ολυμπιακής Παιδείας. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (112516/ΚΔ/24-10-2002). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *11^η Biennale Νέων Δημιουργών Ευρώπης και Μεσογείου. Κόσμος, μία θάλασσα τέχνη* (κατάλογος). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Αθήνα 1896 οι Ολυμπιακοί Αγώνες και το φωτογραφικό λεύκωμα του Άλμπερτ Μάγιερ*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (26255/ΚΔ/14-3-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Αναπαραγωγή και διανομή της Υπουργικής απόφασης που αφορά πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (116944/ΚΔ/22-10-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Ανθρώπινα Δικαιώματα, Κοινωνικός Εθελοντισμός, Ολυμπιακή Εκχειρία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (29127/ΚΔ/26-03-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Αξιολόγηση του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (51822/ΚΔ/29-05-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Βιντεοσκόπηση εκδηλώσεων Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (62380/ΚΔ/26-06-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Διαγωνισμός Ζωγραφικής στην Α/θμια εκπ/ση στα πλαίσια του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (24534/ΚΔ/7-3-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Διεθνής Ολυμπιακή Χορωδία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (24532/ΚΔ/7-3-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Διεξαγωγή σεμιναρίων Ολυμπιακής Παιδείας στην Γερμανία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (123182/ΚΔ/6-11-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Διοργάνωση εκπαιδευτικών ημερίδων με θέμα «κοινωνικός εθελοντισμός»*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (26256/ΚΔ/14-03-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Διοργάνωση 7^{ου} Παγκοσμίου Φοιτητικού Πρωταθλήματος ΤΑΕΚΒΟΝΤΟ*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (129636/ΚΔ/20-11-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Διοργάνωση Πανθρακικής ημερίδας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (129617/ΚΔ/20-11-2003).
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Διοργάνωση της Διεθνούς Μαθηματικής Ολυμπιάδας του 2004*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (24533/ΚΔ/7-03-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Εισήγηση για την βιντεοσκόπηση εκδηλώσεων Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, ενημερωτικό σημείωμα, (62380/ΚΔ/26-06-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Ενοικίαση και εξοπλισμός περιπτέρου στη Διεθνή έκθεση Θεσσαλονίκης για το έτος 2003*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (136929/ΚΔ/20-11-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Κάρτα Νέων*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (29128/ΚΔ/26-03-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Κινητή Παλαίστρα*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (26257/ΚΔ/14-03-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Μαθητικοί Αγώνες Κλασσικού Αθλητισμού*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (38193/ΚΔ/8-04-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Μίσθωση Γραφείων Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (129616/ΚΔ/20-11-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Ολυμπιακή Παιδεία*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Παιδική Συμφωνική Ορχήστρα του Τρίτου*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (38194/ΚΔ/18-04-2003).
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Παραγωγή και εκτύπωση έντυπου υλικού του προγράμματος Ολυμπιακή Παιδεία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (9340/ΚΔ/30-01-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Πρακτικά από τις επιτροπές αξιολόγησης για τις υποβληθείσες προτάσεις των σχολικών μονάδων της χώρας, σχολικό έτος 2002-2003*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος Ολυμπιακή Παιδεία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (116200/ΚΔ/22-10-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Προϋπολογισμός του Μέτρου Α.3:Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Πολιτισμού*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (31440/ΚΔ/31-03-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Προϋπολογισμός του Μέτρου Β2: Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Αθλητισμού*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (31462/ΚΔ/31-03-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Προϋπολογισμός του Μέτρου Γ2: Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Ολυμπιακής Εκεχειρίας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, 31439/ΚΔ/31-03-2003. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Προϋπολογισμός του Μέτρου Δ2: Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Άρσης Κοινωνικού Αποκλεισμού και Φυλετικών Διακρίσεων, Πολυπολιτισμικότητα*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (31461/ΚΔ/31-03-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Προϋπολογισμός του Μέτρου Ε2: «Οργάνωση – Διοίκηση – Προώθηση – Αξιολόγηση Προγράμματος» του Άξονα «Ε» «Κεντρικές Πρωτοβουλίες Ολυμπιακής Παιδείας»*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (31438/ΚΔ/31-03-2003).
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Σεμινάριο επιμόρφωσης για τους Συντονιστές Εκπαίδευσης και εκπαιδευτικούς του Απόδημου Ελληνισμού*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (32607/ΚΔ/3-04-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Σεμινάριο επιμόρφωσης εκπ/κών Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (117747/ΚΔ/23-10-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Σεμινάριο επιμόρφωσης στο Λονδίνο*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (54373/ΚΔ/5-06-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Συγκρότηση Επιτροπών Αξιολόγησης για τις υποβληθείσες προτάσεις υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος «Ολυμπιακή Παιδεία» για το σχολικό έτος 2003-2004*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (137666/ΚΔ/5-12-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Το Ολυμπιακό Πνεύμα αντίλογος στην ξενοφοβία και τον ρατσισμό, αρωγός στη συνύπαρξη των πολιτισμών*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (112252/ΚΔ/14-10-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). Πρακτικά από τις εκπαιδευτικές ημερίδες με θέμα κοινωνικός εθελοντισμός και Ολυμπιακή Παιδεία. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Ο.Ε.Ο.Α «Αθήνα 2004».
- Υπουργείο Παιδείας. (2003). *Εφαρμογή του προγράμματος «Υιοθετήστε ένα άθλημα» στις σχολικές μονάδες της χώρας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, εγκύκλιος, (137742/ΚΔ/4-12-2003). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Άθλα και Έπαθλα στα Ομηρικά Έπη*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (2330/ΚΔ/13-01-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Αθλητικές και Πολιτιστικές Εκδηλώσεις στο Λονδίνο*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (47209/ΚΔ/21-05-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Αθλητικές και Πολιτιστικές Εκδηλώσεις στο Τορόντο*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (47210/ΚΔ/21-05-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Αναπαραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού με θέμα την Ολυμπιακή Εκχειρία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (6871/ΚΔ/22-01-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Αποστολή εκπαιδευτικού υλικού στα νηπιαγωγεία της χώρας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (12622/ΚΔ/5-02-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Διανομή Εκπαιδευτικού Υλικού με θέμα την Ολυμπιακή Εκχειρία*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (18102/ΚΔ/18-02-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Διεξαγωγή σεμιναρίου Ολυμπιακής Παιδείας στο Τορόντο*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (15682/ΚΔ/12-02-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Διοργάνωση 7^{ου} Παγκοσμίου Φοιτητικού Πρωταθλήματος ΤΑΕΚΒΟΝΤΟ*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (47209/ΚΔ/21-05-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Διοργάνωση σεμιναρίου για τους Αγώνες Επιχειρηματολογίας - Αντιλογίας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (20607/ΚΔ/26-02-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Διοργάνωση της Διεθνούς Μαθηματικής Ολυμπιάδας του 2004*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (47143/ΚΔ/15-04-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Έκδοση εγχειριδίου με θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, από την Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή της Γερμανίας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (2329/ΚΔ/13-01-2004).
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Ελαίας Εκγώμιον*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (47212/ΚΔ/21-05-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Ενίσχυση Πρωτοβουλιών Ολυμπιακής Παιδείας στις Τοπικές Κοινωνίες*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (6873/ΚΔ/22-01-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Επιχορήγηση του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας για την εκπόνηση του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (18104/ΚΔ/18-02-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Λειτουργία έκθεσης του έργου της σχολής Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (58500/ΚΔ/23-06-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Πανελλήνια Μαθητιάδα ΠΡΩΤΗ 2004*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (40874/ΚΔ/4-5-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Περιφερειακοί Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (5681/ΚΔ/20-01-04). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Πίνδαρος, ο Στοχαστής και Υμνητής του Ολυμπιακού Ιδεώδους*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (42304/ΚΔ/7-05-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Προβολή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αλβανία – Πρόγραμμα Ολυμπιακές Δραστηριότητες*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (2328/ΚΔ/13-01-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Προμήθεια εισιτηρίων για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες του 2004*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (67331/ΚΔ/15-07-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Τροποποίηση – συμπλήρωση και αναβάθμιση του διαδικτυακού τόπου για το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (6872/ΚΔ/22-01-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2004). *Υλοποίηση 7^{ου} Παγκοσμίου Φοιτητικού Πρωταθλήματος ΤΑΕΚΒΟΝΤΟ*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (58497/ΚΔ/23-06-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας, (2004). *Προμήθεια και τοποθέτηση μοκέτας και μεταλλικών stores για την ανακαίνιση των Γραφείων Ολυμπιακής Παιδείας*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση (6876/ΚΔ/22-1-2004). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2005). *Ενημέρωση για το Πρόγραμμα ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ*. Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων Κ.Π.Σ., εγκύκλιος, (7003/1-12-2005). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2005). *Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων: Αγωγής Σταδιοδρομίας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας και Πολιτιστικών θεμάτων και Καλλιτεχνικών Αγώνων*. Υπουργική Απόφαση, (105087/Γ7/5-10-2005). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2006). *Δελτίο τύπου για το πρόγραμμα «Καλλιπάτειρα»*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2006). *Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς τους εκπαιδευτικούς φυσικής αγωγής – ολυμπιακής παιδείας για την συμμετοχή στα προγράμματα επιμόρφωσης της πράξης «εφαρμογή προγραμμάτων που προωθούν την ισότητα στην κοινωνία – Καλλιπάτειρα»*. Ειδική Υπηρεσία

- Εφαρμογής Προγραμμάτων Κ.Π.Σ., εγκύκλιος, (2167/4-5-2006). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2006). *Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τα σχολικά πιλοτικά προγράμματα, στο πλαίσιο του προγράμματος «Καλλιπάτειρα»*. Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων Κ.Π.Σ., Υπουργική Απόφαση, (9197/2-12-2006). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2007). *Επανατοποθέτηση και Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος Νομαρχιακών Υπευθύνων Ολυμπιακής Παιδείας Περιόδου 2007-2008*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας. Υπουργική Απόφαση, (4387/117931/ΚΔ/22-10-2007). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2007). *Εφαρμογή του προγράμματος Καλλιπάτειρα περιόδου 2007-2008*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, Υπουργική Απόφαση, (4331/110546/ΚΔ/5-10-2007). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2007). *Οδηγίες Δημοσιότητας για τα Σχολικά Πιλοτικά Προγράμματα του υποέργου 4 της Πράξης «Εφαρμογή προγραμμάτων που προωθούν την ισότητα στην κοινωνία – ΚΑΛΙΠΑΤΕΙΡΑ»*. Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων Κ.Π.Σ., ενημερωτικό, (3075/30-5-2007). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2007). *Οδηγίες σχετικά με τον Οδηγό Οικονομικής Διαχείρισης*. Γραφείο Ολυμπιακής Παιδείας, εγκύκλιος, (3654/19-3-2007). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Υπουργείο Παιδείας. (2007). *Πανελλήνιοι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες*. Διεύθυνση Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων, Υπουργική Απόφαση, (11657/Γ7/31-1-2007). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

- Υπουργείο Παιδείας. (2007). *Σχέδιο Οδηγού Οικονομικής Διαχείρισης του υποέργου 4 « Σχολικά Πιλοτικά Προγράμματα» της πράξης «Εφαρμογή προγραμμάτων που προωθούν την ισότητα στην κοινωνία-Καλλιπάτεια»*. Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων Κ.Π.Σ., Υπουργική Απόφαση, (2125/15-03-2007). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
- Χρυσafiίδης, Κ. (2006). *Βιοματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία- Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο Σχολείο*, (10^η έκδοση). Αθήνα: Gutenberg.
- Ζαμενοπούλου, Μ. (2003). *Αθήνα 1896. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες και το φωτογραφικό λεύκωμα του Άλμπερτ Μάγιερ*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Μουσείο Μπενάκη.
- Ζαχαρίου, Α., Συμεού, Λ., & Κατσίκης, Α. (2005). *Προγράμματα δράσης στην κοινότητα: Μια εναλλακτική πρόταση-προώθηση του κοινωνικού – κριτικού προσανατολισμού της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στη σχολική διαδικασία*. 1^ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Ισθμός Κορίνθου.